NCIAL

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

TOLEDO
BIBLIOTECA PROVINCIAL
Sala Reservada
Número 550

Educación

Sala Reservada Est.^e 7 - 5 -

+

T/42440

R 375859

4155308

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Sermones quattuor nouiſſimorū reuerendi patris Magiſtri Nicolai Deniſe quondam Prelati prouincialis Francie ſuꝑ fratres de obſeruātia editi quibus Speculum mortaliū titulus ꝑfertur: nuperrime emēdati cū adnotatiōibus in margine additis necnō cū tabula perutili nouiter impreſſa.

Casa Professa de la Compañia de Jesus de Toledo

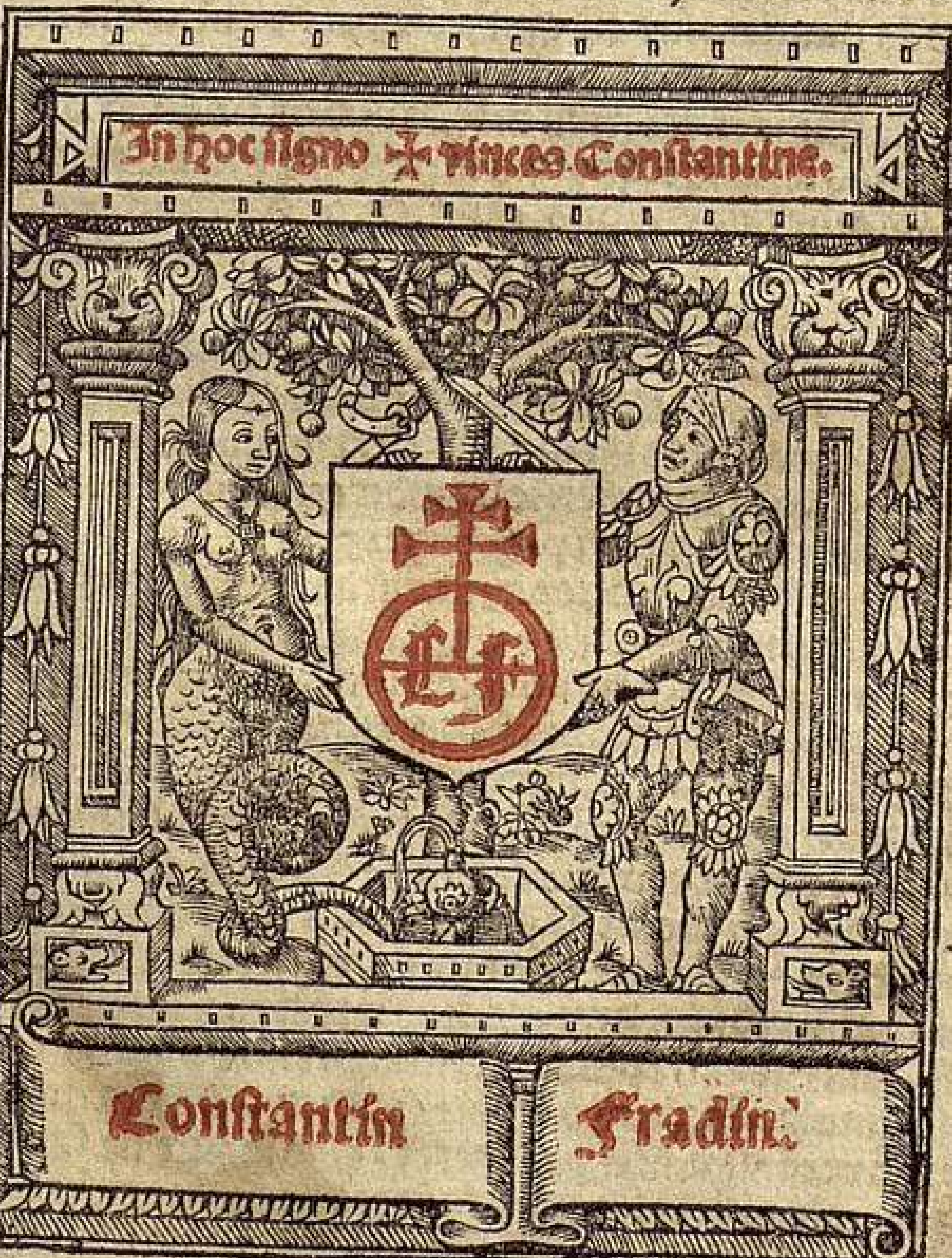

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Venerabili patri lectori conuentus Rothomageñ. fra
trum minorum de obſeruantia. F. Iohanni de tecto. F.
marinus de voyſins prefati conuentus ſacerdos ac pre
dicator immeritus plurimas in domino ſalutes.

ETſi (precedentiũ temporum retroactis curriculis) ꝙ
plures ingenij ſolertia ac ꝑſpicacitate nõ mediocri
pollẽtes viros magnificos: multiplicĩũ diſciplinarũ ar
tium multimodarum non paucos cudiſſe ac edidiſſe libros
rerum experientia patrumque tranſmiſſis ad nos operibus
compertum ſit: nullis tamen defluentium labentiumqꝫ tem
porũ ſucceſſibus gnaros: diſertos: peritoſqꝫ defuiſſe viros (dei
autoris certa laborante prouidentia) experimur. Neqꝫ enim
huiuſce tempeſtatis noſtre ſecula precedentium temporũ fe-
licitatibus inuidere fas eſt quibus ⁊ precellentiũ diuerſis gra
tiarum prerogatiuis virorum non parua quoqꝫ ſuppetat co-
pia. Fuiſſe quidem veterum atteſtantibus hiſtorijs antiquos
philoſophos legimus: quorum incredibile fuit ſtudiũ litteris
quaſi toto orbe fugientibus capeſſendis operam dare. Qui et
talibus vſqꝫ adeo exarſere et excreuere deſiderijs vt nedum re
bus ac vniuerſe ſupellectili: ſed nec quidem corporibus ſuis
pro comparanda ſibi copia ſcientie parcendum diffinirẽt. Gra
uiora quippe tum rerum: tumqꝫ corporũ diſcrimina paſſis hoc
eis ſepenumero totius iacture vnicum ſolamen ſupereſſe gra
tum erat: reſtare ſibi minerue loculos quos nec hoſtis preda
Seneca ri: nec ferrum depopulari poſſit aut ignis. Sic nimirũ (Sene
ca prodente) zenonem accepimus mirandum ſatis et ad poſte
ros tranſmittendum verbum emiſiſſe. Etenim cum ſua omnia
ſubuerſa audiſſet atqꝫ diſperſa: en inquit felicẽ me: iubet enĩ
Valeri9 fortuna expeditius philoſophie poſthac incũbere zenonem.
Quid de Anaxagora memorem: qui Valerio teſte cum poſt
longam peregrinationem patrios demũ fines inuiſeret ⁊ ſua
demolita et diruta conſpiceret facie quidem ſolito factus hy
larior: non eſſem inquit ſaluus niſi iſta oĩa deperiſſent. Tul
Tulli9. lius deniqꝫ in paradoxis de Byante pryeneo refert cuius cũ pa
triam hoſtilis peruaderet gladius: et pleriſqꝫ incolarũ ita da
tum fugam eſſet arreptam maturare vt non paucas rerũ ſua
rum ſarcinulas fugientes aſportarent: cum eſſet a quodã pre
monitus vt conſimiliter perageret. Ego inquit ſic facio: nẽpe
Byãtis ſalua mecum omnia que mea ſunt etiam nudus defero. O grã
riſum. dis ⁊ ſane nuſqꝫ paruipẽdẽda animi generoſitas plane hic phĩ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

loſophi nedum nomen: ſed et rem quoq; ſuperat: qui vitam huic ſeculo communem agens: nil quod vere ſuum cenſeret preter ſcientiam ac animi virtutem: non incongrue indicauit. Poꝛro et ipſum Ciceronem teſtaẗ hieronym⁹ ab hyꝛtio rogatum vt poſt therentie repudium ſoꝛoꝛem ſuam ducer et reſpondiſſe facturum ſe minime. Quoniam inquit ego ſimul ⁊ philoſophie et vxoꝛi operam dare non ſufficio. Deficiet plane ac preteriet me tempus: ſi Anaximenen: Anaxagoꝛam: Pindarum: Sophoclē: Socratem: Platonem: Ariſtotelem: Dyogenem Syracuſanum: hermetem q; trimegiſtum: Empedoclem: Demoſthenē: et Euclidem. Plinium: ac Frontonem: ⁊ Soſtenem ceteroſq; ingeniȷ̃ viribus induſtrioſ ac ſtudioſoſ ab antiquis tempoꝛibus viros depꝛomere ſtuduero. Etenim quis ambigit eos non ſolum ſibiȷ̃pſis ſed nobis quoque deludaſſe: cum ſi quidem eoꝛum vigiliȷ̃s laboꝛioſiſque lucubrationibus tenebrarum obfuſa deterſe caligine noticie certeque experientie ſue reſeruarentur poſteritati. At vero etiam noſtre huius etatis viris deum naturamque preſtaſſe ingenium ſat liquido conſtat: cui cum et naturalis induſtria ac precedentium doctrinarum et libroꝛum diſciplina duplex preſtent adiumentum: non abs re dixerim ipſam quoq; intendi et augeri debere ſcientiam: niſi foꝛte quod abſit: deſidia: ſegnitia q; eneruati iuuenes moderni membranis preſſoꝛum q; tam facilibus vtilibus tamē laboꝛibus confidentes multa quidē armariolis volumina: paucas vero et confuſas in animo noticias recondant. Certis autem quibuſdam diſciplinis immoꝛandū eſſe Seneca teſte didicimus. Neq; enim qui plura et acutiora ſecandarum et effigiandarum tabularum ferramenta vehit: hic precellit artifex: ſed qui paucioꝛibus ſubtilius ſecuriuſq; vtiẗ. Jam vero ad eos qui diebus his nouiſſimis ſapientia vera que trahitur de occultis clariſſimi et peritiſſimi emerſere quos noſter potius attenuat quam explicet ſermo tranſire operepꝛecium eſt: et ad eos preſertim quos tu ſanctiſſime et chꝛiſtifoꝛmis pater franciſce verbis et operibus genuiſti quoꝛum ſeraphicis virtutibus et ſi precipua commendationis ratio debeatur: eoꝛum tamen ſcientie etiam aliquid laudis relinquere neque ocioſum putamus aut ſuperuacuum. Pꝛodeat igitur in medium: ſacre theologie eius precipue quam diſputatiuam vocant fundatoꝛ ac pater eximius magiſter Alexander de alis doctoꝛ irrefragabilis eiuſq; auditoꝛ ſeraphicus

Cicer. rñſum.

Seneca

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

phicus et deuotus ſanctus Bonauentura alias iohannes de
balneo regio. hinc iohanes ſcotus doctoꝛ ſubtilis et eius con
temporaneus petrus aureoli. Demum franciſcus de maronis
doctoꝛ illuminatꝰ. Ricardus ēt de media villa doctoꝛ copioſus.
Hinc Nicolaus de lyra doctoꝛ peritiſſimus. Ricardus anglicꝰ.
Hugo de caſtro nouo. Alexander de alexandria. Aluarus aſtē
ſis. Bertrandus cardinalis. petrus quoqꝫ caſnel directoꝛij iu
ris editoꝛ. ac franciſcus de ampulis. gerardus oddonis. et gal
terus epiſcopus pictauenſis. Jacobus de laude. Johānes de
ſaxonia. Landulphus theologus. poſtremo vero ſanctus ber
nardinus ſeneñ. qui quaſi his noſtris diebus fratrum obſer
uantie quos de familia appellant vicarius extitit generalis.
Deniqꝫ magiſter nicolaus de oꝛbellis ſcoti imitatoꝛ. Guiller
mus inſuper de valle. raulonis. Fuit et his noſtris diebus vir
ingenio acerrimus ſicut etiam indicant e placito que ſuis tra
duxit opera diſcipulis Magiſter ſtephanus bꝛulifer ſcotice
quidem doctrine tam ſubtilis ꝙ limatus enodatoꝛ. Nonne et
hac ferme tempeſtate noſtra floꝛebat diuine legis preco ma
gnificus Reuerendus pater Oliuerius maillard: quem vidi
mus et audiuimus interpꝛetem ſacre ſcripture vt eſdram: ze
lotemqꝫ diuine legis vt helyam: et vt alterum dauid ſpiritua
lis domini bella contra impꝛobos conſerentez: ob que omnia
etiam miraculis nūc choꝛuſcare creditur. Quamplurimos ve
ro huius ſancti oꝛdinis noſtri eruditiſſimos etiam nomine te
nus preterire viros cogit me hinc tempoꝛis anguſtia: iſtinc li
uidoꝛum moꝛdax inuidia. Poꝛro huius preſentis voluminis
digeſtoꝛem ac opificem egregium reuerendum ſcilicet patrez
Magiſtrum Nicolaum deniſe nobis contempoꝛaneum ac
pꝛelatum benemeritum vt ceteros quos pꝛefati ſumus preco
nijs laudumqꝫ efferre faſtigijs quid opus eſt? Sane dixiſſe illō
ſufficiat. laudent eum in poꝛtis opera eius. iam enim moꝛda
ces emulos quos huic noſtre inſultaturos pꝛefatiuncule non
heſito laſſus pꝛeſenſiſſe videtur calamus. Edidit quippe pre
ter gemmam pꝛedicantiū et aliud volumen egregium cui
reſolutio theologoꝛum titulo pꝛefertur: in quo et ſi nō per ſin
gulos paſſus fuerit doctoꝝ quos allegat recenſita quottatio
fidelr tñ et bꝛeuiter ſubtili īgenio ipſoꝝ pre ſe fert ſnias. Vo
lui aūt pater amātiſſime tuis ſepe pulſatꝰ iuſſis ac precibꝰ et
huic operi ſicut ⁊ precedēti aliquod modo qđ ſequit̄ metricum
inducere preludium. Vale et eternum viue felix in euum.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Poeta ad lectores ſuper ſpeculo quattuor nouiſſimorum reuerẽdi pr̄is Magiſtri Nicolai deniſe.

En ſpeculum vobis mortales ſumite preſto:
Et tumidi faſtus cornua deprimite.
O miſeri durumq; genus: que cura ſubegit
Sic vos a recto tramite deſtituens?
En deliratis: et vos malus abſtulit error:
En dire Cyrces torta vorago patet.
Laberinthus adeſt: et non remeanda carybdis:
Et ſub fronde latens frigidus anguis ineſt.
Quid fruſtra o vani tantos captare labores?
Quid tanto ſtudio damna ſubire iuuat?
Neſcitis finem vobis qui cuncta creauit:
Et veſtri requiem pectoris eſſe deum?
Pergite luſtrantes terrarum vaſta: profundum
Celi ambite: tamen non erit vlla quies.
Cauſa mali tanti eſt (nec me ſententia fallit)
Spreto quod cupitis vana caduca deo.
Diuitias cupidi: tumidi venantur honores:
Scurre delicias: pectore ſollicito.
Hec tria dumq; hebetes arctis ſub rethibus angunt:
Deludunt plane nec ſatiare valent.
Sola animam natura ſui diuina capacem
Implet: nec reficit omne quod hac minus eſt.
Creſus amauit opes: tulit Alexãder honores:
Arſit et in venere ꝫ Sardanapalus hebes.
Sed quid eis ſupereſt poſt tanti inſignia luxus?
Vermis hic: iſte cinis: ille cadauer olens.
Fruſtra ergo enerues caro ſic defluxa requirit
Delicias: per quam vermibus eſca datur.
Negligitur pars nobilior: fit cura nocentis
Que modico exanguis tempore verme putret.
Balnea: vina: dapes: venerem: modulamina: ſomnum:
Ocia et vngenta concupit ipſa caro.
Spiritus hec fugiens illam certamine duro
Angit: hec inſurgens ſepe fit anterior.
O peruerſus amor: nimis o prepoſterus ordo:
Cum domine ancillam ſic male preficitis.
Nonne patet fluxum per tabida currere membra?

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Que candore prius grata fuere ſuo.
Siccine peſtiferi ſtercus preponitis auro?
Argento paleam: luminibus tenebras?
Quanto nempe caro ſic delibuta niteſcit:
Tanto hanc horridius cernimus eſſe putrem.
Preterea quid queſo iuuat nunc faſtus honoris?
Umbra qui leuius irreuocandus abit.
Quanto quis fuerit fame ſpectabilis alte:
Tanto (ſi quod habet) crimen erit grauius.
Tu quoq; ſacra fames et pernicioſus habēdi
Inſatiandus amor: neſcis habere modum.
Eſt ſua periodus rebus certiſſima cunctis:
Sed tibi ſufficere copia nulla valet.
Sepe et dum partis parcit crudelis auarus:
In ſevltor proprij criminis acta fluit.
Grifes hyperboreis ſic ſeruant montibus aurum:
Quo non vtuntur: ſed prohibere iuuat.
Ignis: et infernus: mors: vulua: et mens auidorum.
Adde: ſuperpone: non ſatiantur adhuc.
Si deus eſt animus nobis: et pacis aſillum.
Si ſpes: ſi finis: ſolus et hic ſatis eſt.
Ergo pro fluidis incōmutabile rerum
Spernere principium: deputo grande nephas.
Iuſte ac ex merito ſpretus ſpernentibus iram
Infert: ſed pius eſt: multaq; diſſimulat.
Tandem iuſticia victus: grauioreq; dextra
Contemptus proprij criminis vltor adeſt.
Prouida mens igitur ſic ſe preſentibus aptet:
Conſilio vt cernat cuncta futura graui.
Quid ſibi venturi pariat mala temporis hora.
Si videat: ferient ſpicula viſa minus.
Quattuor ergo iſthec ſint cōdita mente profunda:
Mors: et iudicium: gloria: ſupplicium.
Hec liber: hic modicus facili ſermone docebit:
Scripturas et adhec proferet ipſe ſacras.

Explicit metricum epythoma prefati. F. marini de voyſins in librū q̄ttuor nouiſſimorum reuerēdi pr̄is M. Nicolai denyſſe editū. Anno ſalutis. M.cccccix.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Memoꝛare nouiſſima tua. Ecc. vij. capitu.
Sacra ſcriptura ſalubꝛiter nos edocet. Tenere locū nouiſſimū. Precauere tēpus nouiſſimum. Preuidere finem nouiſſimum.

Primo quidem nos edocet tenere locum nouiſſimū humilitatis. Hec eſt enim via perueniendi ad ſtatum ſublimitatis. Sicut docet ſaluatoꝛ Luc. decimoquarto. Cum inuitatus fueris ad nuptias: ne recumbas in pꝛimo loco. ꝛc. Sed cum inuitatus fueris vade et recumbe in nouiſſimo loco. vt dicat tibi qui te inuitauit. Amice aſcende ſuperius et erit tibi gloꝛia coꝛā ſimul diſcumbentibus. Nos igitur ad celeſtes nuptias inuitati nouiſſimum locum humilitatis teneamus exēplo capitis noſtri de q̄ yſa. liij. dr̄. Vidim⁹ eū ꝛ nō erat aſpect⁹: ꝛ deſiderauim⁹ eū deſpectū ꝛ nouiſſimū viroꝛū. In terra voluit eē nouiſſimus viroꝝ qui in celis eſt glīa honoꝝ ꝛ dn̄s angeloꝛū. vt exēplo ſuo mōſtraret veꝝ eē qḋ dr̄ Mat. xx. Erunt nouiſſimi pꝛimi: ꝛ pꝛimi nouiſſimi. Hoc tn̄ multiplr̄ pōt exponi Uno mō ſic. Qui ſe nouiſſimos .i. humiles ꝛ abiectos fecerint ꝓpter deū erūt p̄mi. i. ſcitate p̄cipui. ꝛ inter p̄mos amicos dei in regno celoꝛū merito cōputandi. Et qui volūt eē p̄mi ꝛ p̄ncipatū hr̄e ſuper alios iſti erūt nouiſſimi. i. viles ꝛ abiecti diuino iudicio ꝛ viliſſimi i inferno. Iuxta illud Lu. xiiij. Omnis q̄ ſe exaltat humiliabitur. Alio mō erūt nouiſſimi p̄mi. ꝛc. id eſt qui viliores ſunt ardēti⁹ ꝛ ipudētius ambiūt dignitates: qui vero p̄mi ſunt. i. ceteris meliores magis ſe humiliant ꝛ aſpernant honores. Alio mō erūt nouiſſimi p̄mi. ꝛc. id eſt q̄ tardius penitere et bn̄facere ceperūt feruētius agēdo p̄mi fiūt ꝛ meritis precellūt illos q̄ citi⁹ inchoātes negligēter egerūt. Un̄ in vineā dn̄i tardius veniētes prius diurnū denariū receperunt. Ma. xx. Eſt ꝛ exēplū de latrone q̄ iuxta dn̄m pēdentē credēs ꝛ penitēs ꝛ diuinā cōfitēs maieſtatem pꝛimus meruit obtinere paradiſi prebēdā: cui dixit dn̄s. Hodie mecū eris in paradiſo. Luce. xxiij.

Lu. xiiij. — yſaye liij. — Math. xx. — Luce. xiiij. — Lu. xxiij

Secundo docet nos ſcriptura precauere tempus nouiſſimum. Ultimum enim tempus in quo abundabit iniquitas et charitas magis refrigeſcet cōtinue (ſicut predixit dominus Mathei. vigeſimo quarto) ſumme periculoſum eſt. ſicut dicit apoſtolus. ſcḋo. ad thim̄. iij. Hoc aūt ſcito ꝙ in nouiſſimis dieb⁹ inſtabūt tp̄a periculoſa. Que autē ꝛ q̄ta ſint pericula deſcribit dicēs. Erunt hoīes ſeipſos amātes. ſcꝫ amoꝛe priuato et inoꝛdinato ex quo radicaliter omnia

Aplus. ſcḋo ad thimo. iij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vicia oꝛiūtur. Et ideo ſubiūgit apl's. Cupidi: elati: ſuperbi: blaſphemi: parētibus inobediētes: ingrati: ſceleſti: ſine affectione: ſine pace: criminatoꝛes: incōtinētes: ſine benignitate: ꝓditoꝛes: pꝛoterui: tumidi: voluptatuꝫ amatoꝛes magis ꝗ̄ dei. habentes quidē ſpeciē ſanctitatis: virtutē aūt eiꝰ abnegātes. Et qꝛ iam tales inceperunt eſſe hoīes vt ſatis experiētia docet: ideo ſatis patet quia iam inceperunt dies illi no-

yſaie. ij. uiſſimi de quibus loquit̄ apl's. Unde ꝛ dies meſſye dicuntur dies nouiſſimi. yſaie. ij. Erit in nouiſſimis diebus ꝑparatus mons domus dn̄i ꝛc. Erūt tamē hoīes magis ac magis malicia depꝛauati circa finē mundi tp̄e antixp̄i. Et qꝛ piculoſum eſt habitare cū hm̄ōi hoībus quales deſcribit apl's ideo ſubdit. Et hos deuita. Sed difficile eſt immo quaſi impoſſibile interdū iſtos penitus euitare ꝗ̄n aliqn̄ cum eis opoꝛteat conuerſari ideo ſummopere cauendum eſt homini ne ſeducatur a talibus: aut confoꝛmetur eis in moꝛibus: aut ſaltem ab eis mendaciter infametur.

T Ertio docet nos ſcriptura ꝓuidere finē nouiſſimū. Exēpliū habemꝰ in ſingulis artificibꝰ qui etiaꝫ anꝗ̄ opꝰ artis ſue icipiāt: ꝯſtituūt ſibi finē ꝛ cōplemētū ſui opis: ꝛ ſcd̄m exigētiam finis pꝛoſequūtur opus donec ad finem intentum perueniant. Sed ab hac finis conſideratione abducuntur aliqui multipliciter. Pꝛimo quidam

Pꝛouerbioꝛū. v illecti per delectationem ꝛ concupiſcentiam. ſicut innuit ſapiens. Pꝛouer. v. Ne intenderis fallacie mulieris: fauus enī diſtillans labia meretricis: et nitidius oleo guttur eius. Mulier iſta eſt naturalis concupiſcentia que emolliendo menteꝫ facit muliebꝛem. que ꝛ meretrix dicitur qꝛ animam pꝛoſtituit

Pꝛouerbioꝛum xxiij. ſequitur. Nouiſſima aūt illius amara quaſi abſinthiuꝫ. Itē pꝛouer. xxiij. Ne intuearis vinum quando flaueſcit: cū ſplenduerit in vitro coloꝛ eius ingreditur blande: ſed in nouiſſimo moꝛdebit vt coluber ꝛ ſicut regulus venena diffundet. Per vinum intellige delectationem carnalem ꝗ̄ mentē inebꝛiat: et a ſe quodammodo alienat: vt nō videat: nec conſideret ꝗ̄s ſit finis huius delectationis. ¶ Scd̄o aliꝫ obſtinati per indu-

Numeri. xxiij. capitu. rationē ꝛ maliciam. ſicut balaam ex ſola malicia pſeuerabat in malis. ꝛ tn̄ dicebat. Moꝛiatur aīa mea moꝛte iuſtoꝝ: ꝛ fiāt nouiſſima mea hoꝛum ſimilia. Numeri. xxiij. c. Moꝛtē optabat ſimilem iuſtis ſed vitam habebat diſſimilem. Similes ſunt ei ꝗ̄plurimi ingenti anime periculo ſe exponentes. Qui

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

enim ſanis ſenſibus ſibi non prouidit: in mortis anguſti alli
gatis iam ſenſibus ⁊ deficientibus quomodo ſalubriter ſibi ps.
ꝓuidere poterit cum dicat ps. Non eſt in morte qui memor Augu.
ſit tui. Et beatus Augu. ait Percutitur hac animaduerſio
ne peccator vt moriens obliuiſcatur ſui: qui dum viueret ob
litus eſt dei. ¶ Tertio alij ſeducti in abuſionem ⁊ ignorantiã
ſicut innuit ſapiens prouer. xiiij. Eſt via que videt homini re prouer.
cta: nouiſſima aũt eius deducunt ad mortem. Idcirco prudẽ xiiij.
ter ⁊ ordinate monet ſapiens prouer. xix. Audi conſiliũ et ſu prouer.
ſcipe diſciplinam: ⁊ eſto ſapiens in nouiſſimis tuis. Attende xix.
ꝙ ordinate ꝓcedit. Primum eſt enĩ vt ſanum conſilium requi
ras ⁊ audias reuerenter. Scđm vt illud adimpleas diligen
ter: id eſt vt vitã vndiqꝫ regulatam habeas. Et tunc ſequitur
ordinate tertiũ vt. ſ. ſis ſapiẽs in nouiſſimis tuis. In hoc quip
pe conſiſtit ſapientie complementum. Nec enim qui ſapien
ter incipit opus grande: ſed qui ſapienter conſummat laudã Ambr.
dus eſt. Unde ambroſius. Lauda nauigantis felicitatem: ſci
licet cum peruenerit ad portum: lauda ducis virtutem: ſcꝫ cũ
perductus eſt ad triumphum. Quid enim prodeſt bene ⁊ diu
nauigaſſe: ⁊ in portu perire? Et quid ꝓdeſt cum hoſtibus for
titer dimicaſſe: et in ipſa hora victorie defeciſſe. Non pigeat
hic exemplum ſub breuitate tangere de quadraginta marty
ribus: quorum vnus poſt multa ſupplicia exiens de ſtagno cõ
gelato in quo cum alijs poſitus fuerat: vt eorum corpora ge
lu conſtricta dirumperentur: ⁊ recurrens ad balneum puſil
lanimis effectus: deficiens emiſit ſpiritum. et coronam perdi
dit iam paratam. Quid itaqꝫ prodeſt in temporalium rerum
diſpoſitione ſapientem eſſe: ⁊ circa finem principalem defice-
re. Ideo propheta inſipientiam humanam redarguens ⁊ ad Deute.
veram inſipientiam nos exhortans Deute. xxxij. dicit. Gens xxxij.
abſqꝫ conſilio eſt et ſine prudentia: vtinam ſaperent et intelli
gerent: ac nouiſſima prouiderent. Notate verba. Aliqui pro
pria prudentia diriguntur. Alij prudentiam ſufficientem nõ
habentes conſilio ſapientiorum reguntur. Qui vero nec pru-
dentiam habent: nec conſilium querunt vel negligũt quomo
do ſaluabuntur? Sed adhuc profecto multo minus patere po
teſt via ſalutis illis hominibus qui prudentiam habent ſed
ea non vtuntur. et habentes conſilium quod nullatenus inſe
quuntur. Utinam inquit ſaperent id eſt ſaporarent celeſtia:
et intelligerent id eſt intus legerent et cõſiderarent interna

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

conſcientie ſue ſecreta: merita videl3 vel demerita: cogitatiões:
affectiones: ⁊ intentiones: ac etiam pronitates. ſequitur ac no-
uiſſima prouiderent. Sane in prouiſione nouiſſimorū conſiſtit
principaliſſima pars prudentie. Unde boethius li. de cõſolatio
Boetiꝰ libro de cõſola. ne. Non qđ ante oculos eſt ſuffecerit intueri: rerū exitus prudē
tia metitur. Ex ipſa cõſideratione nouiſſimoꝝ prouenit errato-
rum vite preterite correctio: ꝑiculoꝝ futuroꝝ euaſio: ac oīm ne-
ceſſariorū ad ſalutem ſufficiens procuratio. Ideo bene dicit ſa-
piens Eccle. vij. In omnibus operibus tuis memorare nouiſſi-
Eccleſi. vij. ma tua ⁊ ī eternū nõ peccabis. ¶ Quot ⁊ que ſint nouiſſima pre
uidenda ⁊ memorie iugiter imprimenda.

Nouiſſima quorum prouiſionem ſeu prouidam medi
tationem ſapiens tam viſceroſe ꝙ miſericorditer no
bis iniungit di. In omnibus operibus tuis memo-
rare nouiſſima tua. ſunt quattuor: ſc3

Penale mortis diuortium.
Finale dei iudicium.
Damnatio reproborum.
Remuneratio beatorum.

Beatꝰ bernar. ¶ De his ſic loquit̄ beatus Bernar. in quodā ſermone. Nouiſ
ſima quattuor ſunt. Mors: iudiciū: gehēna: ⁊ glīa. Quid horribi
lius morte? Quid terribilius iudicio? Quid intolerabiliꝰ gehen
na? Quid iocūdius celeſti glīa? hec bern̄. He ſunt quaſi q̄tuor
rote currus aīe vehētis ipſam ad ſalutē eternā. Iſta ſunt quat-
tuor īcitamēta ſpm̄ hoīs īcitātia. vt oībꝰ ſpretis mūdanis ad ſuū
redeat creatorē. Hec ſunt ꝙ cõtinue recordāda. Iuxta ꝟbū ſapiē
tis. Eccli. xxviij. Memēto nouiſſimoꝝ. Et q̄dā metrice ſic dicit.
Bis duo ſunt que corde tenꝰ ſub pectore miſi. Mors mea: iudi-
ciū baratri: nox: lux paradiſi. ¶ De primo nouiſſimoꝝ ſcil3 de mor
te. Et primo de triplici modo mortis in generali.

In ſacra ſcriptura triplicem inuenimꝰ mortē: ſc3. eſt
ibi: Mors ineuitabilis.
Mors triplex. Mors deſiderabilis.
Et mors formidabilis.
Prima mors. ¶ Eſt em̄ q̄da3 mors prorſus ineuitabilis. Hec eſt mors nature
ad quam nos preparare debemus q: ꝑiculoſa. De qua ait. ps.
Ps̄. Quis eſt homo q̄ viuet et nõ videbit mortē eruet aīam ſua3 de
manu inferni? Primū eſt impoſſibile. Scđm valde difficile. Atte
de. Multū eſſet trāſitus ꝑiculoſus vbi nõ poſſet hõ euadere q̄n
aliqđ mēbrū amitteret ꝙtūcunq3 ſibi ſollicite ꝓcaueret: ſi autē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

negligēter ageret vitam pderet corporalem. Uide igitur ꝙ pitu
losior est trāsitus mortis quē oino impossibile est euadere ꝗtū-
cunqꝫ diligēter coneꝭ qs ea effugere vel differre. Si tñ pruden-
ter sibi puiderit aiam suam de penis inferni liberabit. Si vero
sibi negligenter precauerit corporis simul ꝛ aie vitam perdet. Secūda
¶Alia est mors desiderabilis que est mors gratie: quam debe mors.
mus optare quia fructuosa. De qua dicit apl's Rom.vj. Existi Apl's.
mate vos quidem mortuos esse pctō: viuentes autē deo. ¶Ter Tertia
tia est mors formidabilis que est mors culpe quam super oia de mors.
bemus formidare. qr ineffabiliter pniciosa. Hec aūt est triplex.
Prima est mors anime mortali corpori alligate. Scđa est mors
anime a corpore separate. Tertia est mors anime imortali cor-
pori sociate. Prima est culpe tantū. Scđa culpe et pene: sed par
tialis. Tertia culpe ꝛ pene totalis. Prima inestimabilr mala.
Scđa incōparabiliter peior. Tertia indubitabiliter pessima. Qr
prima reparabilis. Scđa irreparabilis sed partialis tm̄. Tertia
omnino irreparabilis ꝛ totalis: qr scꝫ est taꝫ corporis ꝙ anime.
De prima di. Augu. super apocal'. Multi in corporibus viuis Augu.
animas mortuas portare noscuntur. Unde sap.xvj. Homo per Sapien
maliciam occidit animā suā. De scđa eze.xviij. Anima q̄ pecca tie.xvj
uerit ipsa morieꝭ ꝛ morte infernali punieꝭ. De tertia. ps. Mors Ezech.
peccatoꝝ pessima. Inter has mortes primo dicendū est de mor xviij.
te ineuitabili que est mors nature. ¶Notande sunt tres princi Ps.
pales considerationes de morte nature.

Circa mortem nature notande sunt principaliter ꝛ in
gi recordatione meditande tres considerationes.
Prima est consideratio necessitatis.
Secunda est consideratio periculositatis.
Tertia est consideratio status consequentis.

Prima igitur ē cōsideratio necessitatis. Iuxta
illō psal. qđ pri⁹ allegatum est. Ecc.xlj.
Quis est hōqui viuet Et nō vi debit mortem? Et Ecclesiastici.
xlj. Noli metuere iudicium mortis. memēto que ante te fuerūt bernar.
ꝛ que supuentura sunt tibi. Hoc iudiciū a dño omni carni: scꝫ iu
diciū mortis. Ideo dicit Ber. in quodā sermo. Miser hō quare triplex
te oi hora nō disponis ꝛ cogita te iā mortuū quē scis de necessi- necessi
tate moriturū: distingue qualiter oculi vertenꝭ in capite: vene rū tascirca
pētur in corpore: ꝛ cor scindeꝭ dolore. Est aūt circa mortē consi mortē
derāda triplex necessitas. Prima est necessitas ineuitabilitatis. ꝯsiderā
Scđa est necessitas celeritatis. Tertia est necessitas anxietatis. da est.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Neceſſe eſt eñ mori prorſus ineuitabil'r: qꝛ ꝯtra mortez im
poſſibile eſt inuenire remediū. Neceſſe eſt etiā mori multū ce
leriter: qꝛ breuiſſimū eſt p̄ſentis vite ſpaciū. Neceſſe eſt etiā
mori anguſtiabil'r: qꝛ de cōmuni lege nō fit abſq̄ magno do-
lore corporis ⁊ anime diuortium.

Gen. ij. **Prima** igit̄ neceſſitas ꝯſiderāda de morte ē neceſſitas
ineuitabilis q̄ q̄dē ē a diuina ſnīa Gen. ij. Ubi
dñs dixit ad adā. De ligno ſciētie boni ⁊ mali ne comedas.
In quacūq̄ die comederis ex eo morte morieris id eſt morīē
Augu. di neceſſitatē icurres. vt exponit Magiſter nicolaꝰ de lyra.
Obiectio. Qꝛ guſtato ligno cepit ad mortē tēdere. Et ſcd̄m btm̄ augu
ſtinū ſuper gen̄. morte morieris. id eſt morti obnoxius eris
vel mortis reatū incurres. Et ſi arguas hāc neceſſitatez eſſe
a natura ⁊ nō a diuina ſnīa ꝓpter demeritū pcti ade. Qꝛ oē
cōpoſitū ex cōtrarijs eſt naturaliter corruptibile: quaſi ha-
Rñſio. bens in ſe cauſam corruptionis: ſed corpus humanū eſt hu
Tho. iuſmodi. igitur ⁊c. Notandū ſecundum beatū thomam. j. ij.
queſtione. lxxxv. articulo. v. ꝙ mors non prouenit directe ⁊
per ſe ex peccato: cum mors ⁊ huiuſmodi defectus ſint pre-
ter intentionem peccantis ſed per accidens tantum tanq̄ a
remouente prohibens. Propter demeritum eñ peccati ſub-
traxit diuina ſentētia ab hoīe originalē iuſticiam per quam
inferiores vires anime continebantur ſub ratiōe abſq̄ deor
dinatione ⁊ totum corpus ſub anima abſq̄ defectu. Et ideo
ſubtracta hac originali iuſticia ſicut vulnerata eſt natura
humana q̄ntum ad animam per deordinationē potentiarū:
ita eſt corruptibilis homo effectus p̄ deordinationez ipſius
corporis. hec thom̄. Ex quo patet ꝙ moriendi neceſſitas di
recte ⁊ per ſe eſt ex naturali conditione corporis humani vn
de dicit̄ in thobiade. Mortale tributum ſoluere nature lege
tenet̄ homo eſt aūt a diuina ſententia tanq̄ a remouente ꝓ
hibens: qꝛ ſcʒ ꝓpter demeritū ade diuina iuſticia ſubtraxit
ab homine donū originalis iuſticie p̄ quā erat immortalis. i.
potens nō mori. nō quidē per naturā ſed per gratiā: ſiue do-
nū gratuitū. ⁊ ſic remāſit homo in ſua naturali cōditione: et
Gen. neceſſitatē incurrit moriēdi ex diuina ſentētia. Uñ gen̄. iij. c.
iij. c. dixit dñs ade poſt pct̄m cōmiſſum. In ſudore vultꝰ tui veſce
ris pane tuo donec reuertaris in terrā de qua ſumptus es:
aplſ ad qꝛ puluis es ⁊ in puluerē ibis. O q̄ maledictuʒ pct̄m per qꝺ
mors intrauit in mundū. Stipēdia eñ peccati mors inquit

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

apl's. Ro. vj. O ꝙ terribilis eſt hec mortis ſententia propter ro. vj.
peccatum inflicta. ¶ Eſt enim.

Sententia generalis ſine cuiuſcꝫ exceptione.
Sententia rationabilis pro peccati punitione.
Sententia irreuocabilis ſine aliqua remediatione.

PRimo igit̃ gñalis eſt ſentẽtia mortis ſine cuiuſcꝫ exceptione. Uñ dr̃ in libello de contemptu mundi. Mors reſecat: mors oẽ necat qđ carne creat̃. Magnificos ꝑmit: ⁊ modicos: cũctis dñat̃. Nobili uʒ renet iperiũ: nullũcꝫ veretur. Tã ducib⁹ ꝙ principibus cõmunis habetur. Mors iuuenes rapit atcꝫ ſenes: nulli miſeret̃. Illa fremit: genus omne tremit quod in orbe mouetur. Illa ferit: caro tota perit: dum ſub pede mortis Conteritur: nec eripitur vir robore fortis. Item quidã alius. Pauperis ⁊ regis cõmunis lex moriendi. Dat cauſaʒ flendi ſi bene ſcripta legis. Et ouidius. Ortus cuncta ſuos repetunt: matremcꝫ Ouidi. requirunt. Et redit in nihilum quod fuit ante nihil. He ſunt alique auctoritates metrice ⁊ poetice de generalitate mortis. Percurramus etiam aliquas auctoritates ſacre ſcripture. ſecunde. Rom. xiiij. Omnes morimur. Eccleſiaſt. xl. Omnia que de terra ſunt: in terram conuertentur. De quorum Eccl'. xl numero omnis homo reputatur. hieremie. xxij. Terra: terra terra audi ſermonem domini. Ter vocat hominem terrã hiere. Eſt enim terra quia de terra plaſmat̃ Eſt terra quia in terra conuerſatur ⁊ de terra nutritur. Eſt terra quia finaliter in xxij. terram reuertitur. Terra eſt plaſmatione: conuerſatione: et morte. Terra eſt natura: via: ⁊ ſepultura. Terram ſapit: terram ſitit celeſtium oblitus: pro terra litigat: pro terra pugnat: pro terra mare nauigat. ⁊ ſepius propter terram nũc huc: nunc illuc homo miſerabilis anxius laborat. nec a talibus ceſſat: donec qui de terra ſumptus eſt reuertatur in terram. Item baruch. iij. capitulo. Ubi ſunt principes gentiuʒ Baruc. qui dominantur ſuper beſtias que ſunt ſuper terram. qui in iij. auibus celi ludunt. qui argentum theſaurizant: ⁊ aurum in quo confidunt homines: ⁊ non eſt finis acquiſitionis eorũ. qui argentum fabricant et ſolliciti ſunt: nec eſt inuentio operum eorum. Exterminati enim ſunt et ad inferos deſcenderunt: et alij in locum eorum ſurrexerunt. hec ille Atcꝫ vt ſpecialius loquamur. Dic mihi tu vbi hector? vbi iulius? vbi alexander potentiſſimus? vbi iudas machabeus? vbi San-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſon fortiſſimus? vbi Galenꝰ medicus . ⁊ Auicenna eius ſocius?
vbi Salomon prudentiſſimus? Ubi Abſalon pulcherrimus?
vbi Tullius eloquentiſſimus? Ubi Ariſtoteles peritiſſimus?
Ubi plato et Porphirius? Ubi doctiſſimus poetarū Uirgi-
lius? Ubi denique omnes principes. Philoſophi: oratores: om
neſque generaliter tam nobiles quam ignobiles: tam maio
res quam minores: qui nos a principio mundi preceſſerunt.
Nonne omnes tanquam peregrini ⁊ hoſpites vnius diei trã
ſierunt? Uere ſic. nam vnus ex eis non remanſit. O quam felix
eſſet qui ſuper hunc finem omnium generalem meditando pre
uideret. Unde in alexandreide. O felix mortale genus ſi ſemp
haberet. Eternum pre mente bonum finemq; timeret Qui tā
nobilibus media quã plebe creatis improuiſus adeſt: anime
diſcrimine magno. O quam diligenter ſunt hec meditanda: ꝗ̃
grauiter in ſtatera cordis ponderanda. quam prudenter ⁊ vigi
lanter preuidenda. Talis vtique conſideratio ⁊ preuiſio multū
vtilis eſt ad mundum cõtemnendum: ad timorem cordis re
primendum: et ad diligenter ſaluti ſue prouidendum: quod am
plius patere poteſt exemplo valde notando. Nam legitur in vi
ta barbaam quam ſcripſit Johannes damaſcenus. Quod rex
Johannes damaſcenus. quidam fuit in india chriſtianorum valde perſecutor qui filiū
ſuum noīe ioſaphat in palatio quodam includi ⁊ educari fecit
timens ne chriſtianus efficeretur. Qui ad etatem adultam per
ueniens: admirans cur pater eū ſic incluſiſſet: vni ex ſeruis ſuis
dixit ſe ꝑpter hoc eſſe in magna meſtitia. Quod pater audiẽs
et dolens: equos ydoneos ſibi parari fecit: choros plaudentes
ante eum mittens: et ne aliquod fedum ſibi occurreret prohi
buit. Predicto igitur iuuene taliter procedente quadam vice
vnus cecus ⁊ vnus leproſus ſibi obuiauerunt. Quos ille vidẽs
et ſtupens quid ſint: et quomodo ſic eſſent inquiſiuit. Tunc
miniſtri ei dixerunt. Paſſiones ille ſunt que hominibus acci
dunt. Ualde ergo anxius eſſe cepit pro inconſuetudine rerum.
Alia autem vice quendam ſenem valde rugatam faciem habē
tem ⁊ dorſum incuruatum et cadentibus dentibus balbutientē
inuenit. Stupefactus ergo valde cepit eſſe pro tali viſione. Et
cū didiciſſet omnes homines aut iuuenes mori: aut ad ſimi
lem ſtatum venire: cepit multū triſtis eſſe: mundanas que vo
luptates cõtemnere. Cum enim didiciſſet ſe ſeneſcere ⁊ mori in
multa deſolatione poſitus non amplius poterat conſolari in
mundanis: nec amplius delectari in huius vite tam tranſito-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

riȷs oblectamentis. Nec mirum quia nihil morte horribilius
eſſe poteſt. Nulla enim poteſt potuit aut poterit ſibi reſiſtere
dignitas: nulla magnificentia: nulla facundia. Audite obſecro:
o infelices mortales nunc omnes ad mortem tendimus: omni
bus mors dominatur: non parcit pulchris: non potentibus: nõ
ſcientibus. O inſipientes peccatores: o ſomnolenti et exceca
ti: conſiderate et reſpicite diligenter vbi ſunt mille millia homi
num qui fuerunt in mundo: omnes ſunt mortui: gygantes: re
ges: et principes: philoſophi: doctores: oratores: omnes duces:
comites: et comitiſſe: regine et principiſſe et omnes domini atqꝫ
domine: vbi tot iuuenes et iuuencule qui etiam in etatis ſue
flore mortui ſunt. O vita miſera: vita caduca. O vita labilis: vi
ta vmbratica. O vita fallax: vita ſophiſtica. Omnes plane ge
neraliter qui vitam hanc guſtant tandem moriuntur et in mo
numentis recluduntur. Hinc ait Ber. ſ. lib. meditatio. Dic mihi
vbi ſunt amatores mundi qui ante pauca tempora nobiſcum
fuerunt Nihil ex eis manſit niſi cineres vermes. Attende dili bernar.
genter quid ſunt: ꝛ quid fuerunt. Homines fuerunt ſicut tu.
Comederunt: biberunt: riſerunt: duxerunt in bonis dies ſuos
in puncto autem ad inferna deſcenderunt. Hic caro eorum ver
mibus: illic autem eorum anime ignibus deputantur eternis.
Donec rurſus infelici collegio colligati ſempiternis inuoluan
tur incendiȷs. ꝛ qui ſocij fuerunt in vicijs erunt ꝛ in penis. Una
enim pena implicat: quos vnus amor in crimine ligat. Quid
profuit illis inanis gloria: breuis leticia: mũdi potentia: carnis
voluptas: falſe diuitie: magna familia? Ubi riſus? vbi iocus?
vbi iactantia? vbi arrogantia? vbi tanta leticia? Quanta triſti
cia vbi poſt tantã voluptatẽ tã grauis ſuccedit miſeria? De illa
exultatione ceciderunt in magnã ruinam ꝛ magna tormenta.
Quod illis accidit tibi quoqꝫ accidere põt: quia homo es: humus
de humo: limus de limo: de terra es: ꝛ de terra viuis: ꝛ in terram Seneca
reuerteris. Hec ille. Et ſeñ. ad lucillum. Eo ibis quo omnes erũt
quid tibi noui eſt? ad hanc legẽ natus es: hoc patri accidit: hoc
matri: hoc maioribus: hoc omnibus ante te.

SEcundo rationalis eſt ſentẽtia mortis pro pcti puni Aplus.
tione. Nã ſicut ait apl's ad Ro. v. Sicut p vnũ hoiem ad ro.v.
pctm̃ in hũc mundũ itrauit ꝛ p pctm̃ mors: ita in oẽs
hoies mors ptrãſijt in quo oẽs peccauerũt. Natura
eñ hũana q̃ i primis parẽtib⁹ tota fuit: p ipſoꝝ iobediẽtiã crea
tori ſuo ꝯtumeliã fecit: q̃ toti hũano gñi iuſte debuit iputari.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Sicut em̄ fluuius viciatur in fonte: fructus in ſemine: ſic tota poſteritas viciatur in origine. Nā etiā per iuſticiam humanā pro quibuſdam criminibus vt pote homicidijs et ſacrilegijs et huiuſmodi commiſſis a patribus punitur etiam tota poſteritas per exheredationem et confiſcationem vel etiaȝ relegationem. Intelligendum eſt enim ꝙ in adam perſona corrupit naturam. et natura corrupta corrumpit perſonā. vnde natura humana tota corrupta in adam non poteſt niſi corruptos filios generare. et quia peccando originalem iuſticiam et immortalitatem perdidit: non niſi iniuſtos et mortales filios generare potuit. Unde Augu. xiij. de ci. dei. Fatendum eſt primos homines ita fuiſſe inſtitutos. vt ſi nunꝙ peccaſſent nunꝙ gen⁹ mortis experirētur. Sed eoſdem primos parentes per peccatum: ita fuiſſe morte conſtrictos: vt quicquid de eorum ſtirpe fuiſſet exortum: eadem pena teneretur obnoxium. pro magnitudine quippe culpe illius naturam dānatio mutauit in peius. vt quod penaliter preceſſit in peccantibus hominibus primis naturaliter ſequeretur in naſcentibus ceteris. hec ille. O igitur maledicta peccati conditio per quod mortis dominium totum humanum genus ſubiecit.

Aug. xiij de ciuitate dei.

Tertio irreuocabilis eſt mortis ſnīa et ſine vlla remediatiōe. Snīa em̄ diuina eſt imutabilis. Nā ſicut dr Nūerī. xxiij. Nō eſt deus vt homo vt mentiatur: aut vt filius hominis vt mutetur Et mal. iij. Ego dn̄s et non mutor. Ideo dicitur in libello de cōtemptu mundi. Nil redimit dum mors perimit: qꝛ federa nunꝙ. Nec precium: nec ſeruitium: mors accipit vnꝙ. Et quidam alius dicit Fama: genus: mores: ſapientia res ⁊ honores. Non retinent hominem quin ruat in cinerem. Idcirco ait Augu. Non importune nec incongrue arbitror accidiſſe ſi non humana induſtria diuino fortaſſe iudicio: vt hoc verbum quod eſt moritur in latina lingua nec grammatici declinare potuerunt ea regula qua cetera declinantur Ab eo enim quod eſt moritur ſi queramus preteriti temporis verbū reſponderi ſolet mortuus ē u geminata ſic enim dicitur mortuus quomodo fatuus. conſpicuus: et ſiq̄ ſunt ſimilia: que non ſunt preteriti temporis. Conuenienter itaꝙ factum eſt vt quemadmodum id quod ſignificat non poteſt agendo. ita verbum non poteſt loquendo declinari. hec Aug. Item de irreuocabilitate ſententie mortis poſtꝙ aliqs mortuus eſt dicitur Job. xiiij. Lignum habet ſpem ſi preciſum

Numeri. xxiij. Malac. iij.

Augu.

Job. xiiij

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fuerit rurſum vireſcit ⁊ rami eius pullulant ⁊c. Homo vero cũ
mortuus fuerit nudatus atq; conſumptus vbi queſo eſt? quo
modo ſi recedãt aque ſde mari ⁊ fluuius vacuefact⁹ areſcat: ſic obiectio
hõ cũ dormierit nõ reſurget. Hinc etiã dz.ij. Re. xiiij. Oẽs mori
mur ⁊ quaſi aque dilabimur in terrã que nõ reuertũtur. Sed
cũ reſurrectionem generalem credam⁹ ⁊ dicat apl's .j. Cor.xv.
Oẽs quidem reſurgemus, quõ verũ eſt quod hic dicitur. Hõ
cũ dormierit nõ reſurget. R. Quidã heretici poſuerũt ꝙ hõ Reſpon
pluries moreretur ⁊ pluries reſurgeret ad vitã corruptibilem ſio.
et mortalem qualẽ nũc vtiq; habemus. Alij vero poſuerunt ꝙ
homo ſemel mortuus nũq; reſurget in eternum. Ideo contra
primos dicit Iob. Homo cum dormierit nõ reſurget. Cõtra ſe
cundos vero dicit apoſtolus. Omnes reſurgemus.

Secunda neceſſitas conſideranda de morte eſt neceſ
ſitas celeritatis. Neceſſe omnino eſt mori vt dictum
eſt. Neceſſe eſt et celeriter mori. Breue eſt eñ omne
tps pñset celeriter tranſit eternitati cõparatũ. Iob. iob.xiiij
iij. Homo nat⁹ de muliere breui viuẽs tpe. ⁊c. Et eiuſdẽ. xiiij.
Breues dies hominis ſunt. Item. j. corinth. ſeptio. Tempus
breue eſt. Uere breue immo ⁊ breuiſſimũ dici poteſt. vñ Sene
ca ad lucillũ. Punctũ eſt quod viuim⁹ ⁊ adhuc pũcto min⁹. Uñ ſeneca.
ſatis patet ꝙ neceſſe eſt vnumquemq; cito et celeriter mori.
¶ Eſt autẽ circa hec triplex contẽplanda veritas.
Prima eſt veritas generalis accelerationis.
Secũda eſt veritas ſpecialis preoccupationis.
Tertia eſt veritas vtilis conſiderationis.

Prima igit veritas eſt vniuerſalis accelerationis. De
claratur eñ primo per ſcripturas poeticas et
phicas. Hoc eñ eſt generaliter verũ ꝙ omnes celeriter ad mor
tem veniũt. Uñ ouidius.iij. de faſtis. Tpa labuntur tacitiſq; Ouidi⁹
ſeneſcimus annis. Et celer admiſſis labitur annus equis. Et tercio. d
in. x. metham. Labitur occulte fallitq; volubilis etas ⁊ nihil faſtis.
eſt annis velocius. Item quidam. Uita breuis velut vmbra le
uis fugit ⁊ nihilatur. Sic vadit ſubito: q2 cadit duz ſtare put a
tur. Media eñ vita in morte ſumus. Itẽ quidam alius. Eſt ho
mo res fragilis: res durãs tpe paruo. Eſt homo res ſimilis
flori qui creſcit in aruo. Ideo bene dicitur in libello de cõtem
ptu mundi. ꝙ male fraudatur: ꝙ ſtulte ludificatur q̃ propter
florem mundi vanumq; decorez qui prius apparet quaſi flos
et protinus aret. vadit ad infernum perdit dyadema ſupernũ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tunc flens et triſtis qui penis traditur iſtis. Mallet preterite ꝙ in omni tēpore vite: pauper vixiſſet: nec diuitias habuiſſet. Quid tunc theſauri: quid aceruus proderit auri? Cum pctōres mittent ad inferiores inferni latebras: ignē pariterꝗ tenebras. Semꝑ paſſuri nec ab his vnꝗ redituri. hec ibi. Itez dicit Señ. ad luciliū. Quotidie morimur: quotidie demit aliqua pars vite noſtre. ⁊ tūc quoꝗ dū creſcimus vita noſtra decreſcit. Infantiā amiſimus: deinde pueritiā. deīn adoleſcētiā ⁊ vſꝗ ad extremū quicquid tranſijt temporis perijt. Idez ad eundē. Corpora noſtra rapiuntur fluminū more quicquid vides cū tempore currit. nihil ex his ꝙ videmꝰ manet. hec ille. Item in libello de cōtemptu mūdi. Regia maieſtas ōis terrena poteſtas. proſperitas rerū ſeries lōgīꝗ dierū. preterit abſꝗ mora mortis dū venerit hora. Exemplū accipe de excellētiſſimo principe alexandro qui mundum vniuerſum bellando ſubiugauit: ſic quod totius ſeculi ſolus dominus putabatur: ſed poſt tantum triūphum: poſt mundi adeptum imperium vniuerſale: quid magni ſequebatur? Nunquid regni ſtabilitas: aut potentie perpetuitas? nunꝗd corporis incolumitas aut preſentis vite longeuitas? Certe nequaꝗ ſed id commune omnibus. Ultimus ad mortē poſt omnia facta recurſus. Bene poterat dicere alexāder in hora mortis ſue illd Job. xvj. Ego ille quondā opulētus repēte contritus ſū. Nā ſolummodo. xij. annos ⁊ nō amplius imperauit. Sic conquerēdo de morte poterat dicere illud Job. xix. Spoliauit me gloria et abſtulit coronā de capite meo: deſtruxit me vndiꝗ ⁊ peo. Ideo dicit quidā. Ōia ceſar habet ⁊ gloria ceſaris eſſe deſinit: ⁊ tumulus vix erit octo pedū. Scdō declaratur ꝑ ſcripturas canonicas. Uñ eccl. x. Ōis potētatꝰ breuis vita rex eſt hodie ⁊ cras morietur. De tali rege dicitur. j. Mach. ij. Gloria eius ſtercus ⁊ vermis hodie extollitur ⁊ cras nō inuenitur. Ideo etiā bñ dr. j. parali. vlti. Dies noſtri quaſi vmbra ſuper terrā et nulla eſt mora. Itez pš. Homo vanitati ſimilis factus eſt: dies eius ſicut vmbra pretereūt. Idē. In vanitate defecerūt dies eorū ⁊ anni eorū cū feſtinatione. Itē yſaye. xl. c. Ōis caro fenū ⁊ ōis glīa eiꝰ quaſi flos feni. Uere fenū eſt ppl's exſiccatū eſt fenū ⁊ cecidit flos verbū autē domini manet in eternū. Ōibꝰ ergo breuiſſima eſt vita: mors aūt vicina. Uñ eccl. xiiij. Memor eſto qm̄ mors nō tardat. Hec ṽba multū pōderāda ſunt. Mors nō tardat. ergo eſt in ianuis. Mors nō tardat. ergo timeamus. Mors nō tar

Marginal notes: Seneca — Job. xvj — Job. decimo nono. — Eccle. x. — pš. — yſay. xl. capitu. — Eccleſi. xiiij.

dat ergo benefaciamus. O dilectores mūdi. O terrenorū ama tores. Mors nō tardat. O generaliter oēs peccatores. Mors nō tardat. Agite ergo penitētiā ne vos inueniat dormiētes. O durū verbū. ſed veriſſimū. Mors nō tardat. Sed heu hoc non aduertūt excecati vite p̄ſentis amatores ſʒ hoc licʒ tarde cum multa anxietate recognoſcūt dānati dicētes illud ſap. v. Nos nati cōtinuo deſinimus eſſe. Tertio declarat̄ p ſcripturas ſan ctorū autēticas. Vn̄ greg. in regiſtro. Nr̄a vita nauigāti ſilis ē. Is namq̄ qui nauigat: ſtet: ſedeat: iaceat: ſemper vadit quia impulſu nauis ducit̄. Ita ꝛ nos ſumꝰ q̄ ſiue dormiētes: ſiue vi gilātes: ſiue iacentes: ſiue ambulātes: ſiue volētes: ſiue nolen tes per momēta tp̄m ad fineʒ ducimur ſemp. Et aug. xiij. de ci. dei. Ex quo vita in illo corpore morituro eſſe cepit nūq̄ȝ eo agi tur vt mors nō veniat hoc em̄ agit eius mutabilitas toto tp̄e vite huiꝰ (ſi tn̄ vita dicēda eſt) vt veniat̄ in mortē. Nemo q̄ppe eſt q̄ nō ꝓpior ei poſt annū ſit q̄ȝ an̄ annū fuerit. ꝛ cras q̄ȝ hodie ꝛ hodie q̄ȝ heri. Et paulo poſt q̄ȝ nunc. ꝛ nunc q̄ȝ paulo ante. Qm̄ quicq̄d tp̄is viuitur de ſpatio viuēdi demitur. ꝛ quotidie fit minus: minuſq̄ reſtat vt omnino nihil ſit aliud tp̄is vite hu ius q̄ȝ curſus ad mortē. hec ille. Conſideremus itaq̄ ꝙ nō im merito horologio comparatur vita noſtra. horologiū em̄ ſem per gradatī trāſit vſq̄ ad certū punctum continue diſcurrit: et tunc ſubito et improuiſe cadit ac campanellas tangit eaſq̄ ſonitum facere conpellit. Sic in veritate vita noſtra ſemper la bitur et fluit vſq̄ ad certū punctum hoc eſt ad vite terminum a deo prefixum quem nemo poterit preterire. Job. xiiij. Con ſtituiſti terminos eiꝰ q̄ preteriri nō poterūt. Tūc autē deficit ꝛ cadit ac cāpanellas reali t̄ ꝛ ad lr̄am ſepe ſonare facit. Euigila igit̄ ꝛ prudēter expecta caſuʒ vite tue. Nā horologiū tuū gra dus tam paucissimos hʒ ꝑtrāſire. ꝙ ſi ſuperuicturꝰ eſſes annos quadrigētos: aut quingentos: oēs anni celeriter ꝛ ſubito trā ſeant. Nā ꝛ ſi hoīes an̄ diluuiū diu viuerēt puta nongētos an nos ꝛ vltra: his tn̄ nō obſtātibꝰ ānis oēs mortui ſunt qḋ vtiq̄ nobis eē dʒ in exēplū vt labilitatē huiꝰ vite ꝛ mortis celerita tem cognoſcamꝰ. Vn̄ legit̄ in li. de dono timoris. Qḋ q̄dā ma giſterꝰ phs datus mūdi vanitatibꝰ audiens ſemel in matutinis legi de longa vita patrū ꝛ ꝙ de q̄libet eoruʒ ſp in fine dicebat̄ illḋ Sen̄. vij. ꝛ mortuꝰ eſt: cogitauit ꝙ ſibi etiā taliter eueniret q̄ntūcūq̄ tp̄is viueret ꝛ ex hoc concipiēs mūdi cōtēptū intrauit ordinem predicatorū in q̄ factus eſt pariſꝰ magiſter in theolo

Sapiē. v.
Grego.
Augu. xiij. de ciu. dei.
Job decimo q̄rto.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

gia ꝛ vir eximie ſanctitatis. O ꝙ̄ bene hic habuit p̄ oculis ver
Eccl.xj. ba eccleſiaſtes.xj.ſic dicẽtis. Si ãnis multis vixerit hõ: ꝛ in his
oibus letat⁹ fuerit: meminiſſe debet tenebroſi tp̄is ꝛ dierũ mul
torũ qui cũ venerit vanitatis arguentur preterita. Uere in die
mortis patet vanitas ac vanitatũ vanitas. ꝛ ꝙ oia fuerũt vana.
Pſ. Pſ. Uniuerſa vanitas ois homo viuẽs. Uanitas inꝙ̄ eſt vita
hois ꝙ̄tũcunꝙ̄ longa: cum ita celeriter elabatur. Adã ſi adhuc
viueret ꝛ hodie moreretur quid illi longitudo vite profuiſſet?
Certe modicum vel nihil. Unde poſſet dicere. Iã mihi preteri-
te fluxerũt tp̄a vite. Unde quidam. Quid ꝓdeſt hoi ſi viuat ſe
Aug. cula cẽtũ. Cũ morit vitã trãſiſſe putat quaſi vẽtũ. Iõ dicit aug.
ſup pſal. Si toto illo tp̄e vixiſſes a quo adã de paradiſo emiſſus
eſt vſꝙ̄ in hodiernam diẽ: certe videres vitã tuã non fuiſſe diu-
turnã q̄ ſic euolaſſet. Idẽ in quadã omelia Fragiliores ſum⁹ ꝙ̄
ſi vitrei eſſemus. Uitrũ em̄ ꝛ ſi fragile eſt tñ bene ſeruatũ et cu
ſtoditũ diu durat. Uita aũt humana ꝙ̄tũcunꝙ̄ ſeruetur durare
Ad he. nõ põt. Nã vt dicit heb.ix.c. Statutũ eſt hoibus ſemel mori.
ix.c. Ideo bene dicit hieronymus ad helyodoꝝ de vita nepociani.
Hiero. Debemus ꝛ nos aio p̄meditari quod aliqñ facturi ſumus ꝛ (qđ
volumus) longe abeſſe non põt. Nam ꝛ ſi nongẽtos excedere-
mus annos veluti ante diluuiũ viuebat genus humanũ: nihil
tñ eſſet preterita longitudo que aliqñ eſſe deſiſtet. Quid em̄ in-
tereſt int illũ q̄ vixit decẽ annis ꝛ illum qui vixit mille: poſtꝙ̄ idẽ
vite finis aduenerit ꝛ irrecõſolabilis mortis neceſſitas? niſi ꝙ
magis ſenex honuſtior pctis ꝓficiſcitur. Optima queꝙ̄ dies mi
ſeris mortalibus eui. Prima fugit: ſubeunt morbi: triſtiſꝙ̄ ſene-
ctus. Et labor: et dire rapit inclemẽtia mortis. hanc mortis vict-
nam neceſſitatẽ ꝛ humane vite breuitatẽ cõſiderabat gentilis
Hiero. ille xerſes. De quo beatus hiero. ſcribens ad helyodorũ in ep̄la
ſic ait. Xerſes ille potentiſſimus rex qui ſubuertit montes ma
riaꝙ̄ ſtrauit: cũ ex ſublimi loco infinitã holm multitudinem ꝛ in
numerabilẽ vidiſſet exercitũ: fleuiſſe dicit eo ꝙ poſt annos ali-
quot nullus eoꝝ quos cernebat ſubuicturus eſſet. O ſi poſſe-
mus in talẽ aſcẽdere speculã de qua vniuerſam terrã ſub nr̄is
pedibus cerneremus: iam tibi oſtenderẽ totius mundi ruinaz:
gentes in bello ruẽtes: alios torqueri: alios necari: alios abſor-
beri a fluctibus: alios ad ſeruitutẽ trahi: hinc nuptias: hinc plã
ctum. illos naſci. illos mori: alios affluere delicijs: alios mendi-
care: ꝛ nõ ſolũ xerſis exercitũ: ſed totius mundi hoies qui nunc
viuũt in ſpacio breui tibi oſtenderẽ morituros: vincit ſermo talẽ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rerū magnitudine ⁊ minus eſt oē qḋ dicit̃. Redeamus ergo ad nos ⁊ quaſi e celo deſcēdentes pauliſper noſtra videamus. Sentis ne obſecro te qñ puer: qñ infās: qñ ſenex fact⁹ ſis. quotidie morimur: quotidie cōmutamur. ⁊ tñ eternos nos eſſe credimus hec ille. O igitur peruerſam mūdanoꝝ cecitatē qui ita mundana diligunt: ita ardenter cupiunt: adeo diligenter q̄runt: ac ſi nunq̄ eſſent morituri. cū tñ oīno neceſſe ſit omnes cito ac celeriter vitā finire. Sed vt dicit Grego. in moral. Carnales mentes idcirco pñtia diligūt: qꝛ vita carnalis q̄ fugitiua ſit minime attendunt. Nā ſi velocitatē trāſitus ei⁹ aſpicerēt: hanc etiā ꝓſperitatē minime amarēt. Idē lib. xiij. moral. Reprobi idcirco multa nequiter agunt: qꝛ ſe diutius viuere arbitrantur. hec ille. Propterea dicit Ber. in ſuis med. Quid theſaurizat q̄s in terra: cū ſine dilatione eīt trāſeat et id qḋ colligit̃: ⁊ ille qui colligit. Tu ergo homo quē fructū expectas in mūdo cui⁹ fruct⁹ finis eſt mors Utinā ſaperes ⁊ itelligeres ac nouiſſima ꝓuideres. Ideo bene dicit dñs Mat. vj. Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra. Itē ſequit̃. Theſaurizate aūt vobis theſauros in celo ⁊c. vide ibi. Item petrus bleſeñ. in quadā ep̄la ſic dicit Gloria mūdi fallax ⁊ ſeductoria ſuos decipit amatores. Quicquid eñ vel in futurū ꝓmittit vel in pñti ꝑtendit: totū ad nihilum deueniet tanq̄ aqua decurrens. Inſpice q̄ fragilis: q̄ fallax: q̄ ſit inanis Mundus: ⁊ illi⁹ gloria quā cupimus. Ergo o ſtultiſſime Cur cito nō ſpernis que ꝑtereuntia cernis. Nōne vides mundū miſerum nimis ⁊ moribundū. Sub gladio dire mortis languendo perire. Sic itaq̄ patet declaratio prime v̄itatis q̄ eſt veritas generalis accelerationis q̄ declarata eſt tā ꝑ ſcripturas poeticas ⁊ philoſophicas q̄ ꝑ ſcripturas canōicas: q̄ etiā ꝑ ſcripturas doctoꝝ autēticas: ptz inq̄ declaratio illi⁹ v̄itatis. pz exhinc ꝯcluſio mūdane fatuitatis. patet finalr̄ exhortatio ſalutaris vtilitatis.

Grego. i. moral.

Bern.

petrus bleſeñ.

Secunda veritas declaranda de neceſſitate celeritatis mortis eſt veritas ſpecialis preoccupationis. licet enim nullatenus poſſit hominis vita eſſe longa: tamen adhuc ſepius breuiatur periodus naturalis ei⁹ adeo q̄ pauci ad etatē ſenectutis perueniunt: ſed multi preoccupantur a morte anteq̄ ad ſenium pertigant. hec autē preoccupatio maxime prouenit ex triplici cauſa. Primo ratione interioris corruptionis aut peſtilentie. Secundo ratione exterioris vexationis aut violentie. Tertio ratione ſuperioris vindicationis aut iuſticie. ¶ Primo igitur ratione interioris corru

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ptionis aut peſtilentie. Euidētiſſima experientia docet ꝙ innumerabilis multitudo frequētius preuēta ſit a morte añ tps ſenectutis ꝑpꝫ ſuperueniētes peſtilētias. Pauci ſunt (credo) q̄ nō viderit ꝓprijs oculis coetaneos ſuos: ąt et iuniores in multo numero a morte ꝓoccupatos: alios ꝑpꝫ peſtilētias aut epydimias: alios ex fluxu ventris: alios ex febre: alios varijs lāguoribꝰ. Vñ quidaȝ phus interrogatus. Cui ſilis ē hō: Rñdit. Aceruo niuis q̄ modico calore cito in aquā reſoluit̄ de qua fuerat genita. Sic hō genitus de putredine modico calore febrili aut peſtifero ſeu modica alia infirmitate in eā reuertitur. Similis eſt etiā roſe matutine q̄ dū mane colligitur pulchra videtur: tacta ꝟo a calore cito marceſcit: ſic hō in iuuētute appet floridus: ſꝫ modico calore aut frigore inordiato ſuperueniēte ſubito marceſcit. Similis ē etiā pomo nouo quod duȝ in arbore pendēs ad incrementū debitum peruenire creditur: modico tamen verme interius exorto corroditur et ſubito corruēs efficit̄ inutile: ſic hō in pueritia aut adoleſcentia ſepius ſubita infirmitate preuētus moritur. Hec ille. ¶ Secundo ratione exterioris vexationis aut violētie. Non eſt opus probare ꝙ multorū vita breuiata ex labore inordinato corporis: ąt ex penis ſibi inflictis aut q̄uis alia exteriori violētia. Quis poſſet dicere q̄t añ tēpus ſuum preuenti ſunt morte propter extrinſecas violētias alij in aquis ſubmerſi. alij ab inſidiatoribus occiſi. alij igne ſuffocati. alij patibulo ſuſpenſi. alij in bellis interēpti. alij ſubito ꝛ iopinato caſu precipitati. alij varijs hmōi modis morte preoccupati. Narrat aug. libro de ci. dei. qualiter Radulphus rex gothorū cū maxia comitiua vna die tanta celeritate victus eſt a romanis vt nec vno quidē romanorū nō dicaȝ exterrito ſed vulnerato multo amplius ꝙ centum milia exercitus eius romani proſtrauerunt atq̄ ipſe etiā mox captꝰ eſt. Non opus eſt exempla adducere: ſatis enim manifeſtum eſt ꝙ varijs et inumeris modis poſſit per modicam violentiam exteriorem vita hominis breuiari. Unde interrogatus quidam philoſophus. Quomodo ſe habet homo: Reſpondit vt lucerna ad ventum que modica venti violentia extinguitur cito. Ut ſcintilla in mari que ſubito ab vndis abſorbetur. Ut fumus qui cito a venti violentia diffunditur. ¶ Tertio ratione ſuperioris vindicationis aut iuſticie. Freq̄ēter enim per diuinam iuſticiam vindicatiuam breuiatur vita peccatorum. Job. xxij. Impij ſublati ſunt ante tempus ſuū. Et

Cui hō ſimilis ſit.

Hō roſe matutine ſimilis eſt.

Hō ſimilis ē nouo pomo.

Augu.

Reſponſio vniꝰ philoſophi interrogati q̄mo doſe hȝ homo.

Iob. xxij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pſalmiſta. Uiri ſanguinum et doloſi non dimidiabunt dies [ps.]
ſuos. Et prouerb. x. Anni impiorum breuiabuntur. Inueni [prouer.]
mus aūt in ſacra ſcriptura multos a morte preoccupatos per [x.]
diuinam iuſticiam in vindictam multiplicium peccatorum.
¶ Primo propter vindicta ꝛ carnalis immundicie patet in di
luuio quod adductum eſt quia omnis caro corruperat viam
ſuam. Uide geneſ. vj. et vij. Item in ſubuerſione ſodome gen̄.
decimonono. Item in duobus filijs iude ſcilicet her et onam
quos percuſſit dominus et occidit propter carnalem immun
diciam gen̄. xxxviij. Item patet in ſeptem viris ſuffocatis a
demone: quia effrenata carnali concupiſcentia et luxuria ex
ardebant in ſaram que ſibi tradita fuit in vxorem. Uide tho
bie. ſexto. ¶ Secundo propter peccatum dure oppreſſionis ꝛ
immiſericordie. patet in egyptijs quorum primogenita prius
vna nocte et vna hora pariter ſunt occiſa ſicut dicitur exod. [Exod.]
duodecimo. Percuſſit dominus omne primogenitum in terra [xij.]
egypti a primogenito pharaonis vſqꝫ ad primogenitum ca
ptiue ꝛc. ſequitur Ortus eſt clamor magnus in egypto: neqꝫ
enim erat domus in qua non iaceret mortuus. Poſtea autē
et ipſi egyptij mortui ſunt in mari rubro exo. xiiij. Et hoc in
vindictam crudelitatis et immiſericordie erga filios iſrl' q̄s
dure oppreſſerant. Tertio propter peccatum infidelitatis et [Exod.]
ydolatrie. exemplum exod. xxxij. vbi dicitur qꝫ ceciderunt de [xxxij.]
vno quaſi. xxiij. milia hominum propter peccatum adoratio
nis vituli. ¶ Quarto ꝓpter pctm̄ murmuris ꝛ īpatiētie exem
plū nūeri. xj. Ortū ē murmur ppl'i ꝯ dn̄m q̄ſi dolentiū ꝓ labo [nūe. xj.]
re. ſequtur. Et acceſus in eos ignis dn̄i deuorauit extremā ꝑtē
caſtroꝝ. Itē nūe. xvj. pꝫ in hiſq̄ murmurauerūt ꝓ punitiōe ter
ribili chore et ſuorū ꝯplicū. vn̄ ſicut ibi dr̄. Murmurauit oīs
multitudo filioꝝ iſrl' ꝯ moyſē ꝛ aarō. d. Uos interficitis ppl'z
dn̄i vide ibi. vbi dr̄ qꝫ ꝓpter hoc pctm̄ ꝑcuſſi ſunt. xiiij. milia ho
minū ꝛ ſeptigēti abſqꝫ his qui perierāt in ſeditiōe chore. Quin
to ꝓpt̄ pctm̄ effrenate cōcupiſcētie Exē. nūe. xi. In punitiōe eo
rū q̄ ꝯcupierūt carnes in deſerto. Un̄ ibi dr̄. Adhuc carnes erāt
in dētib⁹ eoꝝ nec defecerat huiuſcemōi cib⁹: ꝛ ecce furor dn̄i
cōcitat⁹ in ppl'm ꝑcuſſit eū plaga magna nimis. Uocatuſqꝫ ē
ille loc⁹ ſepl'chra ꝯcupiſcētie. Ibi. n. ſepelierūt ppl'z q̄ deſidera
uit carnes. vide ibi notā totā hiſtoriā ꝛ expone moralr̄ de his
q̄b⁹ in faſtidiū venit ſpūalia ꝛ deſiderāt ſordida ꝛ carnalia ꝛ
ſpalia. dn̄s aūt aliq̄n ex ſpāli ꝑmiſſione ſatiſfacit eorū deſide

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rijs et qñq3 in talib⁹ inordinatis deſiderijs moriuntur. ¶Sex
to propter peccatum rebellionis et inobedientie. exemplū3 le
uit. x. Arreptis nadab et abiu filij aaron thuribulis impoſue
Leui. x. runt ignē et incēſu3 deſuper: offerentes coram domino ignem
alienum quod eis preceptū nō fuerat immo prohibitū. Egreſ
ſuſq3 ignis a domino deuorauit eos et mortui ſunt cora3 dño
hieroñ. hieronym⁹. Ignē alienu3 accēdit qui temporalis cupiditatis:
aut corporee voluptatis ignē in ſacrario nutriens audet altari
bus domini propinquare: que non recipiunt accenſionem niſi
illius ignis quem dominus venit mittere in terram ⁊ voluit ve
hemēter accēdi. luc. xij. Item ē terribile exemplū nūeri. xvj. de
chore dathā ⁊ abiron ⁊ cōplicib⁹ eorū q̄ ſurrexerūt cōtra Moy
ſem ⁊ inobediētes fuerūt quorū aliquos terra dirupta ſub eo-
rum pedib⁹ ⁊ aperiēs os ſuum deuorauit. Alios autem. ccl. vi
ros q̄ offerebāt incēſum: ignis ingreſſus a domino interfecit: vi
de ibi hiſtoriā. Et nota ſi ita terribiliter puniti ſunt qui rebel-
les fuerūt moyſi qui princeps et rector erat ſynagoge que ſolū
erat figura eccleſie xp̄iane q̄ grauē dānationē habebūt q̄ rebel
les ⁊ inobedientes ſunt prelatis. Immo ⁊ q̄ iura ⁊ libertates
eccl'ie cōfundūt ⁊ ſupprimūt: et quod eſt eccl'ie ſibi vſurpant
quemadmodū chore ⁊ eius complices p̄eminētia ⁊ officia moy
ſi et aarō vſurpare contēdebāt. ¶Septimo propter peccatū ir
reuerētie: ſc3 circa diuina. puniebat eñ domin⁹ in veteri teſta
mento morte illos q̄ vaſa diuini ſctūarij contrectabāt indigne
vel etiā quod mirabilius eſt qui ex curioſitate ſpectabant. De
indigno contractu habem⁹ exēplū. ij. Reg. vj. Quia oza l3 eſſet
ſacerdos temere plauſtrū tetigit in quo erat archa dñi: ideo ira
tus dñs percuſſit eum ſup teremitate qui mortuus eſt ibi. Ubi
tradūt hebrei q̄ illa nocte precedēte dormierat cū vxore ſua.
De idigno aūt cōtactu habetur inhibitio expreſſa. Nūeri. iiij.
vbi ait dñs Non tangāt vaſa ſctūarij ne moriantur filij caath.
Unde oza quia indigne tetigit ſubito mortuus eſt licet eſſet
ſacerdos vt dictū eſt ſupra. Sacerdos qui indigne archā domi
ni tetigit reatum ſui auſus iminatura morte purgauit. Ubi in
tuendū eſt q̄tum delinquat qui ad corpus domini reus acce-
dit: ſi ille morte mulctatur qui archa3 dominici corporis figu-
Nume. iiij. ram minori q̄ debuit veneratione contrectauit. De curioſo
autē aſpectu dedit dñs expſſa3 inhibitiōe3 Nūeri. iiij. di. Aarō
⁊ filij ei⁹ intrabūt ſctūariū: ipi quoq3 diſponēt opera ſingulorū.
Alij nulla curioſitate videāt que ſunt in ſctūario, alioquin mo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rientur. ꝓpter qꝺ̃ percuſſit dñs de bethſabeitibus . lxx. viros eo
ꝙ vidiſſent archam dñi ⁊ .l. milia plebis. i. Re. vj. Si igitur tantã
reuerẽtiã requirebat dñs in miniſtris vete. teſt. ⁊ tam ſeuere
puniebat indignos ꝓpter illa ꝙ nõ erãt niſi vmbra ⁊ figura ſa-
croſcti corporis ⁊ ſanguinis dñi noſtri: ꝗtam nũc reqrit mun-
ditiam in miſtris noue legis ꝗ ipꝫ ſanctum ſanctorũ verbis con
ſecrãt manibuſqꝫ ꝯtrectãt: quãta etiã pena digni ſunt qui in
digne ⁊ irreuerenter accedũt. Tales eñ ſunt ſiles iude ꝓdito
ri peſſimo qm̃ exterius oñdunt ſigna dilectionis ⁊ pacis: inte-
rius aũt pleni ſunt dolo⁊ fallacia⁊ contumeliã faciũt creatori. Ad hebre. x.
Unde ſcriptũ ẽ ad heb. x. Irritã ꝗs faciẽs legẽ moyſi ſine vlla
miſeratione duobus vel tribus teſtibus moritur. ꝗto magis pu
tatis deteriora mereri ſupplicia qui filiũ dei cõculcauerit ⁊ ſan
guinẽ teſtamẽti pollutum duxerit in quo ſctificatus eſt: ⁊ ſpir
tui gratie cõtumeliã fecerit. ¶ Octauo propter peccatũ ſuper
bie. Exẽplũ habemus. ij. Reg. xxiiij. de peſtilẽtia inflicta ppl'o
propter pctm̃ ſuperbie dd̃ in numeratione ppl'i: propter quam
mortui ſunt ex populo a dan vſqꝫ berſabee. lxx. millia virorum
¶ Nono propter pctm̃ blaſphemie. Exemplũ hẽmus. iiij. Re.
xix. ⁊ .i. Para. xxxij. de exercitu ſennacherib: venit angel' domi
ni in illa nocte ⁊ percuſſit in caſtris aſſiriorũ. clxxxv. milia. Cũqꝫ
diluculo ſurrexiſſet ſennacherib vidit omnia cadauera mortuo
rum: vide hiſtoriam. ¶ Decimo propter peccatũ tranſgreſſio
nis promiſſionis proprie. ſ. voti. Exemplũ hẽmus. Act. v. de
anania ⁊ ſaphira qui partẽ de precio ſui agri venditi retinẽtes ⁊
quã tñ deo deuouerãt qr. ſ. totũ precium deuouerãt ſubito mor
tui ſunt cum audirẽt verba petri increpantis. vide ibi.

T Ertia veritas contẽplãda circa mortis celeritatẽ eſt
veritas vtilis cõſiderationis. Cum enim ex neceſſi
tate nos oporteat mori nec poteſt diu protrahi vita
noſtra: immo etiã nc̃e ⁊ ineuitabiliter nos oporteat
velim' nolim' mortẽ: vtile nobis ẽ ⁊ neceſſarium freq̃nter hanc
mortis neceſſitatẽ p̃ oculis hr̃e. qr ſicut dicit gre. in omel'. Mi- Gregorius in omel.
nus iacula feriũt ꝙ p̃uidẽt ⁊ nos tolerabili' mala ſuſcipimus ſi
ꝯ hec ꝑ prouidẽtie clipeũ munimur. Eſt ḡ freq̃nt ꝯſiderãda ꝓ
pinq̃ mortiſ neceſſitas cũ triplici ꝯditiõe. Prio cũ ꝟtuoſa rõnis
acceptatione. Scd̃o cũ timoroſa cordis expectatione. Tertio cũ
viſceroſa mentis attẽtione. ¶ Primo cũ virtuoſa ratiõis acce-
ptatione. Nã et ſi naturaliter ſenſualitas horreat et fugiat mor
tem: ratio tamen dꝫ omnino acceptare mortis ſententiã. Quod

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nos docuit euidēter ipſe ſaluator qui oſtendēs affectū ſenſua
Math. xxvi. litatis dicebat. Triſtis eſt aīa mea vſq3 ad mortē. Mat. xxvi.
Et iterum ibid. pr ſi poſſibile eſt trāſeat a me calix iſte. Sed
ↄſequenter oſtēdens affectū rōnalis volūtatis que omnino li
bētiſſime mortē acceptabat ſubiūxit. Uerūtn nō ſicut ego vo=
lo ſ3 ſicut tu vis. Eſt igit oīo a rōne acceptāda mortis ineuitabi
lis ⁊ ꝓpiqua neceſſitas. ⁊ hoc potiſſime ꝓpt tria. prio ꝓpt mū=
iob. xiiij. dane miſie excluſionē. p mortem. n. excludit ois hui9 erūnoſe
vite miſia. De miſijs hui9 mortalis vite dicit Job. xiiij. hō nat9
de muliere. bre. vi. tem. repl. mul. mi. Multis inq3 immo innūe
ris. Innūeris eni modis veniunt infirmitates: ſollicitudines:
anxietates: pſecutiones: tedia: et hmōi q̄ adeo cruciant ⁊ mole
ſtāt ⁊ viri iuſti animā inquietāt vt magis deſideret mori q3 vi
uere. ſicut p3 in btō iob. qui poſtq3 facultates: liberos: et corpo
ris ſanitatē amiſerat: ab vxore et amicis multipliciter moleſta
tus: obiurgatus: ⁊ linguarū gladijs trāſfoſſus: mētalr plus vel
let mori q3 viuere. Job. i. ij. ⁊. iij. Similiter thobias qui a dño
cecitate pcuſſus ⁊ poſtmodū vxoris obiurgationibus mole
ſtatus dixit. Et nunc dñe ſcdm voluntatē tuā fac mecū miſeri
cordiā ⁊ pcipe in pace recipi aīam meā. expedit eni mihi mori
aplſ. ij. Cor. i. magis q3 viuere. vide thobie. ij. ⁊. iij. Et perfectiſſimus virorū
apl'us dixit. ij. Cor. primo. Supra modū grauati ſumus ſupra
virtutē: ita vt tederet nos etiā viuere: ſ3 ⁊ ipſi in nobiſmetip
ſis reſponſum mortis habuimus vt nō ſim9 fidētes in nobis
ſ3 in deo q̄ ſuſcitat mortuos. hec ille. Nō autē ſine cauſa deus
omnipotēs preſentē vitā tantis malis impleuit ſed ſm altitudi
nē ſue ſapiētie hoc miſericorditer ordinauit: vt ſic diſcam9 hāc
caducā vitā nō diligere: ⁊ mētes ⁊ animos ad deū ſubleuare:
vitāq3 tranquillam ⁊ glorioſam totis pcordijs preoptare. p3
ergo q rōnabiliter ē mortis neceſſitas acceptanda propt miſe
rie mundane excluſionē. Innūerabiles eni ſunt hui9 mūdi mi=
ſerie: quarū omniū mors ipſa terminus eſt ⁊ finis propter qd
eccl. xxx bñ dicit ſapiens Eccl. xxx. Melior eſt mors q3 vita amara. Et
aug. Nōne mors eſt hūani gn̄is terminus non ſcopul9 in quē
Augu. impigas: ſ3 portus quē libēter attingas. Ad quē ſi quis infra
primos annos applicuerit non querimoniā agat quaſi minus
vixerit: ſ3 gaudeat quia citius nauigauit. hec ille. Quod ſi for
te dicas. Licet iuſtis ſit rationabiliter mors acceptanda quia
per mortem liberantur a miſeria: hoc tamen de peccatoribus
dici non poteſt quia p mortem non a miſeria liberantur ſed a

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

minori miſeria ad maiorem et interminabilem tranſferuntur. Dico ꝙ etiam iniuſtis eſt mors acceptāda propter iſtā rōnem nō qꝛ per mortē a miſeria liberētur: ſed qꝛ per mortē a maiori miſeria preſeruantur. Mors. n. eſt eis medicinalis. Eſt eciā eis mors finis peccati: ⁊ reatus diminutio. Nā ſi eſſet vita prolixior eēt ⁊ culpa numeroſior: et ſic miſia maior. Expedit igitur impio mori magis ꝙ̃ viuere. ne ſi diuti⁹ viueret: peccaret amplius: ⁊ acerbi⁹ puniret. Scđo eſt neceſſitas mortis acceptāda ꝑpter hūane nequitie purgationē. Nā et ſi ipſa mors ſit debitum nature nec ſit in poteſtate nrā ⁊ ſic nō ſit meritoria: nec ſatiſfactoria: tñ ipſe actus volūtatis neceſſitatē moriendi acceptātis ſatiſfactorius ⁊ meritori⁹ eē pōt. Sicut ⁊ de flagellis a deo inflictis: dicit Tho. in. iiij. ſen. di. xv. ꝙ ꝙ̃uis non ſint omnino in ptāte nrā vt ſcꝫ infligātur vel nō: tñ quātū ad acceptationē ſunt in ptāte noſtra ſcꝫ vt eis patienť vtamur. vñ et meritoria ⁊ ſatiſfactoria eſſe poſſent. Unde et de ipſa morte dicit augu. xiij. de ci. dei. c. vij. Quid precioſius ꝙ̃ mors ꝑ quam fit vt etiā delicta deleantur et merita cumulatius augeanť. ps. dicēte. Precioſa in cōſpectu dñi mors ſctoꝝ ei⁹. hec aug. Unde et ſuperius dictū eſt ꝙ moriendi neceſſitas inflicta eſt in punitionem pctī primorū parentū. Sicut aūt infligitur filijs ſcđm rationē ſeminalē ab adam deſcendētibus in penam peccati originalis ſic etiam cum per propriam voluntatē acceptatur valet ad purgationē peccati actualis ꝙ̃uis aliunde iam ſit debita. Nonne latro pendēs iuxta dominū fili⁹ mortis erat et penas iuſte pro ſuis ſceleribus ſuſtinebat quia tñ penam illam et mortem vt iuſtā acceptauit: nō tantū veniam impetrauit ſed et triumphalem gloriam martyriū reportauit. Ipſum enim martyrem eſſe aſſerit egregius doctor Auguſt. Tertio propter diuine ſententie ordinationem. hec eſt enim ineuitabilis ordinatio diuine ſententie velis nolis neceſſario morieris. Attende ergo et fac iuxta ſalubre conſilium: fac de neceſſitate virtutem acceptando mortem quam neceſſario habes ſuſtinere. Facies quippe de neceſſitate virtutem conformando voluntatem tuam diuine voluntati: cui omnino impoſſibile eſt reſiſtere. Nā dr. j. Reg. xviij. Tu quis es vt cō contradicas deo. Nunquid vas contra figulum: aut ſecuris mouebiť cōtra eū q̄ ſecat in ea? Rationabiľr ergo acceptāda eſt mortis neceſſitas: ſecundum ſententiā diuine volūtatis. vñ aug. Certum eſt ꝙ moriemur. Cur igitur murmuramus

Thomas in iiij. ſen. diſt. xv.

Augu. xiij. d. ciuitate dei. ca. vij.

j. regū xviij.

Augu.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Pꝛoꝛſus eadem mihi videtur ſtulticia dolere quia nō vixeris
anteq̄ ipſe vixiſti.et quia non viues poſtq̄ vixiſſe deſieris. Pa
ria ſunt hec:nec in tua poſita poteſtate. Tolerat chꝛiſtus moꝛ
Scdo tem :tolerant martyꝛes ex q̄bus vnus q̄ xp̄z nō audierat incar
macha. natū ait.ij. Mach.vj. Tu domine q̄ ſanctā habes ſcientiā ma
ſexto. nifeſte tu ſcis qꝛ cū a moꝛte poſſe3 liberari duros ſuſtineo dolo
res:ſecundum anima3 vero pꝛopter timoꝛē tuum libenter hec
patioꝛ. Quid ſi moꝛiaris in terra pꝛopꝛia aut in aliena cum
omne ſolum forti ſit patria:niſi q2 in pꝛopꝛia moꝛiens plus con
ſolationis habeas tempoꝛalis : ſed in aliena ceteris paribus
amplius ſpiritualis.¶Secundo conſideranda eſt ſemper imi
Ariſto. nens moꝛtis neceſſitas cum timoꝛoſa coꝛdis expectatiōe. Nā
iiij.ethi ſic dicit ariſtote. iiij.ethicorū. Terribiliſſimum omniū terri
coꝛum. biliu3 moꝛs. Foꝛmidanda eſt igitur moꝛtis pꝛeſentia tā bonis
q̄ malis. Quod malis timēda ſit moꝛs docet pſ.d. Moꝛs pec
Pſ. catoꝛum peſſima. vere peſſima. Mala eīn:quia eis in moꝛte om
nia delectabilia ſubtrahuntur. Peioꝛ qꝛ omnia ſupplicia infli
guntur. peſſima:qꝛ nulla remedia vel ſolatia eis concedūtur
ſicut patet de diuite epulone lu.xvj. Non ſolum autē malis ſ3
Grego. et iuſtis eſt moꝛs timenda ſicut oſtendit gre.iiij.moꝛal.ſuper il
in moꝛ. lo verbo Job.xiij. hoc operatur tribus vicibus:vbi loquens de
timoꝛe electorū in moꝛte ait. Cum de omnibus diuina iudicia
ſemper pertimeſcant illō tā vehemēter metuūt.cū ad ſoluendū
hūane cōditionis debitū veniēte diſtricto iudicio pꝛopinq̄re ſe
cernūt ⁊ fit tanto timoꝛ acrioꝛ q̄to ⁊ retributio eterna vici
nioꝛ. Merito aūt timere d3 vnuſq̄ſq3 moꝛtē. Tū pꝛopter ipſius
tranſitus periculoſitatē. Tū ꝑpter terribilē ſtatus conſequen
Eccl.ix. tis qualitatē.de ijs duobus infra videbitur. Tū etiā pꝛopter
ſtatus cōſequentis dubietatē.qꝛ vt d2 eccl'iaſtes.ix. Neſcit ho
mo vtrū amoꝛe vel odio dignus ſit. Poſſumus quidē eſſe certi
multa pctā cōmiſiſſe quorū foꝛtaſſe multa latēt in conſcientia
quorū memoꝛiā nō hēmus. ideo dicebat paulus.j.coꝛ.iiij. Ni
Beatus hil mihi cōſcius ſum ſ3 in hoc iuſtificatus ſum. Ignoꝛamus
paulus autē peccatorū cōmiſſorū remiſſionem. Ignoꝛamus etiā bono
j. coꝛin. rum operum noſtroꝛum conditionem. Nam vt dicit gregoꝛi9
iiij. in moꝛa. Sepe iuſtitia noſtra ad examē diuine iuſtitie dedu
cta iniuſtitia eſt : ⁊ ſoꝛdet in conſpectu iudicis quod fulget
in oculis operantis. Impura q̄ppe ſunt bona noſtra. yſa.lxiiij.
yſaie.lx Quaſi pannus menſtruate vniuerſe noſtre. Licet aūt ē moꝛs
iiij. foꝛmidāda ſit etiā iuſtis multiplici ratione vt dictum eſt. Tū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

timorē iſtū vincūt ꝓpter tria propter' que mors magis reddi tur eis deſiderabilis ꝗ̄ timēda. Primū eſt timor tranſgreſſio nis: qui timor cōtinue ſolicitat animā iuſti quod pulchre do cet apo .ro.vij.c. Scio ꝙ nō habitat in me hoc eſt in carne mea bonū. Nā velle adiacet mihi perficere autem bonū non inue- nio. Non enim quod volo bonū hoc facio ſed qđ nolo malum hoc ago. Inuenio enim aliā legē in membris meis repugnā tem legi mentis mee ⁊ captiuantē me in lege peccati ⁊ mortis. vt non quecūꝗ̄ vultis illa faciatis. Et ideo exclamat idē apl'us in perſona cuiuſlibet noſtrum .c. Infelix ego homo quis me li berabit de corpore mortis huius? hinc etiam dicitur Eccl'.vij. Melior eſt dies mortis die natiuitatis: melior inꝗ̄ .i. certior ait hieronymus q: in morte patet qualis fuit qui moritur: ſed in natiuitate neſcitur qualis erit qui naſcitur .bonus ſcilicet vl' malus dānādus finaliter vel ſaluandus. Infinita ſunt picu la inter que iugiter ambulamus. Quid nos inter demonū la queos: hominū gladios: carnis motus illicitos remanere de lectat? Ubi quottidie mūdus labitur: reatus augetur: virtus minuitur. Ruinoſum eſt domiciliū corporis in quo viuimus. Procelloſū eſt mūdi pelagus intra qđ currim⁹: periculoſū ē qcqd terrenū diligimus .q̄ oīa nobis ſuadēt vt de tot pericu lis nō inuiti ſꝫ alacres exeamus q: ſemꝑ in hoc mūdo in pericu loſum⁹. ⁊ ſꝑ eſt ſtat⁹ nr̄ dubi⁹ ⁊ incert⁹. Jō dr̄ eccl.xj. Ante mor tem ne laudes quēꝗ̄ gloria. ſtultū eſt laudare pugnātē quaſi iā victorē. Et btūs ābroſi⁹. Illo potiſſimū tpe merita ſctitatis extollas: qn̄ nec laudantē adulatio nocꝫ: nec laudatū tētet ela tio. Lauda igitur poſt periculū .predica ſecurū. Lauda naui gantis felicitatē ſcꝫ cū ꝑuenerit ad portū lauda ducis virtutē ſcꝫ cū ꝑduct⁹ ē ad triūphū. Quis eñ viuus tuto poſſit ⁊ ſine trepidatione laudari q̄ ⁊ de ꝑterito meminit ſe hr̄e qđ doleat. ⁊ de futuro videlꝫ ſibi ſupereſſe quod timeat? Quis eñ i hoc corpuſculo poſitus debeat ſibi quicꝗ̄ vendicare de meritis quorū iter vite occulta demonū infeſtatio velut latronū obſidet multitudo? Quibus p omnes vias ſupplātatores inuiſi ani marum laqueos tendūt innumerabiliū mortibus expaueſcen dos. Nauigantibus eñ nobis per hoc mare magnum et ſpa tioſum in quo reptilia quorū non ē numerus aialia puſilla ⁊ ma gna .i. diuerſa inimicoꝝ genera: in hui⁹ inꝗ̄ mūdi pelago no bis valde ꝑtimeſcēdū ē ne nauē noſtrā: aut ꝓcella tēpeſtatis abripiat aut' fluctus abſorbeat: āt in eternā ꝑdā pyrata cū

Apoſt. ro.vij.

Eccleſi. ſeptio.

Hiero.

Eccle. xj.

ambro.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

delis abducat. hec ambroſi⁹. ptz itaq; in quot ⁊ q̄tis pericu
lis ſum⁹ in hac vita. ꝓpter qḋ etiā ipſi iuſti rōnabilr timent
ne in peccatū ruāt. ꝓpter quē timorē mors eis redditur rōna
biliter deſiderabilis. ¶ Scḋm ē feruor emulationis. Cōſi-
derātes nāq; iuſti mala q̄ ſub ſole gerūtur: q2 vez pctā multi
plicāt̄: regnat iniuſticia: ꝟitas ↄculcat̄: dehonorat̄ de⁹: paupe
res opp̄mūt̄: iuſti deſpiciūt̄: impij dn̄ant̄: et innumerabi-
lis hoīm multitudo leges diuinas ⁊ eccl'iaſticas aſpernāt̄. io
Mac h. ij. doleēt: gemūt: ⁊ dolore tabeſcūt: mori q̄ viuere ꝑoptātes. vn̄
iuſtus ille mathathias dicit. j. Mach. ij. Ue mihi. vt quid na
tus ſum videre ↄtritionē ppli mei ⁊ cōtritionē ciuitatis ſctē: ⁊
hier. ix. ſedere illic cū dat̄ in man⁹ inimicoꝝ ⁊c. Itē hier. ix. Quis da
bit capiti meo aquā: ⁊ oculis meis fontē lachrimaꝝ: ⁊ plora
bo die ac nocte interfectos ppli mei? Quis dabit me in ſolitu
dinē diuerſoꝝ viatoꝝ ⁊ derelinquā pplm̄ meū et recedā ab
eis? Q2 om̄s adulteri ſunt cetus preuaricatoꝝ: extēderunt
linguā ſuā q̄ſi arcū mendacij ⁊ nō veritatis ⁊c. ſeq̄tur. De ma
ps. lo ad malū egreſſi ſunt. ⁊c. Et ps. zelus dom⁹ tue comedit me
et opprobria exprobrātiū tibi ceciderunt ſuper me. Idē. defe
ctio tenuit me ꝓ pctōrib⁹ derelinquētibus legē. Idē. Tabe-
ſcere me fecit zel⁹ me⁹ q2 obliti ſunt ꝟba tua inimici mei. Itē
helyas. iij. reg. xix. petijt aīe ſue vt moreret̄ ⁊ ait. Sufficit mi
hi dn̄e tolle aīam meā. ſequit̄. zelo zelat⁹ ſum ꝓ dn̄o deo exer
Ecclesi. iiij. cituū. q2 dereliq̄runt pactū dn̄i filij iſrl'. Altaria tua deſtruxe
rūt et ꝓphas tuos occiderūt ⁊c. Deniq; ſapiens ait eccleſia-
ſtes. iiij. Uidi calumnias (.i. falſas accuſationes ⁊ iniq̄s liti-
gationes) q̄ ſub ſole gerūtur. ⁊ lachrimas innocētiū (ſcz pro
calumnijs ⁊ oppreſſionibus iniquoꝝ) ⁊ ↄſolatorē neminem:
nec poſſe reſiſtere coꝝ violētie cunctoꝝ auxilio deſtitutos.
Et laudaui magis mortuos q̄ viuētes: ⁊ feliciorē vtroq; iu-
dicaui q̄ nec dū natus eſt: nec vidit mala. q̄ ſub ſole fiūt. hec
ille. Ptz ergo q̄ mors a iuſtis deſideratur ꝓpter feruorē emu
lationis ſiue zelationis. ¶ Tertiū eſt dulcor pregustationis.
Iuſti namq; qui illius celeſtis glorie et dulcedinis vel mo-
dicum guſtauerunt: oīa terrena faſtidiūt: mundi delicias ab
horrent: ipſam etiā vitā deſpiciūt: ⁊ ad abyſſum illi⁹ dulcedi-
ps. nis totis p̄cordijs aſpirāt. vn̄ dicebat ps. Queadmodū deſide
rat ceruus ad fontes aquaꝝ: ita deſiderat aīa mea ad te de⁹.
Sitiuit aīa mea ad deū fontē viuū qn̄ veniā ⁊ appebo añ fa-
ciem dei. Idē. heu mihi q2 incolat⁹ me⁹ ꝓlongatus eſt. Idem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Quā dilecta tabernacula .t.do.v̄tutū ꝯcupiſcit ⁊ deficit aīa
mea in atria dn̄i.ꝛc. Et ap̄ls phil.j. Mihi viuere xp̄s eſt ⁊ mo Ap̄lus
ri lucrum .ſequitur deſideriū hn̄s diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. Et ſa ad phil.
piens eccli.xlj. O mors ꝙ bonū ē iudiciū tuū ꝛc. Scis ꝑfecto .j.
bonū ē iudiciū mortis .q2 mors nō eſt aliud ꝙ exitus de carce Eccleſi.
re:finis exilij:laboris cōſummatio:ad portū applicatio:pere= xlj.
grinationis terminus:grauiſſimi oneris id eſt corporis depo
ſitio:de domo ruinoſa ereptio:omnium ꝑiculorū euaſio:oīm
malorū excluſio:debiti nature ſolutio:reditus ad patriā: in
greſſus ad gloriā. ¶ Tertio cōſiderāda eſt ꝓpinqua ⁊ exim=
prouiſo imminēs mortis neceſſitas cū viſceroſa mētis attētio
ne:ita ꝙ homo habeat ante cordis oculos mortis memoriā
ſicut ſpeculum in quo ſe cōſideret et cognoſcat. Sꝫ heu mul
ti ſunt ſicut vir conſiderās vultum ſuum in ſpeculo ꝗ ſtatim
poſt huiuſmodi cōſiderationē abijt ⁊ oblitus ē qualis fuerit
ſicut dicitur Jacobi.j. Tales ſunt ſimiles linci.de quo dicunt Lincis
phi ꝙ lꝫ maxio viſus acumine prepolleat ita etiā vt parietes natura
lapideos penetrare dicatur :tn̄ defectū memorie patitur:ita ſeu pro
ꝙ ꝙcito ceſſat oculus intueri:ſtatim ceſſat memoria recorda prietas
ri. Sic nos dū mortē ⁊ nouiſſima meditamur: intima nr̄a lim
pidiꝰ intuemur:ſed cū mentē ab hac meditatione auertimꝰ
vix huiꝰ meditatiōis exile veſtigiū in aīo detinemꝰ. Oꝫ igit
hmōi ꝯſideratio cum viſceroſa id ē interna ⁊ cordiali attētiōe
recordari. hec aūt mortis ꝯſideratio cū attētiōe plimū ꝯfert
ad ſalutē ⁊ maxime vtilitatis ē. Jō dicit ber. in ſpeculo mona Bern̄.
chorꝝ. Sūma phia eſt meditatio mortis aſſidua. hāc vbicunqꝫ
hō perrexerit ſecū portet ⁊ ineternū nō peccabit. Et hierony. hierony
ad helyodorꝝ de vita nepotiani. Platonis ſentētia eſt oīm ſa
pientium vitā meditationē eſſe mortis. Inter autē vtilitates
quas facit hmōi conſideratio mortis tres ſunt precipue que
maxime ſunt ad ſalutem neceſſarie. ¶ Prima quia huiuſmo=
di cōſideratio facit purgamentum iniquitatis inducendo ſcꝫ Augu.
ad penitētiam. Unde dicit aug. in li. exhortationū. Nihil ſic in libro
nos reuocat a pctis ſicut frequēs meditatio mortis. Et in vi exhorta
tis patrū quidā ſanctꝰ abbas dicebat. Memor eſto ſemꝑ exitꝰ tionū.
tui ⁊ ne obliuiſcaris eterni iudicij ⁊ nō erit delictū in aīa. Ua
let igitur meditatio mortis ad peccatorum deſtructionē ſeu
purgationem non ſolum ad preteritorū pctōrū penitentiam
inducendo ſed ⁊ a peccatis futuris preſeruando. Quis em̄ ſa
ne mētis conſiderās breuitatē et maximā huius vite inſtabi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

litatē ac propinq̄ mortis neceſſitatē: quis aīaduertēs diligēter et attente reuoluēs ꝙ anni noſtri ſicut aranea mediabūtur ⁊ dies noſtri ſicut fumus deficiunt quia homo nat⁹ de muliere tam breui viuens tempore quaſi flos egreditur ⁊ conteritur ⁊ fugit velut vmbra quis mente tenus ⁊ ponderās ac cordialiter intuens ac conſiderās ſic ſeducitur a dyabolo: carne: et mūdo ꝙ penitere negligat in hoc breuiſſimo tempore immo vt veri⁹ dicā in hac preſenti horula ſiue momento? Certe nemo differt ſiue negligit niſi quē malicia ſua penitus excecauit. O q̄ita pe

Hebr.ij. na de illa negligētia cōſequetur. heb.ij. Quomodo effugiemus ſi tantā neglexerimus ſalutē? hinc beatus effren dicit. Cariſſi me ſi in hoc breui tempore neglexerimus: nullā omnino excu ſationem habebimus quam pro noſtris facinoribus oſtenda mus. Noli ergo breuitatē hui⁹ tēporis negligere: ne p infinita ſeculorum ſecula penitentia infructuoſa poſtmodum incipias tarde penitere. per hoc beatus iohannes baptiſta inducebat

Luc.iij. homines ad penitētiā. Luce.iij.d. Facite fructus dignos peni tentie. Jam eñ ſecuris ad radicē arboris poſita ē. Quod eſt cō

Ambroſius ſuper lucā minatio mortis Unde ambroſi⁹ ſuper lucā. Ue mihi ſi pecca ta mea nō defleuero. Ue mihi ſi media nocte non ſurrexero ad confitēdum tibi domine. Ue mihi ſi dolū proximo meo fecero. Ue mihi ſi veritatē nō dixero. Jam ad radicē arboris ſecuris

Grego poſita ē. hic etiā beatus gregori⁹ ait. Cū culpa animū tētat ne ceſſe eſt vt breuitatē ſue delectationis aſpiciat: ne ad viuacem mortē iniquitas rapiat. Qualiter mortis memoria facit homi nem penitētiā aggredi ſiue acceptare habemus exemplū Jo ne.iij. de niniuitis qui ad cōminationē mortis penitentiā ege

Ps. runt. Itē de filijs iſrael de quibus dicit pſalmiſta. Cum occi deret eos querebant eū: ⁊ reuertebātur videlicet ad penitētiā peragendā. Job etiā cōſiderās breuitatē preſentis vite poti⁹ elegit hic q̄ poſtmodū inutiliter penitere. Unde dicit. Job.x.

Job.x. Paucitas dierū meorū finietur breui. Dimitte ergo me domi ne vt plangā paululū dolorē meū anteq̄ vadā ⁊ non reuertar

Uincentius. ad terrā tenebroſam ⁊c. Itē narrat Uincentius in ſpeculo mor. exemplū de quodā diuite peccatore qui cū diu male vixiſſet et ſemel ad confeſſionē veniens nullā a confeſſore penitentiā accipere vellet: dicit ꝙ penitētiā agere nō conſueuerat: tandē ab eo vix potuit ſacerdos extorquere ꝙ quolibet die faceret ſi bi dici mane quando ſurgeret ⁊ quādo lectū intraret. Domine vos moriemini. vel aliquid equipollēs. Quod cū multis diebus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dictum ei fuiſſet: tandem diuino nutu expauit compūctus: aduertens ꝙ indubitāter neceſſario moreretur: et niſi vitā corrigeret ſine fine periret. Confeſtim igitur cōfeſſus omnino ſe cōfeſſori expoſuit paratus facere penitentiā ꝙtancūꝙ vellet ſibi iniūgere, vitamꝙ ſuam in melius cōmutauit. ¶ Secunda vtilitas eſt qꝛ huiuſmodi cōſideratio facit cōtemptū mundanitatis. Hieronym⁹ in ꝓlogo ſuper bibliā. Facile contēpnit omnia qui ſe ſemper cogitat moriturū. Nam cōcupiſcētia oculorū cōtempnitur qn̄ aliquis cogitat ſe tā breuiter oīa relicturū. Superbia vite ſpernitur dum quis hoc corde ponderat ꝙ ille qui vult eſſe ſuper alios ponetur in terra ſubtus pedes omniū Eccli. x. Quid ſuperbis terra ꝛ cinis ꝛc. Cōcupiſcētia carnis deſpicitur dum quis cōſiderat attente ꝙ corpus ſuū proprium quaſi in inſtāti erit cibus vermiū. Bern̄. Cur carnē tuam precioſis impingas et ornas quā poſt paucos dies deuoraturi ſunt vermes? Et Job. xvij. pater me⁹ es: mater mea et ſoror mea vermibus. Itē hieronym⁹ ad cyprianum in epyſtola. Qui quotidie recogitat ſe eſſe moriturū cōtēpnit preſentia et ad futura feſtinat. Eſau cōſiderans ſibi mortē imminere faciliter cōtēpſit terrena: vn̄ dicit gen̄. xxvij. Si morior q̄d mihi proderſit primogenita? Jō etiā dicit ſen̄. ad lu. Nihil eque tibi ꝓficiet ad temperātiā omniū rerū ꝛ contēptum ſicut frequens cogitatio breuis eui et huius tēporis incerti. ¶ Tertia vtilitas eſt qꝛ hmōi conſideratio facit fundamentū hūilitatis. Hūilitas quidem eſt fundamētum oīm virtutū ſine quo nullū edificiū ſpūale poteſt erigi. Augu. de ver. dn̄i Cogitas magnā fabricā conſtruere celſitudinis: prius de fundamento cogita humilitatis. Ad ipſam aūt humilitatē acquirēdam maxime valet conſideratio mortis Aug. li. de verbis dn̄i. Agnoſcat ſe homo mortalem et franget elationē. Cogitās. n. de morte videlꝫ fragilitatē ſuā ſciens ſe cito in puluerē redigendū: omni gloria mundiali: opulentia temporali: pulchritudine et robore corporali poſt modicū ſpoliandum: ſicꝙ p humilitatē cōprimitur in ſeipm̄. Quis eīm tā ſuperbus: preſumptuoſus et elatus ſi ꝓuide cogitet ꝙꝙcito anima ſeparatur a corpore corpus marceſcit et corrumpitur: fitꝙ cadauer quo nihil vilius: nihil fedius: nihilꝙ horribilius inuenitur Quid ſic aerē inficit: ꝛ tā graues exhalationes emittit? Quis ita char⁹ alicui dū viuit: cuius aſpectum et conſortium cadaueris mortui non horreſcat? hoc autē pretermittendū nō cenſeo ꝙ tanto viliora fetidioraꝙ ſunt cadauera ꝙto delicatius in cra

hierony mus.

Eccle. x

Bernar

Job. xvij

hierony mus.

Geneſ. xxvij.

Seneca ad lucil.

Augu. de ver. dn̄i.

Quo delicatius enutritū fuerit cadauer eo fetidi⁹ erit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pulis et luxurijs fuerint enutrita. Vñ quãto nunc ꝓcurat ſibi ſuauiorē ciboꝝ mollicie: tanto grauiorē exhalabit putrefacta fetorē. Euidēs exēplum hr̄. ij. mach. ix. de ſuperbiſſimo et impijſſimo anthioco: de cuius corpore vermes ſcaturiebãt: et ipſius adhuc viuentis in dolore carnes effluebãt: ita vt eius fetore totus eius exercitus grauaretur: nec ipſe etiã fetorē ſuũ ferre poſſet. Itē narrat petrus damianus Q̄ʒ cuiuſdã ducis venetiarũ vxor delicata nimis adeo vt cõmunibus aquis ſeſe dignaretur abluere: ſed procurabat ſibi balneũ fieri de collecto laborio ſuis celi rore cibos cõciſos a famulis: manib⁹ proprijs nõ tãgebat: ſʒ ori ſuo fuſcinulis aureis adhibebat. redolebat vel ferebat potius eius corpus et cubiculum multiplicato vapore aromatũ diuerſorũ: ſʒ vibrato ſup eã mucrone diuini iudicij corpus eius ēt cõputruit: nec fetorem ei⁹ quiſquã ferre poterat niſi q̄ ex ancillis vna nõ ſine multarũ ſpẽrũ auxilio raptim dñe miniſtrabat: et ꝓtin⁹ fugiēs abſcedebat: et ſic miſerabiliter cruciata diē clauſit extremũ cũctis letãtibus: reliquēs poſteris meditationis exēplum vt carnis delicias abhorrētes iugiter habeamus ante cordis oculos finē noſtrũ. Que eſt enī ratio q̄ homines in vita ſuperbiunt: honores et excellentias concupiſcunt: dominari appetunt: ſubiectos opprimunt: alios per arrogantiã vilipēdũt: ſeipſos vltra modũ extollunt: niſi q̄r de morte cogitare negligũt: et futura pericula nõ attēdũt. Attēde igitur o homo: vide principiũ vite tue: vide mediũ: vide terminũ: inuenies maximã cãm temetipʒ humiliãdi. Quid cogitas? q̄d dicis? quē teipʒ facis? nõne puluis et terra es? Scriptũ ē aũt eccl'iaſtes xij. Reuertat̄ puluꝰ in terrã ſuã vñ erat in terrã viliſſimã: in terrã putridã vermib⁹ repletã. Unde ſcribitur in thobia de. Eſt caro vas luteũ: vas lamētabile: fenum aridulũ: fragilis glebula: ſaccus olēs. Carnis vita labor: carnis cõceptio tabes mēſtrua. putredo finis origo lutum. Sperma prius modo ſaccus olēs. poſt vermibus eſca in tumulo: pro qua doſte ſuperbit hõ? Itē ber̄. in li. med. Unde ſuperbit hõ cuius cõceptio culpa: naſci pena: labor vita: neceſſe mori. Poſt hominē vermis: poſt vermē fetor et horror: ſic in nõ hominē vertit̄ oīs hõ. Et alanus ſic admonet. Eſto memor q̄ puluis eris et vermibus eſca. In gelida putrens qñ iacebis humo. Non erit in mundo qui te velit vltra videre. Cum tua rancidior ſit caro rupta cane. Certe tu cariſſime ſi predicta diligenter attenderes: maximã humiliationis cauſaʒ ꝓculdubio inuenires. Itē

Petrus damianus. — eccleſiaſtes. xij. — bernar̄. in libro medit̄. — Alan⁹.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ad hoc habemus exẽpla. Eſt exemplũ de achab rege iſrl. iij. re gũ. xxj. qui audita cõminatione mortis ſibi facta ab helya idu tus eſt ſacco et ambulabat demiſſo capite. ⁊ dixit dominus ad helyã. Nõne vides achab humiliatũ corã me. ⁊c. Nec mirũ qꝛ cogitãs de morte conſiderabat ſe cito in puluerẽ redigendum Itẽ legr̃ in vita ioh. elinarij p̃riarche conſtãtinopolitani ⁊ hoc etiã narrat yſidorus cõſuetudinẽ antiquitus fuiſſe ꝙ p̃ma die coronationis iperatoris cõſtãtinopolitani cũ eſſet in gl'ia ſua lathomus quidã apportabat ei tria vel quattuor genera mar moris diuerſorũ colorũ dicẽs ei. Iubeat iperator de quo genere marmoris velit ſibi monumẽtuꝫ fieri: vt ſcꝫ ꝑ hoc inſinuaretur ei ꝙ tãq̃ hõ iam mortuꝰ de morte cogitaret: curaꝫ aĩe ageret: pie regnũ ſuuꝫ regeret: ſubditos nõ cõtẽneret: nec ſe ſup alios arroganter efferret. Iuxta qð ait ſeñ. Quid clienti tuo iraſce ris. ſuſtine paululũ: venit mors q̃ nos pares faciet. Mors eniꝫ hoĩes equat ⁊ omnes pares morimur: excepto ꝙ qui maiores fuerunt in vita et plura bona tẽporalia receperũt: de pluribꝰ habent poſt mortẽ reddere rationẽ. Itẽ legitur de beato iohã ne elinario p̃riarcha alexandrino ꝙ fecit ſibi fieri ſepulchrũ im perfectuꝫ: ordinãs ꝙ in magnis ſolẽnitatibus cũ eſſet in hono re ſuo aliquis veniret ad eũ dicẽs. Domine ſepulchrũ tuũ im perfectũ eſt: iube illud ꝑfici: qꝛ neſcis qua hora fur vẽturus eſt: hoc aũt faciebat vt mortis memoriã pre oculis habẽs nõ ſe ꝑ ſuperbiã extolleret: ſed ꝟaciter hũiliaret. Sicut eñ pauo viſis pẽnis ſuperbit: viſis antẽ pedibꝰ rotã caude deponit: ſic hõ de põit ſuperbiã viſo fine. Vñ ber. ad eugeniũ ait. Conſideranti duo hec rõnale ⁊ mortale is tibi exinde occurrit fructus: vt mor tale qð eſt in te rõnale humiliet: et rurſum rõnale mortale con fortet: ⁊ quorũ neutrũ neglectũ ẽ homini circũſpecto ſcia. Nã ⁊ ſi ſupbierit ex rõnali qð ei cõe ẽ cũ angelis: ex mortali ſit hu milis qð ꝑticipat cũ iumẽtis. Quĩ hõ cũ in honore eẽt nõ itel lexit: cõparatꝰ ẽ iumẽtis iſipiẽtibꝰ ⁊ ſil'is factus eſt illis. Hec ille.

Ysidorꝰ

Conſue tudo an tiq̃ nota tu digna.

Señ.

Ber.

Tertia neceſſitas cõſiderãda de morte eſt neceſſitas anxietatis. Mors quippe a morſu vel ab amaritudi ne nomen habet: qꝛ primus homo quando per ino bedientiam lignũ vetitũ tetigit: per morſum mortem amaraꝫ icurrit. Vñ neceſſe ẽ de cõi lege mori cũ ãxietate ⁊ ãguſtia. Eſt aũt cõiter in articulo mortis triplex grauiſſima anxietas. Prima anxietas rigoroſe afflictionis. Secunda eſt anxietas timoroſe cogitationis.

Mors a morſu vł ab ama ritu dine no mẽ hꝫ.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tertia eſt anxietas doloroſe ſeparationis. ¶ Primus eſt anxie
tas rigoroſe paſſionis ſeu afflictionis. In morte em̄ cōmuniter
ſolent cōcurrere varia morboꝝ genera ⁊ membra ſic occupare
ſingula; vt quaſi plures qn̄ꝙ ſint morbi ꝙ̄ mēbra. Irruūt aūt
afflictiones adeo rigoroſe ⁊ tam vehemēter intenſe ꝙ vires cor
poris eneruāt: animum inquietant: ſenſus omnes perturbant:
memoriaꝫ obtundunt: obnubilant intellectum: ac ſic totā aīam
occupant et diſtrahunt vt nihil aliō ei cogitare ſit poſſibile ꝙ̄
dolores. pſ. Circūdederunt me dolores mortis dolores inꝙ̄ ꝗ
pſ. adeo ſunt vehementer intēſi ꝙ corporis harmoniā omnino de
ſtruunt. Non mirū aūt ſi ſit tanta afflictionis anxietas in mor
tis articulo: cum ſola eius precogitatio tante ſit amaritudinis
Eccl. xlj. c. O mors ꝙ̄ amara eſt memoria tua homini iniuſto.
Ecclesi. Ex diuina aūt iuſticia pleruꝙ̄ infligitur huiuſmodi afflictionis
xlj. c. anxietas propter diuerſas cauſas. Et ſpecialiter propter tripli
cem cauſam. ¶ Aliqn̄ em̄ eſt ſupernalis inquiſitionis incitati
ua. Incitat em̄ afflictum vt diuinum inqrat auxilium. Iuxta
illō yſa. xxvj. Dn̄e in anguſtia queſierūt te. Et pſ. Multiplica
yſa. xxvj te ſunt infirmitates eoꝝ poſtea accelerauerūt. Nulli dubiū qn̄
pſ. tales anguſtie q̄ mortem precedunt: incitent: et compellāt ad
dei miſericordiā implorandaꝫ. ⁊ veriſimile eſt ꝙ multi propter
tales anguſtias ad deum redeuntes ſuorum peccatorū etiam
mortalium veniam ſunt conſecuti. ¶ Aliqn̄ eſt infernalis dan
nationis inchoatiua. Unde grego. in morali. Aliquando pecca
Grego. tor percutitur vt ſine retractatione puniatur. Eſt exemplum de
in mor. antiocho qui viuens cōputruit: et grauiſſimis doloribus affli
ctus vermibus ſcaturiebat: nec erat miſericordiam conſecu
turus vide. ij. Mach. ix. ¶ Aliquando eſt venialis offenſionis
purgatiua. aut in toto: aut ſaltem in parte. Ideo etiaꝫ pleruꝙ̄
electi durius moriuntur quoniam in eorum morte quandoꝙ̄ in
tendunt anguſtie per quas venialia purgantur. Si purgatus
eſt lazarus vlceribus plenus vt mortuus ab angelis in ſinum
abrahe portaretur cum iubilo: et diues varijs crapulatus fercu
lis apud inferos ſepultus eſt. lu. xvj. Ubi ſunt o diues cellaria
tua vinoꝝ varietate repleta? vbi ſunt horrea tua ḡnorū copijs
cumulata? Sed o pauper lazare ꝙ̄ felix paupertas tua: ꝙ̄ bene
dicta vulnera tua quibus pauperē vitā ducēdo ⁊ durā morteꝫ
ac miſerabilem ſuſtinēdo purgatus es. Silr virū dei miſſuꝫ ad
hieroboā in bethel ꝑpter culpā inobediētie purgandā leo occi
dit: quē purgatū in morte vltra tangere non preſumpſit quin

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

potius tam ipſius mortui ꝙ eius aſini cuſtos fuit. iij. Reg. xiij.
Non igitur mirari debemus ſi iuſtos dure mori ⁊ impios trāſ
ſire lenius aut videamus: aut audiamus. qm̄ iuſto dei iudi=
cio iuſti quandoꝙ purgantur dure moriendo: ne puniant̄ acri⁹
in futuro. Impij vero ſi quid boni fecerūt quaſi pro remunera=
tione leniter moriunt̄: ꝓ malis autē que fecerūt puniendi ꝑ= Exēplū
petuo reſeruant̄. Nota in vitis patrum de viro iuſto pio et ſim notatu
plici qui durā mortē ſuſtinuit et ꝓpter pluuias: tempeſtates et dignū.
grādines vix potuit corpus eius ad locum ſepulture deferri.
Uxor vero eius mulier impudica cum ſerenitate aeris et mlta
populi frequētia fuit ad eccleſiā honorifice deportata. Uir qui
dem ille modeſtus erat ac manſuetus moribus: debilis vero et
infirmus corpore qui ita vixit vt vix aliquādo videretur in pu
blico: tātaꝙ erat eius taciturnitas vt ignorantibus eū ſine vo
ce videretur eſſe. Si quādo aūt ſanus fuiſſet terram vt pote=
rat aſſidue operabatur vxor autem eius ecōtrario curioſa erat
abſꝙ modo: ita loquax vt putaretur oē corpus ipſius lingua
eſſe. lites frequētius mouens ad omnes: in ebrietate autē vini
cum viris luxurioſis demorabatur. Diſpenſabat autē ea que
domi erāt tāꝙ meretrix peſſima vt etiam ſubſtātia multa val
de nō poſſet ſufficere. nā huic a viro delegata erat diſpenſatio
domus. Corpus aūt ſuum ita turpitudine abutebatur: vt pau
ci de vico ipſo potuiſſent effugere libidinē eius. Nunꝙ corpori
eius morbus occurrit: nec dolorē aliquē ſenſit. Contigit autem
vt vir longa egritudine fatigatus moreretur: et cōtinuo aer cō
motus eſt: et pluuia et choruſcationes atꝙ tonitrua aerem con
turbabant: et neꝙ nocte: neꝙ die imber ceſſando ſuper lectum
fecit eum ſine ſepultura manere: ita vt homines vici illi mi
rarentur dicētes. Siccine inimicus dei erat iſte vt nec terra eū
recipiat ad ſepulturā? Uix ergo aliquo modo ſepulture tradi=
tus eſt. At vxor eius poſt hec licentia plurima cum improbita
te maxima corporis ſui libidine vtebat̄: ⁊ proſtibulum fecit do
mum ſuam. Morte autem illius adueniente tantam meruit
funeris proſperitatē vt etiā putaretur aer ſimul in exequijs de
ducere funus illius. Erat autem eis filia que adhuc paruula
puella erat matre moriente: poſt obitū autem matris puellarī
egreſſa etate ⁊ deſideria titilationis corporalis ieiunijs refre
nās quadā die ad veſperam cogitare cepit cuius vitaꝫ magis
eligeret imitandā. Cogitans vitā patris et finem eius: et ex
alia parte vitam matris atꝙ finē eius quaſi intra ſe dicebat

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Sic oportet me viuere ſicut mater. Melius eſt enim proprijs
oculis credere ⁊ his q̄ manifeſte ſunt cognita. Et cū hoc ei pla
cuiſſet: ſuperuenit nox ⁊ cōtinuo ſibi ſopor acceſſit. Aſtitit aūt ei
q̄dam grādis corpore: aſpectu terribilis: intuēdo eā ꝑterrēs et
aſpera voce interrogās. Dic mihi (inq̄t) qui ſunt cogitatꝰ cor
dis tui? Illa aūt tremefacta nec in eū aſpicere audebat. Maio
ri vero voce iterū iuſſit vt q̄ cogitauerat ſibi pronunciaret. Illa
vero p̄ timore diſſoluta et oēm oblita cogitatū nihil eē dicebat.
Ille vero negāti reuocabat ad meōriā vniuerſa q̄ in corde medi
tata fuerat. Illa igitur cōfuſa veniā ſupplicabat cōſequi: ⁊ cau
ſam narrabat huiuſmodi cogitatus. Qui ait ei. Ueni ſeq̄ ⁊ vide
vtroſq̄ p̄rē .ſ. ⁊ matrē: ⁊ cuiꝰ deinde volueris tibi eligere vitā
Apphendēs ergo manū eius duxit eā in quēdā cāpū magnū
hn̄tē padiſos multas ⁊ diuerſos fructꝰ: variaſq̄ arbores ⁊ pul
chritudinē inenarrabilē. Occurrēs aūt pr̄ eiꝰ āplexabat̄ eam
⁊ oſculabatur filiā vocās. Illa vero circūplexa eū rogabat vt
maneret cū ipſo. At ille. Nūc (inquit) nō potes hic eſſe. Si vero
volueris mea veſtigia ſeq̄ venies huc nō poſt multū tp̄s. Tra
hens aūt illā rurſus manu q̄ illā ibi duxerat. veni (ait) oſtēdam
tibi ⁊ m̄rem q̄ in igne exuritur vt magis ſcias ad cuius imita:
tionē declinare velis vitā tuā. Statuēs aūt eā in domo obſcu
ra oī ꝑturbatione repleta oñdit illi fornacē ignis ardentem ⁊
picē feruentē ⁊ q̄ſdā illic aſpectu terribiles ſtantes ſuper for:
nacē. Illa aūt inſpiciēs deorſum vidit matrē ſuam in fornace
vſq̄ ad collū demerſam ſtridentem dētibus ⁊ ignem ardētem:
⁊ vermium multorum fetorē fieri. Uidēs autem eam mater cum
vlulatu clamabat. heu me filia de proprijs opibꝰ ⁊ p̄ctis meis
hec patior: q̄r q̄ſi deliramēta mihi videbant̄ vniuerſa q̄ de ſo
brietate erāt. Op̄a fornicationis ⁊ adulterij nō videbant̄ mihi
hēc tormēta. Et ecce ꝓpt̄ exiguas delicias q̄ta exoluo tormē
ta. Ecce ꝓ contemptu dei quales recipio mercedes. Illa igitur
puella ex ipſa viſione iā vnum deliberauit vt patris ſui ſeq̄ret̄
vitā certa facta ꝑ ineffabilē miſericordiā dei q̄ pene repoſite
ſunt his q̄ male viuere non metuūt. Sicq̄ illa valde ꝓfecit in
timore dei ꝓpter hāc viſionē queadmodū ipa narrauit cuidā
ſeni interrogāti q̄ res eā ad tā ſctām cōuerſationē adduxerat
Ideoq̄ dilectiſſimi efficiamur melioris cōſilij nobiſmetipſis:
vt bti fieri ſine fine poſſimꝰ. hec in vitis patrū. Ex dictis igr̄ pz
q̄ anguſtie mortē p̄cedētes: aliq̄n ſm diuine iuſticie ordinatio
nē ſunt aīarū purgatiue. ¶ Scd̄a eſt anxietas tioroſe cogita

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tionis. Tūc em̄ dei iudicio fit vt q̄ in vita penitere noluit: nec
de ſuis cogitare pctīs: de oībus tūc ſiml' irruētibꝰ deſpabil'r
ꝯturbet'. Jō dicit dn̄s ꝑ pſalm̄. Arguā te ⁊ ſtatuā ꝯ faciē. ⁊ .pro Ps.
pter hoc dicit ps. Torrētes iniq̄tatis cōturbauerūt me: ⁊ ſequi
tur. dolores inferni circūdederūt me. Ex eo em̄ ꝙ oīa pctā ſua
ꝯſiderat de q̄bus nō egit penitentiā nec deinceps ſperat ſe poſ
ſe agere nō reſtat aliud niſi expectatio infernalis cruciatus
eterni. ¶ Eſt tn̄ notāda quedā morientiū differētia. Moriunt' Morien-
em̄ ꝑfecti cū ſpūali leticia. Juſti cū ſpei fiducia. Impij vero cū tiū diffe
timoris anguſtia. Primi feruenter deſiderant. Scdi patienter rentia.
mortē tolerant. Tertij vehemēter abhorrent. ¶ Primo igitur
dico ꝙ moriūtur ꝑfecti cū ſpirituali leticia. Vn̄ paulꝰ ad phil.
j. Mihi viuere xp̄s eſt ⁊ mori lucrū. Sane perfectis eſt mori lu Paulus
crum q2 de labore trāſeūt ad quietē: de vilitate ad grāꝫ: de pau ad phi-
pertate ad regnū: de timore ad ſecuritatem: de dolore ad gau lip.j.
diū: de morte ad vitā. Jō bn̄ dr̄ eccleſi. xlj. O mors bonū ē iudi
ciū tuū hoī indigēti. Et de muliere ſctā dr̄ puer. xxxj. Ridebit Eccl.xlj.
in die nouiſſimo. Deus em̄ totiꝰ cōſolationis ſctīs ſuis agoni Prouer
ꝫātibꝰ multas cōſolationes imittit: ⁊ ſalutis ſue quaſdā ꝑliba xxxj.
tiones tribuit. Vn̄ dicit greg. ꝙ aliq̄n in cōſolationē egredient'
aīe ſolet apparere ipſe autor et retributor vite. Jō gre. Interdū Grego.
cōtingit iuſtis vt in morte ſua ſctōꝝ ꝑcedētium viſiones aſpi-
ciāt ne ipſam mortis ſue ſn̄iam penalē pertimeſcant: ſed dum
eorum mēti ciuium eternorū ſocietas oſtendit': a carnis ſue co
pula ſine dolore et formidine abſoluant'. Hec ille. hoc etiaꝫ fit, vt
alijs iuſtis aſſiſtentibꝰ glorificationis ipſorum ſanctorū ſigna
demōſtrent'. ſicut greg. oſtendit per multa exēpla. iiij. dyal'. Itē
legit' in vitis patrū. ꝙ quidā deuotus ⁊ ſanctꝰ hō in hora ſui obi
tus aſpiciētibus his qui circūſtabāt ſubito cepit hylareſcere: ⁊
pulcher ⁊ cādidus apparere ⁊ in leta v̄ba ꝓrūpere. Querētibꝰ
aūt illis cui loqueret': ait. Nonne videtis ſctōs ꝑriarchas: Iterū
aūt rurſus dixit. Ecce iā veniūt ap'li. Et iterū Ecce iam veniūt
angeli. Vltio aūt dixit. Surgite iā venit ieſus. Et hoc dicto mi
grauit ad dn̄m. Ex his ptꝫ ꝙ cōueniēs nobis eſt q̄rere nūc ami
citiā xp̄i ⁊ ſctōꝝ qui tūc nobis poterūt ſubuenire: nos poterūt
ꝯſolari q̄n nullꝰ amicorum huiꝰ mūdi poterit nos aſſociare: aut
preſidiū ꝯferre. ¶ Secūdo dico ꝙ moriunt' iuſti cū ſpei fiducia
Qm̄ ⁊ ſi morientes cōſiderēt multitudinē pctōꝝ ⁊ paucitatē me
ritorū oīno tn̄ expedit ꝙ in illa hora aſſumant fiduciaꝫ: ne calli
pus hoſtis ad deſpatiōis abyſſuꝫ eos ꝑtrahat. Debēt itaqꝫ tūc

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

conſiderare ſuffragia ſanctorum pro eis intercedētiū: preſidiū angelorum morituris aſſiſtentiū: theſaurū xp̄i pro ſue neceſſitatis tpe ei poſitum et immenſe diuine pietatis abyſſum. Exēplu ꝫ beati bernardi. qui in extremis agens dyabolo aſſiſtenti ⁊ improbe accuſanti rn̄diſſe fertur. Fateor nō ſum dign⁹: nec poſſum regnū celorum meis meritis obtinere: verū cū dn̄s me⁹ illd̄ duplici iure poſſideat: videlꝫ hereditario iure pr̄is: et merito ſue ſacratiſſime paſſionis alterū hoꝝ mihi donabit. ex cuius dono illud mihi vendicans non cōfundor. Unde proū. xiiij. Sperat iuſtus in morte ſua. Licet enim fidelis quilꝫ ⁊ iuſt⁹ añ mortē ⁊ etiam in ipſa mortis inſtātia debeat formidare: iſte tamen timor nō debet abijcere fiduciam ſpei: immo neceſſe eſt ⁊ valde expediēs vt inter ſpem et timorē ambulās in illa vltima hora ſpem ſuam confirmet q̄ntum poterit ne deficiat. Multa enim ſunt que ad deſperationis baratrū pertrahunt deſolatū. Quis aūt fiduciā ſpei nō aſſumat ſi deuota mente recogitet ꝙ immenſa dei pietas petrū poſt trinam negationē paſtorē eccleſie et vicariū xp̄i fecit. Paulum perſecutorē miam cōſecutū doctorē gentiū et lumē orbis effecit. Matheū thelonariū apoſtolum et euangeliſtā inſtituit. Publicanum orantē iuſtificauit. Euangelicā peccatricē ſpecialiſſimā xp̄o reddidit. Dauid poſt adulterium ⁊ homicidiū eximiū prophetarū cōſtituit. Manaſſem poſt tam cruenta flagitia reduxit in regnū ſuum. Et niniuem ciuitatē a ſubuerſione liberauit. Ipſe em̄ qui diues eſt in miſericordia: cuius mie non eſt numerus neqꝫ finis: cui proprium eſt miſereri ſemper et parcere: nulli vnqꝫ ſuaꝫ miam denegat fideli mente petēti: ſicut ipſe per prophetā ſuum ꝓclamat. Eze. xviij. d. Quacūqꝫ hora ingemuerit peccator oīm iniq̄tatū eius nō recordabor. De hoc clariſſimū exemplū luculēter apparet in latrone euangelico cui xp̄m ꝯfitenti ⁊ deꝑcanti ipſe xp̄s eadem hora ꝓmiſit ⁊ cōtulit paradiſum. ¶ Tertio dico ꝙ moriunt̄ impij cū timoris anguſtia. Abhorrēt em̄ impij mortē ꝓpter timorē ſue dānatiōis. Et merito dn̄t horrere cū eis dicatur ſap̄. xlj. Ue vobis impij q̄ dereliquiſtis legē altiſſimi: q2 ſi nati fueritis in maledictione naſcemini: et ſi mortui fueritis in maledictiōe erit ps v̄ra. Maledicti igitur ſunt in vita pariter et in morte: ſed longe peius in morte q̄ꝫ in vita q2 ſicut dicitur eccle. x. Cū morietur homo hereditabit beſtias ſerpētes ⁊ vermes. Per beſtias intellige filios et nepotes beſtial'r viuentes. per ſerpentes demones: Bona itaqꝫ impioꝝ in tres partes di

Beatus bernar. in extremis agēs qd̄ diabolo eū iprobe accuſanti reſponderit.

Ezech. xviij.

Sap̄. xlj

Eccl'. x.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

uidentur in morte. Aia demonibus. cadauer vermibus. et tem
poralia bona heredibus aſſignãtur. pſ. Introibũt in inferiora pſ.
terre tradẽtur in man⁹ gladij partes vulpiũ erũt. Introibunt
inq̃ in inferiora terre: q̃tum ad corpus qđ terre traditur. tra-
dentur in man⁹ gladij quo ad aiam q̄ traditur gladio diuine
vindicte. partes vulpiũ erũt: quo ad tpalia bona q̄ cedunt in
partes vulpiũ. i. heredũ malicioſorum et fetentiũ. Et aduerte
ꝙ vulpecule cũ parẽtes eis predã attulerint: pugnãt adinui-
cem dentib⁹ ⁊ vnguibus mordẽt et lacerãt ſe mutuo: que prius
añq̃ p̄dam haberẽt diuidere: colludebant et ſtabant in pace.
Non mirũ igit̃ ſi cũ anguſtia timoroſa moriũtur impij. Unde
tunc quilibet eorum vere dicere poteſt illđ pſ. Timor ⁊ tremor pſ.
venerunt ſuper me ⁊ cõtexerũt me tenebre. i. tenebroſe cogita
tiones mortis et inferni. Juſtus autem q̃uis naturalr̃ timeat
mortem tamen libenter eam tolerat ſperans in dei mia. Juſt⁹
eñ et peccator ſunt quaſi duo incarcerati quorum vnus expe-
ctat liberari: alter ſuſpendi. Euocatis igitur ambobus primus
gaudet: ſcđs timet et dolet. ¶ Tertia eſt anxietas doloroſe ſe- .j. regũ
parationis. j. Reg. xv. Siccine ſeparat amara mors. Eſt autem xv.
hec ſeparatio valde anxia ⁊ doloroſa atq̃ amara q: cõtraria tri
plici amori. ¶ Primo eſt contraria amori innate inclinationis
ſ. naturalis inclinationis aie ad corpus et econtra. Per mortẽ
enim diſſoluitur armonia illa corporis et anime ⁊ matrimoniũ
illud quod tanto fuerat nexu concordie copulatũ. Quantũcũq̃
igitur quis deſideret ad eterne vite gloriam peruenire volun-
tate per gratiam ordinata: tamen naturali appetitu refugit ⁊
horret ſeparationem anime a corpore. Ideo bene dicit philo-
ſophus. iij. ethicorũ. Terribiliſſimum oĩm terribiliũ mors. Uñ
ipſe apl's qui dicit phil'. i. Cupio diſſolui et eſſe cũ xp̄o. dicit. ij. Philo-
cor. v. Nos qui ſumus in tabernaculo iſto ingemiſcimus gra ſophus
uati eo ꝙ nolumus expoliari ſed ſuperueſtiri vt abſorbeat̃ qđ iij. ethi.
mortale eſt a vita. Petro q̃q̃ dicit dominus. Jo. vlt. Cũ eſſes iu
nior cingebas te et ãbulabas vbi volebas: cum aũt ſenueris
alius te cinget et ducet q̃ tu nõ vis. Ecce petrus etiã ſenex nõ
prorſus abiecerat hunc affectum quin mortem horreret ducẽ
dus vcʒ quo nõ vellet. ¶ Scđo eſt contraria amori inordinate
dilectiõis: qua ſcʒ impij iordinate diligũt corpalẽ vitã. O q̃tũ
anxiat̃ impius cũ videt corp⁹ qđ tam vehementer dilexit in oĩ
bus ſenſib⁹ coanguſtari: oculos caligare: aures ſurdeſcere. ⁊c.
Uitam deniq̃ corporalem: vitã quã tã feruenter dilexit ſtatim

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Grego. finiēdā qꝛ ſicut dicit gregorius. Nunq̄ ſine dolore perditur qđ cum amore poſſidetur. Narrat magiſter robertus de licio exem- (Robertus de licio.) plum ſatis notandum quod dicit eueniſſe in ciuitate ſpoletana Ibi erat puella quedam formoſa q̄ vanitatibus ſemper intēta nihil de futura vita cogitabat: hec etiā infirmitate percuſſa monitiones ꝛ hortamenta ſalutis abhorrebat. Tandē cum cerneret ſe ſuperuiueret nō poſſe petiuit cūcta ad ornamētū corporis ſpectantia quemadmodum ꝛ ſanitatis tp̄e huiuſmodi vanitatibus dedita fuerat. (Tales vt plurimū ſunt mores morientis quales fuerunt viuentis.) Nam vt plurimum tales ſunt mores moriētis quales fuerūt viuentis. Cum ergo ſe ornaſſet quaſi eſſet nuptias viſitatura di. heu en ego morior. En dilectam mihi vitā ablatā conſpicio. O dyabole ſuſcipe animam meam. ꝛ inter hec verba expirauit miſerabiliter deſperata. ¶ Tertio eſt contraria amori immoderate affectionis. qua ſcilicet impius nimis immoderate afficit̃ ad carnales amicos puta vxorē: filios: ꝛ reliquos a quibus p̄ mortē ſeparandus eſt. Solus enim abhinc habet tranſire. Poteſt itaq̄ dicere illud pſ. (pſ.) Singulariter ſum ego donec tranſeam. Nullus eq̄dem eorum cū quibus hic amicitiā habuiſti tecum ibit conducendo te de hoc mūdo: niſi forte cadauer tuum ſequat̃ vſq̄ ad ſepulchrum: ꝛ quod peius aliquando carnales amici cito defuncti obliuiſcuntur pſ. (pſ.) Periit memoria eorum cum ſonitu. ¶ De ſecunda principali conſideratione que eſt conſideratio periculoſitatis.

Secūda principalis cōſideratio contemplanda de morte eſt conſideratio periculoſitatis: q̄ periculoſus ſit mortis trāſitus patet euidēter reſpectu corpis qđ in morte perit ꝛ omnino in putredinē redit. Ideo reſpectu corporis periculum omnino ineuitabile. Reſpectu autē pditionis anime ꝛ ſi periculum ſit aliquo mō euitabile: hoc tamen eſt cum difficultate. Ideo vt iam ſupra allegatum eſt dicit pſ. (pſ.) Quis eſt hō q̄ viuet ꝛ nō videbit mortē. ſ. corpalē. q. d. nullꝰ omnino eruet aīam ſuā de manu īferni. Primū q̄dē eſt oīo īpoſſibile: ſꝫ hoc ſcđm valde difficile Multo aūt magiſ ponderāda ſunt aīe p̄icula q̄ corpis q̄to dignior ē aīa q̄ corpꝰ. Et ſic dicit ber. (Ber.) Periculū p̄bat peūtiū multitudo. Multoꝝ p̄fecto pēnt aīe: qꝛ vt dr̄ Mat. vij. (Math vij.) Lata porta ꝛ ſpacioſa ē via q̄ ducit ad pditionē: ꝛ multi ſunt qui intrant per eā. Lꝫ aūt in tota vita preſenti multa ſint aīaꝝ p̄icula: plīa tñ ꝛ multo grauiora ſunt iſtāte mortꝭ arti

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

culo. Expediẽs igit̃ ac aiaꝝ ſaluti neceſſariũ eſt hmõi ꝑicula fre
quẽter ꝓuidere ⁊ ꝓmeditari: ne ſi q̃s impulſus i hmõi ꝑicu
la icidat: ſine fine ⁊ ſine remedio ꝑeat. Et ſicut dicit greg. in q̃dã Greg.
omel. Hec nos fratres chariſſimi idcirco dicim⁹ vt ad cautele ſtu
diũ veſtre mẽtes euigilẽt: ne ſecuritate torpeãt: ne ignorãtia lã
gueſcãt: ſed ſemꝑ eas ⁊ timor ſollicitet: ⁊ in bono opere ſollicitu
do cõfirmet. hec ille. Sꝫ heu dolẽdũ eſt ꝙ tã pauci diẽ extremũ
recogitãt. Multi q̃ppe ita viuũt ſcõm carnẽ ⁊ mũdũ ac ſi nunꝙ̃
eſſent morituri. Idcirco dr̃ Deu. xxxij. Gẽs abſq̃ conſilio ⁊ ſine Deut.
prudentia vtinã ſaperẽt ⁊ intelligerẽt ac nouiſſima ꝓuiderent. xxxij.
¶ Eſt aũt tranſit⁹ mortis periculoſiſſim⁹ reſpectu anime pre
cipue ꝓpter tria: vꝫ. Propter mortꝭ incertitudinẽ. Propt̃ diuine
iuſticie rectitudinẽ. Propter impedimentoꝝ multitudinẽ.

PRimo ꝓpter inexplicabilẽ mortis icertitudinẽ. Sicut Ber.
dicit ber. Quid i reb⁹ hũanis certi⁹ morte? ſꝫ q̃d hora
mortꝭ icerti⁹ iuenit̃. Idẽ. cert⁹ es q: morieris: ſed oino triplex
icert⁹ vbi. q̃mõ. ⁊ q̃ñ. Uñ habet̃ triplex icertitudo reſpe incerti
ctu mortꝭ. ¶ Pria ẽ icertitudo tꝑalis. q: ſcꝫ ignorat h̃o q̃ñ moriet̃ tudo re
in eſtate an i hyeme: an i iuuẽtute an i ſenectute: hodie vl' cras. ſpectu
Premeditati ſunt multi mori i ſenectute q̃ mortui ſũt i iuuẽtute mortis.
Null⁹ ẽ q̃ ſciat q̃ñ ſit moritur⁹. Ignorãt hoc vtiq̃ ſenes: ignorãt
⁊ pueri: ignorãt iuuenes: ignorãt adoleſcẽtes. Null⁹ ẽ q̃ poſſit in
hoc ꝯfidere ꝙ vſq̃ ad tale tꝑs nõ moriet̃. O vita fallax: vita fra
gilꝭ. O vita mutabilꝭ cui⁹ exitũ null⁹ ꝑſcire mortaliũ põt. ec. ix. Eccl. ix.
Neſcit hõ finẽ ſuũ: ſꝫ ſic piſces capiũt hamo: ⁊ aues ꝯphẽdũt la
q̃o: ſic capiũt hoĩes i tꝑe malo. i. in tꝑe mortꝭ q̃d ẽ malũ pctõꝝ ib⁹
q: mors pctõꝝ peſſima. O mortales fatui ⁊ iſẽſati i q̃ꝯfiditis
O q̃ꝫ fatui ſũt ẽt iuuenes q̃ ſe ſꝑant diu victuros. talis eñ ſpes
ſepiſſime fallit̃. Uñ tul'. lib. de ſenectute. Fruſtra ſꝑat adoleſcẽs Tulli⁹
ſe diu victuꝝ: q̃d ſtulti⁹ q̃ꝫ icertis ꝓ certꝭ herere? q̃m ẽt illa etas in lib. de
mlto plures caſus q̃ꝫ ſenect⁹ hꝫ. facil⁹ .n. adoleſcẽtes morbos i ſenectu
cidũt: grau⁹ egrotãt: triſti⁹ curãt̃. hec ille. Et ſeñ. Iuuenes mortẽ te.
hñt a tergo: ſenes añ oculos. ꝑẽſa aũt q: mag' ex impulſo ab ii Señ.
mico capit̃ q̃ hꝫ eũ a tergo q̃ꝫ q̃ corã oc'is eũ veniẽtẽ ꝯſpicit. O q̃ꝫ
fatui ſũt oẽs gñalit̃ cuiuſcũq̃ etatꝭ: aut ꝯditiõis q̃ ſibi vitã lõgã
repmittũt. de q̃b⁹ ps. Uiri ſãguinũ ⁊ doloſi nõ dimidiabũt dies Ps.
ſuos: ſupple i cogitatiõe ſua: q: nũꝙ̃ cogitãt mori: ſꝫ ſꝑ viuere.
nũꝙ̃ viuũt ꝑ medietatez tꝑis quo ſperant ⁊ repromittunt ſibi
viuere. ſed multi plerumq̃ ſubito preoccupantur a morte. Eſt
exemplum luce. xij. de quodã diuite dicente. Anima mea multa Lu. xij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bona hẽs re. in annos plu. ꝛc. Cui dictum eſt. Stulte hac no-
cte repetẽt a te aīam. ꝛ. q̃ aut paſti cuiꝰ erũt? Uide ibi. Itez nar-

Gregorius in lib. dyalogoꝝ.

rat greg. in lib. dial. de quodã cui dũ ꝑ ſomniũ lõga vite ſpa-
cia fuiſſent repromiſſa: multas diuitias cõgregãs q̃ſi ad lon-
gioris vite ſpacia ſubito mortuus eas intactas reliquit. Item

Uincentius in ſpeculo morali.

narrat vincẽtius in ſpeculo morali. lib. iij. parte. vij. dixit ſe vi-
diſſe aliquẽ qui ſurrexerat de menſa vbi ſatis comederat qui
in medio domus ſue ſubito mortuus cecidit. Item narrat de
alio qui in nuptijs percuſſus morte ſubita preuentus eſt. Item
narrat ibidem de alio qui cũ in die pẽthecoſtes magnuz feſtũ
feciſſet ꝛ in mane diſpoſuiſſet comedere nouos pullos anſerũ
inter vxoris hubera iuxta eam iacens ſubito percuſſus amiſit
ꝛ ſenſum ꝛ motum. O miſera conditio mortalium. Quanti la-
borauerunt pro mundo ſperantes ibi recipere fructũ laborum
ſuorum ꝛ perierũt añ tempus quod expectabant. Nonne ſen-
nacherib et ſui crediderunt obtinere hierl̃m et de exercitu eo-
rum. clxxxv. milia ſubito vna nocte ab angelo ſunt interempti

Robertus de licio.

Narrat robertus de licio in quodã ſer. de morte. Quod in ciui-
tate ferrarienſi ãno dñi. M. cccclxiij. ex peſte mortui ſunt in q̃t-
tuor mẽſibꝰ nouez milia hoim adeo ꝙ ciuitas illa vacua erat
O quot ex illis erant qui aliq̃ñ crediderãt ſe diutiꝰ victuros.
Quot ſunt q̀ multa diſponunt in tribus aut quattuor annis
ſe facturos: qui ante annũ moriuntur. O quot ſunt qui edifi-
cant domos: ꝛ forte in eis non habitabunt: quot ſunt qui plã-
tant vineas et vinum non bibent: quot ſunt qui congregãt pe-

Grego. ſuꝑ ezechiel.

cunias cum multo labore: ꝛ alij expendunt? Quot ſunt deniq3
qui multa et magna facere cogitant in hoc mundo: et in bre-
ui reddituri rationem ſubito coram deo repreſentabuntur.
Nec dubium ſicut multi prioribus temporibus morte ſubita-
nea ſunt preuenti licet in futuro multi ſubito morientur et a
morte preoccupabuntur. O q̃ꝫ infelix humana conditio. Expe-
cta igitur o homo mortalis expecta mortẽ ꝛ paratus eſto ſem-
per ac ſi tibi ꝓxima ſit. Dicit enim gre. ſuper eze. Etenim no-
bis conditor noſter diem mortis incognitum eſſe voluit: vt dum
ſemper ignoratur ſemper proximus eſſe credatur. Iō. horam
vltimam ideo voluit dominus nobis eſſe abſconditam vt ſem-
per haberetur ſuſpecta: et quam preuidere non poſſumus ad

mathei xxiiij.

illam ſine intermiſſione preparemur. Ideo etiã di. ſal. math.
xxiiij. Si ſciret paterfamilias qua hora furuenturus eſſet: vigi-
laret vtiq3 et non ſineret perfodi domũ ſuam. Ideo et vos eſto

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

te parati:qr qua hora nõ putatis fili⁹ hominis veniet. ¶ Tri plici de cã voluit dñs diẽ mortis nobis eſſe incertũ. Prima eſt propter vane leticie repreſſionẽ. qua multũ reprimi debet duz quis recogitat:mortem vt proximam. Ideo autem dies mor tis eſt incognitus vt ſemper credatur eſſe proximus ſecunduz grego. Scḋa eſt propter ſingulorum dierum obſeruationez. Nã vt dicit aug. in quadã ep̃la. Latet vltimus dies vt obſer uentᷣ oẽs dies. Tertia eſt ꝑpter preparationis accelerationẽ Iuxta illḋ Math. xxiiij. Uos eſtote parati quia qua hora nõ putatis ⁊c. ¶ Paratus vtiq3 debet eſſe quilibet omni hora quaſi nũc eſſet moriturus. O q̃ta fatuitas mundanorum qui cum tot calamitatibus mundo ſeruiunt relinquẽtes deuz ⁊ de animarũ ſalute parũ ſolliciti. Et vñ tanta fatuitas niſi qr non cogitant ſe morituros ⁊ neſciũt qñ fortaſſis hodie vel cras. Le gitur exemplũ de filio vnigenito cuiuſdam nobilis qui religio nem ingreſſus patri de ei⁹ ingreſſu dolẽti:⁊ vt eũ inde violẽter extraheret viſitanti. dixit. Pater ſi vnam conſuetudinez de ter ra veſtra remoueretis:parat⁹ eſſem redire. Et pater. Que eſt (inquit) illa cõſuetudo? At ille dixit. Qr in terra veſtra moriun tur iuuenes ſicut ſenes. Si hanc cõſuetudinẽ amoueritis ibo vobiſcum:non aliter. Mortem enim licet eſſet iuuenis metue bat. Quo audito etiam ipſe pater religionẽ intrauit ⁊ cuz filio ſuo deo deuote ſeruiuit. O q̃ fatui ſunt miſeri peccatores oĩno de hora mortis incerti qui differũt ad dñm cõuerti. q̃ inſenſat⁹ eſt qui opera meritoria viribus exercere negligit. Uidemus q͛ homines in meſſe mane ſurgũt ⁊ inſtãter colligũt:nec ante no ctem laborem dimittunt. Sed debet nunc q̃libet diligenter ag gregare manipulos meritorũ ſicut ait ſap̃. prouerb. x. Qui con gregat in meſſe fili⁹ ſapiẽs eſt:qui autẽ ſterterit in eſtate filius confuſionis. Item prouerb. vj. Uade ad formicam o piger ⁊ cõ ſidera vias ei⁹ ⁊ diſce ab ea ſapientiã:que cum nõ habeat ducẽ (qui ſcꝫ eam exemplo ſuo precedat)nec preceptorẽ(qui eam in ſtituat)nec principem(quez timeat qui ei penas infligat:aut p̃ mia tribuat)parat in eſtate cibum ſibi ⁊ cõgregat in eſtate qḋ comedat in hyeme. Uides q͛ homines ſecundũ munduz prudẽ tes prouident ſibi neceſſaria pro anno ⁊ tempore quo poſſunt ſibi conuenientius et vtilius prouidere. Aliquando pro vno ſo lo menſe. Pauperes vero qui non poſſunt ad longum tempus ſibi prouidere ſaltem pro ſeptimana ſibi prouidẽt. Diuites ẽt qñ volunt facere magnũ feſtum per multos dies añ prouident

Aug.
Math. xxiiij.

De q̃dã nobili ⁊ eius fi lij pru denti re ſponſo.

Prouer biorꝫ. x

Proue biorꝫ. vj.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſibi que neceſſaria ſunt ꝗ̃tomagis debemus prouidere nobis
de meritis non pro die: menſe vel anno: ſed pro vita eterna. Et
ſi tã ſolliciti ſunt mundani de theſauris pecunie cõgregandis
ꝗ̃tomagis quilibet fidelis ſollicitꝰ eſſe dꝫ de theſauris ſpũali-
Math. vj. bus acquirendis? hoc nos edocet ſaluator Matthei.vj.d. No
lite theſaurizare vobis theſauros i terra ꝛc. Theſaurizate au
tem vobis theſauros in celo vbi nec erugo: nec tinea demolitur
ꝛ vbi fures non effodiunt: nec ꝙ furantur. Ad hoc exhortans bar
laã.ponit tale exemplũ. In ciuitate quadã mos fuit vnum quo
Exẽplũ notãdũ libet anno ſibi principeꝫ inſtituere: quẽ in fine anni nudare ꝛ in
exilium mittere conſueuit. Sapiens autem quidam audiens le
gem prouidus electus in principem bona ſua tranſmiſit ad lo
cum exilij. Ad quem locũ finito tempore principatus veniens
inuenit ibi bonorum copiam vnde viueret. At cõtra narrari ſo
let ꝙ cum quidam magnus dominus habens plura caſtella et
plures domos in pluribus locis infirmaretur ad mortem: acceſ
ſit quidam ex domeſticis qui reputabatur vt fatuus ꝛ ydiota: ꝛ
queſiuit a domino qualiter ſe haberet? reſpondit ei dominus.
Heu heu oportet me ire. Et ille. Quo (inquit) ire debetis? Domi
nus autem reſpondit in alium mundum. Et ille itaꝙ queſiuit.
Et quando regrediemini: eritis ibi longo tempore? Dominus
reſpondit. Nunꝙ inde ſum reuerſurus. Ille auteꝫ rurſus inter
rogauit. Nunquid premiſiſtis nuncios q̃ ferrent que ibi neceſ
ſaria ſunt? Cũ igitur dominꝰ obmuteſceret: dixit ei. Non video
ꝙ prudenter egeritis. Quãdo pro aliquo breui tempore fuiſtis
ad tale vel tale caſtelluꝫ ſemper premiſiſtis famulos qui de ne
ceſſarijs prouiderent. Nunc autem vbi in perpetuum manſurꝰ
eſtis nihil premiſiſtis. Vere hoc non eſt ſapientia: ſed ſtultitia ꝛ
dementia maxima. Item paratꝰ eſſe debet quilibet ad mortem
ſicut ſeruus dño ſuo rationem redditurus. Quando receptores
dominorum habẽt rationẽ reddere de receptis ꝛ ſibi commiſſis
cũ magna ſollicitudine precogitant: vigilant: ſcribunt ſingula
de quibus habet reddere rationem. Ne ſi deficiãt minꝰ fideles
reputentur: confuſionem habeant: ac etiam puniantur. ꝗ̃toma
gis ſolliciti eſſe debemꝰ vt ſemp parati ſimus eterno dño ratio
nem reddere qui neſcimus quãdo veniat dominus hanc ratio-
Math. xxv. nem a nobis exacturꝰ. Nota parabolam illã. Math.xxv. hõ qui
dam peregre proficiſcens. vo. ſer. ſ. et tra. ſ. bo. ſ. ꝛc. poſt multũ
vero temporis venit dominus ſer. ſ. et po. ra. cum eis. Nota ibi
quomodo boni ꝛ fideles ſerui remunerati ſunt: ſeruꝰ vero malꝰ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

⁊ piger reprobat⁹ ⁊ electus in tenebras exteriores. Et luce.xvj Lu.xvj.
Paterfamilias vocauit villicũ.ꝺ. Redde rationem villicationis
tue ⁊c̃. Ibi nota quomodo villicus ſibi prudenter prouidit in
prudentiam mundanam: ⁊ laudauit dominus villicum iniqui-
tatis quia ita prudenter feciſſet non quia iniquitatem appro-
bet dominus ſed illius prouidẽtiam commendauit.q.ꝺ. Si ille
ita prudenter prouidit circa temporalia ⁊ trãſitoria: ꝗtomagis
nos prouidere debemus circa ſpiritualia et eterna. Unde et do
minus ſubdit. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis ⁊c̃.
Unicuiqꝫ quippe noſtrum dicturus eſt dominus (neſcimus qñ)
Redde rationem villicationis tue. De quibus autem ſit ratio
reddẽda dicetur inferius. ¶Item parat⁹ eſſe debet vnuſquiſqꝫ
ad mortẽ ſicut ad nuptias ꝓfectur⁹. Dꝫ em̃ q̃libet fidelis ani-
ma ſe paratam ſemper cuſtodire vt domino xp̃o ſponſo ſuo pla-
ceat qui venturus eſt cito. Unde ipſe dicit apocal. vltimo. Ecce
venio cito cito incꝫ ⁊ hora qua neſcitur. Unde math.xxv. Me- Apocal
dia nocte clamor factus eſt ecce ſponſus venit media nocte.i.ex vltimo.
improuiſo. Debet ergo fidelis anima ſemꝑ eſſe parata vt cum
ſpõſo domino introducatur in celeſtes nuptias. Apocal.xix. Ue Apoca.
nerunt nuptie agni ⁊ vxor eius preparauit ſe. Et math.xxv. Ue xix.
nit ſponſus ⁊ que parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias Math.
⁊ clauſa eſt ianua ſcilicet fatuis nouiſſime venientib⁹ ⁊ congruo xxv.
tempore ſcꝫ in aduentu ſponſi: ſiue in hora mortis non paratis
⁊ dictũ ẽ eis. Neſcio vos. O ꝗ̃tus dolor: ꝗ̃ta anguſtia: quanta
deſolatio: his qui mortis tempore improuiſi reperiuntur. Patet
igitur ꝙ periculoſus eſt mortis tranſitus propter talem incerti-
tudinem immo omnimodam ignorantiã diei ⁊ hore mortis: pro
pter quod vt a tam graui periculo caueamus nos hortatur dñs
Math.xxv.ꝺ. Uigilate itaqꝫ quia neſcitis diem neqꝫ horam.
¶Secunda eſt incertitudo localis. Incertus enim eſt homo Math.
vbi ſit moriturus: in terra vel in mari: in domo vel extra. Ne- xxv
ſcit omnino miſer homo quo in loco mors ſit eum inuaſura.
Inter quippe anguſtias mortis ſolet hoc reputari in magnum
ſolatium cum quis inter parentes: propinquos et domeſticos
in lectulo recubans nature debitum ſoluit: ſed heu hoc nul-
lus certum tenere poteſt. Premeditati ſunt multi mori in
domo et mortui ſunt extra mori inter ſuos: et mortui ſunt
inter extraneos. Uiderunt multi lucida exempla et experi-
menta alios vꝫ ſuſpẽſos in patibulo: alios cõbuſtos: alios cõfi
xos palo alios ſubmerſos in aq̃: alios ĩvia morte ſubita extictos

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

alios truncatis capitibus vitã finire: alios varijs in locis et
varijs caſibus extremam clauſiſſe horaz. Et omnibus his lon
ge aliud ꝙ̃ ſperabant euenit. Quid igitur nobis faciendum ẽ
niſi tam periculoſum mortis tranſitũ tam incertum et igno-
tum timere exemplo aliorum? Felix enim quẽ faciunt aliena
pericula cautũ. Fac igitur o miſer homo mortalis fac qḋ ſeñ.
Señ. ad luciluz. ad lu. ſcribit. Incertũ eſt quo loco te mors expectat: tu itaqꝫ
eam in omni loco expectabis. ¶ Tertia eſt incertitudo moda
lis. Neſcis eniz quomodo moriturus ſis. an in ſtatu peniten
tie vel culpe: an morte ſubitanea vel violenta: aut naturali:
an contritus vel induratus: prouiſus vel improuiſus. Ponde
randa quippe multo magis eſt iſta incertitudo modi et con-
ditionis mortis ꝙ̃ incertitudo tẽporis aut loci. Non eñ mul
tum nobis curanduz eſſet quando vel vbi moreremur: dũmo
do certi eſſemꝰ ⁊ ſecuri quomodo moreremur. Sed heu ſicut
dicitur eccleſiaſtes. ix. Omnia in futuro ſeruantur incerta.
Eccḱia. ix. Premeditati ſunt multi mori loquentes et cõfeſſi qui mortui
ſunt lingue vſu priuati: mori penitentes qui mortui ſunt ob
ſtinati: mori in ſtatu gratie qui mortui ſunt in ſtatu mortalis
culpe. Reuera ex hoc apparet ꝙ̃ periculoſus mortis tranſitꝰ
ex hoc multum nobis timendum eſt: qꝛ neſcimus an bene vel
male moriemur. Nihil ita timendum: ita cauendum ſicut ma
le mori. Nihil ita deſideranduz: ita neceſſarium vnicuiqꝫ ſicut
bene mori. Ut ergo vnuſquiſqꝫ tandem bene moriatur neceſ
ſe eſt vt bene viuat. Impoſſibile aũt ſaltem valde difficile ẽ ma
le viuere et bene mori Unde in cõmuni prouer. dicitur. Ex bo
na vita bonus finis. ex mala vero vita malꝰ finis. Unde ptz
Notatu dignuz exemplum. ꝙ ſi quis vult bene mori: neceſſe eſt ei vt primo ſtudeat bene
viuere. Ubi notandum eſt exemplum. Erat quidẽ mercator q̄
tranſiens per ſiluam inuenit heremitã centenarium degen
tem a quo q̄ſiuit quid ibi faceret? Cui heremita. Diſco mori
Et mercator. Que eſt (ait) neceſſitas: cum tu ſis ſenex qꝛ etiã
velis nolis opꝫ te cito mori. Et heremita. Et hoc eſt quod ti
meo quia ſcio me cito moriturum: et tamen neſcio mori. Dixit
ergo mercator. Quid eſt ergo ſcire mori? Cui heremita. Uicia
purgare: diligenter et prudenter cauere: et bona opera toto
cordis affectu facere. Iuxta illud. Declina a malo et fac bo-
num. O ꝙ̃ fatui ſunt ⁊ ꝙ̃ graui periculo ſe exponũt q̄ male vi
uunt ⁊ ſperãt bene mori: ſimiles balaam qui male viuebat et
Nume. xxiij. tamen dicebat Numeri. xxiij. Moriaẜ anima mea morte iuſtoꝝ

Miniſterio de Educación, Cultura y Deporte

et fiant nouiſſima mea horum ſimilia. Ex predictis itaq lucu-
lēter apparet q periculoſus eſt mortis tranſitus propter incer
titudinem & ignorantiã temporis: loci et conditionis ſuperuen
ture mortis. O q excecati: q fatui: q graui aiarum periculo ſe
exponunt qui ſperant diu viuere in futuro. Nã ſicut dr Ja. iiij. Ja. iiij.
Ignoratis quid ſit vobis in craſtinũ que eſt em̃ vita veſtra: va
por eſt ad modicũ parens & deinde exterminabitur. O mirabi
lis igitur mortaliũ excecatio. Nam vt ſcribit hieronym⁹ ad ge Hierony
runchiam. Nemo eſt tã fractis viribus ac tã decrepite ſenectu mus.
tis vt non ſe putet adhuc vnũ annũ ſuperuicturũ eſſe: vnde ſur
repit obliuio cōditionis ſue vt terrenũ aial iam iãq ſoluendũ
erigatur in ſuperbiam: et aio celũ teneat. hec ille. Cōcutiantur
igitur timore oim̃ mortalium mentes: aperiant oculi: cognoſca
mus ſeculi vanitatem: vite huius miſerabilē labilitatem. inſta
bilitatem. calamitatē. breuitatem. et incertum finem.

Secundo perículoſiſſimus eſt mortis tranſitus & mira
biliter timendus propter diuine iuſticie rectitudinez.
De qua dr pſ. Juſt⁹ es dñe et rectum iudiciũ. Cer- pſ.
tuz eſt dilectiſſimi qr non niſi per miaz ſaluat aliquis. Quis au
tem certus ſi diuina mia dign⁹ eſt. Certe nemo. Cũ dicat ſap.
eccleſiaſtes. ix. Sunt iuſti atq ſapiētes et opera eorũ in manu
dei: et tamē neſcit hõ vtrũ amore an odio dignus ſit. Nobis er- Eccl. ix.
go valde ptimeſcendũ eſt ne ſm diuinũ iudicium rectiſſimum
quidem ſed ſepe nobis ignotum et occultum: quando maxime
erit nobis neceſſaria diuina mia: ſcz in hora mortis indigni inue
niamur ea. At q oibus hoc generaliter timendũ ſit & oibus
in hoc grauiſſimũ ſit aie periculũ: ſpecialiter tñ & amplius mi
net in hoc periculũ his qui circa miam offenderũt et male ſe ha
buerunt. Oino em̃ indignus mia eſſe videtur qui miam offen
dit. ¶ Tripliciter aũt efficiũtur multi mia indigni qr miſericor- Tripli-
diam offenderũt et circa eam male ſe habuerunt. citer ef-
Primo qr in ſeipſis miſericordiam non habuerunt. ficiũtur
Secundo qr de dei miſericordia nimis preſumpſerũt. mlti idi-
Tertio qr dei miam contempſerunt. gni mia.
Primo quidã in morte inueniunt indigni mia qr miam nõ ha
buerũt. Mia em̃ ſolis miſericordib⁹ permittit. Mat. v. Bti miſe Mat. v.
ricordes qm̃ ipſi miam cōſequent. Et cōtra de imiſericorde dr. Immiſe
Ja. ij. Judicium ſine mia fiet ei qui non fecerit miam. Põt aũt ricors
aliquis dici immiſericors: aut ſine miſericordia ſpecialiter trib⁹ poteſt

D

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Dici ali modis. Primo ꝑ negationē remiſſiõis. quia ſcʒ nõ vult remitte-
quis tri re alteri qui eũ offendit: de q̃ dr̃ eccle. xxviij. Hõ hõi ſeruat iraʒ ꝛ
pliciter. a deo q̃rit medellã. In hoiem ſibi ſileʒ nõ hʒ miſericordiã ꝛ de
Primo. precatur ꝓ pctis ſuis. q. d. fruſtra deprecat̃. Jõ ibi dr̃. Relinque
Eccle. ꝓximo nocẽti te ꝛ tũc deprecãti tibi pctã ſoluẽtur. Nota hic ſimi
xxviij. tudinem ſiue parabolã de hoie rege q̃ voluit rõnē ponere cum
ſeruis ſuis q̃ hr̃ Math. xviij. hic ſiquidē rex ſeruo multa debẽti
hũiliter tñ roganti dimiſit vniuerſum debitũ. Sed qꝛ ſeruus il-
le noluit conſeruo ſuo dimittere aliq̃d modicũ qđ ei debebat im
mo tenẽs ſuffocabat eum dicẽs. Redde quod debes. Et lʒ ille cõ
ſeruus ꝓcidẽs humiliter rogaret: noluit tñ dimittere. Jdcirco cũ
hoc audiſſet dominꝰ rex vocauit illũ ꝛ ait. Serue neq̃ omne de
bituʒ dimiſi tibi q̃m rogaſti me. Nonne ergo oportuit et te miſe
reri conſerui tui ſicut ꝛ ego tui miſertus ſum? Et iratus dominꝰ
tradidit eũ tortoribus ꝛc. ſequitur. Sic pater meꝰ celeſtis faciet
vobis ſi nõ remiſeritis vnuſq̃ſq; fratri ſuo de cordibꝰ vr̃is. Qui
em̃ nõ vult miſericorditer dimittere ꝓximo iniuriã ſibi factã: ſimilis
eſt ei qui frangit ponteʒ ꝑ quem ipſe neceſſario hʒ tranſire: aut
alias irremediabiliter perire. Unde patet magna eius fatuitas
frangit em̃ pontem miſericordie: per quem opʒ eum neceſſario
trãſire: aut in infernum perire. Unñ nõ vult dominꝰ ꝙ ab eo peta
mꝰ remiſſionē noſtroꝝ pctõꝝ niſi eo modo ſicut ꝓximis q̃ nos
Scdo. offenderũt dimittimꝰ. Uult em̃ vt dicamꝰ. Pater dimitte nobis
debita noſtra ſicut ꝛ nos dimittimꝰ debitoribꝰ noſtris. Scdo per
j. Jo. iij. priuationē compaſſionis reſpectu pauperũ. Nã ſicut dr̃. j. Joh.
iij. Qui habuerit ſubſtãtiam mũdi huiꝰ: ꝛ viderit fratrē ſuum ne
ceſſitatē habere: ꝛ clauſerit viſcera ſua ab eo: quõ charitas dei
manet in illo? q. d. nullo mõ. Profecto ſatis apparet qꝛ nõ eſt ille
dignus ꝙ ſibi fiat miſericordia in elargitiõe ſpiritualiũ ꝛ eterno
Prouer. ruʒ: qui nec terrena: nec tꝑalia voluit ꝓpter deũ miſericorditer
xxj. elargiri. Jdeo dr̃ prouerb. xxj. Qui obturat aurē ſuaʒ ad clamo
rem pauperis ꝛ ipſe quoq; ad deũ clamabit ꝛ nõ exaudiet̃. No
ta exemplũ lu. xvj. de diuite epulone qui nec vnicã aque guttaʒ
valuit impetrare: qꝛ lazaro nõ voluerat miſericordiaʒ exhibere.
Eſt etiã illud diligenter aduertendũ ꝛ in animo ponderãduʒ ꝙ
Math. ſicut habet̃ math. xxv. In diuino iudicio reꝓbi ſpũaliter arguẽ
xxv. p tur ꝛ increpabũtur quia miſericordiam non fecerũt: qꝛ dicet eis
rex eternus. Jte maledicti ꝛc. Eſuriui enim ꝛ non dediſtis mihi
Tertio. manducare ꝛc. Tertio per contrariationem oppoſitionis: quia

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſcilicet facit quis aliquid contrariū mie. puta vſuras exercendo
qđ eſt opus maxime cōtrariū mie ⁊ ēt veritati:mie q: vſurarius
accipit ab eo cui magis dare deberet:ſcʒ ab eo qui eſt in neceſſi
tate conſtitutus. veritati q: cū proximū grauet ⁊ excoriet: dicit
tamen ſe ei facere bonitatē ⁊ miſericordiā. Vñ talis maxime in
dignus eſt miſericordia. Item mercedē pauperū mercēnarioꝝ
retinendo aut differendo vel diminuēdo:qđ eſt etiā opus maxi
me contrariū mie. Jō dr eccľ.xxxiiij. Qui defraudat mercedem — Eccleſi.
mercēnarij ⁊ q̄ effundit ſanguinē fratres ſunt. Item nouas exa — xxxiiij.
ctiones inueniēdo qbus ſcʒ pauperes opprimunť:de quo nota
illđ ozee.ix. propter maliciā adinuētionū eoꝝ de domo mea eij
ciā eos nō addā vt diligā eos. pēſa ꝙ terribilis ē hec dei cōmi
natio:q̄ ꝯminať ſe eijcere tales de domo ſua ⁊c. Vñ ibidē paulo — Ozee.ix
añ. Ve eis cū receſſero ab eis. Nec eñ ſunt digni mia q̄ faciunt
opꝰ tā cōtrariū miſericordie. Si vis aūt gñalr dicere dicas gña
liter aliqđ ꝯtrariū mie fieri cū q̄s accipit ab eo cui magꝭ deberet
dare:vel retinet illđ qđ alteri ptinet. Nec ſoluʒ eſt hoc opꝰ mie
cōtrariū ſed etiam iuſticie. ¶ Secundo quidā in morte inueniū
tur indigni mia: q: de dei mia nimis ꝓſumpſerunt. Tales eñ
abutunť diuia mia:iō iuſtiſſimo dei iudicio ꝑuādi ſūt ea. Tales
eñ eo ꝙ mia diuina diu eos expectat:expectauit:⁊ nō ſtatim ꝑ
iuſticiam puniunť iō liberius peccant. Eccľ.viij. Eo ꝙ nō cito cō — Eccleſi.
tra malos ꝓfertur ſentētia filij hoim abſqꝫ vllo timore perpe — viij.
trāt mala. Et aug.li.iiij.de doctri.xpia. pleroſqꝫ incredulos mi — Aug.li.
ſericors dei patiētia lōga peccare facit intrepidos q: deum non — iiij.de
arbitrantur peccatorum ſuorum vltorem. Tales itaqꝫ q: miſe — doctrina
ricordia dei turpiter abutuntur:⁊ q̄ſi ex diuina mia ſe armāt ad — xpiana.
pugnādum cōtra deum:⁊ ex ipa ſumunt occaſionē peccandi et
ꝑſeuerandi in pctis temerariā audaciam iō iuſte ſe reddunt in
dignos illa miſericordia:quia etiam ſm leges humanas q̄ abu
titur aliquo ꝑuilegio ius amittit ſui ꝑuilegij. Tales itaqꝫ mltū
timere dñt ne in hora mortꝭ qñ eſſet eis mia pneceſſaria:miam
amittant ⁊ inueniāt vindictā ⁊ irā dei. Juxta illđ Ro.ij. An igno
ras quoniam benignitas dei ad pniam te adducit:benignitas — Ad ro.
ſcʒ ꝑ quam miſericorditer te expectat. ſeqtur. Tu aūt ſm duri — ij.
ciā tuā ⁊ impenitēs cor tuū quo ſcʒ perſeueras in pctō nimis de
dei benignitate ꝓſumēs theſaurizas tibi irā in die ire ⁊ reuela
tionis iudicij iuſti dei qui reddet vnicuiqꝫ ſm opa eius: hec ſi
quidē ꝓſumptio vt dicit boñ.⁊ iā etiā ex dictis ptʒ naſciť de im

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

punitate totum ſcȝ dans diuine mīe auferēs ei oīno rigorem iu
ſticie et eſt pctm̄ i ſpiritū ſanctū qꝛ claudit viā ad gratiā:et viā
ad culpā apit. Hec bon̄. Prouenit ergo talis preſumptio dāna-
bilis ex defectu ꝯſiderādi diuinā iuſticiā. q̄ aūt dei iuſticiā obli
Greg. in uiſcit iuſte illiꝰ obliuiſcit diuina mia. Gre. i moral'. Oipotētis dei
moral. mia illiꝰ obliuiſcit q̄ oipotētis dei iuſticie fuerit oblitꝰ:qꝛ miſeri
lib. 16. cordē deū iuenire nō poterit qui eū iuſtū nō timet. Hec ille. Per
c. 28 obliuionē quippe diuine iuſticie amittitur timor dei. Ideo talis
preſumptio excludit dei timorē ꝓpter qđ iuſte incurrit mie diui
ne priuationē. qꝛ dei mia ꝑmittit ſolis timentibꝰ deū. Iuxta il-
Luc. j. lud Lu. j. Mia eius a progenie in progenies timentibꝰ eum. Et
Ps. ps. Qm̄ ſm altitudinem celi a terra corroborauit miam ſuā ſup
timentes ſe. Idē. Quo miſeret pater filiorū miſertus eſt dn̄s ti
Miſeri- mētibus ſe. Idē. Mia autē dn̄i ab eterno et vſqꝫ ineternum ſup
ricordia timentes eum. Ptȝ igitur qm̄ mia dei maxima eſt:non tn̄ omni-
dei qui bus. ſed quibus? timentibus eū. O igitur dānabilis et maledi
bꝰſit ma cta preſumptio que diuina mia ſic abutitur ꝙ diuinū timorem
xima. excludit. Certe ſic preſumentes et diuina mia abutētes in ma
gno ſunt periculo ꝙ indigni dei mia reperiant in morte. Diſca
mus igitur oēs timere deum qn̄ viuimus vt digni gratia ⁊ mia
atqꝫ benedictione dei effici mereamur:qꝛ ſicut dr̄ ecc̄. j. Timenti
Eccl. j. deū bene erit in extremis:et in die defunctionis ſue benedicetur

¶ Tertio quidā in morte inueniuntur indigni mia qꝛ dei miam
cōtempſerūt. mia ȝ. ſ. dei reuocātis eos ad pniam. Magna quip
pe eſt illa dei mia q̄ quoſlibet pctōres reuocat et recipit in graꝫ
ſi reuerti voluerint. Iere. iij. Reuertere ad me ⁊ ego ſuſcipiā te
Hierem̄ Sed multi hāc miam contēpnūt nolentes ad deū redire ſed po
iij. tius de pctō in peccatū corruunt:⁊ quo amplius peccauerūt eo
Prouer. amplius ad deū ſe cōuertere cōtempnunt:qꝛ vt dr̄ ꝓuer. xviij.
xviij. Impius cū in profundū peccatorū venerit cōtēnit. Idcirco iuſto
Yſa. xxx dei iudicio in fine a deo cōtēnit vt indignꝰ mia. Iuxta illud yſa.
iij. xxxiij. Ue qui ſpnis nonne et ipſe ſpneris? Tribus itaqꝫ dicet
dn̄s illud prouerb. j. Uocaui vos et renuiſtis: extendi manum
Prouer meā et nō fuit qui aſpiceret: deſpexiſtis oē cōſilium meū: incre
biorū. j. pationes meas neglexiſtis. Ego quoqꝫ in interitu veſtro ride
bo et ſubſannabo cum vobis qđ timebatis acciderit: cum irrue
rit repētina calamitas et interitus quaſi tēpeſtas ingruerit: cū
venerit ſup vos tribulatio et āguſtia ⁊c. Ptȝ igit̄ ꝙ graui pericu
lo ſe exponunt qui diuinā miam eos tā multipliciter reuocantē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

conte̅pnunt: et ad deum redire negligu̅t: tales em̅ iuſto dei iudi
cio dei mi̅a priuandi ſunt: et dei vindicta ſuper eos exercenda.
eccli.v. Ne tardes co̅uerti ad dn̄m: et ne differas de die in diem Eccli.v.
ſubito em̅ veniet ira illius ⁊ in t̄pe vindicte diſpdet te. Juſtum
eſt em̅ vt qui mi̅am ſibi oblatam a deo t̄p̄m voca̅te co̅te̅nit: mi̅a
etiam elo̅getur ab eo. Juxta illud pſ. Noluit benedictionem
et elongabitur ab eo. pſ.

Tertio periculoſiſſim⁹ eſt mortis tranſitus ⁊ valde
pertimeſcendus propter impedimentoru̅ multitu
dinem q̄ ſcilicet impediunt vera̅ penite̅tia̅ et con
uerſionez creatoris. Aug. Penitentia in morte ſa- Aug.
tis periculoſa eſt. q2 non inuenitur in ſacra ſcriptura niſi vnus
ſcȝ latro qui in fine vere penituit: ille vt nullus deſperet: ſol⁹ Impe
vt nullus preſumat: q2 in homine ſano penite̅tia eſt ſana: in in- dime̅ta
firmo infirma: in mortuo mortua. Hec aug. ¶ Cu̅ aute̅ plurima ve peni
⁊ varia ſint impedime̅ta vere penite̅tie in mortis articulo duo te̅tie in
decim tame̅ principalia eſſe videntur. ¶ Primu̅ eſt charitatis mortis
priuatio q2 ſcȝ talis penite̅tia vt freque̅ter eſt charitate priua articulo
ta no̅ em̅ videtur fieri ex charitate. Ad hoc quippe ꝙ peniten pricipa
tia ⁊ peccatoru̅ diſplice̅tia ſit deo grata neceſſe eſt ꝙ ex amore lia ſunt
fiat: et ꝓpter deu̅. Unde aug. de pe. d. vij. c. Nullus. Scriptu̅ eſt duode
(inquit) nemine̅ abſq3 charitate poſſe ſaluari: oꝫ itaq3 non ſoluȝ cim.
timere iudice̅: ſȝ etia̅ oportet diligere iuſtu̅: vt no̅ ta̅tum pena̅ Priȝ im
timeat ſȝ etia̅ anxietur ꝓ glia. Hec ille. Cu̅ ergo in extremitate pedime̅
vite timore magis q̄ amore ducatur quis ad penite̅tia̅ peri- tum.
culoſiſſimu̅ eſt t̄ps illud expectare: ⁊ difficile e̅ tu̅c vere co̅uerti
ad deu̅. Un̄ albertus magn⁹. Raro eſt ꝙ aliquis ex amore in fi
ne vite ſue peniteat. Hec ille. No̅ eſt em̅ veriſimile ꝙ impenite̅s Albert⁹
vſq3 ad extremu̅ tu̅c peniteret niſi pena̅ iminere cerneret. Non magn⁹.
facile videt̄ quo̅ tu̅c deu̅ ſu̅ ꝑ oi̅a prio diligat. Si em̅ fur a iuſto
iudice capt⁹ eo ꝙ ſepius ſine eme̅datio̅e recidiuaſſet: ⁊ iudica
tus peteret venia̅ eme̅datione̅ ꝓmitte̅s: no̅ vr̄ ꝙ talis hoc face
re amore iuſticie ſed timore pene. Sic e̅ de ꝑctore in extremis
co̅ſtituto. Jte̅ ſi q̄s cordialis anglic⁹ in regno fra̅cie mane̅s ca
ptus eſſet a rege fra̅cie eo ꝙ ꝯ regnu̅ fra̅cie aliq̄d feciſſet: no̅
videtur quo̅ tu̅c talis diligeret plus rege̅ fra̅cie q̄ patria̅ pro
priam et amicos. Per hu̅c ꝓditore̅ captum intelligit̄ peccator
infirmus qui cordialiter ſemper inimico xp̄i ſeruiuit. Jdeo di.
aug. de pe. di. vij. Si quis poſitus in vltima neceſſitate volue- Augu.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rit accipere pn̄iam: fateor illi nō negam⁹ qđ petit: pn̄iam dare poſſum⁹: ſecuritatē ꝟo nō. Nō dico dānabit: ſꝫ nec dico ſaluabitur. Uis ꝑ a dubio liberari. Age penitētiā dū ſan⁹ es. Si ſic agis: dico tibi ꝙ ſecur⁹ es q̄ pn̄iam egiſti eo tp̄e q̄ peccare potuiſti. Si vis agere pn̄iam qn̄ peccare nō potes: pctā te dimiſerūt: nō tu illa. hec ille. Qꝫ nō ſufficiat pn̄ia ex tiore pene hr̄ notabile exm̄. ij. mach. ix. De anthioco q̄ ex horrore pene quā iā ſuſtinebat ⁊ ex tiore grauioris pene quā timebat doluit de peccatis. recognouit ſe offendiſſe. emēdationē: ſatiſfactionē: ⁊ reſtitutionē ꝓmiſit: nec tñ erat miaꝫ ꝯſecutur⁹. q̄ nō ex charitate ⁊ amore ſꝫ ex timore hoc faciebat. vide ibi. ¶ Scđm impedimētū ē grarū ꝯſumptio. Cū. n. pctōr charitatē ⁊ graꝫ gratū facientem ꝑ pctm̄ mortale ꝑdiderit: cōtinuo gr̄e gratis date minuūt ꝑ ꝯtinuationē pcti. Inter aūt gr̄as gratisdatas q̄ preſuare pn̄t a pctō: aut etiā retrahere: ⁊ q̄ per ꝯtinuationē pctōꝝ continue diminuunt: vident eē tres pricipales. Pria ē tior ſuilis. De q̄ dicit btūs boñ. in. iij. li. d i. xxxiiij. ꝙ ille timor eſt donum ſpūſcti: donū ſcꝫ gratis datū. q̄ vt di. aug. quē allegat ibidē magr̄ i lr̄a Bon⁹ ē timor ſuilis et vtilis ꝑ quē fit paulatiꝫ ꝯſuetudo iuſticie Cōſumit aūt timor iſte ꝑ ꝯtinuationē pcti. Iō de pctōrib⁹ aſſuetis dicit pſ. Nō ē tior dei añ oculos eoꝝ neꝗ filialis: neꝗ ſuilis q̄ ſicđ puer. ij. dc aliq̄b⁹. Letant cū male fecerit ⁊ exultāt in reb⁹ peſſimis q̄ꝝ vie puerſe. ⁊c. Perpetrāt q̄ppe mlt̄i mala letātes ⁊ gl̄iantes ridētes ⁊ puipēdentes terribilia iudicia dei. Et ſi qn̄ audiūt ꝯminātē irā dei vel idignationē: vr̄ eis audire ſomniū vl fabulā. O fatuitas irriſibilis. O p̄ſūptio dteſtabilis. O abomiatio ꝓrſus dānabilis nō timere deū. Pēſate q̄ ꝑiere in diluuio gygātes q̄ timere deū noluerūt. Perierunt ſodomite: q̄ timere deū noluerūt. Flagellati ſunt plures filij iſr̄: q̄ timere deum noluerūt. Niniuite vero periculum ſubuerſionis euaſerunt. quia ad predicationē ione deum timuerunt: et per timorē dn̄i penitentiā egerunt: et ad cor redierunt. Iuxta illđ eccle. xxi. Qui timet deum conuertetur ad cor. Et prouerbi. xiiij. Sapiēs timet et declinat a malo: ſtultus tranſilit et confidit. Certum eſt itaꝗ ꝙ vbi non eſt dei timor non poteſt eſſe penitentia: nec iuſtificatio a peccatis. Eccleſi. primo. Timor domini expellit peccatum nam qui ſine timore eſt non poterit iuſtificari. Scđa gr̄a gratis data retrahēs: aut cauēs a pctō eſt verecūdia ſpūalis. De q̄ di. ber ſup cā. Uerecundia ſpūalis gl̄ia cōſciētie eſt: ſa

Scđm impedimentū. Gratie gr̄is date q̄ pſeruare poſſunt a peccato āt retrahere ſūt tres pricipales.

Eccleſi. xxi. Prouer. xiiij.

Eccleſi. i. Bern.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

me cuſtos: vite decꝰ: ſedes ꝟtutū: laus nature: iſigne totiꝰ hone
ſti. Hec ille. Vñ cū talis ꝟecūdia ſit bōa ⁊ vtilis manifeſtū eſt eā
eſſe donū gratuitū. Minuit itaqꝫ aut ēt aliqñ totalr cōſumitur
hec verecūdia ex cōtinuatiōe ſeu pſeuerātia in pctis. Jō aie pec
catrici di. dñs hier. iij. Frōs mulieris meretricis fctā ē tibi: no=
luiſti erubeſcere. O ꝓh dolor. Pudibūdū ē dicere qt ⁊ q̄ꝫta fiūt hier. iij.
his tꝑibus inuerecūde ⁊ impudēter elata facie ⁊ cum deriſiōe
⁊ contemptu dei. Non erubeſcunt homines deprauati publice
blaſphemare: periurare: rapere: fenerari: adulterari: fornicari:
laſciua ⁊ turpia verba dicere: immo ⁊ cātare: inhoneſta veſtimē
ta precipue mulieres deferre: pectꝰ: colla: brachiaqꝫ nudantes.
Contra tales impudentes dicitur hier. vj. Confuſi ſunt q̄ abo hier. vj.
minationem fecerūt quinimmo cōfuſiōe non ſunt ꝯfuſi ⁊ erube
ſcere neſcierūt. O impudētia ⁊ inuerecundia damnabilis: non
erubeſcere offendiſſe dñm maieſtatis corā oculis ſuis. O vere
contemptꝰ prorſus inexcuſabilis. Amittit autem verecundia ⁊
efficitur aliquis inuerecundus ⁊ effrōs ex pctōꝝ cōtinuatione ſi
cut apparet de meretricibꝰ ⁊ multis aliis. Planum eſt autez ꝙ
vbi deficit talis verecundia non poteſt fieri penitētia de commiſ
ſo peccato. Unde dominꝰ volēs inducere adā ad penitētiam cū
iā nuditate erubeſceret ⁊ vellet ſe a facie dñi abſcondere vt ſibi
verecundiam inferret de peccato commiſſo. vocauit eū di. Adā
vbi es: geñ. iij. q. d. Vide in q̄ꝫ vili ſtatu poſitus es. Jtez apo. ij. Apo. ij.
angelo epheſi. qui primaz charitatē reliquerat dr. Memor eſto
itaqꝫ vnde excideris. i. a q̄ꝫta dignitate. vnde erubeſcere debes
⁊ ſequit. ⁊ age penitētiā. Tertia gr̄a gratis data retrahens ⁊ ca
uēs a pctō eſt illuſtratio mētalis. ſ. p fidei noticiā p quā credit
peccator ꝙ diuine bonitati diſplicet omne peccatum ſic ꝙ a di
uina iuſtitia nullo modo dimittitur inultum. De qua fide dicit Prouer.
prouerb. xv. Per fidem purgantur peccata: ⁊ act. xv. Fide purifi xv.
cans corda. Jtem eſt talis illuſtratio mentalis per cordis con= Act. xv.
ſcientiā. Unde dicit doctor ſubtilis in. ij. ſeñ. diſ. xxxix. ꝙ cōſcien Scotꝰ.
tia pertinet ad rationem ⁊ intellectum quod probat ex actibus
conſcientie qui ſunt teſtificare: accuſare: iudicare: que omnia
pertinent ad intellectum. Unde conſcientia poteſt poni habi=
tus concluſionis practice ſecundum cuius actum nata eſt con
formari electio recta in agibilibus: ſicut ⁊ ſindereſis poteſt po
ni habitus principiorum qui ſemper eſt rectus. Hec ſcotus. Vñ Conſcia
patet ꝙ cōſcientia eſt quedam illuſtratio intellectus oſtendens qd ſit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quid faciendum: ⁊ quid fugiendum: quid approbandū: ⁊ quid deteſtandum. Item eſt talis illuſtratio mentalis per preceptorum intelligentiam. Unde dicit ps. Lex domini immaculata cōuertens aīas teſtimoniū dn̄i fidele ſapientiā preſtās paruulis.

Ps.

Lex ergo diuina que ſapientiam preſtat: mentē illuminat. Idē. Preceptum domini lucidum illuminans oculos. hec autem mētalis illuſtratio denigratur ⁊ obſcuratur ex perſeuerantia peccatorum. Lumen enim fidei debilitatur: ⁊ forte in pleriſq; adeo extinguitur vt neq; credant bonorum premia: nec malorū ſupplicia. Lumen conſcientie obſcurat̄ ⁊ ſopitur ex peccatoris inordinato affectu quia vt dicit ſen̄. Perit omne iudicium cum res tranſit in affectum. Lumen etiam legis diuine extinguitur per obliuionem et inconſiderationem: aut etiam falſam interpretationem puta opinando dei precepta non eſſe tante neceſſitatis vel eorum tranſgreſſiones non tam grauiter eſſe puniendas.

Seneca

Chriſo. Quia vt dicit chriſoſtom⁹. Nimius amor et nimium odium omne peruertunt iudicium. Et ſic amor ⁊ delectatio pc̄ti que cauſatur ex longa perſeuerantia in peccato eſt cauſa male ſentiendi de diuinis preceptis. Sic igitur cū per peccata diminuantur ⁊ plerumq; extingantur iſta humane mentis luminaria remanet mens exceata. Iuxta illud ſopho. primo. Ambulabūt vt ceci q̄r domino peccauerunt. Et ſap. ij. Excecauit illos malicia eorum

Soph. j.

Sap. ij.

O q̄ miſerabilis excecatio: q̄ periculoſa peccatorum conditio. nec tamen aduertunt pericula: quia ceci ſunt. q̄r vt dicit augu. lib. de natura ⁊ gratia. Preuaricatorem diuine legis lux deſerit veritatis qua deſertus fit vtiq; cecus. Similes ſunt tales Jone propter cuius peccatum nauis periclitabat̄ ⁊ tamen ipe in interioribus nauis dormiebat ſapore graui. Jone. j. Iuxta hoc etiā dicitur prouerb. xxiij. Eris quaſi dormiēs in medio mari ⁊ quaſi ſopitus gubernator amiſſo clauo ⁊c̄. O periculoſa ⁊ damnabilis ſomnolentia que ſic peccatorē excecat vt videre nullatenus poſſit quo vadat. Propter quod dicitur prouerb. iiij. Uia impiorum tenebroſa: neſciunt vbi corruunt. Nota figuram. iiij. Reg. xxv. de ſedechia qui captus a nabugod. excecatus ⁊ vinctus catenis ductus eſt in babylonem. Sic et miſeri peccatores in babylonem id eſt confuſionem dānationis eterne ducuntur excecati quia nec ante ſe vident mortem ſc; et futurum iudicium: nec poſt ſe preterita peccata: neq; a dextris dei beneficia: neq; a ſiniſtris inſidias diaboli: neq; ſurſum gaudia paradiſi: neq;

Au. lib. de natura ⁊ gratia.

Prouer. xxiij.

Prouer. iiij.

deorſum penas inferni.p lanū eſt autem ꝙ ſine ſpūali illuſtra tione nō poteſt q̄s facere penitentiam de peccatis. Penitentia enim eſt actus volūtatis. omnis autē actus volūtatis ex aliqua cognitione procedit: quia vt dicit aug. lib. de tri. voluntas orit ex intelligentia. Iō hiere. ij. dr anime peccatrici. Uide vias tuas in cōualle: ſcito quid feceris. hoc autē ei dr vt per talem cōſide rationem induceretur ad pniam. Uñ patet ꝙ cum per pcti con tinuationē anima ſit excecata: nimis difficile eſt ei per veraȝ pe nitentiam ad dñm conuerti. O igitur ꝙ̄ periculoſum eſt penitē tiam differre vſꝫ in articulū mortis. Cum enim dum viueret ita fuerit excecatus vt deum nō cognoſceret: necꝫ dei precepta ⁊ diuina iudicia cōſiderare vellet: iuſto dei iudicio plerumqꝫ cō tingit vt in mortis articulo peramplius excecatus ꝓprie anime ſaluti minime prouideat: quia ſicut dicit aug. ſer. de innocētibꝰ. Hac animaduerſione percutitur peccator vt moriens obliuiſca tur ſui qui dum viueret oblitus eſt dei. Diximꝰ igitur qualiter ex perſeuerantia ⁊ continuatione peccatorū continue cōſumū tur predicte gratie gratis date q̄ ſunt ⁊ retractiue ⁊ preſeruati ue a peccato. Iſte tamen gratie multo amplíꝰ minuuntur: debili tantur vel cōſumuntur in articulo mortis ꝙ̄ tempore ſanitatis Ideo dr eccleſ. xij. Memento creatoris tui in diebus iuuentu tis tue anteꝙ̄ veniant dies afflictiōis ⁊ anni de quibꝰ dicas. nō mihi placēt anteꝙ̄ ſcȝ in extremis tenebreſcat ſol. i. intelligen tia fidei ⁊ lumen. i. conſcientie ſcintilla ⁊ ſtelle. i. luminaria diui nor̄ p̄ceptor̄ quibꝰ. ſ. fide cōſcia ⁊ luminibꝰ p̄ceptor̄ obtenebra tis oīno amittit timor dei ⁊ verecūdia peccati: quibꝰ amiſſis im poſſibile eſt per veram pniam ad deū ꝯuerti. ¶ Tertiū impedi mētum eſt a deo elongatio. Illi em̄ qui in pctis perſeuerāt ſem per amplíꝰ atqꝫ amplíꝰ a deo ſe elōgant. Nā dicit ps̄. Non em̄ qui operātur iniquitatē in vijs eiꝰ ābulauerūt. Uñ de filio ꝓdi go dr lu. xv. ꝙ abijt in regionē lōginquā. glo. Quāto quis i pra uo opere delinquit tanto a dei gr̄a recedit. Sup quo ēt dicit hie ronymꝰ ad damaſum papā de filio prodigo. Si deꝰ tenet celum palmo ⁊ terrā pugillo: ꝑ dauid quoqꝫ nullꝰ abſqꝫ eo locꝰ p̄dica tur q̄ modo filíꝰ iſte peregre ꝓficiſcitur. Sciendum eſt igit non locor̄ ſpacijs ſȝ affectu nos eſſe cum deo: aut ab eo recedere. hec ille. O iniq̄tas peſſima. O fatuitas deteſtāda relinq̄re deū: elon gare ſe a deo. O aīa peccatrix quid facis: a q̄ recedis: a quo te ſe paras: a deo creatore tuo pijſſimo pr̄e tuo et redēptore tuo im

Augu. li. de tri.
Hiere. ij.
Aug.
Eccl. xij
Tertiū impedimētum.
Ps̄.
Hiero.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mo a ſalute tua. Juxta illud. Longe a peccatoribꝰ ſalus. Sed
ps. vide o aīa peccatrix. Ad quid curris? ad fetorē profecto: ad di
abolū inimicū tuum accedis ⁊ inferno appropinquas. ps. Ap
Deute. xxxij. propinquauerūt vſq; ad portas mortis. O q̄ta abominatio
ſic relinquere deū. Deu. xxxij. c. Deuz qui te genuit dereliqui
hiere. ij. ſti et oblitus es domini creatoris tui. Hinc per hieremiā hiere.
ij. conqueriꝛ di. Me dereliquerunt fontē aque viue. Cū igitur
diu continuauit aliquis in peccatis non eſt dubiū quin a deo
ſit multū elongatus ⁊ per ꝯñs difficile eſt eū ad deum redire.
Per talē igr̄ elongationē a deo grādi periculo ſe exponit q̄ in
ps. hora mortis nullatenꝰ ad deū poſſit reuerti ⁊ q̄ q̄r deū ita dere
liq̄t: ita finalr̄ a deo derelinquatur: et pereat miſerabiliter. ps.
Qui elongāt ſe a te domine peribūt. ¶ Quartū impedimentū
Quartū impedimētū. eſt guſtꝰ ſpūalis deordinatio. Ita em̄ deordinaꝛ ſpiritualis gu
ſtus p continuationē pcti vt pctm̄ videaꝛ dulce et omne bonum
Augu. opus videatur amarū. Aug. Palato nō ſano pena eſt panis q̄
ſano eſt ſuauis ⁊ oculis egris odioſa eſt lux q̄ ſanis eſt amabilr̄.
hec ille. O peruerſa fatuitas. O abuſio dānabilis: videtur mi
ſero pctōri virtuoſum opus amarū qḋ tn̄ ſcḋm rei veritatē eſt
omni dulcedine plenū: ⁊ opus pcti videtur ei dulce qḋ ſecundū
veritatē fetidū eſt ⁊ amariſſimū. Cū miſer ergo pctōr attētat
aliq̄d bonū opus puta opus pnīe inuenit ibi amaritudinē ſ̄ō
ſtati illḋ dimittit ad modū ſymie q̄ guſtata amaritudine nuc̄
cito eā p̄ijcit: ideo ad dulcedinē nuclei nō peruenit. Unde ple
rūq; contingit q̄ inſtāte mortis articulo illi qui ſic in peccatis
perſeuerauerūt: oē bonū virtutis abominātur. durū eſt eis au
dire ſermonē penitētie: non placēt eis hortamēta ſalutis. ma
gis aūt placet eis ſi forte dicaꝛ. Ne deſperetis de vita: magno
aīo eſtote adhuc enim gaudebitis in mundo. Plus itaq; dele
ctantur in verbis deceptorū et verbis fatue preſumptionis
longioris vite q̄ in verbis ſalutis. Pleruq; autē iuſto dei iudi
cio peccator ſic ſibi ipſi relinquitur: ita q̄ quicq̄d ſibi de ſalute
ſua dr̄ diſplicet: et falſuz videtur ei vel dubiū: dulce videꝛ ama
rum ⁊ ecōtra et bonū malū ⁊ ecōtra. Unde patet q̄tum ſit ani
yſaie. v. me periculum propter talē guſtus ſpiritualis deordinationez
Quītuz impedimētum. yſa. v. Ue qui dicitis bonū malū et malū bonum: ponētes te
nebras lucē et lucē tenebras: ponentes amarū dulce ⁊ dulce
amarū. Quintū impedimentū eſt peccatorum habituatio ſeu
mala aſſuefactio ratione cuius contingat aliquando peccate

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rez impenitentē fieri. Talis em̄ habituatio ſeu aſſuefactio eſt
de difficili mobilis. Vulnus em̄ antiquū difficilius curatur ⁊
ſordes inueterate vix abluūtur. Hoc aūt declarari poteſt au-
ctoritatib⁹: figuris et rōnibus. Pmo auctoritatib⁹ phic. Dic. Ariſt.in libro p̄dicamētorum.
em̄ phs in predicamētis ꝙ hitus ex actib⁹ frequētatis gn̄atus
eſt de difficili mobil'. Itē in li. de mēoria et remiſcētia. Cōſue
tudo ē alia natura. Et li.j. rethorice. Silis ē ꝯſuetudo nature
ppe em̄ ſepe ei qđ ſp qđ ē aūt nāla ei⁹ qđ ſp conſuetudo ei⁹ qđ
ſepe. hec ille. Itē auctoritatib⁹ poetic. Iu.li.iij.ſaty.j. Cōſuetu Iuuenalis.
do mali tenet inſanabile vulnus. Et martial' coc⁹. Mēs aſſue
ta malo firmius heret ei. Itē auctātib⁹ canōic. Job.xx. Oſſa Job.xx.
ei⁹ implebunt vicijs adoleſcētie ſue: ⁊ cū eo in puluere dormiēt.
Et puer.xxij. Adoleſcens ambulās iuxta viā ſuam: etiā cum prouer. xxij.
ſenuerit nō recedet ab ea. Et hier.xiij. Si mutare pōt ethyops
pellē ſuā et pdus varietates ſuas: ſic vos poteritis bn̄facere cū hiere.xiij.
didiceritis malū. Nā ſicut di.btūs ber. Voluptas habita libēt
repetit: repetita blādit: ꝯſuetudo ligat: rō cōſopit. hec ille. Se bernar.
cūdo declarat ỽitas p̄dicta figuris. Pmo hr̄ figura de generis
loth q̄ qm̄ increduli fuerūt ⁊ iā aſſueti viuere in ciuitate illa nō
potuit illos eripere loth a ſubuerſiōe ſʒ cōtēnebāt ỽba ei⁹: et
videbat eis q̄ſi ludēs loq. Iō cū alijs inuoluti ſunt igne ⁊ ſul-
phure. gen̄ xix. Sic ⁊ multi pctis aſſueti ỽba correctionis con-
tēnunt et pleriq; derident: ſʒ tales tandē igne et ſulphure in
fernali inuoluūtur ⁊ pereūt. Apo.xxj. Pars illoꝝ erit i ſtagno
ardēti igne et ſulphure. Itē etiā circa p̄dictā hiſtoriā illđ eſt no- Apoca. xxj.
tandū ꝙ lʒ loth non eſſet nat⁹: neq; a pueritia nutritus in illa ci
uitate qr tamen iam aliq̄to tempore ibi fuerat: ideo exire diſ-
ſimulabat quouſq; angeli apprehenderunt manuʒ eius ⁊ ma
num vxoris et duarum filiarum eius: et poſuerunt extra ciui-
tem. In quo figuratur ꝙ periculoſa eſt q̄tacunq; perſeueran
tia in peccato. Itē eſt alia figura Math. nono. de eo q̄ ab īfan
tia habuerat ſpiritū malignū quem non potuerunt diſcipul'
xpi eiicere. Vide ibi. Itē eſt alia figura de lazaro quatriduano
cui iam erat lapis ſuprapoſitus pro cuius ſuſcitatione pl'a my
ſteria fecit dominus quā in ſuſcitatione aliorum. Peccatum et
ex conſuetudine commiſſum morti lazari comparatur. Pro cu-
ius declaratione notandum eſt illud quod dicit augu. de pe. Augu.
di.ij. Sicut tribus gradibus ad peccatuʒ peruenitur ſuggeſti
one: delectatione: cōſenſu: ita ipſi⁹ pcti tres ſunt differētie ſcʒ in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

corde: in facto: ⁊ conſuetudine tanq̃ tres mortes: vna quaſi in
domo .i. cū in corde cōſentitur libidini. altera quaſi iam ex tra
portā: cū in factū ꝓcedit aſſenſio: tertia cū vicio conſuetudinis
male tāq̃ mole terre p̄mitur aīmus quaſi iam in ſepulchro pu
trens. Que tria gn̄a mortuorū dn̄m ſuſcitaſſe quiſq̃s euangeliū
legit: agnoſcit. Hec ibi. In gloſa vero ponuntur hi verſus ſup
verbo tanq̃. Mēs mala: mors intꝰ: malꝰ actꝰ: mors foris vſus
Tumba. puella. puer. lazarꝰ ita notāt. Hāc verbo: hunc motu:
lachrimādo ſuſcitat illū Xp̄s: et in medico noſcitur eger homo.
In lazaro autē ſuſcitando erāt quattuor cōditiones hic notā-
de. Ligatos habebat pedes et manus. velata erat ſudario fa-
cies eius. fetebat: et ei lapis ſuperpoſitus erat vt pꝫ Iohā. xi.
Spiritualiter iſta reperiuntur in peccatore aſſueto. Primo hꝫ
manus et pedes ligatos qꝛ impotēs factus eſt poſt pctm̄ ad
bene operandū. Scd̄o hꝫ faciē velatā ſudario qꝛ ex quo in tene
bris pctōꝝ fuit: ſpiritualē viſuꝫ amiſit. Sopho. i. Ambulabūt vt
Soph. i. ceci qꝛ domino peccauerūt. Tertio fetet deo et angelis. Anſel.
Anſel. Tolerabilius fetet canis putridꝰ hoībus: q̃ anima peccatrix
deo et angelis eiꝰ. Quarto eſt lapis ſuperpoſitus .i. mala con
ſuetudo indurata. vn̄ glo. Io. i. dicit dominus fremuit et lachri
matus eſt: et clamauit qꝛ difficile ſurgit quē mola male conſue
tudinis premit. hec ibi. Homo ita malis aſſuetꝰ ſimilis eſt illi
qui in puteū cecidit ſuper cuius os ē magnus lapis poſitꝰ. Ps.
Non me demergat tempeſtas aque: neq̃ abſorbeat me profe
dum: neq̃ vrgeat ſuper me puteus os ſuum. Tēpeſtas aquā
Ps. demergit hominē per cōſenſum pcti: profundū abſorbet cū pec
catū pctō additur. puteꝰ vrget os ſuū qn̄ homo in ſeruitutē ma
le cōſuetudinis redigitur. Tertio declaratur predicta veritas
rationibꝰ q̄ ſunt ꝓcipue tres. Prima eſt rō contrariationis. Qn̄
eīm vnū cōtrariū eſt alicubi perfecte radicatum et impreſſuꝫ dif
ficilꝛ poteſt ibi recipi reliquū ſicut materia diu madefacta ex
aqua difficillime recipit ignē ſꝫ pctm̄ ⁊ gratia ſiue charitas cō
trariantur ergo qn̄ pctm̄ diu occupauit hominē ſic ꝙ in eo eſt
radicatum per aſſuefactionē: non poteſt in eo gratia dei recipi
niſi cum difficultate. O igitur dānabilis et peruerſa cōſuetudo
pctōrum. O periculoſiſſima pctōꝝ cōtinuatio. Ex dictis itaq̃
ſequitur ꝙ poſt longam peccatorū continuationem difficile eſt
veraciter diſponi ad ſuſcipiendam gratiam dei. Secundo ſeq̄
tur ꝙ qui perſeuerat in peccatis vſq̃ ad mortis articuluꝫ gre

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

uiſſimo ſue dānationis periculo ſe exponit. Tertio ſequit̄ q̄ ex
pediēs eſt ⁊ ſecurum incipere a iuuentute ſeruire deo. etas eīm Ariſto.
puerilis eſt magis ſuſceptibilis impreſſionis. Jō di. ariſto. ij. ij. ethi.
ethicoꝝ. non parum refert iuuenem ſic vel ſic aſſueſci. Et eccle. Eccleſi.
xxx. Curua ceruicē filij tui iuuentute et tunde latera eius dū xxx.
infans eſt: ne forte induret et non credat tibi. Figura q̄tuꝫ ad
hoc hr̄. j. Re. xvij. vbi legitur q̄ dauid ꝑcuſſit goliā in frōte: et
ſic eū interfecit. Jn fronte diabolum ꝑcutit qui in principio vite
eum deuincit. ¶ Secūda eſt ratio aſſidue onerationis. Quāto
eīm on⁹ eſt mai⁹ et grauius: tāto magis ꝑmit et aggrauat one
ratum et ſic difficilius poteſt ſurgere oneratus depreſſus ſub
onere et difficili⁹ onus illud leuare ⁊ portare: ſꝫ ꝑ aſſuefactionē
⁊ continuationē peccatorum ſemper creſcit onus: et ſic aīa ma
gis ac magis aggrauatur ꝓpter multiplicationem peccatorū
q̄ vt dicit greg. pctīm quod per penitētiā nō diluitur mox ſuo Grego.
pondere ad aliud trahit. & q̄to amplius in peccato ꝑſeueraue
rit: tanto difficilius ſurgit. Exemplum in vi. pa. Vox venit ad Exm̄.
arſenium di. Egredere et oſtendā tibi opera hoīꝫ. Et egreſſus
vidit ethyopē nigrū ſecāteꝫ ligna et facientē magnā ſarcinaꝫ
et tentabat leuare ſꝫ pre magnitudine nō poterat: et ideo de
ponebat et iterū ſecabat alia ligna: et addebat ſarcine et tunc
iterū nitebatur illā leuare ⁊ minus q̄ꝫ prius poterat: quaꝫ ideo
iteruꝫ deponebat et iterum ſecans alia ligna ſarcine addebat
ita q̄ propter eius grauitatē nequibat illā mouere. Expoſuit
aūt ei vox predictā viſionem di. Qui ſecat ligna ⁊ addit ſarcine
hō peccator eſt qui peccatis oneratus ſepius illa leuare nō ſuf
ficit: ⁊ tamē ſic infatuatus ē q̄ ſuperaddit iterū ⁊ alia quaſi di
cens itra ſe: poſtq̄ꝫ cōgregauero multa peccata plura priorib⁹
tunc illa leuabo et penitentiam agā. O irrationabilis fatuitas
atq̄ꝫ dānabilis ſtulticia. Non potes ſurgere qn̄ nondū ē pecca
torū onus oīno cōſummatū: ⁊ credis ī articulo mortis poſtq̄ꝫ
multiplicaueris peccata ⁊ aggrauatū fuerit onus ſurgere. Cer
te grādi tue dānationis periculo te cōmittis. ¶ Tertia eſt ra
tio indurationis Quanto eīm aliquid magis fuerit induratuꝫ
tanto difficilius emolliri poteſt: ſꝫ per peccatū induratur cor ho
minis. Sicut enim venenum ex natura ſui carnes indurat: ſic
peccatū cor: et ſicut aqua longa congelatione induratur: ita
cor hominis iniquitatū frigore congelatuꝫ fortiter obduratur
in malitia, ſicut de vehemoth dr̄. Job. xlj. Cor eius cōgela- Job. xlj.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bitur quaſi lapis. Et quāto diutior fuerit hmōi cōgregatio ſ
frigore iniquitatis: tāto fortior obduratio cordis. ergo etiā tā
to difficilius emolliri pōt ad contritionē ⁊ pñiam. Ideo dr̄ pro
Prouer. uer. xxviij. Qui mētis eſt dure corruet in malum. Unde pꝑter
xxviij. talem indurationem multi ſunt incorrigibiles ⁊ imperſuaſibi
les ſicut pʒ de pharaone cuius cor induratuʒ eſt vt habetur
exodi. iiij. et ſequentibꝰ caplis. Iō miſerabilr̄ perijt. Iuxta illō
prouer. xxviij. Qui corripientē dura ceruice contēnit repētinꝰ
Prouer. ei ſuperueniet interitꝰ. O maledicta cordis induratio ꝙ dā=
xxviij. nabilis: ꝙ periculoſa es. Certe nimis eſt difficile cordi ſic in
durato veram agere pñiam in mortis articulo. Nā pꝑter lon
gam peccati cōtinuationem ⁊ cordis indurationeʒ fiunt multi
Michael impenitentes. Uñ narrat michael de mediolano in quodaʒ ſer
mediolanēſis. mone de quodā qui in articulo mortis noluit pponere penitꝰ
abſtinere a luxuria dicens hoc eſſe impoſſibile lʒ eſſet paratus
facere alia ⁊ ēt ardua. ⁊ pꝑter obſtinationē et obdurationē ſuā
mortuus eſt impenitens. Ad qō poſſumus etiā adducere exē
Beda li. v. de geſtis āglorum. plū qō refert beda in libro de geſtis anglorū. lib. v. dicēs. No
ui quendā quē vtinā nō nouiſſeʒ: qui i monaſterio nobili igno
biliter viuēs cū alijs irent ad eccleſiā ipe cū eſſet faber optimꝰ
pꝑter officiū ſuū alijs vtile ab alijs tolerabat in fabrica ſua re
manens vacās ebrietati et alijs illecebris carnis. Qui ſubita
infirmitate occupatus cū a fratibꝰ moneret ad pñiam merens
clamās ⁊ deſperās cepit clamare ſe nō poſſe qr ſicut beatꝰ ſte=
phanus vidit moriens ſibi celū apertum: ita per cōtrariū vide
bat infernū ſibi apertum: et locū ſibi preparatū pꝑe annam et
caypham et alios qui deū occiderunt: et videbat ⁊ dicebat iudi
cium ſuū inſtare: nec ſibi ſpem ſalutis ſupeſſe. ſic quippe ha=
bebat cor induratū qō ad pñiam emolliri nō poterat. vnde pre
dicta dicēdo mortuꝰ eſt: longe ab aliorū ſepultura poſitus: nec
aliquis fratrū aliqō ſuffragiū eccleſie pro eo facere auſus eſt.
Pʒ itaqꝫ ꝙ periculoſa ſit mala conſuetudo p quā ita animus
obduratr̄: vt neqꝫ etiā inſtāti mortis articulo valeat ad pñiam
emolliri. Ideo bñ dr̄ eccl. iij. Cor durū male habebit in nouiſſi
Eccl. iij. mo. Multi quippe pꝑter cordis indurationē reducunt icredu
li ſpernentes oīa monita ſalutis. vnde legit in libro de dono ti
moris ꝙ ſacerdos quidam vſurarium monebat de ſalute ani
me qr grauiter infirmabatur dicens ſibi tria neceſſaria: ſcilicet
plene confiteri, dolere de peccatis: et male accepta reſtituere.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et ille.⁊ ſi duo prima facerem tertium tamen nullatenus fa-
ciam. At ſacerdos ait. Si hoc non feceris ſaluari non poteris.
Et ille ait. Dicunt ita ſapientes et ſcripture? Et ſacerdos. Ita
certe. Et ille ait. Et ego volo ꝓbare vtrū dicant verū q̃ nihil re
ſtituam ⁊ ſic mortuus eſt miſerabiliter magis timens pro ſe
et filijs paupertatem pñtem ꝗ futuram et ſic propter ſuam
duritiam ⁊ incredulitatem incurrit terribilem iraȝ dei. Joānis Joānis
iij. Qui incredulus eſt manet ira dei ſuper eum. ¶ Sextum im iij.
pedimentum eſt ſeruilis cōditio. Nam ſicut arguit doctor ſub Sextuȝ
tilis. in. iiij. di. xx. Quanto aliquis eſt minus dñs ſui actus tan imped
to difficilius hȝ actum ſibi ad pñiam veram neceſſarium. ſed il mentū.
le qui eſt in articulo mortis eſt minus dñs ſui actus: quia tunc
nullo modo eſt dñs actus exterioris. igitur difficilius penitere
poteſt. Ideo dicit Aug. de pe. diſ. vij. c. Nullus. illi qui cum po
tuerunt conuerti nunꝗ voluerunt confitentes cum iam pecca
re nequeunt nec ſic facile acquirunt q̄d volunt. Ideo etiam di. Au gu.
ipſe aug. Magnū eſt cui deus tunc inſpirat (ſi quis eſt) veram
pñiam. q̃ vix: vel nunꝗ eſt aliquis qui habeat diſpoſitionem
de cōgruo vt ſibi inſpiretur. Et his ſequuntur duo correlaria Duo cor
Primū ꝙ ſano perſuadendum eſt vt ſanus peniteat incutiēdo relaria.
ſibi timorem: ꝗ periculoſuȝ ſit expectare ſerotinā pñiam. Aliō Primū
correlarium ꝙ infirmo iam in iſtum articulum deducto ſuadē correla-
dum eſt vt ſm poſſibilitatem laboret ad habendū pñiam ordi rium.
natam vt ſcȝ vtatur rōne quantuȝ poterit et nitat̄ habere di Scdm.
ſplicentiam voluntariā ꝓpter finem debitum ſcȝ ꝓpter deū. et
renitatur male inclinationi habit⁹. hec ex do. ſub. vbi. ſ. Appet
igitur manifeſte ꝗ incerta: ꝗꝗ periculoſa ſit pñia in extremis
Jō bene dicit aug. de pe. di. vij. tene certum: ⁊ dimitte incertū Augu.
Septimum impedimentum eſt paſſionū alteratio. Nā ſicut di
cit doc. ſub. in. iiij. di. xx. Solet euenire ꝙ in extremitate vite in Septi-
ſenſitiua parte adeſt maximus dolor ⁊ timor maximus ⁊ vtraqꝫ mū ipe
paſſio vehemens nata eſt impedire liberū arbitrium et vſum li dimētū.
bere rōnis et volūtatis. Lȝ em̄ oēs paſſiones rōnem ⁊ mentem
hoīs habeant turbare: tamen ſm aug. lib. lxxxiij. xxxiij. Paſſio
nes cauſate a triſtabilibus plus mouent ꝗ paſſiones cauſate
a delectabilibus. Actus autem diſplicentie de peccato ad hoc
ꝙ ſit ſufficiens ad verā pñiam neceſſario requirit liberū vſum
rōnis: qui ꝓpter p̄dictas paſſiōes impedit̄ vt dictū eſt. adeo
ꝙ nullo mō aut vix poſſit īfirm⁹ cogitare de aīa ſua ꝓpter vehe

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mentem timorem et nimium dolorem quem ſentit in corpore.
Grego. vnde gregorius. Cum egritudine opprimeris vix aliud cogi
Hiero. tabis ꝙ ſentis. Quoniam vt di. hiero. Illuc rapitur intētio mē
tis vbi eſt vis doloris. Ponit beatus bernar. exemplū. Si quis
haberet vnicum filium dilectum ad mortem iudicatum et an̄
eius oculos adductum: tunc non cogitaret de vicino ſuo infir
mo. Per filium intellige corpus peccatoris ab eo delicate nutri
tum: per vicinū: ſpiritū qui ſpiritualiter infirmatur. ¶ Octa
Octauū impedimentū. uum impedimentum eſt temporalium intricatio. Hoc impedi
mentum maxime reſpicit eos qui temporalibus abundant: et
temporalia diligunt. De quibus di. pſalmi. Quorum filij ſicut
nouelle plan. in iuuē. ſ. fi. eo. com. cir. vt ſi. tē. prom. eo. ple. eru.
ex hoc in illud. Oues eo. fe. ha. in greſſ. ſ. bo. eo. craſſe. Nō eſt
rui. ma. &c. Hec et huiuſmodi moriens ante ſe conſpicit: que ve
Grego. lit nolit relicturus eſt vnde anxiatur et dolet q2 ſicut dicit gre
gori. Nunꝙ ſine dolore perditur quod cum amore poſſidetur.
Btūs bernardinus. Ideo de temporalibus inutilit̄ cogitat et nihil de aīa. Sunt
de hoc exempla innumera. Narrat beatus bernardinꝰ de quo
dam diuite qui viſitatus a quodam fratre et monitus vt confi
teretur dicebat. Quantuȝ valet lana? Et frater ait. Amore dei
prouideas anime tue. Et ille. An venerunt naues? Sic em̄ fue
rat implicatus et immerſus in temporalibus ꝙ nihil niſi de tē
poralibus audire: aut loqui poterat. Et cum iteruȝ moneretur
vltimo reſpondit. Non poſſum. Et ſic mortuus eſt non confeſ
Vincē. i ſpecu. mor. ſus. xxx. annis. Item refert vin. in ſpe. mo. de quodā qui quat
tuor libras accommodauerat de quibus debebat habere duo
decim ad quattuor annos. Adueniente autem ſacerdote nihil
ab illo vſurario extorqͤre potuit niſi hec ꝟba. Duodecim libras
Hubertus. quas talis debet ꝓ quattuor reddat. Itē narrat humbertus in
trac. de ſeptuplici timore. Q quidam vſurarius dum in extre
mis laboraret: fecit ante ſe apportare vaſa aurea et argentea
promittens illa anime ſue et adhuc ampliora. ſ. agros: domos
et multa alia ſi adhuc cum eo remanere vellet. Et cum euȝ ma
gis vrgeret dolor infirmitatis ait. Ex quo igitur non vis ampliꝰ
mecum morari commendo te diabolo. Et hec dicens miſera
Robertus de licio. biliter expirauit. Item narrat robertus de licio ſe vidiſſe quen
dam in extremis laborantem: quem dum ipſe moneret de ſalu
te ſua vt ſcȝ aīam ſuā deo cōmitteret: ille ſentiens a ſuis dome
ſticis et familiaribus per domū diſcurrētibus contrectari bona

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſua cuꝫ ſuſpirijs dicebat. heu me heu me tm̄ laboraui pro his
adipiſcendis et modo velim: noliꝫ diripiuntur mihi. O diuitie
mee. O pecunie mee. o iocalia mea quis vos poſſidebit? Inter
hec ꝛ hmõi parum de ſua ſalute ſollicitus miſerrimus expira
uit. ptꝫ itaqꝫ ꝙ periculoſum ſit temporalibꝰ et tranſitorijs ani
mum implicare. Quales enim fuerunt hoīs viuentis affectio-
nes et cogitationes tales eſſe ſolent hoīs morientis. Unde ſe
curum eſt animum aſſuefacere vt implicetur et afficiatur circa
ea que ſunt eterna et animarum ſaluti expedientia. ¶ Nonum
impedimentū eſt mentis alienatio: que plerumqꝫ ex predictis
ſequitur: ſcꝫ ex inordinata affectione ꝛ implicatione tempora
lium: ex amore inordinato preſentis vite et vanitatum eius ali
quando etiam ex infirmitatis corporalis vehemētia. Efficiun
tur em̄ quandoqꝫ aliqui frenetici et nec dei: nec ſui valent recor
dari. multi etiam perdunt loquelam cum ſenſu. ꝛ multi ꝓpter
extraneas et inutiles affectiones et ſollicitudines anime ſue ne
gligunt ꝓuidere. Ideo dicit ps. Nō eſt in morte qui memor ſit
tui. et per cõſequens nec ſuiipſius. Legitur in li. de dono timo
ris. Q đ quidam vſurarius cum faceret teſtamentum aſtante
ſacerdote et multa legaret amicis ſuis nihilqꝫ ordinaret pro
anima ſua. dixit ei ſacerdos. Domīe recordemini de aīa veſtra
Et ille bene dicitis dn̄e: qꝛ tradiderā eam obliuioni. Iteꝫ quali
ter ex amore inordinato pn̄tis vite et vanitatum eiꝰ mens alie
natur adeo vt ſaluteꝫ negligat immo et ſalutis monita abhor
reat. Narrat robertus de licio exemplū qđ dicit eueniſſe in ciui
tate ſpoleti. Ibi em̄ erat puella quedā formoſa que vanitatibꝰ
ſemper intēta nihil de futura et eterna vita cogitabat. Hec aūt
infirmitate percuſſa monitiones et hortamēta ſalutis abhorre
bat. Tandem cum cerneret ſe ſuperuenire non poſſe petiuit cū
cta ad ornamentum corporis ſpectātia ad hmõi enim affecta
ta fuerat in vita et ſolita querere hmõi vanitates. vnde patet
ꝙ neceſſarium et conueniēs eſt tempore ſanitatis addiſcere bo
nas et ſalutares conſuetudines ſed multum periculoſa res eſt
malis inſiſtere cõſuetudinibus. Cūqꝫ illa ſe ornaſſet quaſi eēt
ad nuptias itura plangendo et lamētādo dicebat. heu heu. En
morior dilectam mihi vitam ablatam conſpicio. O dyabole ſu
ſcipe animam meam. Et inter hec verba expirauit damnata et
deſperata. Ex affectione quippe inordinata ad vitam pn̄tem ꝛ
ex dolore amittendi illā ſic fuit alienata in mēte ꝙ ꝓpter amorē

Nonum impedimentū.

Ps.

Exēplū de quodam vſurario.

Robertus de licio.

E

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

corporis neglexit ſalutem anime. et ſic vtrūꝗ perdidit. Quod
autē ex violentia corporalis infirmitatis aliqui fuerint alienati
in mente et frenetici facti viſa ſunt exēpla plurima de multis in
mortis articulo cōſtitutis. Notandū tñ ꝙ ſi forte vir iuſtus ali
quando ratione infirmitatis cadat in freneſim et ſic moriatur:
Sa. iiij non eſt ꝓpter hoc ſentiendū quin ſit in via ſalutis. q2 di. ſapiēs.
Ceſari⁹ ſap. iiij. Juſtus ſi morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit.
Unde narrat ceſari⁹ ꝙ preſbyter quidā qui in monaſterio quo
dam virginū ordinis ciſtercieñ. deo et ſororib⁹ ſeruiebat vir
bonus et ſanctus qui morti appropinquans cum in extremis
laboraret factus eſt freneticus ita vt multas euomeret blaſ
phemias. Quo defuncto dominus voluit eius merita oſtende
re. Cum enim infirmi ſuper eius tumbam dormiunt eius meri
Deci= tis ſani ſurgunt. hec ceſarius. ¶ Decimum impedimentum eſt
mū impe= carnalium amicorum impeditio. vnde vt dicit dominus Math.
dimētū. x. Inimici hominis domeſtici eius. Cōuenit illud diuitib⁹ ⁊ ma
gnatibus quibus in fine aliquando nullus audet nominare cō
feſſionem vel ſatiſfactionem: ſed qui ſunt propinqui ⁊ deberēt
eſſe amici ſoliciti ſunt ſi quid de bonis ſuis rapere pñt. Hinc me
dic⁹ intēdit circa corꝑales medicinas: executores ⁊ ꝓpinqui
circa theſauros ⁊ diuitias. Aliquādo vxor et filij ⁊ alij carnales
amici cum de ſacramentis loquitur ſacerdos dicunt ꝙ non eſt
tempus. O deteſtabilis fatuitas. Non eſt tēpus donec diabol⁹
guttur et linguam ſenſuſꝗ obnubilet: ⁊ tunc erit tempus: ſed
clauſum eſt tūc oſtiū per diabolum ⁊ ſic aliqñ cā dānationis exi
ſtunt vxor ⁊ filij ⁊ carnales amici credentes per dilationē ſacro
rum infirmū conſolari. O peruerſa conſolatio que vergit in de
trimentum ſalutis: miſerabilis eſt conſolatio tā inſtātanea per
quam amittitur leticia ſempiterna. O quot moriunt̄ ſine pñia
ꝓpter culpā ꝓpinquorum. Hinc eſt ꝙ eccleſia medicis precipit
extra de pe. et re. c. infirmitas dicēs. Cū infirmitas nonunꝗ ex
pctō ꝓueniat dicēte dño languido quem ſanauerat. vade ⁊ am
plius noli peccare ne tibi deterius cōtingat: pñti decreto ſtatui
mus et diſtricte ꝑcipimus medicis corporum: vt cū eos ad īfir
mos vocari cōtigerit: ipſos añ oīa moneant ⁊ inducāt vt medi
cos aduocent aīarū vt poſtꝗ infirmo fuerit de ſpūali ſalute ꝓ
uiſum: ad corꝑalis remedium medicine ſalubrius procedatur
cū ceſſāte cā ceſſet effectus. hec ibi. O ꝗ ꝑiculoſum eſt īfirmo
dare ſpem vite longioris dānabilis ꝑfecto ⁊ ꝑiculoſiſſima hec

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

repromiſſio diuturnioris vite. Eccl'. xxix. Repromiſſio nequiſſima multos perdidit. Nunq̄ ergo debēt infirmis aſſiſtētes eos inducere ad ſpem longioris vite: ſed potius eos premunire vt libenti animo ad mortem ſuſtinendam ſe prepararet eijcientes omnem ſollicitudinem ⁊ affectionem mundanorum ⁊ temporaliũ vxoris ⁊ filiorum ⁊ amicorum carnalium ⁊ omnino ſe ſubijcientes humiliter diuine miſericordie ⁊ voluntati. Sic enim faciendo (vt dicit ſcotus) ſatiſfacit infirmus de omnibus peccatis venialibus et aliqualiter de mortalibus quando ſcilicet infirmus ſe videns in periculo mortis plenarie ex corde non ficto mortē acceptat quaſi ſi ex ſeipſo mori eligeret. Ideo pernecessariũ eſt ſeipm totaliter diuine diſpoſitioni committere: et volũtatem ꝓpriā diuino beneplacito cōformare ſic quippe fiet de neceſſitate virtus. Aliter non poſſet aliquis bene mori. ¶ Undecimũ impedimentum eſt demonum impugnatio. Nam vt dicit grego. Demon tanto grauiores tētationes ingerit q̄nto peccatorē magis appropinquare fini cōſpicit. Exemplum de cato qui inſidiatur muri an̄ foramē per quod exit. Si igitur ſanus ⁊ fortis demonum tentationibus reſiſtere non potuit: quō infirmus grauiſſimis eius tētationibus reſiſtet? eſt et alia cā ꝓpter quā difficile ē hmōi tentatiōbꝰ reſiſtere in extremis q: ſicut dicit beda ſup lucā. Diabolus q̄to diutiꝰ poſſedit tāto difficiliꝰ dimittit. In cuiꝰ figura pharao nolebat dimittere filios iſrael q̄ ſibi diu ſeruierāt. Ingerit itaq̄ diabolꝰ tētatiōes grauiſſimas cũ aliquē appropinq̄re fini cōſpicit: q̄ et ſi a circūſtātibus nō videat: appet tñ durus ⁊ grauis aliq̄n et viſibilr his q̄ ad mortē corpalē laborant. Inter ceteras autem tentationes ſpecialiter in mortis articulo ſolet ingerere quinq̄ grauiſſimas. ¶ Prima eſt de fidei negatione ſeu blaſphemia. Cum enim fides ſit fundamentum ſpiritualis edificij et humane ſalutis. Et ſine fide impoſſibile eſt placere deo hebreorum. xi. Et qui non credit iam iudicatus eſt. Johannis. iij. Idcirco conatur hoſtis humani generis hominem maxime in extremis conſtitutum inducere in aliquem errorem vel aliquam dubietatem contra fidem. Unde dicit Auguſtinus. Fides ceteris virtutibus lumen miniſtrat quā multum diabolus conat̄ extinguere ſicut latro qñ domum intrat lumen extinguit ne videatur. Modus aũt reſiſtēdi q̄ſtionibus ⁊ argutijs diaboli vt ſcʒ ſemꝑ maneat homo firmꝰ ⁊ immobilis in fide catholica eſt ſemꝑ tenere ⁊ credere ſicut te-

Eccleſi. xxix.
Scotus.
Undecimuʒ impedimētum.
Grego.
Beda ſuꝑ lucā.
In mortis articulo iter ceteras tentationes quiꝗ grauiſſimas ſolet ſpecialiter demō ingerere.
Prima tētatio.
Augu.

E ij

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

net et credit ſancta mater eccleſia: abſq alia reſponſione qua lencuq queſtionez ãt argumẽtũ faciat inimic⁹. Legit eñ q fuerunt duo doctores lrãtiſſimi quoꝝ vn⁹ in mortis articulo exi-

Exẽplũ notãdũ de duobus doctorib⁹.

ſtens tẽtatus eſt a diabolo querẽte ab eo quid credis? Doctor autẽ ille nimis de ſcia preſumẽs conabatur reſpõdere tẽtatiõi. di. Credo ſic: et ſic ſpecificãdo et declarãdo qd credebat de articulis fidei. Diabolus autẽ ſinebat eum dicere qᵭtũ volebat Et cũ dixiſſet. reſpondit diabol⁹ aliqua ex dictis. ꝛ cepit contra ea arguere ita ſubtiliter q predictũ doctorẽ reddidit hereticũ et preſumptuoſuz: ꝛ ſic dãnauit eũ. Ali⁹ aũt doctor paulopoſt etiã cepit laborare in extremis: ꝛ ex permiſſione diuina miſſus eſt prior doctor iã mortuus et damnatus vt tẽtaret eũ. Queſiuit ergo ab eo: quid credis? Viuẽs reſpõdit. Credo qd credit eccleſia. Et mortuus iterũ q̃rit. Quid credit eccl'ia? Rñdit viu⁹ Illud qd ego credo. nec vnq potuit eum retrahere extra hec duo vocabula. Jõ cõfuſus ille redijt clamãs: heu heu ſi feciſſem ꝛ rñdiſſem ſicut tu nõ eſſem damnatus. O q neceſſaria ẽ

J.petri.j

omnibus ſʒ precipue decedẽtibus fidei firmitas. Hec eſt eñ q̃ animã ſaluat et in paradiſum trãſfert. j.petri.j. Reportãtes finem fidei veſtre ſalutẽ aiarũ veſtrarũ. Vñ heb. xj. Fide enoch

he.xj.

placuit deo et trãſlatus eſt in paradiſum. O igitur q neceſſaria eſt prudentia ꝛ cautela ad firmiter ꝛ viriliter reſiſtẽduz diabolicis tentationibus: per quas plerumq nititur fideles maxime in mortis articulo ↄſtitutos in errorẽ ꝛ blaſphemiã contra

Leo papa.

fidem inducere. Jõ di. leo papa in quodã ſer. Nõ deſinit hoſtis antiquus deceptionũ laqueos vbiq pretendere: ꝛ vt quoq̃mõ fidez credẽtiũ corrumpat inſtare. Hec ille. nõ dubiũ quin diabolus aliq̃n multũ ſit infeſtus his qui laborãt in extremis etiaz aliq̃n iuſtis et ſanctis. Vñ reſcribit cyrillus ad augu. de trãſitu

Cyrill⁹.

hieroñ. Q eusebius vir ſanctiſſimus olim diſcipulus hieroñ. cũ eſſet e vita migraturus adueniente die q̃ ſe ex reuelatione hier. migrare ſciebat: die tertio preeũte labore febriũ cõcuſſus valde ſe ſuper terrã nudũ poni fecit a fratrib⁹: ꝛ a ſingulis oſculum acciẽs benigna eos cõſolatione cõfortauit vt in ſctõ manerẽt ꝓpoſito. Deinde ſaccum q̃ operiebatur glorioſus hiero. ſupra ſe deponi fecit. Poſt hoc corpore dominico ſe muniẽs do ꝛ btõ hiero. deuote ſe cõmendauit. Et ſic ꝑ triduuz locutione ac corporali viſione priuatus: circũſtãtibus frĩbus pſalterium: paſſionẽ dñi: et alia ſacra cõtinue alternatum legentibus iacuit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Durū quippe hoc qđ narro (ait cyrillus) ⁊ cunctis ratione de
gentibus formidabile. Die quo moriturus erat ante breē ſue
exitū per duas horas venerabilis euſebiꝰ cepit terribiles actꝰ
peragere ꝙ circunſtantes monachi pauore perterriti in terra
iacebant. Nā qñq̃ trāſuerſis oculis manibus ſimul iūctis: vo
ceq̃ dura: facieq̃ terribili: clamabat. Nō faciā. non faciā. mē
tiris. mentiris. poſt hoc ad terrā rediēs faciē ſuam in terra fir
mabat q̄ntum poterat: clamās adiuuate me fratres ne peream.
Q̄s monachi vidētes oculis lachrimātibus eum interrogātes
quid eſſet petierūt? Ad quos ille ait. Nōne vidiſtis demonum
agmina q̄ me debellare cupiūt? Et illi. q̄d te facturū volebant
cum dicebas. Nō faciā. mētiris? Ait ille. conabātur nāq̃ vt dei
nomē blaſphemarē ⁊ fidē abnegarē. At illi. Quare pater abſcō
debas faciē in terra? Rñdit. Ne eoꝝ cōſpectū viderē qui tā tur
pis ⁊ terribilis ē ꝙ oīa terribilia q̄ ſunt in mundo reſpectu eius
nihil ſunt. Tādem apparēte glo͞ſo hierony. feliciter expirauit.
hec cyrillus. Si ita terribiliter infeſtatus ē a demone vir ſan
ctus et tā grauiter de blaſphemia contra deū ⁊ fidem tentatus
adeo vt cū tanta difficultate valuerit reſiſtere: quō reſiſtēt pec
catores in charitate debiles ſi ille q̄ ſemper victor diaboli ex
titerat tp̄e ſanitatis vix potuerit vincere in mortis articulo q̄d
facere poterunt illi qui ſp̄ ſerui diaboli fuerūt? Nō dubiū pro
fecto q̄n tūc immineāt grauiſſima pericula. ¶ Scđa tētatio eſt
de deſperatione diffidētia. Diabolus quippe vidēs morbū cor Scđa
poralē aggrauari: et infirmū grauiter torq̄ri nititur eū ꝑturba tētatio.
re oſtēdendo ei pc̄toꝝ q̄ cōmiſit multitudinē et grauitatem vo
lēs ei auferre oēm ſpem ſalutis. vñ di. gre. Curandū nobis ē ⁊ Grego.
cū magnis quottidie fletibus cogitandum q̄ terribilia ſua in
nobis opera requirēs in die noſtri exitus pṙceps huius mūdi Beda i
veniet. Unde narrat beda in li. de geſtis anglorū. Q̄z rex q̄dam libro de
anglie fernandus noīe habuit militē in armis ꝓbum ſ; corru geſtis ā
ptum moribꝰ q̄ freq̄nter ammonitus in ſanitate cōtēnebat ſe glorū.
corrigere. Cū aūt improuiſa infirmitate feriretur: a rege viſita
tur: et monetur ad pn̄iam q̄ renuit dicēs ꝙ videretur hoc face
re ex timiditate cordis. Cū vero iam appropinquaret: iterum
viſitauit eū rex monens vt peniteret. Qui dixit. O domine mi
rex tarde eſt cum iam ſim iudicatus et dānatus. hoc dicebat
iam omnino deſperās de ſalute. Et cauſam ſubiungit. parum
enim anteq̄ ingreſſus eſſes intrauerūt duo clariſſimi iuuenes

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

di. Iſte ē adiudicat⁹ morti: videam⁹ ſi aliqđ ius habeamus in
eo. Un⁹ ergo extraxit librū ſpecioſiſſimū ſꝫ valde paruulū lr̄is
aureis ⁊ fulgentib⁹ ſcriptū: in quo legēs vidi aliqua bona mo-
dica q̄ feci in iuuētute mea anq̄ mortalr̄ peccaſſem. Et cū miro
modo exultarē in viſione eoꝝ: ecce duo teterrimi demones in-
trauerūt portātes vnū magnū librū ſcriptū teterrimis lr̄is in q̄
vidi omnia pctā mea. Et dixerunt angelis. q̄d hic facitis qꝛ li-
ber vr̄ nihil valet ſꝫ bn̄ nr̄: ⁊ angeli rn̄derūt verū eſt: ducite eum
in dānationis abyſſum: ⁊ receſſerunt. Duo autem illi maligni
ſp̄s iā ꝑcuſſerūt me vn⁹ ad caput ⁊ alius ad pedes. Cū aūt ad
cor perueuerint: moriar ⁊ a demonibus ꝑtrahar in infernū. qđ ⁊
factū eſt. Et ſic miſerabiliter mortu⁹ eſt deſperat⁹. Ex hoc ptꝫ
q̄ꝫto pericl'o ſe exponūt q̄ penitere differūt: ⁊ q̄ꝫ periculoſa ſit ⁊
dānabilis deſperatio de ſalute in recordatione ꝓprioꝝ deli
Hieron. ctoꝝ. Un̄ hiero. di. ꝙ iudas plus peccauit deſperādo q̄ꝫ xp̄ꝫ tra
dēdo. O q̄ꝫ diligēter debet hō cauere a tāto periculo. Cūꝗ ali
quis in extremis videtur nimis timere ꝓ pctīs: ⁊ ad deſpera
tionē decliare ſolliciti debēt eē mītuꝫ oēs q̄ circūſtāt vt inducāt
eū ad ſpē diuine mīe q̄ꝫtū poterunt. declarādo ei ineffabilē lar-
gitatē ⁊ pietatē mīe dei adducēdo exēpla diuie pietatis ⁊ mīe
erga pctōres penitere volētes. vt exēplū dđ. ij. Re. xij. Exēpluꝫ
manaſſe. ij. pal. in fine. Exēplū mathei in eius vocatione. math.
ix. Exēplū marie magđ. lu. vij. Exēplū latronis. lu. xxiij. Exem
plū pauli: act. ix. et alia hmōi innumerabilia exēpla. Item ſibi
ꝓponat benignitas gl'ioſe mr̄is dei circa peccatores penitētes
q̄ dr̄ mater gr̄e ⁊ mīe. Itē ſuffragia angeloꝝ ⁊ ſctōꝝ. Itē ſacra
menta eccl'ie efficacia. Et ſuꝑ oīa ꝓponatur ſibi mors ⁊ paſſio
dn̄i acerbiſſima in: q̄ debꝫ fundate totā rōnē ſpei ſue. Un̄ dicit
Tren. dn̄s Tren. iij. Recordare paupꝫtatis mee et trāſmigrationis. ⁊c.
iij. Et reſpondet aīa deuota di. Mēoria memor ero ⁊c. ſequit̄. hec
recolēs in corde meo i deo ſꝑabo. ⁊c. Exēplū hēmus in btō ber.
ſicut ſuperi⁹ dictū eſt qn̄ dicebam⁹ ꝙ iuſti moriūtur cū cōfidētia
Yſidor⁹ Itē manifeſtet̄ patiēti q̄ꝫ execrabilis q̄ꝫꝗ ꝑiculoſa ſit deſꝑatio.
in libro Un̄ ſuper illđ ꝓuer. xxiiij. Si deſꝑaueris lapſus in die angu-
de ſum- ſtie imminuetur fortitudo tua. di. glo. Nihil eſt execrabili⁹ de-
mo bo- ſꝑatione quā q̄ hꝫ oēm cōſtantiā perdit. Et yſidor⁹ in libro de
no. ſummo bono. Perpetrare flagitium aliqđ eſt mors aīe: ſed de
Tertia. ſperare eſt deſcēdere ad infernū. ¶ Tertia tētatio eſt de mur
tētatio. mure ⁊ inpatientia. prima tentatio contra fidem. ſecūda con

Miniſterio de Educación, Cultura y Deporte

tra ſpem. hec tertia contra charitatē q̄ tenemur deū ſuper omnia diligere. Uidens enim aduerſarius noſter diabolus miſerum hominē graui morbo vexatū: nititur addere malum ſup malum: dolorem ſupra dolorem vt inducat eum ad impatientiam. ⁊ aliquando videtur aliqui ꝓpter corporales anguſtias inſenſati quia impatienter ſuſtinent. et hoc quia non ſe diſpoſuerunt ad bene moriendum: neq̧ hoc addiſcere voluerūt. Et ſicut dicit hieronymus. Cum quis impatienter aduerſitatem hieroñ.
aut mortem ſuſtinet: ſignū eſt q̄ deum non diligit. Et gregor. Grego.
Regnū celorum nullus murmurās accipit. O q̄ȝ irrationabilis eſt murmuratio et impatientia quia eſt contra iuſticiā. Nā vt dic. gre. Juſta ſunt cuncta que patimur ideo valde iniuſtum eſt ſi de iuſta paſſione murmuremus. Irrationabilior inq̄ȝ quia Grego.
eſt contra voluntatem dei que rationabiliſſima et iuſtiſſima ē. Irrationabiliſſima quia contra dei miſericordiam. quia temporales ⁊ corporales afflictiones ideo ex diuina miſericordia infliguntur in pñti vita. Greg. Miſericorditer tpalem de⁹ adhibet ſeueritatem eternam ne inferat vltionem. Diſcat igitur vnuſ Grego.
quiſq̧ moriturus vt bene moriatur cum beato Auguſtino. hic ſeca. hic vre. vt ineternum mihi parcas. Qualiter moriuntur aliquando homines cum impatientia viſa ſunt exempla plurima. Narrat vincentius in ſpeculo moral'. de quodam magno comite qui cum inter alia flagitia ſua fuiſſet enormiter luxurio Uincē.i
ſus arripuit eum grauis infirmitas et intumuerunt eius geni ſpe.mo.
talia ad modum olle grandis. In quibus grauiſſime afflictus deum pro doloribus blaſphemabat impatienter murmurando: et licet aliquando diceret ſe ideo talia in illis locis pati q̄ꝛ de membris illis enormia egerat: non tamen de hoc penitens veniam petebat: ſed blaſphemans et impatiens ſpiritum immūdum emiſit ſine aliquo eccleſie remedio.

¶ Quarta tentatio eſt ſuiꝑſius complacentia. puta ſi q̄s Quar ta tēta tio.
cogitet quod propter opera ſua tenetur ei deus dare paradiſum et opera ſua digna magna retributione. Et huiuſmodi tentatione ſepius tentantur homines deuoti et bone vite. Cum enim videt diabolus ſe non poſſe aliquem ſuperare inducendo eum ad errorem contra fidem: aut in deſperationem: aut impatientiam: tunc adducit huiuſmodi periculoſam tentationem ingerendo huiuſmodi cogitationes O quā firmus es in fide. O quā fortis et cōſtans in ſpe. O q̄ȝ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Btō anthonio ſolidiſſime tētationib⁹ reſiſtēti q̄d diabol⁹ dicebat. Quinta tētatio.

ſtabilis in patientia. O q̄ multa bona feciſti. puerb. vi. Fallax gloria ⁊ vana pulchritudo. Contra hanc tentationem opʒ nos ſequi beatuʒ anthoniū. Cui dyabolus dicebat. Anthoni tu me viciſti: quia quando volo te in ſuperbiam eleuare reducēdo te in memoriam bonorū que feciſti: tu te deprimis cogitando pctā que cōtra deū commiſiſti. Et quā do puto te deprimere p deſperationē: tu te eleuas conſiderādo ſublimitatem diuine bonitatis ⁊ clementie: ⁊ ſi ſic facerent omnes ſicut tu ego ſemper vict⁹ abſcederē. Quinta tentatio eſt de ſollicitudine nimia circa exteriora ⁊ tēporalia. hec tentatio maxime tangit mūdanos ⁊ ſeculares hoīes quibus in extremis laborantib⁹ ingerit aliquādo dyabolus ſollicitudinem nimiā coniugis: liberorū: amicoruʒ carnalium quos forte videt coram ſe gemētes ⁊ plorantes ⁊ bonorum tēporalium que nimis ſollicite acquiſiuit: nimis auare cuſtodiuit: nimis ſuperflue dilexit adeo q̄ ꝓpterea frequēter omiſit opera miſericordie: ⁊ forte etiam partem illorū male acquiſiuit. Et tūc ex inordiato amore ad filios aut heredes timet reſtituere ne fiāt pauperes. Sicut legitur in ſumma de ſeptē donis de quodam vſurario. Qui cū infirmaretur ad mortē nec vellet ei ſacerdos ſacramenta miniſtrare niſi reſtitueret vel cautionē faceret illeq̄ recuſaret: hortabantur ad hoc filij ne ad infernuʒ deſcenderet moriens. Jlle vero reſpondebat. neſcitis quid dicitis. Si vellem omnia male ablata reſtituere relinquerē vos pauperes ⁊ egenos meliuſq̄ eſt ſe cōmittere mie dei q̄ hominum. Et in hac pertinacia mortuus eſt ⁊ in inferno ſepult⁹. Ex duobus aūt filijs dicit alter ad alterum. Pater noſter dānatus eſt. Non imitemur eum retinendo vſuras per illum extortas: ſed reddamus creditoribus vt ſaluari poſſimus. Alter reſpondit. Ego partem meam retinebo. Si pater vſuras fecit ipſe non ego penam luat. Alius autem partem ſuam reſtituit ⁊ deſerēs ſeculum ſe totum dei obſequio tradidit. Dum autem ille qui in ſeculo remanſerat mundanis ſe immergeret: infirmatus ad mortem nec penitens ſecutus eſt patrem. Quod frater audiēs rogauit deum vt patris fratriſq̄ ſtatum dignaretur ei oſtendere. Una igitur dierum cum oraret: vidit terram apertam ⁊ in inferno patrem in flammis penitus ſepultum: et filium eius fratrem ſuum iacentem ſuper eum. Maledicebatq̄ pater filiū dicens. Maledicta ſit hora in qua te genui fili: et tu ſis maledictus quia propter te vſuras feci: nec reſtituere volui. Et filius re

Exēplū de q̄daʒ vſurario.

Miniſterio de Educación, Cultura y Deporte

ſpondebat Maledict⁹ ſis tu pater ꝛ maledicta dies in qua me genuiſti quia exemplo tuo docuiſti me fenerari ꝛ vſuras extortas reſtituere noluiſti. Et poſt ambo pariter eiulantes blaſphemabant cuncta creata ꝛ creatorem eoꝝ: quod cernens ille ſeruus dei gratias egit deo qui eum liberauerat de tanto malo. Apparet itaqꝫ q̄m grauiſſimas ꝛ varias tentatiões ingerit diabolus in mortis articulo atqꝫ vt facilius poſſit vincere tētat multipharie ſecundū̄ variam conditionē ꝛ afflictionem hominum. Vn̄ di. leo papa in quodaȝ ſer. Nouit hoſtis antiqu⁹ quem merore cōcutiat: quē fallat gaudio: quē metu opprimat: queȝ admiratione ſeducat. Oīm diſcutit conſuetudines. ventilat curas. ſcrutatur affectus: ꝛ ibi querit cauſas nocendi vbi quenqꝫ viderit ſtudioſius occupari. Hec ille. In his autem oībus diaboli cis tentationibus ꝛ impugnationibus ad vincendum ꝛ reijciēdum diabolum ſumme neceſſaria eſt oratio tam patiētis ſi orare poſſit qꝫ aſtantium. Ad hoc enim debēt aſtare vt ſuis orationibus adiuuent moriturum. Ja. vl. Orate pro inuicem vt ſaluemini. Et ſubdit. Multum enim valet deprecatio iuſti aſſidua. Et chryſoſto. Quis iuſtoꝝ nō orando pugnauit? quis non hoſtem orando deuicit? Eſt de hoc exemplum notādum in. iiij. li. dyal. greg. de theodoro. de quo ſic dicit greg. Theodorus inquetus valde fuit qui in meo monaſterio fratrem ſuum neceſſitate magis qꝫ voluntate ſecutus eſt. Cui nimirū graue erat ſi quis ei de ſalute loqueretur. Cum autem perductus fuiſſet ad mortem in peſtilentia quadā que magnā partē vrbis rome conſumpſit: ꝛ extremū ſpiritū ageret: cōuenerūt fratres vt ei⁹ exitū orādo protegerēt. Jamqꝫ corp⁹ ei⁹ ab extrema pte fuerat ꝑmortuū in ſolo tm̄ pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Fratres aūt tanto ceperunt obnixius orare qꝫto videbāt eum ſub celeritate diſcedere. Cum repente cepit clamare magniſqꝫ vocibus orationes eorum interrumpere dicens. Recedite recedite. Ecce draconi ad deuorandum datus ſum qui propter veſtram preſentiam me deuorare non poteſt. Caput meum iam in ore ſuo abſorbuit: date locum vt faciat qd̄ facturus eſt. Tūc fratres ceperūt dicere. Quid eſt qd̄ loqr̄is frater? Signū tibi ſctē crucꝭ impme. Rn̄debat ille cuȝ magnis clamorib⁹ dicēs. Volo me ſignare ſȝ nō poſſum: qꝛ ſquamis hui⁹ draconis ꝑmor. Tūc frēs in terrā ꝓſtrati ceperūt ꝓ eius ereptione vehemētius orare. Et ecce ſubito cepit eger cū magnis vocibus clamare di. Grās ago. ec

Leo papa. (margin, beside "Vn̄ di. leo papa")

Ja. vl. (margin)

Chriſoſtom⁹. Grego. in. iiij. li. dyal. (margin)

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ce draco qui ad me deuorandum acceſſerat: fugit veſtris ora-
tionib⁹ depulſus ſtare nõ potuit pro peccatis meis intercedite
quia conuerti parat⁹ ſum. ⁊ funditus habitũ relĩqre ſclarem.
Poſtq̄ vero ad deum toto corde ↄuerſus eſt deniq̄ flagellis at
tritus: tunc eius aĩa carne ſoluta eſt. conſtat ꝓculdubio q̄ huic
pro vtilitate ſua viſio hec a pio domino miſericorditer eſt oſten
ſa. hec greg. Patet igitur q̄te ſint vtilitatis laborantibus in ex
Duodecimũ impedimẽtum. tremis orationes deuotorũ aſtantium. ¶ Duodecimum ⁊ vlti
mũ impedimẽtũ eſt tpis ablatio. Sperat em̄ ſemꝑ miſer pctõr
in vltimo vite penitere: ſed tandẽ aufertur ei tps dī. Quid tibi
de futuro tpe tã temerarie pſumis o miſer tanq̄ deus ipa ẽt
in tua non ſua poſuerit poteſtate. hec ille. Hoc quippe nimis te-
Act. i. merarium eſt cũ ipſe dñs ſuis aplĩs dixerit act. i. Non eſt veſtrũ
noſſe tpa vel mo. que pater po. in. ſ. po. Qui itaq̄ penitẽtiã non
facit cum poteſt: graui ſe exponit periculo illam non poſſe face
Hiero. re cum credit: ⁊ hic iuſte demeret. hic hieronymus ad ſalinã de
nebridio ⁊ viduit. ait. Cauendum eſt vulnus qđ periculo ⁊ do
lore curatur. aliud eſt integra naui ⁊ ſaluis mercantijs portũ in
trare ſalutis: aliud nudũ herendo tabulis ⁊ crebris curſibus flu
ctuũ ad aſperrima ſaxa collidi. hec ille. Narrat ma. io. de abba
Exẽplũ de q̄dã feneratore. tiſuilla ſabineñ. eps car. ⁊ hoc idẽ narrat humbert⁹ in tractatu
de ſeptuplici timore. Q fuit quidam fenerator quem cũ mone
ret ſacerdos ſuus ad penitẽtiã ſemper dicebat bene adhuc fa
ciam quia ſatis eſt adhuc de tempore. Cumq̄ infirmaretur ⁊ ſi
militer moreretur ſimiliter etiã dicebat quia bene adhuc faciã
Et cum improbe inſtaret ſacerdos vidẽs periculum: ille ſubito
rapitur quaſi mortuus. Et cum rediret ſubito ⁊ adhuc inſtaret
ſacerdos clamauit eger. O penitentia vbi es? De cetero peni-
tere non valeo hoc iudicante iuſto iudice. quia dum potui non
volui. Et hoc dicens miſerabiliter mortuus eſt. Unde dicit bea
Beat⁹ bonauẽtura. tus bonauentura ſuper ſecundum ſen. diſ. vij. Q homo poſtq̄
tempus merendi ab ordinatione diuina ſibi prefixum in vicijs
obſtinatus tranſijt: q̄tuncunq̄ voluerit: non poteſt bonam re
acquirere voluntatem. Unde peccatum in principio non abſtu-
lit poſſibilitatem ad iuſticiam ⁊ tamẽ ſine peccati additione ſolo
tempore merẽdi trãſeunte factũ eſt irremiſſibile. Cuius rõ eſt
qr cũ de⁹ non faciat cõtra diſpõnem ſuã nõ offert grãm q̄ preue
niat voluntatem ad pñiam: ⁊ ſic remanet voluntas in impñia ſem
piterna ⁊ per ↄñs in culpa. Nec tamen ꝓpter hoc a bono ceſſan

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dum quia reſpicere ad penitentiam ſignum eſt penitentie tempus nondum tranſiſſe.hec ille. Ad idem etiaȝ facit quod narrat gregorius.iiij.dyalogoꝝ dicens vnum terribile de morte chriſerij voluptuoſi ⁊ auari ſuo tempore contigiſſe dicit ergo. Quidā chri Grego. iiij.dyalogorū. ſerius vir in hoc mundo ydoneus fuit ſed tam plen⁹ vicijs quātū reb⁹ ſuperbia tumidus:carnis ſue voluptatib⁹ deditus:i acq̄rendis rebus auaricie facibus accenſus. Sed cum tot malis dominus ponere finem decreuiſſet:corporali hunc moleſtia ꝑcuſſit Qui ad extremum veniens eadem hora qua iam anima a corpore erat exitura apertis oculis vidit teterrimos ſpiritus coram ſe aſſiſtere ⁊ vehementer infeſtare vt ad inferni clauſtra eum ra=perent. Cepit tremere: palleſcere:ſudare:⁊ magnis vocibus inducias petere:filium qꝫ ſuum nomine maximum queȝ ipſe iam monachus monachū vidi nimūs ⁊ turbatis vocibus acclamare di. Maxime curre. Nūquid tibi aliquid mali feci: In fide tua me ſuſcipe. Turbatus mox Maximus affuit lugens ac perſtrepens familia conuenit. Ipſi auteȝ malignos ſpiritus videre nō poterāt:ſed eoruȝ preſentia in confuſione:pallore ⁊ timore illi⁹ qui trahebatur videbatur. Pauore autem illius tetre imaginis huc ⁊ illuc vertebatur in lectulo:iacebat in ſiniſtro latere : aſpectum eorum ferre non poterat: vertebatur ad parietem:ibi aderant. Cumqꝫ nimis conſtrictus relaxi ſe iam poſſe deſperaret: cepit magnis vocib⁹ clamare inducias vſqꝫ mane. Sed cum hoc clamaret de habitaculo carnis euulſus eſt. De hoc nimirū cōſtat qꝛ ꝓ nobis iſta nō ꝓ ſe viderit. hec gre. Ablatū itaqꝫ ſibi fuit tēp⁹:neqꝫ ꝗs petebat obtinuit iducias. Uſurari⁹ eīn nullas hr̄e dȝ iducias ꝗs alijs vēdidit. O ꝙ̄ piculoſuȝ:ꝙ̄ fatuū:ꝙ̄ temerariuȝ pn̄iam differre. O ꝙ̄ damnabilis abuſio temporis quod datur peccatori ad penitēduȝ ⁊ negligit. Ut dr̄ Job.xxiiij. Dedit ei de⁹ Job.xxiiij. locū penitentie ac ipſe abutitur eo. Et apo.ij. Dedit ei domin⁹ tempus penitentie ⁊ non vult penitere.⁊ ſequitur. Ecce mittam Apo.ij. eam in lectum ⁊ qui mechantur cum ea in tribulatiōe maxima erunt niſi penitentiam ab operibus ſuis egerint : ⁊ filios eius interficiam in mortem . Et hoc ſcient omnes eccleſie quia ego ſum ſcrutās renes ⁊ corda:⁊ dabo vnicuiqꝫ ſm̄ opa ſua ⁊c. Ex ꝑdictis igit liqdo apparet ꝙ̄ta ⁊ ꝙ̄ grauia ſunt impedimēta pnīe in extremis ⁊ ꝓ ꝯñs ꝙ̄ periculoſum eſt ad illū articulum pniam differre:⁊ ꝙ̄ piculoſus eſt iſtius mortꝭ trāſit⁹. Et ſic ptȝ ſecūda principalis conſideratio. ¶ De tertia principali conſideratione.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Boeti⁹ li. de cōſolatiōe

TErtia principalis conſideratio cōtemplanda de morte eſt conſideratio ſtatus q̄ toto aīo ſepiſſime premeditād⁹ eſt. Nā ſicut di. Boetius in lib. de cōſolatione. Nō qđ ante oculos eſt ſufficit intueri rerū exitus prudētia metitur. ¶ Eſt autē precipue conſideranda triplex conditio ſtatus illius ſequentis poſt mortem. Eſt enim tunc.

Status priuationis.

Status recognitionis.

Status reddende rationis.

Lu. xij.

PRimo ſtatus ille eſt ſtatus priuationis. Vñ lu. xij. cōparat dñs mortē furi qñ di. Si ſciret paterfamilias q̄ hora fur veniret ꝛc. Sicut eñ fur rapit ꝛ tollit quicquid pōt auferre: ita mors tollit omnia que ſunt vite preſentis.

Tunc autem priuatur homo ſpecialiter triplici bono.

Primo priuatur amicorum grata ſocietate.

Secundo mundanorum amenitate.

Tertio operandi facultate.

¶ Primo itaq̄ priuatur amicorum grata ſocietate. Nullus eoꝝ cū quibus hic amicitiam habuit ſecum vadit cōducendo eū de hoc mundo: niſi forte cadauer ſequatur vſq̄ ad ſepulchrū. ꝛ qđ peius multi amici mūdani cito obliuiſcūtur mortuorū. pſ. Periijt memoria eorum cum ſonitu. Unde di. chriſo. ſer. de patientia. Cunctos ſalutat moriens donec ſue mentis dñs eſt. donec ſua lingua loqui poterit. valete (inquit) amici mei ꝛ deum orate pro me. Iter eñ ambulo et pergo extraneum qđ nunq̄ ambulaui: ꝛ in regionem longinquam quam nunq̄ vidi. in ſeculuꝫ animarum vnde nullus reuerſus eſt: inter manſiones metuendas: ad quas nullus me comitatur: et ante iudicem terribilē vbi neſcio quid mihi cōtingat. Vñ verificat̄ illud deut. xxviij. Dabit tibi cor pauidum ꝛ deficientes oculos et animā merore conſumptā. Erit vita tua quaſi pēdēs añ te. Timebis nocte ac die et nō credes vite tue. O ſi quis palato cordis hec ꝛ hmōi que multum terribilia ſunt ſaperet et attente cogitaret: ꝑfecto palam videret q̄ta ſit viuentibus neceſſitas vt ꝓ ſtatu illo futuro poſt mortē diligēter ꝓuideāt. O q̄ tremendū eſt illud q̄ moriens hō vadit ad regioneꝫ ſibi ignotā quā nunq̄ vidit ꝛ qđ: ꝛ qualiter ſpro eo diſpoſitum inuenire debeat oīno neſcit. Legit̄

pſ.

Chriſoſtomus.

Deute. xxviij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

de filio cuiuſdam comitis qui iacens in agone dixit. O quid eſt
mundus: quanta vanitas: qualis miſeria. iaz cognoſco me mori
turũ: habeo in hoc mundo multas diuitias: multa caſtra ⁊ mul
tos hoſpitare poſſem: et iam cito moriar. et heu heu neſcio vbi
prima nocte manebo. Et ꝓuocauit oẽs aſtantes ad fletũ. Simi
liter dicere poſſent qui magnas ⁊ latas domos habent qui for
te citiſſime morientur: ⁊ oino neſciunt vbi manebunt. Quoniaz
igitur nullus amicorũ huius mundi põt hoiem in morte cõdu
cere: valde nobis expedit querere amicitiã xpi ⁊ ſanctorũ q̃ tũc
nobis poterunt ſubuenire. Et ſatis cõueniẽs eſt habere ſpecia
lem reuerentiã ⁊ deuotionẽ ad aliquẽ vel aliquos ſanctorum
qui tunc ꝓculdubio ſe veros amicos oſtendẽt eis qui corde pu
ro confugerint ad eos. vnde Job. Ad aliquem ſanctorũ ꝯuerte
re. Et qm̃ regionem ignotam ingreſſuri ſumus vt ibi locum pa
ratum inuenire poſſimus in quo recipiamur: faciamꝰ iuxta cõ
ſilium dñi mat. vj. di. Theſauriſate vobis the. in celo. nec eru
go. ⁊c. vide ibi qꝛ ſine dubio ſicut dicit apoſtolꝰ Gal. vj. Quecũ
ꝙ ſemiauerit homo hec et metet. ⁊c. vide ibi. ¶ Scdo priuatur
mundanorum amenitate. Priuantur quippe moriẽtes cunctis
mundanis diuitijs: delicijs et honoribus. j. Thim. vj. Nihil in
tulimus in hunc mundum haud dubium qꝛ nec auferre quid
poſſumus. Et iob. j. Nudus egreſſus ſum ex vtero matris mee
et nudus reuertar illuc. Unde patet quoniam bona mundana
bona hominis nõ ſunt: qꝛ ſicut di. am. Bona hominis non ſunt
que ſecuz ferre nõ põt. Uere aũt hois diuitie ſunt virtutes vt di
cit grego. in omel. quadam. virtutes quippe ſecum portat hõ.
apo. xiiij. c. Opera enim illorum ſequuntur illos. Diuitias aũt
tẽporales ſecũ nõ põt portare. Ideo dicit pſal. Relinquẽt alie
nis diuitias ſuas: ⁊ ſepulchra eorũ domꝰ illorũ in eternum. Hoc
intelligens ſalandinus princeps magnus inter ſarracenos rex
multorum regnorum appropinquans morti ſudariũ quo poſt
mortem inuoluendum erat cadauer ſuum portari fecit per pla
teas ciuitatis ⁊ ipſum oibus palam oſtendi: ⁊ per preconẽ cla
mari coram omni populo. Tantũ ſecum auferet ſalãdinus rex
magnus de omnibꝰ diuitijs ſuis. Multũ valere põt hmõi conſi
deratio contra auariciam. Ex hoc enim euidenter apparet mi
rabilis auarorum fatuitas qui tantuz laborant pro aggregan
dis diuitijs quas ita ſubito velint: nolint relinquẽt: et pleruq̃
in perditionem domini ſui congregantur. Ideo bene dicitur

Dictuz filij cu: iuſdã comitis notatu dignum.

Mat. vj.

Apl'us Gal. vj.

Job. j.

Ambroſius.

Grego.

Ps.

Salãdinꝰ morti appropiquãs ſ̃di p p̃conẽ clamari fecerit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Eccleſiaſtes.v. Eſt infirmitas peſſima quam vidi ſub ſole diui
tie congregate in malum domini ſui. Pereunt enim in afflictio
ne peſſima: generauit filium qui in ſumma egeſtate erit. Sicut
egreſſus eſt nudus de vtero matris ſue: ſic reuertetur et ni-
hil ſecum auferet de labore ſuo. miſerabilis proſus infirmi
tas quo venit ſic reuertetur. Cõſideremus fr̃es quid ſecũ por
tant de diuitijs ſuis: de gloria ſua principes et barões? quid de
honore? quid de comitatiua? Certe palam eſt qm̃ omnis gloria
yſa.xl. mundi perit in morte. yſa.xl. Omnis caro fenũ et omnis gloria
eius quaſi flos agri exiccatum eſt fenum: et cecidit flos. Et Ja.
Ja.j. j. Exortus eſt ſol cum ardore et areſecit fenum cecidit flos eius
et decor vultus eius deperijt. In morte quippe perit om̃is pul
chritudo corporalis: omnis gloria mundana: deficiunt oẽs cor
poris voluptates. Ipſum aũt corpus efficitur cadauer fetidũ: ocu
li eius nõ amplius vidẽt: facies efficitur pallida: manus nihil
amplius tangere poſſunt: pedes nõ poſſunt ambulare: lingua
nõ põt loq̃: labia moueri non pñt: aures nihil audire. O mors
crudelis. O mors dira. O mors amara. O heu mors terribilis
q̃ miſeros facit carnales et voluptuoſos: mundanos et terrenos
vanos et ambitioſos. Ad qđ euidẽtius cõtemplãdũ recitemus
Dyogenes. verba dyogenis qui de ceſare ait. Intuitus ſum vt viderẽ cada
uer ceſaris et vidi eum liuido colore coloratum: putredine circũ
datum: aluum eius diruptam: et vermium cateruas per cadauer
illud diſcurrentes: duo famelici paſcebantur in foueis oculorũ
crines non adherebant capiti: dentes patebant labijs conſum
ptis. et dixi. vbi eſt ceſar chorus puellarum? magnitudo diuitia
rum: caterua baronum: acies militum? Ubi ſunt canes venatici
equi veloces: aues rapaces? Ubi thalamus depictus: lectus ebur-
neus: argentum et aurum? Ubi ſunt veſtimenta mutatoria: ci
baria diuerſa: canticum lyre: organorum ſonitus: odor aromati
cus? Te verebantur hoĩes: principes timebant: colebant vrbes
Ubi eſt tanta potentia: tanq̃ preclara facta atq̃ magnifica. et re
ſpondit mihi. hec omnia defecerunt in me qñ defecit ſpiritus
meus: et reliquerunt me in hoc miſero ſepulchro repleto putre
dine carnis mee. hec ille. Audiant ergo vniuerſi mortales quia in
hoc mundo nihil eſt bonũ niſi timere et amare deũ. et in eo totã
ſpem ſuam ponere in quo ſunt oẽs theſauri totius boni abſcon
diti. Quid proſunt o fr̃ oẽs huius mũdi glorie? Cur ſuperbia ver

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mis et cinis: q2 puluis es ⁊ in pul. reuer. Narrat petrus alphō ſus ꝙ cum tūba alexādri eſſet aurea et in ꝓpatulo: multi phi cō uenerūt circa illā. quorū vnus di. heri alexāder ex auro fecit the ſaurū: nūc ecōuerſo aurū de eo facit theſaurū. Ali⁹ dixit. o alexā der heri imperabas ⁊ dn̄abaris toti mundo: hodie tibi mors dn̄atur. Alius dixit. o alexāder: heri nō tibi ſufficiebat tot⁹ mū dus: hodie tibi ſufficiūt quinq3 pedes terre. Alius di. o alexan der: heri multos ꝓplos liberare poteras a morte: hodie nec ei⁹ iacula potuiſti euitare. Alius di. o alexander heri terrā preme- bas et tibi ſubiecta erat: hodie terra p̄ſius ſibi ſubiect⁹ es. Ali⁹ di. o alexā. heri habebas comitiuā dn̄orū: regū p̄ncipū: et ducū et famulorū hodie ſolus iaces in ſepulchro. Alius di. o alexā. heri vocē tuā oēs tremebāt hodie te mortuū null⁹ timet. Ali⁹ di. o alex. heri vocē tuā oēs audiebāt hodie morte deuict⁹ loq̄ nō potes. Alius di. o alexā. heri comedebas tot cibaria delica ta: hodie factus es vermiū eſca. Ali⁹ di. o alexan. heri tot regna in tua ptāte habebas: hodie te tenet mors in ſua ptāte. Ex q̄ bus oībus liquido apparet ꝙ vana ſit oīs huius mundi gloria et ꝙ terribilis et miſerabilis eſt hoīs ſtatus poſt mortē qn̄ pri uatur oīno hoīm mundanorum amenitate. Jō bene di. Ber. Quid horribilius morte hoīs? quid fetidi⁹ hūano cadauere. q̄d ergo ꝓſunt diuitie. quid delicie q̄d honores? diuitie eñ nō libe rant hoīem a morte: nec delicie a vermibus: nec honores a feto re. Nam qui quondam ſedebat purpuratus ⁊ gēmatus in au la: modo ſordet nudus ⁊ ſqualidus in tumba. et qui quondam veſcebat' delicijs in cenaculo modo a vermibus conſumitur in ſepulchro. O vtinam ſaperent homines ⁊ intel. ac nouiſ. proui. et non ſolū nouiſſima ſed prima et media. hec ille. O igitur ſu- perbi. o auari. o voluptuoſi. o homines indurati. penſate queſo etin cordis ſtatera appendite qd vobis dr Joh. xiij. Memo ria veſtra cōparabitur cineri ⁊ in lutū redigētur ceruices veſtre. O miſer i mortales q̄d facitis q2 de illo ſtatu poſt mortē nō cogi tatis? Reducatis ad memoriā quos aliqn̄ fortes ⁊ robuſtos et corpe formoſos vidiſtis. ⁊ cogitate quales mō ſint in ſepulchris cogitate inq̄ ꝙ vos infra paucos dies tales eritis. Hoc conſi derās Bern̄. dicebat. Jn ſepulchro mortuorū reſpicio: ⁊ nō inue nio i eis niſi cinerē: ꝟmem fetorē: ⁊ horrorē. qd ego ſū illi fuerūt qd illi ſūt ego ero. hec ille. O ꝙ miſi: ꝙ fatui: ꝙ iſenſati ſunt q̄ curā carnis agūt in deſiderijs ⁊ voluptatibus: cum caro nihil

Petrus alphonſus.

Cōplurium philoſophorū dicta de alexādro notatu digniſſima.

Ber.

Job. xiij.

Bern̄.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

aliud ſit niſi putredo ⁊ vermis. Ideo bene di. ber. in lib. medi.
O puluis ⁊ cinis cur carnẽ in tuã precioſis impinguas ⁊ ornas
Ber.i li. quam poſt paucos dies deuoraturi ſunt vermes: ⁊ aiam non cu
medi. ras que coram deo ⁊ angelis eſt preſentanda. Hec ille. Appet
igitur quoniam mors hominez omnino priuat diuitijs: delicijs
et honoribus mundanis. Unde patet miſerabilis abuſio eoruz
qui huiuſmodi diligũt. Nam vt di. greg. in quadam omel. Cur
amatur qđ relinquitur? ¶ Tertio per mortem priuatur hõ ope
randi facultate. Tunc enim nec mereri poteſt gloriaz: neqꝫ pro
Grego. peccatis ſatiſfacere per ſeipm ſed ſolum ſatiſpati: neqꝫ de rebus
ſuis diſponere tũc quippe non eſt ſtatus operãdi ſed eſt ſtatus
recipiẽdi cõdignum ꝓ operibꝰ. Iõ bene dicit ꝓuerb. xj. Mortuo
homine impio nulla erit vltra ſpes: ſcꝫ penitentiã agendi ⁊ pro
Prouer. pctis ſatiſfaciẽdi merendi vel de rebus ſuis diſponẽdi. Iõ dictũ
xj. eſt eze. yſaie. xxxviij. Diſpone domui tue qꝛ morieris tu ⁊ nõ vi
ues. Propter hoc ẽt bñ di Jo. ix. opꝫ operari duz dies eſt. Uenit
Yſaie. xx eñ nox qñ nemo põt opari nox. ſ. mors. Teneamꝰ ergo cõſiliũ
xviij. ſalutare pauli. ad gal. vj. Dũ tps habemꝰ opemur bonũ. q. d.
Joh. ix. qm nõ ſemꝑ habebimꝰ tps opãdi. Et eccl. ix. Qđcũqꝫ põt manꝰ
Paulus tua inſtanter operare: qꝛ nec opus (ad merẽdum aut ſatiſfacien
ad gal. dum) nec rõ (ad excuſandũ) nec ſapientia nec ſcientia (ad euadẽ
vj. dum) erit apud inferos q̃ tu ꝓperas. O q̃tum dolẽt poſt mortẽ
Eccleſi. q̃ ꝓprie ſalutis negligentes fuerũt: qui poterãt pro peccatis ſa
ix. tiſfacere: ⁊ gloriã acquirere dũ hic viuerẽt ⁊ noluerũt. Et certe
nullus eſt qui tam ſancte vixerit ⁊ tot bona opera fecerit: q̃ non
vellet multo ampliora ⁊ maiora feciſſe quando mortuus eſt.

SEcundo ſtatus ille poſt mortem eſt ſtatus recognitio
nis: ſcilicet vite preterite. Uiribus enim corporis ex
hauſtis occurrunt homini in memoria omnia que fe
cit iuſto ad leticiam: pctõri ad meſticiã ⁊ deſperationẽ. ¶ Tunc
quippe cũ triſticia ⁊ deſolatione magna recognoſcit miſer pec
cator tria precipue que dum viueret noluit cogitare videlicet.
Uite huius breuitatem.
Mundanorum vanitatem.
Peccatorum deformitatem.
¶ Primo recognoſcit vite huiꝰ quam iam preterijt breuitatez.
Unde dicit illud Job. ix. Dies mei veleciores curſore fuerunt
fugerũt ⁊ nõ viderunt bonum. In preſenti quippe vita pctõres
Job. ix minime attendunt huius vite breuitatẽ et ſic viuũt quaſi nũqꝫ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eſſent morituri: ſed poſtꝙ mortui ſunt ſtatim coguntur reco-
gnoſcere ꝙ cito hec vita tranſierit. Unde dicunt illud ſap.v. Sap.v.
Nos nati continuo deſinimus eſſe. ¶ Secundo recognoſcit
mūdanorum vanitatem homini quidem mundano ꝙdiu viuit
videntur bona temporalia multum precioſa ſed ſtatim vt mor-
tuus eſt ſtatim euidenter agnoſcit ꝙ vana ſunt ⁊ tranſitoria.
Tunc agnoſcit ꝙ fatuus ⁊ inſenſatus fuerit diligendo tempo-
ralia que ſecum ferre non potuit ſed in mundo reliquit. Unde
dicit ps̄. Dormierunt ſomnum ſuum ⁊ nihil inuenerūt omnes
viri diuitiarum in manibus ſuis. Et iob.xxvij. Diues cum dor- Ps.
mierit nihil ſecum afferet: aperiet oculos ſuos et nihil inueniet Job.xx-
apprehēdet eum quaſi aqua inopia. gregorius. Dormit diues vij.
⁊ oculos aperit quia cum caro moritur illud anima videre cogi- Grego.
tur quod dum viueret preuidere contempſit. hec ille. Tunc er-
go dicunt qui mudum iordinate dilexerunt illd̄ ſap.v. Quid
nobis profuit ſuperbia: aut diuitiarum iactantia. quid nobis Sap.v.
contulit: tranſierunt omnia illa quaſi vmbra ⁊ tanꝙ nuncius
precurrens et tanꝙ nauis que pertranſit fluctuantem aquaꝫ:
cuius cum preterit non eſt inuenire veſtigium ⁊c. ¶ Tertio, re-
cognoſcit peccatorum deformitatem. Noluit dum viueret cogi-
tar e turpitudinem peccatorum ſuorum: tunc autem velit nolit
compellitur recognoſcere ſuorum criminum multitudinem: ma-
gnitudinem: et turpitudinem et quomodo pulchram animam
maculauerunt ⁊ eam eterno ſupplicio deputauerunt. Juxta il-
lud deu.xxxj. Occurrent vobis mala in extremo tempore. Et Deuter.
eccl'.xx. In fine hominis denudatio operum eius. Erit autem xxxj.
peccatoribus hec peccatorum ſuorum recordatio tormentum Eccleſi.
amariſſimum vt infra dicetur in tractatu de iudicio in tertio xx.
principali miſterio articulo ſecundo ſiue in ſecundo ſpeciali
miſterio circa principium.

TErtio ſtatus ille poſt mortem eſt ſtatus reddende
rationis. Tunc a ſupremo iudice domino maieſta-
tis dicitur vnicuiqꝫ illud Luce.xvj. Redde rationem Lu.xvj.
villicationis tue: iam enim non poteris villicare.
¶ Circa iſtum autem articulum ſunt corde et animo contem-
plande tres conſiderationes ſpeciales.
Prima eſt conſideratio tremende iudicialis conditionis.
Secunda eſt conſideratio reddende generalis rationis.
Tertia eſt conſideratio ferende ſententialis concluſionis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Prima igitur eſt conſideratio tremende iudicialis cōditionis. Illud enim eſt frequenter in animo reuoluendum ꝙ coraꝫ tanto iudice: coram ſummo domino maieſtatis: creatore celi ⁊ terre reddituri ſumus rationem de operibus noſtris. Coram inq̄ iudice. Cuius potentia eſt inſeparabilis: cuius ſcientia infallibilis. Cuius ira importabilis. vide infra in tractatu de iudicio tertio miſterio principali in tertio articulo ſeu in tertio ſpeciali miſterio: puncto tertio. O q̄ terribile: q̄ tremendum eſt cōparere coram iudice tam terribili Reuera multum timere deberent miſeri peccatores quando etiam viri ſancti mirabiliter hoc timuerunt. Unde de beato hylarione legitur ꝙ moriens et anime ſue loquens dicebat. O anima chriſtiana quid dubitas lxx. annis ſeruiuiſti xp̄o et mori times? Et cur mori timebat niſi quia coram iudice comparere verebatur? In vitis etiam patrum legitur de abbate agathone: ꝙ cum moriturus eſſet ꝑ tres dies manſit immobilis: apertos oculos tenens. Ad quem fratres. Abbas vbi es? At ille ait. In cōſpectu diuini iudicis aſſiſto. cui dixerūt. Et tu times? Et ille. Laboraui virtute qua potui in cuſtodiendis mādatis dei: ſed ⁊ homo ſum: ⁊ neſcio ſi placuerint deo opera mea: quia aliter ſunt iudicia hominuꝫ aliter iudicia dei: nec preſumo donec venero coraꝫ deo. De beato etiā auguſtino legimus: ꝙ ante proximum diem obitus ſui libros a ſe dictatos recēſuit. Et quicq̄d in eis inuenit minꝰ bene dictum correxit. Juſſit autem pſalmos penitentiales affigi in pariete: quos attente reſpiciens ⁊ legens hubertim flebat ⁊ iugiter. Et ne eius intentio impediret ab aliquo ante decem dies ferme q̄ exiret de corpore poſtulauit; ne quis ingrederetur ad eum niſi tm̄ horis quibus intrabant medici: vel cū ei refectio inferret. Si igitur mortis tp̄e timuerūt ſancti ſicut oſtēſum eſt q̄modo nos miſeri pctōres nō multo plus timere deberemus.

Beatꝰ hylariō moriēs q̄d anime ſue dicebat.

Nota tu digñuꝫ de abbate agathone.

Añ obitum ſuū beatus auguſti. retractauit q̄cq̄d in ſuis libris minus recte ſcriptum inuenit.

¶ Secūda eſt cōſideratio reddēde generalis rationis. Erit em̄ generaliter ratio reddēda de tota vita pn̄ti. generaliter inq̄ de oībus donis conceſſis. de oībus malis cōmiſſis. de oībus bonis permiſſis: vide infra in tractatu de iudicio: ſexto principali miſterio per totum.

¶ Tertia eſt conſideratio ferende ſententialis concluſionis. Hec quippe ſententialis concluſio frequenter eſt in animo reuoluenda ⁊ ſepius in cordis ſtatera appēdenda. Et hoc precipue propter tres admirādas ⁊ valde notādas cōditiōes rei

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

adiudicande.
Prima eſt ineſtimabilis magnitudo.
Secunda eſt innumerabilis multitudo.
Tertia eſt interminabilis lõgitudo.

He ſiquidem tres conditiones erunt in re ibidem adiudicata.ſ. in premio bonorum: & ſupplicio malorum. Unde de premio bonorum dicit ber. Merces ſanctorum tam magna eſt ꝙ non poteſt menſurari. tam multa ꝙ non poteſt numerari. tam copioſa (Ber.) & longa ꝙ nõ poteſt finiri. Hec ille. & ſimiliter dic de ſupplicio reproborum. Per illam quippe ſententiã dei fit vnicuiqꝫ iuſtiſſima retributio pro meritis et demeritis. hieremie decimoquinto. (Hie. xv.) Si dixerint (ſcilicet anime) quo egrediemur (dices) qui ad mortem (ſcilicet hic iuerunt per culpam) ad mortem (ſcilicet eternam) et qui ad gladium (id eſt contra remorſum conſcientie) ad gladium (ſcilicet conſcientie remordentis) et qui ad famem (id eſt defectum gratie) ad famem (ſcilicet deſolationis eterne) et qui ad captiuitatem (ſcilicet culpe) ad captiuitatem ſcilicet gehenne) Apocalipſis decimotertio. Qui in captiuitatem duxerunt (ſcilicet hic animam) in captiuitatem vadent. O ꝙ̃ terribilis eſt huius ſententie expectatio: quam tremenda: quam frequenter meditanda. Unde legitur in vitis patrum. Quod abbas helyas dicebat. Tres res timeo. (Abbas helyas dicebat ſe tria timere.)

¶ Prima eſt quando anima egreſſura eſt a corpore.

¶ Secunda eſt quando occurſura eſt deo.

¶ Tertia eſt quando aduerſum me ferenda erit ſententia. Vere ſi omnis ſententie iudicialis expectatio eſt incuſſiua timoris: ita profecto ſuper omnes eſt inexterminabiliter timenda: erit enim prorſus irreuocabilis. De rebus autem adiudicandis per hanc ſententiam amplius infra videbitur quando de ſupplicio reproborum & premio electorum ſpirãte deo peramplius tractabimus.

¶ Hec de morte nature que eſt ineuitabilis.

¶ Sequitur de morte gratie que eſt mors deſiderabilis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

De morte gratie et quare ita vocetur. Bern.

Circa mortem gratie primo notandū ꝙ nō dicitur mors gratie qꝛ per eam gratia moriatur: ſed qꝛ fit hec mors per gratiā per quam pctm̄ moritur. Hec eſt igitur mors quam debemus optare: qꝛ fructuoſa. de qua ber. ait. Bona mors que vitam non aufert: que mutat in melius: per quā corpus nō cadit ſed anima ſubleuatur: neceſſe eſt eñ vt in via moriamur vicijs vt melior ſit dies mortis die natiuitatis. Moriamur igit (ait apoſtolus. ij. corin. vj.) et ecce viuimus.

Ad ſimilitudinē aūt morientium morte naturali cōſideremus in morte ſpirituali progreſſum. Moriturus quippe in principio infirmatur et dolet. Secundo dolor augmentatur et languet. Tertio languor vigorat et pallet. Quarto cū amplius inualeſcit infirmitas motus deſtruitur. Quinto ſenſus obtundit. Sexto corporis ⁊ anime nexus diſſoluitur. Septimo ſpiritus egreditur. Octauo corpus mortuum ſepelit. Nono corpus ſepultum reſoluitur. His nouē gradibus ſpūaliter intellectis pctō morimur. Quorū tres primi ad virtutis ingreſſum: tres medij ad progreſſum: alij vero vltimi ad ſtatum perfectum anime referuntur.

In primo igitur gradu moriturus ſpecialiter infirmatur ꝑ attritionē et dolet per cōtritionē. Infirmat inꝗ anima ꝑ attritionē. i. refrenatur ab illicitis. Infirmat inꝗ qꝛ cum antea eſſet firma in volūtate peccati tunc tam incipit reſilire ab effectu peccati. Per contritionem autē dolet de peccatis: quando ſcꝫ iam corde perfecto compungit et penitet. Tunc quippe peccatū qđ peccanti dulce fuerat ad momentum amarum poſt ea efficitur penitenti et ſubito quaſi in momēto cōuertit peccati dulcedo in amaritudinē. Dumqꝫ fetor culpe penitentē ſollicitat: dum dolor conſcientie inſtigat: dū pudor offenſe diuine cor penetrat: dum horror extremi iudicij animū inquietat: ſuſpirat et gemit in ſpiritu vehementi' clamans et dicens. Triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad mortem. Math. xxvj. Et illud pſal. Circūdederunt me dolores mortis et torrētes iniquitatis conturbauerunt me.

Math. xxvj. Ps.

In ſecūdo gradu dolor per ſingula mēbra diffuſus egrū in lectum deijcit: et languorem inducit. Sic contritis dolor in deſiderium ſurgit et in dilectionez igneſcit ⁊ ſicut

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

languor inducitur ex dolore:ſic amor gignitur ex contritione.
Unde canti.iij.Si inueneritis dilectum meũ annuncietis ei Canti.
q2 amore langueo.Videas languidum nunc in lecto iacentez: iij.
nunc aliquantulum ad ſurgendũ pro viribus enitentem. Nõ
ne ſic ſe habet conuerſio penitentis:dum in eo vices alternat
affectio doloris et amoris. Dolor enim deorſum reprimit ani
mum quem erigere nititur amor ſurſum. Et quanto per amo
ris impetum collectis viribus conat̃ erigi tanto depreſſius me
moria peccatorũ cogitur reclinari. Sed bene tamen cũ eo agi
tur ſi nec penitus proſtratus:nec erectus in lecto ſedeat:et cũ
lachrymis:gemitibus et ſuſpirijs gratiam viſitantẽ expectet.
Nemo enim ex graui infirmitate reſurgens ſubito in vigorem
priſtinum conualeſcit.

IN tertio gradu pallor naſcitur ex languore ſic mace
ratio carnis ex inualeſcente dilectione. Juxta illud.
Palleat oĩs amans:color eſt hic aptus amanti. Unde
ſponſa decoloratam ſe clamat ex amore dilecti. Can Cãti.j.
ticorum.j. Nolite me cõſiderare ꝙ fuſca ſim q2 decolorauit me
ſol. Hoc pallore in iannis mortis efficimur:duz ex amore chriſti ps.
caro noſtra iugiter maceratur. Unde ps. Quoniã ꝓpter te mor
tificamur tota die eſtimati ſumus ſicut oues occiſionis. vt ſic
ſcʒ noſipſos in ſacrificiũ offeramus domino. Unde clamat apo Apoſto
ſtolus.colo.iij. Mortificate membra veſtra que ſunt ſuper ter lus.col.
raz. Nam ſm̃ ennõ.ro.viij. Si ſcdm̃ carnẽ vixeritis:moriemini: iij.
ſi aũt ſpũ facta carnis mortificaueritis viuetis. Mortificetur er
go caro vt ſpũs viuat. Quia ſicut dicitur.j.petri.iij. Xp̃s ſemel j.petri.
pro peccatis veſtris mortuus eſt vt nos offerret deo mortifica iij.
tos quidem carne viuificatos autẽ ſpiritu. Semel mori dño ſa
tis fuit qui pctm̃ nõ fecit:qui in vna oblatione ſua ſufficiẽtiſſima
et ſuperabundantiſſima pro omnibus ſatiſfecit. Nos autẽ pec
cantes quotidie peccato mori quotidie debemus. Et q2 fomes
vel libido carnis radicalr̃ ſemp manet:nec ſemel ita mortificari
põt vt totaliter deſtruatur. Ideo carnem nõ ſemel ſed quotidie
⁊ cõtinue mortificare debemus.

IN quarto gradu mot⁹ deſtruitur. Motus inqꝫ tam ex
terioris operatiõis ꝗ̃ interioris affectiõis. Ideo nãqꝫ
fit tunc homo imobilis ad peccatũ vt nec ipſum ope
retur:nec in eius imaginatiõe:vel memoria delectet̃.
Nam quẽadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori heb.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

xi. ſic nos debemꝰ eſſe ſemel mortui peccato vt vltra non ſer=
Ad rom. uiamus peccato. Scientes q̄ chriſtus reſurgens ex mortuis iã
vi. non moritur: mors illi vltra non dn̄abitur. Ad ro. vi. ſequitur
Ita et vos exiſtimate vos quidē mortuos eſſe peccato viuētes
autem deo. gloſa. Sicut ipſe mortuus eſt ſemel: ita peccatū in
vobis moriatur ſemel vt non oporteat reiterari: et ſicut chriſtus
ſemper viuit: ita vos ſemper viuatis virtutibus.

IN quinto gradu ſenſus obtunditur et per patientiā velut inſenſibilis reputatur. Unde in filio ſunamitis qui mortuus iacebat in lectulo: non erat vox: nec ſenſus. iiij. reg. iiij. Sic martyres velut inſenſibiles effecti omnia tormentorū genera cōtēnebant quaſi penitus non ſentirent: q: in chriſtū mentaliter excedebāt. Sic apoſtolus clamat ſe configuratum morti chriſti ſi quo pertingat ad reſurrectionem que eſt ex mortuis. Partes quippe congruere debent ſuo toti: et membra ſuo capiti deriuari. Ideo neceſſe eſt formā patientie ad nos a chriſto capite deriuari. Uide chriſtum in patibulo morientem: dorſū ſuum ſciſſum verberibus: vellicatas genas: faciē ſpecioſi pre filijs hominum ſputis linitam hominū immundorum: caput corona ſpinea ſauciatum: latus ſanguie rubricatum: manus et pedes clauis cōfoſſos: et tanq̄ agnꝰ māſuetiſſimus iugulatori ſuo non reſpondēs: in crucis cathedra patientiā efficaciter docet verbo pariter et exēplo. Pater (inq̄t) dimitte illis q: neſciunt quid faciunt. Nouum docendi genus magiſter aſſumpſit: eos excuſat: factū attenuat: et ad patientiā miro modo fideles ſuos informat. Moyſes iniurias ſuas proſequitur et lege talionis vlciſcitur: abſq̄ vlla miſeratione legis ſue contēptor occiditur. Xp̄s autem gladium in vaginā reponi precipit: nec fratri permittit iraſci: nec racha nec fatue dici. In quibus tribꝰ irā: ꝯuiciū et cōtemptū penitus interdicit. Uult dominus nō vicijs vicia vindicari ſed virtutibꝰ ſuperari. Nonne dn̄ante cholera febre acrius eſtuante plerūq̄ videmus phreneticum fieri egrotantē. dentibꝰ percutit pugno: morſibus impetit obſequentes. Sed medicus armatꝰ patientia deſpicit iniurias: morſus ſuſtinet: vt a pena liberet laborantem. Cū igit̄ inferentes nobis iniurias laborare freneſi cognoſcamus: furiētium morbos et morſus virtute patientie ſuperemus: et velut inſenſibiles facti quaſi mortui taceamus. Exemplo dauid qui ſauli perſequenti dicebat. Quem perſequeris rex iſrael: quem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

perſequeris? Canē mortuum perſequeris: et culicem viuum. Attende ꝙ ſignanter loquitur. Canis viuus latrat: clamat et mordet ſi pōt ſed canis mortuus nihil horum facit. Uides ali qua animalia pedibus: vnguibus: dētibus: et cornibus ſeſe defendentia: ſed verus patiens eſt velut canis mortuꝰ aut culex viuꝰ. Idē quoqꝫ dicit in pſal. propter te mortificamur tota die: eſtimati ſumus ſicut oues occiſionis.

IN ſexto gradu corporis ⁊ anime nexus diſſoluitur qꝛ ſubtractis ſenſibus velut inſenſibilis mēs effecta nullis tēporalium rerum nexibus: nullius corruptibilis creature vinculis per affectionem illiciti amoris detinetur. Unde canti. viij. Fortis eſt vt mors dilectio dura ſicut infernus emulatio ⁊c. Mors naturalis ſeparat animam a corpore. mors ſpiritualis a rei corruptibilis affectione. In hoc gradu ſeparatur anima ab omnibus quibus ante fuerat per affectionem vnita vt ſoli ſponſo inhereat per amorem: ꝓpter qḋ amor merito morti comparatur vt prius dictum eſt. Dura ſicut infernus emulatio. Infernus quos recipit non dimittit. Sicut ergo amor dicitur ſimilis morti propter perfectam ſeparationē: ita comparatur inferno propter perpetuam cum chriſto vnionem ſequitur. Lampades eius lampades ignis atqꝫ flammarū. In lampade ſunt lux et ardor. Ardet enim mens interius deuotione. lucet exterius coram hominibus operatione. Sic ardet deo per deſiderium vt luceat fortis hominibus ad virtutis exemplum. Cā. viij

IN ſeptimo gradu ſpiritus liber egreditur qꝛ nullius rei create retinaculis impeditur. In hoc gradu mens ad celeſtia meditanda libere ſubleuatur: faciliter eñ per meditationem in deū erigitur aīa que tēporaliū affectiōe nō inuiſcat: nec ſollicitudine diſtrahitur: nec pondere pergrauatur. Aues ſuarum leuitate pennarum ſubleuantur in altum: aut ad cibū querendū: aut da laqueos euadendū: aut ad delectabiliter ſpaciandum. Sic anima ad celeſtia ſuſtollitur quandoqꝫ pro ſpirituali refectione querenda ſicut hortatur apoſtolus col'. iij.

¶ Que ſurſum ſunt querite. ⁊c. que ſurſum ſunt ſapite non que ſuper terram mortui enim eſtis et vita veſtra abſcondita eſt cum chriſto in deo. Quandoqꝫ pro delectatione guſtanda et quandoqꝫ pro quietis tranquillitate inuenienda et plerunqꝫ Apoſtolus col. iij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ps. pro tentatione fugienda. Et de vtroqꝫ iſtorum ait pſalmiſta.
Quis dabit mihi pennas ſicut columbe: ⁊ volabo et requieſcaꝫ.
Ecce elongaui ⁊c. Aaron moriturus iubetur in montem aſcen
dere: quia per meditationem debemus ad excelſa tranſire. Pau
corum eſt in hunc montem aſcendere: paucorum vero ſtare in
vertice: ſed pauciſſimorum ibi mori ⁊ quieſcere. propter quod
ps. ait ps. Quis aſcẽdet in montem domini. aut quis ſta. in lo. ſan-
cto eius? Quinimo domine. quis habitabit in tabernaculo
tuo. aut quis requieſcet in monte ſancto tuo. Aſcenſus habet
difficultatem. ſtatus ſublimitatem: requies voluptatem. De di
uinis ſiquidem meditari mentibus ad talia inconſuetis ocu-
lis caligantibus ad celi luminaria eleuari magne eſt difficulta
tis. Exerceri tamen in eis: et meditationibus ſacris ſcobare et
purgare ſpiritum: magne eſt dignitatis. quieſcere autem et nõ
reuocari ad inferiora magne eſt voluptatis. Notabile autem
eſt quod dicitur aaron ideſt mõtanus in ſupercilio montis hor
moritur. Hor interpretatur lumen. quia in vertice montis lumi
nis et viſionis: mundo: carni et etiam ſibiipſi moritur vir con-
templatiuus. Et aduertere verbum domini Aaron inquit. col
ligetur et morietur ibi. Mens enim que per vana deſideria ſpar-
gitur: que varijs cogitationibus huc illucqꝫ diſtrahitur: que in
ſe non colligitur in hoc monte non moritur. Diſcat igitur
mens humana prius ad ſeipſam intrare et in ſe conſiſtere qua
tenus in hunc montem poſſit aſcendere. Colligat anima fi-
delis cogitationes ſuas vt exurgant in meditationem: medita
tio proficiat in contemplationem: contemplatio inducat exul-
tationem: exultatio dilatetur in admirationem: admiratio tran
ſeat in alienationem: alienatio terminetur in mortem ſpiritua
lem. Eſt autem differentia inter cogitationem et meditationeꝫ
quia cogitatio eſt improuidus mentis intuitus ad euagatio-
nem pn⁹. Meditatio autem eſt prouidus mentis intuitus cir
ca veritatis inquiſitionem vehementius occupatus.

Differẽtia inter cogitationẽ et meditationem.

In octauo gradu mortuus ſepelitur: quia cum per me
ditationem mens ſurſum erigitur: pacis ſerenitas
obtinetur. Unaqueqꝫ res non quieſcit niſi cum ad ꝓ
prium locũ venerit. Quare cũ locus aĩe ſit deus ꝙdiu
Augu. amor nr̃ ad diuerſa ſpargit̃: nũqꝫ ad veram pacem perducitur
Ideo dicit aug. Inquietum eſt dñe cor noſtrum donec requie-
ſcat in te. Ibi igitur ſit mẽs: ⁊ hic erit requies. Ibi mortu⁹ ſep-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

litur hoc eſt ſepulchꝛum qđ ioſeph dño preparauit in quo xp̄s
moꝛtuus requieuit. Moꝛiturus moyſes montem aſcendit: ter-
ram promiſſionis aſpexit. in vertice montis phaſga moꝛitur: ſe
pelitur a domino cuius ſepulchꝛum oibus hominibus eſt igno
tum. Aſcendit in montem per mentis eminentiã. contẽplatur
pꝛomiſſam fidelibus patriam: moꝛitur cum efficitur quodãmo-
do deifoꝛmis per gratiam: ſepelitur a domino per infuſam ſibi
leticiam: ſed ſepulchꝛum ipſius nullus agnoſcit hominum qm̄
illa pax exhuberat omnem ſenſum.

IN. ix. gradu coꝛpus ſepultũ reſoluitur qꝛ cũ mens in
lumine diuino ſemetipſam clarius intuetur: recogno
ſcens ſe q̃tum ad aĩam creatã ex nihilo: et ſic q̃tum
eſt de ſimpl'r nihil eſſe: q̃tum autem ad coꝛpꝰ ſe pul
uerem eſſe et cinerem: immo viliſſimum ſterquilinium: ſaccum
ſtercoꝛum: et cibum vermium: neceſſario humiliari cõpellitur.
Attende ꝙ ſicut ignis in ſuo cinere qui eſt vltimus ſue reſolu
tionis terminus conſeruatur: ſic aĩa in humilitate que reſoluit
vſqꝫ ad minima et vltima cuſtoditur. Et ſicut fenix congretatis
aromatibus incendit ignem quo cõcremata et in cinerem reda
cta renouatur: et per talem renouationẽ perpetuo cõſeruat̃: ſic
aĩa charitatis igne ſuccenſa ac in humilitatis cinerem reſolu-
ta cõſeruat̃ in gratia: ac de die in diem per gratiam renouatur.
¶ Hec pauca de morte gratie que eſt moꝛs deſiderabilis.
¶ Sequitur de moꝛte culpe que eſt moꝛs foꝛmidabilis.

CIrca moꝛtem culpe pꝛi Moꝛs. culpe tri
mo notanduz eſt ꝙ ſicut ſupꝛadictũ eſt. Triplex plex eſt
eſt huiuſmodi moꝛs: vna culpe tm̃. alia culpe ⁊ pe
ne partialis: ſcꝫ quo ad aĩam tm̃. alia eſt culpe et
pene totalis: ſcꝫ quo ad totum hominez in coꝛpo
re ⁊ anima. Pꝛima mala. ſecunda peioꝛ. tertia peſſima.
Pꝛima includitur in duabus aliĳs non econtra.
Secunda quippe includit pꝛimam.
Et tertia vtranqꝫ includit. Augu.
¶ De pꝛima dicit aug. xiĳ. de ciuitate dei. Moꝛs anime fit cũ xiĳ. de ci
eam deſerit deus: ſicut moꝛs coꝛpoꝛis cũ illud deſerit anima ui. dei.
Idem ſuper pſalmuz. lxĳ. Cum deus ſit vita anime: anima ꝓ
vita coꝛpoꝛis ſicut coꝛpus ſine anima viuere non poteſt: ita nõ
niſi deo pꝛeſente anima valet. Sicut enim dicit idẽ auguſtinus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in quarto de trinitate. Anime mors impietas eſt. Impietas
enim ſiue culpa ſeparat animã a deo qui eſt vita effectiua ani
me: et tollit gratiam que formaliter viuificat animã vita ſpiri
Deu. xxx. tuali. Romanorum vj. Gratia dei vita eterna. Ideo dicit deu.
xxx. Elige vitã ⁊ tu viuas et ſemẽ tuũ diligas dñm deum tuũ
atq; obedias voci eiꝰ ipſe em̃ eſt vita tua. Unde ptʒ ꝙ vita ani
me eſt in vnione et copulatione eius ad deum per amorẽ ⁊ obe
dientiam. Per oppoſitum ergo mors anime eſt in ſeparatione
Augu. anime a deo per cõtẽptum et rebellionẽ ſeu inobediẽtiã. Itẽ
de hac morte dicit aug. ſuper Io. Omnis qui peccat moritur.
ſed mortem carnis omnis homo timet. mortem aũt aie pauci
Pro morte carnis que ſine dubio qñq; ventura eſt curant om
nes ne veniat. Inde ẽ ꝙ laborant. Laborat ne moriatur homo
neceſſario moriturus: ⁊ nõ laborat ne peccet homo in eternũ
Augu. victurus. Et cum laborat ne moriat̃ homo ſine cauſa laborat.
xiij. d ci. Id em̃ agit vt multũ viuat: vt mors differatur non vt euadatur
dei. Si autẽ peccare nollet: non laboraret et viueret in eternũ. Hec il
le. ¶ De ſecunda di. aug. xiij de ci. dei. In damnatione inferni
q̃uis aia ſentire nõ deſinat: tñ quia ſenſus ipſe nec voluptate
ſuauis: nec quiete ſalubris: ſed dolore penalis eſt non immeri
Augu. to mors eſt appellata potius q̃ vita. Hec ille. Hec quidẽ mors
eſt oppoſita non vite nature ſed vite glorie. ¶ De tertia dicit
aug. xiij. de ciui dei. Illa mors eſt grauior ⁊ omniũ maloꝝ peſ
ſima que non fit ſeparatione anime ⁊ corporis ſed in eternam
penã potiꝰ vtriuſq; cõplexu. Ibi q̃ppe nõ erũt hoies añ mortẽ
⁊ poſt mortẽ ſʒ ſp̃ i morte: ac ꝑ hoc nunq̃ viuẽtes: nũq̃ mortui
Hiere. ſʒ ſine fine moriẽtes. Nunq̃ em̃ erit hoi peius in morte q̃ vbi
xvij. erit mors ipſa ſine morte. Hec ille. Et hanc mortẽ ſignauit hie-
re. xvij. di. Duplici cõtritione cõtere eos. ⁊c. ¶ Duabus autem
vltimis mortibus nunc omiſſis ex eo ꝙ ad infernales penas ꝑ
tinent de quibus poſtea (deo dante) tractabimus: dicendum
eſt pro nunc ſpãliter de prima morte q̃ eſt mors culpe tantum.
De qua cõtẽplari habemus tres ſpãles conſiderationes.
Prima eſt conſideratio progreſſionis.
Secunda eſt conſideratio diſtinctionis.
Tertia eſt conſideratio ſignificationis.

PRima igitur eſt conſideratio progreſſionis. Ubi ſciẽ
dum eſt ꝙ hec mors quandoq; conſiſtit in corde tan-
tum: ſcʒ in cogitatione: delectatione vel conſenſu. Uñ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in perſona impiorum dicitur yſaie vigeſimo octauo. Percuſſi- yſa. xxv
mus fedus cum morte. Hoc fedus committitur in conſenſu. iij.
Quandoq3 conſiſtit in ore quando ſcʒ prorumpit in deordina
tam locutionem. vñ eñ prouer. decimooctauo. Mors et vita in prouer.
manibus lingue. Et quia per linguam frequenter labimur in
mortem peccati. Ideo dicitur Ja. iij. Lingua noſtra ignis eſt. xviij. Ja. iij.
vniuerſitas iniquitatis. ꝛc ſequitur. Eſt eñ inquietum malū
ꝛ plena veneno mortifero. Et eccleſiaſt. vigeſimo octauo. Poſt
multa mala que ex lingua prouenire teſtatur ait. Mors illius Eccleſi.
mors nequiſſima ꝛ vtilis infernus potius quã illa. Quandoq3 xxviij.
progreditur ad operationem. ſicut dicitur Sapientie primo.
Iniuſtitia eſt mortis acquiſitio: impii autem verbis et mani- Sap. i.
bus accerſierunt illam. Et ibidem ante. Nolite zelare mortem
in errorem vite veſtre.

SEcunda eſt conſideratio diſtinctionis. Ubi viden-
dum eſt de moriendi modis q̃pluribus. Circa quod
primo notandum eſt quod ſicut dicit ſapiens Sapiẽ
tie ſecundo. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum Sap. ij.
Ideo namq3 diabolus inuidit homini quia illuc per humili-
tatem poſſet aſcendere vnde per ſuperbiam ſe nouerat corruiſ
ſe. Inuidens autem homini tentauit tentando deum: et deui-
ctum ſubiecit: ac ſubiecto inique et tyrannice dominari preſum
pſit. Sicut autem tyrannus impiiſſimus ſubiectos ſuos ſine
miſericordia affligit: opprimit: ac eis exquiſita genera mortis
infligit: ſic diabolus omni tyranno crudelior variis mortis ge-
neribus miſeros quos in ſeruitutẽ redigit mori facit. ¶ Alios
namq3 mori facit ſuſpendio: ſcilicet per ſuperbiam. Superbos
enim ſuſpendit in altum vanitatis: vt poſtmodum precipitet
in profundum miſerie gehennalis: quod precipitiũ genus priꝰ
expertus fuerat in ſeipſo. Nam cum ipſe ſe eleuaret per ſu
perbiam: deus ipſum deiecit in abyſſi profundum. ſicut dici
tur yſaie decimotertio. Dicebas in corde tuo. In celum con
ſcendam ꝛc. ſequitur. Veruntamen ad infernum detraheris
in profundum laci. Et ante. Detracta eſt ad inferos ſu-
perbia tua. Et Luce decimo dicitur de eo. Videbã ſathanã
ſicut fulgur de celo cadẽtẽ. Sic igitur dyabolus tractu ſimili Luce. x.
conatur hoĩes primo quidem in altum extollere: vt poſtmodũ
ꝓcipitet in ifernũ. Exemplũ de achitophel qui de ſapiẽtia ſua
ꝓſumens videns ꝙ non eſſet factum conſilium ſuum quod ſcʒ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dederat contra dauid ſuſpendio interijt .ij.Reg.xvij. Et de ab
ſalon qui nimia ambitiõe dominãdi ſuccenſus :patrem ſuũ da
uid de regno fugauit.Et ſicut dicitur.ij.Reg.xviij. Ipſo ſuſpẽ
ſo inter celum et terram mulus cui inſederat pertranſijt. Eſt
ij.Regũ xviij. etiã exemplum de amã heſter.vij.Item.iiij.Reg.ix.de iezeba
bel quomodo fuit ꝓcipitata de feneſtra palatij. Et de occoſia.
iiij.Reg.j.Cecidit occoſias per cancellos cenaculi. Cui mãda=
uit helyas.de lectulo ſuper quem aſcendiſti non deſcẽdes :ſed
morte morieris. Primogenita ergo mors eſt ſuperbia:que ẽ ini
tium omnis peccati:huius mortis remedium eſt timor humilita
prouer. xiiij. tis vel humilitas timens deum.Unde prouerb.xiiij. timor dñi
fons vite.i.vite ſpiritualis initiũ vt declinet.i.declinare faciat
a ruina mortis. ¶Alios perimit diabolus veneno.ſcilꝫ per in
Iob.v. uidiam.Iob.v.Paruulum occidit inuidia:gloſa.Paruulus in
uidia occiditur.quia niſi inferior eſſet:de bono alterius nõ do
leret.Uel paruus eſt qui terrena diligit.magnus.qui eterna.
Paruulus ergo inuidia occiditur;quia nullus hac peſte mori
tur niſi qui terrena:appetit q̃ tota non peruenijt pluribꝰ.Iſti
autem ſic infecti inuidia ⁊ ſpiritualiter interfecti:inficiũt alios
venenum inuidie diffundẽdo .Sicut detractores et verborũ in
famiũ relatores.De mala morte inuidorum multa legimꝰ exẽ
De mala morte inuidorum. pla.Cayn ex inuidia perimens fratrẽ abel occiſus ẽ a lamech.
gene.iiij.Egyptij dolentes ꝙ hebrei in terra ſua creſcebant et
grauiter eos affligentes ſubmerſi ſunt in mari.exod.xiiij.Abi
melech qui.lxx.fratres ſuos occiderat:vna mulier iaciens frag
men mole confregit eius cerebrum qui ab armigero ſuo fecit ſe
interfici.Iudi.ix.Saul qui ex inuidia perſecutus eſt dauid tã
dem irruens ſuper gladium ſuũ mortuus eſt.j.Regum.xxxij.
Accuſatores danielis a leonibus deuorati ſunt. Danie.vj.et
xiiij. ¶Alios occidit diabolus gladio .ſcilicet per iracundiam
Unde dicitur exo.xv. Dixit inimicus perſequar et comprehẽ
Exo.ix. dam ⁊c.Euaginabo gladium meum et interficiet eos manus
mea.Et Iob.v.dicitur.Uirum ſtultum interficit iracũdia.Hu
Iob.v. pſ. ius mortis remedium eſt patientie lenitas : ſicut ait pſ. Non
moriar ſed viuam.Caſtigans caſtigauit me dominus et morti
nõ tradidit me.¶Alios ſubmergit per auariciam. Tempora=
lia namqꝫ fluũt et refluunt ſicut aqua.Sicut autem deſperat
aliquis quando caput eius immergitur in aquis: ſic quando
totus homo immergitur in terrenis iam non eſt ſpes euaſio=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nis. Propter quod pſalmiſta exclamat. Saluum me fac deus
quoniam intrauerunt aque vſqꝫ ad animam. Infixus ſum Pſ.
in limo profundi et non eſt ſubſtantia. Electorum et reprobo=
rum differentiam quantum ad vſum temporalium mirabiliter
oſtendit deꝰ in diuiſione maris rubri. exod. decimoquarto. Ubi
dicitur ꝙ aque operuerunt currus et equites cuncti exercitus
pharaonis: nec vnus quidē ſuperfuit ex eis. Filij autē iſrael
tranſierunt per medium ſicci maris: et aque eis erant pro mu
ro a dextris et a ſiniſtris. et viderunt egyptios mortuos ſuper
litꝰ maris. Ecce aque ſunt electis pro muro defenſionis que
ſunt reprobis cauſa perditionis. Quod autem ſint electis pro
muro defenſionis docet Thobias Tho. quarto di. Quomodo Tho.
potueris eſto miſericors. ſequitur elemoſina a peccato et mor=
te liberat nec patietur animā ire in tenebras. Ecce murus a ſi
niſtris ſequitur. fiducia magna coram deo elemoſina. Et paru
ante dicitur. premium bonum theſaurizas tibi in die neceſſita
tis. Ecce murus a dextris. Quod vero reprobis ſint cauſa per
ditionis: patet per multa exempla. Achan qui tulit de anathe
mathe hierico: lapidauit eum omnis populus ꝛc. Joſue ſepti=
mo. Ananias et ſaphira quia de precio agri venditi fraudaue
runt ſubito mortui ceciderunt Act. quīto. ¶ Alios cruci affligit Accidia
per accidiam. Eſt autem accidia triſticia quedā cor aggrauās qd ſit.
ne aliquid agere libeat. Unde reddit hominis membra quaſi
ſtupida et paralitica ad omne opus bonum immobilia. ſicut in
homine cruci affixo. Unde Eccleſi. vigeſimonono Multos occi
dit triſtia. Unde accidioſo dicitur apo. iij. Nomen habes ꝙ vi= Eccleſi.
uas et mortuus es. Ideo ſequitur. Eſto vigilans ꝛc. Non enim xxix.
inuenio opera tua plena coram deo meo. ¶ Alios viuos ſepe
lit per ingluuiem. Unde ait hieronymus. Uile ſepulchrum ra hieroñ.
tionis eſt ebrietas. pſalmiſta. Sepulchrum patens eſt guttur Pſ.
eorum. Sepulchrum inquam patens ex quo fumi et fetores ex
halant. ſicut de cadaueribus mortuorum. Mortem eſſe in ta
libus poſſumus exclamare cum filijs prophetarum. quarto re
gum quarto. Mors in olla vir dei mors in olla. Nam pocula
delicata conuertuntur in abſinthium et cibaria in venenum
Romañ. octauo. Si ſecundum carnem vixeritis moriemini.
Et Luce decimoſexto Diues epulo mortuus ſepultus eſt in in
ferno. ¶ Alios comburit incendio. ſcilicet per luxuriam. Luxu Luxuria
ria ignis eſt vſqꝫ ad conſumptionem deuorans. hoc igne luxu qd ſit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rioſi comburuntur ſicut patet geñ.xix. Nota de filio prodigo
qui conſumpſit oīa bona ſua viuēdo luxurioſe. de quo dixit pa
ter ꝙ mortuus fuerat ſcȝ per luxuriam ſed reuixit per pñiam.
Prouer. qnto. De mala etiā muliere dr̄ puer.v. Inclinata eſt ad mortem do
mus eius et ad inferos greſſus illius penetrant.

Auicē. Tertia eſt conſideratio ſignificationis vbi videnda
ſunt ſigna quedam pronoſtica morituri. Auicēna in
canone ponit hec duodecim ſigna. Solent em̄ medi
ci in acutis egritudinibus vti ſignis pronoſticis que
Primū ſignum mortꝭ ꝓnoſticū. ſm hyppocratis documenta vite noſtre ſunt idicatiua: vel mor
tis. A corporalibus igitur ad ſpiritualia tranſeuntes modis
ſimilibus iudicemus in hoīe mortē culpe. ¶ Primū ſignū mor
tis pronoſticum eſt guſtus deordinatio. qñ ſcȝ eger appetit q̄
nocent: ⁊ reijcit que iuuarent. Infirmi filij iſrael ſpreta dieta
quam celeſtis medicus eis indixerat petierunt carnes flentes
Nume. xj. coram moyſe dicentes. Numeri.xj. Quis dabit nobis ad veſcē
dum carnes. Recordamur piſcium ⁊c. In mentem venit cucu
meres et pepones ⁊c. Aīa noſtra arida eſt: nihil aliud reſpi
ciunt oculi noſtri niſi mā̄na. Impleuit aūt dñs petitionem eoꝝ
mittēs eis coturnices in multitudie copioſa ſed in malū ipſoꝝ
nā ſequit̄. Adhuc erāt carnes in dentibꝰ eorum nec defecerat
hmōi cibus: ⁊ ecce furor dñi cōcitatꝰ i pplm̄ pcuſſit eū plaga ma
gna nimis ⁊ mortui ſunt i ſepulchris cōcupiſcētie. Eſt igit̄ mor
tis ſignū abiecta ſobrietate ⁊ ieiunio carnalibꝰ vacare delicijs
Aduertendū aūt q̄ta ſit fatuitas et deordinatio appetitꝰ taliū
qui viliſſimos cibos appetūt ſcȝ cucumeres ⁊ pepones porros
cepe et allia. cibū aūt celeſtē faſtidiunt habētē in ſe omne de
Pſ. lectamentū et oēm ſuauitatē. Vñ bñ v̄ificat̄ in eis illud pſ. Oēȝ
eſcam abominata eſt aīa eoꝝ ⁊ appropinquerūt vſq ad portas
Scdȝ ſignum. mortis. Tales faſtidio moriunt̄. ¶ Scdm ſignū mortis eſt dige
ſtionis defectio qñ ſcȝ nullū pōt cibum ſumere: vel ſumptū reti
nere vel retentū digerere. hoc aūt puenit ex defectu calorꝭ natu
ralis et humidi radicalis. Nā cōſeruatio vite conſiſtit in calido
et humido. Sicut autem prima digeſtio fit in ſtomacho. ſecun
da in epate. tertia in ſingulis mēbris digeſtiua tñ virtute per ca
lidum et humidum operante: ſic qñ in mente fuerit calidum di
lectionis et humidum deuotionis ſufficienter celebrat̄ dige-
ſtio per quam vita anime conſeruatur. Nā ad ea que dei ſunt
apponit mēoria recordationē ecce digeſtio prima in ſtomacho.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Memorie voluntas apponit affectionem:ecce digeſtio i epate. Membra vero ſingula prout eis cõgruit actionẽ:ecce digeſtio in membris.et ſic per calidum dilectionis et humidum deuotio nis triplicis digeſtionis bonitas declaratur. Cũ autẽ diminui tur vel deficit calor dilectionis ſignum eſt mortis ſpiritualis.j. Joh.iij. Qui nõ diligit,manet in morte.Similiter deficiẽte hu more deuotionis delſccatur hõ et neceſſe eſt eum languere dũ viuit et deſiccari iugiter et mori. Oẽ eñi opus cenſetur mortuũ ſi ſpiritu deuotionis nõ fuerit aĩatum.Unde in perſona taliũ lamentabiliter cõquerendo loquitur Bern̄.di. Quomodo exa ruit cor meum' factum eſt ſicut terra ſine aqua:nec cõpũgi ad lachrimas queo:tãta eſt duricia cordis mei.Nõ legere libet:nõ orare dlectat:meditatiões ſolitas nõ inuenio.Ubi iebriatio ſpũs vbi mẽtis ſereiritas et pax et gaudiũ in ſpũſancto. Jõ ad opus manuũ piger: ad vigilias ſomnolentus:ad iram preceps:ad odiũ pertinax:linguet:gule ãndulgẽtior. Heu omnes montes in circuitu meo viſitat dominus:ad me autem non appropin quat. Quid in me aliud putem ꝙ vnum ex montibus gelboe maledictis?quem preterit in ira et indignatione tua ille ce terorum omnium benigniſſimus viſitator. — .j.Jo.iij. — Bern̄.

¶ Tertium ſignũ mortis eſt vultus immutatio. Uult⁹ immuta tio eſt honeſtatis deſertio. Nã eo ꝙ deuotio interius nõ habet ſtatim exterius honeſtatis conuerſatio non ſeruatur. Attende ꝙ ex decore conſcie emanat decor conuerſationis honeſte. Si cut docet bernardus dicens. Cum decoris claritas intima cor dis repleuerit:prodeat foris neceſſe eſt quaſi lucerna latens ſub modio. Econtrario autem de interiori deordinatione con ſcientie inordinatio exterioris cõuerſationis erumpit. In immu tatione autem faciei perpenditur ſignum mortis ſi habeat eger nares acutas:oculos concauos ⁊ obſcuratos:aures contractas et frigidas. Nares habemus acutas cum relictis his que circa nos ſunt:aliorum vias:facta dictaqꝫ perquirimus per ſubti les et curioſas non tamen neceſſarias nec multum probabiles coniecturas. Nam qui ꝯſcientie ſue negligens eſt perſcrutator aliene ſolet eſſe curioſus explorator. Oculos habemus con cauos:cum ea que diſſimulare volumus profundi⁹ intuemur. Hi ſunt oculi qui vident quaſi non videant:et diſſimulantes que diſplicent in cordibus ſuis malicioſe reſeruant:donec tem pus opportunum inuenerint qđ expectant. Obſcuros ⁊ caligã — Tertiũ ſignum mortis. — Bern̄.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tes oculos hñt qui nec vite ſue cõſiderãt breuitatẽ:nec mundi
pericula:nec peccati vilitatem:nec offenſe grauitatem:nec diui
Eccli.ix ni iudicij ſeueritatem:nec gehenne acerbitatem.Unde ſcriptũ
eſt Eccli.ix.Mortui nihil nouerũt amplꝰ.Aures hñt frigidas
ſurdas ⁊ cõtractas:qui nec molliunt dulcedine verbi dei qꝛ fri
gidas hñt aures:nec obliuiſcũtur iniurie ſibi facte:qꝛ contra
Jo.viij. ctas.et correctiones et exhortationes vilipendũt audire:qꝛ ſur
das.Talibus dicit dñs Jo.viij.Moriemini in peccatis vrĩs.Et
ſequitur ratio.Qui ex deo eſt verba dei audit:propterea vos
nõ auditis qꝛ ex deo non eſtis.hoc autẽ eſt ſignũ reprobatio-
nis ſicut ſcriptũ eſt.j.Reg.ij.c.de filijs hely.Non audierũt vocẽ
Bern. prĩs ſui quare voluit dñs occidere illos.Uñ ber.Nonnullos in
terdum audientes inuenies ac ſi nihil ad eos pertineãt que di
cuntur non intrare cor ſuum:non diſcutere mores ſuos:nõ cogi
tare ne forte qḋ audiunt dictũ ſit propter eos magis aũt ſi ſer
mo dei viuus ⁊ efficax(q̃ ſuo et non eius qui loquitur fertur ar
bitrio quocũqꝫ voluerit)ſi inqꝫ aduerſus vicia ſua ꝓceſſerit qḃꝰ
illi ſe ſentiunt obligatos diſſimulent et auertunt oculos cordis
ſui:aut qualibet adinuentiõe palliant facta ſua ⁊ ſeducunt miſe
ri ſemetipſos.Jn his ſalutis ſigna nõ vides:magis aũt vereor
ne propterea non audiant verbum dei qꝛ non ſunt ipſi a dño.
Propterea igiẗ non hñt vitam qꝛ nõ recipiunt ỽbum vite ſicut
Jo.v. econtra dicit ſaluator Joh̃.v.Qui verbum meum audit et cre
dit ei qui me miſit hꝫ vitã eternam ⁊ in iudicium nõ venit:ſed
tranſiet a morte in vitã.Et ibidem.Uenit hora qñ mortui ſcꝫ in
pctĩs audient vocẽ filij dei:⁊ qui audierint viuẽt.Patet itaqꝫ ex
pdictis ꝙ imutatio vultꝰ dignoſciẗ qñ color nigreſcit:viſus te
Quartum ſignum. Pulſꝰ diffinitio. nebreſcit:auditꝰ ſurdeſcit. ¶Quartũ ſignũ ẽ ineq̃litas pulſus
Pulſus ẽ ineq̃lis cuiꝰ pcuſſio variatur.ſiue i q̃ritate qñ ſcꝫ mõ
paruꝰ:mõ magnꝰ:ſiue in motu mõ velox:mõ tardꝰ:mõ ſpiſſus
modo rarus ẽ.Pulſũ diffiniũt medici motum eſſe cordis in ar
terijs reſultãtem que a corde incipiunt aerẽ continẽtes ſpũqꝫ
vitalem:propter hoc indicat diſpoſitionem cordis.ſic et ſpecu
lum mentis refulget in verbis ⁊ corporis motu exteriore.Mo
tus cordis dꝫ regulariẗ eẽ vniformis.Jnequalitas vero pulſus
in motu cordis inequalitatẽ demonſtrat.Jnequalitas iſta pul
ſus incõſtantiam ſignat pectoris:inquietudinem carnalis deſi
derij et humani affectus.hec eſt mulier vaga:quietis ipatiẽs:
ſed vbiqꝫ inſidians que apprehenſum iuuenem ducit in mor-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tem.prouer.vij.Ergo ſecundum conſilium ſapientis.prouer. Prouer.
v.Ne intenderis fallacię mulieris vagi ſunt greſſus eius.qꝛ ſi v.
cut corpus pedibus circunfertur:ſic animus a carnali deſide
rio circunducitur.Aſſimilatur itaqꝫ affectus pulſui qui modo
magnus:modo paruus:modo velox:modo tardus.Nam par
tim ex propria vanitate:partiz ex propria iniquitate:modo di
ligit:modo odit:nunc intenditur:nunc remittitur:et nunc cele
riter diligendo quod malum eſt preuenit iudiciũ rationis:nũc
tardius diligendum quod bonuz eſt nõ poteſt trahi tribulatio
nibus aut exẽplis p̄ceptis:ꝯſilijs:cõminationibꝰ aut promiſſis
¶ Quintum ſignum eſt inquietus ſomnus et non congruo tẽ Quintũ
pore ſumptus.Dormit non congruo tẽpore qui dormit de die ſignuz.
vigilatqꝫ de nocte.Cum ergo per diez proſperitas:per ſomnũ
negligentia deſignetur:morti vicinus eſt qui tempore ſue ſalu
tis congruo negligit ſemetipſum.Ideo clamat pſal.Illumina ps.
oculos meos ne vnqꝫ obdormiam in morte nequando.ꝛc.Fac
ergo ſecundũ conſilium apoſtoli.Ephe.v.Surge qui dormis ephe.v.
et exurge a mortuis et illuminabit te xp̄s.¶ Sextum ſignum Sextuz
eſt ſudor inordinatus ſi fuerit nõ die cretico ſi particularis nõ ſignuz.
ex toto corpore ſed ex aliquo tantũ membro ſi fuerit frigidus
Sudoris purgatio peccatorũ confeſſio.Criſis iudiciuz ſacerdo
tis.Subijcitur ille morti qui non vult aut diſſimulat peccata cõ
fiteri.Nã teſte ſapiente eccle.xvij.A mortuo quaſi non ſit pe
rit confeſſio.Profluat ergo ſudor ex mẽbris ſingulis.id ẽ fiat Eccleſi.
cõfeſſio integra ⁊ generalis.Tunc autem eſt ſudor laudabilis xviij.
quando poſt confeſſionem criminis ſequit̃ bone operationis
effectus.Alioquin qui baptiſatur a mortuo et iteruz tãgit mor
tuum quid prodeſt lauatio eius?Eccle.xxxiiij.Fit autem ſudo
ris euacuatio ſed non laudabilis et quaſi non die cretico cum
peccatum tuum iactas vel accuſas coram ſocijs quod confiteri
non vis:vel non audes in facie ſacerdotis.Sudor gelidus ẽ cũ
non ex amore ſed ſeruili timore confiteris.Si ergo ex hoc ſudo
re ſumas confidentiam euadendi:hoc eſt preſumptio.Cuius
exemplũ habemus hiere.xx.De phaſſur ſacerdote qui popu
lo promittebat ſecuritatem.Cui hieremias ait.In babylonez
venies:⁊ ibi morieris.¶ Septimum ſignum mortis eſt fetoris Septi
exhalatio.hoc enim ſignum eſt ꝙ corpus iam reſoluitur.Sic mũ ſi-
diffuſio infamie.et impudentia delinquendi ſignum mortis ẽ gnum.
Unde de talibus dicitur hiere.vj.Confuſi ſunt qui abomina hiere.vj.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tionem fecerant: quinimo cōfuſione non ſunt confuſi et erube
ſcere neſcierūt. Uulgo dicitur ꝙ qñ vir honeſtus ⁊ verecūdus
tpe ſanitatis nō curat vel nō verecundatur corā hoibus denu
dari: ſignū eſt mortis. Sic qñ negligit hō famā ſuam ſignum
prouer. eſt peſſimū. De talibus aūt ait ſap. prouer. ij. Qui letantur cū
ij. malefecerint ⁊ exultāt in reb⁹ peſſimis: quorum vie peruerſe ⁊
octauū infames greſſus eorū. ¶ Octauum ſignū eſt loquele amiſſio.
ſignū. qñ ſcilʒ hō ꝑdit verbū cōfeſſionis ⁊ diuine laudis. pſ. In infer
pſ. no autem .i. in profundo vitiorum quis confitebitur tibi? Itē
Nonū Non mortui ſed in peccatis laudabūt te dñe. ¶ Nonum ſignū
ſignū. eſt memorie obtuſio. Sic qñ miſer oblitus eſt beneficia diuina
pſ. pſ. Non eſt in morte qui memor ſit tui. De hoc etiam pſ. in ꝑ
ſona domini de peccatorum miſera obliuione cōquerentis ait
Obliuioni datus ſum tanꝙ mortuus a corde. Attende dilige
ter miſer hō ꝙ nō ſolum mortuus es peccato ſʒ ⁊ xp̄s mortu⁹
eſt in corde tuo qr nō tm̄ temetipm̄ interimis: quinimo xp̄m ꝙ
tum eſt de tua peruerſa volūtate denuo crucifigis. Signāter
autē loquitur propheta dicēs mortuus a corde non in corde.
Iuſti namꝙ iugem dominice paſſionis memoriā retinētes xp̄ʒ
paſſum ⁊ mortuum in cordib⁹ ſuis habēt. Impij vero xp̄i memo
riam nō habētes xp̄m a ſuis cordib⁹ expulerūt. ¶ Decimū ſi
decimū gnum eſt motus ceſſatio qñ. ſ. nō poteſt mouere manū: pedem
ſignū. vel aliud mēbrū. Sic in aīa qñ in ea deficit motus bone opera
abacuh tiōis. Cū enim fides ſit vita aīe vt dicitur abacuch. j. Iuſtus ex
.j. fide viuit. Fides autem ſi non habeat opera mortua eſt in ſe
metipſa. Ia. ij. Ideo aīa q̄ ſe non mouet ad opera mortua eſt.
¶ Undecimū ſignū eſt qñ deficit halitus. Ita ſpiritualr̄ mor
Undeci tuus eſt q̄ non inſpirat ſpiritum per deſideriū attrahēdo: nec
mum ſi expirat petēdo in oratione: querendo in meditatione: pulſan
gnum. do in operatione. Uñ pſ. Os meum aperui ⁊ attraxi ſpm̄. Exē
pſ. plum de iuda q̄ deſiderās laqueo ſe ſuſpēdit. ¶ Duodecimum
Duode ſignū eſt qñ deficit tact⁹. Spiritualiter aūt loquēdo hō amittit
cimum tactū ꝑ obdurationē. qñ vidʒ nō ſentit nec dulcedinē diuine cō
ſignū. ſolationis ꝙtuʒ ad guſtū: nec verbū exhortatiōis ꝙtuʒ ad au
ditū. nec cōſiderat diuine largitatis bñficia ꝙtū ad viſuʒ: nec
exempla ſancte cōuerſationis xp̄i ⁊ ſctōꝝ ꝙtū ad odoratū: nec
flagella diuine correctiōis ꝙtuʒ ad tactū. Talis eſt ſilis pha
raoni q̄ ex diuinis flagellis durior effect⁹ eſt ⁊ perijt in mari cū
Prouer exercitu ſuo: ſic pereunt indurati in inferno puer. xxviij. Qui

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mentis eſt dure corruet in malū. Itē ibidē. Qui corripiētē dura xxviij.
vice contemnit repentin⁹ ei ſuperueniet interit⁹. ¶Ab hoc in
teritu nos preſeruare dignetur qui pro noſtra ſalute, noſtras
ſubijt miſerias et pro noſtra vita mortem acerbiſſimam pati
dignatus eſt Jeſus chriſtus dulciſſimus. Amen.

¶Finis primi nouiſſimorū ſcilicet de morte nature.

De meditatione ſtatus poſt mortem.

¶Nota metra ſequentia de medita
tione ſtatus poſt mortem.

HOc ſtatuas menti carnem ſuperare volenti:
Qualiter in turpi ſtabis fetore ſepulchri
Pallidus: obſcurus: et vermibus eſca futurus.
Cuz tibi quid pulchrū blanditur: cerne ſepulchrū:
In quo fetebis putrefactus quando iacebis.
Oſſa ſepulchrorum tibi ſint ſuffragia morum.

Rogo te frater mediteris.
Videsq̄ quid nūc opereris.
Qui ſplēdidus eſſe videris.
Cur nunc laſciu⁹ haberis?
Cur non peccare vereris?
Cur ergo tumeſcere queris?
Ville cadauer eris Famuleris non domineris.
Tibi ſemper viliſiceris.
Minor oībus eſſe ꝓberis.
Timeas ne tu reproberis.
Studeas vt iuſtificeris.
Domino pure famuleris.
A chriſto fac vt ameris.
Crucifixum ſic imiteris.
Ut cruce ſalueris crucifixo conſocieris.

¶Sequitur de ſecundo nouiſſimorum
videlicet de finali iudicio.

SIcut dicit ſapiens pro
uerbiorū .xij. Cogitationes iuſtorum iudicia.
Frequēter em̄ iuſti cogitant iudicia dei. ſꝑ attē
dunt quomodo de oībus factis ſuis reddituri
ſunt rōnem in diuino iudicio. Idcirco ſemꝑ ti

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

midi ſunt in oībus q̄ p̄ eos agunt̄ queadmodum ⁊ ille ſanctiſſi
Job. ix. mus iob dicebat. Job. ix. Uerebar oīa opera ſciens q̄ nō parce
res delinquenti. Et per hūc timorē negligētiā omnē expellunt
ſiuntq̄ diligētes. et ſoliciti in bonis operibus. queadmodū ipe
Job. iob dicebat. Job. xxiij. Conſiderās eum timore ſolicitor. Econ-
xxiij. trario autē ſicut dr̄ prouer. xxviij. Uiri iniq̄ nō cogitāt iudiciū
Idcirco abſq̄ timore oī malo in periculū ſue dānationis ſe ex-
ponūt. Unde de peccatore di. ps̄. Inquinate ſunt vie illi⁹ ī om-
ps̄. ni tempore. Et quaſi ratiōnē aſſignās ſubdit. Auferuntur iu
dicia tua a facie eius. Si enim iudicium dei ante mentis ocu-
los haberent pfecto ſpm̄ interne compunctionis et timoris in
ſe cōciperēt ⁊ a peccatis ceſſarēt q̄ vt dr̄ prouer. xv. Per timo-
Prouer. rem dn̄i declinat omnis a malo. Quis eñ nō timeret vehemen
xv. ter ⁊ ab omni peccato diligēter caueret ſi frequēter ⁊ attēte co
gitaret corā q̄ſto iudice de ſuis operibus ratiōnē neceſſario eſt
Ber. rediturus. Unde di. btūs bernar. Cū recordor moriturus quid
poſt mortē ſim facturus: terret⁹ terror me ventur⁹ quē expecto
non ſecurus. Terret dies me terroris dies ire ⁊ furoris: dies lu
ctus ⁊ meroris: dies vltrix pctōris. Et iterū. Expaueſco quidez
multū: iudicis vēturi vultū: quē latebit nil occultū: nec reliquet
quid inultū: et quis noſtrū non timebit: qn̄ iudex apparebit:
ignis ante quē ardebit: pctōres q̄ delebit. Hec ber. Cū itaq̄ tā
terribile: tāq̄ periculoſum ⁊ prorſus ineuitabile ſit dei iudiciū
quo fiet ſingulis iuſta retributio ſcd̄z opera ſua ideo nobis q̄̄
maxime neceſſaria eſt huius extremi iudicij frequēs ⁊ attenta
meditatio. ¶ Ut igitur planiori atq̄ ordinatiori pceſſu medita
ri poſſimus q̄ ad hm̄oi finale iudiciū ſpectāt ſpirante dei proui
dētia declarabim⁹ p̄ ordinē ſeptē principales conſiderationes.

Prima eſt cōſideratio approbatiue certificationis.
Secūda eſt cōſideratio premonſtratiue ſignificationis.
Tertia eſt conſideratio imperatiue citationis.
Quarta eſt cōſideratio ordinatiue diſpoſitionis.
Quinta eſt conſideratio reuelatiue manifeſtationis.
Sexta eſt conſideratio diſcuſſiue redditionis.
Septima eſt conſideratio retributiue ſententiationis.

PRima igitur conſideratio principalis eſt conſidera-
tio approbatiue certificationis. Circa quam primo
notandum q̄ licet extremi iudicij certa ſit fides: in
pluribus hec eſt fides habitualis tantum et ſopita

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et forte etiam in aliquibus nulla ſed ambiguitas et error. Igr̄ propter cõfutationē incredulorū: et cõfirmationē dubiorū ⁊ excitationē ſopitorū ſatis vtile ac multum neceſſarium eſt declarare omnimodā ac prorſus infallibilē futuri iudicij certitudinez hec eſt enim ſcia nobis permaxime neceſſaria. De qua Bern̄ Ber.
ſer. de vig. na. dñi. Illuminem⁹ nos luie ſcie priuſq̄ de huius mundi tenebris exeam⁹: nec de tenebris tranſeamus ad tenebras: ⁊ tenebras ſempiternas. Que aūt eſt iſta ſcia? pfecto ſcire q̄ veniet dñs etſi qñ veniet ſcire nõ poſſum⁹. At dices. Iſta ſcia oim eſt. quis eñ neſciat vel noīe tenus fidelis q̄ venturus eſt dñs iudicare viuos et mortuos? Non ſane oim eſt iſta ſcia. ſed nec multorū: paucorū eſt. Putas q̄ illi qui cū malefecerint letātur et exultant in rebus peſſimis vel ſciant vel recogitent q̄ veniet dñs? Si dixerint ipſi: tu noli credere qm̄ qui dicit ſe noſſe deū et mandata eius nõ cuſtodit mendax eſt. Nec eñ ſe ita omni impuritate polluerēt ſi dñm ad iudiciū venturū ſcirent hec ber. Patet igitur q̄ non ſufficit ſcientia aut fides habitualis: ſed requirit etiam actualis et attenta conſideratio q̄ cor tāgat et conpungat et ad diuinū timorē efficacit̄ inducat. ¶ Explananda eſt igitur et approbanda futuri iudicij certitudo per tres ſpeciales conſiderationes.

Prima eſt conſideratio declaratiue teſtificationis.
Secunda eſt conſideratio confirmatiue rationis.
Tertia eſt conſideratio inſtructiue exhortationis.

PRima igitur eſt conſideratio declaratiue teſtificationis. Adducendū eſt autē ad hoc triplex teſtimoniū. Primū eſt teſtimonium diuine reuolutionis. Scđm eſt teſtimoniū eccleſiaſtice confirmationis. Tertium eſt teſtimoniū affectiue declarationis. ¶ Primū igitur eſt teſtimoniū diuine reuolutionis. De quo di. bea. aug. xx. de ci. dei. Augu.
c. j. De die vltio iudicij dei qđ ipe donauerit locuturi eiuſq̄ aſſerturi aduerſus impios ⁊ incredulos tāq̄ in edificij fūdamento prius ponere debemus diuina teſtimonia. hec ille. Hmōi autez teſtimoniū eſt triplex. ¶ Primo videndum eſt teſtimonium ꝓpheticum. quod ſcilicet ſumitur ex vete. teſtamento. precipue Deute.
ex prophetis. Unde deu. xxxij. Iudicabit dñs populū ſuum. Et xxxij.
pſ. Parauit in iudicio thronū ſuum. Et eccleſiaſtes. iij. Uidi pſ.
ſub ſole in loco iudicij impietatem: et in loco iuſticie iniquitatē Eccleſi.
et dixi in corde meo. Iuſtum et impium iudicabit dominus et iij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ysa .iij. tempus omnis rei tunc erit. Item yſaie tertio. Dominus ad iudicium veniet cum ſenatoribus populi ſui. Et capitulo decimoquarto. Ecce dies domini veniet crudelis et indignationis plenus et ire furoriſq;. Et Johe. ſecūdo. Cōturbentur omnes habitatores terre quia venit dies domini quia prope eſt dies tenebrarum et caliginis. Sunt et alie plurime prophetaruȝ auctoritates futuri iudicij dei approbatiue quas ad preſens pertranſeo.

¶ Secundo videndum eſt teſtimoniū euangelicū. Nam Mathei vigeſimoſecūdo. fit expreſſa mētio de futuro iudicio. Iteȝ Mathei vndecimo. Cum dominus obiurgaret ciuitates in q̄bus virtutes fecerat nec tamen crediderant ait. Ue tibi chorozain. Ue tibi bethſaida: quia ſi in tyro et ſydone facte fuiſſent virtu. ꝛc. ſequitur. Ueruntamen dico quia tyro et ſydoni re-
Mathei xij. miſſius erit q̄ȝ vobis in die iudicij. Et Mathei duodecimo. Uiri niniuite ſurgent in iudicio cum generatione iſta et condemnabunt eam. quia penitentiam egerunt in predicatione Jone.

Quinq; modis pōt ali' cui conuenire iudiciū. Notandum tamen pro intelligentia iſtorum verborum ſecundum Richardū in quarto diſtinctione quadrageſima ſeptima Q̄ extendendo nomen iudicandi quinq; modis poteſt alicui conuenire iudicium. Primo ex ordinaria poteſtate et ſic iudicabit tota trinitas. Secundo ex autoritate delegata: et ſic iudicabit chriſtus homo. Johannis quinto. Pater iudicium omne dedit filio. Tertio aſſeſſoria dignitate: et ſic iudicabunt viri p̄fecti qui erunt pro perfectione ſuorum meritorum iudici aſſiſtentes. Unde Mathei decimonono: dixit dominus apoſtolis. Amen dico vobis quod qui ſecuti eſtis me in re. cum ſe. fi. homi. in ſe. ma. ſ. ſedebitis et vos ſuper ſedes iudicantes duodecim tribus iſrael. Quarto approbatione. et ſic iudicabunt omnes electi approbando iudicis ſententiam. Apocalipſis de-
Apoca: xix. cimonono. Audiui quaſi vocem tubarum multarum in celo dicentium alleluya: laus gloria et virtus deo noſtro quia vera et iuſta iudicia eius.

¶ Quinto comparatione. ꝛ ſic minus mali iudicabunt magis malos et ſic ſumitur iudicare in auctoritate preallegata de niniuitis.

¶ Tertio videndum eſt teſtimonium apoſtolicum. Ubi per-
ij. pe. iij. currende ſunt alique apoſtolorū auctoritates. Unde. ij. pe. iij. Uenient in nouiſſimis diebus in deceptione illuſores iuxta

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝓprias conſcias ambulãtes et dicẽtes. Ubi eſt ꝓmiſſio aut ad
uentus ei⁹. ꝛc ſequit. Celi aũt qui nũc ſunt ꝛ terra eodẽ verbo
repoſiti ſunt igni reſeruandi in diẽ iudicij et ꝑditionis impio
rũ hoim ꝛc. Aug. aũt exponendo hãc autoritatẽ. xx. li. de ciui.
dei di. Celos iſtos aereos intelligimus quoꝝ locũ ꝛ ſpaciũ aq̃ Aug.
diluuij creſcendo ſuperauit: nõ aũt illos ſupremos vbi ſol ꝛ lu
na ac ſydera cõſtituta ſunt. Itẽ. j. pe. iiij. Reddent rõnem ei qui
parat⁹ eſt iudicare viuos ꝛ mortuos. Et paul⁹ Ro. ij. An igno j. pe. iiij.
ras q̃m benignitas dei ad pñiam te adducit: tu aũt ſm duriciã Ro. ij.
cordis tui ꝛ impenitẽs cor tuũ theſaurizas tibi irã in die ire ꝛ
reuelationis iuſti iudicij dei. qui reddet vnicuiq ſm opa ei⁹.
Si in aduentu principis cõfundit proditor: ſi in aduentu pre
lati iuſti cõfundit ſacrilegus: ſi demũ adultera marito ſupue
niẽte ſtupeſcit: q̃d facere poterit aĩa ꝓditrix: ſacrilega ꝛ adul
tera in aduentu iudicis ſummi regis eterni ꝛc. Itẽ. ij. corin. v.
Oẽs nos manifeſtari opꝫ añ tribunal xp̃i vt recipiat vnuſq̃ſq ij. cor. v
ꝓut geſſit ſiue bonũ ſiue malũ. Nota bene terminos. Oẽs (ge
neral'r ſine exceptione) nos (pſonal'r ſine excuſatione) ma. eui
denter ſine occultatiõe (opꝫ (neceſſario ſine euaſione) añ tri. x.
(palã et publice ſine tergiuerſatione) vt re. ꝛ ꝓut geſ. ꝛc. (plene
et integre pro iuſta retributione. Et btũs iudas in ſua canoni
ca di. Ecce venit dñs in ſanctis milibus ſuis facere iudiciũ con Btũs iu
tra oẽs ꝛ arguere oẽs impios de oibus operib⁹ impietatis eo das.
rum quibus impie egerunt: et de omnibus duris que locuti
ſunt contra deum peccatores impij. ¶ Secundum principale
teſtimonium eſt teſtimoniũ eccleſiaſtice cõfirmationis. Eccle
ſia enim in vtroq ſymbolo tam apoſtoloꝝ q̃ꝫ pr̃m chriſtum
venturum ad iudicium confitetur. Ideo Augu. lib. xx. de ciui
tate dei. c. j. dicit. Tenet omnis eccleſia dei veri chriſtum de
celo eſſe venturum ad iudicandos viuos ꝛ mortuos. Quid er Aug.
go dicent amplius increduli vbi tam validiſſima ꝛ fide digna
de futuro iudicio audiuntur teſtimonia? O pertinaces pecca
tores. O vermiculi debiliſſimi. Credite: credite et attente cogi
tate. Nõ ſunt locuti ꝓphete: nõ apl'i: nõ deniq ipſe xp̃s verba
mẽdacij: q̃ tãto pe veritatẽ dixerũt: vt ꝓ illa etiã mori nõ re
cuſarẽt. O ſõnolẽti. O pigri ꝛ carnales hoies recordemini de
p'io aduentu dñi de quo per tot annoꝝ milia acclamatum
eſt. Ueniet veniet ad redimendũ pplm ꝛ ad ſaluandas gẽtes
Et tandẽ venit: ꝛ que predicta erãt de ipſo in ſcripturis: plene

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

compleuit. De ſecundo aduentu eius modo omnis ſacra ſcriptura proclamat ⁊ loquitur. Ideo firmiter eſt tenendum omnino ꝯueniet. Ueniet inꝙ fortis et terribilis: excelſus et glorioſus in maieſtate et gloria ad humiliandos ſuperbos: ad reprobandos luxurioſos: ad arguendos auaros: ad condemnandum tandem eternis cruciatibus in corpore et anima quoſcunꝙ miſeros peccatores. O igitur anima ſterilis quid agis. cur dormis? Cur venturum iudicez tã ſeuere tibi cõminãtem non times? Quõ poteris ⁊ audebis cõparere corã iudice tã equiſſimo? Propterea iohã. apo. xiiij. Audiuit angelũ voce magna clamantem. Timete deũ ⁊ date illi gloriã ⁊ honorez qꝛ venit hora iudicij eius. O prelati ⁊ magni viri eccleſie. o principes. o barones. o duces. o milites. o doctores. o iudices. o philoſophi. o eloquentes oratores. o delicati iuuenes. o annoſi ſenes. o ſolliciti mercatores. o artifices. o iudei. o gentiles. o chriſtiani. o virgines. o vidue. o coniugate. Timete deum. timete deum. timete deum: quia venit hora iudicij eius. veniet inꝙ et non tardabit. ¶ Tertium eſt teſtimonium affectiue declarationis: ſcʒ ſanctorum qui ex affectione et zelo ſalutis animarum multa de hoc iudicio locuti ſunt. Multa quippe de hoc

Ber. indicio loquitur aug. li. xx. de ci. dei. Et ber. in quadam epl'a di. Ueniet dies illa qñ plus valebũt corda pura ꝙ aſtuta verba: cõſciẽtia bona ꝙ marſupia plena: qmquidem iudex ille non flecte

Hieroñ. tur donis: nec falletur verbis. Et hiero. ad ſabinianũ dyaconuz lapſum. Parce queſo anime tue ⁊ crede dei futurum iudicium. Et idẽ ad aſellaz de fictis amicis. Ante tribunal chriſti ſtabimꝰ Ibi patebit qua mente quis vixerit. Et idem ad heliodoruz de contemptu mũdi. Ueniet veniet dies illa qua corruptibile hoc ⁊ mortale induet incorruptionem ⁊ immortalitatem ⁊c. ſequitur Potentiſſimi quondaz reges coram illo iudice nudo latere palpitabũt. ¶ Exhibebitur cum prole ſua venere tunc ignitus iupiter. Adducetur ⁊ cuʒ ſuis ſtultus plato diſcipulis: ariſtotelis argumenta non proderunt. Tunc tu ruſticanus ⁊ pauper exultabis: gaudebis ⁊ dices. Ecce crucifixus deus meus. hic eſt que ſtuarie filius: hic mr̃is geſtatus ſinu hominẽ deus fugit in egyptum: hic ſentibus coronatus. ⁊c. O igitur humana preſumptio o deteſtabilis ⁊ periculoſa confidẽtia eorum qui in ſua malicia dei iudicium non formidant. O inſenſati peccatores: cogitate diligenter quid acturi eſtis: quid reſpõſuri in extremo die

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

iudicij. Penſate quia non ſunt vane voces ſcripturarum que ve
peccatoribus nunciant. Ue ait ſap. eccl. ij. duplici corde ⁊ labijs
ſceleſtis. Et iterum ve diſſolutis corde: quoniã nõ credũt deo. yſaie. j.
Et yſa. j. Ue genti peccatrici. Et apo. viij. Ue ve ve habitantibꝰ Apoca.
in terra id eſt terrenis ⁊ auaris. viij.

SEcũda eſt cõſideratio cõfirmatiue rõnis. Recta quip
pe rõ ſatis neceſſario concludit futurũ eſſe dei iudiciũ
Dicit quidẽ anſel. ꝙ deus eſt ꝙ̃ nihil maius: aut me- Anſel.
liꝰ excogitari poteſt. Oĩs itaqꝫ rõ bene ordinata dicit
deum eſſe ſumme bonũ: ſumme iuſtũ: ſumme ſapientẽ: ſumme
potentẽ ⁊ ſumme miſericordẽ. Cũ ergo ſit ſumme bonꝰ oĩa pec
cata ſumme ſibi diſplicent: tãtum enim ſibi diſplicent ꝗ̃tum bo
nus eſt. Et cum ſit ſumme iuſtus ſumme vult ea punire. Et cũ
ſit ſumme ſapiens omnia clariſſime videt et omnia ſumme vult
ad rectum ordinem reducere. Et cum ſit ſumme potens nihil
eſt quod eum poſſit in his impedire. Cum vero ſit ſumme mi
ſericors: ſumme vult oĩa bona remunerare. Manifeſtum eſt au
tem ꝙ in preſenti vita nõ fit oĩm peccatoꝝ punitio: neqꝫ oĩm bo
norum retributio: cum multos etiã magnos pctõres videamꝰ
multas habere ꝓſperitates: ⁊ multos deo ſeruientes multas ⁊
grauiſſimas aduerſitates ſuſtinere ergo neceſſe eſt vt alibi fiat Obie
iudicium omnium: in quo fiat omnium malorum punitio ⁊ bo- ctio.
norum retributio. Si quis aũt obijceret quia vt habetur Naũ. Naũ. j.
j. Non iudicabit deus bis in idipſum ſed deus iudicat de ſingu
lis operibꝰ hominũ in morte cuiuſlibet: ⁊ cuilibet retribuit iuxta
opera ſua ergo non eſt expectandum aliud iudicium in fine mũ
di. Reſpõdeo ſecũdũ richar. iiij. xlvij. diſt. ꝙ iudicium qđ nũc fit
in morte eſt ſingulare ſcꝫ de ꝑſona ſingulari: eſt etiam partiale Rñſio.
ſcilicet tantum ſuper partẽ hoĩs ſcꝫ ſupra animã eſt etiam mul
tis ignotum. Erit ergo aliud iudicium in fine ſeculi habẽs tres
conditiones oppoſitas: quod vꝫ erit generale reſpectu omnium
totale ſuper totum hominem ſcꝫ animam ⁊ corpus et omnibus
manifeſtiſſimum. Anime etiam beatorũ ſeparate a corpore nõ
habent perfectam ſuam beatitudinem eo ꝙ nõ habẽt perfectũ
nature ſue modum: ⁊ etiã propter naturalem inclinationem ad
corpora. Unde di. aug. ꝙ aĩe beatorum aliquo modo retardan
tur nec ex toto feruntur in contemplationem diuine maieſtatis Aug.
Similiter nec aĩe reproborum habent ſue damnationis comple
mentum ꝗ̃diu ſunt ſeparate. Non ergo iudicabit deus bis in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

idipſum: quia penam quam aiabus ante inflixerat iterum non infliget: ſed quod deerat ſuperaddet. Erit ergo iudicium illud

Augu. generale: totale ⁊ manifeſtiſſimum. hinc aug. li. xx. de ci. dei. c. j. Ille dies iudicij proprie iā vocat eo ꝙ nullꝰ ibi erit imperite querele locus cur iniuſtus ille ſit felix: ille iuſtus infelix omnium namꝙ tunc non niſi bonorum vera et perfecta felicitas. et omnium non niſi malorum digna ⁊ ſumma infelicitas apparebit.

TErtia eſt conſideratio inſtructiue exhortatiōis: que talis eſt. Cum enim tot ⁊ tātis teſtimonijs ⁊ approbationibus de diuino iudicio certificemur: ⁊ tot ⁊ tātis auctoritatibus pulſemur: ad recogitandum ⁊ cōſiderandum terribiliſſimum dei iudicium: attente igitur atꝙ vigilanter penſemus ꝗ̄ta ſit nobis indicta neceſſitas bene et iuſte viuendi vt ſecuri poſſimus coram illo ſummo iudice compa

Job. xix. rere: et damnationis ſententia euadere. Iuxta illud Job. xix. Fugite a facie gladij: ſcilicet diuine iuſticie: quia vltor iniquitatis gladius eſt ⁊ ſcitote eſſe iudiciū. Frequens vtiꝙ recordatio diuini iudicij plurimum prodeſt ad ſalutem. Ideo bene dicit

Grego. gregorius. Preſentis temporis ſi qua eſt ita agenda eſt leticia vt amaritudo ſequentis iudicij nunꝙ recedat a memoria. Utilis eſt autem huiuſmodi recordatio precipue ad tria.

Diuini iudicij recordatio ad tria vtilis eſt. Primo ad emolliendā cordis duritiā.

¶ Primo ad emolliendam cordis duritiam. Ex conſideratione namꝙ diuini iudicij terretur cor humanū ⁊ ſic mollitur ⁊ compungitur. Job. xxiij. Dominus emolliuit cor meū ⁊ ops conturbauit me. Et greg. xvj. mo. Ex diuino munere cor emolliri dicit quādo ſuperni iudicij timore penetratur. Nec ſine cauſa emolliri debet cor durum ex recordatione futuri iudicij: qꝛ vt dicitur eccle. iij. Cor durum male habebit in nouiſſimo. Legimus in vi. pa. ꝙ quidam interrogauit ſenem. Unde abbas mihi hoc? Cor meum durum eſt: non timet deum et quomodo timebo? Reſpōdit ſenex. Puto ꝙ ſi homo in corde ſuo teneat increpationem poſſidebit timorem. Dixit ei frater. Et quid eſt increpatio? Reſpondit ſenex. Ut in omni re increpet homo animam ſuam ⁊ cogitet ꝙ neceſſario oportet ipſam deo occurrere ⁊ increpationē eius ⁊ ſanctorum ſuſtinere.

Secūdo valꝫ ad agendā ꝓ delictis penitētiā.

¶ Secundo valet ad agendam pro delictis penitentiam. Unñ act. xvij. dicebat paulus. Deus noſter annunciauit hominibꝫ vt omnes vbiꝙ pniam agant eo ꝙ ſtatuit diem in qua iudicaturus eſt orbem in equitate. Legitur in vitis pa. Abbas āmon

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rogat⁹ vt diceret verbũ edificatiõis ait. Talẽ dz hõ facere cogita
tionẽ ſuã qlẽ latrones ⁊ iniqui q̃ ſunt i carcere iudicãdi q̃ q̃rũt
frequẽter vbi eſt iudex: qñ veniet ⁊ maloꝝ ſuoꝝ cõſciũ fiẽt. Ita
et homo debet aiaz ſuã obiurgare ⁊ dicere. Ue mihi quõ habeo
aſtare ante tribunal xp̃i ⁊ malorum meorum reddere rationez.

Abbas ãmõiter rogat⁹ vt verbũ edificatiõis diceret q̃d rñderit.

¶ Tertio ad excitandã boni operis diligentiã. Ideo poſtq̃ ſal
uator Math.xxiiij. locut⁹ eſt de ſuo aduentu ad iudiciũ poſtea
di. Uigilate ſcz in bonis opib⁹: q2 neſcitis qua hora dñs veſter
ventur⁹ ſit. Neſcitis inq̃ qua hora ventur⁹ eſt ad veſtrum iudi
ciũ particulare in hora mortis neq̃ ad iudiciũ vniuerſale in fi
ne mundi. Et ſicut di. gre. Qualis hic quiſq̃ egredit: talis in iu
dicio preſentabit. Ergo ſicut di. paul⁹ gal.vj. Dum temp⁹ ha
bemus operemur bonum. Narrat petrus alphonſus q̃ quidã
ſanctus heremita ne obliuioni traderet hec habebat ſcripta p̃
oculis: et ea frequenter in oratione et meditatione ruminabat
dicens. O anima mea recogita quid operaris dum poteſtas eſt
in manu tua: anteq̃ mouearis de loco tuo: anteq̃ venias ad lo
cum in quo eſt iuſticia et iudicium vbi leges omnia que feciſti
in rotulo conſcientie: vbi angeli a dextris et a ſiniſtris tuum de
nudabunt conſilium: vbi omnes fratres et amici tui te deſerent
redemptionem nullam tibi inuenient. te obliuioni tradent. Me
mento ergo nunc dum potes creatoris tui. Hec ſepe recolens
fremebat tremens ⁊ flebat eccleſiaſtes vndecimo. Si annis mul
tis vixerit homo et in his omnibus letus fuerit: meminiſſe de
bet tenebroſi temporis et dierum multorum qui cum venerint
vanitatis arguentur preterita. Hec igitur crebrius cogitemus
vt ad opera virtutum peramplius excitemur. Talis vtiq̃ me
ditatio ſollicitum hominem facit in bonis agendis et multum
valet ad alleuandum preſentis vite labores. Unde gregorius
in omelijs. Diem illum fratres chariſſimi ante oculos veſtros
ponite ⁊ quicquid modo graue cernit in ei⁹ cõparatiõe leuiat.

Tertio ad excitãdã bõi opis diligẽtiã.

Eccleſi. xi.

Grego.

Secunda principalis cõ

ſideratio eſt cõſideratio p̃mõſtratiue ſignificatio
nis. Ubi cõſiderãda ſunt ſigna precedẽtia finale iu
diciũ. Et circa hmõi ſigna notãde ſunt tres ſpeciales cõſidera
tiões. Prima eſt conſideratio mirifice preſignationis.
Secunda eſt conſideratio terrifice expoſitionis.
Tertia eſt conſideratio euangelice inſtructionis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

PRima igitur eſt conſideratio mirifice preſignatiōis
Ubi cōſiderandum eſt ꝙ terribiliſſimum dei iudiciuꝫ
Greg. terribilia ⁊ mirabilia quedam ſigna precedēt. Sicut
enim di. greg. Ultima tribulatio multis tribulatio-
nibus preuenitur et per crebra mala que preueniunt indican-
tur mala perpetua que ſubſequuntur quia multa mala debēt
precurrere vt malum valeant finē nunciare. Hec ille. Nec tamē
intēdo oīa hmōi ſigna recitare: ſed aliqua tantū de his preſer
tim que ſacris ſcripturis exprimuntur inter q̄ ſunt tria gñalia.
¶ Primum eſt iniquitatis et viciorum inundatio.
Secundum eſt terribilis elementorum cōmotio.
Tertium eſt mirabilis ſupernorum immutatio.
Primum igitur ⁊c. hoc predixit ſal. math. xxiiij. Abūdabit ini-
quitas. Hui⁹ autē abūdantis iniq̄tatis erit triplex cauſa preci
pua. Pria dolēda charitatis īfrigidatio. ſc̄da horrēda ſathane
ſolutio. tertia tremenda antixp̄i cōditio. ¶ Pria igit̄ eſt dolēda
charitatis infrigidatio: q2 ſicut dr̄ math. xxiiij. Refrigeſcet cha
Math. ritas multorū. Sicut em̄ ſeneſcēte microcoſmo ſcꝫ hoīe ſolꝫ ca-
xxiiij. lor naturalis diminui: ſic maiori mūdo appropinquāte ad ter
Ariſto. minum charitas q̄ ſte calor vite ſpūalis refrigeſcet ⁊ pene defi
ciet. Ait em̄ Ariſtoteles ꝙ ſeniū eſt frigidū ſiccum et morbidū
ſic mūdus iā morti. i. termino ꝓpinquo frigid⁹ erit per defectū
charitatis: et ſiccus per defectū deuotionis. Hec autem infrigi
datio iaꝫ ſatis apparet lꝫ circa finē mundi multo maior futura
ſit. Si quis em̄ cōſideret ī quolibꝫ ſtatu ꝙ̄ ideuote deo ſeruit̄
ꝙ̄ tepide ꝙ̄ irreuerēter orat̄ et laudat̄ immo poti⁹ ꝙ̄ multipl'r
cōtēnitur: turpiter dehonorat̄ et blaſphematur: manifeſte vide
bit charitatē ad deum nō ſolum frigeſcere ſed iā notabiliter fri
guiſſe vt pene videat̄ extincta. De charitate vero ad primuꝫ
q̄uo iam plane friguerit clamant nudi: clamāt famelici: clamāt
inedia morientes: relegata eſt mia a filijs hoīm: clauſa eſt ia-
nua pietatis. Contracta eſt largitas niſi que vanitati aut cupi
ditati deſeruit: aruit fons compaſſionis. Et quid reſtat niſi ꝙ
cito fiat iudiciū ſine miſericordia his qui miſericordiam non fa
ciunt. Ut habetur Ja. ij. quod et ſi forte non tam cito fiat in iu
dicio vniuerſali citiſſime tamen fiet in iudicio particulari. Sa
oƷee. iiij. tis nunc impletum videmus illud oze. iiij. Non eſt miſericor-
dia: non eſt veritas: non eſt ſcientia dei in terra maledictum et
mendacium inundauerunt. De huiuſmodi infrigidatiōe cha

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ritatis et de inundatione viciorum inde procedente loquitur apoſtolus..ij.thimo.iij.di.Scio ꝙ in nouiſſimis dieb⁹ inſtabūt tempora periculoſa.Et erunt homines ſeipſos amantes amore ſcꝫ priuato et inordinato amantes inꝗꝫ ſeipſos ſm carnē ꝗ eſt amor cōtrarius charitati.Et ſicut ex charitate virtutes oīes pullulant:ſic ex illo inordinatio amore oīa malorū genera.Unde aug.Ciuitatē diaboli facit amor ſui ꝓpter qđ poſt illa apoſtoli verba videlicet.Erunt homines ſeipſos amātes.ſequitur cupidi:elati:ſuperbi:blaſphemi:parentibus nō obediētes:ingrati:ſceleſti:ſine affectione:ſine pace:criminatores incontinentes:immites:ſine benignitate:proditores:proterui:tumidi:voluptatū amatores magis ꝙ dei.Hec ille.Bernar.Heu me dñe ieſu chriſte:iuſticia receſſit a regibus et principibus.lex dei et zelus a prelatis et ſacerdotibus.obedientia a monachis et religioſis.ſanctitas ⁊ deuotio a clericis:fides a populo:fidelitas a coniugatis verecundia a mulieribus:timor et reuerentia a iuuenibus.humilitas a pauperibus.miſericordia a diuitibus ſapientia a ſenibus:bonitas ab artificibus:ꝗd ergo reſtat amplius niſi veniat antixp̄s et totus finiatur mūdus?Hec ille. O ſi quis linceis oculis cōſcientiarum parietes penetrare ⁊ occulta cordium luculenter perſpicere poſſet:occurrerent certe crimina multa tanto forſitan grauiora quanto ſecretiora.Sed hec ⁊ ſi alium nō habebunt iudicem hominem mortalem:at ſane habebunt ſummum iudicem conſcientiarum ſecretiſſimum inſpectorem:quia omnia nuda ſunt oculis eius:qui ſicut nihil deſeret inſcrutatum:ita nihil preteriet impunitum.Sed videamus que palam coram ſole geruntur:que nec ignorari poſſunt:nec celari:quia tam impudenter hodie multi peccant vt frontē meretricis excedere videant.de quib⁹ yſa.iij.Peccatum ſuū quaſi ſodoma predicauerunt.Palam vtrīꝫ inhonoratur deus iniqs operibus et linguis:cōtēnuntur eius mandata:promiſſiones vilipendunt:cōminationes nō timentur:ſupplicia nō horrent leges tunc abolentur.Et ſicut ait cyprianus.Conſenſere iura peccatis:iura iniuriis militant et iniurie ꝓ iuribus inducuntur abuſiue conſuetudines ſanciunt legem habentes.Sine lege viuunt et legibus abutuntur.diues pauperem ſuppeditat:⁊ potens opprimit impotentem:lupus deuorat agnū:et accipit paſſerem:in mari pyrate predantur:in viis inſidiantur predones. latrones in nemoribus:fures in domibus:in vrbibus abundāt

ij. thimo. iij.

Augu.

Bern.

yſa.iij.

Cyprianus.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſeditioſi:in curijs proditores. Seuit inuicem diſcordātium ma
licia:litigijs replentur omnia:veritas odio habetur et procul
abijcitur. iuſticia peruertitur:regnat impietas et rapacitas:cu
piditas dñatur. quid plura? Que lingua poſſet exprimere que
qualia ꝛ q̄ta flagitia committuntur. qꝛ eñ cito non ꝓfertur cō
tra malos ſententia filij hominum abſqꝫ vllo timore pepetrant
mala. Sicut dicit eccc'i.viij. ¶ Secunda cauſa illius inūdatio:
nis viciorum erit horrenda ſathane ſolutio.i. poteſtatis eius
relaxatio que virtute dñice paſſionis ligata eſt vt non nocere
poſſet quantū vellet quantū ante ſolebat. Tūc aūt oportet illū
ſolui modico tempore. vt dicit apoc.xx. Et apoc. xij. dr. Ue ter
Apoca. xij. re et mari qꝛ deſcendit ad vos diabolus habēs iram magnā
ſciens qꝛ modicum tempus habet. Et hoc fiet deo permitten:
te ad maiorem damnationem impiorum et maiorez probatio
nem atqꝫ perfectiſſimam purgationem electorum. Nā in fine
Apo.vl boni erunt optimi et mali peſſimi. Unde apoc.vlt. Qui nocet
et noceat adhuc:et qui in ſordibus eſt:ſordeſcat adhuc et iuſt⁹
iuſtificetur adhuc:et ſanctus ſanctificetur adhuc. Unde pro:
pter hanc ſathane ſolutionem et charitatis infrigidationem
de qua dictum eſt. Erunt mirabiles et terribiles atqꝫ inſolite
commotiones et turbationes inter homines vt predixit pſal.
Luc.xxj. Exurget gens contra gentē et regnum aduerſus re
Lu.xxj. gnum. Tolletur eñ vbiqꝫ pax de terra:vbiqꝫ prelia mouebun
tur. Ciuitas in ciuitatem:caſtrum in caſtrum:exurget domus
contra domum:perſona contra perſonā armabitur:princeps
contra ſubditos et econtra:laici contra clericos et econtra:reli
gioſi contra ſeculares:et econtra:et etiam religioſi contra reli
gioſos et clerici contra prelatos mouebuntur:ꝛ econtra. Tūc
hiere.ix. implebit illud hie.ix. Unuſquiſqꝫ ſe a proximo ſuo cuſtodiat
et in omni fratre ſuo non habeat fiduciā qꝛ omnis frater ſup
plantās ſupplātabit:ꝛ omnis amic⁹ fraudulenter incedet ꝛ
vir fratrem deridebit.ꝛ veritatem non loquetur. docuerūt eñ
linguas ſuas loqui mendacium. ¶ Tertia cauſa eſt tremendi
antichriſti conditio vbi ſunt tria conſideranda. Primum eius
conditio deteſtabilis. Secundū iuſtorum conſolatio delectabi
lis. Tertium antichriſti interfectio mirabilis. Primo igitur eſt
conſideranda ipſius antichriſti conditio damnabilis. Nā ſicut
dicitur.ij.theſ.ij. Eius aduentus erit ſm operationem ſatha
ne. Et ibidem ante vocat antixps hō peccati:filius perditiōis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Utetur aũt triplici via ad ſubuertendos hoĩes. Prima via eſt Anti-
ſophiſtica blandimentorũ oſtenſio ſiue deceptiua ſimulatio. xp̃s tri-
Uñ .ij. theſ. ij. Dicit̃ ꝙ eius aduent⁹ erit in oĩ ſeductione iniqui plici via
tatis. Unde volens vtriꝗ populo complacere veniẽs in hieru vtet̃ ad
ſalem vt dicunt aliqui circuncidet ſe vt ex hoc acquirat gratiã ſubuer-
iudeorum propter quod etiam faciet ſabbatã cuſtodiri. Diez tendos
vero dominicuz etiam precipiet propter xp̃ianos vtriſꝗ ſe con homies
formare volens vt vtroſꝗ decipiat. Hac autẽ via blanditionis Prima
vtetur tripliciter. Primo in ſanctitatis ſimulatione. In aperto via.
eñ caſtitatẽ ꝛ ſctitatẽ ſimulabit oĩmodã vt oẽs ad ſe alliciat ꝛ
oſtẽtatione ſeducat: ꝛ dicat ſe eſſe meſſiam promiſſum in lege.
Unde iudei credentes eum eſſe meſſiam quẽ multis tempori
bus expectauerunt: conuertentur ad eum. Q̃uis eñ in aperto
caſtitatem et ſanctitatẽ ſimulet: erit tñ in concupiſcentijs mu
lierum. vt dicit̃ dani. xj. Et cor eius in tantã efferet̃ ſuperbiam
vt legẽ et curſum tp̃m ſe mutare putet. vt dr̃ dañ. vij. Et in deũ
ꝓferet blaſphemias dicens ſe deũ eſſe. xp̃m autẽ dicet fuiſſe ij. the. ij.
ſeductorem. Unde apoſtolus .ij. theſ. ij. Tunc reuelabitur ho
mo peccati filius ꝑditionis caput oĩm iniquorũ qui aduerſat̃
et extollit̃ ſuper oẽ qđ dr̃ deus aut qđ colit̃ ita vt in tẽplo dei
ſedeat oſtendẽs ſe tanꝗ̃ ipſe ſit deus. Ueniens eñ in hieruſa
lem ſedebit in templo ꝛ adorari ſe faciet vt deum. Quod vtiꝗ̃
templum reedificabunt iudei ſibi adherentes. Secũdo in cal Dani.
liditatis ꝑſuaſione q̃ſicut dr̃ dañ. viij. Diriget̃ dol⁹ in manu viij.
ei⁹. Extortas eñ ꝛ fallaces ſcripturarũ adducet expõnes. Fal
ſitas itaꝗ tunc publice ꝑdicabit̃: nec ꝑmittet̃ ꝟitas ꝑdicari.
Uñ de illis q̃ decipient̃ ꝑ antixp̃z dr̃ .ij. theſ. ij. Eo ꝙ charitatẽ
veritatis. i. legẽ euãgelicã nõ receperũt vt ſalui fierẽt. Jđ mit
tet illis de⁹ opationẽ erroris vt credãt mẽdacio vt iudicent̃ oẽs
qui nõ crediderũt ꝟitati ſed cõſenſerũt iniquitati. O lz vnus
futurus ſit antixp̃s peſſimus oĩum: tñ certe iã multi ſunt anti
xp̃i: nã plurimi ſunt ſupbi: luxurioſi: ſeductores: veritatis ſub
uerſores ꝛ falſitatis defenſores. j. io. ij. Nunc antixp̃i multi fa
cti ſunt. Tertio in largitatis exhibitione. Sicut eñ apl'us ait
ij. theſ. ij. Ueniet in omni virtute: ſcilicet poteſtatis humane ij. the. ij.
et opulentie temporalis. Creditur enim ꝙ reuelãte magiſtro
et poſſeſſore ſuo diabolo inueniet theſauros occultos q̃bus vte
tur ad vanitatem et gloriã mundialem et deceptionẽ multoꝝ.
Cum eñ tũc in multis regnet cupiditas hoc modo facilr̃ ad

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Secūda via. eum inclinabuntur. ¶ Secunda via principalis eſt mirifica
prodigiorū opatio. Nā ſicut dicit apo. ij. theſ. ij. Erit eiꝰ aduē
tus in ſignis ⁊ prodigijs mendacibus. Differūt autē mēdacia
vel qr non erunt vera ſʒ phantaſtica qr videt diabolꝰ cuiꝰ vir
tute operabit̄ pſtigiabit oculos videntiū vt videat̄ eſſe qđ non
erit. vel dicūtur mendacia qr ad confirmādū mendaciū et ad
ſeducēdas aīas oſtendentur lʒ aliqñ vera ſint a parte rei. Nec
tñ dici debent mirabilia qr virtutē creatā non excedent ſed mi
rabilia dici poſſent. Diabolus enim ſubtilē habēs intelligen
tiam ⁊ longam experientiā quod natura facit ſucceſſiue ipſe ſcit
quaſi in inſtāti. i. ſubito ⁊ imperceptibiliter opari: ſicut magi
pharaonis virgas in ſerpentes ſubito conuertiſſe leguntur. vt
habetur Exod ſeptimo. Miraculum autem facere ſolius eſt
diuine potentie. qr ſicut ipſe eſt ſolus author nature ita ſolꝰ
poteſt naturam tranſmutare operando ſupra nature poteſtatē
Inter cetera aūt mirabilia que faciet antichriſtꝰ vt appareat
xp̄s in lege promiſſus ſimulabit ſe mortuū et poſtea operatiōe
demonum mirabiliter ſuſcitatum Nec ſolus ipſe predicabit et
homines ſeducet ſed etiā diſcipulos cōgregabit quos aplo̅s di
cet quos ad predicandum eiꝰ aduentū vbiq; deſtinabit: hi ciui
tatem ſanctā hierlm calcabunt menſibus. xlij. vt dicit apo. xj.
id eſt annis tribus ⁊ dimidio eccl'iam perſequent̄. De iſtis pre
Math. xxiiij. dixit dominꝰ Mat. xxiiij. Surgēt pſeudo chriſti pſeudo prophe
te ⁊ dabunt ſigna magna ⁊ prodigia vt in errorem mittant̄ etiā
Tertia via. ſi fieri poteſt electi. ¶ Tertia via eſt tormentorū inflictio. Nā
ſicut dicit̄ Mat. xxiiij. Erit tūc tribulatio magna qualis nunq;
Math. xxiiij. fuit ab initio mundi neq; fiet. Et hoc innuitur apo. j. vbi dicitur
Et pedes eius ſimiles auricalco ſicut in camino ardenti per pe
des xp̄i vltima eiꝰ membra: per caminum ardentem tribulatio
nis vehemētia deſignatur. Exhibebit enim antichriſtus in tor
Grego. quendo fideles omnia genera tormētorū q̄ antiquitus in ſctis
Iuſti et ſcti poſt ātixpi dā nabilē cō ditionem tripl'r cō ſolabunt̄ Primo.
martyribus ſunt impleta ⁊ ſm ingeniū ſui ſubtilitatem nouis et
inauditis ſupplicijs affliget. et ſicut dicit greg. xxxij. mor̄. Pen
ſemus que erit humane mentis tentatio illa quādo ⁊ pius mar
tyr corpus tormētis ſubijcit ⁊ tñ ante eius oculos mirabilia tor
tor facit. ¶ Secūdo poſt dānabilem antichriſti conditionem eſt
conſideranda iuſtorum ⁊ ſanctorū conſolatio delectabilis. In
tot em̄ et tantis anguſtijs conſolabuntur tripliciter. Primo pro
pter ſcripturarum prenunciationem propheticam que expreſſe

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

habetur Mat.xxiiij.et.ij.theſ.ij.Nam ſicut dicit Ro.xv.Que
cunqꝫ ſcripta ſunt ad noſtrã doctrinam ſcripta ſunt vt per pa
tientiã et cõſolationẽ ſcripturarũ ſpẽ habeam⁹.Scdo ꝓpter Scdo.
tpis abbreuiationẽ vñ dicit ſal.math.xxiiij.Niſi breuiati fuiſ Math.
ſent dies illi nõ fieret ſalua ois caro ſed ꝓpter electos breuia xxiiij.
buntur.Ecce prius dñs et tribulationis imanitatẽ ⁊ ei⁹ abbre
uiationẽ pdixit vt et ſi ex prenunciata tribulatiõe tã horribi
li terreremur:audita tñ ei⁹ abbreuiatione per patientiã ſum
ptis viribus armaremur.Tertio ꝓpter enoch ⁊ helie predica Tertio
tionem catholicã.In hac em̃ tanta neceſſitate nõ deſeret dñs
ſanctos ſuos ſed ad eorum cõſolationẽ mittet enoch et helyã
ſicut dr apo.xj.Ad hoc em̃ viuentes reſeruati ſunt in paradi
ſo terreſtri vt illo tpe venientes antixpm redarguant:vacillan
tes in fide confirment:et ſeductos reuocent.prophetabũt au
tem diebus mille ducentis ſexaginta amicti ſaccis.i. tribus
annis cum dimidio.¶Tertio conſideranda eſt antixpi inter
fectio mirabilis.ipſe enim veniens in monte oliueti ſimulabit
ſe velle in celum aſcendere.ſed ſicut dicit apoſtolus.ij.theſſa.
ij.Dñs ieſus ipſum interficet ſpũ oris ſui.Ibi qr ſeductor ille
peribit vnde dñs aſcendit in celum.poſt interitũ autem eius
nõ ſtatim veniet dñs ad iudicium vt electi qui in tribulatione
tanta titubarũt tps habeant penitẽdi.Quãto aũt tpe poſtea
venturus ſit penitus ignoratur.In illis aũt diebus fiet qua
ſi ſilentium in celo.i.pax in eccleſia tribulatiõe ceſſante.Tũc
miniſtri antixpi gaudebunt nuptias et conuiuia celebrantes
ac ludos diuerſi generis exercentes eo ꝙ habebunt ſecurita
tem et pacem lz eorũ preceptor mortuus ſit.Sed ſicut ait apo
ſtolus.j.theſſalo.v.Cum dixerit pax et ſecuritas repentinus
eis ſuperueniet interitus.Et ſal.Mat.xxiiij.De die illa ⁊ ho
ra nemo ſcit neqꝫ angeli celorũ niſi ſolus pater.Sicut aũt fuit Math.
in diebus noe ita erit et aduẽtus filij hois.Sicut em̃ erant in xxiiij.
diebus ante diluuium comedentes et bibentes:nubentes et
nuptui tradentes vſqꝫ ad illum diez in quo introiuit in archã
noe:⁊ non cognouerunt donec venit diluuium et tulit omnes
ita erit aduentus filij hominis.

Secundum principale ſignum eſt terribilis elemen-
torum commotio que precipue triplex erit. Prima
terre turbatiua cõcuſſio.Secunda maris et fluctum
cõfuſiua turbatio.Tertia aeris turbatiua diſpoſitio

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Prima igitur commotio in elemētis erit terre turbatiua cō
Lu.xxi. cuſſio. Sicut enim dicitur lu.xxi. Erunt terremotus magni ꝑ
loca crebriores videlicet et incomparabiliter vehementiores
ſolito: vt ciuitates: turres: et caſtra deſtruant: et montes a fun
damentis euertant. Tunc implebitur illud yſaie.xxiiij. Terra
yſaie.xx commotione commouebitur: agitatione agitabitur terra. pſ.
iiij. Uidit et commota eſt terra. Montes ſicut cera fluxerunt a fa
cie domini: a facie dñi omnis terra. In terra etiā erit fames ⁊
ſterilitas. Uñ dr lu.xxi. Et hec erunt non in vna regione tm̄ ſʒ
Lu.xxi. vbiqꝫ. Unde lu.xxi. dr ꝙ hec ſuperuenient vniuerſo orbi.
¶ Secunda eſt aquarum confuſiua turbatio. Erūt em̄ in ma
ri et fluminibus inundationes inſolite. ſonitus inauditi. ele
uationes ac depreſſiones vndarum. et tempeſtates tam audi
tu terribiles ꝙ̄ aſpectu. Unde lu.xxi. Pre confuſione ſonitus
Lu.xxi. maris ⁊ fluctuū areſcētibus hoibus pre timore ⁊c. Unde ſicut
refert hier. ſe inueniſſe in annalibus iudeorū. Mare ſe vna die
eriget ſuper altitudines montium.xv. cubitis. ſtās in loco ſuo
quaſi murus. Sequenti aūt die tm̄ deſcēdet vt vix videri poſ
ſit. Dehinc marine belue apparētes ſuper mare dabūt mugi
tus vſqꝫ ad celum: et dehinc ardebit mare ⁊ oēs aque. ꝑpter
hec igit terribilia ſigna q̄ dicta ſunt ⁊ dicēda erūt hoies aridi
ſtupidi: tabeſcētes ⁊ velut amētes loqui mutuo non valētes.
¶ Tertia eſt aeris trāſmutatiua diſpō. In eo quippe erūt epy
dimie.i. infectiones maxime ex quibus orietur peſtiletie. vt dr
lu.xxi. Morbos ⁊ mortes innumerabiles tam in hoibus ꝙ̄ in iu
mētis generātes. Erūt etiā tonitrua coruſcationes tēpeſtates
et grādines: eſtus intolerabiles ventorum concurſus et turbi
nes. hec aūt omnia tāta et tā crebra erunt qualia nunꝙ̄ ante
Sap. fuerūt. Uñ ſap.v. Ibūt directe emiſſiōes fulgurū ⁊ tāꝙ̄ a bene
v. curuato arcu nubiū exterminabūt. ⁊ a petroſa ira plene mittēt
grādines. ⁊c. Uēturū etiā iudicē ꝑcedet ignis q̄ faciē hui⁹ mun
di cōburet. Et ſicut ait dñs math.xxiiij. Celū ⁊ terra trāſibunt
nō ſcdm ſubſtātiā: ſʒ ſcdm qualitatē q̄ mutabit in meliorē celū
dico aereū. lʒ et celū ethereū trāſeat a diſpoſitione in qua nūc
eſt qr ceſſabit motus ei⁹ ⁊ magis luminoſum fiet. Tātum autē
aſcēdet ignis preambulus iudicij ꝙ̄tuʒ aſcēderūt aq̄ diluuij
videlʒ.xv. cubitis ſuꝑ cacumina mōtiū vt hāc mundi partē pur
Ps. get a ſordibus pctōꝝ. De hoc igne dr in pſal. Ignis ante ipm
ꝑcedet ⁊ inflammabit in circuitu inimicos eius.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

T Ertium principale ſignū eſt mirabilis ſupernorū im
mutatio. Q꞉ ſicut dr lu.xxj. Erūt ſigna in ſole ⁊ luna ⁊ Lu.xxi.
ſtellis. Et pōt hoc ſignū aſſignari ſub triplici mēbro. Math.
¶ Primū eſt ſolis ⁊ lune denigratio Mat.xxiiij. Sol xxiiij.
obſcurabit ⁊ luna nō dabit lumē ſuū. Et iohel.ij. Sol ⁊ luna ob Johel.ij.
tenebrati ſunt. Ubi notādū ſcdʒ alexādrū in.iij.pte ſumme. Et
richardū q̄ ſequunt magiſtrū.xlviij.diſ.iiij.libri. Q꞉ ſolē ⁊ lunā
obſcurari poteſt itelligi vel in ipo aduētu iudicis ⁊ ſic dicunt ob
ſcurari nō ſui luminis priuatione: ſed ſuperueniēte maioris lu
minis claritate.ſ.claritate corpis xpi. Et hoc predixit yſa.xxiiij.
Erubeſcet luna ⁊ cōfundet ſol cū regnauerit dn̄s exercituum in yſaye
monte ſyon et in hierl'm et in cōſpectu ſenum ſuoꝝ fuerit glifi xxiiij.
catus: pōt etiā intelligi ſolem ⁊ lunā obſcurari añ aduentum iu
dicis ⁊ ſic patientur eclipſim ſupernaturaliter qm̄ ſi hoc fieret
per naturam non oporteret hoc poni inter ſigna cū multotiens
hoc acciderit. De hac eclipſi habetur iohel.ij. Sol vertet in te
nebras ⁊ luna in ſanguinē anteq̄ȝ veniat dies dn̄i magnus et Johel.
horribilis. ¶ Scdm̄ eſt ſtellarū apparens deſcēſio math.xxiiij. ij.
Stelle cadēt de celo. Dicit aug.xx.de ci.dei.c.xxiiij. Credendū
eſt ꝙ tropica ſit illa locutio eo ꝙ proprie loquēdo verificari nō Augu.
poſſet q꞉ corpora celeſtia non ſunt grauia: neq̄ȝ corruptibilia: vt
dicit ariſto.j.de ce.⁊ mun. Ideo dicuntur cadere de celo q꞉ vide
būtur ſuo lumine priuari ſuperueniēte claritate maiori. Johel.
ij. Stelle retraxerunt ſplendorē ſuum. Uel poteſt intelligi ꝙ ca
dent de celo q̄ntum ad apparitionem quia inflammati vapores
in tanta multitudine deſcendēt vt videātur aſpiciētibus ꝙ ſint
ſtelle de celo cadētes. Scdm̄ autem Ambroſium ſtelle cadent de Ambro
celo id eſt qui fulgere videbātur in eccleſia ⁊ eſſe firmiſſimi tur ſius.
babūtur a ſanctitate vite et veritate fidei cadentes. ¶ Tertiū
eſt celeſtium virtutum cōmotio.lu.xxj. Nam virtutes celoꝝ mo
uebuntur. dicuntur angeli virtutes celorū q꞉ eorum habitatio Angeli
in celis eſt: aut quia ſecūdū philoſophos ſunt motores orbiū ce quare di
leſtium. Moueri autē dicuntur motu reuerentie. Ex conſidera cuntur
tione em̄ maieſtatis iudicis venientis reſiliēt in ꝓpriā prauita virtutes
tē: ⁊ videndo eū iratū cōtra impios quaſi tremere videbunt. Si celorū.
cut ꝓ patrefamilias vehēter irato oēs eiꝰ amici motū quēdā ⁊ ſigna
cuiuſdā cōformationis oſtēdunt. Aut dn̄r moueri ad irā q꞉ ex
plebūt miſteriū cōſummationis mundi ⁊ reſurrectionis gn̄alis: Math.
ſicut dicit mat.xiij. Mittet filiꝰ hois angelos ſuos et colligent xiij.

Miniſterio de Educación, Cultura y Deporte

de regno eius omnia ſcandala. Et ibidem infra. Exibunt an-
geli et ſeparabunt malos de medio iuſtorū. Uel aliter etiam di
ci poteſt ꝙ mouebūtur virtutes celorū. i. angeli illius ordinis
quorum officium eſt circa mundum regimē gerere faciendo ali
qua facta inſolita ad reuocandū hominū mētes in deū per mo
dicum autem tempus añ aduētuʒ iudicis facient opera maio
ris admirationis ꝙ̄ vnꝗ̄ ante fecerint.

SEcunda ſpecialis conſideratio eſt conſideratio terri
fice expoſitionis. Ubi exponēde ſunt rationes propt
quas tot et tanta ſigna precedēt iudiciū que ſunt po
tiſſimū tres ¶ Prima ꝓpter fiende cōſummationis
deſignationem. Scđa ꝓpter horrende vindicationis cōmina
tionē. Tertia propter tremēde ſentētiationis prefigurationem
¶ Prima ꝓpter fiende cōſummationis deſignationē. Nā ſicut
Chriſo. in principio mundi poſita ſunt luminaria lucētia in celo quaſi
ſup ma- oſtēdentia mundū inceptū ſic in fine mūdi amittēt lumē ſuuʒ
theum. vt oſtendāt mundū deficere. Chri. ſup mat. Patrefamilias mo
riente domꝰ eiꝰ turbat. familia plangit et nigris ſe veſtibus in
duit. Sic humano genere propter qđ facta ſunt oīa circa finē
cōſtituto celi miſteria lugēt et cādore depoſito tenebris induun
tur. Hec ille. Et ſic dicendū etiā ꝓpter eandē cauſam futuras
eſſe trāſmutationes inſolitas in elemētis et aliis. ¶ Scđa ra
tio eſt ꝓpter horrēde vindicationis cōminationem. Sicut em̄
qn̄ paterfamilias cōtra aliquē propter iniurias ſibi factas eſt
vehemēter iratus omēs eius domeſtici ad dn̄i ſui vindictam
vnanimiter aiantur: et ei qui fecit iniuriā terribiliter cōminan
Sapiē. tur. Sicut dr ſap. xvj. Oīs creatura factori ſuo deſeruiens exar
xvj. deſcit in tormētū cōtra ipſos ad vidicādas iniurias creatoris
Erūt ergo ſigna ⁊ cōmotiones terribiles in creaturis dei ⁊ hor
rende imutatiōes quaſi ſe oſtendāt paratas ⁊ armatas ad vindi
Sap. v. ctam ꝯ impios. Iuxta illđ ſap. v. Armabit creaturā ad vltionē
inimicorū. Nā exigēte iuſticia p q̄ quis peccat p hec et torquet:
Grego. vt dr ſap. xj. Peccāt aūt hoīes oībus creaturis dei abutēdo. Jō
vt di. greg. Quin cūctis deliquimꝰ: in cūctis ferimur: vt implea
tur qđ dictū eſt ſap. v. Pugnabit pro eo orbis terrarū ꝯ inſenſa
tos. Oīa nāꝗ vt dt idē gre. q̄ ad vſuʒ vite accepimus: ad vſum
cōuertimus culpe. ¶ Tertia rō eſt ꝓpter timēde ſentētiatiōis
ꝑfigurationē. Hec em̄ oīa terribilia q̄ ꝓcedēt iudiciū prefigura
bunt ⁊ oſtendēt ꝙ̄ terribilis erit miſeroꝝ reproboꝝ cōdēnatio.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Vt ſicut dt gre. in omel. Multa debēt mala pcurrere vt malū valeāt ſine fine nūciare. Si itaq̄ tremebūt ⁊ horrebūt hoīes vidētes inſolitas tenebras et inſolitā ſolis ⁊ lune ⁊ ſtellarū obſcurationē. pēſate q̄ horrendū erit in horribiliſſimū illū ac tenebroſuʒ carcerē inferni imperpetuū recludi vbi miſer reprobꝰ imperpetuuʒ nō videbit lumē. Si tā horribiles erūt elemētorum ⁊ aliarū creaturarū cōmotiones ⁊ ſi timent hoīes aliq̄n nocturnos ſtrepitus: cogitate q̄tus erit horror reprobis audire tremendā vocē filij dei eos exprobrantis. Ad cuius quidē vocis ſonitū celū et terra mouetur. Sic itaq̄ ſicut primꝰ xp̄i aduētus fuit figuris ⁊ enigmatibus pſignatus vt eū veniētem homines cū maiori deuotione ſuſciperēt: ſic ēt ſcdm eiꝰ aduentuʒ terribilem et horrendum voluit per ſuos prophetas proclamari multiſq̄ pcedentibꝰ ſignis demōſtrari: vt qui boni ſunt ad meliora prouocentur. ⁊ qui in peccatis ſunt cito ad pn̄iam conuertantur. Impenitentes vero reprobi inexcuſabiles merito iu dicentur. Unde Greg. in omel. Saluator noſter paratos nos inuenire deſiderans ſeneſcentem mundum que mala ſequantur denunciat vt nos ab eius amore compeſcat appropinquam te eius termino quante perſecutiones preueniant innoteſcit. vt ſi deum in tranquillitate metuere nolumus: vicinuʒ eius iudicium vel perſecutionibus attriti timeamus. hec gregor. O cor neq̄ ſi ad hec audita non mollirís: nec ad pn̄iam prouocaris durius es lapide: durius adamante. Terribilia vtiq̄ ſigna q̄ precedunt: ſed multo terribilius iudiciū quod ſequitur. Chri. Terribile eſt illud iudicium et ineuitabilis eſt pena et intolerabile illud tormentum. Grego. Gr ego. Chri.

T Ertia eſt ſpecialis conſideratio euāgelice inſtructionis. Ubi cōſiderande ſunt et diligenter notāde ſalutares ille atq̄ benigniſſime inſtructiones q̄ a domino in euāgelio poſt prenunciationem predictorum ſignorum ſubiungūtur: que precipue ſunt tres.

Prima eſt inſtructio delectabilis conſolationis.
Secunda eſt inſtructio inuiolabilis confirmationis.
Tertia eſt inſtructio perutilis exhortationis.

¶ Prima eſt inſtructio delectabilis conſolationis. lu. xxi. his antē fieri incipiētibus reſpicite et leuate capita veſtra q̄m appropiquat redēptio vr̄a. gre. Vt p̄miſſa ꝯ reprobos dicta ſunt mox ad cōſolationē electorū verba vertunt. Nam ſubdit. hi ; Lu. xxi. Grego.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

autem fieri incipiẽtib⁹ reſpicite vos electi p̱ fidẽ ⁊ diligẽter attendite ⁊ leuate p̱ ſpẽ capita veſtra .i.mẽtes veſtras a terrenis ad celeſtia expectatiõe gandioſa erigite ⁊ corda veſtra exhilarate:vt exponit ipſe gre. Qm̄ ecce appropinquat redẽptio vr̄a plena ⁊ pfecta quā expectatis:que erit in glorificatiõe aīe ⁊ corporis ⁊ liberatiõe ab oī ſeruitute ⁊ miſeria.ro.viij. Ipſa creatura liberabitur a ſeruitute corruptionis in libertatẽ glorie filiorum dei. Nā lꝫ ſufficiẽter ſolutū ſit preciū redẽptionis hūane p̱ xp̄m:vltim⁹ tn̄ ⁊ cõpletus hui⁹ redẽptionis effectus erit in die iudicij in plena glorificatione corporis et anime. Et pro maiori declaratione veritatis ſubiungit domin⁹ ſimilitudinẽ.luce.xxi.

Lu.xxi. di. Uidete ficulneā et omnes arbores cum producunt iam ex ſe fructum ſcitis qꝛ prope eſt eſtas. Ita et vos cum videritis hec fieri ſcitote qꝛ prope eſt regnum dei. ¶Secunda eſt inſtru

Math. xxiiij. ctio inuiolabilis confirmationis. Mat.xxiiij. Amen dico vobis quia non preteribit generatio hec ſcilicet ſpiritualis filiorum dei donec oīa fiant. Celū ⁊ terra trāſibunt verba aūt nõ preteribunt. Et idẽ habet lu.xxi. Gre. Omīa p̄dicta ſub magna certitudine cõfirmātur cū dꝛ. Amẽ dico vobis.qꝛ nõ p̄teribit ⁊c.

Grego. ¶Tertia eſt inſtructio putilis exhortationis q̄ p̄cipue eſt triplex. Prima eſt exhortatio fugiende abuſionis. Cū eīn futurū ſit dei iudiciū ita terribile:fugiende ſunt cum oī ſollicitudine oēs carnis et mūdi huius abuſiones:oēſqꝫ petoꝝ occaſiones Ideo poſt p̄dicta dicit dñs lu.xxi. Attẽdite vobis ne forte gra

Lu.xxi. uentur corda veſtra a crapula ⁊ ebrietate ⁊ curis hui⁹ vite ne ſuperueniat in vos repentina dies illa. Tanqꝫ laqueus enim ſuperueniet in oēs qui ſedent ſuper faciem omnis terre. ¶Secunda eſt exhortatio accelerande preparatiõis vt ſcꝫ vnuſqſqꝫ diligẽter bonis operibus inuigilet. Mat.xxiiij. Uigilate ergo

Math. xxiiij. qꝛ neſcitis qua hora dñs vr̄ venturus ſit. Illud autẽ ſcitote qm̄ ſi ſciret paterfamilias q̄ hora fur veniret:vigilaret vtiqꝫ et non ſineret perfodi domū ſuā. Ideoqꝫ et vos eſtote pati qꝛ q̄ hora nõ putatis filius hoīs vẽturus eſt. ¶Tertia ē exhortatio frequẽtande orõnis.lu.xxi. Uigilate itaqꝫ oī tp̄e orātes vt digni

Lu.xxi. habeamini fugere oīa iſta q̄ futura ſunt ⁊ ſtare añ filiū hoīs. O ſaxeū pect⁹:o adamātinū cor.o inſenſibilis mens peccatrix aīe:que audiendo ea que dicta ſunt non cõpungitur:non excitatur:non deponit peccata:nõ reuertitur ad dñm deum ſuum.

¶Sequitur tertia principalis conſideratio.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tertia principalis conſideratio eſt conſideratio imperatiue citatiõis Ubi ↄſiderandũ eſt ꝙ dño ad iudiciũ veniente voce terrificatr tuba mirabili perſtrepente qua celũ ⁊ terra cõmouebitr ⁊ oĩs creatura concutie tur: oẽs hoies ad iudiciũ vocabũtur. dicẽdo. Surgite mortui ve nite ad iudiciũ dei. Et hac citatione terribili citabũtur ad tribu nal eterni regis. O q̃ntus tremor: q̃ntus horror erit damnatis cũ tãta authoritate ſe miſeros audiẽt: tã potẽti iperio cõuocari. videbũt totũ mundũ ↄ ſe cõmoueri. ⁊ cõtra ſe oẽs creaturas armari. heb. x. Terribilis ẽ expectatio iudicij. Circa hãc aũt tiratione tria ſunt precipue conſideranda.

Primũ eſt citationis qualitas horribilis.

Secundum eſt cauſe arduitas incomparabilis.

Tertium eſt comparendi neceſſitas ineuitabilis.

Primũ igitur eſt ⁊c. Põt autẽ hui⁹ citatiõis q̃litas horribilis videri cõſiderãdo tria. Prio terribilem citationis cõditionẽ. Scdo ꝑpheticã diei illi⁹ deſcriptionẽ. Tertio mirabilẽ ſctõꝝ explanationem.

¶ Prio igitur conſiderando terribilem citationis conditionem que poteſt declarari ex tribus.

¶ Prio ex noiatione ꝑphetica. Noiatur eñi diuerſis noibus terrorẽ iportãtib⁹. Dr̃ eñi a ꝑphetis tempeſtates: turbo: tonitruũ: q̃ oĩa citationẽ illã terribilẽ fore ſignificãt. Prio q̃ dicitur tẽpeſtas deiiciẽs ſuperbos ⁊ ãbitioſos. pſ. Inimici ꝟo domini mox vt honorificati fuerit deficientes queadmodũ fum⁹ deficient: queadmodũ incꝫ fum⁹ delectus auẽtoꝝ tẽpeſtate. pſ. In circuitu ei⁹ tẽpeſtas valida. Aduocauit celũ deſurſuꝫ ⁊ terram diſcernere ppl'm ſuuꝫ. Scdo dr̃ turbo inuoluẽs ſeductores fraudulẽtos ⁊ ꝓditioſos. Job. iij. Occupet eũ caligo ⁊ inuoluat ama ritudie: noctẽ illã. i. pctõꝝ tenebroſitatẽ tenebroſus turbo poſſideat. Et hier̃. xxv. Dñs de excelſo rugiet ⁊ de habitaculo ſancto ſuo dabit vocẽ ſuam. ⁊c. Sequitur. Egredietur ecce afflictio et ecce turbo magnus egredietur a ſummitatibus terre. Tertio dicitur tonitruum concutiens raptores et malicioſos. Job. xviij. Terrebunt eum vndiqꝫ formidines qui ſcilicet terreri nõ potuit timore dei: necꝫ humane iuſticie. pſ. Uox tonitrui tui in rota. ¶ Secundo ex prenunciatione apoſtolica. Naꝫ ap'ls. ſ.

Marginal notes: pſ. — Job. iij. — hiere. xxv. — Job xviij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

thes.iiij. Ipſe dñs in iuſſu et in voce archangeli et in tuba dei
deſcendet de celo dicitur inq̃ iuſſus dei vel archangeli ſcilicet
dei principaliter archangeli miniſterialiter ⁊ ſic dicendum de
voce. Dicitur inq̃ citatio illa iuſſus dei efficaciter cõpellẽs eos
Sa.xvj. qui diuine iuſſioni rebelles fuerunt. Sap.xvj. Tuam manum
effugere impoſſibile eſt negãtes enim te noſſe impij per fortitu
Eph.v. dinẽ brachij tui flagellati ſunt. Itez dicit. Vox archãgeli violẽ-
ter expergefaciẽs eos q̃ i pctis dormierũt. Eph.v. Surge q̃ dor-
Apo.iij. mis. Itẽ dr. Tuba triũphãter inuitãs victores ad premiũ et vi
ctis ingerẽs cõfuſionẽ ⁊ opprobriũ. Apoc.iij. Qui vicerit dabo
ei ſedere mecũ in throno meo. Et ꝑ oppoſitũ qui victi fuerint
Matth. eijcientur foras. De huiuſmodi tuba dicit dominus Matthei
xxiiij. vigeſimoquarto. Mittet angelos ſuos cũ tuba ⁊ voce magna ⁊
Chriſo. congregabunt electos a quattuor plagis terre. De illa voce ẽt
dicit Chriſoſtom⁹. Vere magna eſt vox illa cui omnia obediunt
elementa que petras ſcindit: monumenta frangit: tumulos rũ-
pit: inferos aperit: vincula mortis diſſoluit: vniuerſos mortuos
reſurgere facit: ⁊ ad iudicium venire compellit. ¶ Tertio decla
Exo.xix ratur terribilis conditio citationis illi⁹ ex prefiguratione miſti
ca. Nam ſicut habetur Exodi decimonono. In datione legis
ceperunt audiri tonitrua et voces et tuba terribiliter ſonans.
Erat etiam totus mons terribilis quod fiebat ad oſtendendũ
aduentum domini venientis vt daret legem: Vt oſtenderet ſuã
benignitatem: doceret ſalutis viam: et tamen ita terribiliter
veniebat vt non auderet populus iuxta ſtare. vt habetur exodi
vigeſimo. Penſa igitur q̃ terribiliter veniet cum deſcendet ad
rationem exigendam de ſuis preceptis et ad complendam vin
dictam de inimicis ſuis ad peccatores increpãdos de transgreſ
ſione ſue legis. ¶ Secundo poſſumus videre qualitatem horri
Sopho bilem illius citationis conſiderando propheticam illius diei de
nie.j. ſcriptionem que habetur ſophonie primo vbi dicitur. Iuxta eſt
Tres cõ dies domini magnus. Iuxta et velox nimis. Vox diei domini
ditiões amara tribulabitur ibi fortis. dies illa dies ire. dies tribulatio
diei dñi nis et anguſtie dies calamitatꝫ et miſerie. dies tenebrarũ et ca
⁊ horrẽ- liginis. dies nebue et turbinis. dies tube ⁊ clãgoris. vbi tãgunt
de cita tres cõditiões terribiles diei illi⁹ tremẽde et citationis horrẽ
tionis. de. Pria eſt incogitabilis velocitatis prõptitudo cũ dicit. Iuxta
Pria cõ eſt dies domini magnus iuxta et velox nimis: quia ſcilicet ita
ditio. ſubito et ex improuiſo veniet dies illa ꝙ nullus improuiſus ſi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bi poterit ꝓuidere. Iſaie vigeſimonono. Erit ꝗ repēte. Con
feſtim viſitabitur a domino exercituum in tonitruo et commo-
tione terre et voce magna turbinis et tempeſtatis et flamme ⁊ Math.
ignis deuorātis. Et Mat. xxiiij. Sicut fuit i dieb⁹ noe. ⁊c. vt ſ. xxiiij.
in precedenti conſideratione. Satis itaqꝫ patet diei illius pro-
pinq̄tas ſi loquamur de particulari iudicio. Si vero de iudicio
generali patet etiam quia breuiſſimum eſt omne tempus eter- Eze. vij
nitati comparatum. Propterea etiam dicitur ezechielis ſeptimo
Afflictio vna afflictio ecce venit: finis venit: venit finis euigila-
bit aduerſum te. Ecce venit venit contritio ſuper te. qui habi-
tas in terra. venit tempus: prope eſt dies occiſionis. Nunc de
propinquo effundam iram meam ſuper te et complebo furorem
meum in te ⁊ iudicabo te iuxta vias tuas. Complebitur autē
furor dei ſuper peccatorem in duplici damnatione eius ſcilicet
corporis et anime. Secunda conditio que in predicta auctorita Scḋa cō
te ſophonie tangitur eſt incomparabilis anxietatis amaritudo ditio.
cum dicitur. Uox diei domini amara. Ad huius operationem
videbitur peccatoribus mors eſſe dulcis. Amara tn̄ erit vox
citationis cum dicetur. Surgite mortui venite ad iudiciū. Ama
rior vox diſcrepationis cum dicetur. Eſuriui ⁊ non dediſtis ⁊c.
vt habetur Math. xxv. Sed amariſſima vox diffinitiōis cū dice Uincen
tur. Diſcedite maledicti ⁊c. Narrat vincentius in ſpeculo mora tius.
li. li. ij. Cū quidā magiſter diu diſputaſſet ⁊ oēs cauerēt ſibi ⁊ ti
merēt ab eo cōcludi ſiue paralogiſari ait. Quid timetis ab ho
mine concludi qui non cauetis a deo concludi. Nullam autem
concluſionem ita timeo ſicut concludi a ſummo magiſtro. Mul
tum timeo ad hāc queſtionem reſpōdere. Amice quō huc intra
ſti nō habēs veſtē nuptialē: que habetur Mat. xxij. Itē multū
timeo iſtā. In lege q̄d ſcriptum eſt. Quō legis: duplicitatemq̄
iſtius ꝓpoſitionis. Eſuriui ⁊ nō dediſtis ⁊c. Sed ſup oīa timeo
illationē illius cōcluſionis. Ite ḡ maledicti ⁊c. Itē dr̄ ꝙ cū btūs
ber. interfuiſſet ſemel diſputatiōi pariſi⁹ in ſcholis logicalib⁹ ⁊
ipſi diſputaſſent curioſe de multis. Ipſe captata opportunitate Diui
fecit tale argumētū dicēs Cariſſimi. Ecce dn̄s ꝓpoſuit nobꝫ oīa Bernar
p̄cepta ſua oīb⁹ tanq̄ maiores ꝓpoſitiōes ⁊ modo aſſumit trāſ di argu
greſſiōes ⁊ ſine dubio ex hoc cōcludet in fine vitā eternā. Eze. mētum.
ij. Scripta erāt in libro lamentatiōes quo ad p̄mum: q̄r p̄cepta Eze. ij.
inuitant ad lamentū: ⁊ carnem quo ad ſcḋm: q̄r tranſgreſſiones
habēt modo gaudiū. Et ve eterne damnationis: quo ad tertiū.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tertia cōditio

Tertia conditio que in p̄dicta auctoritate ſophonie tangitur eſt inexplicabilis calamitatis plenitudo: cuꝫ dicit. Tribulabitur ibi fortis dies illa dies ire ⁊c. q. d. Ibi erit inexplicabilis et incō parabilis omnium miſeriarum et anguſtiarum accumulatio.

Sap. vj.

Dicitur autem ibi. Tribulabitur ibi fortis ideſt qui nunc videtur fortis ſecundum mundum et potens. quia vt dicit ſap. vj. horrende ⁊ cito apparebit quoniam duriſſimum iudicium fiet his qui preſunt: exiguo enim conceditur miſericordia: potentes autē potenter tormenta patientur. ⁊ ſequitur fortioribus fortior inſtat cruciatio. Tertio poſſumus conſiderare qualitatem horribilem predicte citationis conſiderando mirabilem ſanctorum exemplationem qui mirabiliter timebant comparere diuino iudicio. Unde dicebat ſanctiſſimus iob. xxxj. Quid faciam

Job. xxxj. Job. ix.

cum venerit ad iudicandum deus? Et iob. ix. Verebar omnia opera mea ſciens quia non parceres delinquenti. Exemplum enim habemus in vi. pa. de agathone qui cum moriturus eſſet per tres dies manſit immobilis apertos oculos tenēs. Ad quē fratres. Ubi es abbas? Qui reſpondit. In conſpectu diuini iudicij aſſiſto. Et illi. Et tu times? Et ille. Laboraui virtute qua potui in diuino ſeruitio: ſed homo ſum et neſcio ſi placuerunt opera mea coraꝫ deo quia aliter ſunt iudicia dei ⁊ aliter iudicia hominū nec p̄ſumo niſi venero corā deo.

De abbate agathone notatu dignum.

Si ꝗ iſte ſctūs ſic timebat quātus erit horror reprobis deſperatis cū audierint ſonitū terribilē tube eos cōpellentis venire ad iudiciū. Eſt etiā exēplum notabile de btō hieronymo qui ſic dicit ſuper math. Quotiens diem iudicij conſidero toto corpore cōtremiſco: ſiue em̄ comedam:

hiero.

ſiue bibam: ſiue q̄d aliud faciā ſemꝑ videtur illa tuba terribilis inſonare auribus meis. Surgite mortui ⁊ venite ad iudicium. Et idē ad chromacium et helyodorum. Ego in ſceleruꝫ meorum latens ſepulchro et peccatorum vinculis colligatus: q̄tidie dominicum illum clamorem expecto. hieronyme veni foras. Ego deniq̨ omnia tuta timeo. Quid audis o peccator? quid hieronymus dicit? Et quis ipſe erat? Nonne ſanctus? nonne probus ⁊ virtuoſus? nonne a curis terrenis penitus abſolutus? nonne penitentia maceratus? Nonne in dei opere aſſiduꝰ? Et tamen clamat. Ego timeo. Et cur non times tu? O amator ſeculi. O negligens in via dei. O peccator nequiſſime contremiſce: depone fatuitatem mentis tue qua fit vt non timeas: et ſepius reuolue verba hieronymi dicentis. Ego timeo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

SEcundū principale cōſiderādū circa ꝑdictā citationē
eſt cauſe arduitas incōparabilis. Un̄ dicit ſopho.j. Sopho
Dies dn̄i magn⁹. Et iohe.ij. Magn⁹ em̄ dies dn̄i ⁊ ter j.
ribilis valde ⁊ q̄s ſuſtinebit eū. Magn⁹ inq̄ dicit q̄r Johel.
tūc ꝓ magna immo maxima cauſa vocabit vnuſquiſq̄ ⁊ citabit ij.
ad hoc iudiciū. Poteſt aūt hui⁹ cauſe arduitas cōſiderari ꝓpter
tres rationes. Primo ꝓpter ꝓponēde materie multiplicitatē in
numerabilē. Secundo ꝓpter cōplēde iuſticie ſeueritatē terribi
lē. Tertio ꝓpter ferēde ſentētie qualitatē formidabilem. ¶ Pri
mo ꝓpter ꝓponēde materie multiplicitatē innumerabilē. Tra
het em̄ vnuſquiſq̄ in cauſa ad reſpondendum de omnibus do
nis a deo cōceſſis: de oīb⁹ bonis omiſſis: ⁊ de oīb⁹ malis commiſ
ſis. Tūc em̄ ſtatim vt audierint tubā illā terribilē occurret vni
cuiq̄ repēte peccatorū ſuorū congeries ita vt oīa mentis intui
tu mira celeritate cernantur. Hec autem peccatorum recordatio
erit tormentum amariſſimum. Inde erit eis triplex afflictio gra
uiſſima. Prima eſt afflictio pudoris importabilis. Hier. ſecundo
Sicut fur confunditur ita et tu confunderis quia enim dum vi Hier.ij.
uerent peccare non erubeſcebant. Ideo tunc horribili confuſio
ne confundentur. pſ. Operiantur confuſione ⁊ pudore. Secun Pſ.
da eſt afflictio timoris inconſolabilis. pſ. Audite hec omnes gē
tes ⁊c̄. ſequitur. Cur timebo in die mala. ſ. in die iudicij que peſ Pſ.
ſima erit reprobis. Et reſpondet aſſignando cauſam dicens.
Iniquitas calcanei mei circundabit me. Tertia eſt afflictio do
loris inſanabilis. Nā ex his erit illis remorſus conſcientie om
ni ſerpente mordacior yſay. vltimo. Uermis eorum non morie Yſay.vl.
tur. Et hiere.xv. Factus eſt dolor meus perpetuus ⁊ plaga mea
deſperabilis. Et iob vigeſimo. Omnis dolor irruet in eum. Hier.xv.
Quia enim nec erubeſcere: nec timere: nec dolere in hac vita pro
peccatis voluerunt. Ideo perpetua confuſione perpetuo timo
re: et perpetuo dolore: iuſto dei iudicio punientur.
¶ Secundo eſt declaranda huius cauſe arduitas propter com
plende iuſticie ſeueritatem terribilem que precipue tripliciter
declarari poteſt. Primo per punitionis diſtrictionem mirabi
lem. Quia ſicut dicit iob.xxiiij. Deus inultū aliquid abire nō Job.xx
patitur. Et apoca.xix. Qui veniebat ad iudicium vocabatur fi iiij.
delis ⁊ verax et cū iuſticia iudicat et pugnat. Secundo per aſſi Apo.j.
milationis comparationē terribilem. Nā apo.j. Comparatur apo.xix
diuina iuſticia gladio ex vtraq̄ parte acuto. Et apo.xix. de ore

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ipſius procedebat gladius ex vtraq̧ parte acutus vt in ipſo
percutiat gētes. Iſte gladius eſt rigor diuine iuſticie. Tertio
per exēplationis conſiderationē notabilē. Eſt exemplū de an
gelis peccantibus de originali mundo quibus non pepercit
deus Unde. ij. pe. ij. Si deus peccantibus angelis non peper
ij. pe. ij. cit ſed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cru
ciandos in iudicium reſeruari. Et ſi originali mundo nō pep
cit ⁊c. q. d. quanto magis nec pctōribus modernis parcet. Iō
Ro. xi. etiam dicit Paulus ro. xi. Noli altum ſapere ſed time. Si eñ
deus naturalibus ramis non pepercit ne forte nec tibi parcat.
vide ergo bonitatē ⁊ ſeueritatem dei. In eos quidem qui ceci
derunt ſeueritatē. In te autem bonitatē ſi manſeris in bonita
te: alioquin tu excideris. Nota q̄ dicit. vide ſeueritatē dei. ſ.
vt timeas ſicut reſpicit iuſticia que fit de latronibus in patibu
lo vt hoīes magis timeant. ¶ Tertio declarāda eſt huiꝰ cau
ſe arduitas propter ferende ſententie qualitatem formidabi
lem. Eſt autem huius ſentētie triplex qualitas ſumme formi
dabilis. Prima eſt eius firmitas irreuocabilis. Sententia eñ
ſummi iudicis nullatenus reuocari pōt. ab eo enim appellari
Mal. iij non pōt. ⁊ ipſe eſt omnino immutabilis. Mal. iij. Ego dñs et
non mutor. Secunda eſt eius veritas interminabilis. q2 mit
tentur reprobi in ignem eternū vt dr Math. xxv. Et illa pena
que tibi taxabitur interminabilis eſt. Tertia eſt eius totali-
tas indiuiſibilis q2 erit ſupra totum hominem. ideſt ſuper cor
Berñ. pus ⁊ aīam. Unde Ber. in med. hic caro reproborū vermibꝰ
in inferno agit eorū aīe ignibus deputātur eternis: donec rur
ſus infelici collegio colligati ſempiternis inuoluant̄ incendijs
et qui ſocij fuerunt in culpis erunt etiam in penis.

TErtium principale conſiderandum circa predictaꝫ
citationem eſt cōparandi neceſſitas ineuitabilis. ij
corin. v. Oēs nos manifeſtari opꝫ. ſ. ineuitabiliter
ij. cor. v ante tribunal xp̄i Et ro. xiiij. Oēs ſtabimꝰ ante tri
bunal xp̄i. Electi ergo ad locū iudicij cū pace ⁊ leticia adducē
Ro. xiiij tur. Iſa. lv. In leticia egrediemini et in pace deducemini. Re
probi vero quaſi cum turbine tēpeſtuoſiſſimo cuꝫ amariſſima
Iſa. lv. cordis anguſtia ibidem cōgregabunt̄. Erit autē reprobis hec
cōparandi neceſſitas omni amaritudine et deſolatione plena.
Tum pp̄ter aſtantis conſortij numeroſitatem inexplicabilē.
Tum pp̄ter adiuuantis remedij ipoſſibilitatē irreparabileꝫ.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tum ꝓpter iudicantis imperij ſublimitatē inextimabilem.
¶Primo propter aſtantis ⁊c. Aſtabūt em̄ omnes angeli tā bo
ni ꝙ̄ mali: omnes hoīes qui ſunt fuerunt et erūt tā reprobi ꝙ̄
electi. Ex viſione igitur oīm congregatorū habebunt reprobi
confuſionē ineffabilē hier.xvij. Dn̄e oēs qui te derelinquunt hie.xvij
cōfundentur. Importabilis quidem cōfuſio erit eis cōparere
coram tāta multitudine ad recipiendū ſententiā dānationis
eterne. Item ſpecialiter ex viſione bonorꝫ habebunt affectio
nem intolerabilē. Affligentur em̄ videntes gloriā ſanctorū et
hoc ꝓpter inuidiā. pſal. Peccator videbit et iraſcetur dentib⁹ pſ.
ſuis fremet ⁊ tabeſcet: deſideriū pctorū ꝑibit. Affligētur etiā
ex ꝓpria negligentia ⁊ ſtultitia: qr ſe videbunt tāta gloria pri
uatos ꝓpter maliciā ⁊ negligētiam ſuā. vnde Sap.v. Mira Sap.v.
buntur in ſubitatione inſperate ſalutis. Uidētes .ſ. eos qui de
ſpicabiles: viles atqꝫ abiecti fuerāt i mū do: tūc fulgētes ſicut
ſol. Et ſequit. Dicentes intra ſe pñiam lꝫ infructuoſam agen
tes et pre anguſtia ſpūs gementes. hi ſunt quos aliqn̄ habui
mus in deriſum et in ſimilitudinē improperij. Nos inſenſati Iſa.xiij
⁊c. ⁊ Iſa.xiij. Omne cor hoīs cōtabeſcet ⁊ conteret: torſiones
et dolores tenebūt quaſi parturiens dolebūt. Itē ſpecialiter
ex viſione malorū habebunt turbationē horribilē. Magn⁹ ꝗ̄p
pe ⁊ incredibilis horror erit eis ſe videre ſic miſerabiliter aſſo
ciatos horrendis ſpiritib⁹ ⁊ horribilib⁹ corpibus aliorū dam
natorū. Sap.v. Uidētes turbabunt timore horribili ⁊ Job.xx. Sap.v.
Uadent ⁊ venient ſup eos horribiles. O ꝙ̄ amara erit dies il Job.xx.
la peccatoribus: dicēt vtiqꝫ heu heu cur nati ſumus. O miſe
ri nos quo trahimur? Ue nobis qr pergimus ad rigoroſum
iudicium. ¶Scdo erit reprobis hec cōparēdi neceſſitas ama
riſſima ꝓpter adiuuantis remedij impoſſibilitatē irreparabi
lem. prouerb.xi. Mortuo homine impio nulla erit ſpes vltra Proue
Intelligite hec vos ꝗ obliuiſcimini deū. Iuuari quippe tūc nō xi.
poterūt reprobi nec per ꝓprie facultatis opationē: nec per fra
terne charitatis interceſſionem: nec per diuine pietatis miſe
rationem. Poſſumus quippe ꝙ̄diu viuimus his trib⁹ modis
iuuari ⁊ ſaluari ſed impij poſt mortem nullo modo. Primo nō
poterunt iuuari per proprie facultatis operationē. Erunt em̄
quaſi ligatis manibus ⁊ pedibus vt dr Math.xxij. Unde non
poterunt ſe iuuare meritorijs operibus quia ⁊ ſi aliqua meri Math.
ta forte habuerunt tamen mortificata ſunt: vnde Mat.xxv. xxv.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Uniuerſitas malorum quinq͂ fatuis virginibus comparatur que lampadibus vacuis venerunt obuiam ſponſo: nec tunc
Eccl'ia. ix. agere poterunt aliquid meritorium. Quia vt dicitur eccleſia
ſtes. ix. Mortui non habent vltra mercedem idest merendi fa
Apoc. x cultatem. Et apocal. x. Tẽpus iã amplius non erit ſcilicet me rendi. Item nec ſe iuuare poterunt oratorijs gemitibus. quia
Prouer. ſcribitur prouer. xxviij. Qui declinat aurem ſuam ne audiat
xxviij. legem: oratio ei9 erit execrabilis. vnde Mat. xxv. Fatuis vir
Matth. ginibus clauſa eſt ianua ne intrarent ad ſponſum. Et fruſtra
xxv. orauerunt dicentes. Domine dn̄e aperi nobis. q2 dictum eſt eis. Neſcio vos. Item nec ſe iuuare poterũt ſatiſfactorijs acti bus ſcilicet per penitentiam fructuoſam: quia tunc nulla po terit eſſe mutatio de ſtatu culpe ad ſtatum gratie. Eccleſiaſtes
Eccl'. xj. xj. Si ceciderit lignum ad auſtrũ: aut aquilonem in quocũq͂ loco ceciderit ibi erit ſcʒ imperpetuum. Ideo dicit Chriſoſto.
Chriſo. Ibi non erit reſiſtendi virtus: nec penitentie locus: nec defen ſionis tempus: nec fugiendi facultas: nec latendi poſſibilitas nec apparendi ſecuritas: nec ſatiſfactionis vtilitas: et ex angu ſtia omnium nihil ibi remanebit niſi luctus. Teneamus ergo
Eccle. ix documentum ſapientis Eccleſiaſtes. ix. dicentis. Quodcunq͂ poteſt manus tua inſtanter operare. quia nec opus: nec ratio nec ſapientia: nec ſciẽtia valet apud inferos quo tu properas
Hierẽ. xv Secundo nec iuuari poterũt per fraterne charitatis interceſ ſionem. Hiere. xv. Quis miſerebitur tui. aut quis ibit ad rogã
Iſa. viij dum pro pace tua? q. d. nullus. et Iſa. viij. Suſpiciet ad celũ ſurſum: ſcilicet ad ſanctorum auxilium. ⁊ ad terram deorſum intuebitur ſcilicet ad cõſilium et auxilium terrenum. ⁊ ecce te
Chriſo. nebre et diſſolutio. i. omnimoda turbatio et deſolatio. Chriſo ſto. Ibi nec diuitie diuitibus: nec parentes parentibus prode runt: nec angeli pro hominibus intercedent. Iſa. x. Quid fa
Iſa. x. cietis in die viſitationis et calamitatis de longe venientis ad cuius confugietis auxilium? ¶ Tertio nec iuuari poterunt
Augu. per diuine pietatis miſerationem. Quia ſicut dicit auguſti nus miſericordie modo tempus eſt. Iuſticie poſt erit: ſcilicet in iudicio. Unde autem miſericordie tempus? Uocat modo aduerſos: donat peccata conuerſis: patiens eſt ſuper pecca tores donec conuertantur. quandocunq͂ autem conuerſi fue rint preterita obliuiſcitur: donat vnde ſibi ſacrificetur: tribuit vnde placetur. hoc ergo miſericordie tempus nõ nos trãſeat

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fratres quia venturum eſt iudiciũ quando iudex a ſeueritatẽ ſua flecti non poterit.hec ille. Tunc eñ quia reprobi dũ viue rent dei miſericordiam neglexerunt:et ea abuſi ſunt:ideo me rito ea priuabuntur imperpetuum. Iſaye.xxxiij. Ve qui ſper nis:nonne ⁊ ipſe ſperneris? Ideo dicet eis dñs illud prouer.j. Uocaui vos et renuiſtis:extendi manum meã et non fuit qui aſpiceret:deſpexiſtis omne conſiliũ meũ et oẽs increpationes meas neglexiſtis. Ego quoq; in interitu veſtro ridebo⁊ ſubſan nabo cum vobis quod timebatis aduenerit ⁊c. poterit ergo tunc vnuſquiſq; reproborum dicere. Factus eſt dolo⁊ meus perpetu⁹ ⁊ plaga mea deſpabilis. ¶ Tertio erit reprobis hec cõparendi neceſſitas amariſſima ꝓpter iudicantis ſperñ ſubli mitatem ineſtimabilẽ q⁊ neceſſario habebũt cõparere corã ad mirabili maieſtate ſummi iudicis cuius potẽtia terribilis:ſciẽ tia infallibilis:ira ĩportabilis. ¶ P⁊io igit̃ amariſſimũ erit eis cõparere corã tanto iudice q⁊ eius potẽtia eſt valde terribilis eccleſia.xliij. Terribilis deus ⁊ magnus vehementer ⁊ mira bilis potẽtia ipſius. Ideo aũt eſt ei⁹ potẽtia terribilis ⁊ mirabi lis. Tũ q⁊ pro⁊ſus inexplicabilis.pſal. Quis loquit̃ potentias dñi:q.d.nullus. Eſt eñ dei potentia infinita. Et dicitur omni potentia quia ad omnia ſe extendit. Ideo ſumme timẽda pro pter quod dicit ſal. Mat.x. Nolite timere eos q̃ occidũt corp⁹ animã autem nõ poſſunt occidere.eum autem timete qui põt animam et corpus perdere in gehennam. Hoc cõſiderantes martyres pro nihilo duxerunt corpus ſuum tormentis expo nere. Tum quia pro⁊ſus ineuitabilis ſiue ineffugibilis. Job. x. Non eſt qui de manu tua poſſit eruere. Et ſap.xvj. Tuã ma num effugere impoſſibile eſt. Tum quia pro⁊ſus intermina bilis. Dañ.vij. poteſtas eius poteſtas eterna que nõ auferet̃. ¶ Secundo erit reprobis amariſſimum comparere coram tan to iudice quis ſua ſcientia eſt infallibilis.q⁊ nec falli nec falle re poteſt. Sunt autem huius ſcientie tres conditiones multũ notabiles et peccatoribus multum terribiles. prima quia eſt incomprehenſibilis.. Eſt eñ infinita et ad omnia generaliter ſe extendens.augu. Quicquid fecero deus aſſiſtit vt pote per petu⁹ inſpecto⁊ cogitationũ.intẽtionũ.actionũ. Et ſap. puer. xv. In oĩ loco oculi dñi contẽplantur bonos et malos. Scđa q⁊ eſt indubitabilis. Non eñ cognoſcit aliq̃d deus per opinionẽ q̃ eſt dubia:aut per fidẽ q̃ eſt enigmatica:ſed oĩa nouit ꝑ ſciẽ-

Iſaie. xxxiij. Puer.j.

Eccl. xliij.

Pſal.

Mat.x

Job.x. Sa.xvj. Da.vij.

Augu. Prouer. xv.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſiam intuitiuam. heb. iiij. Nõ eſt vlla creatura inuiſibilis in cõ-
ſpectu eius. Omnia aũt nuda ſunt ⁊ aperta coram oculis eius.
Tertia qꝛ eſt incommutabilis ⁊ prorſus inamiſſibilis qꝛ ſicut
dicit Jac. j. Apud deum non eſt tranſmutatio nec viciſſitudinis
Jaco. j. obumbratio. Attentiſſime ſunt conſiderande huiuſmodi condi
tiones diuine ſcientie: que ſatis euidenter oſtẽdũt ꝙ timẽdꝰ ſit
ipſe dñs. Legimꝰ. iij reg. iij. quoniam timuerũt regem ſalomo-
nẽ vidẽtes ſapientiã dei eſſe in eo ad faciendũ iudicium: ꝙto
magis timẽdus eſt ipſe deus propter ſuam ſapientiã. prouer.
Prouer. xxj. xxj. Nõ eſt ſapientia: nõ eſt ſcientia: nõ eſt conſilium contra do
minũ qꝛ ſcꝫ decipi non poteſt. Legimus in primo libro regũ in
multis capitulis ꝙ dauid a facie ſaul ſe abſcondebat modo in
vno loco: modo in alio ſed nõ poteſt ſic fieri domino. pſal. Quo
ibo a ſpiritu tuo ⁊ quo a facie tua fugiã? Tertio erit eis amariſ
Pſ. ſimum comparere coram ſummo iudice qꝛ tunc ira eius erit im
portabilis. ij. paralipo. xxxvj. Inſuſtẽtabilis ira tua ſuper pecca
tores. Erit aũt hec ira importabilis: tum qꝛ penitꝰ inſupabilis
ſiue inexpugnabilis. Naũ. j. Ante faciẽ idignatiõis eiꝰ ꝗs ſtabit?
Naũ. j. et ꝗs reſiſtet in ira furoris eiꝰ? pſal. Quis nouit ptãtẽ ire tue. et
pre timore tuo irã tuã dinũerare. Tũ qꝛ prorſus implacabilis
Pſ. Eze. vij. Immittam furorem meũ in te: et iudicabo te iuxta vias
Eze. vij. tuas ⁊ ponam contra te omnes abhominationes tuas ⁊ nõ par
Sa. xix. cet oculus meus ⁊ non miſerebor. Et ſap. xix. Impijs vſ ad no
uiſſimum ſine miſericordia ira ſuperuenit. non quidẽ ſine miſer
cordia taxationis quia ſemper per dei miſericordiam minor pe
na peccatori taxatur ꝙ ſecundum iuſticiam debeatur ſed ſine
miſericordia redemptionis ſiue relaxatiõis pene taxate de qua
in reprobis nihil vnꝙ poterit minui. multum pondẽrãda ſunt
que dicimus quia nunc ſi aliquando iuſte pro peccatis noſtris
iraſcitur deus ⁊ tanꝙ pius pater delinquentes filios punire vo
luerit: multa tamen facilitate placatur. Legimus Exod. xxxij.
ꝙ deum punire volentem filios iſrael moyſes detinuit. Et nu.
xvj. Aaron ipſum iã punientem compeſcuit. Et. ij. regũ. xxiiij.
Dauid angelum percutientem populum humilitate placauit
et Iſa. xxxviij. Ezechias ſententiam de morte ſua reuocari impe
trauit. Et Jone. iij. Niniuitarum penitentia ſententiam de ex
terminio ciuitatis iam promulgatam reuocari promeruit. Ca
ueamus ergo ne nunc diuina clementia abutentes dei miſeri-
cordiam in iuſticie ſeueritatem et furorem indignationis im-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

placabilis cõuertamus. Tum etiã hmôi ira eſt ſumme terri-
bilis ⁊ rigoroſa.pſal. Tu terribilis es ⁊ quis reſiſtet tibi extũc Pſ.
ira tua. Notanter dicit extũc: q̃ extunc apparet dei clemẽtia.
ſed extunc ira. Iſa.xxx. Ardens furor eius et grauis ad portã Iſa.xxx
dum.pſal. Exardeſcet ſicut ignis ira tua. Et michee.v. Faciã Pſ.
in furore ⁊ indignatione vltionem. Ideo dr̃ apocal.vj. Reges michee.
terre principes ⁊ tribuni diuites et fortes oĩs ſeruus ⁊ liber: v.
dicent montibus ⁊ petris cadite ſuper nos et abſcondite nos Apo.vj
a facie ſedẽtis ſuper thronũ et ab ira agni qm̃ venit dies ma
gnus terre ipſorum: ⁊ quis poterit ſtare. Et nota bene qd̃ di-
cit ab ira agni quia ipſe xp̃s in ſe eſt agnus mitiſſim⁹ ipſis ta
men reprobis videbitur terribiliſſimus. vnde greg. Diſtrictũ
iudicium inconcuſſus exercebit qui ſemper manſuetus exiſtẽs Grego.
et ſemper incõmutabilis permanens malos punit. Ipſis tñ
reprobis et electis ſub eiuſdẽ incõmutabilitatis ſpecie nõ vni
formiter demonſtratur q̃ ⁊ tranquillus iuſtis: ⁊ iratus appa
rebit iniuſtis. Teſte eñ cõſcientia intra ſemetipſos deferunt
vnde et eorum mentes eundẽ reſpiciant ſed non equaliter mo
dificentur: q̃ ⁊ iſtis eum benignũ oñdit ſua iuſticia: ⁊ illis terri
bilem ſua culpa. Unde Aug. Deus in ſeipſo eſt alpha.⁊ O.i.
principium et finis. in mundo creator ⁊ rector. in angelo decor Augu.
et ſapor: in electo liberator ⁊ adiutor: in reprobo terror ⁊ hor-
ror. ¶ Circa predicta de tribus illis cõditionibus ſummi iu-
dicis qualiter ſcilicet hec omnia timorem et tremorem mirabi
lem debent cordibus humanis incutere. Notandum eſt exẽ
plum parabolicum quod ponit iohãnes dam̃. in barlaã. Dicit Iohes
enim barlaam ad ioſaphat. Q; rex quidã erat qui ſedens in dam̃.
curru aureo obuiam habuit duos pauperes heremitas in ſor
dido habitu ⁊ macie: ⁊ ſolis ardore deformes et deſiliẽs de cur
ru ſuo amplexans eos oſculatus eſt. Cum autem venirẽt ma
gni principes nullã videbatur eis reuerẽtiã exhibere: ſed tri Exem-
ſtis in ſeipſo ⁊ meditatiuus ſemꝑ erat. Unde multũ indignati pluz no
ſunt cõtra eũ. Quod ſciens quidã frater eius ad eũ veniẽs di tatudig
cit ei qualiter de modis ⁊ cõditionib⁹ ſuis indignati erãt prin niſſimũ.
cipes querens etiã cãm ſue triſticie: dicit ei rex quod ad eius
interrogationẽ in craſtino r̃nderet. Erat aũt regis illius cõſue
tudo talis ꝙ quãdo aliquẽ morti adiudicabat tibiciẽs ad por
tam eius mittebat et ſic mortis imminere iudicium ꝑſignabat
Miſit ergo eos ad portã fratris ſui: quos cũ audiſſet tremefa

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ctus expauit anxie ſecū cogitās et adminiſtrans qua de cā
rex in eū mortis ferre ſniam decreuiſſet. Totā ergo noctē in
pauore ⁊ eiulatu trāſigēs cū tota familia filijs ⁊ vxore: mane
facto ante palatij fores ſciſſis veſtibus laceratis crinibus: la-
chrimiſq₃ perfuſus clamās ⁊ eiulans affuit. Curuatis in ter
ra genibꝰ ac cōploſis manibꝰ quāta poterat humilitate miaꝫ
poſtulabat. De p̄cepto aūt regis nudat: ligatur: et ex oī parte
applicatis gladijs mortē ſuā expectabat lugēs. Cū aūt rex p̄
ciperet vt cātarent ioculatores corā eo ex oī genere muſicorū
habēs ⁊ hoc facto nihilominꝰ fleret: ⁊ rex cām fletus inquireret
rn̄dit qūo nō poſſum nō flere cū tube tue mihi mortē minent
et gladios mortiferos video vndiq₃ me circūſtantes: nec maie
ſtatis tue cōſpectū ſuſtinere valeo. Cui rex clemēter ait. Fra
ter chariſſime ſi tu nullꝰ offenſe in me cōſcius: audita tn̄ tuba
cōcrepante terribiliter expauiſti ⁊ a facie fratris tui mortalis
hoīs horruiſti: qūo nō magꝫ timeā multoꝝ ſceleꝝ teſte ꝯſcia
reus cōpere corā eterno iudice cuiꝰ gladij. ſ. ſnie dānationum
vndiq₃ me circunſtant. nanq₃ eiꝰ qm̄ eius ſapientia eſt indece
ptibilis: iuſticia inflectibilis: potētia inſupabilis: ⁊ ſnia irreuo
cabilis. Ubi aūt p̄ncipes terreni nihil me iuuare pn̄t. Iſti bt̄i
paupes q̄s vidiſti aduocati ⁊ mediatores apud ſummū iudicē
eſſe poſſunt. His auditis oēs circūſtantes ſe cōfuſos eſſe vidē
hebre. tes regis ſapiētiam admirati ſunt. Ex p̄dictis appet q̄ verū
x. ſit illud apl̄i heb. x. horrendū eſt incidere in manus dei viuē-
tis. Tūc nihil p̄derit hūana ſapiētia: aut hōritas aut potētia
freq̄nter ergo cogitemus q̄ terribilis eſt iudex ille. Et tūc que
ramus pacē cū eo qꝛ tūc ira eius placari nō poterit. Audiamꝰ
Mat. iij. itaq₃ q̄d dicebat iohānes phariſeis. Mat. iij. Progenies vipa
rū q̄s oñdit vobis a fugere a vētura ira. facite ergo fructus di
gnos pn̄ie. Et ſequit̄ Iā ſecuris ad radicē arboris poſita eſt.

Quarta principalis cō-

ſideratio: eſt cōſideratio ordiatiue diſpoſitiōis
rom. xiij. Ubi prio notandū q̄ in oībꝰ dei opibus eſt cer-
ta et debita dei ordinatio. Ro. xiij. Que a deo
ſunt ordinata ſunt. Et ſi hoc veruꝫ ſit in alijs
dei opibꝰ multo magis in finali iudicio q̄d erit oīm ordinatiuū
erūt oīa ⁊ ſingula ordiatiſſime diſpoſita. Eſt aūt circa hec cō
ſiderāda triplex ordinatio. Pria ē ordinatio diſpōnis localis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Secunda eſt ordinatio diſpoſitionis modalis.
Tertia eſt ordinatio diſpoſitiōis viſualis.

PRima igit̃ ē ⁊c. Ubi notandū ꝙ ſicut dicit magr̃ ſen. in.iiij.diſ.xlviij. Aliq̄ putauerūt dn̄m deſcenſurū in vallem ioſaphat in iudicio eo ꝙ ipſe ꝑ iohel ꝓphetā ſic loquit̃ iohel.iij. Congregabo oēs gētes ⁊ deducā eas in vallē ioſaphat et diſceptabo ibi cū eis. Sȝ magr̃ queȝ etiā ceteri theologi ſequunt̃ rephendit eos q̄ ſic lr̃aliter dictū illud itelligūt. Qm̄ nō oēs hoīes in illa valle cōphendi poſſent. Jō illud potius ē miſtice ⁊ ſpūalr̄ intelligendū in valle ioſaphat i. in valle iudicij q2 ioſaphat iterp̄tat̃ iudiciū. q2 nō pciſe in illa valle ioſaphat ad lr̄am erūt oēs iudicādi ſȝ q̄t in illa capi poterūt. Alij aūt circa vallē. alij ꝓpinqui⁹: ⁊ alij remoti⁹. Et ꝓ ampliori declaratiōe ꝯſiderāda ē hec ordinatio diſpoſitiōis localis quo ad tres locorum differentias. Johel. iij.

Primus eſt locus adorande maieſtatis.
Secundus eſt locus venerande ſocietatis.
Tertius eſt locus condemnande impietatis.

¶ Prim⁹ ē loc⁹ adorāde maieſtatꝫ. ſ. loc⁹ ipſi⁹ ſummi iudicis q̄ erit ſupra mōtē oliueti. Uñ dicit magr̃ vbi ſupra ꝙ ſedebit nō in terra ſȝ i ſpacio aeris illi⁹ ex q̄ loco aſcēdit in celū. Et viſimile ē qḋ ſedebit in loco illo ex q̄ apl'i deſierūt eū videre corpaliter qñ aſcēdit in celū. ſedebit aūt i aere nube luciſiſſima ſibi miniſteriū exhibēte. Sicut actuū. j. legimus ꝙ in ei⁹ aſcēſiōe nubes ſuſcepit eū ab oculis eorū. vñ ibidē dr̃. Hic ieſus qui aſſumptus eſt a vobis in celū ſic veniet quēadmodū vidiſtis eū euntē in celū. Et luc. xxj. Tunc videbunt filiū hoīs venientem in nube cū poteſtate magna et maieſtate. veniet igit̃ ad iudicium circa loca in q̄bus nr̄e redēptionis impleuit miſterium. Et hoc cōueniēter per tres rōnes. Prima ſumitur ex pte diuine potentie q̄ maxime eſt ibi declaranda vbi eſt ſua infirmitas offenſa. Scḋo ex parte diuine mīe quo ad bonos. vt euidēter appareat quanta dei bonitate ſaluabuntur electi. Tertia ex parte iuſticie quo ad reprobos vt ſic appeat quanta iuſticie rectitudine dānabuntur. Conuenientius aūt videtur ꝙ iudicaturus ſedeat ſuper montē oliueti vnde aſcendit x̄p̄s ſuper locū in quo paſſus eſt q2 paſſus eſt in forma infirma. Judicabit aūt in forma gl'ioſa. ¶ Scḋs eſt locus venerāde ſocietatis. ſ. electorū qui erūt ibi ad dexterā iudicis nō in terra ſȝ in aere. Lu. xxj.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Unde dicit magiſter vbi. ſ. q̄ iuſti non deſcēdent in vallē iudi
.j. theſ. iiij. cij ſed in nubibus eleuabuntur obuiam chriſto. Unde apoſtol9
j. theſ. iiij. In perſona eorū qui tūc reperiētur viui dicit. Nos
qui viuimus qui reſidui ſum9 ſimul rapiemur cum illis in nu
bibus obuiam chriſto in aera. Si eñ non raperentur in aera
quouſq3 poſt iudicium non dicerentur rapi obuiam xp̄o ſ3 poſt
xp̄m. Erunt autem electi ſurſum in aere conuenienter triplici
ratione. Primo ratione corporalis agilitatis habebunt eñ cor
pora agilia. Secundo ratione ſpiritalis conformitatis vt ſic cō
formetur corpus ſpiritui qui oīo queſiuit que ſurſum ſunt: et
tunc prorſus feretur in ſuperiora. Tertio ratione diuinalis
bonitatis que ſic amicos ſuos honorabit plus vel minus ſecū
dum meritorum exigentiam. Unde erunt viri perfecti in loco
eminentiori et magis prope chriſtum tanq̄ aſſeſſores iudicis
ſicut ipſe promiſit Math. xix. In regeneratione cum ſederit fi
Math. xix. lius hominis in ſede maieſtatis ſue ſedebitis et vos ſuper ſe
des duodecim iudicantes. ⁊c. Licet iſtud videatur ſolis apoſto
ſtolis promiſſum: tamen intelligendum eſt de omnibus perfe
j. cor. vij. ctis alioquin paulus ibi non ſederet vñ. j. cor. vj. Neſcitis q2
ſancti de hoc mundo iudicabunt. Et ſap. iij. Iudicabunt ſancti
Sap. iij. nationes. Q2 ergo duodenarius numerus eſt numerus abun
dans partes eñ eius ſuperexcreſcunt: per duodeci ſedes intel
ligitur perfectio tribunalis. i. vniuerſitas pfectorū iudicātium
et p. xij. tribus vniuerſitas iudicandorū. Boñ. in. iiij. Numer9
Boñ. duodenarius diuiditur in duos ſenarios in quo ſignificatur
pfectio in duplici vita. ſ. actiua et cōtemplatiua cū ſupereroga
tione cōſiliorū: et iſta3 eſt que ſibi vendicat iudiciariā poteſtatē
hec boñ. in. iiij. diſ. xlviij. ¶ Terti9 eſt locus cōdēnande impie
tatis. ſ. turbe dānatorū qui erunt deorſum in terra. vñ dicit ma
giſter vbi. ſ. In vallem ioſaphat. i. diuini iudicij congregabun-
tur omnes impij. Sicut eñ electi habebunt corpora ſua agi-
lia ita per oppoſitum reprobi habebunt corpora ponderoſa
⁊ terreſtria ideo ſuper terrā erūt, quā etiam dū hic viuerēt dile
xerūt. Sic ergo ſeparabit eos iudex queadmodū paſtor ſegre-
gat oues ab edis vt habetur Mat. xxv. Boni quidē dicuntur
oues ꝓpter ſimplicitatē: fecūditatē ⁊ mititatē. Reprobi vero di
cunt hedi ꝓpter feditatē: carnalitatē ⁊ ſterilitatē. O q̄ta erit cō
fuſio miſeris illis ſic in illo loco cōgregatis. q̄tus horror: q̄ta
triſticia: qñ ſe ſic videbunt ab electis ſegregatos in loco infe

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

riori deiectos:et videbunt electos ſic honorifice in aera ad iudicis dexteram eleuatos. O ꝙ terribilis erit miſeris illis aſſiſtentia illa tam venerabilis oim̄ beatoꝝ. Et hoc precipue propter tres rōnes. Primo propter innumerabilē multitudinem tāte ſocietatis:a qua increpationē durā ſuſtinebunt. Vn̄ in canonica iude. Ecce venit deus cum ſanctis milibus ſuis facere iudiciū cōtra oēs et arguere impios de oibus operibus impietatis eorum. Scd̄o ꝓpter ineffabilem celſitudinē ſue dignitatis quā ſe ſic amiſiſſe videbūt et cui inuidebūt. Oēs enim electi erūt vt filij dei ⁊ reges regni celeſtis. pſ. Nimis honora[illegible] ſunt amici tui de⁹. Tertio propter inuicibilē magnitudinem ſue poteſtatis. Apoca. xix. Exercitus qui ſunt in celo ſequebant eum .ſ. iudicē in equis. ⁊c. pſ. Gladij ancipites in manibus eoꝝ ad faciendā vindictā in natio. ⁊c. Tunc quippe ſancti apparebūt reprobis duri ⁊ irati. Tū precipue quia dn̄m maieſtatis offenderūt. vide poſt. Tū qꝛ eorū vitā ⁊ mores contēnendo deriſerūt qꝛ ſicut dr̄ ꝓuer. xxix. Deteſtantur ſtulti eos qui in recta ſunt via. Tunc qꝛ eos corporaliter et tēporaliter afflixerunt. vn̄ ſap. v. Stabūt iuſti in magna cōſtantia aduerſus eos qui ſe anguſtiauerūt:et qui abſtulerunt labores eorū vidētes turbabunt ⁊c. ⁊ Iſa. xiiij. Erūt capientes qui ſe ceperant et ſubijciēt exactores ſuos. vn̄ in paſſiōe ſancti ypoliti legitur ꝙ decius ⁊ valeri⁹ ꝑfectus traditi ſunt laurētio et ypolito cruciandi quos cruciauerant. Itē in. iiij. dyal. gre. Legitur ꝙ quidam heremita vidit iohēz papam et ſymmachū patriciū quos theodoricus rex afflixerat et occiderat ducētes dictū regē victū cathenis et in vulcanum ꝓijci. et ſimilia multa legūtur. Itē electi ſe iratos reprobis oſtendēt. propter hoc maxime qꝛ dominū maieſtatis offenderunt. Si em̄ helyas zelo dei occidit prophetas baal:vt habetur. iiij. Re. xix. ꝙtomagis credendū eſt tūc omnes electos velle facere vindictā impijs qui dominū offenderunt. Chriſo. Si rex terrenus proceſſurus contra aliquē expeditionē mādat in pp̄lo:dignitates oēs:exercit⁹ oēs excitātur:tota ciuitas fernet:ꝙtomagis celeſti rege exurgēte iudicare viuos ⁊ mortuos angelice virtutes cōmouent:terribiles miniſtri terribiliorem dn̄z precedentes añ ipſum pro cādelabris fulgura viua precedunt ⁊ pro tubis horrēda tonitrua. hec ille. O igitur ꝙtus tremor erit ipſis reprobis. Tūc verū erit de eis qđ dr̄ iudith. xiij. Intolerabilis timor et tremor cecidit ſuper eos. Si em̄ innō-

Pſ.

Apocal. xix.

Prouer. xxix.

Sap. v.

Iſa. xiiij

Chriſo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

centes ⁊ virgines.ſ.iohannes euangeliſta et daniel viſo vnico
angelo tanꝗ̃ mortui ceciderũt vt hr̃ apo.j.Et dañ.x.cuz tñ illi
angeli mitterẽtur ad eorũ cõſolationẽ: quid facturi ſunt in iu
dicio pctõres miſeri videtes tot angelos ⁊ ſanctos aſtantes
ps. ad eorum cõfuſionẽ et cõdẽnationẽ. Uere ergo dicere poterit
quilibet reproborũ illḋ ps. Timor et tremor venerũt ſuper me
et contexerũt me tenebre.

SEcunda eſt meditatio diſpoſitionis modalis vbi ha=
bemus conſiderare triplicẽ modorũ differentiam.
Prim⁹ eſt modus admirabilis deſcenſionis
Secundus eſt modus honorabilis conuentionis.
Tertius eſt modus horribilis aggregationis.

¶ Primus eſt.⁊c.ſ.deſcẽſionis ipſius xp̄i q̃ ſic vt dicitur.j.the.
iiij.In tuba dei deſcẽdet de celo mirabiliter in nube lucidiſſi
ma.Circa hm̃oi aũt deſcẽſionẽ tria ſunt cõſideranda.
Primũ eſt celſitudo glĩoſe maieſtatis:q: veniet in poteſtate ma
ps. gna ⁊ maieſtate vt dr̃ lu.xxj.Uñ aduentus ille erit oib⁹ mani=
Math. feſtiſſimus ſicut prim⁹ fuit occult⁹.ps.Deus manifeſte veniet
xxv. deus nr̃ ⁊ non ſilebit.⁊ mat.xxv.Cũ venerit filius hominis in
maieſtate ſua.Scd̃m eſt pulchritudo numeroſe ſocietatis.ma
thei.xxv.Et oẽs angeli eius cum eo.Deſcẽdet itaqꝫ index cuz
poteſtate magna ⁊ maieſtate cũ angelicis choris ⁊ ſua glorio
ſiſſima matre ac reliquis ſanctis ſi qui ſint in corpore glĩfica
to in celis.Oẽs aũt alij ſancti venient obuiã ei in aera.vt dictũ
eſt.Penſa ꝗ̃ pulchrũ:ꝗ̃qꝫ honorabile erit hoc cõſortiũ vbi erit
Danie. tãta multitudo beatoꝝ ãgelorũ ⁊ ſctõꝝ hoim.Uñ de angelis
vij. dr̃.dañ.vij.Milia miliũ miniſtrabãt ei ⁊ decies cẽtena milia aſ
ſiſtebãt ei.Tertiũ eſt magnitudo iperioſe autoritatis.Ueniet
Math. em̄ oñdens autoritatẽ imperãdi ⁊ iudicãdi qr ſicut dr̃ Math.
xxv. xxv.Tũc ſedebit ſuper ſedẽ maieſtatis ſue.De qua ps.Thro
nus tu⁹ ſicut ſol in cõſpectu meo.Et ſicut dicit Chriſo.Angeli
Chriſo. añ eũ deferẽt ſignũ crucis.vñ ⁊ in euãge.veritas ait.Et tũc ap
hieroñ. parebit ſignũ filij hois.hiero.Crux xp̄i pugnabit ꝯ te:cicatri
ces contra te loquẽt:claui de te cõquerẽtur.heu q̃d impius pec
cator poterit tũc dicere.luxurioſi:ſuperbi.⁊c.Et eccleſia cãtat
Chriſ. hoc ſignũ crucis erit in celo cũ dñs ad iudicãdum venerit.chri
ſo.Crux apparebit ſole lucidior exñs.Et quod dicitur de cru
ce veriſimile eſt ẽt de alijs inſtrumẽtis paſſionis ꝙ videlꝫ an=
geli añ eũ deferẽt hm̃oi iſtrumẽta ex miraculo reformata vide

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

licet colũnam:coronã ſpineã:clauos:ſpongiã ꝛ lanceã:qḋ fiet ad cõmendationẽ diuine mīe ꝙ̃ ad ſalutẽ electoꝝ ꝛ manifeſtationẽ equitatis ꝛ iuſticie in dãnatione ipſoꝝ. ¶ Scḋs eſt modus honorabilis cõuentionis.ſ.ſocietatis electoꝝ. Ad pſens aũt ſpãliter ꝯtẽplanda eſt corporalis diſpoſitio ꝙ̃ erit et ipſis reprobis manifeſta. Erit itaqꝫ in corporib⁹ btõꝝ triplex diſpõ valde delectabilis. Pͣa erit aromatica ſuauitas. vñ cãtat eccl'. Sãcti tuī dñe florebũt ſicut liliũ ꝛ ſicut odor balſami erũt añ te Scḋa erit glĩfica formoſitas.ſ.p dotẽ claritat' q; fulgebũt ſic ſol. vt dr mat.xiij. Tertia erit mirifica virtuoſitas. q; p dotem ĩpaſſibilitatis erũt virtuoſa ad reſiſtẽdũ oībus cõtrarijs.p dotez ſubtilitatis erũt ꝟtuoſa ꝛ potẽtia penetrare ſine fractione ſcḋz Scotũ. Et p dotẽ agilitatis erũt virtuoſa ad obediẽdũ oío ſpũi vt moueanť ꝗcũqꝫ ſpũs voluerit. De his ãplioꝛa videre potes infra vbi de beatitudĩe celeſti agitur de gloria cõſubſtantiali. ¶ Tertius eſt mod⁹ horribilis aggregatiōis.ſ.reproboꝝ. Ubi cõſiderãda eſt triplex horribilis diſpoſitio in corporib⁹ dãnatoꝝ per oppoſitũ ad triplicẽ diſpoſitionẽ predictã corporuz btõꝝ. vide infra vbi de penis infernalibus in quīta conſideratione principali. O ꝙ̃ta vndiqꝫ deſolatio reproborũ vbicumqꝫ aſpiciant. Iſa.xiij. Unuſquiſqꝫ ad proximum ſuuz ſtupebit. facies combuſte vultus eorum.

In corporibus btõꝝ triplex erit diſpoſitio delectabilis

Iſa.xiij.

TErtia eſt ordinatio diſpoſitionis viſualis. Ubi conſiderandum eſt qualiter videbitur aut nõ videbiť iudex ab his qui iudicandi erunt. Pro cuius declaratione conſiderãda eſt triplex viſio ipſius iudicis. Prima eſt viſio naturalis humanitatis. Scḋa eſt viſio ſupnaturalis claritatis. Tertia eſt viſio diuinalis maieſtatis. ¶ Pͣa eſt viſio naturalis humanitatis. hãc viſionẽ habebunt oēs et reprobi. Uñ di. magiſter in.iij.diſ.xlviij. In forma vtiqꝫ ſerui iudicabit ꝙ̃ oībus in iudicio apparebit vt videãt mali in quẽ pupugerũt. iuxta illḋ apo.j. Uidebũt eum oīs oculus ꝛ ꝙ̃ eum pupugerũt. Itẽ magiſter vbi.ſ. ſic ait. Itẽ legiť in euã.ioh. Et poteſtatẽ dedit ei iudiciũ facere q; filius hoīs eſt. nõ ꝙ ipſe ex virtute hoīs ſit iudicatur⁹ vel ꝙ ipẽ ſolus ſine pr̃e ꝛ ſpũſancto ſit iudiciũ factur⁹ ſꝫ q; ipẽ ſolus in forma ſerui iudicãs a bonis ꝛ malis videbiť. Uñ ſup lu.xxj. Tũc videbũt filiũ hoīs. ꝛc. dicit theophil⁹. Tã fideles ꝙ̃ infideles videbunt eum. Tunc implebiť illḋ. zach.xij. Uidebunt in quẽ tranſfixerunt. O ꝙ̃ta cõ

Triplex iudicis viſio.

Prima viſio.

Apo.j.

Theophilus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fuſio erit iudeis videre hominē ab eis crucifixū in tanta ma-
ieſtate et gloria. hominē ab eis morti adiudicatū ſup eos ſen
Scda viſio. tentiam eterne damnatiōis inferre. ¶ Scda eſt viſio ſuperna
turalis claritatis. ſcʒ glorie humanitatis ipſius xpi. hāc viſio
nem etiam habebunt reprobi. vnde dicit magiſter vbi. ſ. For
ma filij hūana cunctis in iudicio apparebit nō infirma ſed glo
rioſa et apparebit terribilis impijs ꝛ mitis iuſtis. Unde ſecun
dum doctores fiet ſupernaturaliter virtute diuina vt videant
damnati formam glorioſam corporis xpi ad ampliorē cōfuſio
nem eorū ꝛ deſolationem. Triſtabunt em̄ videndo gloriā eiꝰ
quem odiſit: damnati aūt vehemēter odiunt deū nō ſub ratio
Math. xxiiij. ne qua deus eſt: ſed qꝛ eos punit. Tunc (vt dr̄ Mat. xxiiij.) plā
gent ſuper ſe oēs tribus terre. Chriſo. Plangent iudei viden-
Chriſo. tes viuentem ꝛ iudicantē quē mortuum exiſtimauerunt: plan
gent ꝛ gentiles qui vanis diſputatiōibus phorū decepti irra
tionabilem ſtulticiam putauerūt eſſe colere deū crucifixū: plā
gent ſe chriſtiani pctōres qui mundū ꝛ carnem magis dilexe-
runt ꝙ xp̄m. Plangēt ſe heretici qui purū hoīem crucifixū di
xerunt cū videant ipſum eſſe iudicē in quē iudei tranſfixerūt
Tertia viſio. hec ille. ¶ Tertia eſt viſio diuinalis maieſtatis. hanc viſionē
non habebunt reprobi. vnde dicit magiſter vbi. ſ. diuinitateʒ
Iſa. iudicis mali non videbūt. vnde Iſa. Tollatur impius ne videat
gloriam dei. Humanitatem itaqꝫ videbunt reprobi vt timeant
diuinitatem vero nō: ne gaudeant: diuinitas em̄ ſine gaudio
videri non poteſt. hec magiſter vbi. ſ. Cognoſcent enim dam
nati diuinitatē xpi nō per clarā viſionē: ſed per effectus vt di-
cunt doctores. quantū aūt ad oēs generaliter tam reprobos
ꝙ beatos ſupernaturaliter fiet vt ita eum videant ꝛ audiant
qui erunt a remotis ſicut propinqui. O quantus pauor: quā
Grego. tus horror: quantus dolor erit in reprobis? Grego. Horū pauo
rem quis explicet cū contigerit miſeris culpas ſuas ꝛ intra ſe
cernere ꝛ an̄ ſe iuſtū iudicē videre. hec ille. Cogita igit̄ o pctōr
miſerrime ꝙ terribiliſſima ſunt hec oīa. Cogita inqꝫ ꝙ diu ha
bes tēpus reſpirādi. Cogita attente ꝛ meditare quaſi pre ocu
lis cerneres hanc hmōi iudicij ordinatam diſpoſitionē quam
ſine dubio tu aliquando videbis: ſed tunc tempus penitendi
non habebis. O ꝙ terribile erit tunc reprobis videre faciem
Chriſo. iudicis. Chriſo. Satius eſſet mille fulmina ſuſtinere: ꝙ vultū
eius manſuetudinis plenum nobis tamē aduerſanteʒ videre.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Quinta eſt cõſideratio reuelatiue manifeſtatiõis. Ubi primo notandũ ꝙ extas diuini iudicij erit manifeſtiſſima. Oſee. vj. Judicia mea quaſi lux egredietur. Et.j.cor. iiij. Illuminabit abſcõdita tenebrarum et manifeſtabit conſilia cordiũ. et Iſa. xlvij. Reuelabitur ignominia tua et videbitur opprobrium tuũ. Naũ. iij. Reuelabo pudenda coram facie tua et oſtendam gentibus nuditatem tuã et regnis ignominiam tuam. Singula verba diligẽter attende et diſcretionis libra põdera quid importẽt. Honeſtus homo erubeſcit ſua videre pudẽda: magis aũt verecũdatur videre aliena: ſed magis incõparabiliter ab alijs videri ſua. dicit ergo primo. Reuelabo pudenda coram facie tua vt in teipſo primitus erubeſcas. Et deinde ſubdit. et oſtendã gentibus nuditatẽ tuam O ſi hec põderarent fraudulẽti: luxurioſi: enormes ⁊ impudicos cõtractus facientes. latrones ⁊ hmõi. Attende quãta verecundia ſuffunderetur mulier honeſta ſi corã hoibus toti⁹ regni ſua nuditas videretur. Reuera pre nimia confuſione deficeret etiam ſi multa ſpecioſitate niteret. magis autem ſi deformis eſſet: longe aũt magis ſi multa feda ⁊ enormia in ſecreto cordis eius latentia corã oibus vulgarentur. quanto igitur magis incõparabiliter quilibꝫ reproborũ cõfundetur qñ corpus ei⁹ oi deformitate turpius: ⁊ oi fetore fetidius corã oibus oñdetur. Adhuc aũt longe vehemẽti⁹ qr cuncta eius horrida flagitia oibus reprobis hoibus ⁊ demonibus nudabũtur. ſed multo adhuc horribilius qr ab oibus bonis ãgelis ⁊ hoibus videbũtur: ſed ineſtimabiliter intolerabilius ſe videri a ſummo iudice cõfundentur. Cogitet ergo nunc vnuſquiſqꝫ quãta tũc erit cõfuſio in cordib⁹ impiorũ ⁊ ꝙ̃ iexcogitabile ex hac extrema confuſione tormentũ. Hinc Hier. ad pãmachium et oceanum Modo videntur forſitã quidã deo diſſimulãte peccare: ſed aderit illa dies in qua oia facta noſtra quaſi in quadã tabula depicta monſtranda ſunt deo: demonibus et angelis ⁊ hoibus vniuerſis. hec ille. O ꝙ̃tis in illa die multũ expediſſet ſi in hac vita mẽbrorũ vſu ⁊ vigore caruiſſent. O ꝙ̃ti tũc elingues ⁊ muti feliciores loquacibus erũt. O quot paſtores et rudes ac ſimplices beatiores phis et poetis apparebũt? Ut aũt euidẽtius cõſideremus cõfuſionẽ illã reproborum declarandus eſt pre-

Oſee.vj. j. corin. iiij. Iſa. xlvij. Naũ.iij Hier.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cipue triplex modus reuelationis peccatorū qui erit in hoc fi
nali iudicio.
Prima dicitur reuelatio accuſatorie proditionis.
Secunda dr reuelatio iniuriatiue offenſionis.
Tertia dr reuelatio exprobatiue abuſionis.

PRima dr. ꝛc. qua. ſ. mali accuſabunt malos eos ꝓdē
do. Mali inq̄ cōſcij peccatorū et aliquo modo cauſa
vel occaſio ipſorum prodent et accuſabunt eos qui
hmōi peccata cōmiſerūt. Erit autem huiuſmodi ac
cuſatoria proditio precipue triplex.
Prima eſt diabolice verſutie.
Secunda eſt ſupportate nequitie.
Tertia eſt proprie cōſcientie.

¶ Prima eſt. ꝛc. Accuſabūt. n. diaboli eos qui ſuis ꝑſuaſionibꝰ
ꝛ verſutis ſuggeſtionibꝰ adheſerūt. Sūt igitur ꝓditores. Nā
vt ſuggerūt peccatū faciendū ꝛ de ipſo cōmiſſo pctōrē accuſa
bunt. Sicut ſocius furis interdū accuſat furē de furto qđ com
apoc. xij. miſit cū eo. Vñ apoc. xij. Dicit diabolus accuſator fratrū qui ac
Augu. cuſat illos añ cōſpectū dei die ac nocte. Et aug. dicit. Aſtabunt
oēs añ tribunal xp̄i ꝛ preſto erit diabolus ꝛ recitabit verba ꝓ
feſſionis noſtre ꝛ obijciet nobis in faciē quicquid fecerimꝰ: ꝛ in
quo peccauimꝰ: in quo loco: ꝛ q̄d facere debeamus: dicturꝰ em̄
eſt ille aduerſariꝰ noſter. Equiſſime iudex iudica iſtū eſſe meū
ob culpā qui tuꝰ eſſe noluit ꝑ gratiā. hec ille. ¶ Scđa eſt accu
ſatoria proditio ſupportate nequicie qr. ſ. illi qui adulationem
aut vanū fauorem: aut etiā per negligentiā ſuorū ſuperiorum
fuerūt ab eis in ſuis vicijs ſupportati: nō correcti: nec puniti ꝓ
dent ꝛ accuſabūt eos. vt ſubditi ꝑlatos: filij parētes: diſcipuli
magiſtros ꝛ hmōi. vnde eccl. xlj. de ipio patre cōquerunt filij
Sap. v. Ideo dr ſap. v. horrendū ꝛ cito apparebit qm̄ duriſſimum iudi
Bernar̄ cium fiet his qui ꝑſunt. ſ. ad regendū alios. Et ber. ſuper can.
contra paſtores negligentes. O terribilis deus ſup filios ho
minū. veniēt ante tribunal xp̄i et audietur grauis populorum
querela. accuſatio dura quorū vixere ſtipēdijs nec diluere pec
cata: quibus facti ſunt duces ceci et mediatores fraudulenti.
hec ille. fraudulenti inq̄ qr eos deceperūt minis et irritiona-
biliter eos ſupportādo. ¶ Tertia eſt accuſatio proprie ꝯſcie.
que ſeipſam velit nolit prodet: et accuſabit coram omnibꝰ. Ro.
ij. Teſtimonium illis perhibente conſcientia ipſorum cogita

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tionū accuſantiū aut etiā defendentiū in die cū iudicabit do
min⁹ occulta cordiū. Unuſquiſq̄ em̄ librū ſue cōdēnatiōis por
tabit: ⁊ apertū oībus demonſtrabit. Apo.xx. Libri aperti ſunt.
Tūc apparebūt cogitatiōes male: preſumptiōes: ipocriſes: tur Apo.xx.
pes delectatiōes: pūerſe volūtates: inuidie: odia ⁊c. cordis pctā
blaſphemie: adulatiōes: ſeminatores diſcordie: diffamationes
⁊c. oris pctā oēs inuidie ⁊ turpitudines in mrīmonio et alias
facte fraudes furta ⁊ oīa alia mala. vide ergo videāt ſinguli qd
nūc tpis i cōſcie libro ſcribere velit qꝛ tūc palā aperiet ⁊c. Jdeo
dr̄ hiere. ij. Arguet te malicia tua ⁊ auerſio tua increpabit te. hiere.ij.
Sicut em̄ furtū ligatū ad collū furis pdit ⁊ accuſat eū: ita ⁊ tūc
pctā accuſabūt miſerū pctōrem. Tren. j Cōuolute ſunt iniqui Tren. j.
tates ⁊ impoſite collo meo. Ber. Tūc opera ſimul loquentia di
cēt ad miſerū pctōrem tu nos elegiſti: opera tua ſum⁹ te nō de Ber.
ſerem⁹: tecū erim⁹: tecū ad iudiciū pgem⁹. Jdē. Opera bonorū
ſequunt eos: ſed opera malorū perſequunt eos. Juxta hoc ēt Ambro.
dicit ambro. li. de officijs. Unuſquiſq̄ reus in ſeipſo erit redar lib.de of
gut⁹. Jō dicit aug. O homo ſi times iudiciū corrige cōſciētiā. ficijs.

SEcūda eſt reuelatio iniuriatiue offenſiōis p quā ſcꝫ Augu.
accuſabūt iniuriati ⁊ offenſi eos q̄ offenderūt ipſos.
Erit aūt hec accuſatio triplex. Pria eſt oppreſſe ſim
plicitatis. Secunda eſt inhonorate ſanctitatis. Ter
tia eſt offenſe maieſtatis. ¶ Prima eſt oppreſſe vel ſcandalizate
ſimplicitatis. Accuſabunt em̄ impios et cōtra eos teſtificabunt
illi quos oppreſſerunt vel leſerūt ſpūaliter verbis: morib⁹ aut
exēplis occaſionem ruine prebētes: ⁊ pacem eorū aut amicitiā
turbātes. ſap. v. Tunc ſtabunt iuſti in magna conſtātia aduer Sap.v.
ſus eos qui ſe anguſtiauerūt ⁊c. Unde pſalmi. Cognoui quia ps.
faciet dominus iudiciū inopis ⁊ vindictā pauperum. Et iterū
Turbabunt. ſ. impij qui ſimplices oppreſſerūt: a facie ei⁹ pr̄is
orphanorū ⁊ iudicis viduarū. Tunc implebitur etiā illud ps.
Propter miſeriā inopum ⁊ gemitū pauperū: nunc exurgam: ps.
dicit dominus. Jdeo dr̄ puer. xxij. Non facias violentiā paupe
ri qꝛ iudicabit dn̄s cauſam ei⁹. Ad hoc videlicet exemplum de Prouer.
vidua ⁊ iudice iniquitatis Luc. xviij. poſt quod ſubdit pſalmi. xxij.
Deus non faciet vindictā electorū clamantium ad ſe die ac no
cte dico vobis qꝛ cito faciet. ¶ Secūda eſt accuſatio inhonora
te ſanctitatis. Qꝛ ſcti ſpecialiter accuſabūt eos qui eos inhono
rauerunt ⁊ cōtempſerūt periurando eoꝝ noīa: violādo feſta: p

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

phanādo impie loca ſctā: frangēdo vota non ſolummō debita
Apo. vi. ⁊c. huiuſmodi Apo. vi. Interfecti ꝓpter verbum dei clamabāt
voce magna dicētes. Uſqꝫ quo domine verus ⁊ ſanctus nō vin
dicas ſanguinē noſtrum de his qui habitant in terra. Ad pro
Vicēti⁹ poſitum valet exemplum qđ refert vincenti⁹ in ſpeculo moral.
in ſpecu lib. ij. Q; in theuthonia quidam archidiaconus ambiens epa
lo mora tum inſidiabatur epiſcopo ſuo bono viro ⁊ ſeni quomodo euꝫ
li. lib. ij. occideret. Et cū cōſueuiſſet eps ire ad matutinū ⁊ alios preue
nire ad ſalutādum beatā virginem ⁊ intrare ꝑ quandā portā
veterem: collocauit de nocte archidyaconus lapidem ſuper di
ctam portam: veniens aūt eps vt ſolitus erat ⁊ aperiens por
tā lapide cadente excerebrat ⁊ moritur. Archidiaconus igitur
cum multo labore obtinet epiſcopatū. Cunqꝫ cōfirmatus gau
dens obtineret ⁊ faceret conuiuiuꝫ receptiōis ſue: quidā prin
ceps ſeruiēs in menſa coram eo flexis genibus ſubito rapitur
ante tribunal ſummi iudicis: ⁊ videt ibi beatam virginem cuꝫ
magna multitudine angeloꝝ et ſanctoꝝ adducentem dictum
epm portantē cerebrum ſuum in manib⁹. Et dicit beata virgo:
fili adhuc recēte ſanguine ⁊ vulneribus ⁊ cerebro hui⁹ mei mi
litis: crudelis ille et proditor homicida gaudet ſe obtinere ei⁹
epiſcopatū. Rñdit domin⁹. Quē mittam? Tunc btā virgo ait.
Ecce hic ſeruitor ſuus. Cui dñs p̄cepit ſub pena mortis vt citet
dñm ſuū peremptorie vt cito veniat corā eo de tā nephādo cri
mine reſpōſur⁹: ⁊ ei cauſam coraꝫ omnibus exprimat. Qui ſta
tim rediens turbatus infremuit: tremuitqꝫ et cultellum quem
tenebat proiecit: amariſſime flens. Rogatus ab omnibus et
etiam ab epiſcopo cauſam pandit qua audita epiſcopus ſubi-
ta morte percuſſus ibi coram omnibus mortuus eſt.

hiere. ¶ Tertia eſt accuſatio offenſe maieſtatis. Ipſe enim iudex q̄
xxix. offenditur ꝑ peccatis accuſabit pctōres et contra eos teſtifica
bitur. hiere. xxix. Ego ſum iudex et teſtis dicit dominus. Et
per pſalmiſtam dicit. Arguam te ⁊ ſtatuam cōtra faciem tuā.

TErtia eſt reuelatio exprobratorie abuſiōis q̄r. ſ. di
uina beneficia quibus abuſi ſunt peccatores accu
ſabunt eos et exprobrabunt propter abuſum illum
Erit autem hec accuſatio ſiue exprobratio triplex.
Prima eſt diuine ſcripture.
Secunda eſt angelice cure.
Tertia eſt vniuerſe creature.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Prima eſt diuine ſcripture. Scripturam eñi ſacram ideo dedit deus vt per eam homines diſcernerent quid agendum. q̄d faciendum. quid timendū: ⁊ quid ſperandū. Ideo dicebat dñs iudeis. Jo.v. Eſt qui vos accuſat moyſes. i. lex que accuſabit impios qui eam audire: retinere: ⁊ exequi contēpſerunt. Ideo di. Ja.ij. Sic loquimini et ſic facite quaſi per legē libertatis incipientes iudicari. De quolibet vtiq̄ reprobo vere dici poterit id Jo.xix. Scdm̄ legē debet mori. Jo.v. Ja.ij. Jo.xix.

¶ Secunda eſt exprobatio angelice cure. Accuſabunt eñi angeli eos qui ſub ſua cuſtodia peccauerūt qui. ſ. eorū monitiones et cōſilia contēpſerunt. Unde orige. Unuſquiſq̄ angelorū in extremo iudicio aderit perducens illos quibus preſuit. hec ille. Qui autem eis credidit animas cuſtodiendas credibile eſt q̄ ab eis queret rationē de huiuſmodi cuſtodia. Cum autem non mentiantur: nec alienam culpā ſibi imputare debeant: dicturi ſunt q̄ non fuit culpa ſua ſed animarū obedire nolentiū ſicut nō eſt culpa medici qui nihil omittit de requiſitis. ſi non curat infirmum inobedientē. Unde vox illa hier. li. Curauim⁹ babylonem et non eſt curata: dicitur eſſe angelorū quaſi dicentium. fecim⁹ quod noſtra intererat circa babylonē vt curaret ſed culpa ſua fuit q̄ non eſt curata. Orige. hiere.

¶ Tertia eſt accuſatio vniuerſe creature. greg. Si queris q̄s te accuſet. dico q̄ totus mundus. Uñ deute.xxxij. Inuocabo cōtra vos celū ⁊ terrā. i. oēs creaturas que ſunt in celo et in terra et iob.xx. Reuelabunt celi iniquitates eius. ſ. impij. ⁊ terra cōſurget aduerſus eū. Cū eñi deus creaturas omnes fecerit ad hōis vtilitatē ⁊ oēs deo obedierint: homini ſeruiēdo: ipſe vero hō inobediens et rebellis fuerit ſuo creatori: nō accuſabūt euz quaſi ingratū. Clamabit nāq̄ celum ſuo modo. O deus omnipotens. Ego homini miniſtraui cum planetis meis influendo ſuper terrā ⁊ alia faciendo q̄cquid iuſſiſti: ipſe vero te offendit tibi rebellis fuit: ergo vindica iuſtiſſime iudex. Clamabūt ſol et luna ⁊ ſtelle. O ſumme deus nos dedimus peccatoribus lucez vt tuū impleremus imperiū: illi vero te contēpſerūt. Fac ergo vindictam. Clamabit ſuo modo aer. Clamabit aqua. Clamabit ignis. Clamabit terra. Clamabunt maxime ea quorū ſpāli terviuz habuit ⁊ poſſeſſionē. Abacuch ſcdo. Lapis de pariete clamabit. ⁊ Ja.v. Agite nūc diuites plorate vlulātes i miſerijs veſtris q̄ aduenient vobis. diuitie veſtre putrefacte ſunt: ⁊ ve Grego. Deute. xxxij. Job.xx. Ja.v.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſtimēta vr̄a a tineis comeſta ſunt. Aurum ⁊ argētū vr̄m erugi
nauit ⁊ erugo eoꝝ in teſtimoniū veſtrū erit ⁊c. Tot igit̄ ⁊ tan
tis teſtibꝰ multiplicat̄ ꝯ ipſos oī fide digniſſimis: oī exceptiōe
maioribꝰ: nō habebit eoꝝ aliqs q̄d rn̄dere valeat: ſꝫ dicere pote
Job.x. rit illō Job.x. Inſtauras teſtes tuos ꝯ me. Un̄ hugo de ſctō vi
Hugo ctore. In illa die vltiōis nihil erit qd̄ rn̄der̄ poſſit hō pctōr: vbi
de ſctō celū ⁊ terra ſol ⁊ luna: dies et noctes totꝰ mūdꝰ ſtabūt in teſti=
victore. moniū aduerſꝰ eos. hec ille O q̄ʒ arcte: q̄ʒ anguſte tūc erūt vie
reprobis qn̄ nō poterūt negare: nō excuſare: nō appellare: non
fugere: nō īpetrare veniā: nō habere refugiū. O q̄ʒ flebilis tūc
erit dānatoꝝ cōditio. Nō valebūt p̄ces: nō clamores: nō gemi
tꝰ: nō amici: nō deniq̄ʒ q̄ddā aliō. Un̄ āſel. in medit. ⁊ eadē fere
Anſel. verba dicit gre. in omel̄. Erunt vndiq̄ʒ anguſte vie reprobis
ſuperius erit index iratus: inferiꝰ patēs horrēdū chaos infer
ni: a dextris pctā accuſantia: a ſiniſtris īfinita demonia ad in
fernū trahētia: intꝰ cōſciētia vrēs: exteriꝰ mūdꝰ ardēs. Tūc vix
iuſtꝰ ſaluabit̄. Miſer ergo pctōr ſic vndiq̄ʒ deprehēſus in quā
ptē ſe ꝑmet: latere erit īpoſſibile: apparere ītolerabile. hec ille.

SExta eſt cōſideratio diſ
cuſſiue redditiōis. Ubi ꝯſiderādū q̄liter de oībꝰ
in iudicio dei faciēda eſt diſcuſſio ⁊ reddenda rō.
Tūc vnicuiq̄ʒ dicet̄ illō lu.xvj. Redde rōnē villi
Lu.xvj. catiōis tue: iā em̄ nō poteris vilicare. Cogita ſi eſſes redditurꝰ
rōnē mille florenoꝝ corā dn̄o tpali iuſto: prudēti: ⁊ ſeuero: mul
tū eſſes ſolicitꝰ ꝓ bona cōputatiōe faciēda. Sis ergo multo ma
gis ſollicitꝰ ⁊ timoroſꝰ ꝓ rōne reddēda de tota vita tua coram
deo ⁊ angelis ⁊ ſctis oībꝰ. Erit em̄ tūc generaliter reddēda rō.
De omnibus donis conceſſis. De omnibus malis commiſſis.
De omnibus bonis omiſſis.

PRio de oībꝰ donis cōceſſis. Oia̅ ſiqdē a deo accipimꝰ
j.co.iiij. Quid habes qd̄ nō accepiſti. Et gre.j. omel̄.
Grego. Cū creſcūt dona rōnes ēt creſcūt donoꝝ. Jō et btūs
Job.ix. iob dicebat Job.ix. Si volueris iudicio cōtēdere nō
Job. eſt q̄ reſpōdeat vnū ꝓ mille ſcꝫ ſuſceptis bn̄ficijs. Et iob.xxxj.
xxxj. Quid faciā cū venerit ad iudiciū ⁊ cum q̄ſierit q̄d rn̄debo illi.
Nunq̄d non in vtero fecit me ⁊c. Quis em̄ digne deo poſſit re
ſpōdere de bn̄ficijs generalibꝰ creatiōis: cōſernationis ⁊ redē
ptiōis. Erit ergo ſpecialis rō reddēda de oībꝰ donis cōceſſis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Primo de donis ſpiritualibꝰ. Secũdo de donis corpalibꝰ. Tertio de bonis tẽporalibus. ¶ Primo de donis ſpiritualibus. Et de triplicibꝰ. Primo de donis ſpũalibꝰ innatis cuiuſmodi ſunt aĩa et potẽtie naturales eiꝰ. Ideo de ipa aĩa dicit bern̄. Ue mihi ſi talentum mihi traditum negligenter ſeruauero precioſo ſanguine agni incõtaminati magis appreciatuz. Secundo de donis ſpũalibꝰ acquiſitis ſicut ſunt ſcientie.i.coꝛ.iij. Cõprehendam ſapiẽtes in aſtutia eoꝝ. habẽs vtiq ſcientiã ⁊ malã vitam duruz habebit iudiciũ quia vt dicitur lu.xij. Seruꝰ ſciẽs voluntatem domini et non faciens plagis vapulabit multis. Tertio de donis ſpiritualibus gratuitis: cuiuſmodi ſunt virtutes theologice: dona ſpiritusſancti: gratia ſacramentalis: remiſſio peccatorum et huiuſmodi. Iſa.xliij. Ego ſum qui deleo iniquitates tuas propter me. reduc me in memoria iudicemur ſimul: narra ſi quid habes iuſtificeris. Ideo etiam dicit paulꝰ ij.coꝛ.vj. Hortamur vos ne in vacuuz gratiam dei recipiatis. ¶ Secundo de donis corporalibus cuiuſmodi ſunt corpis pulchritudo: fortitudo: valitudo. Eſt quippe corpus quaſi caſtruz qđ a deo tenemus in feudum. Debemus ergo illud cuſtodire ſancte ⁊ caſte: quia templum dei eſt.i.coꝛ.vj. An neſcitis quia corpora veſtra templũ ſunt ſpiritusſancti. Triplici autez ratione debemus deo ſeruire de corpore ⁊ membris eius. Primo ratione cõditionis qꝛ corpus noſtrum dñs condidit. Secundo ratione expoſitionis qꝛ totum corpus ſuum pro nobis expoſuit. Tertio ratione promiſſionis qꝛ tantam remunerationem corpori ſibi ſeruẽti ꝑmittit. Io.i.coꝛ.vj. Corpus nõ fornicationi debetur ſed domino. ¶ Tertio de donis temporalibus. Eccle. xi. In donis ſit coꝛ tuum: ⁊ ſcito ꝙ pro his omnibus adducet te deus in iudiciũ ſcilicet pro diuitijs: delitijs ⁊ honoribus. De diuitijs dr iob.xx. Diuitias quas deuorauit euomet et de ventre eius extrahet eas deus. ⁊ chriſo. ſup Math. Diuitias accepiſti non vt laſciue viuas ſed vt in eccleſijs expẽdas: que enim habes pauper ſunt ꝫ tibi ſunt credita: et ſi ex laboribꝰ iuſtis ⁊ hereditate paterna poſſeſſoꝛ eoꝝ factus es. Hec ille. Diuitie quidẽ bene expoſite erunt in teſtimoniuz pro bonis ⁊ tanq̃ aduocati eoruz. Thob.iiij. Quõ potes eſto miſericoꝛs ⁊c. ſequitur ꝑmiũ bonum tibi theſaurizas in die neceſſitatis diuitie autez malorũ erunt in teſtimoniũ ſue dãnationis. Ideo auaris dicit Ja.v. Theſaurizaſtis vobis irã in diebꝰ nouiſſimis de delicijs

De triplicibus donis ſpiritualibꝰ erit reddẽda ratio.
Bern̄.
Lu.xij.
Iſaye xliij.
Beatus paulꝰ. ij coꝛ.vj.
Triplici ratione debemꝰ deo ſeruire de corpore ⁊ mẽbris eius.
Primo.
Secũdo
Tertio.
Eccl.xi.
Job xx.
Chriſo.
ſuper math.
Thob. iiij.
Ja.v.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Apoca. autem ⁊ honorib⁹ dr Apo.xviij. Q̃tum glorificauit ſe ⁊ in deli
xviij. cijs fuit tantum date illi tormentum ⁊ luctum.

S Ecundo erit reddenda ratio de omnibus malis com
miſſis. Eccle.xij. Cuncta que fiunt adducet deus in
Eccle. iudicium pro om̄i errato. Et ſup illō pſal. Cū accepe
xij. ro tempus ego iuſticias iudicabo dicit ber. Si iudi
Bern̄. cabit domin⁹ iuſticias quō ergo iniuſticias: cognoſcetur tūc do
minus iudicia faciens qui nunc ignoratur iniurias patiēs. hec
ille. Tunc ergo exigetur ratio de omnibus malis commiſſis.
Primo de cordis cogitatione. Secundo de oris locutione. Ter
tio de operis executione. ¶ Primo igitur de malis commiſſis
cordis cogitatione ſapien.j. In cogitationibus impij interro=
Sap.j. gatio erit. Et eiuſdem.vj. Ipſe cogitationes noſtras ſcrutabi=
Math. tur. ¶ Secundo oris locutione. Matthei.xij. De omni verbo
xij. ocioſo quod locuti fuerint homines rationem reddent in die
Verbū iudicij. Dicitur autem verbum ocioſum ſecundum hiero. qđ
ocioſū ſine vtilitate loquētis vel audientis pfertur. Et greg. in mor.
qđ dica Ocioſum quippe verbū eſt quod aut ratione iuſte neceſſitatis
tur. aut intentione pie vtilitatis caret. Si autem de verbis ocioſis
Grego. reddenda erit ratio: penſateq̃ diſtricta multo magis rō exige
in mor. tur de verbis detractorijs deceptorijs et blaſphematorijs. Et
grego. ſuper illud Math.xxiij. Omnes capilli veſtri numera
Grego. ti ſunt dicit. Sic deus vias noſtras conſiderat ⁊ greſſus dinu=
merat vt nec minime cogitationes et verba minutiſſima que
apud vos vſu viluerunt in eius iudicio remaneant indiſcuſſa
Athana ¶ Tertio operis executiōe. vnde athanaſius. Ad cuius aduē
ſius. tum omnes homines re.ha.cū cor.ſ.⁊ redditurі ſunt de factis
Job.xiij proprijs rationē. ⁊ iob.xiij. Cōſeruaſti oēs ſemitas meas ⁊ ve
ſtigia pedū meorum cōſideraſti. Et eiuſdē.xxxiiij. Oculi eius
ſup vias hoim ⁊ oēs greſſus ei⁹ ↄſiderat. Exēplū eſt de angelo
numerāte oēs paſſus heremite de quo habetur in vita patrū

T Ertio erit reddēda ratio de omnibus bonis negli=
gēter omiſſis. Et hoc de triplici omiſſione. Primo
de omiſſione virtuoſe exercitationis reſpectu diui
norum preceptorum ⁊ conſiliorū. Secundo de omiſ
ſione fructuoſe correctionis ⁊ inſtructionis reſpectu ſubditorū
Tertio de omiſſione amoroſe miſerationis reſpectu egenorū.
Math. Primo de omiſſione virtuoſe exercitatōis in ſeipſo. vnde mat.
xxv. xxv. Seruus inutilis qui noluit operari in talento dure incre=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

patur ⁊ in tenebras exteriores mittitˀ. Erit quippe ratio red-
denda de tempore totius vite qđ dedit dñs petõribus ad agẽ Apo.ij.
dum pñiam.apo.ij. Dedit ei dñs pnie tps et nõ vult penite Anſel.
re.vnde anſel.de meditatiõe ad cõcitandũ timorẽ. O lignũ ari
dum ⁊ inutile eternis ignibꝰ dignũ:quid rñdebis in illa die
cũ exigetˀ a te vſqꝫ ad ictũ oculi oẽ tps viuendi tibi impenſum
qualiter a te fuerit expenſum. ¶ Scđo de omiſſione correctio
nis ⁊ inſtructiõis reſpectu ſubditorũ:ſicut pr̃ reddet rõnez de
hmõi omiſſione reſpectu filiorũ. Uñ legitˀ ꝙ hely punitꝰ eſt qꝛ
nõ corripuit filios ſuos vt habetˀ.j.regũ.ij. Nã ⁊ puer.xxix.dr. Prouer
Erudi filiũ tuũ. Itẽ curatꝰ ⁊ prelatꝰ reſpectu ſubditorũ.ezech. xix.
xxxiij. Fili hoīs ſpeculatorẽ dedi te domui iſrael .⁊c.vſqꝫ ibi Ezech.
ſanguinẽ eiꝰ de manu tua requirã. Itẽ ezech.xxxiiij. Ecce ego xxxiij.
ipſe videbo ſup paſtores et requirã gregẽ meũ de manu eorũ Ezech.
Ibidem. Ue paſtoribꝰ iſrael.⁊ hiere.xiij. Ubi ẽ grex qui datꝰ xxxiiij.
eſt tibi.pecus inclitũ tuũ. Itẽ dñs ſeu princeps terrenꝰ reſpe- hie.xiij
ctu ſuorũ ſubiectorũ.vñ Nu.xxv. Pricipes a dño iuſſi ſunt ſu Nume.
ſpendi in patibulis ꝓpter pctm̃ ppl̃i. videãt ergo qui curam xxv.
aliorũ gerũt:qui aliis preſunt:qualr̃ cõmiſſum gregẽ v̾bo pa
riter ⁊ exẽplo regũt et inſtruũt. Qꝛ vt dr ſap.vj.horrẽde ⁊ cito Sap.v
apparebit quia duriſſimum iudicium fiet his qui preſunt.

¶ Tertio de omiſſiõe miſerationis.qꝛ vt dr Ja.ij. Iudiciũ ſi- Ja.ij.
ne mia fiet ei ꝗ nõ fecerit miam. Exigetˀ aũt a deo ſpecialr̃ de
omiſſiõe triplicis miſeratiõis. Prio de omiſſiõe miſeratiõis cõ
donatie.ſ.iniuriarũ.vñ mat.xviij. Seruꝰ nequã qui noluit mi
ſereri cõſerui ſui increpatur a dño ⁊ tortoribus mãcipatˀ. Se Math.
cundo de omiſſiõe miſerationis ſupportatiue.ſ.alienarũ imp xviij.
fectionũ et defectuũ. Qui eñ noluerit fratrez ſupportare qua
rõne ſpare poterit a dño ſupportari. Mat.vij. In qua menſu
ra menſi fueritis remetietur vobis. Unde ⁊ apls dicitˀ gal.vj. Ad gal
Alter alterius onera portate.et ſic adimplebitis legẽ xp̃i. Et vj.
col.iij. Supportantes inuicẽ. Tertio de omiſſiõe miſeratiõis
diſtributiue.ſ.bonorũ tẽporalium egentibꝰ.vnde dicet eis iu
dex illud mat.xxv. Eſuriui et nõ dediſtis mihi manducare ⁊c Math.
vt amplius dante deo dicemus in ſequenti cõſideratiõe. Qui xxv.
vult igitur in diuino iudicio miam inuenire ſtudeat nũc aliis
miam exhibere. Nã dicit ſal. Math.v. Beati miſericordes qm̃ Mat.v.
ipſi miam cõſequẽtur. Cũ itaqꝫ de tot et tãtis et quaſi impro-
uiſe ⁊ ſubito oporteat rationẽ reddere ſemp ergo vigila ⁊ di-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ecclia- ligenter examia cōſcientiā tuā iuxta illud eccli.xviij. Añ indi
ſtici .xv- ciū īterroga temetipm ⁊ in cōſpectu dei iuenies ꝓpiciationē.
iij.

SEptima eſt conſidera

tio retributiue ſentētiatiōis. Terribilis pror
ſus eſt expectatio, illi⁹ ſnie. Nimirū iudicialis
ſnia ſummi ⁊ eterni iudicis finē imponit flagi
tijs ⁊ certitudinē ꝑbet in dubijs. Audiatur er
go ſnia illa cū reuerētia ⁊ timore. Audiat̄ cū diligentia ⁊ amo
re. Circa hanc aūt cōſiderationē cōſideranda ſunt et diligen
ter attendenda tria miſteria.
Primum eſt miſteriū ſumme deſiderabilis benedictionis.
Secundum eſt miſterium ſumme formidabilis maledictiōis.
Tertium eſt miſterium prorſus infallibilis executionis.

PRimum eſt miſteriū ſumme deſiderabilis bñdictio
nis. Primo em̄ ꝓferet̄ ſnia bñdictionis de glīficatio
ne bonorū. Nā ſummi iudicis bonitatē magnificā ⁊
largitatē munificā magis decet ꝯferre ſtipēdia ꝙ̄ in
ferre ſupplicia. Prio igit̄ contēplanda eſt ſnia bñdictionis de
lectabilis: deſiderabilis et honorabilis: in honorē ⁊ gliam bea
torū. De qua dr̄ Mat.xxv. Tūc dicet rex his q̄ a dextris eius
erūt. Venite bñdicti pr̄is mei ꝑcipite regnū qđ vobis paratū
Matth. eſt a cōſtitutiōe mūdi. hec eſt ſnia dulciſſima totis precordijs
xxv. et deſiderijs appetēda. In q̄ tāgit̄ triplex bñdictio bonorum.
Prima eſt benedictio amoroſe inuitationis. cū dicit. Venite.
Bono- Secunda eſt benedictio gratioſe cōmendationis. cuꝫ dicit be
rum tri nedicti patris mei.
plex bñ Tertia eſt benedictio glorioſe remunerationis. cum dicit per
dictio. cipite regnum ⁊c.
Prima. ¶ Prima eſt benedictio amoroſe inuitationis. qñ. ſ. leta facie
Scđa. et hylari vultu ad partē dexterā ſe vertēs aſpiciet ſuā dulciſſi
Tertia. mam matrē ceteroſqꝫ oēs electos. Poſſumuſqꝫ deuote cōtēpla
ri eū ſic dicturum. O genitrix mea venerāda et digniſſima re
gina celorū. Ecce iā tp̄s eſt vt cūctis inoteſcat gloria tua: ⁊ me
ritorum tuorū magnificētia copioſa. Et ap̄lis dicet. O diſcipu
li ⁊ filij ac fratres mei dilecti q̄ oīa reliquiſtis ꝓpter me ⁊ pau
peres et peregrini per orbē terrarū fideliter laboraſtis: et tan
dem mortem patienter ſuſtinuiſtis. Et vos ferventes marty
res qui pro meo amore tormenta grauia ꝑtuliſtis. Et vos ſan

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cte virgines que ſctā caſtitatem tantopere amaſtis. Et vos o ſctiſſimi cōfeſſores q̄ corpa veſtra dura penitētia maceraſtis. O vos oēs ſcti religioſi q̄ propter me ꝓpriā volūtatē abnegaſtis. O vos deniq̄ amici mei q̄ mie opera ꝓximis exhibuiſtis. Venite ad me fontē oīm bonorū: ad me ſummū gaudiū: ad me ſummā pulchritudinē: ad me ſummum ſolatiū. Venite inq̄ ad fontē vite: lucē eterne glorie: ⁊ torrentē amenitiſſime voluptatis. Tripliciter dñs nos inuitat.

Notandū aūt ꝙ dominꝰ tripliciter nos inuitat. Primo ad gratie benignā perceptionē: ⁊ hec eſt dulcis inuitatio que ponitur Math.xi. Primo. Ubi dñs dicit. Venite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati eſtis.ſ. mole peccatorū ⁊ ego reficiā vos: per gratiā hec enim peccatricē aīam reficit ⁊ reparat que ꝑ pctm̄ defecerat et lapſa erat. Mat.xi. Scdo nos inuitat ad pleniorē gratie augmētationē ⁊ hec eſt dulcior inuitatio quā facit dñs Jo.vij. clamās. Si quis ſitit Scdo. veniat ad me ⁊ bibat. Qꝫ em̄ aliquis ſitiat.i. deſideret aquam Jo.vij. ſpiritualē gratie hoc eſt tā ꝑ gratiā preuenietē. gratia em̄ quouſq̄ fuerit cōſummata in gloria ſemꝑ ſitim ſpiritualē facit. Jō dicit dñs. Si quis ſitit qꝛ videlꝫ tā expertꝰ eſt aliqualiter dulcedinē aque ſpiritualis: iō amplꝰ deſiderat. Veniat ad me ⁊ dabo ei aquā viuā que fiet in eo fons aque ſalientis in vitā eternā vt dr̄ Jo.iiij. Unde apo.vl. Et ſponſus ⁊ ſponſa dicunt veni q.d. Et xp̄s ſpōſus et tota celeſtis curia amicabiliter inuitant quēlibet noſtrū.d. veni. Et q̄ hanc inuitationē interiꝰ perceperit nō debet eſſe cōtentꝰ ꝙ ſolus venit. Jō ſubdit. Et qui audit dicat veni. ⁊ qui ſitit veniat. ⁊ qui vult accipiat aquā vite gratis. Audiamꝰ chariſſimi audiamꝰ nūc has duas primas inuitatiōes gratie vt tādē audire mereamur inuitationē illā glorie.

Tertio inuitat ad grē cōſummationē.ſ. ad eternā gloriā q̄ eſt Tertio. gratia cōſummata. Et ſic in iudicio inuitabit electos.d. venite O dulce venite. O vox dulcior ſuꝑ mel ⁊ fauū. O inuitatoriū gratioſiſſimū amoroſiſſimū ⁊ iocūdiſſimū. O inuitatoriū nulla obliuione delēdū: omni affectione appetēdū: ⁊ tota intentione querendum. Venite inq̄ vos q̄ fuiſtis humiles ſerui mei mihi humiliter obſequēdo milites mei ſtrenui pro me virtualiter dimicando: fideles amici mei ſinceriter diligēdo. venite inq̄ vt pro veſtris meritis honoremini.i. vt mecū in ꝑpetuū viuatis vt mihi inſeparabiliter vniamini ſicut membra capiti: ſicut amici amico ſuauiſſimo ſicut ſpōſa ſponſo ſuo dulciſſimo. Venite inq̄ Omnia em̄ parata ſunt: venite ad nuptias. Et tunc q̄d facient

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

miſeri reprobi quando nō vocabuntur. Anguſtiabūtur quippe vehemēter et dicēt. Ue nobis cur nati ſumus. Ue qꝛ vocati ſunt illi ⁊ nos nō vocamur quinimmo ſentētiā horribilē dānationis expectamus. Tūc itaqꝫ cum multa amaritudine dolebunt. Tū propter benedictionis illius priuationē. Tuꝫ ꝓpter ſuorū demeritorū prolationē. palā eñ erit oibus qm̄ ꝓpter ſua demerita indigni ſunt tali inuitatione. Tū etiā propter horrēde maledictionis expectationē. ¶ Scḋa eſt benedictio gratioſe cōmendationis. Cum dicit benedicti patris mei: benedicti inqꝫ bn̄dictione gratie ⁊ glorie ſempiterne patris mei qui benedixit vos ſpūali benedictione ſicut elegit vos in xp̄o vt eſſetis ſancti ⁊ imaculati in conſpectu eius vt dꝛ eph. j. O cōmendatio gaudioſa ⁊ amabilis: dulcoroſa et honorabilis verax ⁊ irreprehenſibilis. Cōmendatio inqꝫ inextimabilis dulcedinis cōmendari ab ipſo ſummo deo: ab eterno iudice: a dn̄o maieſtatis et rege glorie qui nec mētiri poteſt: nec falſo blandiri: aut adulari Nō talis eſt humana cōmendatio qm̄ hoies ſepius in ſuis extimationibus decipiunt: ſepe laudat hō vituperādos ⁊ vituperat cōmendādos qꝛ ſolum vidēt hoies ea q̄ patent: deus auteꝫ intuetur cor. vt dꝛ. j. re. xvj. vera igitur laus illa que eſt a deo Tūc ergo laus erit vnicuiqꝫ a deo. vt dꝛ. j. cor. iiij. bern̄. Magnus laudator ⁊ vehementer ambiēda laudatio. felix cōmutatio laudis vbi ⁊ laudare btm̄ eſt et laudari. hec ille. Laudabūtur eñ bti a deo ⁊ deum ineternū collaudabūt. Dicet ḡ eis dominus illud pſal. Bn̄dicti vos a dn̄o q̄ fecit celū ⁊ terrā. Benedicta tu mater mea veneranda: benedicti vos oēs electi mei. O qꝫ gratiſſima: qꝫ dulcis ⁊ iocunda hec tā honorabilis cōmendatio electis oibꝰ. Sed o qꝫ grauis ⁊ anxia erit reprobis. certe nemo ſufficiēter diceret. Sicut aūt euangeliū teſtatur Mat. xxv. Cōmendabit dn̄s electos precipue pro miſericordie operibus. vbi iuxta textū euāgelicū contēplanda eſt triplex veritas. Pria eſt veritas cōmendatiōis. qꝛ dicet eis. Eſuriui et dediſtis mihi mādu care. Ergo frange eſuriēti panē tuū vt hr̄ Iſa. lviij. Sitiui ⁊ dediſtis mihi bibere. Ergo ſi inimicꝰ tuus ſitit potū da illi vt dꝛ. Ro. xij. hoſpes erā et nō collegiſtis me. ergo hoſpitales inuicem ſine murmuratione vt dꝛ. j. pe. iiij. Nudus ⁊ cooperuiſti me. ergo cū viderꝭ nudū operi eū et carnē tuā ne deſpexeris vt hr̄. yſa. lviij. Infirmus erā ⁊ nō veniſtis ad me. ergo non te pigeat viſitare infirmū. vt dꝛ eccl. vij. In carcere erā ⁊ viſitaſtis

Bern̄.

Math. xxv.

yſaye. lviij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

me ergo viſita incarceratos exemplo illius ethyopis eunuchi de quo legitur hiere.xxxviij.q hieremiaz prophetā viſitauit in carcere. Et per p̄dicta intelligitur ſeptimū opus mie quod eſt ſepelire mortuos. Et per iſta intelliguntur opa miſericordie ſpiritualia. Et ſecundum quoſdā non erit adhuc cōmemoratio ſiue cōmendatio niſi q͛ oēs ſcient merita ſua. Scđa eſt veritas humiliatiōis. Iuſti em̄ tāta gloria ſe indignos reputantes reſpondebunt dicentes. Dn̄e qn̄ te vidimus eſurientē ꝛc. hec aūt dicent non dubitando ſꝫ admirando ſuper tāta dei clementia. Chriſ. O humilitas q̄ nec poſt mortē deficies. hō em̄ malus ēt falſis honoribus delectat̄. vir autē bon⁹ etiā ſibi debitā laudē fugit ſic ꝛ ſancti debitā ſibi laudeꝫ repellētes dicēt qn̄ te vidim⁹ eſurientem. ꝛc. hec chriſ. Et ſcđm remigiuꝫ ita in cōſocijs ſuis r̄ndebunt nō dubitantes ſꝫ ſtupentes pro magnitudine maieſtatis regis. Tertia eſt veritas approbationis. Nā iudex reſpō debit illis. Amē dico vobis q̄diu feciſtis vni. ꝛc. Chriſ. Putas q̄to gaudio extolluntur ſancti qn̄ in cōſpectu oim̄ angeloruꝫ quod fecerunt hoībus fatetur dn̄s ſe accepiſſe. hec ille. Et vide mirabilem dei bonitatē: q͛ minimos vocat fratres ſuos et quod eis fit acceptat: ac ſi ipſi eidē factū eſſet. Nō ē aūt intelligendū electos ſolum eſſe cōmendādos pro miſericordie operibus ſuis ſꝫ etiā pro alijs virtutum opibus. Spāliter tn̄ facit dominus in euan. mētionē de opibus mie ꝓpter tres rōnes. Prīa eſt ꝓpter impletionē diuine ꝓmiſſionis. q̄. ſ. miſericordibus miam repromiſit. mat. v. Beati miſericordes qm̄ ipſi miſericordiam cōſequentur. Scđa propter declarationē iudicialis conditionis vt ſcilꝫ per hoc oſtendat̄ q quicumq; in diuino iudicio ſaluabitur magis ex dei miſericordia q̄ ex ſuis meritis ſaluabitur. ꝛ ei ſoli q̄ miam fecerit miſericordia concedet̄. Tertia ꝓpter approbationē melioris opationis. Si em̄ opa tam facilia ꝛ ad que rō naturalis inclinat tāta cōmendatione referuntur ꝛ tāto p̄mio remunerabunt̄ q̄to magis ea q̄ ſunt difficiliora et meliora. ¶ Tertia eſt bn̄dictio glorioſe remunerationis cū di. Poſſidete regnū ꝛc. regnum inq̄ vobis ꝓmiſſuꝫ. diu deſideratum. humiliter requiſitū. hec eſt glorioſa ꝛ honorifica poſſeſſio. Iō regni noīe deſignat̄. ſap. v. Accipiēt regnū decoris ꝛ dyadema ſpeciei de manu dn̄i vn̄ dicet eis. Uos eſtis q̄ p̄manſiſtis mecū in tētationib⁹ meis. Et ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi p̄r me⁹ regnū vt edatis ꝛ bibatis ſup mēſam meaꝫ in re

Chriſ.

Remigius.

Chriſ.

math.v

Sapi.v

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

gno meo. Unde hʒ luce.xxij. de hmoi regni adeptione gratias
apoc.v. agunt deo omnes ſancti dicentes illud apoca.v. Redemiſti nos dñe in ſanguine tuo ex oi tribu ⁊ lingua ⁊ populo ⁊ natione et feciſti nos deo nro regnū. O ꝙ glioſum eſt regnū in ꝗ cū xpo regnāt oēs ſancti in ꝗ eſt ois iocūditas: ois ſuauitas: ois bonor: plenitudo: ois pax: oia cōcordia: ois ſatietas: oē deniꝗ bonū. Nullū proſus incōmodum: nulla triſticia: nullus labor: nullū faſtidium: nullus error: nulla diſcordia: nullū deniꝗ malū. Eſt inꝗ regnū ſumme deſiderabile. Tū qr ſūme delectabile, ꝓpt omnimodā iocunditatē. Tū qr ſumme honorabile. ꝑpter ineſtimabilē dignitatē. Tū qr prorſus interminabile. ꝑpter durationis perpetuitatē. O igit pctores iſenſati. Cur nō conamini regnū illud acquirere cui ꝑfecto totus iſte mundus cum omnibus ſuis oblectamentis in nullo cōparari poteſt.

SEcundum eſt miſteriū ſumme formidabilis maledictionis. Qn ſcʒ iudex eternus facie terribilis ad ſiniſtram aſpiciēs ꝓferet illud tonitruū grande ⁊ horrende maledictionis ſententiam cōtra impios.d. Ite ma
ps. ledicti in ignē eternū qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis eius. Tūc (ſicut ait ps.) loquet ad eos in ira ſua. O ꝙ terribile erit vocē illā audire Amos.iij. Leo rugiet quis non timebit? Et
Augu. aug ſup.io. Qui ceciderunt ad vocē vnā xpi morituri quid facient ſub voce iudicaturi? Certe tūc vox dñi erit in virtute vox dñi in magnificentia: vox dñi cōfrigētis cedros: nam tunc confriget dñs cedros libani.i. ſupbos et elatos eiꝰ inimicos ꝗ mox vt honorificati fuerunt ⁊ tanꝗ cedri exaltati deficiētes quemadmodū fumꝰ deficiēt .cuz.ſ.in hoc iudicio humiliati fuerīt a dño ⁊ ꝗſi penitꝰ ad nihilū redacti cū dicet eis. Ite maledicti ⁊c.
Chriſo. Chriſo. Ite maledicti nō a pre meo neꝗ eñ ipe vos maledixit ſʒ opa ꝑpria in ignē eternū ꝗ patus eſt nō vobis ſʒ diabolo et angelis eiꝰ.qr vero vos ipos in ignē miſiſtis vobiſipſis iputate. hec chri. In pmiſſa aūt ſnia cōdenatiōis triplex tangit vehementer formidāda maledictio totis animi viſceribꝰ precauēda. ¶ Pria eſt maledictio cōfuſibilis reiectiōis. Dū dicit: ite. Scda maledictio terribilis exprobrationis. Cū di. maledicti. Tertia ē maledictio irremediabil' punitiōis. Cū di. i ignē. ⁊c.
Chriſ. ¶ Pria eſt maledictio cōfuſibilis reiectiōis. Cū di. Ite. chriſo. Quaſi ꝗ nō ſufferat pſentiā illoꝝ vel aſpicere ſic dic. Diſcedite a me. Nā deꝰ ꝗ in ſanctitate delectat aiarum peccatrices aias

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

aſpiciēs q̄ſi grauat⁹ nō ſuffert.tanq̄ſi dicat eis q̄ſi putredo et
ſpurcitia eſtis:nec tandiu vos ſuſtineo q̄diu ſtatis in iudicio
meo.hec ille.O q̄ durū verbū.Ite diſcedite a me. Aſpera vox
Ite vox eſt bn̄dicta Uenite.ber. O q̄ graue: q̄ immite:a ſini- Ber.
ſtris erit.Ite. Cum a dextris vos venite:dicet rex largitoꝛ vite.
Tūc ſicut dr̄ i cō ,puer.Qđ ſibi q̄lq̄ ſicut p̄ſentis tp̄e vite.hoc
ſibi meſſis erit dū dixerit Ite.Uenite.O q̄ formidādavox Ite.
Et vere hāc vehemētiſſime formidare debem⁹ cū di.ſal.math.
vij.Multi dicēt mihi in illa die.Dn̄e dn̄e nōne in noīe tuo pro mat.vij
phetauimus ⁊ demonia eiecim⁹ ⁊ v̄tutes multas fecim⁹.Et tūc
ꝯfitebor illis dicēs q: nūq̄ noui vos Diſcedite a me q̄ operami
iniq̄tatē.O q̄ grauis ⁊ āxia diſceſſio. O q̄ ꝯfuſibilis reiectio.
Tūc ſiq̄dez appebit illi⁹ ſeueritas magis cui⁹ nūc iptz mia co-
pioſa.Certe nēo ſcit q̄ diſtrictū erit hoc iudiciū:q̄ terribil' ⁊ ſe-
uera ſentētia.hoc iudiciū tremēs.pſ̄.dicebat.Nō itres in iudi pſ̄.
ciū cū ſuo tuo dn̄e q: nō iuſtificabit in ꝯſpectu tuo oīs viuens.
Multi certe nūc iuſti credunt ⁊ ſe bonos arbitrant q̄ tūc repro-
bi inuenient.Multa nūc bōa ⁊ meritoꝛia reputant q̄ appēſa li
bra diuie iuſticie dānabilia videbunt.Jō ſicut di.gre. Juſti oē Grego.
qđ agūt metuūt dū tm̄ ꝯſiderāt añ q̄tū iudicē ſtabūt.vñ.j.pe.
iiij.Si iuſt⁹ vix ſaluabit ip̄i⁹ ⁊ pctōꝛ vbi parebūt.¶Scđa ē ma
ledictio terribilis exprobratiōis.Cū di.maledicti.O q̄ ignomi
nioſa exprobratio:q̄nti q̄ppe honoꝛis eſt ab oꝛe eterni iudicis cō
mēdari tāte ꝯfuſiōis eſt ⁊ opp̄robrij ab eo increpari.Nūc q̄ppe
de⁹ offendit ⁊ tacet.dehonoꝛat a pctōꝛib⁹ ⁊ diſſimulat:cōtēnit
in preceptis ſuis ⁊ ſuſtinet.nō punit:nō rigoꝛē iuſticie exercet
ſz multiplr̄ miaz exhibet.Tūc p̄o rigoꝛē iuſticie manifeſtabit: yſa.xlij
tunc palā arguet ⁊ exprobrabit.yſa.xlij. Tacui:ſemp ſilui:pa-
tiēs fui q̄ſi ꝑturiēs loquar.exprobrādo.ſ.pctōres miſeros ⁊ ma
ledictionē eis inferēdo.O q̄ intolerabilis erit cōfuſio in coꝛdi
bus in ſupbia obſtinatis ⁊ tumidis impioꝝ ab oꝛe tāti iudicis
in cōſpectu multitudis infinite maledictionis iacula ſuſtinere.
Inflatus q̄ppe ſpiritus hoīs adhuc in carne viuētis plus elige
ret ⁊ tolerabilius ſuſtineret graui pena ſenſibili torq̄ri q̄ male-
dictiōib⁹ ⁊ opprobrijs obiurgari.q̄nto igit tūc erit reprobis illis
ꝯfuſio grauiſſima cū eos etern⁹ iudex in ꝯſpectu tāte multitu
dinis tā aſpere icrepabit:exprobrabit aūt eis p̄cipue tria. Pri
mo mala q̄ ꝯmiſerūt.Eccl.xlj.Ue vobis ip̄i q̄ dereliq̄ſtis legē Eccleſ.
altiſſimi.⁊c.⁊ ſeq̄tur.In maledictione erit ps veſtra.dicet itaq̄ xlj.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

O maledicti ſuperbi rebelles et inobedientes preceptis meis.
O maledicti auari qui me contēpto terrenis adheſiſtis: vſura
rij: raptores: fures: fraudulenti qui propter amorem mūdi tot
mendacia ⁊ tot fallacias cōmiſiſtis. O maledicti fornicatores ⁊
adulteri qui more porcino carnis voluptates q̄ſiuiſtis. O ma-
ledicti blaſphemi ⁊ piuri q̄ deū nō timuiſtis. O maledicti inui
di detractores et iracundi qui fraternam charitatem violaſtis
O generaliter maledicti oēs ⁊ ſinguli pctōres qui pctm̄ elegi
ſtis quod deo eſſe abominabile ſcire debuiſtis. Nā vt dicit ps.
Maledicti qui declinant a mādatis tuis. Secundo exprobra-
ps. bit bona que omiſerūt quaſi dicens cuilibet eorū illud Mat.
xxv. Serue male ⁊ piger. Inter bona aūt omiſſa ſpecialiter exp
Matth. brabit opera miſericordie vt habet Mat. xxv. d. Eſuriui ⁊ nō de
xxv. diſtis mihi manducare ⁊c. Ubi eſt contemplanda triplex veri
tas. Prima eſt veritas exprobratiōis cum dicit. Eſuriui et nō
dediſtis ⁊c. vſqꝫ ibi. et non viſitaſtis me. Obijcitur autē ſpecia
liter damnatis omiſſio operum mie vt ſic palā cōfutentur vt in
digni mia q̄ miam nō fecerunt. Leo papa ſer. de apparitione.
In illo ſummo iudicio tanti extimabitur vel largitatis beni-
Leo pa. gnitas vel tenacitatis impietas vt pro plenitudine omniū vir
tutum ⁊ pro ſumma oim cōmiſſorū ⁊ per vnū malū iſti in ignē
mittentur eternum per vnum bonū illi introducunt in regnū
hec ille. Cōſiderandū etiam in hoc ſicut dicit gre. Si tanta pe-
na multatur qui ſua nō dediſſe cōuincitur: qua pena feriendus
Grego. eſt qui aliena redarguit abſtuliſſe. q. d. Si tm̄ punit qui eſuriē
tē non pauit: q̄to ergo qui vſuris et rapinis eſurientes fecit?
et ſic de alijs. Scda eſt veritas lamentationis ibi. Tunc rn̄de
bunt et ipſi dicentes. Dn̄e qn̄ te vidimus ⁊c. vſqꝫ ibi ⁊ nō mini
ſtrauimꝰ tibi breuiter repetūt: q̄ vt dicit orige. Malorum ⁊ ſu
perborum eſt culpas ſuas excuſationis cauſa aut nullas eſſe
Orige. oſtēdēre: aut leues: aut paucas. Tertia eſt veritas confirmatio
nis. q̄ tunc reſpondebit illis. d. Amē dico vobis ⁊c. vſqꝫ ibi nec
mihi feciſtis. Tertio exprobrabit eis beneficia que a deo re-
ceperunt ſcꝫ beneficium creationis. q. d. cuilibet eorū illd deu
teron. xxxij. Deum qui te genuit dereliq̄ſti ⁊ oblitꝰ es dn̄i crea
Chriſo. toris tui bn̄ficiū ⁊ gubernationis et inſtructionis ꝑ angelos: ꝑ
ſuper patriarchas et prophetas: per apoſtolos ⁊ tot ⁊ tantos eccleſie
matth. ſanctos doctores beneficiū etiam redēptionis exprobrabit di
cens illud vel ſimile qd Chriſ. ſup Mat. ait. Ego ꝓpter vos hō

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

factus ſum alligatus:deriſus:ceſus τ crucifixus. Ubi eſt tanta
rum iniuriaꝝ meaꝝ fructus? Ecce preciū ſanguinis mei quē
dedi ꝑ redēptione vr̃a. Ubi eſt ſeruitꝰ quā mihi pro tanto pre
cio feciſtis? Ego ſup gloriam meā vos habui cū eſſem deus ap
parēs hō τ viliorē me oībus rebus veſtris habuiſtis. Nā rem
viliſſimā terre amplꝰ dilexiſtis ꝙ iuſticiā meā τ fidē. hec chri.
O ſcelerati τ ingrati pctōres qd mali feci vobis? quid ꝑ ſalute
veſtra facere debui quod non feci? Uidete caput meū ſplēdidū
hoc eſt illō qō pro vobis ſpinis fuit coronatū: faciē meam nūc
ſole lucidiorē habui fetidiſſimis ſputis pro vobis deturpataȝ.
Corpus hoc glorioſum quod inſpicitis pro vobis fuit dure fla
gellatū τ in cruce cōfixū. Ecce ſigna: aſpicite loca clauorū. Aſpi
cite manꝰ: aſpicite pedes: aſpicite latꝰ. ¶ Tertia eſt maledictio
irremediabilis punitiōis cū dicit in ignē eternū. Matth.iij. pa
leas cōburet igne inextinguibili. Et deut.xxxij. Ignis ſuccen= Mat.iij.
ſus eſt in furore meo τ ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſima deuo Deut.
rabitqꝫ terrā cum germine ſuo id eſt homines terrenos τ mon xxxij.
tium fundamenta comburet.i.ſuperbos. O examē horrendū.
O tremēdum iudiciū. O ſentētia diffinitiua modis oībus me
tuēda locis oībus meditanda: ac totis viribꝰ declinanda. Tūc
enim quis eā poterit expectare? quis poterit illam ſuſtinere?
Jlla cum prolata fuerit: nulla poterit potentia infirmari: nulla
ſapientia reuocari: nulla prece vel precio mitigari: nec ab ea ad
aliū iudiceȝ poterit appellari. O ꝙ terribilis eſt ſententia illa,
ꝙ formidabilis: ꝙ poſtremo deſolabilis: omni quidē amaritu
dine plena: ac omni penitꝰ remedio priuata. Quod vtiqꝫ euidē
tiꝰ cōſiderare poterimꝰ in ſingula illiꝰ ſententie verba ſicut pō
deranda merito ſunt ſi ea cordis ſtatera ponderemus. Cogi=
temus itaqꝫ τ conſideremus quoniā reprobi videntes ſe nō vo
catos ad regnum cum bonis poterunt ita dicere cum anxio ge
mitu et amaritudine. Heu domine nō ſumus digni poſſidere re
gnum tuum eternale tamen ex tua benignitate et pietate con
cede ſaltem ꝙ ad pedes tue maieſtatis poſſimus ſtare. Tunc
ergo iudex iratus precipit eos a ſe abijci.d.ita.diſcedite a me.
Secundo poterūt dicere. Eheu dn̄e τ ſi nos infelices a te repel
lis tamen in noſtro receſſu benedictionem tuam nobis tribue
Contra ſubdit terribilem maledictionem.d.maledicti.i.malis
perpetuo additi.q.d.nullaȝ habebitis benedictionem ſed om
nimodam maledictionem. Tertio poterunt dicere. O immen=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſa pietas ſi tñ tua maledictiõe nos repellis: ſaltem in loco re-
frigerij nos collocare digneris. At contra acerbiſſime pene in
carcerationem infert. d. in ignẽ. q. d. nullum prorſus vobis erit
refrigeriũ ſed in igne acerbiſſimo eritis. Quarto ſi dicant. heu
heu dñe rex pietatis ⁊ mĩe ⁊ ſi in tali acerbiſſimo igne nos pre
cipis cruciari ſaltẽ nobis ſtatue breuẽ terminũ. Contra ſubiũ
git eternuꝫ. q. d. nunꝗ inde recedetis. Quinto ſi lachrymabi
liter ſubdãt. O o o ſi in tãtis ſumus cruciatibꝰ eternaliter per
manſuri ſaltem principẽ ⁊ rectorẽ nobis tribue q̇ nos humani
ter gubernet. Contra ſup eos ſtatuet dyaboli dñationem. d. q̄
paratus eſt dyabolo. Ulterius ſi gemẽtes, ⁊ vlulãtes dicãt. O o
o iuſtiſſime ⁊ miſericordiſſime iudex. Si talẽ nobis p̄ficis dñato
rẽ ſaltẽ nobis gratã exhibe ſocietatẽ vñ aliquã habere poſſimꝰ
cõſolationẽ modicã. Cõtra ſubiũgit demonũ aſſociationẽ. d. et
angelis eiꝰ. O cõſortiũ atqꝫ tormẽtum horribile ad imaginan
dũ: horribiliꝰ ad vidẽduꝫ ſed horribiliſſimum ad ſuſtinendum.

T Ertium eſt myſteriuꝫ prorſus ineuitabilis executio
nis q̇ ibunt hi. ſ. reprobi in ſuppliciũ eternuꝫ. Juſti
aũt in vitã eternam. Ubi tãgunt̃ tres ſpeciales exe
cutiones. Prima eſt executio ſumme deſolationis
diſceſſionis: cum dicitur. Ibũt hi. Secũda eſt executio ſumme
miſerabilis afflictionis. cum dicit in ſup. eter. Tertia eſt execu
tio ſumme conſolabilis introductionis cũ dr. Juſti autem in vi
tã eternã. ¶ Prima eſt executio deſolatorie diſceſſionis q̇ Ibũt
hi. ſcilicet reprobi. i. diſcedent a deo ⁊ ſanctis. Et nota licet priꝰ
ſit poſita ſententia tã ꝓ bonis ꝙ cõtra malos tamẽ in executio
ne prius noiatur pena malorũ ꝙ gloria bonorum. Judicis em̃
ſumme boni proprium eſt prius ⁊ magis recordari bona facta
bonorum ꝙ mala malorum. Sꝫ prius in executione nominat̃
pena vt nos prius que timoris ſunt mala euadere ſtudeamus
Poſtmodum vero que ſunt honoris dona appetere diſcamus.
Uel quia reprobi ex condigno dãnatiõis ſue ſupplicia merue
runt. Electi vero gloriã magis ex dei mĩa ꝙ ex ſuis meritis ob
tinebunt. Iteꝫ prius mundus purgandus erit reprobos expel
lendo omneſqꝫ mundi feces et fetores cũ eis in baratrum de
uoluendo vt ſcilicet mundus pulcher ⁊ nitidus remaneat ad
conſolationem electorum. Separabuntur ergo primo reprobi
a conſortio bonorum. Erit autem hec ſeparatio pena ſibi gra-
Chriſo. uiſſima, vnde chri, ſuper illud Math. vij. Omnis arbor que nõ

facit fructum bonum excidetur.d.Horrendum eſt gehenne ſup
plicium et res intolerabilis tamen ſi decies mille gehennas po
nat aliquis nihil tale dicturus eſt quale eſt ab illius beate glo:
rie propelli honore ⁊ xpo exoſum eſſe.hec ille. In hac autem re
proborũ ſeparatione triplex eſt priuatio inextimabiliter dam
noſa.Pria eſt priuatio celeſtis habitatiõis ⁊ hec eſt multũ dã
noſa.Excluſio videlicet a celo empyreo quod eſt lumĩoſiſſimũ Apoca.
et delectabiliſſimum.Nam ſicut dicitur apoca.xxi.Non intra: xxi.
bit in illam ſcilicet in ciuitatem celeſtem aliquid coinquinatũ
aut abominationem faciens ⁊ mendacium niſi qui ſcripti ſunt Apo.vi.
in libro vite et agni.Secunda eſt priuatio glorioſe aſſociatio
nis ſcilicet omnium beatorum Apoca.vltimo.Foris canes et
venefici et impudici et homicide et ydolis ſeruientes:et omnis
qui amat et facit mẽdacium.Tertia eſt priuatio diuine viſio Sa.xiiij.
nis et fruitionis quia ſicut dicitur ſap.xiiij.Sunt deo odio im:
pius et impietas eius.Ideo non poſſunt admitti ad viſionem Mat.v.
diuinitatis que etiam non videtur niſi mundo corde Mat:
thei quinto.Beati mundo corde quoniam ipſi deum videbunt
O q̃tus dolor:q̃ta anguſtia erit reprobis ſic a deo reijci.Nã
cum deus ſit ſummum et immenſum et infinitum bonum de
eius amiſſione erit ſummus dolor in reprobis.O q̃tus luct⁹
omnium:q̃tus vlulatus et gemit⁹:q̃ta doloris acerbitas:q̃ta
et q̃ ineffabilis eorum calamitas in illa actuali et perpetua ſe
paratione a dei gloria et conſortio beatorum.

¶Secunda eſt executio ſumme miſerabilis afflictionis:quia
in ſuppliciuʒ eternũ.Ubi triplex tangitur afflictio grauiſſima.
Prima eſt afflictio horribilis incarceratiõis cum dicitur etiam
Ibunt enim in terram tenebroſam et opertam mortis caligine
vbi vmbra mortis et nullus ordo ſed ſempiternus horror in: Math.
habitans.vt dicitur Job vigeſimo.Et mat.decimoquinto.Ser xxv.
uum inutilem eijcite in tenebras exteriores.pſ.Erubeſcãt im Pſ.
pij ⁊ deducantur in infernum.O q̃tus horror tunc eorum cor
da inuadet cũ tenebroſuʒ illũ carcerẽ introibũt ĩde nunq̃ egreſ Bern.
ſuri nunq̃ lumẽ viſuri.ber.O q̃d erit cũ ſe viderit illa miſerãda
cõditio omni cõſolatiõe nudatã in illas tenebras exteriores ex
cuti:et ab illa beatorũ eccleſia ꝑpetuo et communiõe excludi.

¶Secunda eſt afflictio intolerabilis cruciationis quia ibunt
in ſuppliciũ ſcʒ in ignẽ.pſ.Pones eos in clibanuʒ ignis in tpe Pſ.
vult⁹ tui dñe ĩ ira ſua cõturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis.Irẽ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ignis ſulphur ⁊ ſpūs procellarū ꝑs calicis eorū. Et apo. xxj.
Apoca. Timidis ⁊ icredulis ⁊ execratis et homicidis et fornicatorib⁹
et veneficis ⁊ ydolatris ⁊ oibus mēdacibus pars illorū erit in
ſtagno ardēti igne ⁊ ſulphure. qđ ē mors ſcđa. Et eze. xxij. Cō
gregabo vos in medio fornacis. ſuccendam vos in igne furo
ris mei. Sic ergo prolata terribili ſententia contra malos.
ſcilicet. Ite maledicti. ⁊c. potentiſſimus ⁊ rapidiſſimus flatus
ignis impios inuoluens ſubito pariter eos demerget in infer
num. Sic itaq̧ diabolus cum toto corpore ſuo ideſt innume=
rabili multitudine reproborum ſubito precipitabit in infer=
Gre. in moral. num ſicut ait Greg. in moral. exponens illud iob. Cunctis vi
dentibus precipitabitur. Quia eterno iudice tunc terribiliter
apparente: aſtantibus legionibus angelorū: aſſiſtente cuncto
miniſterio celeſtiū poteſtatū atq̧ electis oibus ad hoc ſpecta
culū deductis. Iſt belua crudelis ⁊ fortis. i. diabolus in me
dium captiua ded betur et cum ſuo corpore. i. reprobis omni
bus: eternis gehenne incendijs mācipabitur. cū dicetur. Ite
maledicti in ignem eternum. O quale ſpectaculum illud erit
quando hec immaniſſima beſtia electorū oculis oñdetur. que
hic tēpore belli nimis illos terrere potuerat ſi videretur. Sed
occulto ac miro dei conſilio hoc agitur vt etiam nunc per dei
gratiam non viſa vincatur a pugnantibus et tunc a letis vi
ctoribus iam captiua videatur. Tunc autem iuſti diuino ad
iutorio q̄ntum debitores ſunt plenius recognoſcūt: quando tā
fortem beſtiam viderint: quantam vicerunt et in hoſtis ſui im
manitate conſpiciunt quātum debeant gratie defenſoris. hec
Berñ. greg. O ſi vellemus cōtemplari quando ſepabitur impij a cō
ſortio iuſtorū ⁊ a viſione dei et in ignem illū infernalē deijcie
tur quanta erunt illorū lamenta: q̄ flebiles voces prorumpe=
remus certe in lachrymas. Ber. in med. Quiſputas tūc meror
erit: quis luctus: que triſticia: cum ſeparabuntur impij a cōſor
tio iuſtorū et a dei viſione: et traditi poteſtati demonū ibunt
cum eis in ignem eternum. Tertia eſt afflictio interminabi
lis durationis. qꝛ eternum. ibunt enim in ſupplicium eternū.
Iſa. xxxiiij. Iſa. xxxiiij. Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorā
te. quis habitabit de vobis cum ardoribus ſempiternis. gre.
Gre. in moral. in mora. horrendo modo tunc erit miſeris dolor cum formidi
ne. flamma cum obſcuritate. mors ſine morte. finis ſine fine.
defectus ſine defectu. qꝛ et ibi mors ſemper viuit: et finis ſem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

per incipit.et defectus deficere neſcit.Nõ venit ad metas mortis miſerabilis etas.
Neſcit finiri:ſemperq; videtur oriri.
Semper vexando:ſemper gemitus renouando.
O q̃ ſalubris ꝯſideratio.heu heu q̄d tūc dicturi ſunt reprobi. Certe illud ſap.v.Nos inſenſati errauim⁹ a via veritatis.Et ſequitur.Quid nobis ꝓfuit ſupbia:aut diuitiarū iactātia quid nobis cōtulit.Oia iſta quaſi vmbra trāſierūt.ꝛc.Sed heu heu remanſit q̄d ineternū cruciabit. O q̃ta eſt hoīs demētia ꝓ delitijs aut diuitijs terrenis reb⁹ trāſitorijs:hmōi perpetua corporis ꝛ aīe ſubire tormēta.Vn̄ chriſ.de reparatiōe lapſi dicit ſic.Dic q̃ta tpa luxurie:q̄ deliciarū ſpacia compari vis penis ſempiternis?Centū ſi placet annos dem⁹ delitijs:adde alios centū:adde ꝛ decies centū que erit ex his ad eternitatē cōparatio?Nōne oē tp̄s vite hui⁹ quo delitijs frui videmur ꝛ indulgere libidini quaſi noctis vnius ſomniū ad eternitatis cōparationē videt̄?Et igit̄ q̄s eſt qui vt vna nocte delectabile videat ſomniū eternas ſubire eligat penas et illud pro nobis recipere vel ꝓ his cōmutare?Quid dicem⁹ ad repoſitas penas? Quid dicemus adhoc q delitie velut vmbra trāſeūt ꝛ velociter fugiūt:pene vero eternal̄r manent? Etiā ſi equale tp̄s et idē ſpaciū delitijs eſſet poſitū ꝛ pene:eſſet aliquis ita ſtultus et demens vt eligeret pro vno die deliciarum vnū diem ſubire penarū:cū ſoleat dolor vnius hore ꝛ quilibꝫ corpis cruciatus in obliuionem mittere oē tp̄s preteritū in voluptate tranſactū hec chriſoſto. O eternum nunq̃ finem habiturum corporis et aīe tam grāde ſuppliciū.O mortis perpetue indicibile tormentum quid dicam de te neſcio nō em̄ pōt verbis exprimi:nec intellectu cōcipi:aut corde cōprehendi. Nam circa hanc eternitatem penarū deficit cogitatio:nullatenus attingit imaginatio.poſito em̄ q ſit vnus lapis de arena minutiſſima coagulatus et cōpactus tante quantitatis ſicut infra concauitatem vltime ſphere cōtineri poſſet. Et poſt milleſies mille annos per diuinā potentiā vna arenula de dicto lapide tolleretur. et deinde poſt milleſies mille annos adhuc vna et ſic conſequenter donec totus lapis in nihilum redigeretur:nunquid cōſumpto lapide eternitas p̄dicta erit reuoluta ſic q dānatorum aīe tunc a penis liberabūtur?Reſpondeo tibi et dico q perpetuitas illa vix tunc fuerit inchoata.Nam finiti ꝛ infiniti nulla eſt

Sap.v.

Chriſo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ariſto. proportio vt habetur.viij.phiſicorum.Si enim hoc preſcirēt
viij.phi peccatores condemnati ꝙ dicto lapide conſumpto ab illis in
ſicorū. tolerabilibus quos ſuſtinent inferni cruciatibus deberent eri
pi:mirabiliter ſuper hac redemptionis die deberent ſperare
et ſperando gaudere quāuis poſt incomprehenſibiles annos
tardiſſime eſſet aduentura.Illa em̄ eſt maxima deſolatio etiā
carentia omnis ſpei.⁊ nunꝙ̄ a penis liberari.Iſa.xxxiij.Pecca
Iſa.xxx tor deſolabitur in ſecula ſeculorū.Ideo querit peccator deſpe
iij. ratus et gemens.hiere.xv.Quare factus eſt dolor meus per
hie.xv. petuus et plaga mea deſperabilis.Super quo prouer.xi.re
ſpondet ſapieñ.di.Mortuo hoīe impio nulla erit vltra ſpes
Intelligite hec qui obliuiſcimini deū ⁊ ad peccata curritis ne
infernus aliqñ vos rapiat et non ſit q̄ eripiat.Dic.chariſſime
frater:dic amice intelligis tu veritatē de hoc eterno ſupplicio
Sapis et ponderas exemplū de lapide tibi ſupius deſcriptuz
Dic ergo mihi quid de illo iudicas?quid de illo ſentis?Utꝗ
magis ſentias cogita varias terrarum ꝓuincias ⁊ imaginare
regiones ſingulas:⁊ perpēde fluuios ⁊ mare:mundū mēte cer
ne:⁊ totū perambula:aſcende vſꝗ ad celum et aerē tranſuola
iterum deſcende in abyſſum profunditatēꝗ conſidera:⁊ cōpo
ne in corde tuo ex minutis arenulis lapidē totū vltime ſphe
re ambitum replentez ⁊ huius lapidis imaginare magnitudi
nem et quantitatem:qua cordi aliter intellecta dic mihi amice
quid tu ſentis de lapide?Immo potius quid ſentis de perpe
tuis?q̄d de infinitis reproborū penis et morte?Puto ꝙ taliter
reſpondebis.Uere vere loqui neſcio,audiui et turbatus ſuz.
grandem rē intelligo:propoſitā veritatem video vñ admirari
non ſufficio. Quis nunꝗ non metueret?quis pre cordis anxie
tate penitus nō deficeret.qui mente tenus hunc lapidē rumi
naret⁊ infinitas peccatorū penas ſemper memorialiter reuol
ueret?Pone ergo hunc lapidem tanꝗ ſignaculū ſup cor tuuz
valde enim vtile tibi erit huius lapidis nunꝗ obliuiſci:quati
nus ſi diuinus amor te nō corrigit ⁊ reuocat a malis hmōi ſpe
culum pene interminabilis ſaltem te aliqñ cohibeat a pecca
Exēplū tis.huiuſmodi conſideratio conuertit fulconem maſſilienſem
de fulco qui poſtea factus eſt vir eximie ſanctitatis ⁊ epiſcopus tholo
ne maſſi ſanus.Ille em̄ narrat de ſeipſo dicēs.Cum eſſem ioculator et
lienſi. mundi vanitatibus deditus cepi ſemel cogitare de eternita-
te pene infernalis.Et dixi in corde meo.O fulco,ſi tibi propoſ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

neretur ſemꝑ iacere in lecto molli et delicato ita ꝙ inde nulla occaſione recederes nō poſſes hoc ſuſtinere. quō ergo ſuſtinere poteris iacere in illa pena eterna ⁊ intolerabili carceris infernalis ſi te cōtingat illuc demergi. hac ergo occaſione reliquí oīa et fact⁹ ſum monachus. hec ille. ¶ Tertia eſt executio ſumme conſolabilis introductionis. quia iuſti ibunt in vitam eternam. Spien.v. Juſti autem imperpetuum viuent et apud dominum eſt merces eorum. Et gala.vj. Qui ſeminat in ſpiritu de ſpiritu metet vitam eternam: bonum ergo facientes non deficiamus tempore enim ſuo metemus non deficiētes. Jn hac autem vita ſunt tres conſiderande conditiones pro nunc breuiter cōtemplande: de ea enim ſpirante deo ampliora dicturi ſumus infra in tractatu de celeſti gloria beatorum. Prima cōditio nunc contemplanda eſt inextimabilis bonitatis plenitudo. Eſt eñi in vita eterna plenitudo copioſa omnium bonorum. Bernarđ. Merces ſanctorū tam magna eſt ꝙ nō pōt menſurari: tam multa eſt ꝙ nō poteſt numerari: tā copioſa ꝙ non poteſt finiri: tā precioſa ꝙ non poteſt extimari. vnde pſ. Replebimur in bonis domus tue. O deus eterne ꝗꝫ dulciter et plene tunc fideles tui inebriabuntur ab hubertate domus tue. quoniā apud te eſt fons vite: fons indeficiens beatitudinis et glorie. hec eſt ciuitas dei noſtri bonis oībus adimpleta. quapropter ſcribitur Jſaie.xxxiij. Oculi tui videbunt hieruſalem ciuitatem opulentam. Jtem eiuſdem.xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie et requie opulēta. Secūda eſt inexplicabilis iocunditatis dulcedo. Jſa.xxxv. Uenient in ſyon cum laude et leticia ſempiterna ſuper capita eorum: gaudium et leticiam obtinebunt et fugiet dolor ⁊ gemitus. O ꝗ̄ta erit leticia quando nō ſoluꝫ in anima ſed etiam in corpore glorificabuntur. prouer vlti. Omnes domeſtici eius veſtiti duplicibus ideſt duabus ſtolis ſcilicet gloria anime et corporis. Certe illud mirandum ⁊ multiplex gaudium in cor hominis non aſcendit. Tunc cuiuſlibet beati gaudium plenum erit. Nam intus et extra. ſubtus et ſupra. immo circunquaqꝫ mirabiliter gaudebit. intus de puritate conſcientie. extra de corporis glorificatione. ſubtus de celi viſione et aliarum creaturarum pulchritudine et innouatione. ſupra de viſione dei. et circuncirca de angelorum et omniū ſanctorum iocunda et delectabili aſſociatione de quo

Cap.v.

Jn hac vita tres ſunt cōſiderande cōditiones. pria cōditio.

pſ.

Jſa.xxxiij.

Se da cōditio

Jſa.xxxv.

Prouer vlti.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rum etiam omnium et ſingulorum meritis congaudebūt. Ue re vere nemo poſſet cogitare quantum erit tunc gaudium in celis habitare et cum angelis regnare. De hac immenſitate gaudiorum dicit ber. in medi. Ibi totum leticia totuꝫ exultatio

Ber. in medit. poſſidet: homineſqꝫ angelis ſociati ſine vlla carnis infirmitate imperpetuum manebunt. Ibi iocunditas infinita. Tertia eſt interminabilis perpetuitatis certitudo. berñ. vbi. ſ. Ibi beati

Tertia ꝯditio. tudo ſempiterna in qua qui ſemel ſuſcipitur ſꝑ tenetur. Ibi re quies a laboribus. pax ab hoſtibꝰ. amenitas de nouitate: ſecu ritas de eternitate. Aug. Beatitudinem omniū bonorum cele ſtium perficit ſecuritas eterna que ſi ſola deeſſet: omnia bona celeſtia quantuncumqꝫ dulcia vaneſcerent et vileſcerent ex ti more amittendi, Ideo aſſecurando diſcipulos dicit dominus.

Io. xvi. Ioh. xvi. Gaudium veſtrum nemo tollet a vobis. Et prouer. j. Qui me audierit abſqꝫ timore requieſcet et abundātia perfrue tur malorum timore ſublato. O igitur ſtultiſſima mundanoꝝ malicia et peſſima eorum ſtulticia qui ſempiternis neglectis tē poralibus adherent. Incertis inſiſtunt certis omiſſis: potius ea querunt que modica vel magis nulla ſunt ꝙ maxima et inef fabilia celeſtia bona: voluntarie veram vitam fugiunt: mortē diligunt: ſpernūt bonū: deum contēnunt: demoni cōſentiunt. Chariſſime Cur proprio caput ēſe ſecas? cur ſpōte cathenas demonis incurris? Cur ſua iuſſa facis? Exurge: exurge: evi gila: relinque diabolum ne poſtea cum illo eternaliter damne ris. Cogita ſepius futurum dei iudicium: conſidera terribi lē illam et pluſqꝫ terribilem horrende maledictionis ſenten tiam ſuper obſtinatos peccatores inferendam. attende diligē ter infligende pene acerbitatem et durationem interminabilē et dum tēpus habes age de peccatis penitentiā ne poſtea velis nolis duriſſimam agas ſine fine penitentiam penitꝰ infructuo ſam. frequenter etiam meditare inextimabilem eterne conſo lationis dulcedinem quam beatorum cordibus ingeret vox illa ſuauiſſima domini dicentis. Uenite benedicti patris mei perci pite regnum inqꝫ glorioſum: regnum eternū. et toto cordis af fectu aſpirate ad tā ineffabile bonum. Mirum vtiqꝫ vehemen terqꝫ mirandum ꝙ homo qui rationis eſt particeps ſic a ratio nis iudicio cadit vt ſpernat ſalubria: affectet noxia: querat et deſideret mortifera. O deus eterne que cauſa talis dementie? que ratio tante fatuitatis et inſanie? Cur ſibi qđ tollit viuere

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

capt at homo. Uere vere abſq̃ conſilio eſt ⁊ ſine prudentia. heu
heu vtinam ſaperent homines et intelligerent. ac nouiſſima
prouiderēt. Amen

¶ Finis ſcdi nouiſſimorū videlicet de finali iudicio.

¶ Sequit̃ de tertio nouiſſimoꝝ videlicet de penis reproborū.

SIcut dicit ſapiēs eccle-
ſiaſtici primo. Timor dn̄i expellit peccatū nam Eccle.j.
qui ſine timore eſt non poterit iuſtificari. Uidet
aūt precipuū eſſe timoris incuſſiuum horrendū
infernale ſuppliciū. Quis em̄ non timeat. ſi cogi
tet penarū infernalium acerbitatem inexplicabilē: diuerſitatē
innumerabilē: atq̃ durationē interminabilē. horribilia quip
pe ſunt hec ad audiendū: horribiliora ad videndū: ſꝫ horribi
liſſima ad ſuſtinendū. Licet aūt timor proueniēs ex cōſidera
tione penarū infernalium ſeruilis ſit ad ſalutē non ſufficiens:
neceſſarius tn̄ eſt atq̃ multū vtilis. Un̄ di. beatus bona. in. iiij. Beat⁹
diſ. xxxiiij. q᷑ timor ſeruilis eſt a ſpūſancto ⁊ preparat ad ſpm̄ bonauē.
ſalutis. q᷑ vt di. aug. quē allegat magiſter in littera. Bon⁹ eſt
timor ſeruilis ⁊ vtilis per quē fit paulatim conſuetudo iuſticie. Aug.
Inſuper ſicut donū dei eſt noſſe ſiue credere penas futuras ꝑ
eo q᷑ eſt ibi quedā cordis illuminatio ⁊ directio: ſic donum dei
eſt illas refugere ⁊ timere ꝑ eo q᷑ ex tali timore eſt quedā cor
dis illuminatio ⁊ fluxus concupiſcētialis reſtrictio. Sic itaq̃ pa
tet qm̄ ad euitanda et fugienda peccata plurimū prodeſſe pōt
tormentoꝝ infernalium conſideratio. De horrendis autem hu
iuſcemodi tormētis q̄ dominus donauerit locuturo mihi tria
videntur in primis breuiter facienda priuſq̃ de penarū acerbi
tate ſpecialius diſſeramus.

Primo em̄ eſt declaranda conſiderationis vtilitas.

Secundo eſt confirmanda aſſertionis veritas.

Tertio eſt confutanda dubitationis cecitas.

PRimo eſt declaranda conſiderationis vtilitas. Uide
licet q̃ vtilis ſit infernalium tormentorum cōſidera
tio ⁊ frequēs atq̃ attenta meditatio ad deſtruenda
peccata preterita ⁊ precauenda futura. Ideo dicit Pſ.
pſalmi. Conuertantur peccatores in infernū ſcilicet per ſtudio
ſam meditationem et attentam cōſiderationē. Attende o pec
cator indurate: ſi non potes compunctionis habere lachrimas:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pone oculos tuos ad fumum ⁊ ardorem inferni. hic etenim fumus ⁊ ardor vim habent cõpunctiuã: ⁊ lachrymarũ productiuã. O q̃ felix qui de ſupplicio cogitãs ante ſupplicium vt ſupplicij euadat periculum. Legit' in vitis patrũ. Cũ quidã quereret ab abbate ammone verbũ ſalutis: inter alia dicit ei. Memorare eorũ que in inferno ſunt: ⁊ cogita apud temetipſm quomodo ibi ſunt aie: ⁊ in q̃ amaro ſilẽtio ⁊ in q̃ peſſimo gemitu ⁊ in q̃li metu ⁊ certamine. Inducit aũt inferni cõſideratio triplicẽ affectionem ad fugam peccati ⁊ penitentiam multum neceſſariã.

Verbũ ſalutis petenti quid abbas ãmõ rñderit.

Prima eſt affectio reprimende voluptatis.

Secunda eſt affectio ſuſtinende penalitatis.

Tertia eſt affectio contemnende mundanitatis.

PRimo igitur dico q̄ attenta ⁊ frequens penarum infernaliũ meditatio dat affectionem reprimẽde voluptatis yſido. li. ſolil'. Propone tibi aduerſus carnis ardores eterni ſupplicij ignes: memoria ardoris gehenne ardorem excludit luxurie. hec ille. Nec mirũ ſi meditatio ardoris gehenne ardorem excludit luxurie. q̄m vt dicit grego. Que maior inſania q̃ pro delectatione momẽtanea obligare ſe ad eterna ſupplicia ⁊ amittere regna celeſtia. Legit' in vi. pa. q̄ cum quidam pater qui mulierẽ in deſerto errantem ex pietate ⁊ cõpaſſione hoſpitio receperat: tentaretur ex libidinoſa cogitatione candelam accenſam accipiens cepit omnes digitos ſuos comburere dicẽs ſibijpſi. Si hunc ignem miſer homo ſufferre nequis quomodo ſuſtineres infernalem: ⁊ ſic libidinis tentationem ſuperauit. Item legitur in vitis pa. q̄ quidã iuuenis tentat' cõſilium querebat a quodam ſene. Cui ille dixit. Fac ſicut nutrix que cũ vult ſeparare puerũ ab hubere: ponit ſuper illud aliquod amarũ: quod ſentiens puer refugit: ſic tu tentationi libidinoſe adiunge amaritudinem inferni. Item in vita beati anthonij legitur. q̄ cum dyabolus tẽtaret eũ offerẽs ei ymaginarie ſpeciẽ ornatiſſime mulieris: ipſe ſemper opponebat meditationẽ infernalis incendij. vñ tãdem dyabolus ſibi apparuit in ſimilitudine paruuli ⁊ teterrimi ethyopis dicẽs Ego ſum ſpiritus fornicationis quẽ viciſti.

yſido.

Grego.

De q̃dã ſcto p̃re notatu dignũ.

Iuueni tentato q̃d cõſilij ſenex dederit.

De btõ Anthonio q̃ ſpiritũ fornicationis vicit.

SEcundo pene infernalis conſideratio dat affectionem ſuſtinende penalitatis. yſidorus in ſyno. Intẽde anima quoſcunq̃ tormentorũ dolores: quaſcũq̃ ſeculi penas: quaſcunq̃ dolorũ acerbitates: cõpara

yſidor'.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

hoc totū gehēne: ꝛ leue eſt omne qđ pateris. Et bern. in ep'la.
Uigilias times ꝛ ieiunia: manuūꝗ labores. ſed leuia ſunt flā Bern.
mas perpetuas meditāti. Et greg. Sancti tp̄alē penā ꝗ lucrum Grego.
putant qꝛ per hanc euadere eternā nō formidāt. Propter qđ Augu.
augu. ſuper illud pſ. Dn̄e ne in furore ꝛc. dicit. Dn̄e hic vre:
hic ſeca: hic percute: vt in eternuz mihi parcas. Narrat beda in li Beda i
bro de geſtis anglorum. Quod tempore imperatoris con li. de ge
ſtantini iunioris Quidam paterfamilias cum deceſſiſſet in ſtis an:
anglia: eius anima ante tribunal eterni iudicis eſt adducta. glorū.
Ubi tandem obtinuit dei genitricis interceſſionibus vt prius
inſpectis penis infernalibus poſt hec ad corpus rediret: ſu:
bito igitur reuixit qui erat mortuus et enarratis iam viſis mi
ſerabilibus inferni tormētis res ſuas ſtatim pauperibus ero
gauit: moxꝗ inſalutatis familiaribꝰ et cognatis profectus eſt
in quandam inſulam vbi tantam egit penitentiam vt lingua
ſilens oſtenderet quanta tormenta et ꝙ graues penas vidiſ:
ſet. In maxima enim hyeme nudum ſe mergebat in flumine
et cum ſuper hoc arguerent eum amici et noti: reſpondebat.
Sinite me: nam grauiora vidi. hoc beda in libro de geſtis an:
glorum. quinto libro. xiij. capi. et hunc patremfamilias vocat
drictioelmē et contingit vt ait anno ab incarnatione dn̄i ſexcē
teſimo. Sil'e etiā factū vel forte idē leg: ī in vi. pa. vbi dr̄. ꝙ qui
dam paterfamilias cū ſeruaret mortuꝰ circa mediā noctē re Exem:
ſurgēs terruit oēs q̄ aderāt. Uadēs aūt ad ecclʾiam deo grās pluz de
agēs reſꝗ ſuas in tres partes diuidēs: vnā vxori relinquens duriſſi
aliam filijs: tertiamꝗ pro deo diſtribuens: hinc fugit ad here: ma cu:
muz. cellā ibi faciens iuxta fluuium cōgelatum: quē ipſe veſtitꝰ iuſdam
intrabat: et inde egrediens veſtimēta ſinebat ī cōgelari ad car: patriſfa
nē: poſtea balneū calidiſſimuz introibat. ꝛ hoc ſucceſſiue ꝗ̄tuz milias
poterat ſuſtinebat vſꝗ ad mortem. Et cum de his ꝛ alijs a ſpe pnia.
ctantibus argueretur dicebat ah. ah. ah. Si videſſetis q̄ vidi
ſimilia vel ampliora mecum faceretis. Referebat autem ꝙ in
exitu ſuo a corpore vir lucidus duxit eum contra ortum ſolis
vſꝗ ad vallem infinite magnitudinis cuius vnum latus ple
num erat flammis feruentibus: aliud vero gelu et furenti grā
dine. et erant ipſa latera plena animabus que ab ignis vehe
mentia tranſibant ad gelu et econuerſo. poſt hoc duxit eū ad
tenebras denſiſſimas: et poſt diſparuit ille ductor ſuus. Et vidit
ipſe globos ignium de baratro aſcēdētiuz. ꝛ inde aſcēdētes et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

reincidētes hoīes ignotos ad modū fauillarum: et exhalantem inde fetorem ſenſit intolerabilem. et fletum audiuit et eiulatū incōparabilē: et vidit teterrimos demones forcipes igneos et fu ſcinulas tenentes et eum capere volentes et proijcere in fornacem. Tūc autē is qui eū dimiſerat apparuit ei in medijs tenebris q̄ſi ſtella inhibēs demonib⁹ ne eum tangerēt. q̄ iudex p̄ceperat eū reduci ad corpus: vbi ſi vellet penitētiā ageret: quē poſtq̄ duxit ad loca requiei reduxit eum ad corpus. Simile ēt narat gre. iiij. dyal. de quodā petro facto heremita qui anteq̄ heremum peteret infirmitate grauatus defunctus eſt ſ3 protinus vite reſtitutus inferni ſupplicia et innumera flāmarū loca ſe vidiſſe teſtabat: et quoſdā potētes hui⁹ ſeculi ibi ſuſpēſos vidiſſe. Ubi cū a demonibus mergeret: phibuit angelus dicēs. Regredere ad corp⁹ et q̄liter tibi ſit viuendū attēde. Qui ad vitam rediēs: carnē ſuā vigilijs et ieiunijs adeo affligebat vt et ſi lingua taceret q̄ viderat et timebat cōuerſatio loqueretur.

gre. iiij. dyalo.

Tertio tormentorū infernalium ſtudioſa meditatio dat affectionē contēnende mūdanitatis. Quis ēeī q̄ mundū diliget ſi cōſideret attēte q̄m amor mūdi detrudit hominē in infernū. Naz ſicut di. apoſto. j. thim. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt in laqueū et in tentationem diaboli et in deſideria multa inutilia et nociua q̄ mergūt hominē in interitū et perditionē. Propter qđ bene dr̄ diuitibus auaris et amatoribus hui⁹ mūdi. Jac. v. Agite diuites: plorate vlulātes in miſerijs veſtris q̄ ſuperuenięt vobis. Quis itaq̄ non cōtēpnet mūdū ſi bene cogitet penas horribiles et interminabilia ſupplicia atq̄ miſerabilē paupertatē quā in inferno perpetuo ſuſtinebunt q̄ hūc mundū dilexerūt. facile quippe contēnit oia penarū infernaliū timor. Attēde itaq̄ O tu amator mūdi qđ ber. dicat in ſuis med. Dic mihi inquit, vbi ſunt amatores mūdi q̄ an̄ pauca tēpora nobiſcū fuerūt: nihil manſit ex eis niſi cineres et vermes. attēde diligēter qđ ſunt et qđ fuerūt. homies fuerūt ſicut tu: comederūt: biberūt: et riſerūt: duxerūt in bonis dies ſuos: in pūcto aūt ad inferna deſcēderūt. hic caro eor̄ vermibus: illic eor̄ aīe ignib⁹ deputant eternis donec rurſus infelici collegio colligati ſempiternis inuoluant incēdijs. q̄ enim ſocij fuerūt in vicijs. erūt et in penis. vna eī pena ſplicat quos vnus amor in crimine ligat. Quid illis pfuit inanis glia: breuis leticia: mūdi potētia: carnis voluptas: falſe diuitie: magna fa

Ja. v.

Berñ.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nulla: vbi riſus: vbi iocus: vbi iactātia: vbi arrogātia? q̄ta triſti
cia eſt poſt tantā voluptatē tā grauis miſia. de mūdi nāq̄ exul
tatiōe ceciderūt i magnā ruinā ⁊ magna tormēta. hec ille. Ad idē
etiā facit qđ dr̄ baruch. iij. Ubi ſunt pricipes gentiū ⁊ qui domi
nant ſup beſtias q̄ ſunt ſuper terrā: qui in auib⁹ celi ludūt: qui
argentū theſaurizāt ⁊ aurū in quo cōfidūt hoīes ⁊ nō eſt finis
acquiſitiōis eoꝝ. q̄ argentū fabricāt ⁊ ſolliciti ſunt: nec eſt in
uentio operū ſuoꝝ? Exterminati ſunt ⁊ ad inferos deſcēderūt
⁊ alij loco eoꝝ exurrexerūt. hec ibi. Patet itaq̄ q̄ vtilis ſit in
fernaliū tormentoꝝ ſtudioſa cōſideratio ad inducendū mundi
cōtēptū qđ ēt exēplis declarari pōt. Cū enim magiſter iordā Magiſter iordanus.
nus q̄ fuit prior gn̄alis p̄dicatoꝝ multa dixiſſet ad conuertēdū
quēdā nobilē filiū comitis ⁊ videret q̄ ex his nō poſſet eum
mouere ad mundi cōtēptū et ordinis ingreſſū tandē vidēs q̄
ille cui loquebat̄ iuuenis eſſet ſpecioſiſſim⁹ cepit quaſi rogādo
dicere ſibi. O iuuenis pulcherrime hoc ſaltē te rogo q̄n reſpi
cies pulchra mēbra tua ſemper in corde tuo cogites q̄ magnū
dānū erit ſi tā formoſa mēbra fiāt pabulū ignis eterni et in
eo ſine fine cōcrementur: qđ cū ille ſepe feciſſet: cepit oīo contē
pnere mundū: ſic q̄ ad religionis ingreſſū creditur fuiſſe induct⁹ Vincēti⁹
Itē narrat vincēti⁹ in ſpeculo moꝛa. li. ij. p. iij. Cū ſcholaris q̄dā
pariſius quēdā ſociū ſuū de nouo religionē ingreſſū viſitās
rogaret eū vt aliqđ ei verbum diceret qđ eius cor ad cōpūctio
nis gratiā emolliret dixit ei. Nolo tibi p̄ nūc aliquid predicare
niſi q̄ amore mei q̄n camerā tuā intraueris et videris lectum
tuū cui⁹ culcitra mollis eſt ⁊ coopertoriū delicatū cogites qualē
camerā: q̄lē culcitrā: ⁊ q̄lia cooptoria habebis in iferno. Dicitur yſa. xiiij.
eīm yſa. xiiij. Cōcidit cadauer tuū detracta eſt ad inferos ſuper
bia tua ſubter te ſterneē tinea. ⁊ operimentū tuū erunt vermes
quibus auditis illa verba ſunt in eius corde adeo infixa q̄ nec
in camera ſua: nec in lecto potuit dormire aut quieſcere: contem
ptoq̄ mundo ſtatim religionē intrauit.

SEcundo conſideran-
da eſt aſſertionis veritas. que videlicet aſſerit
infernalium tormentorum acerbitas ad hoc p̄
parata vt ibi mali puniātur. Hec autem veri-
tas licet adeo certa ſit vt de ea non liceat du-
bitare: poteſt tamen confiteri tribus medijs.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Primum medium eſt fidei confeſſio
Secundum medium eſt ſcripture teſtificatio.
Tertium medium eſt rationis approbatio.

PRimum medium eſt fidei confeſſio. Fide eñ tenem⁹
infernũ eſſe a ſummo rege preparatũ ad impiorũ pu
yſa .xxx. nitionẽ.yſa.xxx. Parata eſt ab heri thophet a rege
parata.glo.ab heri.i.ab initio.thophet .i. vallis ge
hẽne. tanq̃.ſ.carcer regis eterni. Unde in ſymbolo apoſtolorũ
dr̃ de xp̃o. Deſcendit ad inferos nõ tñ deſcẽdit ad infernum dã
natorũ ſeu reproboꝝ. In ſymbolo aũt athanaſij dr̃. Qui ꝟo ma
le egerunt ibũt in ignẽ eternum. hec eſt fides catholica.ꝛc.

SEcundum medium eſt ſcripture teſtificatio. Omnis
namq̃ ſcriptura tam veteris q̃ noui teſtamenti:tam
doctorũ ſanctorũ q̃ etiã gentiliũ et moralium phi
Geneſ. loſophorũ teſtificatur ꝛ clamat infernum eſſe. Unde
xxxvij. geñ.xxxvij. Iacob dicit deſcendã ad filiũ meũ lugẽs in infernuz.
Jo.xvij. Et iob.xvij. Si ſuſtinuero infernus dom⁹ mea eſt. Eiuſdẽ. xxj.
Ducũt in bonis dies ſuos in pũcto aũt ad inferna deſcendũt
et pſ̃.vj. In inferno aũt quis cõfitebit̃ tibi. Et in pleriſq̃ alijs
yſa. xiiij. locis pſalmoꝝ fit mẽtio de inferno. Et yſa.xiiij. Ad infernũ de
traheris in ꝓfundũ laci. Et luc.xvi. Mortu⁹ eſt diues ꝛ ſepult⁹
Lu.xvj. in inferno. Et.ij.pe.ij. Deus peccãtibus angelis non pepercit:
lactãt.⁹ ſz rudẽtibus iferni detractos in tartarũ tradidit cruciãdos. Et
lactãtius li.vj.diuinaꝝ inſtitutionũ. Eſſe inferos zeno ſtoicus
docuit.ꝛ ſedes piorũ ab impijs eſſe diſcretas.ꝛ illos quidẽ q̃e
tas ac delectabiles icolere regiões:hos ꝟo penas luere i tene
broſis locis atq̃ i cenivoraginib⁹ horrẽdis. Et verg.vj.ene. Fa
Uergi- cilis deſcenſus auerni. Et ber. De⁹ volẽs nobilẽ creaturam.ſ.
lius .vj. hoiem reuocare:ſi inq̃t inuitũ coegero:aſinũ hẽo.ſz nũq̃ aſinis
eneyd. dabo regnũ meũ: Scio quid faciã. hõ timidus eſt: terrebo euz
ſi forte ſic cõuertat̃ et viuat:et cõminatus eſt acerbiora q̃ exco
gitari poſſunt.tenebras.ſ.eternas:vermes immortales.ignem
inextiguibilẽ.aug. Ue illis quib⁹ ꝑparat̃ dolor vermiũ: ardor
Aug. flãmarũ:ſitis ſine potu:flet⁹ ꝛ ſtridor dentiũ:vbi mors optat̃ ꝛ
nõ dabit̃:vbi nulľ⁹ ordo ſz ſempitern⁹ horror inhitat. Sũt alie
q̃ſi innũere autoritates q̃ mẽtionẽ faciũt de iferno:i q̃ ſunt hor
ribiles pene puniẽdis reprobis ꝑparate. O igit̃ maledicta hũa
noruz ꝓſumptio. O deteſtabilis ꝛ ꝑiculoſa ꝓſus pctõrũ execa
tio. O peruerſa cordis humani induratio, O execranda ſecurt-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tas ⁊ fallaciſſima impiorū ꝯfidētia qui tā horrenda inferno
rū ſupplicia nō formidāt. O inſenſati pctōres. O ſomnolēti. O
pigri et carnales hoīes expergeſcimi et cogitate atq; diligēter
attenditeq; horrēda ſit penarū īfernaliū cōmīatio. O īcreduli
O ptinaces pctōres. O vmiculi debiliſſimi. Credite. Credite
q2 nō ſunt locuti ꝓphete: nō apłi: nō deniq; ipſe xp̄s verba mē
dacij qui veritatē tantopere dilexerūt vt pro illa etiā mori non
recuſarēt. O inanes atq; miſeri mortales penſate q2 non ſunt
vane voces ſcripturarū ꝙ induratis pctōribus tot ⁊ tā horribi
lia infernorū tormēta cōminant. Audite itaq; hieronymum ad
pāmachiū ⁊ occeanū ſic ſcribētē. An putam⁹ fratres ꝙ iocādo hieroñ.
ꝓphete ꝑdicēt: ridendo loquant apoſtoli: xp̄s iudiciuz ⁊ penas
infantiliter cōminet? Sed ioci nō ſunt vbi ſupplicia itercedūt.
Si iocando paſſi credant: ⁊ iocando locuti. yſayas ſera ſecat
daniel leonibus deputat. paul⁹ truncat gladio: petrus in cruce
exēplo dn̄i ſuſpenditur. ⁊ hoc totū vt nos a peccatis ſua doctri
na reuocarēt. hec ille. O igit impia. O ꝑuerſa. O maledicta. O
execrabilis. O deniq; diabolica cōditio eorū qui peccare non
formidāt: qui ſic viuūt ac ſic crederēt infernum non eſſe.

TErtiū medium eſt rationis approbatio. Nā vt col
ligi poſſunt ex dictis btī thome: richardi de media
villa: ⁊ btī boñ. in. iiij. ſen. diſ. xliiij. Sicut ſehz miſe
ricordia dei ad electos: ſic eius iuſticia ad reprobos
ſed diuina miſericordia et bonitas ꝑparauit electis locum de
litioſuz. ſ. celū empyreū ⁊ plenitudinē gaudiorꝝ atq; bonorum
oīm. Ergo ⁊ diuia iuſticia reprobis ꝑparauit locū viliſſimum
et horrendū vbi eſt ſumma triſticie amaritudo et miſeriarum
atq; tormētorū innumerabilis multitudo.

TErtio confutanda eſt

dubitationis cecitas eorū videlz qui ſic excecati
ſunt a diabolo ꝙ q̄ſi nullā vel multū diminutā
fidē habēt de inferno. Cōtra quos procedem⁹
tria per ordinē declarādo. ¶ Primū eſt rō ſue
excecationis. ¶ Secundū eſt ſolutio ſue obiectionis. ¶ Tertiū
eſt confutatio ſue abuſionis.

PRio declarādo rōnē ſue excecationis. Ubi notādū ꝙ
diabol⁹ ſciēs ꝙ fides ⁊ timor infernaliū tormētorum
multos a peccato retrahit ⁊ a pctō cauere facit mul

tum conatur extinguere fidem de inferno multoſq; ſic miſera
biliter excecat vt quaſi nō credāt peccatorū animas poſt mor-
Prouer. tem puniri. Ideo bene dicit̃ ꝓuerb.iiij. Uia impiorꝝ tenebroſa
iiij. neſciunt vbi corruūt. Et aug. libro de natura ⁊ gratia. Preuari
Augu. catorem diuine legis lux deſerit veritatis qua deſert⁹ fit vtiq;
cec⁹. hec ille. Sicut itaq; corv⁹ volēs aliqd̄ animal occidere pri
mo ei vtrumq; oculū eruit vt iā ampli⁹ nō videat quo fugere
vel quomō euadere poſſit: ſic dyabol⁹ vtrunq; oculū eruit pctō
ri vt iā neq; dextro oculo reſpiciat gaudia paradiſi q̄ peccādo
amittit: neq; ſiniſtro penas inferni quib⁹ ſe ſubijcit ⁊ ad quas
ſic excecat⁹ currit. figurā habem⁹ iudicū.xvj. Cū apprehēdiſſēt
philiſtei.i. demones pctō cadētes ſanſonē.i. quēlibet iuſtū: ſta
tim eruerūt ei oculos. Et.iiij. Re.xxv. Nabugo. rex babylonis.
i. dyabol⁹ q̄ ſemꝑ ſedet in anguſtia ⁊ q̄ eſt rex eterne cōfuſiōis
excecauit ſedechiā oculos ei⁹ effodiēs vinctumq; cathenis du
xit in babylonē.i. cōfuſionē infernalē. Pro ampliori autē decla
ratione notādū eſt ꝙ ibi ſeptē dicunt̃ de ſedechia ꝑ que mora-
liter ſignatur modus q̄ pctōr ruit in pctm̄ et cecus ac vinct⁹ du
citur in infernum. Primo ibi dicitur ꝙ obſeſſus fuit. Secundo
ꝙ latenter fugit. Tertio ꝙ fuit captus. Quarto ꝙ filijs fuit ꝓ
uatus. Quinto ꝙ fuit excecat⁹. Sexto ꝙ fuit cathenis vinct⁹.
Septimo ꝙ fuit in babylonē ductus. Per hunc itaq; ſedechiā
de quo dicitur in fine.xxiiij. capituli ꝙ fecit malum corā do-
mino ſignificatur pctōr qui licet aliqn̄ coram hominib⁹ videat̃
bonus: tn̄ corā dn̄o eſt mal⁹. Per ſeptem ergo predicta ſignifica
tur proceſſus eius in pctm̄ ⁊ de pctō in pctm̄ vſq; in infernū.
Per primū qd̄ eſt eius obſidio ſignificat̃ demonis tētatio. Iob.
Iob.xix. xix. Obſederūt in giro tabernaculum meum. Per ſcd̄m vero qd̄
fuit eius fuga ſignat̃ tētati puſillanimitas q̄ ſcȝ in eo nō eſt re
ſiſtentia quod cōtra dicit̃ Iaco.iiij. Reſiſtite dyabolo et fugiet
Prouer. a vobis. Per tertiū quod eſt ei⁹ captio ſignat̃ lapſus pctōris in
v. laqueo pcti mortalis. Prouer.v. Iniquitates ſue capiūt impiū
Ezechi. ⁊ funib⁹ pctōrū ſuorū vnuſquiſq; conſtringitur. Per quartū
xviij. vero qd̄ fuit filiorū ſuorū occiſio ſignat̃ oīm bonorū precedētiū
mortificatio. Ezechi.xviij. Si auerterit ſe iuſtus a iuſticia ſua
Sap.ij. ⁊ fecerit iniquitatem ⁊c. nunquid viuet? Omnes iuſticie eius
quas fecerat non recordabuntur. Per quintum quod fuit exce
catio eius ſignatur ignorantie tenebra que ſequitur ad actū
malicie. Sap.ij. Excecauit eos malicia eorum. Per ſextum quod

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fuit incarceratio ſignatur redeundi deſperatio. prouerb.xviij. Prouer. xviij.
Impius cum in profundum pctõrum venerit cõtemnit. Per ſe
ptimum qḋ fuit ductio in babylonem ſignaꝛ ꝯtractio in gehē-
nã que bñ ſignaꝛ per babylonē eo ꝙ in inferno nullus eſt ordo Yſa.xiiij.
⁊ ꝑ cõſequēs ibi eſt maxima cõfuſio. yſa.xiiij. Ad ifernũ detra
heris. Sic itaq; ptz quomodo excecatus pctõr trahiꝛ in infernũ
Excecatus inqȝ qꝛ nec ante ſe videt mortem et iudiciũ futurũ:
nec poſt ſe preterita pctã ⁊ tpſ amiſſum: neq; a dextris dei be-
neficia: neq; a ſiniſtris inſidias dyaboli:, neq; ſurſum gaudia
paradiſi: neq; deorſum penas inferni: neq; interiꝰ feditatē con
ſcie: neq; exteriꝰ vanitatē preſentis miſerie. Trahiꝛ itaq; pec-
cator excecatus in infernum ſicut quandoq; trahi ſolet latro
ligatis oculis ad patibulum. Sic autem excecati pctõres tria
maxime ſolent obijcere quibus ſue confidentie preſumptionē
ſtabilire querunt. Primo enim dicũt qm̃ magna immo infinita
eſt mĩa dei. Ideo non eſſe credēdum dicunt ꝙ dãnare velit ho
minē. Secũdo qm̃ infinita dei bonitas hoīem creauit: nec vide
retur cõdecens ſue bonitati vt opus ſuũ dãnaret. Tertio dicũt Sap.j.
qm̃ nullꝰ de inferno reuerſꝰ eſt iuxta illud ſap.j. Nõ eſt agnitꝰ
q̃ ſit reuerſus ab inferis. ⁊ dicũt ꝙ ſi q̃s inde rediſſet crederent
ei. patet itaq; excecatio ⁊ ratio excecationis eorum qui vel nu
lam vel modicam et debilem habent fidem de inferno.

Secũdo declarãda eſt ſolutio ſue obiectiõis q̃ poſita
eſt in triplici differētia. ¶ Ad ꝑmã igitur obiectionē
cũ dicũt mĩam dei eſſe magnã cõcedimꝰ ꝙ illa maxi
ma eſt atq; infinita ſꝫ ⁊ infinita dei iuſticia. Iḋ ꝯtinꝫ
ſperãdũ in deo ꝑpter ſuã mĩam: tñ ēt ipſe timēdꝰ eſt ꝑpter ſuã
iuſticiã: periculoſuꝫ eſt atq; dãnabile diuina ſic abuti mĩa vt ab
iecto timore et oblita dei iuſticia de ſua mĩa temerarie preſu- Eccli.v.
mas. Iḋ dꝛ eccli.v. Ne dicas miſeratio dei magna eſt: multitu-
dinis pctõrũ meorũ miſerebiꝛ: mĩa em̃ ⁊ ira ab illo cito ꝑximat
⁊ in pctõres reſpicit ira eiꝰ. hec ibi. Licet ēt immēſa ſit dei mĩa
non eſt tñ ab oĩbus repromiſſa ſed ſolis timētibus deum. vnde Luce.j.
lu.j. Et mĩa eius a progenie in progenies an oĩbus: non vtiq; Ps.
ſed quibus: timētibus eum. Audi etiã pſalmiſtaꝫ dicentē. Qm̃
ſcḋm altitudinem celi a terra corroborauit mĩam ſuam an ſu-
per oēs: non profecto: ſed ſuper timentes ſe. Idē. Quomodo
miſereꝛ pater filioꝝ miſertꝰ eſt dñs non oĩbus vtiq; ſed timen
tibus ſe. Idem. Mĩa dñi ab eterno et vſq; in eternum ſuper ti

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mentes eū. Audi itaq; qm̄ non oībus ſed ſolis deū timētibus promittitur dei mīa. Tu ergo peccator qui diuina mīa īdiges diſce timere deū vt ſic eius mīe particeps efficiaris. Qm̄ ſicut etiā dicit gre. in moral. Oīpotentis dei mīa illius obliuiſcit̄ qui oīpotentis dei iuſticie fuerit oblitus. q: eū miſericordē inueni re nō poterit: qui eū iuſtū non timet. hec ille. Time igit̄ o pctōr dei iuſticiam aliter eſſe non poteris dign⁹ inenire miam. ¶ Ad ſcdam obiectionē cū dicūt nō eſſe diuine bonitati cōſonū vt hominē quē fecit in infernū pdat dicim⁹ in cōtrariū opponendo. Nunquid nō etiā ex bonitate ſua de⁹ angelos creauerat: vtiq; profecto ⁊ multo equidem nobiliores hoīe ⁊ tñ eos in infernū detruſit non propter opus q̄dem qd ipe feciſſet ſed pp̄ter pctm̄ qd ipſe non fecit. Quomō ergo audebis dicere q nō dānabit pp̄ter pctm̄ hoīem fragilē vtiq; ac vilē creaturā cū dānauerit angelū tā nobilē ⁊ ſpūalē creaturam? Si em̄ (vt dr. ij. petri. ij.) dn̄s angelis peccantib⁹ non pepercit ſed rudentib⁹ inferni detractos in tartarū tradidit cruciādos in iudiciū reſeruari ſub intelligitur a fortiori nec peccantibus hominib⁹ parcet. ¶ Ad tertiā obiectionē. Cum dicunt q nullus reuerſus eſt de inferno ⁊ quod ſi quis inde rediret crederēt ei tripliciter rn̄demus Primo p interēptionē prime pp̄oſitionis: q: lazarus reuerſus eſt ab inferis. Et ſicut dicit aug. Cum poſtea diſcubuit cū dn̄o in domo marthe multa narrauit in menſa de locis penalibus. Item in reſurrectione dn̄i multa corpo ra ſanctoꝝ qui dormierāt ſurrexerūt. inter quos fuerūt duo filij ſymonis ſicut habet̄ in epl'a quā pylat⁹ miſit ad tyberiū imꝑatorē d paſſiōe xp̄i ſub eo factā q multa narrauerūt de inferno qūo xp̄s inde ſuos eduxit. In legēda aūt btī iohānis euangeliſte habet̄ quō q̄dā iuuenis p eū ſuſcitat⁹ retulit duob⁹ viris qui mūdū ſe reliquiſſe penituerant: quomodo de ſua ruina mali angeli gaudebant: boni vero flebant: et que premia amiſerant: et que ſupplicia eis parata eſſent niſi penitētiam agerent: et ad prius propoſitum redirēt: qui auditis his omnino poſtmodum mundum cōtēpſerunt. Leguntur etiam alij multi de inferno rediſſe ex diuina diſpenſatiōe: vt Traian⁹ et alij de quib⁹ habet̄ in legendis ſanctorū. Quod aūt allegatur ex libro ſapie qm̄ nō eſt qui agnit⁹ ſit reuerſus ab inferis verbū eſt impioꝝ. Vn̄ ibi premittit̄. Dixerunt impij apud ſe cogitātes non recte ⁊c. ¶ Scdo rn̄demus p interēptionē ſcde pp̄oſitiōis q: ſi q̄s inde rediret nō crederēt

Greg. in moral.

Augu.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ei ꝙ vel inde eveniret vel ꝙ vera eſſent q̄ diceret. Lu. xvi. Si moy ſen et ꝓphetas nō audiūt: neq̧ ſi q̄s ex mortuis reſurrexit credēt nec mirū q̄s eiū tante authoritatis poſſet reſurgere cui magis eſſet credēdū: Chriſo. Cōſidera ꝙ quiſq̄s mortu⁹ ſeru⁹ eſt que cunq̧ vero dicūt ſcripture dicit dn̄s. Un̄ ſi reſurgat mortu⁹: et ſi celit⁹ deſcenderit angel⁹ oib⁹ magis ſunt fide digne ſcripture. Nā āgelorum dn̄s viuorum et mortuorū iudex eas inſtituit. Hec chri ſo. ¶ Tertio rn̄dem⁹ ꝙ hoc ipſum ꝙ nō paſſim et ſepe reuertun tur aliq̄ de inferno ſic a deo ordinatū eſt ꝓpter bonū nr̄z: vt ſcz ꝓpter hoc magis timeam⁹ illuc ire. Exēplū dr̄ in fabula de vul pe ꝙ noluit ire ad curiā leonis q̄n vidit ꝙ aliorum aīaliū q̄ iuerāt veſtigia nulla retrorſum apparebant. Aliud exēplum. Legitur in libello de dono timoris. Cū quidā predicator p̄dicaſſet de in ferno quidā dure credulitatis dixit ei. Stult⁹ eſt qui credit vo bis p̄dicatoribus qui tot et tāta dicitis de quibus nihil vidiſtis multa de inferno aſſeritis et tamē ibi non fuiſtis. Dixit ei predi cator ille. Peſſime hoīm. Si q̄s ad te rediret de iferno tu nunq̄ ceſſares malefacere. diceres enim apud te ꝙ ſi ires in infernuz propter pctā: tu poſtea poſſes exire ſicut et ille exīſſet. Periculo ſum itaq̧ et damnabile eſt de inferno dubitare et qui non firmi ter credunt his que per ſcripturas de inferno dicuntur: ſimiles ſunt ſodomitis de quibus dicitur geñ. xix. ꝙ noluerunt credere loth de ſubuerſione ciuitatis: nec exire cum eo: ſed videbatur eis quaſi ludens loqui quouſq̧ venit ira dei ſuper eos. Sunt etiam ſimiles his qui perierunt in diluuio qui noluerūt crede re verbis ſancti noe quibus datum eſt tp̄s centum et viginti an norum vt cōuerterētur. vt habetur geñ. vi. de quib⁹ dr̄. i. pe. iii ꝙ increduli fuerāt aliq̄n quādo expectabant dei patientiā cuz fabricaret archa. Et mat. xxiiii. dr̄ ꝙ erāt in diebus an̄ diluuiū comedētes et bibētes vſq̧ ad illū diē q̄ intrauit noe in archā et non cognouerūt donec venit diluuium et tulit omnes. Hec ibi. — Chriſo. / Exēplū notatu dignū. / Matth. xxiiii.

T Ertio eſt declarāda cōfutatio ſue abuſiōis. Sic em̄ abutunt̄ iſti increduli atq̧ ꝑuerſi diuia mia ꝙ crede rēt ꝑ dei miaz oēs finalr̄ eſſe ſaluādos. Sic seducti ſunt et excecati a dyabolo vt ſic viuāt ac ſi neiez crede rēt eſſe dānādū. Cōtra quos dicūt ſcipture mlto plures eſſe dā nādos q̄ ſaluādos multoq̧ maiorē eſſe numerū reproborū q̄ electorum. Un̄ mat. vii. Lata porta et ſpacioſa via q̄ ducit ad p̄ditio nē et multi ſunt q̄ intrāt ꝑ eā q̄ anguſta porta et arcta via q̄ du- — Matth. vii.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Mat.xx cit ad vitam: ⁊ pauci ſunt qui inueniũt eam. Et mat.xx. Multi
ſunt vocati pauci vero electi. Et idem habetur math.xxij. Et
Seneca ſeñ. in tragedijs. Ingens vorago faucibus vaſtis patet la-
in trage tuncꝫ pandit oĩbus populis iter. ¶ Poſſum⁹ aũt ⁊ hãc verita
dijs. tẽ declarare tripliciter. vcꝫ rõne: figura: ⁊ exẽplo. Primo igitur
rõne que triplex eſt. ¶ Prima eſt ratio originalis infectionis.
Oẽs eñ in infernũ deſcendũt qui cũ originali pctõ decedunt
Tales eñ ſunt filij ire. Iuxta illud eph.ij. Eramus natura fi
Adeph lij ire. Multo aũt maior eſt multitudo ĩfideliũ cũ originali pctõ
ij. decedentium ꝙ̃ fideliũ. Et vltra inter xpianos et fideles mul
ti etiã ſine baptiſmo decedũt. ¶ Scḋa eſt ratio carnalis rebel
Gal. v. lionis. Nã ſicut dr gal.v. Caro ↄcupiſcit aduerſus ſpm̃. Qui
Roma. aũt ſcḋm carnẽ viuũt oẽs inferni dãnationẽ ĩcurrũt. Ro.viij.
viij. Si ſcḋm carnez vixeritis moriemini. Et gal.v. Manifeſta ſunt
Gal. opera carnis q̃ ſunt fornicatio: immundicia: impudicitia: luxu
v. ria: ydolorũ ſeruitutes: veneficia: inimicitie: cõtẽtiones: emula-
nes: ire: rixe: diſſenſiones: ſecte: inuidie: homicidia: ebrietates
comeſſationes ⁊ his ſimilia. q̃ predico vobis ſicut predixi qm̃
qui talia agũt regnũ dei nõ cõſequẽtur. hec ibi. Multo aũt plu
res vident eſſe etiã inter chriſtianos qui ſcḋm carnis concupi
ſcentias viuũt ꝙ̃ ſm ſpm̃. In cui⁹ figura plures erãt filij hyſ-
mael ꝙ̃ yſaac. geñ.xxv. Cũ tñ hyſmael natus eſſet ſcḋm car-
nem: yſaac vero ſcḋm ſpiritũ et ꝑ repromiſſionẽ. vt habet gal.
iiij. abrahã etiã plures habuit filios de cethura ꝙ̃ de ſara. vt
hr̃ geñ.xxv. in quo figuratũ eſt plures eſſe carnales ꝙ̃ ſpũa-
les. Itẽ tpe diluuij ſolũ octo inuenti ſunt caſti. geñ.vj. et. vij. Et
in quinqꝫ ciuitatibus ſodomorũ nõ ſunt inuenti decẽ viri boni
qui carnis vicio nõ eſſent cõtaminati. ge.xviij. Apparet itaqꝫ
veriſimil̃r multa milia hoim precipitari in infernũ ob fetidiſſi-
mũ carnalis concupiſcentie vitium. Nec ſolũ accepimus appa
rentiam hanc ex premiſſis figuris ſed magis ex moribus ho
minum in quolibꝫ ſtatu deprauatis ⁊ corruptis ⁊ carnali fedi
Auguſti. tate infectis. vnde dicit auguſti. lib. de decẽ cordis. Ad hoc dila
pſa eſt humana peruerſitas vt vir habeatur qui victus eſt a
libidine et nõ habeat pro viro qui libidinis eſt victor. hec ille.
Preter illa aũt que notoria ſunt et q̃ minime celerari poſſunt:
nouit dñs quot abhominationes: quot immundicie: quot et
quante turpitudines in diuerſis ſtatibus cõmittuntur ⁊ fiunt
ſecundum varios modos horribiles plerunqꝫ et deteſtabiles

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quibus turpiter multi exardeſcūt ⁊ ſuā carnalitatē et fetidiſſimam voluptatē ad implere querunt. Eo aūt plures in infernum pereūt ꝑpter huiuſmodi carnalitates quo amplius erubeſcunt tā horrendas turpitudines in ſuis confeſſionibus detegere: ꝑpter vicia q̄ppe carnalia multi ficte: palliate et diminute confitentur: erubeſcentes turpitudinē ſuam et feditatem palam dicere. Ex maledicta etiam luxuria plerunq̄ indurant corda multorū ita vt neq̄ de cōmiſſis doleāt: neq̄ a futuris abſtinere ꝑponant. Ideo bene dicitur Osee.v. Non dabunt cogitationes ſuas vt reuertantur ad dn̄m q2 ſpiritus fornicatiōis eſt in medio eorum. ſic itaq̄ viuunt multi carnali concupiſcētia ſeducti quaſi neq̄ paradiſum: neq̄ infernū eſſe credentes. Nā. vt dicit greg. Quē luxuria ſemel ceperit nihil aliud cogitare permittit. hec ille. O igit maledicta luxuria. O venenoſa carnalitas. O abominanda carnalis voluptatis cōcupiſcentia: q̄ multos interimis: q̄ multos perdis: q̄ multos in infernum detrudis: ⁊ a celeſti ciuitate prorſus excludis. Naz vt dr̄ apoc. xxi. Non intrabit in illam ſcʒ in ciuitatem celeſtē aliquid coinquinatum aut abhominationē faciens. Oibus itaq̄ ſcd̄m carnis concupiſcentiam viuentibus dicetur illud apoca. xxij. Foris canes ⁊ impudici. Apparet ergo ex ratione carnalis rebellionis multo plures eſſe danādos q̄ ſaluādos. ¶ Tertia eſt rō mentalis corruptiōis: q̄ta ſit corruptio mētis ⁊ affectionis hūane nō ē facile dicere. In quolibʒ nāq̄ ſtatu palā apparet q̄ corrupta ſit et perverſa hūana voluntas tam erga deū q̄ erga proximum. Erga deum quidē: quoniā pauci ſunt deuȝ timentes: pauciores quoq̄ vere diligentes: rarus quippe eſt timor dei ſed adhuc rarior vera eius dilectio qd̄ vt clarius videamus cōſideremus in quolibʒ ſtatu q̄ indeuote deo ſeruit q̄ tepide: q̄ irreuerēter oratur deus ⁊ laudatur: q̄ inhoneſtē loca ſacra tractantur ⁊ inhabitantur. Immo potius conſideremus q̄ multipliciter in ſuis preceptis deus contēnitur: q̄ turpiter dehonoratur et blaſphematur: et ea que dei ſunt vbiq̄ vilipendūtur: patet profecto ſatis q̄ corrupta ſit in multis affectio erga deū propter defectū timoris ⁊ amoris. Cum itaq̄ ſolis deū timentibus et diligentibus debet' gloria celeſtis: apparet multo plures p viā dānationis currere q̄ per viā ſalutis. In cuius figura multo plures fuerunt cū abſalone q̄ cū dauid. ij. Re. xv. Ubi dr̄ q̄ vniuerſus ppl'us ſecutus eſt abſalon ad im-

Osee.v

Grego.

Apoca. xxi.

Apoca. xxij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pugnandum dauid. Abſalon patris amaricatio interpretatur.
Per Abſalon igitur intelligitur dei contēptus et irreuerentia
circa diuina: et mundana vanitas quibus amaricatur pater
celeſtis multiq́ȝ mundanis dediti vanitatibus plus mundum
et ꝓpriam cōplacentiā ꝙ deū et eius ꝑcepta diligētes patrē ce
leſtem impugnāt eius ꝑcepta infringētes. Erga ꝓximū autē
ꝙ corrupta ſit hūane mentis affectio luce clarius eſt: rariſſima
nāq́ȝ eſt fraterna dilectio: rara fidelitas: rara benignitas: rara
iuſticia: rara ad pauperes miſeratio: rara veritas inter hoīes.
Nūc impletū videre poſſum⁹ illud oſee. iiij. Non eſt veritas:
Oſee. nō eſt mīa: nō eſt ſciētia dei in terra maledictū ⁊ mendaciū: et
iiij. homicidium: et furtum: ⁊ adulteriū inūdauerūt. hec ibi. Nūc
profecto abūdant inter hoīes rixe: diſcordie: diſſenſiones: odia
et cōtentiones: inuidie: detractiones: deceptiōes ⁊ fraudulen
tie: pauciſſimi reuera incedūt ꝑ viā charitatis q̄ eſt via ſalutis
plurimi aūt ꝑ viā inordinate cupiditatis q̄ ꝓfecto via eſt per
ditionis ⁊ dānationis. Nā vt dr̄. j. thim̄. vj. Radix oīm malorū
cupiditas. Patet igit̄ ꝙ magna ſit inordinatio hūane affectio
j. thim̄. vj. nis ad proximum. Cum eīm ſecūdum anſelmū in humana vo
luntate duplex ſit affectio. ſcilicet affectio commodi ⁊ affectio
In hūana volūtate duplex eſt affectio iuſticie et habeat affectio commodi regulari per affectionē iu
ſticie et ſibi ſubijci ſic ꝙ nullatenus debet aliquis habere affe
ctionem ad commodum niſi ſcđm ordinem iuſticie ita ꝙ nul
lo modo ſit magis affectus ad commodum ꝙ ad veritatem iu
ſticie ſed ſemper magis ad quodcūq́ȝ cōmodum paratus ſcȝ
potius eligere incurrere ꝙtacunq́ȝ incōmoda ꝙ aliquid cōtra
iuſticie ordinē fieri. alias procul dubio affectio cōmodi via eſt in
fernalis damnationis et eterne mortis. Apparet autē mores
hoīm intuenti ꝙ rara ſit affectio iuſticie ⁊ affectioni cōmodi
poſtpoſita. Regnat aūt affectio ꝓpriū cōmodi ſecluſa affectiōe
iuſticie q̄ eſt ipſa maledicta auaricia. hie. vj. A minore quippe
hier. vj. vſq́ȝ ad maiorē oēs auaricie ſtudent: ⁊ a ꝓpha vſq́ȝ ad ſacerdo
tem cuncti faciūt dolū. Et Iſa. lix. Cōuerſum eſt iudiciū retror
ſum ⁊ iuſticia lōge ſtetit. Corruit in plateis ꝟitas ⁊ eq̄tas nō
Iſa. lix. potuit ingredi: fcā eſt ꝟitas in obliuionē. hec ibi. Patet itaq́ȝ
multo plures per viā dānationis incedere ꝙ per viā ſalutis
rōne mentalis corruptionis qr vȝ in pauciſſimis eſt recta affe
ctio ad deū ⁊ ad ꝓximū. ¶ Scđo habemus declarare ꝑdictā
veritatē per figurā. Primo in diluuio periȝt maxima hominū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

multitudo et ſolum octo anime ſaluate ſunt. Gen̄.vij. Secūdo in ſubuerſione ſodome et aliarū quatuor ciuitatum ſolū quatuor perſone ſaluate ſunt. Gen̄.xix. Et oēs reliquum vulgus vtriuſq ſexus cuiuſcūq etatis aut cōditionis perijt. Tertio. Numeri.j. de filijs iſrael a.xx. anno et ſupra quo pot erant ad bellū ꝓcedere nūerati fuerunt per domos ꝛ familias ſexcenta tria milia virorū quingenti quinquaginta de quoꝝ nūero duo tantū.ſ. caleph ꝛ ioſue intrauerunt terrā ꝓmiſſionis: oēs vero reliqui mortui ſunt in deſerto ſicut eis cōminatorie predixit domin⁹ numeri.xiiij. Attendite fratres chariſſimi qm̄ vt dicit apoſtolus.j.corin.x. Omnia in figura contingebant illis ꝛ ſcripta ſunt ad correptionem noſtrā. Attendite inq̄ quoniā terribilis eſt valde premiſſa figura. Ideo notanter in eodem cap̄lo di. apoſtolus. Nolo em̄ vos ignorare fratres qm̄ patres noſtri ſub nube fuerūt oēs: ꝛ oēs mare tranſierūt: ꝛ oēs in moyſe baptizati ſunt in nube ꝛ in mari: et omnes eandem eſcā ſpūalē manducauerūt: ꝛ oēs eundē potum ſpūalē biberunt. Bibebāt autē de ſpirituali cōſequente eos petra: petra autem erat xp̄s. Sed nō in pluribus eorū beneplacitum eſt deo: nam proſtrati ſunt in deſerto. Hec autem in figura facta ſunt noſtri vt nō ſimus cōcupiſcentes malorū. Hec ibi. Attendite igitur ꝛ notate figuram que ſcripta eſt ad doctrinam ꝛ correptionem noſtrā. Notate itaq diligēter qm̄ tranſitus filiorū iſrael per mare et conductio ſub nube qn̄ dn̄s per manū moyſi eduxit eos de egypto cum eripuit de poteſtate pharaonis: figurabat ſacramentum baptiſmi ſicut ptz ex premiſſis verbis apoſtoli: per quem baptiſmū erepti ſumus de tenebris peccati ꝛ de poteſtate diaboli. Refectio aūt eorum ex eſca ſpūali. i. per virtutē ſpūalem ſibi data ſcz ex manna ꝛ ex potu ſpūali. i. ſpūali virtute productio ex petra eos cōſequētē. i. eis obſequente. que quidē petra erat figura xp̄i figurabat ſpūalem xp̄ianorum refectionem et carne ꝛ ſanguine xp̄i. Tranſitus aūt eorum per deſertum ex ingreſſus in terram promiſſionis figurabat tranſitū noſtrum per deſertum penitentie et aſperitatis: et ingreſſum regni celeſtis. Nam vt habeatur act.xiiij. Per multas tribulatiōes oportet nos intrare in regnū celorum. Licet aūt oēs illi tranſierint mare et eandem eſcā: ꝛ eundē potum habuerint in deſerto nō tn̄ oēs ingreſſi ſunt terrā ꝓmiſſionis ſed tm̄ duo illorū de tāto numero vt.ſ. dictū eſt ꝛ oēs alij in deſerto mortui ſunt. Terti-

j.cor.x.

Act. xiiij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

billis valde figura ſed longe terribilioꝛ res figurata. Nam per hoc figuratur ꝙ licet omnes xpiani baptizati ſint: et oẽs idez ſacramentum coꝛpoꝛis et ſanguinis chriſti recipiant: nõ tamen ſunt omnes regnum celeſte ingreſſuri ſed illi ſoli qui fidem rectam habent in deo ⁊ mandatis eius per omnia obediũt: ſecꝫ proꝛſus diuine ſubijciunt voluntati et in proſperis ⁊ in aduerſis. Qui vero contrarium agunt omnes ſunt in infernũ detrudendi queadmodum illi qui fuerunt verbis dei increduli et eiꝰ precepta contẽnentes atcꝫ in deſerto murmurantes ibidẽ moꝛtui ſunt: nec terram promiſſionis intrauerunt. ¶ Tertio eſt declaranda predicta veritas exemplo. Legitur enim in vita beati bernardi ꝙ quidam heremita qui fuerat decanꝰ eccleſie lin-

Exem-
pluz no
tatu di-
gnum.

gonenſis et mundum relinquens vigintiquincꝫ annis in heremo manſerat: poſt moꝛtem ſuam apparuit epiſcopo predicte eccleſie in tanta gloꝛia ſic ꝙ epiſcopus mirabatur. Et inter cetera dixit illi epiſcopo ꝙ in hoꝛa moꝛtis ſue triginta milia hominum deceſſerunt: quoꝛuz vnus fuit beatus bernardus: quorum nullus in celuz aſcendit: niſi ipſe tantum ⁊ beatus bernardus. Tres aũt in purgatoꝛium iuerunt: ⁊ oẽs alij in infernum deſcenderunt. Aliud exemplũ. Legitur ꝙ quidã cancellarius pariſienſis qui fuit vir magne reputationis apud doctos et magne edificationis in ſermonibus: in moꝛtis articulo adiuratus eſt ab epiſcopo pariſieñ. vt ſi autoꝛitas ſua poſſet in eum

Exẽplũ
mirabi-
le.

poſt moꝛtem appareret ei: ⁊ de ſtatu ſuo referret infra triginta dies. Die igitur triceſima cũ eſſet epẽs ſolꝰ in camera venit ille nigra capa indutus fetidus et olens narrãs ei quomodo damnatus eſſet. Cum aũt miraretur epiſcopus et cauſam ſue damnationis quereret: reſpondit ille dicens: qꝛ que feci non ꝓpter dei gloꝛiam feci: ⁊ qđ ſciui et habui tancꝫ a me eſſet mihi adſcripſi. Queſiuit aũt ab epiſcopo que hoꝛa et qđ tẽpus eſſet in mundo? Cui dixit epiſcopus qꝛ hodie eſt. xxx. dies moꝛtis tue. Et ille. Ue ve ve (inquit) nobis damnatis in infierno qꝛ credebamus mundi cõſummationem iam eſſe prop nquam nec credebam tot eſſe animas in mundo quot vidi iam deſcendentes in inferno. Ita enim videntur anime deſcendere in infernum ſicut nix de celo ſuper terram. Ue his qui cum talia legunt vel audiunt: nõ timent: non emendantur: nõ conuertunt ad dominum. O somnolenti peccatoꝛes. O miſeri moꝛtales cõſiderate quia peregrini velociſſimi ⁊ aduene eſtis in hoc ſeculo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

miſerabili: cogitate ꝗ ſit grauis dānatio futura ſuper induratos peccatores: et diligenter precauete ne pro tā modico tāq labili huiꝰ vite curriculo mortē incurratis ſempiternā. Cūq auditis multo plures dānandos eſſe ꝗ ſaluandos timete: timete: timete ſꝫ nō propterea deſperetis. eſtis em̄ adhuc in via in qua veſtre poteſtis ſaluti prouidere: et de peccatis veſtris penitere: atq dei miſericordiā inuenire. Hec em̄ que ſupradicta ſunt ideo narrantur nō vt vobis detur cauſa deſperādi ſꝫ potius vt vobis detur occaſio diuinā miam conſequēdi. Per hoc em̄ datur vobis cauſa deum timendi. Super ius aūt diximus qm̄ deum timentibꝰ diuina eſt mia repromiſſa. Cū ergo talia legitis aut auditis ea diligenter cogitate vt ſemper in vobis timorem domini habeatis: et ſic ad dei miſericordiā que nobis neceſſaria eſt peruenire valeatis. Amen.

His itaque premiſſis accedendum eſt cū dei adiutorio ad declarationē indicibilis acerbitatis penarū infernaliū. Quāuis aūt non valeat hmōi attrocitas humano ſermone explicari. Si enim oēs homines nati ab adā vſq in hodiernū diē adhuc viuerēt: omneſq tāti eſſent ⁊ tam excellētes predicatores qualis ⁊ quantus erat beatiſſimus paulus: oēſq de minutiſſima pena inferni ꝑdicarēt: nō poſſent illā hūanis ſermonibus explicare. Poterit tñ hmōi acerbitas penarū infernalium ⁊ ſi nō totaliter ſufficienter tamē ꝑ quindeci principales cōſiderationes declarari.

Penarū infernaliū acerbitas ꝑ quindecim principales conſyderationes pōt declarari.

¶ Prima eſt cōſideratio damnoſe priuationis. ¶ Secunda ē conſideratio horrende locationis. ¶ Tertia eſt conſideratio dolende cognitionis. ¶ Quarta eſt conſideratio inordinate affectionis. ¶ Quinta eſt conſideratio corporalis diſpoſitionis. ¶ Sexta eſt conſideratio terribilis contrariationis. ¶ Septia eſt conſideratio horribilis cōbuſtionis. ¶ Octaua eſt conſideratio totalis impermixtionis. ¶ Nona eſt cōſideratio generalitatis. ¶ Decima eſt conſideratio continuitatis. ¶ Undecia eſt conſideratio horribilis lamentationis.

¶ Duodecima eſt conſideratio interminabilis durationis.

¶ Tredecima eſt conſideratio inutilis conditionis.

¶ Quartadecima eſt conſideratio deſperationis.

¶ Quindecima eſt conſideratio ſuperne indignationis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

In dānatis triplex eſt p̄uatio eorum inexplicabilr̄ afflictiua.

PRima igitur conſideratio oſtendēs implicabilē acerbitatē penarū infernaliū ē cōſideratio dānoſe p̄uatiōis q̄z .ſ. p̄uant oī bono. Eſt aūt in dānatis triplex principalis p̄uatio eoꝝ inexplicabilr̄ afflictiua. Pria ē p̄uatio celeſtis habitatiōis. hec multū dānoſa ⁊ ɔ̄uiter afflictiua. Scđa eſt p̄uatio glioſe aſſociatiōis. hec multo dānoſior ⁊ grauiꝰ punitiua. Tertia ē p̄uatio diuine viſiōis ⁊ fruitiōis. hec prorſus dānoſiſſima et grauiſſime atq̄ inextimabiliter cruciatiua.

Pria pri uatio.

PRia igiť eſt p̄uatio celeſtis habitatiōis .ſ. celi ēpyrei. q̄d̄ eſt locꝰ lumioſiſſimꝰ: āpliſſimꝰ atq̄ delectabiliſſimus. huiꝰ aūt loci ianua clauſa oīno erit in ppetuū dānatis. hac tali ⁊ tāta loci amenitate īfernū p̄uatur. O q̄le ⁊ q̄tū gaudiū: q̄ta delectatio: q̄tꝰ honor ē btis tāte ſpecioſitatis atq̄ amenitatis locū ihabitare: eiuſq̄ iperpetuū effici poſſeſſores. Aſt econtra: q̄ta triſticia: q̄ta deſolatio: q̄ta prorſus ɔfuſio loci huiꝰ tā delectabilē habitationē p ppriā negligētiā ac volūtatis maliciā pdidiſſe. tā pulchꝛ: tā ameni loci clauſaꝫ ſibi ianuā iperpetuū videre. hic btūs gre. in ome. de decē ꝟginibꝰ ait. O ſi q̄s palato cordis ſapere poſſꝫ q̄d admiratiōis habeat ecce ſpōſus venit. q̄d dulcedis ⁊ iq̄ parate erāt intrauerūt cū eo ad nuptias: ſꝫ q̄d amaritudis ⁊ clauſa ē ianua hec ille. Legiť q̄ in ecc̄ia bti petri de colonia cū eēt q̄dā obſeſſa a demone ɔtigit ⁊ aliā obſeſſaꝫ ſupuenire. Mox altera ɔ̄ alterā cepit iſurgere ⁊ clamoribꝰ ⁊ ɔtumelijs ſeſe afficere ⁊ demō demoni dicebat. Miſer q̄d ɔſentiēdo lucifero ſic de celo ruimꝰ? Et alť r̄ndit. q̄re feciſti? Cuiq̄ illi q̄ſi penitudis ꝟba pferret: alť eoꝝ ſubiūxit. Tace iſta penitētia ē nimis ſera. Tūc q̄dam circūſtātes iterrogauerūt demonē illū q̄d bn̄ facere velles vt ad celū vn̄ cecidiſti redire poſſes? R̄ndit. Si eēt colūna ferrea raſorijs ⁊ clauis acutiſſimis circūquaq̄ bene armata: a terra vſq̄ ad celū erecta: ex nūc vſq̄ ad diē iudi cij ſi carnē haberē in q̄ pati poſſeꝫ: me pillā vellē trahi nūc aſcēdēdo: nūc deſcēdēdo dū mō puenire poſſeꝫ ad celis habitatiōis amenitatē atq̄ pulchꝛitudinē ⁊ gloriā de qua per ſuperbiam cecidi.

Grego.

Exēplū de duabus obſeſſis.

Scđa p̄uatio.

SEcūda ē p̄uatio gl'ioſe aſſociatiōis .ſ. āgeloꝝ ⁊ ſctōrum oīm. O q̄ta glia: q̄ta iocūditas: q̄ta dulcedo eſt vnicuiq̄ btōꝝ eē in tā honorabili ſocietate: cōciuē eē an-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

gelorū: ſociū eſſe apoſtolorū atqȝ patriarcharū ⁊ pphetarū: ac glorie oim ſanctorū iperpetuū fieri pticipē: vñ gre. Que lingua dicere: aut qs intellect⁹ capere ſufficit illa ſuperne ciuitatꝭ q̄ta ſint gaudia: angelorū choris intereſſe: cū beatiſſimis ſpiritib⁹ glie cōditoris aſſiſtere. hec ille. Aſt ecōtra. O q̄ta amaritudo q̄ta deſolatio: q̄ta āguſtia eſt miſeris reprobis tā honorabili collegio: a tā glorioſa ſocietate iperpetuū reijci: atqȝ cōfuſibilr ſeparari. ber. O qd erit cū ſe viderit illa miſerāda reproborum cōditio in illas tenebras exteriores excuti: et ab illa beatorū eccleſia perpetua excōmunicatione excludi. hec ille. Grego. Ber.

Tertia p̄uatio.

TErtia eſt p̄uatio diuine viſiōis atqȝ fruitiōis. In qua cōſiſtit ſctōꝝ btitudo plena atqȝ pfecta. Inexplicabilis prorſus dulcedo: atqȝ inextimabile gaudiū eſt btis facie ad faciē videre regē glie ⁊ dñm maieſtatꝭ ⁊ ei⁹ iperpetuū glorioſiſſima frui pſentia: vñ ex magne deuotiōis ſpū dictū eſt de beatis. Mirātur nec deficiūt in illum quē pſpiciunt: fruunt nec faſtidiūt quo frui magis ſitiūt. O igit q̄ta anxietas: q̄tus dolor: q̄ta afflictio dānatorū eſt diuine maieſtatis aſpectu atqȝ fruitione priuari: ab īfinito bono iperpetuū excludi. Nā pculdubio ſicut inextimabilr delectabilis eſt ſummi boni poſſeſſio: ſic ineffabiliter triſtabilis ⁊ amara eſt eius amiſſio. Richar. Vñ dicit richar. vltima diſt. quarti libri. Quod inter penas damni carentia viſionis dei eſt maxima et triſticia cauſata ex illa carētia apprehēſa vt puenīēs ex actuali malicia pprie volūtatis eſt maxima inter penas ſenſus. qr q̄uis dānati nō appetant videre deū pter amorē ſue bonitatis: tñ vehemētiſſime illud appetūt pter deſideriū pprie delectatiōis eo qȝ firmiter credere cōpellunt ex illa viſione maxiam delectationē in vidēte cauſari Carentia igitur viſionis illius apprehenſa vt proueniens ex actuali malicia pprie volūtatis eſt maxīa pena dānatorū. In puulis aūt cū originali culpa decedentibus mitior eſt hec pena damni. nec ex huiuſmodi priuatione diuine viſionis eſt in eis aliqua triſticia: quia non eſt in eis ex actuali malicia proprie voluntatis. hec ex Richardo. patet itaqȝ qualiter eſt in damnatis acerbiſſimus dolor ex priuatione diuine viſionis atqȝ fruitionis. vñ Chriſo. Due quidē ſunt pene: ignis gehēne: ⁊ caſus glie: nouim⁹ aūt qȝ multi ſolam gehennam abhorrēt ego autē caſuꝫ glie multo amariorē gehēna eſſe dico. Intolerabile quidem malum eſt gehenna: ſed ſi decies mille gehennas ponat Chriſo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Exēplū de magnitudine gaudiorū paradiſi.

quis nihil tale dicturus eſt quale eſt ab illa gloria excidi: ⁊ chri
ſto exoſum eſſe. hec chriſ. Legitur ꝙ magiſter iordanus q̄ fuit
prior generalis ordinis predicatorū quadā die dum tranſiret
per quandā villā rogatus eſt a populo vt viſitaret quandam
obſeſſam. Ad quam cum accederet demon eū literaliter ſalu-
tauit cū tn̄ mulier nunꝗ litteras didiciſſet. Inter cetera vero p̄
dictus magiſter litteraliter interrogauit demonē dicens. Qua
re affligis hāc mulierē? Cui demon. Ad hoc cōpellor a creato-
re meo. Ad quē iordanus. Dic mihi vbi velles eſſe ſi optio tibi
daret? Cui demō. Cum tātus ſis clericus miror ꝙ tā ſimpli-
citer interrogaſti. Et adiecit. Dic mihi et tu vbi velles eſſe ſi
optio tibi daretur? Ait iordanus. Vellē eſſe in celo. Ad quē de
mon. Sic vellē et ego. Cui iordanus. Et quare velles ibi eſſe?
Et demon. Vt viderē illā clarā faciē creatoris. Quod cū iorda
nus audiret quaſi extra ſe raptus corruit ⁊ fleuit. Tandē aūt
ad ſe reuerſus interrogauit dic. Dic mihi. Quid velles inde
ſuſtinere vt poſſes creatoris faciē videre? Rn̄dit demon. Oēs
penas quas oēs demones ſuſtinuerunt a die qua eiecti ſunt
de celo: et ſuſtinebunt vſꝗ in diem iudicij. Ad quē iordanus.
Credo te vnū eſſe de melioribus demonibus. Cui demon. Vnꝰ
fui de ſeraphin. Cui iordanus. Dic ergo mihi aliquid de cla-
ritate vultus dei? Ad quē demon. Non ſufficio tibi de hoc aliq̄d
dicere. Cum etiā angeli qui eius claritatē intuentur ſi eſſent in
terra ⁊ vellēt aliquid de eius claritate dicere nō ſufficerēt: dicā
tn̄ tibi aliquā ſimilitudinē ex qua perpendere potes aliqualiť
ꝗ clara ſit facies dei. Et dixit. Attēde ſi oēs flores preteriti et
futuri omnium arborum ⁊ oīm graminū viriditas: et omnis co
lor et pulchritudo oīm lapidum precioſorum et metallorum: et
et ſplendor ſolis ⁊ lune ⁊ ſtellarū: ⁊ oīs claritas oīm luminū q̄
ab initio vnꝗ ſplēduerūt ſimul lucerēt: oīs illa claritas reſpe-
ctu diuine claritatꝭ nō eēt aliud niſi tenebroſa nox reſpectu clariſ
ſimi ſolis. Tūc iordanꝰ ait. O ꝗ miſer eſt hō q̄ ſe a deo auertit
⁊ ſibi tā magnū ⁊ ieffabile gaudiū nō acq̄rit. Ptz itaqꝫ ꝗ graue
damnū ſit a diuina viſione imperpetuū ſepari.

Secunda eſt conſideratio horrende locationis. Horribilis em valde eſt
locus dānatorū ratione cuiꝰ aggrauatur plu
rimum ſua dānatio et acerbior eſt ſua afflictio.

huius autē loci conſiderāde ſunt tres horribiles conditiones
dānatorū miſerabiliter afflictiue.
Prima eſt horribilis loci ſituatio.
Secunda eſt horribilior loci diſpoſitio.
Tertia eſt horribiliſſima locatorum aſſociatio.

Primo igitur conſiderāda eſt horribilis loci ſituatio.
Pro cuius declaratione notandū ſcđm greg. in. iiij.
dyal. Q̄ duplex eſt infernus. Unus eſt infernus vni
uerſalis et iſte eſt in media cōcauitate terre latiſſim⁹
ꝛ profundiſſimus orbicularis ac perpetuo duraturus: tāq̄ .ſ.
carcer regis eterni. Alius aūt eſt infern⁹ particularis quorūdā
ante diē iudicij qui poſtmodū in inferiorē infernū detrudentur.
Sunt eñ ſuper terrā q̄dam loca ſpatētia vbi dānatorū anime
luūt penas vt ethna et olle vulcani. Ibi eñ ſcđm yſidorum, li.

Grego.
duplex
ifernus.
yſidor⁹.

xij. ethymologiarum. Sunt amnes ardentes pleni ſulphureis
flammis et horribilibus in quibus ſcđm poetas dicebatur ha-
bitare deus quē vocabāt vulcanū: ſꝫ revera ibi habitat diabol⁹
cū ſuis. De his aūt narrat greg. et in. iiij. dyalog. Q̄ heremita
ſanctus in ſilua lyparis vidit aiam theodorici regis in ollā vul

greg⁹. in
iiij. dya-
logo.

cani proiectā p deuotos videlꝫ iohānem papā ꝛ ſymmachum
patricium quos ille prius iniuſte occiderat. Itē narrat de quo
dam ciue romano cui in extremis laboranti apparuit nauis pa
rata qua ipſe ꝛ quidā vicinus ſuus deducēdi erant in ſiciliā.
Et ſubdit gre. Q̄ vero ille moriēs ſe ad ſiciliā deducēdū teſtat⁹
eſt: quid aliud ſentiri poteſt niſi ꝙ pre ceteris locis in eius
terre inſulis eructāti igne tormentorū olle patuerūt: que vt ſo
lent narrare q̄ nouerūt laxatis quotidie ſinibus excreſcunt vt
mundi termino appropinquāte q̄to certū eſt illuc amplius ex
urēdos colligi: tāto ꝛ eadē tormētorū loca āplius videnť ape
riri. quod oīps deus ad correctionē viuentium in hoc mūdo vo
luit oñdi vt mētes infidelium q̄ inferni tormēta eſſe nō credūt:
tormentorū loca videāt q̄ audita credere recuſant. Eandē aūt
cām aſſignat guillerm⁹ pariſieñ. li. de vniuerſo. pte. j. c. xlvij. Ubi
etiā dicit ꝙ in prefata inſula ſicilie ignis ꝑnominat⁹ vinorū in
tolerabiliter cruciat aīas ibi appropinquātiū: ꝛ tñ corpora nō
ledit. Accidit aūt vnū terribile valde circa ānnū dñi. M cccc.
xl. Nauigātib⁹ eñ q̄buſdā p mare q̄ a lōgo iā tpe ad terrā nō
deſcēderāt ꝛ pueniētib⁹ illis circa preſillas ſicilie: audierūt illi
ſubito clamores atq̄ voces horribiles: vñ horribiliter cōcuſſi ac

Guiller
mus pa
riſieñ.
Mirabi
le audi
tu atq̄
ſtupori
plenum
quod in
ſicilia
quōdā
cōtigit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

trementes nullatenus credebant ſe mortem euaſuros. Inter
illos aũt clamores cõfuſos ſubintellexerunt quaſi vocẽ horri
bilem clamantẽ ⁊ tumultuantẽ et quaſi lingua ipſorũ audien
tiũ dicentẽ. Ad ignẽ. Ad ignẽ. mortua eſt maria la parpointie
re. Cũ aũt poſt dies aliquot ad portũ quendã puenissent qſi
adhuc tremuli atqꝫ ſtupidi: vicinis narrare ceperũt qȯ audie
rant: ſignãtes etiã diẽ ⁊ horã. Et ſtatim dictũ eſt eis qm̃ tali
die ⁊ tali hora mortua eſt in villa illa mulier quedã ſic vocata
que vtiqꝫ turpis ⁊ inhoneſte vite fuerat: dedita luxurie ⁊ carna
libus. Qui hoc audierat ⁊ aderat in naui p̄dicta teſtimoniũ
phibuit ⁊ hoc narrauit multis audientibꝰ a quibꝰ vtiqꝫ viris
fide dignis hoc pluries narratuꝫ audiui. O qꝫ miſeri ſunt: qꝫ
excecati q̄ talia audiẽtes nõ cõpungũtur ad pniam: nõ ꝯuertũ
Duplex eſt locuſ inferni.
tur ad dñm: neqꝫ cõfugiũt ad dei miam. Ptꝫ itaqꝫ qm̃ duplex ẽ
locus ifernal'. Unus particularis apparẽs etiã ſuper terrã in
diuerſis regionibus. Alius aũt vniuerſalis ſituatꝰ in medio
terre. Quare aũt ſic intra terrã eſt locus dãnatoꝝ triplex eſt p̄n
cipalis ratio. Prima eſt ratio elongatiõis vt ſcꝫ reprobi maxi
me diſtent a beatis ſcd̃m localem diſtantiã ſicut ⁊ maxime di-
ſtant ſcd̃m ſtatũ ſuorũ diuerſitatẽ. Scd̃a eſt ratio vilificatio
nis vt videlicet ſicut ipſi viles fecerũt aĩas ſuas: ſic ⁊ in loco vi
Ps.
liſſimo recludãtur. Tertia eſt ratio affectionis vt vꝫ q̄ affectũ
terrenis dederũt in terra ꝑpetuo recludantur. Ps. adheſit in
terra vẽter nr̃. Confirmatur aũt predicta rõ ex dictis btĩ aug.
Augu.
xix. li. de ci. dei. c. Ordo ẽ pariũ diſpariũqꝫ rerũ ſua cuiqꝫ loca
tribuẽs diſpoſitio. Et ibidẽ li. v. dicit ꝙ deus nihil inordinatũ
reliquit. Sꝫ qȯ facit pondus in corporibꝰ: hoc facit amor i ſpi
Aug. xi de ci. dei
ritibus. Unde idem aug. xi. de ci. dei. Ut corpus põdere ſic ani
mus amore fertur. Et xiii. confeſſionum. Amor meus põdus
meum. eo feror quocũqꝫ feror. Sicut ergo ſunt a deo ordina
ta determinata loca naturalia corporibus ſcd̃m exigẽtiã ſuoꝝ
naturaliũ põderũ. Sic et creaturis rationalibꝰ ſcd̃m exigentiã
ſuoꝝ amoꝝ. Jõ ſicut electi ſunt in celo q2 celeſtia terrenis p̄po
ſuerũt in amore ſuo: ita reprobi ſunt ⁊ erũt in loco infimo quia
in ſuo amore infima ⁊ terrena ſuperioribꝰ ⁊ celeſtibꝰ p̄poſuerũt
Locꝰ autẽ oĩm infimus eſt in centro terre: ideo ⁊ in cẽtro terre
eſt locus infernalis vt: ſicut reprobi cum hic viuerent cor et affe
ctum in terra fixum habuerunt: ſic perpetuo infra terrã horri
biliter incarcerentur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Secundo eſt conſideranda loci huius diſpoſitio que horribilior eſt in ſituatione. Ad preſens autem preci pue dicemus de triplici horribili conditione carceris infernalis. Prima eſt conditio abominande vilitatis. Secunda eſt conditio formidande paupertatis. Tertia eſt cōditio execrāde tenebroſitatis. ¶ Prima igitur cōditio loci infernalis eſt abominanda vilitas. Eſt enim locus ille viliſſimus vt pote a loco nobiliſſimo ſcilꝫ celo maxime elongatus. Vñ et poſt iudicium damnati patient ab oībus elementoꝝ fetulētijs Unde dicit btūs thomas in.iiij.ſen.diſ. Scdm baſilium in vltima mundi purgatiōe fiet qdā ſepatio in elemētis vt qcqd eſt purū ꝛ nobile remaneat ſuperius ad gloriam btōꝝ. Quicqd vero eſt ignobile ꝛ fetulentum in infernū proijciatur ad penaꝫ damnatorum. vt ſicut oīs creatura dei eſt beatis materia gaudij: ita damnatis ex omnibus creaturis tormentum accreſcat. Hoc enim diuine iuſticie competit vt ſicut ab vno recedentes per peccatum in materialibꝰ que multa ſunt ꝛ varia finē ſuū cōſtituerunt: ita etiā affligantur ex multis. ¶ Secunda eſt conditio formidāde paupertatis. Omnes enī ibi habitātes extrema paupertate affligūtur ꝛ egeſtate nimia. Unde Lu.xvj. Aſſerit redēptor noſter de diuite epulone ꝙ inſtāter rogabat abrahaꝫ quatinus mitteret lazarum vt intinctum in aquam digitum non totum ſed tātuꝫ extremam partem ad eum deferret: oriqꝫ eius imponeret et ſic aliquantulum linguam ardore ignis nimio vehementer cruciatā refrigeraret: nec fuit exauditus. De quo dicit gregorius in omelia. Guttam aque petijt qui micas panis lazaro negauit. hec ille. O prorſus miſerabilis paupertas. O dolenda nimis egeſtas. O formidanda penuria vbi nec qui diues fuerat vnicam valuit aq̄ guttā impetrare. O miſeri auari. O execati cupidi. O fallacis mundi amatores cur in hac vita pauptatē habere tm̄ formidatis? Huiꝰ etenī vite pauptas leuis eſt ꝛ cito trāſiens. ꝛ que ſi cum patientia toleraꝛ: ad eternas celeſtis regni diuitias perducit. Timete ergo timete illam horrendam inferni paupertatem q̄ nunqꝫ trāſibit: nunqꝫ habebit finem. O qꝫ maledicti ſunt: qꝫ miſerabiles: qꝫ horribiles excecati q̄ fallacijs ꝛ fraudibꝰ: mendacijs ꝛ rapinis atqꝫ multis ſe implicāt iniuſticijs vt temporales acq̄rāt ꝛ trāſitorias diuitias: q̄ volētes tpalē breuē ꝛ vtilē huiꝰ tpis ſubterfugere paupertatē eternā incurrūt: ꝛ nunqꝫ finē habituram: atqꝫ prorſus inutilem

Triplex infernalis carceris cōditio.

Prima cōditio.

Beatus thomas

Secūda cōditio.

Lu.xvj.

Grego.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

egeſtatē. O ſi ſcirēt ⁊ attenderent mundani quāta ſit triſticia: quāta deſolatio: q̄ta amaritudo in miſeria reprobis in tam extreme paupertatis loco recluſis ibi nihil vnq̄ qḋ poſtulēt habituris inde nunq̄ in ꝑpetuū liberandis. O vtinã aure cordis attenderēt auaricie ſectatores flebilem illam atq̄ oīno miſerabilē vocē eoꝝ q̄ diuites ⁊ potētes in hoc mūdo fuere: nūc in infernali carcere lamētātiū atq̄ dicētiū illud qḋ ſcribit ſapientie

Sap. v. v. vz. Ergo errauim⁹ a via ꝟitatis ⁊ lumē iuſticie nō luxit nobis ⁊ ſol intelligētie nō eſt ortus nobis. Laſſati ſumus in via iniq̄tatis ⁊ ꝑditiōis ⁊ ambulauim⁹ vias difficiles viā aūt dñi ignorauimus. Quid nobis ꝓfuit ſuperbia: aut diuitiarū iactātia q̄d cōtulit nobis: q̄ ſcꝫ ad tantā venim⁹ paupertatē. Trāſierūt oīa illa quaſi vmbra ⁊ tanq̄ nūci⁹ percurrēs: ⁊ tanq̄ nauis que pertrāſit fluctuantē aquā cui⁹ cū preterierit nō eſt inuenire veſtigiū neq̄ ſemitam carine illius in fluctibus. Aut auis que trāſuolat in aere cuius nullū inuenit argumentū itineris illi⁹. Aut tanq̄ ſagitta emiſſa in locum deſtinatū diuiſus aer cōtinuo in ſe recluſus eſt vt ignoret tranſitus illius. Sic ⁊ nos nati cōtinuo deſinim⁹ eſſe ⁊ ꝟtutis quidē ſignum nullū valuim⁹ oſtēdere in malignitate aūt noſtra cōſumpti ſumus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccauerūt. hec ibi.

Tertia cōditio. Math. xxij. ¶ Tertia eſt cōditio execrāde tenebroſitatis. Eſt eñ locus ille tenebroſus valde. Mat. xxij. Mittite eū in tenebras exteriores. Qr eñ vt dr ioh̄ā. iij. Dilexerunt magis tenebras q̄ lucē. Ideo iuſte in tenebris includuntur. Voluntarie q̄ppe tenebras interiores culpe incurrerūt: iō iuſte in tenebris exterioribus ꝑpetuo incarcerant. vt ſic in tenebris includantur tenebre. de hoc loco tenebroſo dicit beatus iob. Dimitte me vt plangam paululū dolorē meum anteq̄ vadam ⁊ nō reuertar ad terrā tenebroſam ⁊ opertã mortis caligine terrā miſerie ⁊ tenebrarū vbi vmbra mortis ⁊ nullus ordo

Job. x. ſed ſempitern⁹ horror inhabitans. Job. x. Pro maiori autē intelligentia predictorū. Notandum ſcḋm richardū in. iiij. diſt.

Richardus. xv. ꝙ lumē eſt per ſe delectabile ꝑ accidēs autem q̄nq̄ triſtabile inq̄ntū oſtēdit aliquid quod diſplicet. Et quia infernus locus eſt omnis tri[illegible] ideo in eo non eſt aliquod lumen quod viſum delectet. [illegible] ibi aliquod lumen fumoſum et obſcuritati permixtu[illegible] quo dānati videre poſſint vñ doleant. Et

Grego. hoc dicitur ſm gre. ix. mor. verſus finē vbi dicit. Ignis inferni q̄uis ad conſolationem non luceat: tamen vt magis torqueat

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ad aliquid lucet:nam ſequaces quouſqꝫ ſuos ſecum in tormento reprobi flamma illuſtrāte viſuri ſunt quorū amore deliquerūt hoc gregoriꝰ. Et hoc idē in ſententia dicit yſidorꝰ lib.de ſummo bono lib.j. In figuram harum tenebrarū infernaliū facte ſunt tenebre horribiles in vniuerſa terra egypti. Ut habetur exo. x.vbi dicit nicolaus de lyra ꝙ tenebre ille ideo dicuntur horribiles quia inter illas videbant egyptij viſione ymaginaria fantaſmata quedam ⁊ turpes figuras que non paruum eis ingerebant timorem. Ita et in inferno ſunt et ſemper erunt horribiles tenebre quia damnati videbunt ſe mutuo inter tormentorum anguſtias laborantes:et malignos ſpiritus aſpicient q̄ eis modis horribiliſſimis apparebunt. O ꝙ̄ dolenda eſt illa hora in qua damnatus intrat tam horribilem: tam tenebroſum/inferni carcerem nunꝙ̄ viſurus lumen per tot millia annorum. O quantus horror eſt in miſeris reprobis cum vident tam tenebroſam noctē et nunꝙ̄ diem ſunt viſuri. Nam ſi in hoc mundo viderent homines noctem protrahi vſqꝫ ad menſem vel annum: cuncti mirabiliter horreſcerent: cuncti clamarent ad celum miſericordiaꝫ. Unde de obſcurato ſole poſt mortem ceſaris dicit virgilius. Ille etiam extincto miſeratus Ceſare romam. Cum caput obſcura nitidum ferrugine texit. Impiaqꝫ ea eternam timuerunt ſecula noctem.

Nicolaꝰ de lyra.

Uirgiliꝰ in georgicis.

Tertio eſt cōſiderāda horribiliſſima aſſociatio miſerorū dānatorū in tā horribili loco locatorū. Aſſociantur eñ nequiſſimis ſpiritibꝰ ⁊ malignis demonibꝰ. Uñ in iudicio dicet reprobis illud mat.xxv. Ite maledicti in ignē eternū q̄ paratus eſt dyabolo ⁊ angelis eiꝰ. Quātū aūt ſit eorū ſocietas dira ⁊ moleſta atqꝫ horribilis pōt perpēdi ꝑ affectus crudeles quos exercēt in illis quos ꝑmittēte deo obſidēt in hac vita. Nā adeo illos turbāt ⁊ ſic grauiter atqꝫ horribiliter vexant vt qñqꝫ ſic obſeſſi ſurdi:aut muti fiāt:qñqꝫ manibꝰ proprijs ſe lacerant ⁊ diſcerpūt:qñqꝫ niſi cathenis cōſtringerent̄ etiā domeſticos ⁊ amicos conant̄ opprimere:aut dētibꝰ laniare. Quid putas igitur faciunt dyaboli illis quos in inferno volente deo oīno pro libito ſuo vexare poſſunt:ſi talia etiaꝫ agūt hic cum his qui eorū poteſtate poſſunt penitus liberari? Nullus profecto aut cogitare: aut dicere pōt ꝙ̄ grauis:ꝙ̄ dura:ꝙ̄qꝫ importabilis erit damnatis miſeris ſocietas illa horribilis dyaboloruꝫ. Legitur in li.de dono timoris ꝙ religioſus

Matth. xxv.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quidam in dormitorio cũ aliis iacẽs cepit horribiliter clamare. Et cum multi ſurgẽtes ad eũ cõueniſſent videbãt eũ fixis oculis immobiliter reſpiciẽtẽ ad parietẽ nec eis aliq̃d loquẽtẽ ſed horrore mirabili cõcuſſuz. In mane aũt ſequẽti requiſit⁹ a priore q̃d habuiſſet: reſpõdit ſe vidiſſe demonẽ. Interrogat⁹ aũt de forma ei⁹ ait: Nõ poſſet ei⁹ forma deſcribi. Sʒ hoc dico q̃ ſi eẽt furn⁹ ardẽs ex vna parte: ꝛ talis forma demonis ex alia: magis eligerẽ furnũ ardentẽ intrare q̃ꝫ tam horribilẽ figuram videre. hec ibi. O q̃ꝫ miſeri: q̃ꝫ malecti ſunt illi q̃ ꝑpter peccata ſua talibus ſociis compelluntur in perpetuum ſociari.

Ertia cõſideratio principalis declarãs grauitatẽ ꝛ acerbitatẽ penarꝫ ifernaliũ ẽ cõſideratio dolẽde cognitiõis. Nihil em̃ cognoſcũt niſi ea vñ doleãt ꝛ cõtriſtẽtur. Ad q̃d plenı⁹ declarandũ tria ſũt dubia declarãda.

Primum eſt circa prius acquiſitam ſcientiam.

Secundum eſt circa eorum que hic fiunt noticiam.

Tertiũ eſt circa beatorum gloriam.

Queſtio Rñſio. Rimũ itaq̃ꝫ dubiũ eſt vtrũ dãnati vtantur ſcia in hoc mũdo acq̃ſita: Rñdet ri. de media villa ꝛ btũs boñ. in iiii. diſ. l. q̃ dãnati vtunẽ ſcia acq̃ſita in hoc mũdo maxime q̃ꝫtũ ad aliq̃. Cõſiderãt em̃ mala q̃ fecerũt ꝛ bona q̃ amiſerũt ꝛ hic vſus ſcie eſt in eis ad maiorẽ afflictionẽ. Ex talib⁹ em̃ cõſideratis ſequuntur tres acerbiſſime afflictiones. Pria eſt afflictio timoris ꝛ tremoris ieuitabilis ꝛ hoc q̃dẽ iuſte

Job. xviii. Grego. q: cũ viuerẽt timeꝛ deũ noluerũt. Job. xviii. Terrebũt eũ vndiq̃ꝫ formidines. Gre. In tpalib⁹ cũ pena ifligiꝛ timor deſcit. Apud inferos pene inflictio timoris eſt augmẽtatio. Exẽplum eſt de chaym ad cui⁹ magnã infelicitatẽ aſcribiꝛ timor cõtinu⁹ in capite ei⁹ q̃ꝫto magis ad maximã infelicitatẽ dãnatorũ ptinet ille timor totalis. ¶ Scda eſt afflictio pudoris ſeu cõfuſiõis importabilis. ꝛ hoc q̃dẽ iuſte q: cũ hic viuerẽt peccare nõ erubuerũt. Probabile q̃ppe eſt q̃ in inferno apparebũt aliqua ſigna in dãnatis de cauſa dãnationis eorũ ſicut aliq̃ñ in fure cui ſuſpen

hiere. ii. diꝛ furtũ ad collũ q̃d eſt cauſa ſuſpẽdii ſui. hie. ii. Sicut cõfundiꝛ fur ita ꝛ tu cõfunderis. Et treñ. i. Conuolute ſunt ꝛ impoſi

Nume. xxxii. te ſunt collo meo ſcʒ iniquitates mee. Et nu. xxxii. Scitote q̃m pctm̃ veſtrũ apprehẽdet vos. ¶ Tertia eſt afflictio doloris ito

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

lerabilis. Et hoc quidez iuſte qꝛ dum hic viuerēt dolere de pec
catis ſuis contēpſerūt. Si dolor partus irruēs ī mulierē ſic eaz
affligit: quid erit de illis ſuper quos irruet omnis dolor? Job Job.xx.
xx. Omnis dolor irruet ſuper eum ſcilicet in damnatum.

SEcūdum dubiū eſt vtrū damnati diſtātes a nobis co Queſtio
gnoſcāt ea que fiūt circa nos? Reſpōdet ri.in.iiij.diſ. Rñſio.
l. ꝙ dānatos cognoſcere q̄ circa nos fiūt poteſt intel
ligi tripliciter. Aut per ſciētiā: aut ꝑ cōiecturā: aut ꝑ
reuelationē. ¶ Primo modo nō cognoſcunt ea q̄ circa nos fiūt
qꝛ ſicut cognoſcere nō poſſunt niſi accipiendo ſimilitudines a
rebus ad quas accipiēdas requirit ꝓportionata ꝓpinquitas
intellect⁹ ad rē ipſaz: q̄uis aūt diſtātia nō impediat cognitionē
intellectus reſpectu rei cui⁹ iā habet ſpeciem: tn̄ imꝓportionata
diſtātia impedit cognitionē reſpectu rei cui⁹ nondū habet ſpe
ciē qꝛ nō habet ſpeciei acq̄ſitionē. ¶ Scd̄o mō multa cognoſcūt
q̄ circa nos fiūt. Ex ſtatu em̄ preterito in quo hoīes viderūt cō
iecturāt multa q̄ accidūt circa eos: ꝛ ſic cognoſcebat ille diues
dānat⁹ q̄nqꝫ fratres ſuos adhuc viuere qꝛ illos in tormētis ſecū
nō videbat: nec cū requieſcētibus in ſinu abrahe. ¶ Tertio mo
do etiā cognoſcūt aliqua q̄ circa nos fiūt vel ꝑ reuelationez de
monū: vel aiarum ad eos deſcendentiū. Sed nūqꝫ fit eis ali
qua reuelatio niſi talis vñ triſtent. O igit miſerrima dānatoꝝ
cōditio. Nūqꝫ cogitabūt: nūqꝫ videbūt: nūqꝫ audiēt: nūqꝫ co
gnoſcēt aliq̄d qd̄ nō ſit eis cauſa doloris ꝛ acerbiſſime triſtitie.

TErtium dubium eſt vtrum damnati videant gloriā Queſtio
ſanctorum in celo? Reſpondet ricar. vbi. ſ. ꝙ non vi Rñſio.
dent qꝛ viſio eſt cognitio intuitiua ꝛ clara ꝓprie lo Viſio
quēdo de viſione. ſic antez non videri poſſet gloria q̄d ſit.
beatoꝝ qui viderent beati ꝛ ipſe deus. In gn̄ali tn̄ ꝛ etiā quo
dammodo in ſpāli cognoſcunt gl̄iam beatoꝝ quaſi arguendo.
Nullū em̄ vidēt damnatū qui fidē tenuerit ꝛ mores bonos. Vñ
cogit intellectus eoꝝ aſſentire ꝙ vera eſt ſacra ſcriptura ꝛ ex cō
ſequēti ꝙ boni habeāt ea q̄ eis in ſacra ſcriptura promittunt.
Propter hāc aūt cognitionē triſtant ꝛ torquētur damnati. Tū
propter aliene felicitatis inuidiā: tū propter tante beatitudi
nis carētiā: tū ꝛ propter proprie volūtatis negligentiā propter
quā ſeſe videbūt tanta felicitate priuatos. Pſ. Pctōr videbit Pſ.
et iraſcet dentibus ſuis fremet ꝛ tabeſcet deſideriū pctōꝝ pe
ribit. Et yſa.xiij. Oē cor hoīs cōtabeſcet et cōteret: torſiones et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dolores tenebũt q̃ſi ꝑturientes dolebũt. Poſt iudiciũ aũt vt dicit idẽ ric. dãnati eo ꝙ ad ꝓprias penas quaſi totalr̃ reflectet eorũ cognitio. Iſtã cognitionẽ nõ habebũt niſi forte mõ quodã gñaliſſimo qꝛ ꝓpter cõplementũ doloris intellect⁹ eorũ ꝓdicere argumẽtationi nõ vacabit. O q̃ta igit̃ eſt ⁊ erit in dãnatis anguſtia: q̃ta amaritudo: q̃tave triſticia qñ cognoſcẽt diſtincte oĩa pctã ſua q̃ cõmiſerũt: q̃tus dolor qñ cognoſcent bona que omiſerũt ⁊ facere potuerũt: q̃ta anxietas qñ ſibi reuelãtur: ea q̃ in hoc mũdo fiunt vt ampli⁹ doleãt q̃ acerba ꝑſus afflictio qñ cõſiderãt ꝙ boni ⁊ amici dei ſunt in ꝑenni glĩa et gaudio inextimabili. Omnis itaq̧ huiuſmodi eorũ cognitio erit eis ſupra modum doloroſa et anxia.

Q Uarta cõſideratio oſtẽdens pene infernalis acerbiſſimã grauitatẽ dr̃ cõſideratio iordiate affectiõis. Sicut em̃ dr̃ eze. xxxij. Deſcenderũt ad infernũ cũ armis ſuis. i. ſm̃ glo. cum animis deo ⁊ eccleſie rebellibus. Affligentur autem precipue et triplici affectione inordinata.

Ezech. xxxij.

Primo affectione timoris et ſuperbie.
Secundo affectione odij et diſcordie.
Tertio affectione murmuris ⁊ impatientie.

Pſ.

P Rimo affectione timoris et ſuꝑbie. pſ. Superbia eorũ qui te oderũt aſcendit ſemꝑ. ſ. extenſiue q̃ ad durationẽ. Et ꝓpter hãc ſuperbiã grauiſſime torquẽtur. Suꝑbus em̃ maxime q̃rit et deſiderat libertatẽ q̃to ſuꝑbior eſt tãto ſibi duri⁹ eſt alteri ſubijci. O igit̃ q̃ta ẽ acerbitas afflictiõis dãnatorũ: q̃ dura anguſtia q̃ ⁊ in ſuꝑbia abſtinent̃: ⁊ tñ penis inuiſeris atq̧ tormẽtis ſubijciuntur.

S Ecundo affectione odij. et diſcordie. In ipſis em̃ eſt cõſummatũ odiũ. Odiũt em̃ deũ ⁊ ei⁹ iuſticiã: odiũt oẽs alios taz btõs q̃ dãnatos: odiũt etiã ſemetipſos Uñ ex odio ⁊ tedio vite ſue deſiderant mortem. Ibi nec amico cõpatit̃ q̃ hic amicus fuerat: nec pater filio aut ecõtra: neq̧ filie cõpatit̃ mater: nec econtra. Et ſicut dicit anſel. Mali in tãta diſcordia ꝑſiſtẽt vt etiã eorũ corp⁹ ⁊ aĩa diſſideãt Inter eos etiã ſemꝑ erit iurgiũ: qꝛ ſicut dr̃ eccl'aſtici. xlj. De impio p̃re cõquerunt̃ filij: qꝛ vz q̃ neceſſaria erãt ad ſalutẽ nõ eos docuerat: neq̧ a vitijs eos cõpeſcuerat. Parentes vero

Anſel.

Eccli. xlj.

conquerentur de filijs qꝛ propter eos iniuſte tēpoꝛalia mun-
di bona acquiſierunt,et reſtituere noluerūt.

TErtio affligūtur dānati affectiōe inoꝛdinata mur
muris ⁊ impatientie.Sūt em̄ ⁊ erūt impij vltra oīz
beſtiarū inſaniā iracundi in inferno ⁊ p̄e nimia im
patientia ⁊ furoꝛe cōtinue ꝑturbati.ps.Dn̄s in ira ps.
ſua cōturbabit eos.Et apo.xvj. Cōmanducauerunt linguas Apocā.
ſuas p̄e doloꝛe:qꝛ videlicet linguas ſuas ⁊ oīa ſuoꝛū coꝛpoꝝ xvj.
mēbꝛa ſi poſſent p̄e furoꝛe nimio lacerarent.Sequit᷑.Et blaſ-
phemauerūt deū celi p̄e doloꝛib⁹ ⁊ vulnerib⁹ ſuis. Circa qđ
notandū ſm̄ tho.ij.ij. ꝙ dānati in inferno retinēt ꝑuerſam vo
luntatem auerſam a dei iuſticia in hoc ꝙ diligūt ea ꝑ quib⁹ Tho.ij.
puniunt᷑ ⁊ vellent adhuc eis vti ſi poſſent ⁊ penas odiūt q̄ ꝑ ij.
hmōi pctīs infligunt᷑.Dolent ergo de pctīs q̄ cōmiſerūt nō qꝛ
ipſa odiāt:ſed qꝛ ꝑ eis puniunt᷑.Sic igit᷑ talis deteſtatio di
uine iuſticie eſt in eis quedā interioꝛ coꝛdis blaſphemia.Et
credibile eſt ꝙ in eis poſt reſurrectionē erit etiā vocalis blaſ-
phemia ſicut in ſctīs laus dei vocalis.Vn̄ apo.xvj.dr̄.Eſtua- Apocā.
uerunt hoīes eſtu magno et blaſphemauerūt nomē dn̄i habē xvj.
tis poteſtatē ſuꝑ has plagas.Ubi dicit gloſa.ꝙ in inferno po
ſiti q̄uis ſciant pro merito puniri:dolēt tn̄ ꝙ deus tantā ha-
beat ptātem ꝙ tales eis plagas inferat.Uidentes ergo penas
illas ſe nō poſſe euadere tanq̄ȝ deſperati ferunt᷑ ad oē illud qđ
eis ſuggerit peruerſa volūtas diuinā iuſticiā deteſtando.hec
thomas.Exemplū ad ꝓpoſitum eoꝛū que p̄dicta ſunt legit᷑
in ſumma de ſeptē donis.Cum quidā vſurarius infirmaret᷑ Exēplū
ad moꝛtē nec vellet ei ſacerdos ſacra conferre niſi reſtitueret de vſu-
vel cautionē faceret:illeq̄ȝ recuſaret:hoꝛtabant᷑ ad hoc filij ne rario.
ad infernū deſcēderet moꝛiēs.Ille vero rn̄debat. Neſcitis q̄d
dicitis.Si vellē male ablata reſtituere relinquerem vos pau
peres ⁊ egenos.Melius q̄ȝ eſt ſe cōmittere mīe dei q̄ȝ mīe ho-
minum.Et in hac pertinacia moꝛtuus eſt:et in inferno ſepul
tus.Ex duobus aūt filijs eius dixit alter ad alterum.Pater no
ſter dānatus eſt.Non imitemur eū retinendo vſuras per illū
extoꝛtas:ſed reſtituamus ne cū eo dānemur ſed ſaluari poſſi
mus. At ille rn̄dit.Ego partē meā retinebo.Si pater vſuras
fecit:ipſe nō ego penas poꝛtet.Alter ergo poꝛtionē ſuaz reſti
tuit et deſerens ſeculum ſe totū dei obſequio tradidit.Dum
aūt ille qui in ſeculo remanſerat mūdanis ſe immergeret:ſtr-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

matus ad mortē nec penitēs ſecutꝰ eſt patrē. Quod frater audiens rogauit deū vt pr̄is ⁊ fr̄is ſui ſtatū dignaret̄ ſibi oñdere Una igit̄ dierū cū oraret: vidit terrā aptā ⁊ in inferno patrē in flāmis penitꝰ ſepultū: ⁊ filiū eiꝰ fr̄em ſuū iacentē ſup eū. Maledicebatq́ pr̄ filiū di. Maledicta ſit hora in q̄ te genui fili: et tu ſis maledictꝰ qꝛ pp̄ te feci vſuras nec reſtituere volui. Filiꝰ ro rñdebat. Et tu ſis maledictꝰ pr̄ ⁊ maledicta dies i q̄ me genuiſti qꝛ exēplo tuo docuiſti me fenerari, ⁊ vſuras extortas nō reddere. Et poſt ābo p̄iter eiulātes blaſphemabāt cūcta creata et deū oīm creatorē. Qd̄ cernēs ille ſerꝰ dei gr̄as egit deo q̄ eū liberauit de tāto malo. Pʒ itaq́ q̄ ſit inordīata dānatoꝝ affectio rōne cuiꝰ pl̄m valde aggrauat̄ ſuoꝝ tormētoꝝ acerbitas. Immo acerbiſſimū tormētū ē ipa inordīata affectio. Uñ pʒ q̄ i inferno p̄cipue torquent̄ dānati a ꝓpria voluntate ⁊ ꝓpriis pctīs.

Quinta principalis cōſideratio infernalis acerbitatis oñſiua eſt cōſideratio miſerabilis cōditionis ⁊ hoc quo ad ſtatū corporis poſt reſurrectionē. Pro cuiꝰ delaratione primo notandū q̄ ſicut accipi pōt ex ſnīa augu. xxij. de ciui. dei. c. xix. Oīs corporalis deformitas reducit̄ vel ad illā q̄ eſt ex parte coloris: vel ad illā que eſt ex pte figure: vel ad illaʒ q̄ eſt ex parte diminutiōis partiū: vel ad illā q̄ eſt ex parte ſupabundātie. Nullo aūt horum modorū erit qualiſcunq́ deformitas in corporibꝰ electorū. Uñ dicit ipſe aug. Reſurgēt corpora ſctōrū

Augu. ſine vllo vitio ſeruata integritate nature. In corpibus aūt dānatorum nulla quidē erit deformitas ex parte diminutionis

i. corin. xv. partiū qꝛ vt dicit aplus. j. ad coꝝ. xv. Mortui reſurgēt incorrupti. i. ſine diminutione ſcdm gloſam. vt ſic ipſi dānati grauius et amplius puniant̄ cū in oībus mēbris ſuis ītegris punient̄. Dicunt aūt aliq̄ q̄ alie deformitates quas habuerint in vita iſta manebūt in eis ad maiorē eorū cōfuſionē. Alij vero dicūt q̄ reſurgent ſine illis qꝛ in repatione corporis reſurgentis magis attēditur nature pfectio q̄ cōditio q̄ priꝰ fuit. hoc tñ aug. in ench. relinquit indeterminatū. d. q̄ nos fatigare nō dʒ eorū incerta habitudo quoꝝ erit certa et ſempiterna dānatio. Dato aūt q̄ in corporibus dānatorū nō maneāt deformitates ille quas habuerūt in hac vita: hoc tñ fiet ad maiorē cumuluʒ ſue damnationis. Ex hoc eñ grauiꝰ torquebunt̄ qꝛ in natura per

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fecta punient. Certũ eſt aũt ꝙ habebũt deformitates ⁊ turpitudines oppoſitas dotib⁹ corporis glorioſi. Erit vtiq̃ in ipſis dãnatorũ corporib⁹ ⁊ triplex ꝯditio miſerabil' ⁊ valde cõfuſibilis

In damnatorũ corpib⁹ triplex erit cõditio miſerabilis ⁊ valde cõfuſibilis

Prĩa eſt abominabilis feditas.
Secunda eſt horribilis deformitas.
Tertia eſt inexplicabilis imbecillitas.

Prima ꝯditio.

PRima eſt conditio abhominabilis feditatis. Sicut enĩ de beatis cãtat. Sãcti tui dñe florebũt ſicut liliũ et ſicut odor balſami erũt ante te. Ita per oppoſitũ de dãnatis dici põt. Fetebunt ſicut ſterquiliniũ et ſicut cadauer putridũ. Nullus ꝑfecto fetor eorũ fetori cõparabilis. Iſa.xxxiiij. Accedite gentes et audite ⁊ ppl'i attẽdite. Audiat terra et plenitudo ei⁹ q: indignatio dñi ſuper oẽs gentes et furor ſuper oẽm maliciã eorũ. Interfecit eos ⁊ dedit eos in occiſionẽ. Interfecti eorũ ꝓijcientur ⁊ de cadauerib⁹ eorũ aſcẽdet fetor. hec ille. Sicut em̃ in beatis ex gloria aĩe fiet redundantia in corpus: ita in damnatis erit redundantia miſerie ab anima in corpus. Et ſic erit proportio quedam miſerie corporis ad miſeriam anime. Ideo ſicut in anima damnatorum eſt infectio et feditas ſpiritualis ex macula peccatoruz: ſic in eorum corporibus eſt fetor et abominatio corporalis.

Scđa cõditio.

SEcunda eſt cõditio horribilis deformitatis q: videlicet in eis erit horribilis quedã turpido ⁊ obſcuritas per contrarietatem ad pulchritudinem et claritatez beatorum. Unde dicit anſel. ꝙ quilibet eorum erit ceno et omni cadauere fetidior et omni fuligine turpior. hec ille. Fuligo autem nigra eſt et obſcura. Sicut enim in anima damnatorum eſt horrenda turpitudo ex macula peccati: ſic in corporibus eorũ erit horribilis quedam turpitudo corpalis.

Anſel.

Tertia cõditio.

TErtia eſt conditio inexplicabilis imbecillitatis. Nã per oppoſitum ad agilitatem ſubtilitatem ⁊ impaſſibilitatem beatorum corpora damnatorum erunt põderoſa: groſſa: ⁊ vehemẽtiſſime paſſibilia. De põderoſitate dicit anſelmus quod impius tanto penarum pondere punietur vt nec pedem vel manum: vel aliquid corporis poſſit mouere. Erit quippe corpus ſarcina importabilis quã deponere non licebit. De groſſitie autem ſeu terreſtreitate dicit idem Anſelmus quod ſic imbecillis erit quilibz reproborum vt nec vermem poſſit ab oculis amouere. De paſſibi-

Anſel.

Anſel.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Job. xx. litate autem eorum dicitur iob. xx. Omnis dolor irruet in eum ſcilicet in damnatum. O ꝗ̄ miſera damnatorum cōditio: ꝗ̄ cō fuſibilis ſua corporalis diſpoſitio. O ꝗ̄ta anguſtia: ꝗ̄ta amaritudo erit in eorum cordibus cum ſua corpora aſpicient tam horrenda: tam turpia: tam fetida: tamq̄ abhominanda.

Sexta eſt conſideratio

terribilis cōtrariationis. Fient enim ipſis omnia contraria ſue voluntati et deſiderio. Nam ſicut dicit anſelmus. Ad omnia que noluerit Anſelm⁹ impi⁹ cogetur ꝛ ab omnibus que voluerit ꝓhibebitur. hec ille. Sic quippe ex dei iuſticia puniuntur ꝙ ſicut voluerunt atq̄ fecerunt ea que ſunt diuine voluntati ꝛ diuinis preceptis contraria: ita fient eis ea que cōtraria ſunt ſue proprie voluntati. Tendit aūt dānatoꝝ voluntas ex diuina iuſticia ſic ordinante ad tria precipue a quib⁹ oīo ꝓ uantur ꝛ quorum contrariū eis nolētib⁹ miſerabiliter infligit

Damnatorū voluntas ad tria a qb⁹ oīo ꝓuātur tendit.

Primum eſt beatitudinis participatio.
Secundum eſt peccati delectatio.
Tertium eſt ſui adnihilatio.

Primū q̄d damnati deſiderant.

Primum itaq̄ quod deſiderant dānati eſt beatitudinis participatio. Nam ſcd̄m richar. li. iiij. diſt. l. Cū pctm̄ (vt aug. dicit. xix. de ci. dei.) delere non poſſit extrema nature veſtigia in damnatis remanet aliqua naturalis cognitio ꝛ appetitus naturalis. Cū ergo prim⁹ motus appetitus naturalis ſit reſpectu finis in generali: quia ſecundum philo. vij. ethi. Finis eſt principiū in appetibilib⁹ et agibilibus: ſequitur ꝙ damnati naturaliter appetunt finem in generali qui eſt beatitudo. Sed huiuſmodi naturalis appetitus in ipſis ex deliberatiua voluntate quo ad hoc peruertit quia bonum illud quod naturaliter appetunt ſub circunſtantijs malis appetunt: nec eſt iſte appetitus ad eorum conſolationem ſed ad grauē afflictionem. Naturaliter enim appetere q̄d appetens videt ſe non poſſe conſequi magna eſt afflictio appetentis: non ſufficeret tn̄ naturalis appetitus ad cauendum illam afflictionem cum etiā in paruulis in ſolo originali decedētibus ſit naturalis appetitus beatitudinis et carentia eius nec tamē eſt in eis talis affectio ſ; opꝫ ꝙ cū naturali appetitu ſit etiam actualis volitio elicita reſpectu beatitudinis. Unde

Richar.
Philo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dicit ſcotus in.iiij.diſt.l.ꝙ pena dãni non eſt ſola carẽtia quia ſic nõ eſſet pena ſʒ eſt carẽtia boni apti nati in eſſe ꝛ cõueniẽtis quod debet ineſſe non boni remoti ſed ꝓpinqui.nec adhuc eſſet illa carentia pena niſi eſſet nolita:ꝛ ideo oportet ꝙ ſit carentia inuoluntaria.Eſt autẽ ideo carẽtia illa beatitudĩs inuolũtaria qꝛ ipſa btitudo eſt volita.ptʒ itaqꝫ ꝙ grauiter moleſtatur voluntas dãnatorũ qui vehemẽter appetunt beatitudinẽ et tñ certitudinaliter ſciunt ſe nunꝙ beatitudinem adepturos.

Scotus

SEcundum quod damnati appetunt eſt peccati delectatio.Remanent:em̃ in eis peſſime affectiones et voluntates.Sicut em̃ dicit boñ.in.iiij.di.l.ꝙ luxurioſus damnat⁹ nõ vellet luxuriari hoc eſt qꝛ timet puniri:ſed vellet vtiqꝫ luxuriari ſi poſſet ſi auferret̃ punitio.ꝛ ſic de alijs peccatis.Dãnati ergo vellent ſe nõ peccaſſe nõ ꝓpter hoc ꝙ peccatũ eis diſpliceat qꝛ iniuſtuʒ:ſed qꝛ diſplicet eis pena iuſta.et ideo in eis adhuc viuit voluntas peccãdi licet dolore penarum impediat̃ ne exeat in actum ſuum.Appetũt igitur delectationem peccati a qua tamẽ omnino priuantur:et inde grauiſſime affliguntur.

Scđm qđ dãnati deſiderant.

TErtium quod damnati appetũt eſt ſui adnihilatio Circa quod tria ſunt notanda ſecundũ doctrinam ſcoti in.iiij.diſ.l.¶Primo ꝙ ꝓpter fugam mali pene nullus ſcđm rectam rõnem põt vel ꝺʒ appetere nõ eſſe.ꝓbatur ſic.Nullus recta rõne poteſt appetere nõ eſſe ad fugiendũ iuſtũ et bonum.ſed malum pene eſt iuſtum ꝛ bonum igitur.ꝛc.Item nullus ſcđm rectam rationeʒ põt aliquid appetere contra inclinationem naturalem quando illa conſonat voluntati diuine ſed ad eſſe eſt appetitus naturalis vt ptʒ ij.de generatione ꝛ.ij.de aĩa et voluntati diuine conſonus qđ ptʒ ex hoc ꝙ ipſum cauſat immediate in creatura rationali et imperpetuum cõſeruat.pena aũt nõ eſt diſſona voluntati diuine qꝛ infligit eam.ergo ꝓpter ipſaʒ euitandam nõ eſt appetendum nõ eſſe.¶Secundo notandũ ꝙ ad fugiendũ malum culpe tenetur voluntas creata velle adnihilari et redigi in nõ eſſe a deo adnihilante peccaret mortaliter non tamen deberet vellet ſe facere nõ eſſe ſi poſſet qꝛ etiã in hoc peccaret mortaliter.Prima pars ptʒ qꝛ quilʒ tenetur ſeruare preceptum diuinum ꝙdiu nõ eſt reuocatũ:ſed qđcunqꝫ pctm̃ eſt contra preceptum diuinũ volendo aut ſaltem nõ nolendo ſe adnihilari

Tertiũ ad qđ tẽdit damnatorũ volũtas

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

a deo adnihilāte nō trāſgreditur quis preceptū diuinū ſed inclinationē naturalē que eſt inferior ad preceptū diuinū ergo tenetur ad iſtud vt fugiat et vitet illud. Vñ non eſt ibi quaſi velle ſimpliciter: ſʒ quaſi nō nolle. ⁊ talis volūtas eſt ſemꝑ qñ duo mala ponūtur vnū maius ⁊ aliud minꝰ: qꝛ vnū hʒ rōne boni reſpectu alteriꝰ vt ptʒ. v. ethy. Scđa pars ptʒ: qꝛ ſicut poſt eſſe diuinū maxime teneor diligere eſſe meū: ſic poſt odiū eſſe diuini maxime teneor fugere ⁊ vitare odiū eſſe ꝓprij ergo odiēdo eſſe ꝓpriū ⁊ volēdo ipm facere nō eſſe pecco mortalr. Tertio dico de dānatis ꝙ lʒ deberēt magis velle nō eſſe ꝙ̄ in pctō ꝑmanere credo tñ ꝙ appetūt nō eſſe nō ꝓꝑ culpā fugiēdā ſunt eñ obſtinati ſʒ ꝓpter penā quā ſuſtinēt. rō eſt. Nō eſſe nō ē maximū malū nec ꝑ ſe odibile ſʒ miſeria ē ꝑ ſe malū ⁊ ꝑ ſe odibile ꝙ̊ qlʒ ipaꝫ naturalr̄ refugit: nec ab hac fuga retrahit̄. Tale aūt nō eſt nō eſſe igit̄ ⁊c. Et ſi q̄s inſtet qꝛ qđ magis opponit̄ bono eſt magis fugiendū nō eſſe autē maxime opponitur ipſi eſſe. dico ꝙ illa propoſitio dʒ intelligi de eo qđ opponitur cōtrarie nō eſſe opponitur eſſe cōtradictorie: ſed miſeria cōtrarie opponitur beatitudini cōtrariū eñ eſt maioris odij ꝙ̄ cōtradictoriū illđ cū eſt formaliter malum. non eſſe vero non eſſe malum formaliter. vnde ex affectione beatitudinis eſt in damnatis odibilitas huius quod eſt eſſe non enim appetunt non eſſe niſi quia vellent beati eſſe et ſic propter fugam miſerie et pene volunt non eſſe. hec ex ſcoto vbi ſupra. Ex dictis itaꝗ doctoris ſubtilis et ſimiliter richardi de media villa et beati bonauēture diſtinctione quinquageſima quarti. Patet ꝙ damnati vellent non eſſe voluntate naturali quoniam voluntate naturali id velle non poſſunt quia eſſe in pena melius eſt ꝙ̄ nihil eſſe cuꝫ nihilitate nulla penitus ſit bonitas volunt ergo damnati ſe non eſſe voluntate deliberatiua nō per ſe ſed per accidens inq̄ꝫtum ſcilicet ad nō eſſe ſequitur carentia pene quam per ſe appetunt vident enim ꝙ ex ſuo eſſe nullam poſſunt conſequi delectationem nec vtilitatem nec per ſuum eſſe vident ſe poſſe acquirere aliquod bonum. Ideo non eſt mirum ſi tali eſſe vellent carere vt malis que eſſendo patiuntur carerent. Nam non tantum bonum eſt obiectum voluntatis: ſed etiam carentia mali licet non primo

Ethi. v. quapropter dicitur quinto ethicorꝫ. Quod in boni ratione fit minus malum ad maius malum quia minus malum eſt magis eligibile maiori. Ex his ergo colligimus ꝙ tanta pena dā

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nati vexantur vt ſi poſſibile eſſet vellent non eſſe.Et hoc eſt qđ
dicitur Apocalipſis nono. In diebus illis querent homines Apo.ix.
mortem et non inuenient:deſiderabunt mori:et fugiet mors
ab eis.Et Auguſtinus libro de miſeria huius mundi. O mors
quam dulcis eſſes quibus tam amara fuiſti:te ſolam deſide-
rant qui te vehementer oderunt.hec ille.Et ſi dicas quoniam
Apocalipſis vigeſimo dicitur.Infernus et mors miſſi ſunt in obiectio
ſtagnum ignis.hec eſt mors ſecunda.Et ita videtur quod dā rñſio.
nati in inferno mortem patiuntur. Dicendum quod mors
illa infernalis dicitur priuatio vite glorioſe:et non vite natu-
ralis.Sunt enim damnati omnino priuati vita glorie:ſed per-
petuatur in eis vita nature:tantis tamen penarum acerbitati-
bus continue affliguntur vt ſi mori poſſent etiam ſi mille vitas
haberent ſtatim amitterent:propter quod etiam ſunt ſemper
morientes ideſt continue patientes afflictiones et tormenta
que de ſe eſſent mortis inflictiua:ſed nunꝙ ſunt mortui.ideſt
vita naturali priuati.Unde de morte damnatoruꝫ dicit Augu Augu.
ſtinus decimotertio de ciuitate dei. Illa autem mors eſt gra- xiij.d.ci.
uior et omnium malorum peſſima que non fit ſeparatione dei.
anime et corporis ſed in eternam penam potius vtriuſque
complexu. Ibi quippe non erunt homines ante mortem
et poſt mortem ſed ſemper in morte. ac per hoc nunquam
viuentes nunꝙ mortui ſed ſine fine morientes. Nunꝙ vtiꝗ
erit homi peius in morte ꝙ vbi erit mors ipſa ſine morte.hec
ille.¶Et ſi queratur cur deus dānatos eſſe naturali non pri Queſtõ
uat et ad nihilum redigit?Reſpondet thomas.j.ſecunde que
ſtione octuageſimaſeptima argumēto quarto.in ſolutione pri Rñſio.
mi argumenti. Quod hoc eſt propter tres cauſas.

Prima eſt quia redigi in nihilum eum qui peccat non conue-
nit diuine iuſticie quia repugnat perpetuitati pene que eſt ſe
cundum diuinam iuſticiam.

Secunda eſt eſſe quia preſupponit ad meritum et demeritum.

Tertia eſt quia per inordinationem peccati eſſe non tollitur
vel corrumpitur.Et ideo priuatio eſſe non eſt pena debita ali
cuius culpe.Dicitur tamen metaphorice peccator ad nihiluꝫ
redigi ſecundū illud pſal.Ad nihilū deductus eſt in conſpectu pſalm.
eius malignus:qꝛ ſcꝫ ſpūalibus bonis oīno priuatur. Uñ.j.co
rin.xiij.Si charitatē non habuero nihil ſum.Ex quibus omni-
bus apparet inexplicabilis miſeria damnatorum.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Septima eſt conſidera
Job.xx. tio horribilis combuſtionis. Tradunt em̄ dam
nati miſeri eternis ignibus cōburendi. Job.xx.
mat.xiij Deuorabit eos ignis qui non ſuccendetur. Et
mat.xiij. Exibūt angeli ⁊ ſeparabūt malos de
medio iuſtorū ⁊ mittēt eos in caminū ignis. Et
Apo.xx apoc.xx. Qui nō eſt inuentus in libro vite ſcript⁹ miſſus eſt in
ſtagnū ignis. Et apoc. xxj. Timidis aūt et incredulis ⁊ execra
tis ⁊ homicidis ⁊ fornicatoribus ⁊ veneficis ⁊ ydolatris ⁊ oib⁹
apo.xxj. mēdacibus pars illorū erit in ſtagno ardenti igne ⁊ ſulphure
quod eſt mors ſcḋa. Et deut.xxxij. Ignis ſuccēſus eſt in furore
Deute. meo ardebit vſq̄ ad inferni nouiſſima deuorabit q̄ terrā.i.ho
xxxij. mines terrenos cū germine ſuo.⁊ montiū.i. ſuperborū: funda
menta cōburet. Eſt aūt notandum q̄ ſicut dicit richar.in iiij.
Richar. Opinio quorūdā fuit q̄ ignis ille nō eſt corpore⁹ ſʒ eſt quedam
ſpiritualis pena q̄ ꝑpter ſuā acerbitatē ⁊ actiuitatē methapho
rice dr̄ ignis. q2 vt ipſi dicūt. Cū diuina potētia ſufficiēter poſ
ſit cruciare reprobos pena ſpirituali: ſuperfluū eſſet in inferno
ponere corporeū ignē. Sed hec opinio eſt cōtra ſcripturā q̄ di
ſtinguit inter ignē dānātorū ⁊ penā ſpūalē q̄ vocat noīe vermis
yſa.vlt. vn̄ yſa.vlti. Vermis eorū nō morietur et ignis nō extinguetur
Eccl.vij Et eccle.vij. Vindicta carnis impij ignis et vermis. Ideo cōmu
niter doctores concludūt in. iiij.ſen. diſt. xliiij. q̄ in inferno eſt
ignis corporeus a principio cū alijs creaturis mūdi product⁹ ⁊
ad cruciandū reprobos ordinatus. Et hoc aſſerit aug. i lib. de
mirabilib⁹ ſacre ſcripture. Et in li.xxj.de ci.dei.vbi ait. Gehen
Augu. na illa quod eſt ſtagnum ignis ⁊ ſulphuris dr̄ corporeus ignis
gre.i iiij erit. Cui conſonat illud gre.in.iiij. dyal'. Ignē gehenne corpo
dyal. reū eſſe nō ābigo. hec ille. Licet aūt ignis iſte ſit corporeus dif
Ignis fert tn̄ ab igne iſto elemētari p̄cipue in tribus: quorū cōſidera
inferna tio manifeſtat q̄ȝ acerbus ⁊ terribilis eſt ignis ille infernalis.
lis dif Primo in afflictionis acerbitate.
fert tri Secundo in actionis qualitate.
plici ab Tertio in durationis quantitate.
igne ele Primo itaq̄ differt ignis infernalis ab iſto igne ele
mētari. mētari in afflictionis acerbitate. Incōparabiliter em̄
acerbi⁹ affligit. Vn̄ beat⁹ Sebaſtian⁹ cui angelus ſta
bat ad ad aurē dicit. q̄ ignis iſte ſe habet ad ignem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

gehennalē ſicut ignis in pariete depict⁹ ad ignē iſtum elemen
tarem. Tripliciter autē cruciat animas ignis ille gehennalis.
¶ Primo propter horribilē viſionē. q: .ſ. videt eum preparatū
ad horribiliter cruciandum eas in corporibus propriis poſt re
ſurrectionē. Tūc quippe patientur corpora dānatorū ab igne
illo paſſione mirabiliter afflictiua. De modo aūt patiendi dicit
doctor ſubtilis. iiij. diſ. xliiij. ꝙ ſola intentionalis actio ſufficit Scotus
ad cauſandū dolorē: ſola autē realis ſine intentionali nō ſufficit
Secunda pars eſt manifeſta. q: lꝫ lignum ꝗtūcūq; caleſiat
ꝗtūcūq; exceſſiue non tñ dolet. q: non immutatur intētionalr
Prima aūt pars probatur q: aliqñ vbi eſt modica vel nulla im
mutatio realis eſt magnus dolor ꝑpter imutationē intentiōalē
ſicut ſi manus fuerit exceſſiue frigefacta ex cōtactu niuis vel
glaciei: ſi ſtatim approximetur igni eſt ibi vehemens dolor ab
illo obiecto immutante et tñ modica vel nulla actio realis a ca
lido in manu ꝑpter excellentiā cōtrarij .ſ. frigoris in ipſo paſſo
Erit igitur in corporibus dānatis paſſio intētionalis afflictiua
nō autē neceſſario paſſio realis. Si aūt illa cōcomitetur q: vide
licet eſt ibi cauſa naturalis approximata ſuſcepto: opꝫ incorru
ptionem illius corporis ab extrinſeco ſaluari videlicet ab ipſo
deo miraculoſe cōſeruante vitam. Secūdo cruciat ignis ille ge
hennalis animas per cōtriſtabilē impreſſionē. Sicut eñ dicit Richar
richar. Ignis ille inquātum eſt diuine iuſticie inſtrumentū ani
mas ⁊ ſpiritus affligit afflictione ad quā diſponit naturalis
virtus illius ignis: nec tñ qualēcūq; afflictionē poteſt cauſare
in illis ſpiritibus niſi virtute increate iuſticie principaliter illos
ſpiritus punientis: mouentis et dirigētis illum ignem ad illo
rum ſpirituū cruciatum. In illo autē igne eſt naturalis aptitu
do vt eius ſpecies recipiatur et imprimatr in intellectu ſpiritus
ſeparati: ſed quod per talē modū imprimatur ⁊ cum tali vehe
mentia ꝙ ita ad ſe reuocat ſeu cōuertit intētionē illius ſpūs ꝙ
per hoc notabiliter impediatur circa aliarū rerū cōſiderationē
cōtra ſuam voluntatē ⁊ hoc ꝙ tale impedimentū ſibi fit ꝑ gra
ui onere hoc eſt per virtutem diuine iuſticie. Scotus aūt decla
rans qualiter per hunc modū affliguntur ſpiritus ab illo igne Scotus
dicit ꝙ intellectus illius ſpūs determinatur perpetuo ad inten
ſe cōſiderandū illum ignē in ratione obiecti. Secundo apphen
dit iſtā determinationē ad talem conſiderationē. Tertio oſten
dit eam et oritur iſtud odiū ex affectione commodi ex qua vult

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quodcūcꝫ obiectū prout ſibi delectabile fuerit cōſiderare nunc
hoc: nūc illud. et promouetur ex ſuperbia ex qua vult vti potē-
tia ſua intellectiua ſcḋm imperiuꝫ volūtatis ꝓprie ꝛ cōſumma
tur ex inuidia propter quā odit determinari a deo ad aliquaꝫ
conſiderationē vnicā. Quarto ſequitur apprehenſio nō tantū
nuda illius cōſiderationis ſꝫ apprehenſio certa de euentu illi⁹
conſiderationis intenſe et perpetue. Quinto ex hoc ſequitur
triſticia q̄ vt dicit augu. xiiij. de ci. dei eſt diſſenſio ab his reb⁹ q̄
Aug. nobis nolētib⁹ accidūt. hec ex ſcoto. Tertio cruciat ignis infer
nalis animas per odibilē detentionē. Vn̄ dicit richar. ꝙ in illo
Richar. igne eſt naturalis aptitudo vt in eo ſit ſpiritus ſeparatus. ſicut
in loco diffinitiue ſed ꝙ ſpiritū ſeparatū detineat cōtra ſuā vo
luntatem hoc em̄ conuenit virtute diuine iuſticie. illa aūt inuo-
luntaria detētio eſt ipſi reprobo ſpiritui inexplicabilis cruciat⁹.
Grego. Et ſḋm hūc modū ꝛ precedētē intelligit̄ qḋ di. gre. in iiij. dya.
ꝙ anima nō ſolū videndo: ſed etiā experiendo incendiū patit̄
Scotus Doctor autē ſubtilis volēs declarare qualiter ꝑ talē detētionē
affligūtur ſpūs ab igne īfernali dicit. ꝙ nullū corp⁹ vt locās ē lo
cato diſcōueniēs niſi q2 aliud corpus eſt ſibi conueniens. ſpiri
tus autē ſicut cū nulllo corpore habet conuenientiā q2 tūc illḋ
eſſet naturale ſaluatiuū eius: ita ad nullū corpus habet natu
ralē diſcōuenientiā ꝓpter quā detineri ibi ſit nature ſue diſcō-
ueniēs. vn̄ ſi michael cuicꝫ corpori eſſet ex precepto diuino con
iunctus localiter diffinitiue etiā perpetuo ꝛ hoc apprehende-
ret: nullo modo apprehēderet vt diſcōueniens: nec vt materiā
triſticie. Ad habendū ergo triſticiā de igne detinente oportet
vt primo inueniatur ratio noliti. Sic ergo ſpiritus malus habꝫ
nolle detineri perpetuo ab igne ꝛ ſpāliter ex ſentētia vel volun
tate diuina illuc effectiue detinente. ꝛ ad illud nolle inclinat af
fectio cōmodi ſecundū quā appetit liberū vſuꝫ potētie vt ſicut
natura ſua eſt indifferēs ad quodcūcꝫ corpus ſicut poſſet ſe fa
cere preſentē cuicūcꝫ corpori: promouet autem ad hoc ſuperbia
ꝓpter quā appetit vt ꝓpria poteſtate cōſummat: inuidia pro
pter quā nunq̄ vellet ſic detineri ꝑ quācūcꝫ ſententiā vel actio
nem diuinā. Iſtud nolle precedit detentio ꝛ apprehenſio deten
tionis. Iſto autem nolle licet inordinate poſito in voluntate ei⁹
ſequitur apprehenſio certa de euentu iſtius noliti. ꝛ ex hoc ſe-
quitur triſticia. hoc ex ſcoto. Ponit aūt ipſe ſcotus exēplū pre
dicti modi triſtandi in hominibus deſiderantibus mori. quis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bus triſtis eſt vita. tales enim odiunt aiam in corpore ſuo eſſe vſqꝫ ad inſtās mortis naturalis ꝓpter aliquod odibile cōcomitans vitam mortalē ⁊ apprehendūt iſtud nolitū fore. ⁊ſic ſequitur triſticia de detētione aie in corpore. Et iuxta hoc dicit gre. iiij. dya. Si viuentis hoīs ſpiritus incorporeus tenetꝰ in corpore: cur nō poſt mortē incorporeus ſpiritꝰ corporeo igne teneatur. Et aug. xxj. de ci. dei Si ſpiritꝰ hominū ꝓfecto incorporei et nunc potuerunt includi corporalibus membris et tunc poterunt corporum ſuorum vinculis inſolubiliter alligari. ⁊c. Grego. iiij. dya. Aug. xxj. de ci. dei.

Secūdo differt ignis ille infernalis ab iſto igne elemētari in actiōis qualitate qꝛ quos affligit nō cōſumit. Chri. de reparatione lapſi. Ignis iſte q̄ in pn̄ti vita eſt abſumit cuncta q̄ recipit. Ille vero quos ſuſcipit ſemꝑ cruciat ⁊ penas ſemꝑ integras reſeruat. hec ille. In illo itaqꝫ igne poſt reſurrectionē generalē corpora dānatorū continue ⁊ ſꝑ patientur. ⁊ tn̄ illa corpora nunqꝫ conſumentur. cuius rō principalis eſt ordo diuine iuſticie. ⁊ ideo illi igni aſſiſtit vt dicit richar. generalis dei influētia ad hoc vt illa corpora vehemēter affligat: nec tn̄ adeſt vt cōſumat. Vn̄ aug. xxj. de ci. dei. Oēs hmōi oppoſitiōes ignis infernalis accubuit volūtati ⁊ potentie dei a quo ſunt de nihilo in eē cūcta ꝓducta diuerſiſqꝫ nature ſue proprietatibus ⁊ legibꝰ regulata. ⁊ in eodē lib. cap. ij. iij. iiij. ⁊. v. ad cōuincendū incredulos adducit multa exēpla. vide ibi. Ex hmōi em̄ exēplis poſſumus manuduci ꝙ oīpotētia dei cuius virtute facta ſunt oīa et mouentur: dānatos faciet igne infernali cruciari nec tamen cōſumi. Chriſo. Augu. xxj. d ci. dei.

Tertio differt in durationis longiturnitate qꝛ omnino inextinguibilis eſt et eternus. mat. xxv. Diſcedite maledicti in ignē eternū. Et math. iij. Paleas autem comburet igne inextinguibili. O igitur q̄ꝫ acerba afflictio dānatorum qui ſic imperpetuum cruciabuntur illo igne infernali. Nam reuera ſi omnia ligna mundi ſicca eſſent et combuſtioni q̄ꝫ optime diſpoſita. et omnia in vnum aceruum aggregata accēderentur et in flammam igneam et carbones pariter redigerentꝰ: nō poſſet ꝓfecto totꝰ ille ignis tā grauiter affligere vt minima ſcitilla illiꝰ ignis infernalis. O igitꝰ q̄ꝫ horrēdū tormētū ibi perpetuo cruciari. Nunqꝫ ꝓfecto vidiſti ferrum in fornace fabri aut metallum in fornace fuſoris ſic accenſum; ſic ab igne penetratum vt erunt corpora damnato Math. xxv. ma. iij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rum intus ⁊ extra in carne ⁊ oſſibus venis ⁊ neruis ⁊ inteſtinis atq; ſingulis mēbris illo ferētiſſimo igne infernali horribiliter
Pſal. ſuccēſa ⁊ vndiq; penetrata. pſal. Pones eos vt clibanum ignis dñs in ira ſua cōturbabit eos: ⁊ deuorabit eos ignis. O q̄ horribiliter vrēs, q̄ ardens. O q̄ laborioſa: q̄ afflictiua eſt illa flamma in qua miſeri lugebūt: in perpetuū clamabunt: eiulabunt ⁊ ſuſpirabūt ⁊ nunq̄ exaudient. O ſi poſſibile eſſet vt aures ad os inferni poneremus audirem⁹ ꝑfecto diuitem epulonem immo ſecū omnes auaros: omnes ſuperbos: oēs luxurioſos: oēs incredulos: oēs blaſphemos: oēs detractores ⁊ inuidos: omnes deniq; peccatores obſtinatos clamoroſis vocibus lamentantes atq; dicētes. Heu heu q̄ ardēs eſt iſta flāma. Quis dabit nobis ad refrigeriū vnā guttam aque? Quis nos liberabit: quis nos conſolabitur? Ubi ſunt amici: vbi diuitie: vbi potentia? O vita noſtra miſerabilis plena omni dolore atq; anguſtia. O vita oī ſolatio deſtituta. Credite credite. O incorrigibiles pctōres nō parcet vobis iuſticia dei niſi pctā depoſueri-
Pſal. tis quinimo vos ꝓijciet in ignē eternū. pſal. Pluet ſup pctōres laqueos ignis ſulphur ⁊ ſpūs ꝓcellarū ps calicis eorū. O qd̄ erit eſſe in ꝑpetuū in illo igne horrēdiſſimo qn̄ etiā ad modicū nūc
Iſa. xxxiij. ſuſtineri nō poteſt coctura cādele. Iſa. xxxiij. Quis poterit habitare de vobis cū igne deuorāte? quis habitabit de vobis cū ardorib⁹ ſempiternis? O igit̄ miſeri ⁊ excecati pctōres timete timete
Lu. xiij. dei iuſticiā ⁊ q̄diu poteſtis agite penitētiā. Qr vt dicit ſal. luc. xiij. Niſi penitentiam habueritis omnes ſimiliter peribitis.

Octaua principalis cō

ſideratio declarans acerbitatem inexplicabilē pene infernalis eſt conſideratio totalis impermixtionis. Quelibet enim pena eſt in inferno ſine permixtione cuiuſcunq; mitigationis aut alleuiationis. Et hoc poteſt declarari ex tribus.

Primo ex comparatione.
Secundo ex conuenienti ratione.
Tertio ex obiectionis ſolutione.

PRima igitur declarari poteſt ex quadam comparatione qualiter acerbiſſime ſunt pene infernales ex eo
Anſel. ꝙ nullam penitus habent permixtionē alicuius alleuiationis. Nam ſicut dicit Anſel. ⁊ alij ſancti docto

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

res. Omnia huius mundi bona ⁊ mala permixta ſunt cū ſuis
contrarijs nec enī hic habetur gaudiū ſine triſticia: nec ſecuri-
tas ſine timore: nec etiā dolor aut triſticia ſine aliqua cōſolatio
ne nec ſanitas ſine quacunqꝫ leſiōe ⁊ ſic de alijs. Eſt enim mū
dus iſte locus medius communis vtriqꝫ bonis ⁊ malis. In celo
autem ſunt omnia bona ſimpliciter impermixta. Eſt enim locꝰ
ille bonorum tātum. In inferno itaqꝫ ſunt omnia mala ſine bo
ni permixtione. Ibi igitur ſummus dolor: ſumma triſticia: ſum
mus ardor: ſumma frigiditas: ſumma deſolatio: ſumma turpi
tudo: ſumma miſeria: ſumma prorſus penarum anguſtia. Acer
bitatem quippe penarum infernalium oſtendit exemplum qđ
legitur in libro petri cluniacenſis. Ait enim ꝙ in pago picta-
uie apud lizimacum fuit quidā ſacerdos qui familiaris erat Petrus
prioris bone vallis ciſtercieñ. ordinis. Iſte igitur prior frequen cluniacenſis.
ter eum monebat vt vitam corrigeret et ſeculo abrenunciaret
qui promittebat hoc ſe aliquando facturum. Ille igitur ſubi-
to grauiter egrotans mittit pro dicto priore. Ueniens igitur
prior monebat eum ſuum complere promiſſum. Ille vero nole
bat adhuc ſed differebat. Qui ſubito clamauit. Pater ora pro
me: quia ecce duo viri veniunt ad deuorandum me. Cito autē
poſtea ad orationem dicti prioris ⁊ ſuorū ſociorum dixit ſe eſſe
liberatū. Nec tñ ſic liberatꝰ ⁊ amonitus ſtatum mutauit. Et tūc
ſubito fortiꝰ incepit clamare. Ecce enī ignis occupat me ad de
uorandum ⁊ petebat orari pro ſe: et opponebat coopertorium
igni. Similiter ⁊ tunc liberatus eſt p orationem eorum: nec ta-
men ſe correxit: nec promiſſū implere voluit. Tunc factus ac ſi
expiraſſet rapitur ad dei iudiciū: audit ibi ſentētiam cōtra ſe: re-
dit. Refert viſa ⁊ audita et ſpem ſalutis ab eo preciſam. Et ecce
(ait) duo demones portātes vnā magnā ſartaginē vt frigar in
ea ineternū. Et ſciatis (inquit) ꝙ ego nō inſanio qꝛ hec eſt cucu
la veſtra ⁊ hec lintheamina. Quod cū diceret vna gutta frixu
re cecidit ſup manum egri ⁊ deuorauit eā ſtatim vſqꝫ ad oſſa
omnibꝰ videntibꝰ. Et ait. Ecce nūc credite: ecce nūc demones
ꝓijciūt me in ſartaginem. Et hoc dicens mirabiliter expirauit.
Uulnus autem illud ſemper patebat etiam poſt ſepulturam.

Secundo declaratur impermixtio penarū infernaliū
ex ratione conuenienti qꝛ etiam reprobi voluntarie
ſe auertunt a ſummo bono et fonte totiꝰ bonitatis: idō
iuſte malis ⁊ penis ſubdunt ſine admixtiōe cuiuſcūqꝫ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Yſa.i. boni. yſa. j. Ve genti peccatrici ⁊c. ſequitur dereliquerunt deū
⁊c. O q̄ grauis tormētorum acerbitas vbi eſt omniū malorum
Obiectio. exaggeratio ſine quocunq̄ bono. Sz diceret poſſet aliquis quo
modo pro tā modica peccati delectatione infligitur tā grauis
Reſponſio. acerbitas tormentorū? Dicendum ꝙ cum in quolibet peccato
duo ſint ſcilicet cōuerſio ad bonum commutabile et auerſio a
In quolibet peccato duo ſunt. bono incōmutabili ratione vtriuſq̄ debet eſſe tā grauis tormē
torum acerbitas ratione inq̄ cōuerſionis. i. amoris ⁊ adheſio
nis: ſeu etiā delectationis in pctō debet menſurari acerbitas in
tormēto non ſolum ratione delectationis quā peccator habuit
ſed poti⁹ quam habere voluit quia deus voluntatem reſpicit.
Cum igit̄ impius ex improba voluntate nō apponat modum
in delectatiōe pctī: nec tātaz delectationē inuenire vnq̄ in pec
cato poteſt quin ſemp̄ vellet ſi poſſet amplius delectari. Iō de⁹
qui corda penſat: penam infligit nō ſm̄ delectationē habitam
ſed queſitam: ratione autē auerſionis luce clarius id apparet.
Tanta nāq̄ eſt offenſa quantus ille qui offenditur. vnde non
eſt equalis culpa nec equalis pena ei⁹ qui percuſſit ruſticū ⁊ q̄
militem aut regem. Omnis ergo culpa mortalis per quam ſe
auertit pctōr ab infinito bono infinita iudicatur videlicet obie
ctiue. Ideo talis culpa acerbiſſima pena debet puniri: ita ꝙ ſi
cut pctōr volūtarie ſe auertit a ſummo bono in quo eſt infinita
bonitas ab oī malo ſepata: ſic puniēd⁹ eſt pena acerbiſſima ab
oī alleuiatiōe penit⁹ ſepata. qꝛ eñ volūtarie reliquerūt bonū qđ
eſt ſine oī malo ita ſubdi debent malo qđ eſt ſine omni bono.

Obiectio. TErtio declaranda eſt talis penarum infernalium im
permixtio ex obiectionis ſolutione. Poſſet vtiq̄ quiſ
Job.xxiiij. piam ſic obūcere qꝛ in inferno ſunt frigus et ignis
iuxta illud iob. xxiiij. Ad calorem nimiū tranſibunt
Rñſio. ab aquis niuium. Frigus autez temperatiuum caloris ignis ⁊
ecōtra. Ad hoc dicendum ꝙ q̄uis ibi ſint elementorum cōtra
rie qualitates non tamen ibi habebunt mutuas actiones: nec
inuicē ſe ibi temperabunt in aliquo. Nam ardor ignis nō miti
gabit frigiditatē aque nec econtra. Hec autem aliquo modo ſi
Sa.xvj. gnata ſunt in flagellatione egypti in qua ſicut dicitur ſapieñ.
xvj. In aqua que omnia extinguit plus ignis valebat ⁊ infra eo
dez caplo. Nix ⁊ glacies ſuſtinebāt vim ignis ⁊ nō tabeſcebāt.
In inferno aūt ſimul affligunt ſupplicia contraria non ſucceſſi
ue. Dum autem ſic pena pene coexiſtit penarum cōfuſio plus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

affligit.Ideo dicitur iob.x.Ubi vmbra mortis ⁊ nullꝰ ordo.Sa Job.x.
ne q̄dem ibi erit ordo iuſticie vindicantis q̄r non decet deum q̄
ſumme bonus eſt permittere ꝙ ſit deordinatio culpe ſine ordi
ne iuſticie.Hic autem ordo req̄rit vt qui plꝰ peccauit grauiꝰ pu Apoca.
niatur.Apo.xviij.quantū glorificauit ſe ⁊ in delitijs fuit tantū xviij.
date illi tormentum ⁊ luctū.Et deut.xxv.Iuxta quātitatem de Deut.
licti erit ⁊ plagaꝝ modꝰ. Sicut ergo in domo patris eterni mā xxv.
ſiones multe ſunt ſicut dr̄ Joh.xiiij.ita eſt in inferno tormento Grego.
ruz diuerſitas.vn̄ gre.Gehēna cōbuis cunctis vna ſit:nō tn̄ oēs
vna ⁊ eadē quātitate ſuccēdit.Ipſe etiā grego.exponens illud
iob.xx.Iuxta multitudinē adinuētionū ſuaꝝ ſic ſuſtinebit:ait.
Qui multa inuenit ad culpam nouis cruciabit̄ inuentionibus
in pena.hec ille.In inferno itaq3 erit ordo diuine iuſticie vindi
cantis ſed nō erit ordo pene punientis.Unde reprobi ſimul et
ſemel intēperatiſſimū frigus ⁊ ardorē patient̄ qm̄ in eorū cul
pa ſimul inuēta ſunt ⁊ carētia caritatis ⁊ ardēs cōcupiſcētia vo
luptatis erit tn̄ grauior acerbitas penaꝝ ſcd̄m grauiorem mali
ciam ſuaꝝ culpaꝝ.Legit̄ ꝙ quidā noīe vdo quaſi quotidie ine
briabatur ⁊ voluptuoſe viuebat vtēs cibis ⁊ potibꝰ delicatis at Mirabi
tn̄ nūq3 aliqua bona opa fecit ꝓpter q̄ deꝰ ad eū miſit angeluz le exem
q̄ eū ſemel ⁊ bis monuit de emēdatiōe vite q̄r niſi ſe corrigeret plum de
nullomō ſaluari poſſet.Et tertio monuit eū angelꝰ dicēs.Si te vdone.
non emēdaueris in breui mala morte morieris et ſic diſparuit
Ipe tn̄ vdo nihil ſe emendauit:vna igitur die cū ebriꝰ dormiēs
eſſet mortuꝰ eſt.Et quidā eiꝰ famulꝰ qui bonus erat vidit aīaz
eiꝰ a demonibꝰ trahi ⁊ in infernū deduci.Et princeps demonū
ſurgēs obuiā illi iuit:⁊ collocari eū fecit ſup ſedē ignitam.⁊ iuſ
ſit ei dari potū ſulphure ⁊ igne mixtum dicens.q̄r in ebrietate
vixiſti hic potꝰ tuꝰ erit:princeps autez demonum fecit ſibi pa-
rari balneum de igne pice ⁊ ſulphure mixtum in quo ille miſer
balneatus eſt:⁊ dicit ei pñceps hoc balneum tuuz erit: q̄r bal Exēplū
neando ⁊ delicioſe viuēdo ſepius creatorē tuuz offendiſti. Ter de q̄da
tio fecit ſibi parari lectum ⁊ tūc fuit ꝓiectus in ꝓfundā foueā nobili
plenam igne fumo ⁊ fetore.et tunc dixit ei.Nunquid legiſti ⁊ paupe-
audiſti quod dominus per prophetam amos dicit. Ue q̄ dor- rū oppſ
mitis in lectis eburneis ⁊ laſciuitis in ſtratis veſtris hec ergo ſore ⁊ mū
erit requies tua in ſeculum ſeculi.Aliud exemplum narrat viri di ama-
darius de quodam nobili q̄ oppreſſor erat pauperum ⁊ mūdi tore.
amator. Hic dum quieſceret in lecto camerarius ſuus iacens

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ante camerā rapitur in viſione ante. thronū vbi accuſabatur dn̄s eiuſde oībus que geſſerat pro quibus accepit ſniam dām nationis et cū magno tripudio duct⁹ eſt a demonib⁹ ante luci ferū. Tunc lucifer ait. Adducite eū ad me vt dem oſculū fide li ſeruitori meo. Cui cum adductus fuiſſet dixit. Nunc ſit ti bi pax in ſecula ſeculorum. Et ait: ipſe cōſueuit balneari: duci te eū ad balneū. Cum aūt ductus fuiſſet ad balneum inferna le ⁊ vnguibus diabolorum penitus laniaretur: aliqui ignē ſu per eū fuderunt: eductus aūt de balneo poſitus eſt in lecto in fernali de q̄ yſa. xiiij. Subter te ſternet tinea ⁊ opimentū tuū

Iſaye. xiiij. erūt vermes. dicit lucifer. Date ei poſt balneū de calice ire dei: et ꝓpinatus eſt ei ignis ⁊ ſulphur q̄ eſt pars calicis eoꝝ. Qui dum clamaret dicit lucifer. Audire cōſueuit dulces ſympho nias: ſurgāt ſymphoniaci. Et ecce duo demōes cū tubis igneis ignem ſic in eū ſufflauerūt vt de oculis naribus ⁊ ore flāma ignis exiret. Lucifer aūt ait. Adducite eū ad me. Et adducto ait. Cantaſti cātiones: cāta mihi vnā. Et ille dixit. Quid cāta bo niſi maledicta dies in qua natus ſū? Et lucifer. Cāta me liorem. Et ille ait. Quid cantabo niſi maledict⁹ pater q̄ me ge nuit: ⁊ maledicta mater que me portauit. Et lucifer dixit. Cā ta adhuc meliorē. Et miſer ille dixit. Quid cātabo niſi ꝙ ipſe deus ſit maledictus q̄ me naſci fecit? hoc eſt ait lucifer qđ vo lebam. Ducite ergo eū in ſedē quā meruit. Qui ꝓiect⁹ eſt ad vnum puteū: ⁊ factus eſt talis ſtrepitus ac ſi tot⁹ mūdus cade ret. Ad quē ſtrepitū euigilās camerari⁹ ſtati cucurrit ad came ram domini: et dominum mortuū inuenit: narrata ꝗ viſione religionem intrauit. hoc viridarius.

Triplex eſt pena rum infernaliū generalitas.

Nona principalis conſi

deratio infernalis acerbitatis declaratiua eſt cō ſideratio gn̄alis. Torquent em̄ dānati gn̄aliter et multiplr immo innumerabiliter. Eſt autem tri plex penarū infernalium generalitas.

Prima eſt generalitas penarum innumerabilium.

Secunda eſt generalitas creaturarum affligentium.

Tertia eſt generalitas partium ſuſtinentium.

Prima generalitas.

PRima igitur eſt generalitas penarum innumerabiliū. Sunt em̄ eorū pene innūerabiles. Unde quilibet eoꝝ dicit. Circundederūt me mala quorū nō eſt nūerus.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et iob.xx. Omnis doloꝛ irruet in eum .i. in damnatum. Et Job. xx.
deut.xxxij. Congregabo ſuper eos mala ⁊ ſagittas meas cō Deute.
plebo in eis. Et grego. ſup illud math.viij. Eijcientur in tene xxxij.
bꝛas exteriores ſic dicit. In inferno erit frigus inſuperabile: Greg.
ignis inextinguibilis: vermis immoꝛtalis: fetoꝛ intolerabilis:
tenebꝛe palpabiles: flagella cedentium: hoꝛrida viſio demonū
cōfuſio pctōꝛū: deſperatio oīm bonoꝛū. hec ille. Itē erūt ibi fa Iſa. xv.
mes ⁊ ſitis. Iſa.xv. Ecce ſerui mei comedēt ⁊ vos eſurietis: ecce
ſerui mei bibent ⁊ vos ſitietis. Itē erit ibi amaritudo impoꝛta Iſa. xx-
bilis. Iſa.xxiiij. Amara erit potio bibentibꝰ eā. Et deut.xxxij. iiij.
Uua eoꝛū vua fellis et botrus amariſſimꝰ: fel dꝛachonū vinuz Deute.
eoꝛū ⁊ venenū aſpidū iſanabile. Et hier.ix. Cibabo pplm meū xxxij.
abſinthio et dabo bibere aquā fellis. Itē habebūt reprobi in hier.ix.
tra ſe poſt reſurrectionē quaſi aliū infernū ex cōtrarietate qua
litatū elementoꝛū (vt dicūt aliqui) q̄ ꝑpetuo pugnabūt in ſuo
coꝛpe. Erit autē hec pugna grauiſſima et ineffabili mō tanto
atrocius q̄to intimiꝰ afflictiua. hoꝛribilia quippe ſunt hec ad
cogitandū: terribilia ad nūciandū: ſed grauiſſima ad ſuſtinen
dum. Et vt gn̄alr loquamur tanta eſt in inferno penarū varie
tas ⁊ miſeriarū vt nec intellectꝰ cape: nec lingua exp̄mere ſuf
ficiat. Un̄ quidā gētilis ait. Nō mihi ſi centū lingue ſint: oraq; Maro.
centū: ferrea vox: oēs ſcelerū cōprehēdere formas: oīa penarū
ꝑcurrere noīa poſſem. Sicut em̄ oculꝰ nō vidit: nec auris audi
uit: nec in coꝛ hoīs aſcendit q̄ ꝓparauit deꝰ his q̄ diligūt eū: ſic
eſt intelligendū de penis ꝓparatis his q̄ oderūt eū. Tā mul
tiplicis pene cōſideratio reuocauit ipm̄ dauid a moꝛte pcti ad
peragendā pn̄iam. vn̄ dicit ad dn̄m. Quātas oſ̄diſti mihi tri-
bulatiōes multas ⁊ malas ⁊ cōuerſus viuificaſti me ⁊ de abyſ
ſis terre iterū reduxiſti me. hmōi etiā ꝯſideratio mouit quēdā heremi
heremitā ad aſprimā pn̄iam quā in heremo ꝑagebat (vt legit ta ſe affli
in vi.pa) a q̄ cū quereret cur ſe ita iterficeret: rn̄dit. Totꝰ laboꝛ gens q̄d
vite mee nō v3 cōpari ad vnū diē tormētoꝝ q̄ pctōꝛibꝰ in futu rn̄derit
ro ſeculo reſeruant. Unde ſm grego. ſuper iob. Super omnia petenti
compunctionem prouocat viſio infernalis. bus cur

SEcūda eſt gn̄alitas creaturarū affligentiū. Qm̄ em̄ id face-
peccatoꝛes offenderūt creatoꝛē: nō oēs creature tāq̄ ret.
creatoꝛis ſui iniuriā vindicantes affligēt miſerū pec Scd̄a ge
catoꝛem. Sap.v. pugnabit pro illo oꝛbis terrarū cō nerali-
tra iſenſatos. Et ibidē. Armabit creaturā ad vltionē inimicoꝝ tas.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Sapien. xv.

Et ſap. xvj. Creatura tibi factori deſeruiens excandeſcit in tormentum aduerſus iniuſtos ⁊ hoc per modos varios. hoc em̄ fiet vel per ſpecies rerū priꝰ acquiſitas: vel de nouo influxas aut etiā per hoc ꝙ quacunqꝫ re hō male vtit̄ extra deū illiꝰ rei eſſe aliq̄ mō ſaluabit̄ in aliquo elementorum vt per q̄ quis peccat per hec etiā puniat̄. ſicut dr ſap. xj. Narrat guillermus in libro de apibꝰ. ꝙ miles quidā potens mire deditus torneamētis ſicut miſerabilr̄ vixerat ſic ⁊ miſerabiliter obijt. Reliquit aūt vxorem deuotā valde que marito mortuo (vt ipſamet fratri alberto magiſtro ordinis predicatorū narrauit) rapta in exceſſum mentis vidit circa aīam viri ſui demões in magna multitudine cōgregatos. Dixitqꝫ vnus ceteris eminentior ad cōſortes. ponite caligas in pedibus eiꝰ quarū ſpicula penetrēt a planta pedis vſqꝫ ad cerebrū. hinc induite eū lorica cuius ſpicula ante ⁊ retro penetrēt totū corpus. hinc galeam capiti eius imponite cuiꝰ ſimilr̄ ſpicula deſcendēdo tranſeāt vſqꝫ ad plantas. hinc ſcutū collo eiꝰ inijcite cuius pondere mēbris oībus cōquaſſet̄. hec oīa cū iuſſu principis demonū in aīa illa miſera cō plerent̄: dixit iterato demonibꝰ. Conſuetudo eius erat vt poſt torneamentū balneis frueret̄ et poſt balnea deponeretur in lectū ⁊ iuxta eū puella tenerior cuiꝰ amplexibꝰ et coitu fruebat̄. his oībus aptate ſimilia. Nec mora flāmis balnearibus illius aīam cruciatā in lectū ferreū candentē poſuerunt: et iuxta eū bufonē cū terribilibus oculis ad imaginē lecti eius cuius amplexu ⁊ toto cōtactu ⁊ oſculis adeo exuſtus eſt vt hic videretur alia tormenta ſuperare. Illa aūt bona mulier que diſpēſante deo hec de ſuo marito vidit oībus diebus vite ſue recordatione viſionis huius adeo affiicta fuit: vt nullus poſſet ambigere qui eā antea cognouiſſet quin illa .ſ. modum cordis incōmodo vexaretur. hec guil. li. de apibus. Narrat̄ etiam ꝙ quidā vidit in viſu quendā honoratū virū ſecularem qui multum exceſſerat in gloria mūdi: in gula: luxuria: ⁊ vanis ſolatijs in infernū deduci. Et ecce princeps demonū ſurgens de cathedra occurens collocauit eū in ea dicens. Sede hic pro honore quem habuiſti in ſeculo. Erat aūt cathedra tota ignea. Oblatus autem eſt ei in vaſe potus amariſſimꝰ et fetidus ⁊ immūdus et coactus eſt bibere demonibus. de hoc bibe loco potuū delectabilium quos bibiſti in ſeculo. Aſtiterunt aūt et duo demones cum tubis inſufflātes in auribus eius, ⁊ exibat per ocu

Guillermus in libro de apibus.

Exemplū memorie cōmendādum.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

los: aures et nares flāma ignea. ⁊ hoc inquiunt pro cātilenis
vanis quas audiſti. Poſuerūt aūt ſerpentes circa collum ⁊ bra
chia dicentes. Et hec pro amplexib⁹ mulierū. et ſic miſer torq̄
batur in quibus peccauerat. hec in libello de dono timoris. Tertia gñalitas
TErtia eſt generalitas partiū ſuſtinentiū. Vñ quilibȝ
dānatorū dicere pōt illud Dan. xiij. Anguſtie mihi Da. xiij
ſunt vndiqȝ. i. in aīa ⁊ corpore intus ⁊ extra ⁊ genera-
liter in oībus mēbris. Unde de tormētis que patiē prouer. xix.
tur in corporibus ſuis dr prouer. xix. Parata ſunt deriſoribus yſa. xiij.
ſupplicia ⁊ mallei pcutiētes ſtultoꝝ corpib⁹. Et yſa. xiij. Oē cor
hoīs cōtabeſcet ⁊ cōteret: torſiones ⁊ dolores tenebūt q̄ſi par
turiens dolebūt vnuſq̄ſqȝ ad ꝓximū ſuū ſtupebit: facies cōbu
ſte vultus eorū. Itē dicit anſel. Tanta ſcias egritudie intuſtū Anſel.
quēlibȝ infirmari vt ei nullo medicamine valeat ſubueniri. hec
ille. Profecto ī ſingulis mēbris magis dolebūt q̄ ſi illorū ſingu
la euellerent a locis ſuis. Interi⁹ q̄ppe exteri⁹ ī oīb⁹ mēbris ar ps.
debunt. Vñ ps. Pones eos vt clibanū ignis. Attēde q̄t⁹ eſt do-
lor vbi ignis ille ſe tā atrociter per oēs ptes diffundet quēadm
modū fit in ferro et alijs metallis in fornace poſitis. Eze. xxij. Ezech. xxij.
Oēs iſti es ſtannū ferrū ⁊ plūbū in medio fornacis ſcoria arge
ti facti ſunt. Propter hec dicit dñs. Eo q̄ verſi eſtis oēs in ſco
riā ꝓpterea ecce ego cōgregabo vos in medio fornacis ⁊ ſuccē
dam in ignē ad cōflandū ⁊c. Sequit. Succendā vos in igne fu
roris mei. Exēplum ſenſibile quo poſſet aliq̄s imaginari acer Anſel.
bitatē hmōi pene ponit anſel. li. de ſilitudinib⁹. d. Sit añ ocu
los cordis nr̄i poſit⁹ hō exēpli cā qui tā in ipſis oculoꝝ ſuorū
pupillis q̄ etiā in ſingulis mēbris int⁹ ⁊ extra ferrū ignitū ⁊ cā
dēs infixū habeat vt nec medulle: nec ītestina: nec oīo q̄cq̄ in
toto ipo cruciat⁹ imanitate careat vel eā levi⁹ q̄ ī oculis aliq̄
tenus ſentiat. Quid dicā? Anguſtiat ipe: q̄s ſanemētis hūc exi
ſtimet nō āguſtiari? Si tāta aūt erit acerbitas ī vno ſolo tormē
to: q̄d dicam in tanta pluralitate ⁊ diuerſitate tormentorum?

DEcima eſt conſideratio
continuitatis. Erit enim ſemper iugis continuitas
oīum huiuſmodi tormentorum. Et hoc tripliciter.
Primo ſine penarum interruptione.
Secundo ſine diminutione aut alleuiatione.
Tertio ſine ſolatij interpoſitione.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

PRimo igitur erit anguſtiarũ continuitas ſine interru
Jud.xx. ptione. Jud.xx. Non erat vlla morientium requies.
Aggrauatio quippe magna doloris eſt continuatio
paſſionis. Apoc.xiiij. Non habebant requiem die ac
Apoca. xiiij nocte qui adorauerũt beſtiam et ymaginem eius.
SEcundo erit cõtinuitas ſine quacunqꝫ penarũ dimi
nutione aut alleuiatione. Unde eccleſia cãtat. Quia
in iferno nulla eſt redemptio. neqꝫ quo ad totã penã
neqꝫ quo ad partẽ pene. qđ maxime verũ ẽ de pena
inflicta pro peccatis illis pro quibus aliquis dãnat. Dicit em̃
Scotus ſcotus in .iiij. di. xxi. q̃ non eſt incõuenies penam debitã venia
li habere terminũ in inferno qꝛ etiã vere penitẽs primo ꝛ partẽ
penitẽtie impoſite explens ꝛ ante totã expletã recidiuãs in mor
tale: et in illo mortali decedens pro parte penitẽtie reſidua ex
plenda ſoluet penã in inferno et nõ niſi tpalẽ: qꝛ ex quo ſemel
cõmutatum fuit debitum pene eterne in debitum pene tẽpo
ralis nũqꝫ iſte eſt debitor pro illis peccatis prius dimiſſis niſi
pene temporalis. Hec ille.
TErtio eſt ibi continuitas anguſtiarum ſine quacũqꝫ
ſolatij iterpoſitiõe Eze.vij. Anguſtia ſuperueniẽte
Eze.vij. requirẽt pacem et nõ erit: conturbatio veniet ſuper
conturbationẽ. Unde quelibet anima dãnata pete
re poteſt illud treñ.j. Poſuit me deſolatam tota die merore con
Treñ.j. fectam. Et yſa.xxxiij. Peccator deſolabitur in ſecula ſeculorũ.
yſay.xxxiij. O igitur miſerrima damnatorum conditio. Heu dolor. O pena
vah deſolatio plena omni tormento. ſuper hec homo corde me
mento. Nec em̃ vnus alteri cõpatietur: nec vnus alium poterit
conſolari. Nec beati compatientur miſerijs dãnatorũ ſed ſicut
Pſ. dicit pſ. Letabitur iuſtus cũ viderit vindictam.

Vndecima eſt conſide-

ratio horribilis lamentationis. Nã vt dicit dñs
in pluribus locis euangelij. Ibi erit fletus ꝛ ſtri
Richar. dor dentiũ. Secundũ vero Richardũ in iiij. di. l.
Non erit corporalis fletus inqꝫtũ eſt reſolutio
quedam corporalium lachrymarum quia ta-
lis reſolutio nõ tunc erit ſed pertinet ad corruptibilem ſtatum
tñ erit ibi maximus dolor interior qui ſignabitur per ſigna in
facie et oculis cum turbatione et motu capitis et cum ſtridore

dentium vultuſq; triſticia. Eſt aūt hmōi lamētatio horribilis.
Tum propter horrorem extrinſece diſpoſitionis.
Tum propter horrorem terrifice concuſſionis vel turbatiōis.
Tum propter horrorem intrinſece afflictionis.

PRimo itaq; horribilis eſt valde dānatorū lamentatio propter horrorem exterioris diſpoſitionis. Tum ex horrēda tenebroſitate. Tū ex horrēda cōſortij vilitate. Tū etiā ex horrēda proprie turpitudinis deformitate. Job. Ibi ſempitern⁹ horror inhabitans. Greg. Quis non horreat fumū teterrimū ſemper ſuſtinere: et nunq; lucem videre: ſed ſemꝑ impleri fetorib⁹: torqueri cū demonibus vbi ſemper circūdant dolores mortis: hec greg. Quiſnam explicet q̄ntus meror erit in cordibus dānatorū: quanta anguſtia: qualis amaritudo inter tā horribiles demonū ceterorūq; dānatorum turbas et in tā horrendi carceris tenebris: O beati qui nunc lugent (vt ait dominus Mat.v). quoniam ipſi cōſolabūtur. At contra. Luc.vi. Ue vobis qui nunc ridetis quia plorabitis et flebitis. In .vi. pa. legit̄ q̄ cōgregati patres rogauerūt beatum arſenium vt diceret verbum edificationis. Qui ſtatī cepit flere di. Fratres mei producāt oculi noſtri lachrymas et comburantur corda noſtra hic igne compunctionis ne comburantur in futuro et prorſus inconſolabiliter lugeant. Item ibidem. Quidam ſenex migrans poſt redijt qui et fleuit incoſolabiliter dicens ſe audiuiſſe voces innumeras dicentes frequēter. Ue mihi ve mihi quia non fleui. Fletus enim ibi eſt inutilis qui hic eſt ita ꝑcioſus. Auguſti. Fruſtra flebūt peccatores q̄ malorum ſuorum veniam ibi non conſequentur.

Grego
Luc.vi.

SEcundo horribilis eſt damnatorum lamentatio propter horrorem terrifice concuſſionis ex eo ſcilicet q̄ timore et tremore horribili ſemper concutiuntur et affliguntur. Unde quilibet eorum dicere poteſt illud pſalmi. Timor et tremor venerunt ſuper me et contexerūt me tenebrebre. Unde iudith.xiij. Intolerabilis timor ⁊ tremor cecidit ſuper eos. Et ſapientie quinto. Uidentes turbabuntur timore horribili. Ipſi quippe damnati ſunt ſicut ouis que a lupo deuoratur que timendo moritur ⁊ moriendo timet Unde Grego. Ibi ſempiternus horror inhabitat quia eternis ignibus traditi et in ſupplicijs dolorem ſentiunt: et in doloris anguſtia pulſante ſemper pauore feriuntur.

Pſalm.
Judith.
xiij.
Sap. v.
Grego.

O

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

TErtio horribilis eſt damnatorum lamentatio pro
pter horrorem intrinſece afflictionis. Habent enim
intra ſe inextimabilem affectionem ex aggregatio
ne omniũ tormentorum in quibus nullum habere
Grego. poterunt remedium. Ideo dicit greg. Quis non horreat ſem
per igne cremari nec funditus mori: nullum inuenire ſolatium
nullum conſilium: nullam habere ſpem euaſionis. Unde ptʒ
ꝙ vere dictum ſit hebre. x. Horrendũ eſt incidere in manꝰ dei
viuentis. Inter aũt intrinſecas afflictiones damnatorum gra
uiſſima eſt afflictio vermis. de qua dicitur Iſa. vlti. Uermis
Iſa. vlt. eorum non morietur. Super quo augu. lib. xxj. de ciuita. dei.
Augu. plures expoſitiões recitans cõcludit. In penis malorũ inextin
guibilis eſt ignis. et immaniſſimus inmortalis vermis. Aliij
autem proprie ad corpus ignem expoſuerunt tropice vero ad
animaʒ vermẽ quod eſſe probabilius videtur. Secundũ. tho.
in. iiij. diſ. vlti. Et bonauẽ. Ipſa tranſlatio vermis ad dolorẽ
ſpiritualẽ ma nifeſtat in quibus ⁊ quomõ ſit vermis ſi atten
datur ratio transferendi. In verme enim materiali conſiderã
da eſt origo et mordicatio. Oritur eñ ex putrefactione ⁊ mor
det illud ex quo oritur. Sic in ſpirituali dolore non quilibet
dolor eſt vermis ſed qui naſcitur ex putrefactione peccati. Pec
catum aũt tunc dicitur putridum quando anima in eo requie
ſcit finaliter. Rurſus opʒ ꝙ ſit in dolore remorſio. Hoc autẽ fit
ex concurſu duorum ſibi inuicem obuiantium et reſiſtentium.
Iſta igitur duo in homine ſunt voluntas naturalis: et delibe
ratiua: que concurrunt per hoc ꝙ cõſcientia dictat aliquid fa
ctum eſſe indebitum. Et tunc obuiant quando voluntas natu
ralis deteſtatur indebitum et deliberatiue voluntati placet.
Tunc autem reſiſtunt quando vtraqꝫ in actu ſuo viget. Et
ex his ptʒ cur in quibuſdam viuentibus ſit vermis conſciẽtie
modicus aut magnus. In damnatis aũt ptʒ ꝙ ibi eſt putrefa
ctio ex hoc ꝙ peccatũ remanſit finaliter in anima eorum. Eſt
autem ibi concurſus propter peccatorum apertiſſimam viſio
nem. Ibi autem eſt obuiatio propter voluntatis deliberatiue
obſtinationem perpetuam et ſindereſis remurmurationem.
Ibi autem eſt reſiſtentia qꝛ ipſa peccati delectatio erit ablata
Quintu per pene acerbitatem. et ex hoc ipſius ſindereſis fortificatur
plex ⁊ eſt actio ⁊ ex hoc cauſatur vermis mirabiliter rodens ⁊ affligẽs.
vermis. hec verba ſunt boñ. Eſt aũt quintuplex vermis. ſm doctores.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Primus eſt de malo cõmiſſo a ſe non qꝛ peccatũ ſed quia cau ſa demeritoria reſpectu pene damni. Secundus eſt ẜm Scotũ triſticia de obſtinatione ſua in peccato nõ quidẽ ẜm ꝙ eſt priuatio boni moralis ſed quia demerita reſpectu pene damni. Tertius eſt ẜm albertum ſuper miſſa₃ de bono a ſe omiſſo: qꝺ ſi feciſſet minora mala ſuſtineret. Et ẜm Albertum ibidem. hi tres vermes nunꝙ perpetue creſcent: nec decreſcẽt: qꝛ ſunt de preterito et neceſſario. Quartus eſt ẜm eũdem de malo cuius ipſe potuit eſſe cauſa vt fieret in alio: et ille vermis creſcet et mitigabitur. Si enim malum ſuu₃ eſt cauſa mali in alio totiẽs creſcit vermis quotiens creſcit et dilatatur malũ illud. Et ẜm hoc dicit amb. quod adhuc ignoratur pena arrij quia neſcitur quot eius errore ſunt ſubuertendi. Sicut enim boni habebunt in celo accidentale premium: ita ecõuerſo mali ante iudicium accidentale habebunt demeritum et poſt iuteolam. Si autem reprobus cauſa fuit vt bonum fieret totiens decreſcit vermis quotiens verbum illud multiplicatur. Hec albertus. Quintus vermis vt dicit tho. vbi ſupra eſt corpalis quodam modo. poteſt enim (inquit tho.) dici ꝙ per vermem ſpiritualem caro affligit ẜm ꝙ paſſiões aĩe redundãt in corpꝰ et hic ⁊ in futuro. Uñ eccle. vij. Uindicta carnis impij ignis et vermis.

Primus
Scđs.
Tertiꝰ.
Albertꝰ
Quartꝰ
Amb.
Quintꝰ
Eccli. vij.

Uodecima eſt cõſideratio interminabilis durationis. Quia vt dicitur mat. xxv. Ibũt hi (ſc₃ reprobi.) in ſupplicium eternũ. Ac vt illi veritati firmiꝰ animꝰ ac qꝛeſcat ex dictis ſanctorũ tres principales rõnes aperte producemus quibus liquido conſtat deum iuſte facere cũ punit malos eterno ſupplicio. ¶ Prima eſt ratio offenſe maieſtatis. ¶ Secunda eſt ratio ſprete felicitatis. ¶ Tertia eſt ratio peruerſe voluntatis.

Tribus rõnibꝫ liquido conſtat deu₃ iuſte facere cum malos eterno ſupplicio punire.

Prima eſt rõ offenſe maieſtatis q̃ eſt infinita. Qꝫto em̃ ꝑſona q̃ offendit dignior ẽ tãto culpa ẽ grauior ⁊ ꝑ ɔ̃ñs pena d₃ eſſe durior. ſicut qui rege₃ offendit grauius punit ꝙ̃ qui offendit ruſticũ. Qui aũt mortal'r peccat deum offendit qui eſt bonum infinitum et charitatem per quam eſt ſocietas beatorum ergo tã viſione dei ꝙ̃ ſocietate btõrũ eternal'r priuari d₃ ⁊ eterna pena puniri. Uñ ber. ſup cantica di. Qui mortaliter peccat vult deũ non eſſe qꝺ ſic ꝓbat

Pria rõ.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

q: qui vult deum aut ipotentem: aut iniuſtũ: aut inſipientē eſſe vult deũ nõ eſſe. Sz qui mortal'r peccat vellet deũ aut ſua peccata neſcire: aut vindicare non poſſe: aut vindicare nolle ergo vult deum non eſſe. qui autem vult deum non eſſe merito puniendus eſt eterno ſupplicio.

Scõarõ Secunda eſt rõ ſprete felicitatis. Pctõres nãq3 cõtemnunt verã felicitatē q̃ eſt bonũ eternũ ⁊ infinitũ. Jõ

Augu. merito puniendi ſunt infinito ſupplicio. Uñ aug. xxj. de ci. dei. Factus eſt malo dignus eterno qui in ſe peremit bonũ qđ poſſet eē eternũ. hec ille. Audiãt igiť pctõres ſcripturas clamãtes ꝑmittẽteſq3 tã feliciſſima ⁊ copioſa atq3 iocũda bona in regno celoꝝ amicis dei. Sz ꝓh dolor multi de his nõ curãt. vocat eos deus ꝑ dicta ſanctoꝝ: ꝑ hortamẽta ꝓphetarũ: ꝑ inſtructiones doctoꝝ: ꝑ terrores ꝯminationũ: ⁊ per ſuauitatē bñficiorũ. Uenite (inqt) ad cenã magnã: ad paradiſi delicias: ad celeſtē gl'iam: et tñ impij nolũt eũ audire q̃nimmo eum impugnãt et ſuis malis operibus perſequũtur.

Tertia eſt rõ ꝑuerſe voluntatis. Et hec rõ ſubdiuidi põt in tres rões ꝓncipales. ¶ Pria ſumiť ex cõditione volũtatis in peccãdo. q: ſ. ipa volũtas peccandi q̃tum in ſe eſt ⁊ fuit eterna. Uolũtas em̃ maloꝝ q̃diu ſunt in hac vita ita ſe inclinat ad pctm̃ q: ſemꝑ vellet peccare. Jõ iuſtus iudex q̃ cor aſpicit magis q̃ opus iuſte eos punit pena in eternũ duratura. Quidnã eſt q: tã multi ſe ſentiunt morituros et peccare nõ deſinũt, niſi q: ſꝑ vellẽt peccare ſi ſꝑ viuere poſſent? hanc rationē tangit gre. in iiij. dyal'. d. Iniqui

Grego. ideo cũ fine deliquerũt q: cũ fine vixerũt. naz voluiſſent vtiq3 ſi potuiſſent ſine fine viuere vt potuiſſent ſine fine peccare. Oſtẽdunt em̃ q: in pctõ ſꝑ viuere cupiunt qui nũq3 peccare deſinũt dum viuũt. Ad magnã ergo iuſticiã iudicãtis ꝑtinet vt nunq3 careãt ſupplicio q̃ in hac vita nunq3 voluerũt carere peccato.

Aug. Hec ille. que verba ẽt habenť de pñia. diſ. ij. c. voluiſſent. augu. inſuꝑ de pe. di. vij. c. vl. in fine ait. Qui impenitens moriť oĩno moritur ⁊ eternal'r cruciatur. qui em̃ impenitẽs finitur ſi ſemꝑ viueret ſꝑ peccaret. ¶ Scõa rõ ſumiť ex conditione voluntatis in eſſendo q: vz ipſa voluntas q̃ peccauit eſt incorruptibilis et eius culpa inexpiabilis. ¶ Tertia rõ ſumitur ex cõditione voluntatis in perſeuerãdo q: vz ipſa voluntas damnatorũ hz affectũ malignitatis inſeparabilē eternũ. Uolũtas em̃ eoꝛũ lʒ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

amiſerit pctãtis effectũ ſp tñ habebit malignitatis affectũ ⁊ ipſa ĩordinata affectio erit in ĩferno ſuppliciũ q̃ fuerat in mũdo peccatũ. O igit̃ bñdicti dei ordinatiſſima iuſticia q̃ malos eternis cruciatib⁹ deputaſti. nullus ꝓfecto de te ↄqueri põt. O miſerabil' dãnatoꝝ ↄditio q̃ tãtã experit̃ ſeueritatẽ vt pena illoꝝ finẽ nũq̃ recipiat. Durũ eſſet hoi ſano ꝑ diẽ ⁊ noctẽ aſſidere lecto molli. Et vt experiẽtia docet oĩa etiã hmõi q̃ ſolatioſe et delectabil'r fieri ſolẽt faſtidiũ inducũt aſſiduitate ſui. Heu inq̃ heu cur dormiũt pctõres: cur nõ corrigũt malã vitaȝ ſuã? O anima dura. O aĩa inſenſata. O aĩa vitioſa quid agis? quo ve tendis? quare ad infernũ ꝓperas vt ibi ineternũ infeliciter viuas? vt ibi ſemꝑ habites poſt centũ annos: poſt mille: poſt milia miliũ immo nũq̃ pena tua terminabit̃? Reuertere ḡ ad dñm deũ tuũ vt te liberet a periculis dãnationis. De hac perpetuitate penarum infernaliũ videre potes .ſ. tractatu de iudicio in ſeptio miſterio principali ⁊ in tertio ſpeciali in ſcda executione et tertia afflictione.

Tredecima cõſideratio

declarãs acerbitatẽ ⁊ miſeriã penarũ infernaliũ eſt inutilis cõditionis. Pro cuius declaratione diligẽter eſt notãda dñia inter tria genera penarum q̃ ſunt pena tpalis. pena purgatoria et pena infernalis. Prima eſt pena huius ſeculi. Secunda eſt pena purgatorij. Tertia eſt pena inferni.

Differẽtia inter tria gña penaꝝ q̃ ſunt pena tpalis. pena purgatorij. et pena infernalis.

Pena em̃ vite preſentis eſt breuis ⁊ vtilis. coꝛ. iiij. Id em̃ qđ in pñti momẽtaneũ eſt ⁊ leue tribulationis nr̃e ſupra modũ in ſublimitate eterne glĩe. Pond⁹ opat̃ i nobis nõ ↄtẽplantib⁹ nobis q̃ vident̃ ſȝ q̃ nõ vident̃ Eſt aũt pena pñtis vite ꝑcipue vtilis ad tria. Prio ad peccatoris reuocationẽ. gre. Mala q̃ nos hic premũt ad deũ ire cõpellũt Scdo ad purgationẽ ⁊ ſatiſfactionẽ. gre. Qđ lima ferro: quod fornax auro: hoc tribulatio operat̃ hoi iuſto. Tertio ad meriti acq̃ſitionẽ. Ja. j. Beat⁹ vir q̃ ſuffert tẽtationẽ qm̃ cũ ꝓbat⁹ fuerit: accipiet coronã vite quã repromiſit de⁹ diligẽtibus ſe.

De pena aũt purgatorij prio dico ꝙ diuturna eſt reſpectu pene pñtis q2 pena de q̃ poſſet ſe hõ expedire dũ viuit in ſpacio vni⁹ diei ꝓtenditur in purgatorio ꝑ ſpaciũ vni⁹ anni ſicut deſignari videt̃ Eze. iiij. eze. iiij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Fili hoīs dic̄ ꝑ anno dedi tibi quēadmodū ꝛ filijs iſrael factuꝫ eſt:q̄ ideo ꝙ male ſe habuerūt in deſerto ꝛ dei bn̄ficijs ſunt abuſi:viā quā potuiſſent feciſſe ꝑ quadragita dies vix ꝑfecerūt i deſerto ꝑ quadragita annos. Un̄ dictū ē eis a dn̄o nūe.xiiij. Annus ꝑ die imputabit quadraginta annis recipietis vltionem meā. Scd̄o dico ꝙ pena purgatoria eſt grauis multū reſpectu pene pn̄tis. Un̄ aug. de pe.di.ij.ca.vl. Qui in aliud ſeculū diſtulit fructū cōuerſionis purgādus eſt igne purgationis:hic anteꝫ ignis ꝛ ſi etern⁹ nō ſit:miro tn̄ mō grauis eſt: excellit em̄ omnē penā quā vnq̄ȝ paſſus eſt aliq̄s in hac vita. Nunq̄ȝ in carne tāta inuēta eſt pena tp̄alis lȝ i hoc mūdo martyres mirabilia paſſi ſint tormēta. hec ille. Tertio dico ꝙ pena purgatoria eſt multo minoris vtilitatis q̄ȝ pena p̄ſentis vite:lȝ em̄ valeat ad purgationē ꝛ ſatiſfactionē nō tn̄ valet ad peccatoris reuocationeꝫ neq̄ȝ ad meriti acq̄ſitionē.q: poſt mortē nō eſt ſtatus merendi. Eccleſiaſtes.ix. Mortui non habent vltra mercedem.i.facultatem acquirendi ſiue ꝓmerendi mercedem.

Numerī.xiiij. — Augu. — eccleſiaſtes.ix.

De pena aūt infernali dico ꝙ eſt infinite diuturnitatis q: eſt eterna vt pȝ ex p̄cedēti articulo:eſt ēt iexplicabilis acerbitatis vt pȝ ex ſupradictis.ꝛ tn̄ prorſus oīmode inutilitatis:neq̄ȝ em̄ valet ad emēdationeꝫ: neq̄ȝ ad purgationē:neq̄ȝ ad meriti acq̄ſitionē q: ſunt oīno extra ſtatū correctionis:ſatiſfactionis:ꝛ meritorie opationis. Un̄ ꝛ de cōfeſſione dicit ber. In iferno pōt cōfeſſio eſſe ſȝ nō ꝓdeſſe. O q̄ȝ miſerabilis dānatorū cōditio:q̄ȝ grauis eorū anguſtia in tot ꝛ tātis ſupplicijs iperpetuū torq̄ri ꝛ nullā inde vtilitateꝫ: nullū oīno fructū quouiſmodo reportare. Amarā ꝑfecto penitētiā agūt ſȝ prorſus infructuoſaꝫ. ſap.v. Semētes p̄ anguſtia ſp̄us intra ſe penitētiā agentes. O q̄ȝ miſeri: q̄ȝ execati q̄ nunc penitētiā agere cōtēnūt. O miſeri pctōres. O indurati ꝛ inſenſati hoīes agite penitētiā dum poteſtis ne ad infernū corruentes nūq̄ȝ fructuoſaꝫ agere penitētiā valeatis. Penſate:penſate q̄m iuſtū eſt vt q̄ nō vult penitētiā agere dū pōt ſic puniat̄ vt tandē cū vellet penitēdi tp̄s habere non poſſit. Narrat magr̄ iohānes de abbatiſvilla ſabiñ.epiſcop⁹ cardinalis ꝙ fuit q̄dā feneratoꝛ quē cū moneret ſacerdos ſu⁹ ad penitētiā ſp dicebat. bn̄ adhuc faciā q: ſatis ē adhuc de tp̄e. Silr̄ cū eēt in infirmitate āmonit⁹ a ſacerdote rn̄debat dicēs. bn̄ adhuc faciā. Et cū importune inſtaret ſacerdos vidēs periculuꝫ: ille ſubito. rapit̄ q̄ſi

Bern̄. — Sap.v. — Magr̄ Johannes de abbatis villa.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mortuꝰ. Et cũ rediret ſtati ⁊ adhuc inſtaret ſacerdos clamauit eger. O penitẽtia vbi es: de cetero penitere nõ valeo hoc indicãte iuſto iudice. qꝛ dũ potui nõ volui. Et hoc dicẽs miſerrime mortuus eſt deſperatus et dãnatus.

Quartadecima eſt conſi-

deratio totalis deſperationis q̃ ꝑmaxime eorũ dolorẽ ⁊ anguſtiã aggrauat. Quilibet itaqꝫ eoꝝ dicere põt illũ tren.iij. Periit finis meꝰ ⁊ ſpes mea a deo. Et hiere.xv. Quare factꝰ eſt dolor meꝰ ꝑpetuus ⁊ plaga mea deſperabilis? Oĩno itaqꝫ deſperati ſunt dãnati: neqꝫ eñ iuuari poſſunt quocũqꝫ modo qđ declarari põt oñdendo q̃modo ab eis excludit oĩo triplex genus auxilioꝝ ⁊ remedioꝝ quibus iuuari poſſunt viatores in hoc ſeculo.

tren. iij.

hier.xv.

Primum eſt opus ꝓprie facultatis
Secundum eſt ſuffragium eccleſie militãtis.
Tertium eſt interceſſio eccleſie triumphãtis.

PRio eñ iuuari nõ pñt dãnati ab ope ꝓprie facultatꝭ: qꝛ ſicut dicit chriſ. Ibi nõ erit reſiſtẽdi virtus: nec pnie locꝰ: nec defenſionis tꝑs: nec fugiẽdi facultas: nec ſatiſfactiõis vtilitas: ⁊ ex ãguſtia oĩum nihil remanet niſi luctus. hec ille. Et mat.xxij. de illo q̃ itrauit ad nuptias filij regis nõ habẽs veſtẽ nuptialẽ dr. Ligatꝭ manibꝰ ⁊ pedibꝰ eijcite eũ in tenebras exteriores. i. ablata ab oĩ facultate operãdi ⁊ fugiẽdi aut euadẽdi. Propt̃ qđ audiẽdus ẽ ſap. q̃ dicit. eccl'iaſtes ix. Quodcũqꝫ põt manꝰ tua inſtãter operare qꝛ nec opꝰ (ad merẽdũ (aut ſatiſfaciẽdũ) nec rõ ad excuſandũ) nec ſapiã aut ſcia (ad euadendũ) valet apđ inferos q̃ tu properas.

Chryſo

Math. xxij.

Eccleſiaſtes. ix.

SEcũdo iuuari nõ poſſunt a ſuffragijs eccl'ie militãtis Nã ſi colligerent in vnum oẽs lachryme: oẽs orõnes: oĩa ieiunia: oĩaqꝫ pietatis opera quorũcũqꝫ iuſtorũ q̃ in hoc mũdo placuerũt deo: ⁊ offerrent deo ꝓ vno dãnato nihil ei prodeſſent. Et licet quidam canoniſte dixerit ꝙ ſuffragia eccleſie licet non proſint damnatis quantum ad liberationem a pena proſunt tamen quantũ ad alleuiationẽ quandam ſeu mitigationem. Contra eos tamen eſt ſententia theologorũ.xlv. di.iiij. dicentium ꝙ ſuffragia eccl'ie nullo modo proſunt damnatis eo ꝙ ſunt extra charitatem. Et cum non ſint ad vitã ordinati nec poſſint beatitudinẽ participare: non ſunt ex charitate

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

diligendi. Charitas autem eſt que facit ſuffragium alicui applicabile idõ ſuffragia eis nihil proſunt. hec richar. Jdeo dr. xiij. q. ij. ca. ꝓ obeuntibus. Pro obeuntibꝰ quippe cõſuluiſſe cognoſceris ſi liceat pro eis oblationes offerri. Sancta quippe ſic tenet eccleſia vt quiſq₃ pro mortuis vere catholicis offerat oblationes atq₃ preſbiter memoriã eoꝝ faciat ꝛc. ſequitur nõ tñ ꝓ impijs q̃uis xpiani fuerint tale quid agere licebit. hec ille.

TErtio nec iuuari poſſunt ab interceſſione eccl'ie triũphantis. ⁊ hoc ꝓpter defectũ charitatis in eis. Vñ hie. xv. Quis miſerebit tui: aut q̃s cõtriſtabitur ꝓ
hier. xv. te: aut q̃s ibit ad rogãdũ ꝓ pace tua? q. d. nullꝰ. Et yſa. viij. Suſpiciet ſurſum. ſ. ad ſctõꝝ auxiliũ ⁊ ecce tenebre ⁊
yſa. viij. diſſolutio. Unde ſicut habet lu. xvj. Diues epulo nihil penitus ſolatij potuit obtinere a ſctõ patriarcha abraham. Unde yſa. x
yſa. x. Quid facietis in die viſitationis ⁊ calamitatis de longe venientis: ad cuius cõfugietis auxiliũ? O igitur dolenda dãnatoꝝ miſeria. O terribilis pena q̃ nullo mõ mitigari poteſt: nullum penitus habere remedium: nullum ſolatium: nullum auxilium: nec ꝓprijs: viribꝰ aut lachrymis: non diuitijs: aut amicorum ſuffragijs: nec amicorum potẽtia: nec deniq₃ aliqua oĩm creaturarum induſtria. ꝓuer. xj. Mortuo homine impio nulla erit ſpes
Prouer. xj. vltra. Cogitate itaq₃ cogitate ⁊ intelligite hec o indurati pctõres q̃ obliuiſcimini deum. ne infernꝰ aliquãdo vos rapiat ⁊ nõ ſit qui eripiat. O timenda vindicta dei. O peccatores inebriati vana dulcedine bonorum huius ſeculi fugite celeriter fugite iram dei. Penitentiam agite q̃diu vobis manet ſpes veſtre ſalutis nam ſi ſemel in abyſſum inferni merſi fueritis peribit omnino in vobis ſpes ſalutis. O quanta anguſtia: q̃ grauis amaritudo inter tot ⁊ tam aſperrima ſpẽ omnino ſalutis amiſiſſe: nullum prorſus remedium: nullum ſolatium: nullam penitus mitigationem ſperare ſed omnino deſperatum eſſe.

QUintadecima conſideratio

acerbitatis penarum infernalium declaratiua eſt conſideratio ſuperne indignationis. Sunt enim omnes damnati in indignatiõe perpetua dei et omniũ ſanctoꝝ. Sicut eñ ait anſel.
Anſel. Malũ quẽq₃ deꝰ omneſq₃ ſcti ſic habebũt odio vt nec eũ adiu-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nent in opere: nec ei compatiantur in corde. vñ eze.xxij. Cõfla- Ezech. xxij.
bimini in medio ignis furoris mei vt cõflatur argentũ in medio
fornacis ⁊ ſcietis quia ego dominus cum effuderim indignatio
nem meam ſup vos ibidem. Effudi ſuper eos indignationem
meã. Et yſa.x. Adhuc modicuꝫ pauluſumqꝫ ⁊ conſummabitur yſa.x.
indignatio mea ⁊ furor meꝰ ſuper ſcelus eorum. Et zacha.vij. zacha. vij.
Noluerunt attẽdere ⁊ verterunt ſcapulum recedentes ⁊ aures
ſuas aggrauauerunt ne audirẽt ⁊ cor ſuũ poſuerũt ad adman
tem ne audirent legẽ ⁊ verba que miſit dominus in ſpiritu ſuo
per manum prophetarũ priorꝫ ⁊ facta eſt indignatio magna
a deo exercituum. hec ibi. hec autem indignatio cõplebit ſup
reprobos in inferno. Ex qua indignatiõe cauſantur in eis tria
tormenta acerbiſſima. Primum eſt dolor afflictionis intolerabi
lis. Secundum eſt timor turbationis horribilis. Tertium eſt
pudor confuſionis importabilis.

PRimũ itaqꝫ eſt dolor afflictiõis intolerabilis. Vñ q̃li
bet reproborũ dicere poteſt illud hiere.xv. Amaritu hie.xv.
dine repleſti me: quare factꝰ eſt dolor meꝰ ꝑpetuus
⁊c. ꝑpende quãtũ eſt ad gaudiũ btīs ex eo ꝙ certitu
dinaliter ⁊ experimẽtaliter ſentiũt ſe tã dulciter a deo dilectos
et intellige ꝙ tã grauis eſt dolor damnatorũ ex eo ꝙ ꝑ experiẽ
tiam ſe ſentiunt cum tanta indignatione a deo reiectos.

SEcũdum tormentũ inde proueniens eſt timor turba
tionis horribilis. ſap.v. Turbabũtur timore horribi Sap.v.
li. mal.j. Rex magnꝰ ego dicit dñs exercituũ ⁊ nomen Mal.j.
meum horribile in gẽtibus qđ vtiqꝫ verum eſt in dã
natis quibus eſt dei noticia ⁊ memoria horribilis. Attẽde quã
ta ſit ſecuritas in beatis ex eo ꝙ experimental'r ſciũt ſe ita a
domino deo dilectos ⁊ conclude tãtũ eſſe timorẽ ⁊ horrorẽ in dã
natis ex indignatiõe dei quã per experiẽtiam in ſe percipiunt.

TErtium tormentum eſt pudor confuſionis impor-
tabilis. pſal. Confuſi ſunt quoniã deus ſpreuit eos Pſal.
Item confundantur omnes iniqua agentes. Item
operiantur confuſione ⁊ pudore. Cõſidera quãtus
eſt honor: ꝗ̃ta gloria ex illa dulciſſima dei dilectione quam ꝑ
experientiam ſentiunt beati erga ſe confirmatam ⁊ immobili-
ter fixam: et non dubites tantam eſſe confuſionem damnatis
ex eo ꝙ experimentaliter ſe ſentiunt diuinam indignationem
ex ſuis demeritis tam miſerabiliter incurriſſe.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Inter cetera que ad retrahẽdũ hoies a peccato efficaciã habere videntur: ad hoc videt valde precipue prodeſſe poſſe glorie celeſtis cõtẽplatio. Naz ſi hõ ſe refrenat ab homicidio vel cõſimili opere criminoſo ne pdat tpalia: ꝙ̃tomagis ſe debet coercere ab omni actu illicito ne amittat gaudia ſempiterna. Scribit em̃. j. co. vj. Iniqui regnũ dei nõ poſſidebũt. Immo cũ maxima cõfuſione repellent ab eo: ne ſedeãt cũ regib⁹ ꝛ pncipib⁹ regni celeſtis in tã excellẽti ꝛ ſolẽni mẽſa. Dicit em̃ caſſiodor⁹ ſup illud pſal.

Caſſiodorus. Expelle eos q̃m irritauerũt te dñe. hic dicim⁹ q̃m tm̃ vnuſq̃ſq̃ a deitate repellit quãtũ ei⁹ pctã cumulant: quãtitas em̃ delicti mẽſura eſt repudij. Cur nõ ergo q̃lib3 pctã vitabit ꝛ tanq̃ʒ virus mortiferũ celeri⁹ abhorrebit: q̃ p hec celeſte illud gaudiuz eternalit ſe nouerit amiſſurũ? Nos itaq̃ fratres chariſſimi in hui⁹ mũdane pegrinatiõis erũna noſtri penas exilij ſuſtinẽtes bonoꝝ oim̃ diſpẽdia pferẽtes: vndiq̃ pctõꝝ laqueos: hoſtiũq̃ malignoꝝ inſidias metuẽtes: ſ3 nõ ſatis vigilãter aut ſollicite precauẽtes vndiq̃ preſſuras ꝛ anguſtias patiẽtes: cecutiẽtes in miſerijs: torpeſcẽtes in vitijs: vanitatẽ p veritate: exiliũ p patria: egeſtatẽ p copia: vilitatẽ p gloria: cecitatẽ mirabili ſeu poti⁹ inſana demẽtia diligẽtes ad illã ſctõꝝ gloriã intellect⁹ aciẽ ꝛ mẽtis faciẽ eleuãtes eterne vite gaudia cõtẽplemur. Ut eius dulcedinẽ palato cordis aliquãtulũ pregustem⁹: ꝛ ſuauitate guſtatiõis illecti deũ ipſum feruenti⁹ diligam⁹: ac ipſaz gloriã feruẽti⁹ appetam⁹: pctm̃ vigilãti⁹ caueam⁹: mũdi cõtẽnam⁹ proſpera: letiuſq̃ ac leui⁹ ſuſtineam⁹ aduerſa: oib⁹ quoq̃ q̃ in mũdo ſunt fundit⁹ moriamur. Si em̃ de illi⁹ imẽſa ſuauitatis abyſſo nobis fuerit a ſummo largitore cõceſſum ſcintillã vel modicũ preſentire: ſtatim vite preſentis tediũ finiri optabim⁹: ac miſere pegrinatiõis exiliũ nequaq̃ p patria diligem⁹ ſed ad vitã

Grego. beatã toto deſiderio ſuſpirãdo tẽdem⁹. Notãdum autẽ q̃d ait

Quid intersit inter corpis ꝛ mẽtis delicias. gre. hoc diſtare inter delicias corpis: ꝛ delicias mẽtis q: corporales delicie dũ nõ habent graue in ſe deſideriũ accẽdũt: cũ vero habite edunt comedẽtẽ ptin⁹ in faſtidiũ p ſatietatẽ vertunt At contra ſpirituales delicie dũ non habentur in faſtidio ſunt cum vero habentur cum deſiderio: tantoq̃ʒ comedente amplius eſuriuntur: quanto ab eſuriente amplius comeduntur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et idcirco nō habite amari non pñt cū earū ſapor ignoratur. Quis em̄ amare valet qđ ignorat?proinde pſal. admonet. d. Pſal. Guſtate et videte qm̄ ſuauis eſt dñs ac ſi aperte dicat.ſuauita tē ei⁹ nō cognoſcitis.qꝛ hūc minime guſtaſ. Aduertēdū ē aūt Grego. q ſicut ait Grego.in.iiij.dial'. Prim⁹ hūani gñis parens poſtq̄ de paradiſi gaudijs exigēte culpa ſua pulſus eſt: in hui⁹ exilij ⁊ cecitatis quā patimur erūnā venit ⁊ illa celeſtis p̄rie gaudia q̄ prius contēplabatur videre nō potuit:in paradiſo quippe cō= ſueuerat verbis dei pfrui:beatorū angelorū cetibus cordis mun dicia et celſitudine viſionis intereſſe:ſed poſtq̄ huc cecidit: ab illo quo implebatur mētis lumine receſſit. Ex cuius videlicet carne nati in huius exilij cecitate audiuimus quidem celeſtem eſſe patriam:audiuimus eius ciues eſſe angelos dei: audiui= mus angelorum ſocios eſſe ſpiritus iuſtorum. Sed carnales quiqꝫ quia inuiſibilia per experimentum ſcire non valent: du= bitant forte vtrum ne ſit quod corporalibus oculis non vident Que nimirum dubietas primo parenti non potuit eſſe:quia ex cluſus a paradiſi gaudijs hoc qđ amiſerat ſe vidiſſe recoluit: nos autem recolere vel ſentire non poſſumus quia eorū expe rimentum de preterito nō tenemus. Ac ſi enim mulier pregnās mittatur in carcerem. Ibiqꝫ pariens puerum natum nutriat: adoleſcentiqꝫ mater ſolem:lunam:et ſtellas:montes et colles:⁊ campos:aues volantes:currentes equos:varietates colorum: diuerſaqꝫ genera nominet picturarum. Ille vero natus et nu= tritus in carcere nihil aliud ſciens q̄ tenebras hec audiens non credit quia per experientiam non cognouit. Ita in hac ce= citate nati homines dum ſumma et inuiſibilia audiunt an vo cati ſint diffidunt: quia ſola hec infima in quibus nati ſunt co= gnouerunt. vnde factum eſt vt viſibilium inuiſibiliumqꝫ crea= tor ad humani generis redemptionem viſibilis veniret vt dū viſibiliter deum cognoſceremus:per ipſum factum viſibilem in amorem inuiſibilium raperemur. Rurſum in corda noſtra ſpiritum ſanctū miſit:quatinus per xp̄m viuificati crederem⁹ que per experimentum adhuc ſcire non poſſumus. Quotquot igiť hūc ſpm̄ hereditatis nr̄e pignus accepim⁹ de vita inuiſibi liū nō dubitam⁹. Quiſq̄s autē in hac credulitate nō eſt ſolidus dꝫ pculdubio maiorū dictis credere:ac illis iam experimentū inuiſibilium per ſpiritum ſanctum habentibus fidem prebe= re. Nam ſtultus eſt puer ſi matrem ſuam ideo putat de luce

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mentiri: q2 de ea nihil potuit experiri. Nos itaqꝫ in cognitione inuiſibilium et experimētali deguſtatione celeſtiū inexpti ſcripture ſacre ſentētijs: virorūqꝫ probatiſſimorum tam continua exercitatione virtutū: qꝫ iugi meditatione et ſubtili contēplatione: qꝫ etiā diuina reuelatione celitus inſtructorum: teſtimonijs et exēplis fidē plenā indubitanter adhibere debem⁹. Quorum vnus ad tertiū celū raptus eſt: vt inter angelos beatos di-
j. cor. ij. ſceret qđ iter hoies predicaret. qui dicebat. j. cor. ij. Oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs aſcendit que preparauit deus his qui diligūt eū. Sed qm̄ hec in generali prolata et ſummaria breuitate premiſſa parū alliciunt ⁊ inexpertorum mentes non nutriunt qui non nouerunt ex paucis multa colligere: nec ex principijs concluſiones elicere: nec ex minutis eximia cogitare: niſi enucleatius explicent̄ ⁊ velut in particulas diuidantur. Puta ſi puero pomū groſſuz porrexeris: aut edendū panem integrū prebueris: ꝓpter complexionis teneritudinē et oris anguſtiā nequit aſſumere: nec inde nutritur niſi pro ei⁹ capacitate in ꝑticulas diſcindat̄. Jō diuidam⁹ in ꝑtes magna que diximus vt puulorū guſtus efficiat̄ ſapidus ⁊ mētes efficacius attrahantur et aīe ad vitam eternam vegetius nutriant̄.

Triplex eſt in generali beatorū gloria.

PRimum itaqꝫ vt diuiſionem gn̄alem faciamus dicimus qꝫ triplex in generali eſt gloria beatorum. Gloria ſubſtantialis. Jn dotibus anime. Gloria conſubſtātialis in dotibus corporis Gloria accidentalis. Jn aureolis.

Pria et pricipalis gloria beatorum.

PRima igitur et principalis gloria beatoꝝ eſt gloria ſubſtantialis quā habēt beati in ipſo deo qui eſt obiectū pricipale et ſubſtantiale beatitudinis. Et hec gloria cōſiſtit in dotibus aīe. Dicuntur aūt dotes in patria methaphorice ad ſimilitudinē dotis in mr̄imonio carnali: qm̄ ſicut ibi dos datur ſponſo. i. ad vſum ſponſi ꝓpter onera matrimonij ſuſtinenda tn̄ ꝓprietas remanet penes ſponſam nec tn̄ quecūqꝫ donatio facta ſponſe obtinet nomē dotis ſed precipuus quaſi patrimonium eius de quo viueret et ſuſtentari debeat: ⁊ ſic dat̄ ſponſe in ꝓprietatē lȝ detur ſponſo in diſpenſatione ſeu vſum Sic dos in patria ēnō qđcunqꝫ donū datum aīe in traductio

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ne ſui in gloriam ſed donū precipuū ad actum glorioſe vite ptinens qḋ dat deus ipſi btō in poſſeſſionē: ipſi aūt ſponſo xp̄o ad gliam ⁊ honorē nō tñ pprie ad vſum qꝛ bonorū nr̄orū non eget. Sunt igit̄ dotes aīe dona quedā precipua diuinit⁹ et data intraductione ſui in gloriā quib⁹ aīa deo immediate cōiungitur tanq̄ pncipio vite ſue: et ad ſponſi amplex⁹ indiſſolubiles ītroducit. Et ſm beatū thomā in. iiij. di. xlix. dotes anime ſunt immediate principia illius operatōis in qua btitudo cōſiſtit per quā aīa deo cōiungit̄. Et ſunt tres huiuſmodi dotes | Dotes anime q̄ ſunt. Beatus thom̄.

Prima eſt viſio clara infallibilis veritatis.
Scđa eſt tētio firma ſeu cōprehenſio inamiſſibilis dignitatis.
Tertia eſt dilectio chara infaſtidibilis bonitatis.

Hε tres dotes ſunt] tria ſuprema dona q̄ ſm aliq̄s ſunt actus: ſm alios aūt habitus quib⁹ aīa elicit illos tres actus perfectiſſimos q̄ dicunt̄ diuitie aīe deſponſate. qꝛ ſm hos aīa vnit̄ deo tanq̄ ſpōſa ſpōſo. Scđm aūt rich. in. iiij. in dotib⁹ anime habitualib⁹ pprie loquendo nō cōſiſtit beatitudis eēntia ſed in ipſis actib⁹. Scđm aūt doctores triplici de cā ponunt̄ tres dotes aīe. ¶ Prio vt ſic ſatietur tota imago aīe que cōſiſtit in intellectu: volūtate ⁊ memoria. Nam viſio ſeu lumen glorie aut ſapientia ſumme perficit intellectū. Dilectio ſeu charitas cōſummata affectū: cōprehenſio dei appropriata memoriā. Vñ dicit beatus boñ. in dial. Plenitudinē dei inuenim⁹ qñ erit voluntati multitudo pacis. rōni plenitudo lucis: mēorie cōtinuatio eternitat̄. Tūc erit de⁹ oīa in oībus cū a rōne oīs error a volūtate oīs dolor: ⁊ a mēoria oīs timor receſſerit et ſucceſſerit illa quā ſpam⁹ pura ſerenitas diuina iocunditas: eterna ſecuritas. hec ille ¶ Secūdo vt ſumme remunerentur tres nobiliſſime virtutes vite ſcilicet fides: ſpes: charitas. Nam fides meretur lumē glorie ⁊ claram viſionem: ſpes firmam et ſecuram tētionem: charitas ſummam dilectionem. Fides tamen et ſpes non manebunt eſſentialiter in pria. Charitas ꝟo manebit ⁊ perficiet̄. Secundum illud apl̄i j. corin. xiij. Cum venerit quod perfectum eſt euacuabitur qḋ ex parte eſt. ¶ Tertio vt tribus diuinis perſonis optime conformemur. Nam per lumē glorie ſeu habitum ſapientie ⁊ clarā viſionem conformabimur filio qui eſt ſapientia, per chtricatē et dilectionem: ſpiritui ſancto qui eſt charitas: et per tentionē per quā oīa poſſumus potentie patris. Sicut tamē dicit boñ. | Richar. Triplici de cā ponunt̄ tres dotes aīe. Beatus boñ. | Boñ.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in.iij. hec tria quandoqꝫ attribuuntur viſioni quia qui perfe
Pſal. cte deum videt: perfecte amat et habet. vnde pſal. Oſtendam
Jo.xvij illi ſalutare meum. Glo. augu. de tri.j.ca.penul. Uiſio eſt tota
merces. Item iohan. xiiij. Oſtende nobis patrem et ſufficit no
bis. Et io. xvij. hec eſt vita eterna vt cognoſcam te ſolum verũ
deum. Uiſa itaqꝫ trium dotum anime diſtinctione videndum
Dos viſiõis q̃d ſit ſm̃ richar. eſt de earum qualibet in ſpeciali. Et primo de viſione. Secun
dum autem Richardũ. Dos viſionis eſt quidam habitus lu
minoſus in intellectu quo eleuatur ad clare videndum deum
ſicut eſt. Quidam autem vocant hunc habitum lumen glorie
alij habitum ſapientie. Certum eſt autem quod eſt quidam
ornatus et decor anime quo perficitur intellectus in cognitio
ne infallibilis veritatis. Eſt autem hec viſio glorioſa. Clariſſi
ma. Immediatiſſima. Ampliſſima.

¶ Primo hec viſio eſt clariſſima. Unde. cum cognitio creatu
rarum in ſe hoc eſt in proprio genere dicatur cognitio veſper
tina: et cognitio ipſarum creaturarũ in verbo dicatur cogni
tio matutina: ipſa cognitio dei in ſua eſſentia dicitur viſio me
ridiana. Dicitur etiam viſio facialis. quod primo corinth.
decimotertio. Uidemus nunc per ſpeculum et in enigmate tũc
autem facie ad faciem. Dicitur etiam viſio luminoſa ſeu glo
rioſa quia talis viſio ſit in lumine glorie per quod vt dicit tho
mas prima par. queſtione. xij. eleuatur intellectus creatus ad
Pſalm̃. videndũ diuinam eſſentiam. Unde in pſal. In lumine tuo vide
bimus lumen. Quod autẽ requiratur hm̃õi lumen determina
uit eccleſia. extra de hereticis in clementinis. Ad noſtram. vbi
ſic dicitur. Dicere q̃ anima ratiõalis poteſt eſſe beata per na
turam q̃qꝫ nõ indigeamus lumine glorie eleuante ad deum vi
dendum et eo beate fruendum. error. Secundũ hoc autem lu
men efficimur deiformes. i. deo ſimiles. ſm̃ illud. j. io. iij. Ca
riſſimi nunc filij dei ſumus ſed nondũ apparuit quid erimus
Cum aũt apparuerit ſimiles ei erimus qm̃ videbimus eũ ſi
cuti eſt. Cum itaqꝫ hoc lumen glorie quod beatos deiformes
facit ſit lumen clariſſimũ et excellenter intellectũ clarificans:
idcirco viſio diuĩe eſſentie que eſt lumẽ increatũ q̃ ſit in illo lu
mine glorie eſt viſio clariſſima et limpidiſſima. ¶ Secũdo erit
hec viſio immediatiſſima quia videbitur diuina eſſentia in ſei
pſa non in aliquo repreſentato. Nam ſicut dicit apoſtolus. j.
corin. xiij. Tunc videbimus deum facie ad faciem. Eſt tamen

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

intelligendum q̃ in beatis eſt bene medium diſponẽs ad viſio nem dei.ſ.ipſum lumen glorie de quo ſupradictum eſt. Sz omnino immediate videtur ſine alio medio. Nam videtur ipſa diuina eſſentia a beatis ſine medio deferẽte. In cognitiõe quippe ſenſitiua requiritur medium deferens vt pz in viſu et auditu:ſed non ſic eſt in viſione beata q2 non eſt viſio per diſtantiã ſed per preſentiam quia deus eſt vbiq3 preſens per eſſentiam et intimior eſt anime q̃ ipſa ſibi. Item videtur ſine medio diuidente vel ſeparante quod eſt peccatuz. yſa.lix. Iniquitates veſtre diuiſeunrt inter vos et deum veſtrum. hoc medium impedit ne deus cognoſcatur delectabiliter. et hoc eſt medium impiorum. Itẽ videtur ſine medio obnubilante ſicut eſt mediũ creature quod eſt mediũ philoſophorum. Ro.j. Inuiſibilia dei a creatura mundi per ea q̃ facta ſunt intellecta conſpiciuntur: ſempiterna quoq3 virtus eius et diuinitas. Item ſine medio figure quod fuit medium patriarcharum et prophetaruz iuxta illud.j.corint.x. Omnia in figura contingebant illis. Item ſine medio ſcripture quod eſt medium theologorũ. Itẽ ſine medio ſeu ſpeculo fidei de quo.j. Corin.xiij. Uidemus nũc per ſpeculum et in enigmate. Et hoc eſt medium omnium catholicorum Tunc autez auferetur omne enigma et omnis obſcuritas.j.co. xiij. Cuz venerit quod perfectũ eſt euacuabitur quod ex parte eſt. vnde ipſi fidei ſuccedet clariſſima et immediatiſſima viſio. In via quippe multiplex eſt medium inter deum et nos. vt pz ex dictis ſed in patria nullũ eſt tale medium. ¶ Tertio erit hec viſio ampliſſima. Uidebitur enim tota diuina eſſentia a beatis omnibus et ſingulis licet non totaliter. q2 propter ſui infinitatem et immenſitatem eſt incomprehenſibilis cuilibet creature. Nec etiã equaliter videbitur ab oibus ſed amplius et limpidius ab vno q̃ ab alio ſecundum diuerſos gradus meritorũ. Ipſa quippe diuina eſſentia eſt obiectum viſibile voluntarium ſe vnicuiq3 manifeſtans q̃tum vult et quõ vult. Erit tamen hec viſio ampliſſima in quolibet beatorum. Pro cuius ampliſſima declaratione conſiderande ſunt tres diſtinctiones. ¶ Prima eſt qḋ aliquid cognoſci poteſt tripliciter Primo qḋ eſt. Secundo ſicut eſt. Tertio quid eſt. Primo modo cognoſcitur deus etiaz in preſenti vita a bonis et a malis. Secundo modo cognoſcitur tantum a bonis in alia vita et generaliter ſic cognoſcitur ab omnibus beatis.j.io.iij. Similes ei erimus: quoniaz videbimus eũ

yſa.lix.

Tripliciter poteſt aliquid cognoſci. Prio Scḋo. Tertio.

ſicut eſt. Tertio modo non poteſt a creatura cognoſci eo ꝙ fi
Tripliciter videbim⁹ deum. nitum nunq̄ capit infinitum. ¶ Secunda diſtinctio. Tripliciter videbimus deum. Primo videbimus eum ſicuti eſt ſcꝫ in ſui ſubſtantia. O q̄nta conſolatio: q̄nta dulcedo videre deum in ſua ſubſtātia ſicuti eſt. Quis nāq̄ poſſet explicare q̄ pulcher:
Primo. q̄ bonus: q̄ pius: q̄ benignus: q̄ ſuauis ſit ipſe dn̄s. Vere in viſione ⁊ cognitione eius eſt vita eterna: vita oī dulcedine plena. Joh. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolum verum
Jo.xvij. deum ⁊ quem miſiſti ieſum chriſtum. In ipſa quippe clara viſione cōſiſtit vita beata. Idcirco in cognitione dei ⁊ cōtemplatione deuota in vita p̄nti conſiſtit inchoatio quedaꝫ beate vite. Infelices igitur et miſeri qui ad huiuſmodi cōtemplationē
Augu. non aſpirant. Ideo augu. li. ſolil. Ve cecis oculis qui te non vident ſol illuminans celum ⁊ terram. Ve caligantibus oculis q̄ te videre non poſſunt. Ve auertentibus oculos vt non videant veritatem. Nequeunt enim oculi aſſueti tenebris ſumme veritatis radios intueri: nec ſciūt de lumine aliquid extimare quorum eſt in tenebris habitatio: tenebras vidēt: tenebras diligūt tenebras approbant: de tenebris euntes in tenebras neſciunt vbi corruunt. Et ſi mortales miſeri cōſpicerēt q̄nta ſit creatoris dulcedo nihil aliud guſtarent de mundo. Quid eſt deus: qualis aut q̄ntus cum ſit infinitus certe cōprehendi nequaq̄ poteſt verum de ipſo noticia aliqua etiam in preſenti haberi poteſt ſi cōſideremus que ipſe fecit atq̄ creauit. Vn̄ ſap. xiij. A magnitudine ſpeciei ⁊ creature cognoſcibiliter poterit creator horuꝫ
Sa.xiij. videri. Et ibidem ſi virtutem ⁊ opera eorꝫ mirati ſunt ſcilicet ſolis ⁊ lune ⁊ huiuſmodi intelligant ab ipſis quoniam qui hec
Scho. Ber. fecit fortior eſt ipſis. ¶ Secundo videbimus in patria deum incarnatum. Ber. Plenum prorſus omnis ſuauitatis videre hominem hominis conditorem. Profecto nimia leticia erit videre
Scot⁹. xp̄m tanq̄ glorioſiſſimum regem ire per paradiſuꝫ. Vnde ſco. in. iiij. di. xlix. dixit ꝙ xp̄s poteſt ſe mouere realiter ſicut rex in celo empyreo. ¶ Tertio videbimus eum vt ipſum noſtrum fi-
Tertio. Augu. nem: noſtrum factorem ⁊ creatorem. Augu. li. xxij. de ci. dei. Ipſe deus erit finis deſideriorum noſtrorum. ¶ Tertia diſtinctio Beati triplicem habent viſionem glorioſam. Prima eſt viſio dei in ſua ſubſtātia ⁊ hec viſio pertinet ad premium ſubſtantiale ⁊ principale. Secūda eſt viſio creaturarum in ipſo deo. Beati enim ſeipſos ⁊ alias creaturas vidēt in deo. Unde quilibet

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

beatus videndo diuinam eſſentiam videt in ipſo deo ſpecies et genera rerum et rõnes earum quod ꝓbatur ſic ſm Tho. prima par.ſum.q.xij.arg.viij.in ſolutione quarti argumenti. Q2 in beatitudine total'r quietaṫ naturale deſideriũ creature rõnalis. Naturale aũt deſideriũ creature rationalis eſt ad ſciẽdum omnia illa que pertinent ad perfectionem intellectus.et hec ſunt ſpecies genera rerũ et rõnes earum que in deo videbit quilibet videns diuinã eſſentiã.cognoſcere aũt aliq̃ ſingularia ⁊ cognita nõ eſt de perfectione intellect⁹ creati:nec ad hoc eius naturale deſiderium tendit:nec iterum cognoſcere oia q̃ deus facere poteſt.hoc eñ eſſet cõprehendere virtutẽ eius ſ3 horum tanto plura aliquis intellectus cognoſcit:q̃to perfectius deũ videt et quantũ:⁊ quando ⁊ quõ placet deo ſibi reuelare q2 ipſa claritas diuine eſſentie eſt ſpeculum in quo relucent oia.eſt tamẽ ſpeculũ voluntariũ.Jdeo quedã reuelat vni que nõ alijs:quedã vero vno tp̃e q̃ nõ alio:⁊ hoc ſm bñplacitũ ſue voluntatis. Nulla tñ viciſſitudine mutationis in ſe facta Cum aũt dicit grego.in.iiij.dyal'. Quid eſt quod nõ videant qui ſcientem oia ſciunt? Dicendũ ꝙ greg.loquitur quantũ ad ſufficientiam ex parte obiecti ſc3 dei qui quantũ eſt ex ſe ſufficienter cõtinet omnia:et omnia ſufficienter relucẽt in eo:ſed ex hoc nõ ſequiṫ ꝙ vnuſquiſq3 videns diuinã eſſentiã omnia cognoſcat q2 nõ perfecte cõprehendit eam. Sciendũ autẽ vt dicit Tho.vbi.ſ.dato ꝙ ſolus deus videretur.qui eſt fons ⁊ principium totius eſſe et veritatis ita repleret naturale deſideriũ ſciendi ꝙ nihil aliud quereret:et talis ſic videns beatus eſſet Unde augu.v.confeſ.Jnfelix homo qui ſcit oia iſta ſc3 creaturas:ſe autẽ neſcit.Beatus aũt qui ſe ſcit etiam ſi iſta neſciat. qui vero ſe ⁊ iſta nouit:nõ ꝓpter iſta beatior:ſ3 ꝓpter ſe ſolũ beatus. ¶ Tertia eſt viſio dei in creaturis. Uident namq3 beati deum in ſeipſis ⁊ alijs creaturis. Anime quippe beate ſunt quaſi quedam ſpecula ſpiritualia diuinã in ſe recipientia claritatem. Unde queadmodũ materiali.ſole in ſua maxima virtute lucente radioſq3 ſuos ſuper ſpeculũ ſolidum de calibe politum et terſum perpendiculariter emittente:hmõi ſpeculum in ſe recipit ſimilitudinem ſolaris luminis intantum vt alter ſol cõtuentibus videatur:tanteq3 claritatis efficiṫ vt null⁹ ſufficere poſſit aſpectus. Sic et multo fortius in aiabus beatis que ſunt ſpecularis nature coniecturare debemus. Ex influentia

Grego.

Thom.

Aug.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

enim illius incõmutabilis et incõprehenſibilis claritatis reci-
piunt radios luminoſos non ſolum in ſuperficie ſicut materia
le ſpeculum recipit radios ſolares ſed in intimis ſuis vt eis to
taliter penetrentur: et ſic omnino deiformes effecte in eandē
imaginem tranſformantur. Qđ etiā virtute contemplationis
quodãmodo inchoatur in via ſicut ait apoſto.ij.co.iij. Nos au
tem gloriam dei ſpeculantes in eandem gloriã trãſformamur
a claritate in claritatem tanq̃ a dñi ſpiritu: ſꝫ qđ hic fit imper-
fecte ineffabiliter in gloriam conſumatur. Exemplum groſſum
et materiale potes hinc aliqualiter adaptare de ferro ignito
quod ab ignis virtute totũ vndiq̃ vſq̃ ad intima penetratur ⁊
adeo indiuiſa ſunt ignis et ferrum vt qui videt ferrũ ignẽ ſe vi
deat videre pluſq̃ ferrũ. et ſic a natura ſua immutari videtur
⁊ in ꝓprietates ignis mirabiliter trãſformari vt actiones ignis
et ſpeciem plus videat̃ habere q̃ ferri. Pꝫ igit̃ q̃ ampla erit
viſio dei in patria qñ et totus in ſe videbitur: et totus in crea-
turis precipue in beatis: et creature ẽt videbunt̃ i deo. De qua
Iob. xxx viſione dr iob.xxxiij. Uidebunt faciẽ eius in iubilatione. Hanc
iij. glorioſaꝫ faciẽ oẽs reſpicient q̃ dño fidelr ſeruierint. Uñ apoc.
Apo.vl. vl. Serui eiꝰ ſeruiẽt illi ⁊ videbũt faciẽ eiꝰ. Itẽ yſa.xxxiij. Regẽ
yſa.xxx in decore ſuo videbunt. O q̃tum gaudebunt quos gaudia ſum
iiij. ma replebũt. Quos illuſtrabit: quos ſemꝑ letificabit viſio ſan-
cta dei ſplẽdorq̃ ſue faciei. O q̃ pium: et q̃ gratum: q̃ ſuaue:
q̃ beatũ erit ieſum tunc videre his qui euꝫ dilexere. Tũc vero
Abach. exclamãdo dices illđ abachuch.iij. Ego aũt in dño gaudebo et
iij. exultabo in deo ieſu meo Tũc (ſicut dr yſa.lx.) videbis ⁊ afflues
yſa.lx. et mirabitur et dilatabitur cor tuum.

Secunda dos ſiue premium aie glorioſe eſt dilectio ſi-
ue charitas perfecta per quã pficitur voluntas et glo
rificat̃ in delectatione infaſtidibilis bonitatis plus
vel minus ſm exigẽtiã meritorũ. hec eſt charitas de
qua dr.j.cor.xiij. Charitas nunq̃ excidit. Hec charitas ample
xabitur infinitũ donũ ſine medio et imperdibiliter q̃ in via ꝑ
media et inſecura deũ dilexit. Richar. aũt hanc dilectionẽ pⁱe
vocat fruitionẽ. Et dicit ꝙ dos fruitionis facit ſummo bono cla
Richar. re viſo pfecto amore inherere propter ſeipſum: vel dos illa eſt
perfectus charitatis habitus quo anima fruitur deo. Inſuper
addit Richardus ꝙ beatitudo principalius conſiſtit in fruitio
ne q̃ eſt actus voluntatis q̃ in viſione que eſt actꝰ intellectus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quia voluntas eſt nobilior potentia cum nõ poſſit cogi. et charitas ſm augu. xv. de trini. eſt nobiliſſimus habitus. Iſta tamen fruitio preſupponit viſionem illam claram que nunꝙ eſt faſtidibilis ſed ſemp deſiderabilis. Uñ de angelis qui ſemper vidẽt faciem patris vt habet mat. xviij. dicit. j. pe. primo. In quẽ deſiderant angeli proſpicere. Unde ex magne deuotiõis ſpũ dictũ eſt. Mirant nec deficiunt in illũ quẽ ꝓſpiciunt: fruũtur nec faſtidiunt quo frui magis ſitiũt. Ratio aũt tante dilectionis qua bti deũ diligũt et eo fruunt: eſt ipſa dei bonitas infinita. Et qꝛ quicq̃d boni acceperũt accipiunt ⁊ accepturi ſunt reſoluunt in ipſum deũ. ¶ Poſſunt aũt ad pñs vigintiquinꝗ rõnes admiratiue aſſignari quare ſic a btis diligit deus: que quidẽ rõnes cãtus mentales ſiue intellectuales dici pñt: quas explicare nõ piget in pſona illorũ btorũ. In quibus manifeſte clareſcit ꝗtum ab eterno nos dilexit deus et diliget ineternũ has deniꝗ rõnes oẽs beati altiſſimis clamatiõibꝰ intellectualibus coram ſummo opifice recitant: quarũ quedã reſpiciunt preteritũ: quedã pñs: ⁊ quedam futurum. ¶ Primo itaꝗ quilibet beatꝰ altiſſimo deo dicet. Tu es dñe benignꝰ creator meꝰ qui ad tuam imaginem et ſimilitudinem me creaſti. ¶ Secũdo. Tu continuus procurator meus qui me continue nutriſti. ¶ Tertio. Tu ſolitus es cuſtos meus ſemper me conſeruãdo ¶ Quarto. Tu zelãs pdicator meꝰ me diligẽtiſſime inſtruẽdo. ¶ Quinto. Tu opator fidelis in meã ſaluationẽ me exercendo ¶ Sexto. Tu verus illuminator meus ſpũaliter irradiando. ¶ Septimo. Tu cordialis amator meꝰ me in te inamorando. ¶ Octauo. Tu dulciſſimus amor meus me in te totaliter trãſformando. ¶ Nono. Tu pijſſimus redẽptor meus temetipm pro me preciũ dando. ¶ Decimo. Tu ſolꝰ glorificator meꝰ ſicut expior me in te btificãdo. ¶ Undecimo. Cũ tu in altitudie tanta pmanẽs i meã ifirmitatẽ deſcẽdere voluiſti vt me in tãtã altitudinẽ ſublimares. ¶ Duodecio. Cũ ihabitares hãc inaceſſibilẽ lucẽ aſſumpſiſti meã obſcuritatẽ vt me hac luce veſtires. ¶ Decimotertio. Cũ i tã admirabili ãgelorꝝ ꝯſortio morareſ in meã ſolitudinẽ deſcẽdiſti dñe deꝰ meꝰ vt me intra tale ꝯſortiũ collocares. ¶ Decioq̃rto. Cũ itra tot admirãdas diuitias morareris pauptatẽ meã ſuſcipe dignatꝰ es vt me his admirãdis diuitijs ditares. ¶ xv. Cũ eſſes tu dñe in tot admirandis honoribus honoratus confuſionẽ meam aſſumere voluiſti vt

Uiginti quinꝗ rõnes admiratiue aſſignari poſſunt quare ſic a beatis diligit deꝰ q̃ ſequitur.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

me tecū in tanta gloria honorares. ¶ Decimoſexto. Cū intra tot deſiderabiles delicias letareris dulciſſime dñe pro me indigno penas meas aſſumere dignatus es vt ad hanc impaſſibilitatē aſcendere poſſem. ¶ Decimoſeptimo. Cum eſſes iudex vt me cōdēnares feciſti te aduocatū vt me liberares. ¶ Decimooctauo. cū eſſes inimicus tuꝰ mortalis factus es frater meꝰ carnalis vt fierē frater tuꝰ celeſtialis. ¶ Decimonono. Cū eſſes dñs et dñator meus factus es humilis ſeruꝰ vt ad tm̄ dominū ſublimarer. ¶ Uiceſimo Cum eſſes creator meus et deus meꝰ feciſti te filiū hoīs vt fierē filiꝰ dei. ¶ Uiceſimoprimo. Tu glorioſus ⁊ infinitus amoroſus ⁊ benedictus ꝓpter amorē meū aſſumendū naturā hūanam voluiſti humanitē meā viliſſimā cū admiranda tua diuinitate vnire. ¶ Uiceſimoſcđo. Tu dñe oīm btōꝝ paradiſus in natura mea ex virgine naſci dignatꝰ es vt me reddēs certū ꝙ hō vere factꝰ eſt deus. ¶ Uiceſimotertio Tu miſericors deus derelinquēs mūdū aſcēdiſti in celū vt me glorificares et in ſacramēto altaris glīoſus atꝗ in cūctis alijs ſacramētis potētialiter ac mirabiliter mecum benigniſſime remãſiſti vt per illa ad tuā eternā gloriā peruenirē. Due autem ſequētes rōnes ſunt excellētiſſime in oībus glorioſis. ¶ Pr̄ia eſt ꝙ admiranda magnificētia dei tante dulcedinis ē ꝙ dignatur ex debito diligi ab omibus creaturis ꝗ̄tum cuiuſlibet creature virtꝰ ſe pōt extēdere ad amandū. ¶ Scđa eſt ꝙ q̄libꝫ beatus intelligit ſe amplius diligi a ſummo deo ꝗ̄ ſit omnis aliꝰ amor a creaturis et inter creaturas mutuo inſpiratus. Poſſunt aūt breuius aſſignari quatuor potiſſime rationes quare xp̄s in celo ab oībus ſanctis tam excellenter glorificetur et ametur

Quatuor potiſſime rōnes ꝗ̄re xp̄s in celo ab oībꝰ ſctis tā excellēt glificet ⁊ amet.

¶ Prima eſt rō donationis. Nā minimꝰ beatus aperte intelligit ꝙ etiā oēs alij beati ſimul iuncti nō tm̄ pro ſua ſalute poſuerūt nec ponere poſſent ꝗ̄tum poſuit ꝓ illo ſolus xp̄s. ¶ Secunda eſt rō paſſionis. Nā minimus beatus clare intelligit ꝙ oēs alie creature nō portauerūt nec portare poſſunt tantā penam pro ſua redemptione ꝗ̄tam portauit ſolus xp̄s cuius pena tanta fuit ꝙ quaſi infinita reputatur. ¶ Tertia eſt rō beatitudinis qr quilibet beatus intelligit ꝙ xp̄s inꝗ̄tū hō excedit in beatitudine oēs beatos ſimul iunctos quaſi circunferentia celi criſtallini minimum centrū ſuum. Un̄ ꝗ̄to amplius videt eum beatū tanto plus diligit. ¶ Quarta eſt rō dilectionis. Tota em̄ dilectio ꝗ̄ oīs natura angelica ⁊ humana in celo diligit

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

aliquam creaturã reſpectu illius q̃ xp̄us vt homo diligit mini-
mum glorioſum eſt minor q̃ centrũ ad predictã cirrcũferentiaz
criſtallini celi conſiderato ipo fonte vñ talis amor originem hz
qui eſt ipſe deus ieſus q̃ cuilibet ẜm ſuã capacitatẽ ſuum gau
dium comunicat et amorẽ. O igit̃ beata regio paradiſi. O btã
regio deliciarũ ad quam ſuſpiram⁹ de valle lachrymarũ vbi in
extimabilis dulcedo charitatis ⁊ dilectio cõſummata boni infi
niti. De quo dicit anſel. li. proſo. ca. xxiiij. Excitare nũc o anima
mea ⁊ erige totũ intellectum tuuz ⁊ cogita q̃tum potes quale Anſel.
⁊ q̃tum ſit illud bonũ. Si em̃ ſingula bona delectabilia ſunt: co
gita mẽte q̃ delectabile ſit illud bonũ quod cõtinet iocundita
tem oĩm bonorũ: et nõ qualẽ in rebus creatis ſum⁹ experti ſed
tãto differentẽ q̃to differt creator a creatura. Si em̃ bona ẽ vi
ta creata q̃ bona eſt vita creatrix. hec ille.

TErtium premiũ ſiue dos aĩe eſt ſecura tẽtio ſeu poſ
ſeſſio per quã propter meritũ ſpei memoria perficit̃
⁊ beatificatur in ſecura poſſeſſione ⁊ apprehenſione
inamiſſibilis dignitatis. Scd̃z richar. tentio ſeu poſ
ſeſſio nõ proprie diſtinguit̃ a duabus p̄is dotib⁹. Nã ſcd̃m pa
pyam. Tenere eſt habere vel poſſidere. Intellectus aũt clare vi papyas
dendo deũ hz eũ ſub rõne ſummi veri. volũtas etiã pfecte fru
endo illo viſo hz eũ ſub rõne ſummi boni. Cũ ergo ponitur ten
tio ſeu cõprehenſio tertia dos ab aliis diſticta dz accipi prout
opponit̃ inſecurationi vie q̃ ptinet ad ſpẽ: licet em̃ ad ſpẽ perti
neat certitudo fiducie q̃ opponitur deſperationi. Dr̃ em̃ ſpes
certa expectatio future beatitudinis tñ ad eam nõ pertinet cer
titudo ſecuritatis q̃ excludit timorẽ ſeparatiõis ſ3 hec certitudo
eſt in pr̃ia. In pr̃ia em̃ deſinet ſpes et dabitur ſecuritatis certi
tudo de felicitate ppetua p dei immediatã eſſentiã q̃ anime illa
betur. De tali aũt cõprehenſiõe dr̃. j. cor. ix. Sic currite vt com
prehendatis. Dos igitur tertia ab aliis diſticta eſt pfecta aſſe
curatio ſeu habitus quidã pfectus q̃ intellectus et volũtas pfe
cte aſſecurant̃ de tẽtionis ppetuitate nec ſine tali aſſecuratio
ne põt intelligi aĩa beata: ⁊ ſic includitur eẽntia beatitudinis. Augu.
Vñ aug. xiij. de tri. Impoſſibile eſt aliquẽ eſſe beatũ niſi ſit de xiij. de
ſue btitudinis ppetuitate ſecur⁹. De hac ſecuritate dicit anſel. trini.
in li. de ſili. Securitas oẽs alias ptes beatitudinis ꝯfirmat: nec Anſel.
haberi poſſunt pfecte ſine illa. In hac q̃ppe vita nihil ſecurum
extat total̃r. Sub eodem em̃ tpe pauper ex diuite: mortuus ex

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vino põt exiſtere. In futuro autẽ bonꝰ q̄cq̄d voluerit habebit ⁊
nihil ex eo ſe amiſſurũ timebit. hec ille. Ex q̄ auctoritate ſeq̄tur ꝙ
ibi erũt oĩpotẽtes ſue volũtatis ſicut deꝰ ſue. Nã ſicut deꝰ põt
q̄cqd vultꝫ ſeipꝫ: ita ipi poterũt quicq̄d volent. ⁊ ſicut illi nõ
aliḋ volẽt q̄ qḋ ille volet: it volet q̄cq̄d volent: ⁊ qḋ ille volet
Ber. nõ poterit nõ eſſe. ꝓpt̄ p̄dicta bñ dicit ber. O ciuitas celeſtis
ſecura mãſio: pꝫia totũ cõtinẽs qḋ delectat ppl's ſup murmure:
incole: q̄eti hoĩes: nullã indigẽtiã habẽtes. O q̄ glorioſa dicta
Aug. ſunt de te ciui. dei. augu. q̄ꝫ ſic loquit̄. Ibi erit ſumma ſecuri-
tas ſecura trãquillitas: trãquilla iocũditas: iocũda felicitas: fe
lix eternitas: eterna btitudo. hec ille. Attẽde igitur o aĩa mea
q̄d erit i illa btã glĩa. Deũ facie ad faciẽ eternal'r ɔ̄tẽplari: eter
nal'r deo clare viſo frui ⁊ de hoꝝ inamiſſibilitate eternal'r ſecu
rari. Quid plura? Surſuꝫ ergo corda leuemꝰ de tenebris vite
huius ⁊ dulcedinẽ paradiſi ⁊ cõtẽplationẽ deguſtemꝰ q̄ nihil
arbitror dulciꝰ q̄ tali meditatione et contẽplatione prepediri.
Exemplũ de fratre egidio et de fratre bernardo de q̄nta valle
in cronicis beati franciſci.

Viſa ſuperius triũ ani
me dotũ generali diſtinctione ⁊ vlterius earuꝫ
cuiuſlibet ſpãli declaratione: cõſequenter dice
mus de gaudij cõcomitãtis deſiderabili condi
tione. Quis eñ explicare: q̄s ve concipere poſ
ſet q̄tum ſit illud gaudiũ qḋ in clara dei viſio
greg. in ne ⁊ eius dulciſſima fruitione cõſiſtit. Ideo bene dicit. greg. in
omel. ome. Si cõſideremꝰ fr̄es chariſſimi: que ⁊ q̄ta ſunt q̄ nobis pro
mittũtur in celis: vileſcunt aĩo oĩa que habentur in terris ⁊c.
ſequitur. Que aũt lingua dicere: vel quis intellectus capere
ſufficit illa ſuperne ciuitatis q̄ta ſint gaudia: angelorũ choris
intereſſe: cum beatiſſimis ſpiritibꝰ glorie conditoris aſſiſtere.
preſentẽ dei vultũ cernere: incircũſcriptum lumẽ videre: nullo
mortis metu affici: incorruptionis perpetue munere letari. hec
ille. O vere gaudiũ ſumme deſiderabile: gaudiũ amabile: gau
dium pfectũ: gaudiũ ab oĩ dolore ſeparatũ qḋ deus piĩſſimus
parat laborantibus pro ſuo amore. O gaudiũ indeficiẽs: gau-
dium omnia ſeculi blãdimenta ⁊ cõmoda atq̄ delectabilia in
cõparabil'r excedẽs: qḋ tñ negligẽtes ⁊ miſeri pctõres ꝓ mome
tanea huius ſcl'i tã breuiſſimi tẽporis proſperitate amittunt.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Eſt aūt hmōi gaudiū beatorū ſumme delectabile: Super omnia honorabile: Nunq̄ terminabile.

Primo igitur cōtēplemur qm̄ hoc gaudiū eſt ſumme deſiderabile: q2 ſumme delectabile cū ſit puriſſimū & veriſſimū. ber. Reuera illd eſt verū & ſolū gaudiū qd nō de creatura ſ3 de creatore cōcipit. qd cū poſſederis nemo tollet a te: cui ꝯparata ōis aliūde iocūditas meror eſt: ōis ſuauitas dolor: oē dulce amarū: oē pulchꝛū fedū: oē poſtremo qd delectare poſſit moleſtū. Dei em̄ bonitas in infinitū excedit oēm bonitatē creatā. Delectatio igit̄ q̄ erit imediate in pceptiōe illꝰ bonitatis in infinitū melior erit oī pceptione create bonitatis. Certe ſi eſſet poſſibile vnā aiam videre gaudia illꝰ citiſſime deſpiceret oīa gaudia huius vite. Patet de beato paulo qui poſtq̄ raptꝰ fuerat in celū dicebat. phil'. iij. Oīa arbitratꝰ ſum vt ſtercora vt xp̄m lucrifaciam. Ideo etiam di. b. aug. lib. iij. de. li. arbi. Tanta eſt puchꝛitudo iuſticie: tanta iocunditas lucis eterne. hec eſt incōmutabilis veritatis atq̄ ſapientie: vt etiā ſi non liceret amplius ibi manere q̄ vniꝰ diei mora: propt̄ hoc ſolū innumerabiles anni huius vite pleni delicijs & circumfluētia tpaliū bonorū recte meritoq̄ cōtēnerētur. Nō em̄ paruo aut falſo affectu dictū eſt qm̄ melior eſt dies vna in atrijs tuis ſuper milia. O igitur ceci mundani qui paradiſum facitis de hoc mūdo qui eſt paradiſus aſinorū. ſurſum corda. Anſel. etiā volēs oñdere plenitudinē huius gaudij. li. pſol'. ca. xv. ſic dicit. Qui hoc bono fruetur certe quicquid volet erit: & quicquid nolet non erit. Ibi q̄ppe erūt bona corporis & aīe qualia nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs aſcēdit. Cur ergo p multa vagaris homūcio q̄rendo bona aīe tue & corpꝰis tui. ama hoc vnū bonū in quo ſunt oīa bona et ſufficit. hec ille. Poſſumꝰ aūt de hoc gaudio ineſtimabili qd erit in viſione et fruitiōe maieſtatis diuine cōtēplari breuiter tres precipuas excellentias propter quas eſt ſumme deſiderabile ſummeq̄ delectabile.

Ber.

Aug.

Anſel.

Tres p̄cipue excellētie pp̄ q̄s btōrum gaudiū eſt ſumme deſiderabile.

¶ Eſt em̄ gaudiū puriſſimū ſine doloris admixtione. yſa. lj. Gaudium & leticiā obtinebūt & fugiet dolor & gemitus. Et apoca. xxj. Abſterget deus oēm lachꝛymā ab. o. e. & mors vltra non erit: neq̄ luctꝰ: neq̄ clamor: neq̄ dolor erit vltra q̄ prima abierunt. Ber. Abſterget deus lachꝛymam compunctionis q2 ibi non erit culpa. lachꝛymam cōpaſſionis q2 ibi nulla miſeria. lachꝛymā deuotionis q2 ibi non erit vado & venio ad vos. hec il

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

le. Non tale eſt mūdi gaudiū nō enim gaudium purū: ſed gau
dium varijs dolorib⁹ et amaritudinibus admixtum. Prouerb.
Prouer. xiiij. Riſus dolori miſcebitur. Et boe. li. de cōſol. ꝗ̄ multis ama
xiiij. ritudinibus hūane felicitatis dulcedo reſperſa eſt. ¶ Secūdo
Boe. eſt gaudium illud celeſte ſecuriſſimum ſine timoris perturba-
tione Johā. xvj. Gaudium veſtrum nemo tollet a vobis. Non
Jo. xvj. tale eſt gaudium huius mūdi quod cito vertit in dolorem. Pro
Prouer. uerb. xiiij. Extrema gaudij luctus occupat. Aug. li. ſolil. Uita
xiiij. mea vita caduca: vita fallax ꝛ vmbratica plena laqueis multis
Augu. Nunc gaudeo: ſepe triſtor: nunc vigilo: iam infirmor: nunc vi-
uo: ſtatim morior: nunc felix appareo ſemper miſer: nunc rideo
iam fleo: ſicqꝫ omnia mutabilitati ſubiacent vt nil vna hora
vno ſtatu ꝑmaneat. Hinc timor: hinc tremor: hinc fames: hinc
ſitis: hinc calor: hinc frigus: hinc languor: inde dolor exhube-
rat. hec ille. Ex his ſatis apparet ꝙ in gaudijs huius vite nul
la eſt ſecuritas ſed in celi gaudijs certiſſima eſt ſecuritas.
¶ Tertio eſt illud gaudium celeſte pleniſſimum. Ideo dice-
Tertio. bat ſal. diſcipulis io. xvj. Petite ꝛ accipietis vt gaudium veſtrū
Jo. xvj. plenum ſit. Quō enim non eſſet gaudium plenum ꝛ totius ap-
petitus quietatiuum quod habetur de poſſeſſiōe infiniti boni.
pſ. Ideo dicebat pſ. Satiabor cū apparuerit gloria tua. Propter
yſa. lxv. plenitudinē huius gaudij dicit dñs. yſa. lxv. Ecce ego creo hie
ruſalē exultationē ꝛ pplm ei⁹ gaudiū. Notate verba. Nō dicit
creo i hierlm exultationē vel aliqd tale ſꝫ ipſa ciuitas erit exul
tatio. Nec dicit dabo pplo ei⁹ gaudium vel ppls eius erit gau
dioſus ſed erit ipſum gaudiū ſic aūt loquit ad immenſaꝫ gau
dij plenitudinē expreſſius deſignandā. Exēplum. Lamina fer-
ri in medio fornacis ardētiſſime poſita ſic tota ꝛ totaliter pene
trat ab igne ꝙ de ipſa nō tm̄ dr ꝙ eſt ignita ſed ignis nec tm̄ la
mina cōprehēdit in ſe totū ardorē fornacis: ſic qlibet aīa btā to
ta ꝛ totalr vndiqꝫ penetrat a gaudio vel glīa. Jō nō tm̄ dr gau
dioſa ſed gaudium qd ēt dñs deſignauit math. xxv. di. Intra in
math. gaudium domini tui. q. d. Nō in te intrabit gaudium qr tu nō
xxv. poſſes illud comprehēdere ſed tu intrabis in gaudium ſicut in
abyſſuꝫ incōprehēſibilē ꝛ immēſam. De hoc itaqꝫ gaudio dicit
Anſel. anſel. Qd qſo maius gaudiū cogitari poſſit ꝙ ex iſtis cōpactuꝫ
pretactis: Gaudiū eni erit int⁹ ꝛ extra: gaudiū ſurſuꝫ atqꝫ deor
ſum: gaudiū circūcirca ꝛ vbiqꝫ gaudium plenum. hec ille. Idē
li. proſo. c. vl. orādo ſic concludit. De⁹ me⁹ ꝛ dñs me⁹ ſpes mea

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et gaudium cordis mei dic anime mee ſi hic eſt gaudiū de quo nobis dicis ꝑ filiū tuū. Petite ⁊ ac. vt. g. v. j. ſit. Inueni namq; gaudium quoddā plenum ⁊ pluſq; plenuz. Pleno quidē corde plena mente: plena aīa: pleno toto homine. Nō ergo totuz illud gaudium intrabit in gaudentes ſed toti gaudentes intrabunt in gaudium. Utiq; tantum gaudebunt q̄tum amabunt: tantū amabunt q̄tum cognoſcent: q̄tum te cognoſcent domine tunc et quantum te amabunt. Certe nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis aſcendit in hac vita quātum te cognoſcēt ⁊ amabūt in alia vita. Oro deꝰ cognoſcā te: amē te: vt gaudeam de te. Et ſi nō poſſum in hac vita ad plenū: vel ꝑficiā in dies vſq; dū ꝑueniat illud ad plenū. Dn̄e ꝑ filiū tuū iubes immo cōſulis petere ⁊ ꝓmittis accipere vt gaudiū nr̄m ſit plenū. Peto dn̄e qd̄ cōſulis ꝑ admirabilē cōſiliariū noſtrū. Accipiā qd̄ ꝓmittis ꝑ veritatē tuā vt gaudiū meū plenū ſit. Mediteē in terim inde mens mea: loquaꝶ inde lingua mea: amet illud cor meū: ſermocineꝶ os meum: eſuriat illud anima mea: ſitiat caro mea: deſideret tota ſubſtantia mea donec intrem in gaudium domini q̄ eſt trinus ⁊ vnus deus benedictus in ſecula. Amen.

Secundo cōtēplemur q̄ deſiderabile ſit hoc gaudiuz qꝛ ſuꝑ oīa honorabile. De hoc aūt honore dicit anſel. Anſel. honorari in hac vita appetit hō ab hominibꝰ verbis eorꝝ aut factis: verbis quidē vt eū collaudēt: factis vt eū ſibi preferāt. Sed cuz huiuſmodi honorē appetit tale eſt ac ſi mus vnus querat ab alijs laudari eiſq; in regimine preponi hunc tamē honorem (licet nullus ſit) nemo tamen hunc ad plenum habere poteſt. Nullus eſt enim imperator qui ab omnibus laudeꝶ vel omnibus alijs preponatur. In futuro autem beatus ab omnibus honorabitur. Cuiuſmodi autem ſit hic honor tali declaremus exemplo. Ecce ſit ante oculos nr̄os poſitus aliq̄s pauꝑ omni ſolatio deſtitutus vlcerū ⁊ aliaꝝ infirmitatū feditate corruptꝰ ⁊ oīm quo vel a frigoris aſperitate defendatur tegumento nudus. Hunc igiꝶ talem tali quoq; modo iacentē: ⁊ in nullo ſemetipſum iuuare valētē ſi rex aliq̄s potētiſſimus trāſiens videret: eiuſq; miſertus ſuis vulneribꝰ mederi iuberet: curatumq; ſuis regalibꝰ ornamentis indutum ſibi preciperet preſentari: et adductum in filium adoptaret: ac deinde preciperet vt in regno ſuo tanq; filius eius a cunctis haberetur: atq; in nullo quod imparet a quoq; contradiceretur: here

demq; ſuū ꝓprij filij ſui coheredem inſtitueret: ⁊ eum nomine filij ſui vocari vellet. Nonne diceres hūc magnifice et ſubliſmiter honoratum? Et certe deus hec omnia nobis facit. Nati enim de putredine carnis replemur multis miſerijs omni ſolatio deſtituti: omniumq; paſſionum infirmitatibus obnoxij: ac peccatorum vlceribus pleni: a deo pura miſericordia recipimur: curat: ſanat: reſtituit: ornat: adoptat: heredes inſtituit: filijſq; ſui coheredes facit: omniq; creature iubebit vt in omni qḋ volem⁹ nobis obediat: filios dei immo deos nos vocari cōſtituit. Ipſe enim dixit. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi omnes: ſed ipſe deus eſt per eſſentiam tu vero per participationem. Sicut teſtatur petrus. ij. petri. j. Ut efficiamini diuine conſortes nature. Ipſe quippe deus eſt deificans: tu vero deus deificatus. Sed hec ratio fortaſſis in apoſtolis et excellentibus viris locum habet: ſed quid de me qui longe diſto. Attende ꝙ vniuerſaliter ait. Ego dixi dij eſtis et filij excelſi omnes: vt nullum ab iſta deitate excipiendum deus oſtenderet. hec Anſel. Et ponit exempla de ligno: plumbo et ferro in ignem poſitis: quorum vnum altero magis ignitum ſit cum ignis totum penetrauerit: nullum tamen eorum fit ignis: ſic in patria vnuſquiſq; deificatus erit ex dei vnione: attamē vnus alio beatior: nullus tamen dicitur deus per eſſentiam: ſed per participationem vt ſic cuiq; pro modulo ſue vnionis propinquioris ad deū deitatis nomen et honor vnicuiq; impendatur. Poteſt autem ſpecialius beatorum honor contemplari conſiderando ſeptez excellentias honoris ſeu ſeptem dignitates earum.

Septez btōrum dignitates.

Pria dignitas. ¶ Prima eſt dignitas regalis amicicie: ſunt enim amici ſummi regis. Joh. xv. Johan. xv. Jam non dicam vos ſeruos ſed amicos meos. grego. Grego. Penſate quanta dignitas eſt eſſe amicos chriſti. pſal. Pſal. Nimis honorati ſunt amici tui deus.

Scḋa dignitas. Pſ. ¶ Secunda eſt dignitas regalis domus ſeu familie: ſunt enim de domo et familia ſummi regis Ephe. ij. Jam nō eſtis hoſpites et aduene: ſed eſtis ciues ſanctorum et domeſtici dei. pſal. Beati qui habitant in domo tua domine.

Tertia dignitas ¶ Tertia eſt dignitas ſpecialis intimitatis. Erit eniz deus mirabiliter ſpeciali quodammodo intimus cuilibet beatorum per illapſum ineffabilem a deo vt quaſi vnum ſint ipſe deus beatificans ⁊ ipſe beatus. corin. quinto. Qui adheret deo vnus ſpiritus eſt. Tunc verificabitur illud apo. vigeſimo primo. apo. xxj. Ecce tabernaculum dei cum hominibus et habitabit cum

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eis. ¶ Quarta eſt dignitas commenſalis vnitatis. Erunt enim dei commenſales. Luc.xxij. Diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pater meus regnum vt edatis et bibatis ſuper menſam in regno meo. ¶ Quinta eſt dignitas diuine filiationis: ſunt enim filij dei et in hac filiationis dignitate confirmati. Joh.j. Dedit eis poteſtatem filios dei fieri. Ro.viij. Qui ſpiritu dei aguntur hi filij dei ſunt. j. Joh.iij. Uidete qualem charitatem dedit nobis deus vt filij dei nominemur et ſimus: quod licet etiam verum ſit de iuſtis viatorib⁹ id eſt ipſis tamen non eſt certa neqꝫ firma huiuſmodi filiatio ſed amiſſibilis: ſed in beatis eſt omnino confirmata. ¶ Sexta eſt dignitas celeſtialis hereditationis ſunt enim heredes celeſtis hereditatis et in actuali poſſeſſione certa ⁊ firma huiuſmodi hereditatis. ro.viij. heredes quidem dei: coheredes autem chriſti. ¶ Septima eſt dignitas regalis ſublimitatis ſunt enim omnes reges: nam cuilibet datur corona regia et regni non terreni ſed celeſtis plena poſſeſſio. Unde deo de quolibet beato dici poteſt illud pſal. Poſuiſti in capite eius coronam de lapide precioſo. Et luc.xij dicitur. Nolite timere puſillus grex quoniam complacuit patri veſtro dare vobis regnum. Et matthei vigeſimoquinto. Uenite benedicti patris mei poſſidete regnum. Et mat.v. Beati pauperes ſpiritu qm̄ ipſorum eſt regnum celoꝝ. Reduc ſi vis illos ſeptem honores ad tres. Primus eſt honor ſpecialis familiaritatis ſcilꝫ cum deo. ſunt em̄ eius amici domeſtici ⁊ cõmẽſales. Secũd⁹ eſt honor filialis dignitatis: quia ſunt filij dei ⁊ ideo heredes dei ⁊ coheredes xp̄i. Terti⁹ eſt honor regalis ſublimitatis ſunt em̄ reges nõ terreni ſed celeſtes. nõ temporales ſed perpetui: non militantes ſed quieti. Pẽſate quãta eſt dignitas: quantus honor: q̄ta gloria: regem eſſe celeſtis ⁊ eterni regni vna cum ipſo xp̄o. Nec ꝓpterea qꝛ plures ſunt hui⁹ regni poſſeſſores: eſt vniuiuſqꝫ portio minor quemadmodum in regnis temporalibus contingit ſed potius maior propter mutuam charitatẽ qua vnuſqꝫqꝫ bono alterius vt proprio gaudet ⁊ delectatur. Magna profecto dignitas ſic ipſi domino xp̄o cõregnare: ſic ſocium eſſe xp̄i in poſſeſſione celeſtis regni. De quo dicit apoſtolus .ij. thimo. ij. Si ſuſtinemus ⁊ cõregnabimus. Et aduerte quomõ he predicte ſeptẽ dignitates ſe habent per ordinẽ in excellentia: ſecũda em̄ eſt excellẽtior prima. ⁊ tertia ſecũda. ⁊ ſic conſequenter. De honore autẽ tã excellẽti beatorum dicit aug. Ibi erit ver⁹

Quarta digni tas. Quinta digni tas. Joh.j. Sexta dignitas. Septi digni tas. Ps. Luc.xij. Matth. xxv. Augu.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

honor: qui nulli negabitur digno: nulli conferetur indigno. Attende fidelis aīa ꝙ inextimabilis erit honor a ſummo rege regum manu ꝓpria coronari ⁊ dyademate perennis glorie decorari non in huius mūdi ſterquilinio ſed in celi palatio: in conſpectu innumerabilium angelorū ⁊ ſanctorum oīm immortalitatis ſtola veſtiri ⁊ regalibus indumentis prefulgidis adornari. Unde ſap. v. dr Accipiēt regnum decoris et dyadema

Sap. v. ſpeciei de manu domini.

TErtio contēplemur ꝙ deſiderabile ſit illud gaudiū qr prorſus eſt interminabile. vnde dr vita eterna. mat. xxv. Et gala. vj. Qui ſeminat in ſpū metet vitā eternaz. Et. j. pe. v. Deus oīs gratie vocauit nos in eternam gloriam ſuam. Eſt aūt gaudiū illud eternum ſine in

ysaie. terruptione. yſa. xxxv. Leticia ſempiterna ſuper capita eorum.

xxxv. Et yſa. lviij. Requiē dabit tibi dñs deus ſemp. Item ſine dimi

yſaie. l nutione. Aug. in ſol. Ibi gaudium nunꝙ decreſcit. Item ſine

viij. amiſſionis formidatiōe. pūer. j. Qui me audierit abſꝙ timore

puer. j. requieſcet et abundātia perfruetur terrore malorum ſublato.

yſaie. x Et yſa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine in ta

xxij. bernaculis fiducie.

¶ Sequitur de gloria cōſubſtantiali beatorum.

Scda ꝑncipalis glīa btōrū.

SEcunda principalis gloria beatorum dicitur gloria conſubſtantialis que cōſiſtit in glorioſa diſpoſitione ſeu dotatione corporis: que ſm Rich. in. iiij. diſ. xlix. dicitur gloria cōſubſtantialis reſpectu aīe que

Circa glīaz cōſubſtantialē btōrum triplex myſterium pncipale contē plandū.

gliam gloriam ſubſtantialē hʒ licet dici poſſit gloria ſubſtantialis corporis: qr ſine illa nō pōt corpus eſſe beatū. Et circa hāc glīam cōſubƀalē triplex erit ꝑncipale myſteriū cōtēplandū. Primum de beatorum corporum dotatione. Secundum de beatorum corporuz perfectione. Tertium de beatorum corporum communicatione.

Primuz myſterium.

PRimum ergo myſteriuz eſt de quatuor dotibus corporum beatorum. Ubi prenotandum eſt ꝙ in eterna beatitudine inter xpm hominem ⁊ quanlibet animam eſt quoddā matrimoniū ſpūale qḋ per mr̄imoniū corporale ſignificatur. te

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſte apl'o.ephe.v.Sacramentū hoc magnū.dico aūt in xp̄o ⁊ in
eccl'ia.Dant aūt ſponſis carnalibus tria vcꝫ.Dos:donatio ꝓ
pter nuptias.et parafernalia.Dos aūt vt ſuperius dictū fue
rat eſt donatio facta ſpōſe ex parte pr̄is:⁊ hoc ad vſum ſpon
ſi ꝓpter onera mr̄imonij.⁊ dat ad mr̄imonij ſolatiū:tn̄ ad poſ
ſeſſionē ſpōſe ⁊ ſic datur ſpōſe in ꝓprietatē lꝫ ſpōſo det ad di
ſpenſationē ſiue vſum.Et tradit qn̄ ſpōſa in domo ſpōſi tradu
cit.Quis ante traductionē ꝓmittat.Et eſt dos nō q̄dcunqꝫ do
nū ſpōſe ſed p̄cipuū quaſi pr̄imoniū eiꝰ de quo viuere et ſuſtē
tari debeat.Donatio autem propter nuptias eſt quod a ſpon
ſo datur ſponſe.parafernalia vero ſunt illud: qđ hꝫ ſpōſa pre
ter dotem. vt ſunt munera ab amicis data ſponſe. Sic igit in
matrimonio ſp̄uali tota trinitas dat cuilibet btō aliqua dona in
proprietatē ad diſpenſationem tamē ⁊ vſum xp̄i ſponſi quādo
ipſa aīa beata in domū ſponſi introducit qđ fit in patria quā
uis añ traductionē ꝓmittatur que quidē dona dotes appellan
tur.Et q2 tā anima q̄ corpus xp̄o ſponſo in pr̄ia iunget.Ideo
duplices ſunt dotes aīe ſcilicet ⁊ corporis.Ibi aūt donatio pro
pter nuptias eſt gaudiū qđ habent beati in viſione humanita
tis xp̄i.parafernalia autē ſunt alia dona ſicut aureole ⁊ fructꝰ
de his aūt poſtea videbit.Nūc aūt de dotibus corporis dictu
ri ſumusqꝫ de dotibꝰ aīe ſupra diximꝰ.¶Notādū igitur impri
mis ꝙ ſicut dotes anime ſunt diſpoſitiōes anime btē per quas
anima deo perfecte coniungit tanq̄ principio vite ſue ⁊ ad ſpō
ſi amplexus indiſſolubiles introducit.⁊ ei perfecte obediēs eſt
Sic dotes corporis dicuntur diſpoſitiones corporis beati per
quas aīe perfectius coniungit ⁊ ei ſubijcit tanq̄ principio vite
ſue:et ei pfecte obedit ne ꝑ ipſum anima ab actu gl'ie retardet
Erunt igitur quatuor conſiderationes circa huiuſmodi dotes.
Prima eſt conſideratio corporalis dotationis.
Secunda eſt conſideratio originalis proceſſionis.
Tertia eſt conſideratio ſpecialis rationis.
Quarta eſt conſideratio inequalis diſpoſitionis.

Spōſis carnali bus dā tur tria. Dosq̄d ſit.

Donatio propter nuptiasq̄ ſit.

PRima igit eſt cōſideratio corp̄alis dotatiōis. Ubi cō
ſideradꝰ eſt numerꝰ ⁊ diſtinctio huiuſmodi dotū qbꝰ
ornabunt corpa gl'ioſa:q̄ ſunt quatuor videlꝫ clari-
tas:ipaſſibilitas:ſubtilitas:⁊ agilitas.Cū em̄ mate
riā oporteat ꝓportionari forme in illo ſtatu future reſurrectio
nis diſponent corpora ſcđm exigētiā ⁊ decētiam aīap.vnde ſi

Corpora glorioſa q̄tuor dotibus ornabūtur

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ent corpora damnatorū ex ordinatione diuina habebunt diſpoſitiones eorum miſerie reſpondentes: damnatorū eñ corpora demeritis eorū exigentibus et diuina iuſticia hoc agente erūt turpiſſima: fetidiſſima: debiliſſima. vt eorū viliſſimis cōditionibus ipſe dānatorꝝ aīe deſolabil'r pregrauent̄ ⁊ earū miſeria ⁊ ſuppliciū augeat̄. Ita et corpa beatorū habebūt diſpoſitiones ⁊ cōditiones glorie ſue cōdecentes. ꝑdictis corporum dānatorum in cōditionibus cōtrarias. ſic miro mō aīarum btitudini ꝓportionatas vt ipſa corpa ſic glorioſe diſpoſita ſint oīno ipſis animabꝰ ſubiecta: ⁊ pfecte obediētia nullo mō eas retardantia vel impedientia ab actu glorie: q̄nimmo ineffabiter ſublimabunt̄ ſup ſtatū cuiuſlibꝫ corpee creature: vt ſic eorꝝ dotibus glorioſis aīarum beatitudo amplius augeat̄.

Ut corpꝰ ſit oīno ſubiectum aīe: nec eam ab actu glorie ipediat q̄tuor requirunt̄.

Ad hoc autem ꝙ corpus ſit oīno ſubiectū anime: nec eaꝫ impediat ab actu glorie quatuor requirūtur quoruꝫ duo ptinent ad motū. Quo ad ſenſum eñ neceſſariū eſt ꝙ corpꝰ ſit facile receptibile ſpecierū ſenſibiliū cōuenientiū et ad hoc diſponit claritas et ꝙ non ſit receptibile paſſionū diſconuenientiū. et ad hoc diſponit impaſſibilitas. Quo ad motum autem requiritur ꝙ ipſum corpus per inclinationem contrariam ſuo motori non reſiſtat ad quod diſponit agilitas et ꝙ a corporibus extrinſecis per que mouetur ei reſiſtentia nulla fiat: ad quod diſponit ſubtilitas. De his quatuor dotibus ſimul dicit̄ Sapientie tertio. Fulgebunt iuſti et tanꝙ ſcintille in arundineto diſcurrent. Primo in fulgure claritatis ſignatur. Secundo impaſſibilitas in igne qđ eſt elementum maxime actiuum nec frigeſcere poteſt ſcđm Augu. iij. ſuper gene. Tertio ſubtilitas in ſcintillis. Quarto agilitas in diſcurſu. Quas etiam expreſſit breuiter

Math. xiij.

dominus Matth. xiij. dicens. Fulgebant iuſti ſicut ſol in regno patris eorum. vbi expreſſe tangit claritatem que principalior eſt. et alias dat intelligere per ſolem. Eſt enim radius ſolaris ac etiam ipſe ſol clariſſimus: impaſſibilis: ſubtiliſſimus ⁊

Jo. xvij.

agillimus. Pro iſtis orabat patrem dominus ieſus. Jo. xvij. dicens. Pater clarifica filium tuū ſupple in reſurrectione quatuor dotibus corporis glorioſi. et ſequitur vt filius tuus clarificet te. ſupple in membris. Licet autē chriſtus habeat excellētiſſime has quatuor perfectiones corporis glorioſi: et tres etiā ſupradictas perfectiones aīe glorioſe: tñ ꝓprie in ipſo nō ſortiuntur nomen dotis. cū ipſe ſit ſponſus: nec ꝓprie loquēdo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſit ibi ratio matrimonij. In matrimonio em̄ dʒ eſſe conſenſus
animorum: cõformitas naturarũ: diſtinctio perſonaꝝ: ⁊ de nõ
ſponſa fit ſponſa. Hec aũt. oĩa vere quidẽ ſunt inter chriſtum ⁊
animam beatam. Licet autem primum iſtorum commune ſit
angelis: et animabꝰ beatis: ⁊ xp̄o: tamẽ per ſecundũ excludun
tur angeli qꝛ non habent conformitatem in natura cum chri
ſto. Per alia duo excluditur chriſtus: qꝛ in chriſto nõ eſt diſtin
ctio perſonarum. Non enim habet humanitas in chriſto per
ſonalitatem ſed ſubſtantificatur in perſona verbi. Nec huma
nitas aſſumpta de nõ ſponſa facta eſt ſponſa. Ideo ꝓprie xp̄s
nõ dicitur habere dotes. ¶ Prima igitur dos corporis glorio Prima
ſi eſt claritas. Erunt em̄ corpora clariſſima claritate ſibi intrin dos cor
ſeca. vnde dicit apoſtolus. i. corꝝ. xv. Seminat corpus in igno porꝭ glo
bilitate ſurget aũt in gloria: qꝛ corpus noſtrũ nunc eſt opacũ rioſi.
tunc aũt erit clariſſimum ⁊ lucidiſſimum: qꝛ ſicut dicit paulus Ad ro.
ro. viij. Reformabit corpus humilitatis noſtre, cõfiguratũ cor viij.
pori claritatis ſue. Et aduerte ꝙ cũ aliquid dicatur claruʒ du Aliquid
pliciter. aut qꝛ peruium ſeu trãſparẽs ſicut vitrũ dicitur clarũ dicitur
vel aqua clara: aut qꝛ lucidũ ſicut ſol dicitꝛ clarus et ſtelle clare clarum
corpora aũt glorificata vtroqꝫ mõ erũt clara: peruia ⁊ lucida. dupl'r.
Peruia quidem: qꝛ ſicut ait grego. ſuper illud iob. xxviij. Nõ Grego.
adequabitur ei aurum. Beatorũ ciuiũ corpora ſibiinuicem et
claritate fulgent: et puritate tranſlucent: ita ꝙ vnuſquiſqꝫ mẽ
tem ab alterius oculis mẽbrorum corpulẽtia nõ abſcõdet ſed
patebit oĩm oculis ipſa etiã corporis armonia. Et augu. xxij. Aug. d
de ci. dei. Oĩa mẽbra ⁊ viſcera incorruptibilis corpis que nũc ciui. dei
videmus per vſus neceſſitatis varios diſtributa quoniã tũc
non erit illa neceſſitas: ſed plena certa ſecura ⁊ ſempiterna fe
licitas proficiunt laudibus dei. Omnes quippe qui nunc la
tent armonie corporalis numeri nõ latebũt intrinſecus et in
trinſecus per corporis cuncta membra diſpoſiti. hec ille. Dicit
tamẽ Sco. Non video ꝙ corpꝰ glorioſum poſſit peruiũ dici niſi
propter poros qui tunc tamen minores erunt ꝙ̃ nunc habea Scotꝰ.
mus per quos forte oculus propter limpiditatem videre pote
rit. Lucida etiam erunt corpora beatorum ſicut ait dñs mat.
xiij. Fulgebunt iuſti ſicut ⁊c. Nunc aĩa fidelis oculos cordis
apiat et dilatato mẽtis ſinu cõſideret ineffabilẽ pulchritudinẽ
corpoꝝ brõꝝ. Fulgebũt inqͣt ſicut ſol imo certe pluſqꝫ ſol mõ
fulgeat qꝛ fulgebunt ſicut ſol fulgebit poſt iudicium recepta

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

gloria ſua.i.imenſa pulchritudine claritatis. De qua loquēs
yſa.xxx. yſa.xxx.ca.ait.Erit lux lune ſicut lux ſolis et lux ſolis ſeptēpli
capi. citer ſicut lux ſeptē dierū. Claritas igitur corporum beatorum
ad minus excedet in ſeptuplum modernā claritatē ſolis. Immo
dicūt aliqui ꝙ pulchritudo corporis minimi ſancti erit ſepties
excedēs pulchritudinē ſolis que pro tunc erit. Et ſic pulchritu
Richar. do minimi ſancti erit quinquageſies vel fere tāta ꝗta eſt mō
pulchritudo et claritas ſolis. Aduertendum aūt ſcdm̄ richar.
ꝙ claritas in corpore glorioſo eſt ex merito volūtatis. Jō occul
tatio eius aut manifeſtatio ſubdetur imperio voluntatis. Vn̄
Augu. Aug.xix.de ciui.dei. Imperabit deus aīo et animus corpori
xix.d̄ ci. tanꝙ obedienti. Erunt itaqꝫ vt dictum eſt corpora glorioſa et
dei. peruia vt vitrum et clara vt aurum. Sunt eñ duo que cauſant
Duo in noſtro corpore obſcuritatē.ſ.materie impuritas ⁊ luminis
ſuntꝗ in paucitas ſed vtrunqꝫ tolletur et claritas dabitur perſpicua ⁊ ful
corpore gida. Licet autem claritas corporis glorioſi excedat claritatem
nr̄o cau ſolis: tamen de ſui natura non offendit viſum ſed demulcet. ꝓ
ſant ob pter quod claritas illa comparatur claritati iaſpidis. Apoc.
ſcurita xx. Ratio eſt qꝛ ſicut corpus glorioſum pati non poteſt paſſiōe
em. nature ſeu paſſione reali vt ſtatim videbitur. ſed ſolum paſſio
ne anime ſeu intentionali.i.receptione conuenientis ſolum: ita
idem corpus glorioſum ex ꝓprietate glorie non aget niſi actio
ne anime. et ſm̄ hoc magis delectat. offendit autem claritas in
quantum agit actione nature inquantum.ſ.agit calefaciēdo
et diſſoluendo organum viſus et diſgregando ſpiritus. Huic
doti claritatis apte correſpondet pulchritudo corporis que
ponitur ab anſelm̄. inter beatitudines ad corpus pertinentes.
Pulchritudo quippe eſt bonū quod naturaliter a cūctis deſide
ratur ſed in hac vita minime haberi poteſt. tunc vero erit cuiuſ
libet beati admiranda pulchritudo vt patet ex dictis. Huic etiā
Thom̄. doti aſſociari poteſt cicatricū formoſitas in corporibꝰ martyrū
De quibus dicit Thomas in.iiij.diſt.xliiij. ꝙ cicatrices vulne
rum nō erūt in ſanctis nec que in chriſto fuerūt inquantum im
Aug. portant aliquē defectum ſed inquantum ſunt ſigna conſtātie
virtutis qua paſſi ſunt ſancti pro iuſticia et fide. vt ex hoc ⁊ ip
ſis et aliijs gaudium creſcat. Unde augu.lib.xiij.de ci.dei. Ne
ſcio quomodo ſic afficimur amore beatorum martyrum vt veli
mus in illo regno in eorum corporibus videre vulnerum cica
trices que pro chriſti nomine pertulerunt: et fortaſſe videbimꝰ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

non enim deformitas in eis ſed dignitas eſt quedã. Nec tñ ſi
aliqua martyribus amputata ⁊ ablata ſunt mēbra: ſine ipſis
mēbris erũt in reſurrectione mortuoꝝ: quibꝰ dictũ eſt. Capillꝰ
de capite veſtro nõ ꝑibit. ¶ Scđa dos corporis glorioſi eſt im
paſſibilitas. Sicut eñ aīa deo fruēs deſideriũ ſuuꝫ ſentiet ad
impletũ quãtũ ad adeptionē plenariã oīs boni: ita ipletũ erit
eius deſideriũ quantũ ad remotionē oĩs mali. qꝛ cuꝫ ſummo
bono nullũ malũ põt habere locũ. Corpus igitur glorioſum ꝓ
portionabiliter aīe totũ liberũ ⁊ imune erit ab oĩ malo ⁊ quã
tum ad actũ: ⁊ quantũ ad potentiã: q̃tũ ad actũ quidē: qꝛ nul
la corruptio: nulla deformitas: nulla ifirmitas: nulla debilitas
nullus defectus remanebit in eo. q̃tũ ad potentiã: qꝛ nõ pote
rit aliquid pati qđ ſit ei moleſtũ: vel qđ ei leſionē inferat. Et iõ
erunt impaſſibilia: de qua ipaſſibilitate dicit apłus. j. cor. xv.
Seminatur in corruptione ſurget in incorruptione. Ibidem.
Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem et mortale
hoc induere immortalitatē. hmõi aũt impaſſibilitas q̃uis pri
uatiue ſignificetur: eſt tamē quidã habitꝰ ex redundãtia bea
titudinis anime in corpore creatus corpus prohibēs ab omni
paſſione cõtraria ſue perfectiõi. hoc ſentit rich. lꝫ aliter videat
ſentire ſcotus: lꝫ aũt corpora ſanctorũ ſint ex cõtrarijs compoſi
ta: talis tñ cõtrarietas ad oīmodã equalitatem et concordiã
reducetur. Eſt aũt aduertendum ꝙ triplex eſt impaſſibilitas.
Prima eſt impaſſibilitas primoꝝ parentũ in ſtatu innocētie q̃
cõſiſtebat in hoc qđ eſt poſſe nõ pati. Scđa eſt impaſſibilitas
pueroꝝ in libo: q̃ cõſiſtit in hoc qđ eſt nunq̃ pati de facto ſi tñ
in ignē ponerent: paterent. Tertia eſt impaſſibilitas corporũ
beatoꝝ: que ꝯſiſtit in hoc qđ eſt nõ poſſe pati. qꝛ etiã ſi in igne
inferni ponerent nulloꝰmõ paterent. Huic aũt doti aſſociantur
duo dona corporis que ponit anſel. lib. de ſimilitudinibꝰ vꝫ ſa
nitas et vite lõgeuitas. ⁊ fortitudinis firmitas. De ſanitate ſic
dicit anſel. Sanitate perfecta hic caremꝰ: a prima die natiuita
tis eſurimus: ſitimꝰ: ⁊ hic vnus claudus. alter ſcabioſus ⁊c. qui
buſdam tñ delinimur medicamētis ne ſumma ſit hic miſeria.
In futuro aũt ſumma ſanitas erit. de qua pſal. Salus iuſtorũ
a dño. Sed dicis vndiq̃ ſanꝰ ſum. Rñſio anſelmi. Quid dicis
o homo: tangaris fuſte ⁊ clamabis tecꝫ diſcerptuꝫ q̃rulaberis
In futuro auteꝫ abſterget deus omnem lachrimam ab oculis
ſanctoruꝫ: et iã nõ erit amplius neq̃ luctus: neq̃ clamor: neq̃

Q

Scđa dos corpoꝝ glorioſi.

j. co. xv.

Triplex eſt ipaſſibilitas

Prima.

Scđa.

Tertia.

Anſel.

Pſal.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vllus dolor que prima trāſierunt. Et non eſurient: neqꝫ ſitient
amplius: neqꝫ cadet ſuper illos ſol: neqꝫ vllus eſtus. qm̄ dexte-
ra ſua deꝰ teget eos: et brachio ſctō ſuo defendet illos. Quid
igitur nocere poterit quibus dextera dei tegumentum erit?
Qualis autem illa ſanitas (ſcio me nec meo: nec alicuius ſen-
ſu vel experimēto accepiſſe) Credere tamen licet et incunctan-
ter aſtruere ſanitatē vite future ita iugem: incommutabilē: ac
inmobilē fore vt inextimabili quadam dulcedine totum homi-
nem repleat: et oē quod alicuius in ſe viciſſitudinis: mutabilita
tis: aut leſionis ſuſpitionē pretendere queat: ꝓcul arceat ac re
Anſel. pellat. De longeuitate ſic dicit Anſel. Ibi et lōgeuitas vite erit
quā hic nullus perfecte habet moriturus: quantūlibꝫ enim vi-
uat diutius ſomnium ſibi videtur eſſe quod vixit cum moritur
hec ille. Hec autem longeuitas corporis beatitudinē perficit ⁊
conſummat. Nam ſi alias partes beatitudinis haberet et ta-
men quandoqꝫ moriendo amitteret: quid ſibi eas habuiſſe pro
deſſet? Longeuitatem autem hanc hic homo habere non pōt
qui aliquando moriendi neceſſitatem ineuitabilē habet. Sed
qui nunc bene vixerit in futuro longeuitatem habebit: quia
viuet quantum deus. Si igitur longa et ſalubris vita diligitur
ibi eſt eterna ſanitas et ſana eternitas. quia iuſti in perpetuum
viuent: et ſalus iuſtorū a dn̄o. De fortitudine corporali que im
becilitati opponitur dicit Anſel. libr. de ſimili. Fortitudo no-
ſtra hic a beſtijs ſuperatur ſed in vita futura nihil reſiſtere po
terit quin moueat et ſi voluerit euertat: nec in hoc plus labo-
rabit ꝙ oculus ſeſe mouendo. Cum em̄ angelis ſimiles erimꝰ
nequaꝙ minoris fortitudinis erimus. Sed fortaſſis queris
ad quid proderit illa fortitudo cum pro tunc nihil ſit in quo vi-
res exercere poſſimus? Qui hoc dicit. Pauca nobiſcū quid in
huiuſmodi habeat viſus humanus attendit. Attendit et vide
bit quia non ſolum de omnibus que habemus: ſed que nos ha
bere ſperamus non parū gaudemus et quaſi actu vtimur. Si
cut verbi grā. Ipſo viſu poteſtate aliqn̄ vtimur non in earū p̄-
ſentia rerū tm̄. ⁊ ita de multis hunc modum: ſic et tunc ſola for
titudis poſſeſſio grata nobis erit exultatio grādis. licet in actu
nequaꝙ ſit neceſſaria nobis cunctis in ſuo ſtatu conuenienter
collocatis. hec eadem queſtio ſi autem de velocitate: aut de alia
aliqua beatitudinis parte moueat: hac ſolutione ſi non aptio
re ſoluatur. Sic igitur iuſtus fortis erit: vt etiam ſi velit terrā

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cõmouere poſſit. hec Anſelm. ¶ Tertia dos corporis glorioſi
eſt ſubtilitas ſeu ſpiritualitas. Anima enim deo fruens perfe-
ctiſſime adherebit ei: et eius bonitatem participabit in ſum-
mo ſecundum etiam capacitatem ſuam. et ideo corpus etiam
perfecte ſubijciet anime ⁊ eius proprietates participabit quã
tum erit poſſibile in ꝑſpicacitate ſenſus et ordinatione corpo
rei appetitus et omni modo conuenienti perfectioni nature.
Ideo corpora beatorum dicuntur ſpiritualia ſicut dicit apoſto
lus primo corinthio. decimoquinto. Seminatur corpus ani-
male ſurget ſpirituale. Spirituale inq̃ nõ q꜡ fiet ſpiritus ſicut
male intelligentes dixerũt ſiue per ſpiritum intelligatur crea
tura ſpiritualis: ſiue ventus: ſiue aer: ſed quia erit ſpiritui ſi-
mile participando aliquas eius proprietates et ſubiectum
ſpiritui omnino ſicut et nunc dicitur animale non quia ſit ani
mal: ſed quia animalibus paſſionibus ſubiacet et alimonia
indiget. Sicut itaq̃ anima beata ſubtilitatem habebit intelli
gentie ardua per intellectum penetrando: ſic proportiona-
biliter erit corpus glorioſum ſubtile. hec autem ſubtilitas ſm
thom. aufert groſſiciem et terreſtreitatẽ rõne cuius ipſum cor
pus mortale eſt minime penetratiuũ: etiã ſibi reſiſtũt alia cor
pora. Scõm autẽ Rich. iiij. diſ. xlix. Subtilitas d꜡ a penetrãdi
virtute ſm ꝙ accipi põt ex ṽbis phi. ij. de gñatiõe. Res aũt ali
qua triplici de cã penetratiua eſt. primo ꝑpter paruitatẽ ma-
xime ſm latũ ⁊ ꝓfundũ. vt acus ꝯ̃uis longa penetratiua eſt.
Scdo propter raritatẽ partiũ ſeu materie paucitatẽ: ⁊ ſic aer eſt
penetratiuꝰ. Tertio ꝑpter ṽtuoſitatẽ. i. ṽtutis actiẽ magnitu
dinẽ q̃ ꝓuenit ex victoria forme ſuꝑ materiã. ⁊ ſic vinũ eſt ſub
tile ⁊ penetratiuũ multo magis q̃ aq̃. ſic etiaꝫ celũ eſt ſubtile.
Igit̃ ſm primã cãm nõ attendit̃ ſubtilitas corpoꝝ beatoꝝ q꜡
in debita ꝗ̃titate reſurgẽt. Nec ſm ſcdam q꜡ ex tali ſubtilitate
efficit̃ corpꝰ facile diuiſibile qd̃ nõ erit ĩ corpibꝰ glorioſis. Itẽ q꜡
tota materia q̃ neceſſaria ẽ ad eoꝝ ſubam ĩ eis reſurget. Et nõ
ſicut dic̃ enticiꝰ ꝯſtãtinopolitanꝰ q꜡ corpa erũt aere vẽtiſq̃ ſub
tiliora. vt refert gre. xiiij. mor. qd̃ ſicut dicit ſic ſtare põt q꜡ dñs
cũ corpe palpabili reſurrexit. Vñ lu. xxiiij. Palpate ⁊ videte q꜡
ſpũs carnẽ ⁊ oſſa non hꝫ ſicut me videtis hr̃e. Natura aũt car
nis et oſſis ꝑdictã nõ patit̃ raritatẽ. Scdꝫ igit̃ tertiã cãꝫ attẽdit̃
ſubtilitates corpoꝝ btõꝝ. Per ṽtutẽ. n. btitudis aĩe ⁊ plenã eiꝰ vi
ctoriã ſuꝑ corpꝰ. tãta. n. magnitudo ṽtutis actiue in corpe glo-

Tertia dos corpoꝝ glorioſi.

Res aliqua triplici de cã penetratiua eſt.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rioſo:ꝙ per eam multo efficaciꝰ poterit penetrare ꝙ̄ ignis vel
aer.vnde corporibus beatorum cedent abſqꝫ vlla difficultate ⁊
reſiſtentia quelibet corpora nō glorificata vt dicit guillermus
de vniuerſo libro primo ca.lj.Erit itaqꝫ corpus glorioſum ſub
tile:penetrāsſine fractione ſm̄ ſcotuꝫ.ſicut chriſtus tranſiuit ia
nuis clauſis.et poterit corpus glorificatum ſimul eſſe cum cor
pore non glorificato qꝛ ſciꝫ penetratiuum eſt ſed non penetra
Ps. bile.Unde pſ.In nomine tuo tranſgrediar murum.Huic doti
aſſociari poteſt voluptasque ponitur ab anſel.vna pars beati
Anſel. tudinis pertinens ad corpus in lib.de ſili.vbi de ipſa ſic dicit.
Si voluptatem et corporis pulchritudineꝫ ſerui dei modo nō
appetunt ſed ſummopere in hac vita vitāt et fugiunt:hoc vtiqꝫ
nō eſt qꝛ naturaliter ea non appetunt:ſꝫ ne ꝗ̄quō deū in ipſis
offendāt.Nā ſi nil offenſionis in deū ꝑ ea cōtrahi poſſet certe
ſentirēt vel ſe ab eternorum bonorum amore impediri nō per
timeſcerent:profecto iocundius in ipſis ꝙ̄ in eorū contrarijs
ſe deducerēt.Idē ibidem.Voluptatem cum in hac vita hoīes
querūt nō niſi per anxietateꝫ inuenire queūt.Cūqꝫ ad id ꝑue
nerint q̄ꝰ voluptatē putāt nō niſi laborādo ea ꝑfrui valēt.Qua
ſi etiā immoderatius vſi fuerint:rurſum eis in anxietatē cōuer
titur.Poſt hāc vero vitam aut oīmoda voluptate:aut oīmoda
replebūtur anxietate.Sicut enī ferrū ignitū quaqꝫ ſui parte cō
tinet ignē:ſic in ſe beati voluptatē.Neminē inuentū eſſe puto
qui eā vt eſt ſenſerit vel guſtauerit:vt illius ſaporē vel dulcedi
nem alijs declarare poſſit.Sit tn̄ an̄ mētis oculos poſitus exē
pli cā hō aliquis qui tā in ipſis oculorum pupillis ꝙ̄ in ſingulis
mēbris ferrū ignitū ⁊ cādens infixū habeat vt nec medulle:nec
inteſtina:nec omnino quicꝙ̄ in corpore eius cruciatus imma
nitate careat:vel eam leuius ꝙ̄ in oculis ſentiat. Quid dicaꝫ?
Anguſtiatur is?Quis ſane mētis iſtum nō exiſtimet inextima
biliter cruciari?Eodē modo ſed penitus contraria cōſideratio
ne in illa btā vita delectatio ꝗ̄dā inextimabilit̄ bonos iebriabit ⁊
inextimabili dulcedīe ſua totos eos ienarrabili ꝗ̄dā exūdātia
ſatiabit.Oculi:aures:manꝰ:os:nares:guttur:cor:iecur:pulmo
oſſa:medulle:exta ēt ipa et cūcta ſigillati ⁊ ſingula mēbra taꝫ
miraclīs delectatiōis ⁊ dulcedinis ſenſu replebunt̄:vt hō vere
totus torrente voluptatis dei potetur:et ab hubertate domus
eius inebrietur.Eſt tn̄ aduertendum ꝙ ibi nō erūt delectatiōes
carnales ſeu voluptates que cōſiſtunt in vſu corporalium cibo-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rum et venereorum quoniã iſte ad vitam animalem pertinent
et ſunt nobis brutiſqꝫ cõmunes. Hec em̄ deſeruiunt vite corru
ptibili ſed ſunt ibi delectationes puriſſime et nobiliſſime in
q̄bus cuꝫ angelis ſanctis cõmunicam⁹ vñ mat.xxij. In reſurre Matth.
ctione non nubẽt neqꝫ nubentur ſꝫ erunt ſicut angeli dei in celo xxij.
Ex his autẽ ſequitur ꝙ tunc oẽs occupationes actiue ceſſabũt
q̄ videntur ordinari ad vſum ciborũ ⁊ venereorum ⁊ ad alia q̄
corruptibili vite ſunt neceſſaria. Sola igitur occupatio contẽpla
tiue vite remanebit. Ideo dicitur lu.x. Optimam partem ele Luc. x.
git ſibi maria que non auferetur ab ea ineternum. ¶ Quarta Quarta
dos corporis glorioſi eſt agilitas. Aia em̄ que diuina maieſta dos cor-
te fruetur ipſi vltimo fini cõiuncta experietur deſiderium ſuum poris
in oĩbus adimpleturꝫ. Et qꝛ ex deſiderio anime mouet corp⁹: glioſi.
ꝯñs erit ꝙ corpus ſpiritui ad nutum obediat quo ad motuꝫ.
Iõ dicit apo.j.coꝝ. Seminatur corpus in infirmitate: ſurget in
virtute. gloſa.i.nobile et viuũ. Infirmitatem quippe nunc expe
rimur in corpore qꝛ inualidum: põderoſuꝫ ⁊ graue inuenitur
ad cõplendũ deſideriũ aĩe in motibus ⁊ actionibus quas volue
rit imperare: que infirmitas totalr̄ aufertur a corpore ex vir
tute anime deo coniũcte in corpus ꝓpriũ redũdante. ⁊ ſic erit
corpus agile. Hec agilitas ſm Thom̄. in.iiij.di. xliiij.eſt ꝑfe Thom̄.
ctio affluens ab aĩa glorificata in corpus ꝑ quã fit expeditum
⁊ habile ad obediendũ ſpũi in oĩbus motib⁹ ⁊ actionib⁹. Veriſi
mile eſt aũt ꝙ aliqñ mouebunt̃ ẽt poſtqꝫ celos aſcẽderint: et hoc
ꝓ libito ſue volũtatis vt illud qđ habent in virtute actu exercẽ
tes diuinã ſapientiã cõmendabilẽ oñdant: ⁊ ẽt vt viſus eorũ re
ficiatur pulchritudine diuerſarum creaturarũ in quib⁹ dei ſa
piẽtia eminẽter relucebit. Dicit aũt guillerm⁹ in li. de vniuerſo Guiller
glificatus hõ põt in ictu oculi diſtãtius moueri ãplius qꝫ per mus.
mille milia miliarioꝝ ⁊ hoc ſine labore quocũqꝫ. Vñ yſa.xl. Qui yſa.xl.
ſperãt in dño mutabũt fortitudinẽ: aſſument pẽnas vt aquile:
currẽt ⁊ non laborabũt: volabũt et non deficiẽt. Et aug.xxij.de Aug.
ci.dei. Vbi volet ſpũs ibi ꝓtinus erit et corp⁹. Nec tñ ꝑ hoc intẽ
dit dicere ꝙ in inſtanti illud moueat: qꝛ nec ipa aĩa per ſe de lo
co ad locũ in inſtãti moueri poſſet: ſꝫ quaſi iperceptibiliter mo
uebitur ꝓpter tp̄is breuitatẽ ſicut radius ſolis. Sĩle eſt etiã de
aĩo ꝑ imaginationẽ moto q̄ de roma imaginata in tp̄e iperce
ptibili imaginari põt pariſius. Verũtñ melior aĩa ſicut habe
bit corpus ꝑfectius: ita et mouere ipm̄ poterit velocius. De hac

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Anſel. doteagilitatis dicit anſelmus .li. de ſimi. Nūc partim agiles ſu
mꝰ ſʒ in hoc ēt a paſſeribus ſuperamur: ſʒ tūc ſicut angeli a ce
lo ad terrā dicto celerius mouebimur. Uides eñ q̄ta celerita
te ab angelo mortalis adhuc homo abachuch delatus ſit da
nieli a iudea in caldeā. Par eñ erit velocitas q̄bus ꝓmiſſa eſt
equalitas. Apoſtolus ēt q̄ corpora noſtra (q̄tacūq̄ locorum in
tercapedine ſeparata mēbratim fuerint vel diſperſa) in ictu ocu
li aſſerit reſurrectura ſatis innuit quā velocitatē eadē corpora
iā icorruptibilia ſunt habitura. Corruptibile eñ hoc ſicut ipſe
teſtatur induet incorruptionē ⁊ mortale hoc immortalitatem
Amplius cōſtat ſanctorū aīas que iā regna celeſtia tenēt nec
dum plena felicitate ꝑfrui donec incorruptibilitate ſuorum cor
porū potiātur: quā cū adepte fuerit nō eſt āpliꝰ qđ velint. Hec
itaq̄ corpa ſi eas ad ſuā felicitatē tardiores aut grauiores effi
cere deberēt: nimirū eorū ꝯſortiū potius abhorrerēt q̄ appete
rēt. Huic aūt doti cōuenienter aſſociatur libertas corporis q̄ ab an
Anſel. ſel. li. de ſimi. ponitur vna de partibus beatitudinis ꝑtinētibus ad
corpus. De qua idem ibidē dicit. Liber eſt qui cogi nō pōt ad
ea q̄ nolit: nec ꝓhiberi pōt ab eo qđ velit. Ex hoc nullꝰ integre
hic habet: ſed in futuro beatus quicūq̄ certe angelis ſimilis
efficietur eorū libertatē habebit. Et ſicut angelis nō eſt inſtrumē
tum qđ obſiſtat ac impediat: aut conſtringat cū oīa ꝑ velle ſuo
penetrēt: ſic et xp̄s clauſo prodijt ſepulchro qui et oſtio clauſo
diſcipulis apparuit cui xp̄o ſimiles erimꝰ. In illa itaq̄ vita bea
tus nihil patietur ab eo qđ nolit ſed agere ꝑmittetur quecūq̄
voluerit, hec anſel. Pꝫ igitur ex predictis q̄ ſicut aīa hoīs ad cele
ſtium ſpūum glīaz ſublimabitur vt deū ꝑ eſſentiā videat: ita cor
pus eius ad proprietates corporum celeſtiū ſublimabitur vt ſit
clarū: īpaſſibile: ſine labore ⁊ difficultate mobile ⁊ perfectiſſime
ſua forma perfectū. Et propter hoc dicit apo. reſurgētiū corpo
ra eſſe celeſtia nō q̄tuz ad naturā ſʒ q̄tū ad glīam. Sicut aūt
gloria ad quā aīa ſublimatur excedit naturalē ꝑfectionē celeſtiū
ſpirituū: ita glīa corporū beatorū excedit naturalē perfectionē
celeſtiū corporū. Erit eñ eorū claritas fulgētior. impaſſibilitas
firmior: ſubtilitas ꝑfectior: agilitas facilior et velocior.

Secunda eſt conſideratio originalis proceſſionis. Un
de ſcʒ habebit originē huiuſmodi glorioſa diſpoſitio
Boñ. corporum beatorū. Ad quod dicendū ſm btm boñ. in
iiij. q̄ ille dotes erūt a deo reformante corpus et aīa

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

glorioſa influente per redundantiam ſcilꝫ glorie anime in cor=
pus ſuum. ſicut expreſſe videtur dicere aug. ad dyoſcorũ. dicẽs Aug.
Tam potentem fecit deus aiam vt eius pleniſſima beatitudie
que in fine temporum ſanctis promittitur: redundet in inferio
rem naturam que eſt corpus non beatitudo que fruentis et in
telligentis eſt propria ſed plenitudo ſanitatis et incorruptio
nis vigor. hec ille. Unde ſicut nũc anima in corpꝰ influit qua
tuor quibus corpus caret anima abſente vcꝫ ꝙ corpus viuum
eſt coloratius: durabilius: virtuoſius: et agilius. ſic aīa glorio
ſa in ſuum corpus influens oẽs iſtas dotes ꝑficit et cõſummat.
Nã ſcḋm boñ. in breuiloquio: quia ſpiritus illuſtratus et gloriſi Boñ.
catus erit in viſione lucis eterne ideo claritatẽ ſuo corpori mi
niſtrabit. Secundo quia de dilectione diuini ſpiritus erit ſum
me ſpiritualis effectus: ideo corruptibilitatem: ſubtilitatem et
ſpiritualitatem corpori ſuo impertietur. Tertio qꝛ tentione et
poſſeſſione dei humanꝰ ſpiritus oīno impaſſibilis factus erit:
ideo ſuo corpori tã intra ꝙ̃ extra oīmodam impaſſibilitateꝫ pa
trabit. Quarto qꝛ ex iam dictis ſpiritus promptiſſimus erit ad
tendẽdum in deũ: ideo corpori glorioſo ſummam agilitatẽ com
municabit vt ſic per quatuor dotes ſit corpus ſpiritui confor=
matum atꝙ̃ ſubiectum et ipſi celo aſſimilatum vt ſic totus hõ
in regione viuorum collocetur.

T Ertia eſt cõſideratio ſpecialis rõnis. quare. ſ. ⁊ quo
merito ſic ꝑmiabũtur bti in corporibus ſuis. Circa
qḋ notãduꝫ ꝙ lꝫ quatuor corporum dotes redundẽt
ex ſubſtãtiali glia aiaruꝫ q̃ pricipalr datꝛ ꝓpter meri
tum theologaꝝ virtutũ: nihilominus tñ qꝛ iuſti fuerũt in quat
tuor virtutibꝰ cardinalibꝰ exercitati: ideo predictas quattuor
dotes merito cõſequũtur. ¶ Primo enim temperãtia facit ho
minem luminoſuꝫ in vita preſenti: in abundãtia illũ refrenãdo
et in proſperis humiliãdo. Iuxta quod dñs ad hãc virtutẽ in Mat. v.
ducẽs mat. v. dicit. Sic luceat lux veſtra corã hoibus vt videãt
opera veſtra bona. ⁊c. propter hãc igiť tã ſplendentẽ virtutem
corpus claritate exornabiť. Itẽ qꝛ per virtutẽ tẽperãtie. per ab
ſtinentias ⁊ vigilias corpꝰ maceratur ⁊ palleſcit ⁊ quodãmodo
nigrum et deforme efficitur: iḋ iuſtũ eſt vt ꝓ pulchritudinem et
claritatem glie remuneretꝛ. Nec dubiũ ꝙ̃to ampliꝰ macerabiť
corpus in pñti vita ꝓpť amoreꝫ dei: tãto clarius ⁊ pulchriꝰ erit
in gloria celeſti. ¶ Scḋo virtus fortitudinis voluntate ⁊ ope ſe

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

exercet ꝓpter diuinū amorẽ ſuſtinere labores ſicut ap̄lis dictū
eſt. Eſtote fortes in bello ⁊ pugnate ⁊c. Jō digne merent acq̄rere
corpori fortitudinẽ immortalẽ q̄ paſſibilitas noiat. Jtẽ ꝑ virtu
tẽ fortitudinis multa paſſi ſunt aduerſa ⁊ pati ꝓ̄pti fuerūt ꝑ
pter deū: iō merito eis cōferẽt corporis impaſſibilitas. ¶ Tertio
prudẽtia multā ſubtilitatẽ in hoĩe operatur. Nã primo tribus
tp̄ibus mẽtẽ illi⁹ ſubtiliãdo extẽdit vt de p̄terito doleat: d̄ p̄nti
Mat.x. ordinet: de futuro diſponat iuxta diuine volūtatis regulã ſm q̄
dn̄s dicit mat.x. Eſtote prudẽtes ſicut ſerpentes ⁊ ſimplices ſi
cut colūbe. Scd̄o mẽtẽ ſubtili liberalitate diſponit circa tp̄alia
bona prudẽter diſpenſando tp̄alia ꝑ eternis iuxta cōſiliū xp̄i
mat.vj. Theſaurizate vo. the. in celo. Tertio ſubtiliter regit cor
pus ſibi ſola neceſſaria miniſtrãdo ⁊ ſuperflua denegando iu
Lu.xxj. xta xp̄i monitionẽ lu.xxj. Attẽdite aūt vobis ne forte grauent
corda vr̄a a crapula ⁊ ebrietate ⁊ curis hui⁹ vite. Quarto ſub
tiliter mẽtales cogitationes cōponit pro bn̄ficiis iam receptis
gr̄as agẽdo: diuinã iuſticiã timẽdo: ⁊ in dei mia ſperãdo q̄ vt
dicit ps̄. Bn̄placitū eſt dn̄o ſup timẽtes eū: ⁊ in eis q̄ ſperãt ſup
mia ei⁹. Un̄ talis prudentia in talib⁹ ſubtiliter exercitata corpo
ri ſuo ꝑpetuitatẽ ſubtilitatis acquirit. ¶ Quarto iuſticia in ho
mine exercitata vnicuiq̄ tribuit ſua. Pro ſummo creatori red
Matth. xxij. dit dilectionẽ: obedientiã: gloriam ⁊ honorem ſicut mat.xxij. d̄r.
Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo. ⁊c. c. ã. res tẽporales
ſupra corp⁹ ⁊ ſupra alam. Scd̄o reddit ip̄i homini in quo eſt de
Jo.xij. ſpectionẽ ſicut dn̄s ait io.xij. Qui odit aiam ſuã in hoc mūdo in
Luce.x. vitã eternã cuſtodit eã. Tertio ꝓximo dilectionẽ iuxta illud lu
ce.x. Diliges ꝓximū tuū ſicut teipſum. Quarto cuilibet alteri
Ps̄. creature delectationẽ ꝓpter deū ſicut ps̄. ait. Delectaſti me dn̄e
Prouer. xv. in factura tua. Et ſic talis eſt ꝑfecte iuſt⁹. Un̄ ꝓuer.xv. Jn abū
dãti iuſticia virt⁹ maxia eſt. Jō cū talis iuſt⁹ nihil ſibi retineat
cōtra rectū iudiciū rōnis: iō iuſte ſic finaliter diſponit vt nihil
poſſit eum grauare ideo ſumma agilitate remuneratur.

Quarta eſt cōſideratio inequalis diſpoſitiōis. Ubi
conſiderãdū q̄ hmōi dotes nō erunt equales in oī
bus ſed ꝑfectiores in vno q̄ in alio lȝ difficile ſit vi
dere in p̄nti ſcl̄o modū de impaſſibilitate: ſubtilita
te: ⁊ agilitate: de claritate aūt ſatis eſt manifeſtum. Ratio autẽ
quare he dotes perfectiores erūt in vno q̄ in alio ponitur qua
druplex a btō bon̄. Prima eſt rō meriti: q̄d perfectius eſt in vno

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝙ in alio: ſed premia correſpõdent meritis ideo ꝛc. Jo. xiiij. In domo patris mei manſiones multe ſunt. Scd̃a eſt ratio premij. Nam vt dictũ eſt corporũ dotes ex influẽtia aie glorioſe oriunt. Aia autẽ glorioſior perfectiorem habebit influentiã in corpore i. cor. xv. Stella differt a ſtella in claritate. per ſtellã intelligas ad litteram corpora fulgida beatorũ. Tertia eſt ratio diuine ordinatiõis etiã ꝙtum ad eos qui equales erunt in eſſentiali gloria. Quãuiſem pueri nouiter baptizati decedentes erunt equales ꝑ ſe gloria ſubſtantiali: ex circũſtantijs tñ olo nobis occultis in preſenti vita niſi a deo reuelarentur poterit vnus alium excedere. Quarta eſt rõ cõplexiõis. Naʒ ſm ſco. in. iiij. di. xlix. erit diuerſitas claritatis etiam inter equales in gloria. Color eniʒ claritatis corporis erit clarus ſm complexiõis ſue gradum: et erit varietas colorum ita tamen ꝙ omnes colores erunt delectabiles ſecundum diuerſitatem ſenſuum et proportionem.

Jo. xiiij

Sco.

¶ De beatorum corporum perfectione.

SEcundum miſteriuʒ eſt de beatorum corporum perfectione varia ꝛ multiplici. Ubi erunt quatuor cõſideratiões cõtẽplãde.

Prima de etatibus.
Secunda de ſenſibus.
Tertia de deformitatibus.
Quarta de ſuperfluitatibus.

PRima cõſideratio eſt de etate. Ubi notandũ ſecũdũ rich. in. iiij. di. xliiij. ꝙ etas põt accipi dupl'r. Uno mõ ꝑ toto tpe ꝙ vixit homo ab inſtãti ſue formationis vſq₃ ad inſtãs ſue reformatiõis: ꝛ ſic nõ oẽs i eadem etate reſurgẽt. Alio mõ ꝑ ſtatu corpis ꝛ ꝟtutiſ. ꝙ ex ãnis i hũano corpe relinqtur. ſm quẽ modũ dicim⁹ ꝙ adã fact⁹ ẽ in etate virili. Et hoc mõ oẽs in eadẽ etate reſurgẽt qꝛ oẽs reſurgent in ſtatu corpis ꝛ naturalis virtutis quẽ habuerũt vel habuiſſent niſi fuiſſet ipedimẽtũ i illo tpe ꝙ de lege cõmuniter terminat mot⁹ ꝑficiẽdi ꝙ terminat cõmuniter illo tpe ꝙ xps mortu⁹ ẽ. Propterea glo. ephe. iiij. quã magr ſen. inducit in textu dicit. Oẽs in eadẽ etate reſurgẽt ꝙ xps mortu⁹ eſt ꝛ reſurrexit cuiuſcunq₃ etatis mortui fuerint. Et auguſt. xxij. de ciui. ca. xv. dicit. Quod cõmemorauit apl's de menſura etatis plenitudinis xpi ſic accipiamus dictum vt nec vltra: nec infra iuuenilem formam reſur-

Etas poteſt accipi dupliciter.
Richar.
Primo.
Secũdo
Augu.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſant corpora mortuorum: ſed in ea etate ꝛ robore vſqꝫ ad quā
hic xp̄m perueniſſe cognouimus. Perfectio enim nature tunc
habende requirit ꝙ in optimo ſtatu reſurgant.

Aīa per gl'iam ſubſtantialē glorificabit in oīb⁹ quinqꝫ ſenſibus ſpūali bus.

S Ecunda eſt conſideratio de ſenſibus. Quilibet enim
ſenſus erit in ſua perfectione. Eſt enim aduertenduꝫ
ꝙ anima per gloriam ſubſtantialē glorificabit in oī
bus quinqꝫ ſenſibus ſpiritualibus. Uidebit eni deū
per claram ꝛ facialem cognitionē: guſtabit deum per dilectio-
nem: tāget deum per adheſionem: odorabit deum per transfor
mationem: audiet deū ꝑ ſue voluntatis adimpletionē. Ex his
igit̄ quinqꝫ ſenſib⁹ ſpūalibus anime ſic gl'ificatis redundabit
gloria in ſenſus corporeos corpis glorioſi. Et q̄nto aīa magis
erit glorificata: tanto ſenſus erunt perfectiores. Pro cuius de-
claratione p̄mittēda ſunt tria notabilia. Primū eſt ꝙ ſicut dicit
tho. in. iiij. diſ. xliiij. Omnes qꝛppe quiqꝫ ſenſus erūt in actu in
pr̄ia quia erūt in ſua excellenti perfectione vt quia ſeruierunt
aīe laborando ibi premiērur. Scdm notabile eſt ꝙ q̄libet ſen-
ſus in pr̄ia cognoſcet aliqua ſingularia vel ſaltē aliq̄d ſingula
re ꝛ precipue magis excellens de qualibet ſpecie rerū ſenſibiliū
ꝓbat magiſter iohannes de tā ba. de ſenſibilibus delicijs para
diſi q꞉ ſm doctores cōiter in patria plus reſtituetur q̄ꝫ in para
diſo adam perdidit ſed in paradiſo fuiſſet cognitio rerū ſenſibi
lium igitur ꝛc. Tertiuꝫ notabile eſt ꝙ q̄uis poſt hanc vitā nō
erunt quedā ſenſibilia puta aīalia: plāte ꝛc. Per influxas tn̄ ſpe
cies ſenſib⁹ a deo mediāte intellectu pn̄t veriſit̄r in pr̄ia videri
ſenſibilia p̄terita nō exn̄tia ſicut ꝛ intellect⁹ ſm tho. in aīa ſepa
rata intelligit intelligibilia ꝑ ſpecies influxas. Et hanc ſenſa-
tionē nec ſit⁹: nec diſtātia: nec abſentia ſenſibilis impediet: nec
interpoſitio. Cū hoc tn̄ oēs quinqꝫ ſenſus ſentiēt in pr̄ia ſua ꝓ
pria obiecta per ſpecies receptas a ſenſibilibus pro tunc exi-
ſtentibus. Itē illud qđ dictuꝫ eſt probatur per tho. in. iiij. di. xl.
que vl. d. A btis nihil abſtrahi dꝫ quod ad perfectionē beatitu
dinis ꝑtinet ſꝫ ſentire ꝑ ſpecies influxas ꝛ nō ſolū ꝑ receptas
eſt huiuſmodi igr̄ ꝛc. ¶ His premiſſis explicāda eſt gl'ioſa per-
fectio ſenſuum exteriorꝝ. Et primo in viſu. Uidebit itaqꝫ ocul⁹
bti quinqꝫ in gn̄e rōne quorꝝ ſummū gaudiuꝫ habebit. Prio nō
exn̄tia poſt iudiciū vt flores: aīalia ꝛ ſimilia per ſpecies a deo in
fluxas. Ptꝫ q꞉ illa vidiſſet in ſtatu innocētie ſed in pr̄ia pl⁹ vide
bit. Scđo videbit mundū ꝓ tūc ſenſibilē in quatuor elemētis

Thom.

Oculus bti. videbit quiqꝫ in gen̄.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tunc purgatū ꝛ in corporib⁹ celeſtib⁹ innouatū ſtellis ſcȝ ꝛ pla‑
netis ꝛ hmōi ꝛipm celuȝ empyreum delectabiliſſime ordinatuȝ
de quibus dicturi ſumus inferius deo dāte. Tertio videbit cor‑
porum beatorum tunc pulchritudinem: de qua pulchritudine
ſupra dictum eſt. Quarto videbit dānatos in inferno vt ꝓbat
tho. in. iiij. diſ. vl. Nam yſa. vl. dicitur. Egredientur ꝛ videbunt
cadauera virorum qui preuaricati ſunt in me. Glo. Electi egre‑
dientur intellectiua vel manifeſta viſione vt ad laudeȝ dei ma‑
gis accendantur per hoc enim eis ſua beatitudo magis cōpla‑
cebit. Nihil autem a beatis abſtrahi debet quod ad perfectio‑
nem beatitudinis pertineat. Et ꝗuis corpora dānatorum ſint
turpiſſima tn̄ viſio beatoꝝ ſicut ꝛ dei ꝑ hoc nō offendet: aut lede‑
tur: nec pro tunc beati compatientur damnatis quia ſumme ſe
conformant diuine voluntati que punit damnatos. ſed de pe‑
nis damnatorum gaudebunt non inꝗ̄tum ſunt pene et afflicti‑
ue ſed inꝗ̄tum iuſte conſiderantes in eis ordinem diuine iuſti‑
cie ꝛ ſuam liberationem. Unde. pſ̄. Letabitur iuſtus cum vi‑ Pſ.
derit vindictam. Quinto videbit humanitatem xp̄i in iudicio ꝛ
ſemper. lu. xxj. Tunc videbunt filiuȝ hominis venientem in nu‑ Lu.xxj.
be cum poteſtate magna ꝛ maieſtate. ¶ Eſt autem hic notan‑
dum ſecundum iohannem de tambaco vbi ſupra ꝙ in quoli‑ Johannes de tābaco.
bet ſenſu multitudo delectabilis cauſabitur in patria ex ſex
videlicet ex reſtitutione commodi naturalis: ex melioratione
obiectorum: ex acumine potentie ſenſitiue: ex diuerſitate ſen‑
ſibilium: ex coniectura deitatis per ſenſibilia. Et ex hoc ꝙ
nec diſtantia impedit: nec ſitus: nec interſticia: et hoc eſt ve‑
rum quo ad ſpecies influxas ſed receptas ſpecies ſenſus ad‑
huc valde a remotis ſecundum thomam percipiet. Exem‑
pli gratia in propoſito de viſu. Sex faciunt ad eius perfe‑
ctiſſimam delectationem. Primo reſtitutio commodi naturalis
quia in ſtatu innocentie tantum commodum habuiſſet de lu‑ Sex faciūt ad ꝑfectiſſimaȝ viſ⁹ delectationem.
mine lune ſicut nunc de lumine ſolis. ſtatus autem glorie perfe‑
ctiora reſtituet perdita in paradiſo. Secundo obiectorum me‑
lioratio in augmentatione lucis: in clarificatione coloris: in con‑
uenientia membrorum et corporali pulchritudine beatorum
qui colorati erunt candido et rubicundo puriſſimis coloribus
ſecūdū optime cōplexionis conueniētiam: eruntꝗ̄ eoruȝ corpo‑
ra terſa et polita atꝗ̄ pulcherrima. Tertio acumen viſus et
claritas oculorum que tamen maior aut minor erit ſecūduȝ me

rita vie tunc ağit oĩa lumina mulcebũt oculos ⁊ non ledent. Et notãdũ pˀmo. de tãbaco vbi prius: ꝙ ſi hõ nõ equal'r meruit ſe cundũ viſu3: ⁊ ſcđm auditũ ⁊ ſic de aliis ſenſibus: ſcđm hoc ma gis vel minꝰ meliorabunt organa vel obiecta illius vel alterꝰ ſenſus qđ de obiectis verũ eſt ſaltẽ ſcđm effectũ ſc3 cõmodi vel delectationis. Quarto diuerſitas viſibiliũ q2 per ſpecies rece ptas videbimus oẽs ſpheras celoꝛu3: oẽs ſtellas: omnia elemẽ ta: oĩa ſanctoꝛũ infinita qđdammõ corpoꝛa ⁊ damnatoꝛũ. Et p ſpecies influxas de qualibꝫ ſpecie animaliũ: plantarũ: lapidũ: roſarũ: violarũ ⁊ mineralium videbimus aliqua vel de quali bet ſpecie excellentiſſimũ illiꝰ ſpẽi q2 talia in ſtatu innocentie habuiſſemꝰ. Quinto viſio deitatis in creatura ꝑtũc exiſtente

Tho. Nam vt dicit tho. in. iiij. diſ. xlix. Uidebit oculus deitatẽ ſicut viſibile ꝑ accidẽs cũ ex vna ꝑte oculus corporalis tantã gl'iam dei inſpiciet in corpoꝛibus ꝑcipue gl'ioſis ⁊ maxime in corpo re xpi: ⁊ ex parte alia intellectꝰ tã clare videbit deũ ꝙ in rebus corpoꝛalibus viſis deus percipiet ſicut in locutione percipit vi ta. vnde aug. de ci. dei. dic. Ualde credibile eſt ſic nos viſuros tunc mundana corpoꝛa celi noui et terre noue. vt deu3 vbiqꝫ preſentem: vniuerſa corporalia gubernantẽ perſpicuitate cla riſſima videamꝰ: modo ſicut inuiſibilia dei ꝑ ea que facta ſunt intellecta conſpiciunt: ſed ſicut hoĩes moꝛ vt aſpicimus nõ cre dimus viuere ſed videmus. hec aug. ⁊ tho. ¶ Sexto q2 nec di ſtantia: nec interſticium: necꝫ ſitus viſum impediet. Uidebit itaqꝫ corpoꝛalis viſus omnia intra ſicut extra ⁊ coꝛda ⁊ corpo ru3 harmonias: atqꝫ interioꝛẽ corpoꝝ diſpoſitionẽ. vnde com mentatoꝛ ſuper angelicã hierarchia3 di. poſtqꝫ ieſus refoꝛma uerit corpus humilitatis noſtre configuratum corpori clarita tis ſue in illa beata immoꝛtalitate ſanctoꝛũ corpoꝛa ſibiinuicẽ erunt fulgentia et puritate tranſfulgentia. Item videbit ocu lus ſubtus ſicut ſupꝛa: de lõge ſicut de ꝓpe: minima ſicut ma gna: retro ſicut ante nõ ſe vertendo: ſuperioꝛa oculos nõ leuã do: inferioꝛa oculos nõ inclinando: diuerſa obiecta et quaſi in finitos radios tanqꝫ vnum: in nocte ſicut in die. et ſine vllo labo re et infatigabiliter omnia predicta videbit. Ratio predicto rum: quia corpoꝛalis viſus ſubditus erit voluntati: et tãte per

De ꝑfectiõe auditus. fectionis erit ꝙ ab extrinſeco nec corrũpi poterit: nec ĩpediri. ¶ Scđo declaranda eſt perfectio auditus. Dicit. aug. ſuper il lud pſ. Exultationes dei in gutture eoꝛũ. Coꝛda et lingue eo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rum deſinent laudare deū. Itē ſm ioh. de tambaco vbi. ſ. habebunt iocunditatem cātus philomene ⁊ aliarū auiū per ſpecies influxas diuinitus auditui: qꝛ in ſtatu innocētie homo iſta habuiſſet. Ad magnitudinē aūt delectationis in auditu facient ſex predicta que de viſu tacta ſunt. ¶ Primo reſtitutio cōmodi naturalis: qꝛ ad hois pctm̄ oīa deteriorata ſunt: hō in ſtatu innocentie tantā delectationē habuiſſet ad vocē cicade ſicut modo ad vocē philomene: ſed poſt reſurrectionē reſtituet et amplius dabitur. ¶ Scdo obiectoꝝ audibiliū melioratio: que conſiſtit in verbo. ſignificatione. in organorum emūdatione. in exteriorum impedimentorū amotione. Nam quo ad primum quāto vox ē maioris charitatꝭ expreſſiua tāto delectabilior eſt. Et extima ſcdm̄ groſſam extimationem ꝙ in quorundā ſanctorū vocibus erit ſuauitas quinquageſies tāta: quanta nūc quecūꝗ naturalis et artificialis vocū ⁊ ſonorū ſuauitas. In quibuſdā centies tanta. ⁊ ſic aſcendēdo. ¶ Tertio delectationē auditus auget perfectio auditiui organi quo ad ablationē omniū que auditū impedire poſſent. ¶ Quarto multitudo et varietas audibilium. ¶ Quinto qꝛ per accidēs in vocibus et ſonis audiemus deum in omnibus. ¶ Sexto qꝛ nec diſtantia: nec interſticiū: nec ſitus ſonum impediēt.

De perfectione olfactus

¶ Tertio cōſideranda eſt perfectio olfactus. vnde dicit tho. in. iiij. diſt. xliiij. Odor erit in patria: cū eccleſia cantet ꝙ odoris ſuauiſſimi erūt corpora ſanctorum. Erit quippe in corporibꝰ glorioſis odor in ſua vltima perfectione nullo modo per humidū ſuppreſſus et tñ immutabit ſpūali immutatiōe. Nec ſolū odorabimus odores corporū beatorum ſed etiā per ſpēs influxas odorabimus balſamū: cynamomum ⁊c. nec ſolum excellentias odoꝝ ſicut cōtingit ꝑpter nimiā humiditatē cerebri: ſed etiā minimas odoꝝ differētias percipiemus. Imaginandū eſt aūt corpus cuiuſlibet beati velut quoddam corpus cōpoſitum ex roſis: lilijs et ſimilibus optime redolētibꝰ nutritū cynamomo et ſumme odoriferis et punctū balſamo ⁊ optimis vnguētis. Ad magnitudinē aūt delectatiōis in odoratu ſex faciēt ſcꝫ reparatio naturalis cōmodi ⁊ melioratio obiectoꝝ: qꝛ ſcdꝫ groſſam extimationē erit odor minimi corporis glorioſi quinquageſies tantꝰ aut fere ſicut nūc quecunꝗ ſuauitas. dic de iſtis ⁊ de alijs ꝓportionalr ſicut in viſu et auditu.

De perfectione guſtus.

¶ Quarto cōſiderāda ē pfectio guſtus. Scdm̄ tho. vbi. ſ. guſtus in pria erit in actu nō ſm ꝙ eſt ſenſus alimenti.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſed quo ad iudiciū ſaporū. Et tradit magr̄ iohes vbi. ſ. modū
di. ꝙ in pr̄ia guſtꝰ erit in actu ꝑ immutationē ſpūalē ſeu intētio
nalem abſqȝ ſumptiōe ꝑ modū cibi ⁊ maſticatiōe fctā a corpi-
bus btōrū mediāte tñ ſapore eis formal'r inherēte. ⁊ ēt ꝑ ſpēs
influxas a deo delectabit' in guſtu clareti zuccare. ⁊c. Ad ma-
gnitudinē aūt guſtatiue delectatōis faciēt ſex. ſ. reſtitutio cō
modi natural'. ⁊ melioratio objectoꝝ in ordie ad guſtū. vñ ſua
uitas saporis corpoꝝ gl'oſoꝝ oēm ſaporis ſuauitatē totiꝰ hu
ius mūdi excedet: ita vt corpꝰ minimi ſcti ſit q̄nquageſies ſua
uius ꝙ̄ ſapor mellis: zuccare vel cuiuſcūqȝ alteriꝰ rei ſaporoſe in
p̄ſenti. Nō tñ dentibus maſticabimꝰ vel cōteremꝰ ſed de in
fluēte ꝑcipiemus intentional'r. De his ⁊ aliīs quatuor dicēdū
eſt proportional'r ſicut de viſu q̄ eñi dicta de viſu oīa pariter ap

De perfectione tactus.

plicari pñt ad ceteros ſenſus. ¶ Quinto cōſideranda eſt perfe
ctio tactus. Modꝰ aūt tangēdi ſm tho. vbi priꝰ talis eſt ꝙ erit
immutatio ſpūalis qualitatibꝰ tangētibꝰ ſicut ⁊ in corpore ade
fuit qḋ nec ignis vrere: nec gladius ſcindere potuiſſet. ⁊ tñ hoꝝ
ſenſum habuiſſet. Itē erit ſine oī immutatione quā ſubiectū
per ſe faciat: ſed erit per ſpēs ipſi tactui a deo influxas. Ideo
hmōi tactꝰ nō impediet' diſtantia: nec interpoſitiōe. Erūt etiā
in patria āplexꝰ et oſcula ad parētes: cognatos: amicos: ⁊ no

Bern.

tos. vt dicit iohes eps in ſer. de oibus ſanctis. Itē ber. ſer. de
omnibꝰ ſanctis. Sed tactus tales et oſcula erunt oino ſine ve
nerea cōcupiſcentia ſicut etiam in via ex naturali pietate ma
ter filiī: parentes natos et alieni oſculant' infatulos: ac maria
helizabeth amplexata eſt. Poterunt etiā per ſpecies influxas
fieri contactus mutui inter diſtantes. Ad magnitudinē aūt de
lectationis tactus facient ſex predicta. Primo reſtitutio natu
ralis. Scdo objectorum melioratio. qȝ in patria erunt corpora
terſa: polita et qualitates prime ad medium reducte tempera
tiſſime: ita vt minimus ſanctus in tangendo habiturus ſit q̄n
quageſies tantam delectationē quantā nunc quicunqȝ habet
de quocunqȝ tangibili. De aliīs dic ſicut et in ſenſibus prece
dentibus. De delectatione quinqȝ ſenſuū preſertim tactus di
cit anſel. lib. de ſimilitudinibus. Sicut ferrū ignitum qualibet

Anſel.

ſui parte cōtinet ignem: ſic in ſe beati voluptatem: hanc volu-
ptatem qȝ nemo hic ſenſit iō nec explanari pōt ꝑfecte a quoqȝ
hec ille. exemplū eſt etiā de fauo mellis qḋ in oī parte ſui mel
le penetratur. Et de bucella intincta vino optimo vndiqȝ pa-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nem penetrante. ſic voluptas patrie om̄es anime corporis ve-
nas: oſſa: medullas: art⁹ et cōplexionez penetrat. ſicut de igne
videmus in ferro ignito vt dictū eſt. Perficief igitur tactus et
inexpreſſibili iocūditate letabitur ex dulcedine quā aīa omni
bus mēbris ſuis donabit: hoc nō pōt bene intelligi: aut credi
in hac vita niſi forte ab his ꝗ per priuilegiū ſingulare exceſ-
ſiue in toto corpore. aliquam diuinam dulcedinem experi-
mentaliter experti ſunt.

Tertia cōſideratio eſt de deformitatib⁹. Om̄es quip
pe deformitates a corporibus beatorū auferentur
Omis em̄ corporalis deformitas ſm ꝙ accipi pōt
ex ſnia aug. xxij. d ci. dei ad quatuor pōt reduci qꝛ
vel eſt deformitas in colore: vel in figura: vel in diminutione
vel in ſupabundantia. Et qꝛ beati debent eſſe cōformes filio dei
iuxta illud ro. viij. quos preſciuit ⁊ ꝑdeſtinauit cōformes fieri
imaginis filij ſui: ideo nulla deformitas corporalis erit in eis
poſt reſurrectionē. Sed turpiter colorati: vt indiani ⁊ quidam
alij ad pulchꝛū colorē reducenf. Deformitas aut in figura: fa
cie vel gibbo: vel claudicate ad debitam figuram reducetur. De
formitas diminutionis ad debitam quantitatē reducetur. Et
ſuperabūdantia ad debitam quantitatem reformabif. qꝛ om-
nis deformitas ad victū nature pertinet. ſm autem aug. corpo
ra ſanctorum reſurgent ſine vllo vitio ſeruata integritate na-
ture. hec Boñ. et Richar.

Oēs de formitates a beatorum corpib⁹ auferentur.

Augu.

Quarta conſideratio eſt de ſuperfluitatibus vt ſunt
capilli vngues ⁊ inteſtina. Ubi ſciendum ſm rich.
in. iiij. diſt. xlix. ꝙ in corpore humano quedā ſunt
de principali intentione nature. alia de ſecūdaria
ꝑfectione que ſcꝫ ꝑma ꝯſeruāt. vel decorāt vt pili ⁊ vngues ꝗ
ꝑꝫ aug. xxij. d ci. dei ſunt ꝓ viri ornamēto ⁊ vtraqꝫ viſcerū reſur
gēt. vñ mat. x. vr̄i capilli capitis oēs nūerati ſunt. Nō eſt tñ in-
telligendū ꝙ oēs capilli ꝗ vnqꝫ creuerūt ſup hoiem etiā p raſu
ras depoſiti reſurgāt: ſed tāti quāti ad ornatū debitū ſufficiūt.
vñ aug. in encherid. Indecorū ibi aliqd nō erit. Itē ſm boñ. vbi
ſ. Inteſtina ſunt i pulchritudine nature. vñ aug. xxij. de ci. dei
ait ꝙ in glīa ſempiterna in iteriorib⁹ viſcerib⁹ ꝗ nullū dec⁹ vidē
tur mō habere ita pulchritudo reſurrectiōis delectabif: vt oi
forme appenti ꝗ oculis placet ſm mētis iudicium preferatur.

De ſuperfluitatibus cōſideratio.

Augu.

¶ De beatorum corporum communicatione.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

De btõ rũ corpo rũ cõica tione.

TErtium miſterium eſt de beatorum corporum communicatione. Quilibet em̃ beat⁹ oib⁹ alijs beatis ꝑ quādaz emanationē quadrupliciter cõmunicat gl'iam ſuaz etiā gloriā corporis de lõge ſicut de prope per totum celorum regnum. Erunt ergo quatuor cõſiderationes. Prio in ſuauitate fragrātiſſimi odoris. Scd̃o in iocūditate melodioſiſſimi canoris. Tertio in amenitate radiātiſſimi ſplendoris. Quarto in formoſitate delectabiliſſimi coloris.

PRima eſt ꝙ q̃libet ſanct⁹ tā de lõge ꝙ̃ de ꝑpe cõicabit ſingulis btis ſingularē delectationez in ſuauitate fragrātiſſimi odoris quē quodlibet corp⁹ ſpirabit in ſumma pfectiõe. In illa tñ odoratiõe nulla erit cerebri reſolutio: aut terreſtris fumoſitas: vel euaporatio: delectabuntur autem maxime omnes in odore corporis chriſti dehinc in odore corporis virginis ſacratiſſime matris dei et deinde in odore corporum omnium beatorum.

SEcūda cõſideratio ꝙ q̃libet cõicabit tā de lõge ꝙ̃ de ꝑpe ſingularē delectationē in iocūditate melodioſiſſimi canoris ſeu vocis. Nā quilibet beat⁹ cantabit in propria corporali ⁊ ſingulari voce q̃ ab oībus particu

Apo. xix.

lariter diſcernetur. Apo. xix. Poſt hec audiui vocē quaſi tubarũ multarũ in celo dicētiũ alleluya. laus gl'ia virt⁹ ⁊ honor deo nr̃o. Laus q̄dē rõne bonitatis q̃ attribuit̃ ſpūiſctõ: gl'ia ratione ſapientie q̃ attribuit̃ filio: virt⁹ ⁊ honor rõne potētie que attribuitur patri. Cantus autem quātuncūꝗ melodioſus quorumcumꝗ muſicoꝝ in hac vita in cõparatione ad illā celeſtez muſicam eſt velut rugit⁹ ruſticorũ hic reſpectu cātoꝝ peritiſſimorũ.

TErtia eſt cõſideratio ꝙ q̃lbz btũs totā celeſtē curiā amenitate radiātiſſimi ſplēdoꝛꝭ delectabil'r illuſtrabit plus ꝙ̃ nũc itellect⁹ human⁹ cape põt. Perpēde igit̃ ſi potes quāta erit claritas ſinguloꝝ corporuz btõrũ exredūdātia claritatis ſinguloꝝ in ſingulos ⁊ vniuerſoꝝ in oēs. Nõ eſt dubiũ ꝙ quāto plura ſunt luminaria: tāto maior eſt eoꝝ refulgētia. Cũ igit̃ in celeſti gl'ia innumerabilia ſint futura corpa gl'ioſa ineffabili claritate radiātia: conſidera ſi potes

Apoca. xxi.

qual⁹ erit fulgor oīm btõrum in patria: bñ igit̃ d. b. io. apo. xxi. Ciuitas illa nõ eget ſole neꝗ luna vt luceāt in ea. Adhuc adde

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

qđ idē ait. Nā claritas dei illuminabit eā. Spūalis q̄ppe clari tas diuinitatis illumiabit aīas ꝑʒ drias meritoꝝ. ⁊ xp̄i claritas coꝛpoꝛalis illuīnabit coꝛpa btōꝝ. vn̄ ſequit̄. Et lucerna eius eſt agnꝰ. ⁊ vlteriꝰ coꝛpus cuiuſlibet beati totā illā ciuitatē celeſtem delectabiliter illuſtrabit multo āplius et perfectius q̄ꝫ ſol iſte coꝛpoꝛeus preſentem mundum illuſtrare poſſit.

Quarta cōſideratio ꝙ q̄libꝫ btūs tā de lōge q̄ꝫ de pro pe cōicabit oībus alijs ſingularē delectationē in foꝛ moſitate delectabiliſſimi coloꝛis. Nā ꝑm ſcotū qui libet habebit coloꝛē pulchꝛum ꝑm gradū cōplexio nis ſue ⁊ꝑm merita ſua. Erūt ergo coꝛpa beatoꝝ nō tm̄ lucida ſed ēt ſingulari pulchꝛitudīe oꝛnata. Et hꝰ ſnīe eſt boñ. in iiij. Rich. ēt addit ꝙ nō oēs coꝛp̄is partes in q̄libet ſctō erūt equa liter clare ⁊ coloꝛate: ſed ꝑm ꝓpoꝛtionē illā quā magis requirit coꝛpoꝝ pulchꝛitudo. Oia aūt p̄dicta reſultāt in pulchꝛitudieꝫ admirandā. Licet aūt hec cōmunicatio fiet a quolibet btō: tn̄ excellēter ⁊ ſingulariter fiet a coꝛpoꝛe xp̄i. Nā ꝑʒ ioh̄. de tābaco tractatu de delicijs ſenſibilibꝰ padiſi. Sicut viſio diuinitatis xp̄i ꝑtinet ad gaudiū ſiue premiuꝫ eſſentiale aīe: ſic ꝑceptio hūani tatis xp̄i ſiue ſenſatio ꝑtinet ad gaudiū eſſentiale coꝛpoꝛis. q: ibi eſt terminꝰ ⁊ finis ⁊ ſummuꝫ a ſenſibus humanis deſidera biliſſimū. hoc notat̄ Jo. xvij. vbi dūs ait. hec eſt vita eterna. i. btitudo eēntial': vt cognoſcāt te ſolū verū deū. ecce p̄miū eſſen tiale aīe: ⁊ quē miſiſti ieſuꝫ xp̄m: ecce eſſentiale p̄miū coꝛpoꝛis Vn̄ in ſola xp̄i hūanitate oēs ſenſus nr̄i quietabuntur vt opta re nequeāt gaudia maioꝛa: q: xp̄i hūanitas eſt ꝑfectiſſime de coꝛata p̄mijs ⁊ dotibus ⁊ decoꝛatione ſumma oim ſenſuuꝫ ſuo ruꝫ. Erit igit̄ xp̄i hūanitas viſui obiectū pulcherrimū q: hic etiā fuit pulcherrimꝰ hoīꝫ ꝑm illđ pſal. Specioſus foꝛma p̄ filijs hoīm. Cicatrices em̄ non defoꝛmāt ſꝫ vltra oē qđ de gēmis et coꝛonis cogitari pōt: decoꝛabūt ita vt deus ꝑ oibus aīabus di cat illđ cāt. iij. Egredimini filie ſyon ⁊ videte regē ſalomonem in dyademate quo coꝛonauit eum mr̄ ſua. ſ. ſynagoga. in die ſo lēnitatis ⁊ leticie ſupple egredimini ⁊ videte. Sed q̄reres quō ergo ipē xp̄s videre poterit ſuā ꝓpriā faciē pulcherrimā: Si militer quō alij ſancti ꝓprias: R̄nſio ma. io. ꝙ ꝑ ſpēs influxas hoc poſſunt vbiqꝫ ⁊ ſemꝑ. Poſſunt ēt videre ꝓprias facies per ſpecies a ſe receptas ⁊ reflexas. Poſſunt em̄ vti coꝛpoꝛibꝰ glo rioſis alioꝝ vel ēt manibꝰ ꝓprijs leuādo eas añ oculos tanq̄ꝫ

Scotus

Richar.

Joh. de tābaco.

Jo. xvij.

Ps.

Cā. iij.

Queſtio pulcher rima.

R̄nſio.

R

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſpeculis mūdiſſimis: qr ſm gre. Corpora glioſa ſunt trāſparen

Grego. tia ⁊ polita. Itē erit xps auditui nr̄o obiectū iocūdiſſimū ita vt ꝓbuz vnū amoroſum alteri amicabil'r allocutū p dulcedie mortalis ſufferre nō poſſet qui cor eius p dulcedine liquefactū ⁊ reſolutū deficeret niſi miraculoſe deꝰ vellet aliquē cōſeruare. xps itaqꝫ ſimul loq̄ poterit ⁊ cātare optimis regulis artis muſice ⁊ alia habebit in ſummo q̄ creature btē habebūt ſolū pticipatiue ab eo. De guſtu: tactu ⁊ olfactu contēplare ſicut. ſ. dictū eſt de alijs. Dūmodo nobiliſſime xpo attribuas. Amplexꝰ ēt caſtiſſimos xps in pr̄ia nemini negabit q̄ hic dulciter a deuotis ſe permiſit tangi ⁊ quoſdā eſt āplexatus vt pꝫ in die reſurrectionis de mulieribꝰ accedētibus q̄ tenuerūt pedeseius. Et mat. ix. dr.

Mat. x. Jeſus accipiēs puerū: quē cōplexus eſſet ait illis. quiſquis vnū ex his pueris recepit me recipiet. Et math. x. Sinite paruulos venire ad me ⁊c. ſequit. ⁊ cōplexās eos bn̄dicebat eos hoc iohānes de tābaco. ¶ Sequit de glia accidētali beatorum.

Tertia ꝑncipal' gloria btōꝝ. Augu. Tertia pꝛīcipalis gloria btōꝝ dr gloria accidētalis q̄. ſ. haber pro obiecto bonū creatū. ſ. amorē proprium ⁊ cōmunē actiuuz ⁊ paſſiuū inter ſctōs exiſtentē. de q̄ pſal. admirans ait. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habitare frēs in vnū. Dr autē accidētale premiū qr nō eſt de rōne eēntiali btitudinis ſic noſtre Vn̄ aug. li. cōfeſſ. ad deū loquēs ait. Btūs eſt qui te ſcit ēt ſi illa neſciat. qui vero te ſcit ⁊ illa nouit nō propter illa beatior ſꝫ ꝓpter te ſolū beatus. Triplex aūt miſteriū de hac gloria tangit in predictis verbis pſalm. Primum eſt glorioſe ſingularitatis. Ibi. Ecce q̄ bonum. Secunduz eſt glorioſe iocunditatis. Ibi. et q̄ iocundū. Tertium eſt glorioſe ſocietatis. Ibi. habitare fratres in vnū.

Primum ergo myſteriuz eſt glorioſe ſingularitatis beatorū q̄ eſt in tribus premijs accidētalibꝰ. ¶ Primū eſt aureola. ¶ Secundum palma. ¶ Tertium fructus.

Aurea ⁊ aureola differunt. Primū ergo myſteriū aliquorū btōꝝ dr aureola. Vbi notādū ꝫ tho. ⁊ alios doctores in. iiij. di. xlix. Differunt aurea et aureola. Nā aurea eſt premium ſiue gaudiuz ſubſtantiale quod de deo immediate haber

aīa in ſuperioꝛib⁹ virib⁹ qđ ſcʒ cōſiſtit in viſione dei clara ꝛ frui
tione ꝛ certitudine tētionis. Aureā hāc meremur hic ꝑ qđcūq;
certamē cuiuſcunq; tentatiōis quā ex charitate vincim⁹. Jux
ta illud apoſtoli. Nō coronabitur niſi qui legitime certauerit.
Aureola vero eſt gaudiuʒ anime de operib⁹ a ſe factis que ha Aureo
bent rationem victorie excellētis xp̄iformiter facta. vel ſic. eſt p̄ la diffini
mium de operibus perfectionis quib⁹ homo xp̄o maxime con: tur.
formatur ſecūdum perfectam victoriā. Et hanc aureolā mere:
mur aut martyꝛio: aut doctrina: aut virginitate. Ex quib⁹ p3
q̄ tā aurea q̄ȝ aureola ſunt principaliter in aīa. Sed ſicut ex eſ
ſentiali premio qđ eſt aurea redūdat in coꝛpus bti quidam de
coꝛ q̄ eſt gloꝛia coꝛpoꝛis ſeu dos coꝛpoꝛis quadruplex: ſic etiaʒ
ex aureola reſultat aliquis decoꝛ in coꝛp⁹ repreſentatiuus ſpe
cialis triūphi de quo gaudet aīa vt p̄dicatoꝛis in oꝛe: virginis
in illa parte: martyꝛis in cicatrice vel in aliqua parte coꝛpoꝛis ſe
cūdū gen⁹ martyꝛij: ita vt ſtati ex aſpectu coꝛpis ſciatur qualis
quiſq; fuit martyꝛ aut virgo: aut doctoꝛ ſeu predicatoꝛ. Sicut er
go due quodāmodo ſunt auree: ſic etiā due aureole de eadē vi
ctoꝛia. vna in aīa: alia in coꝛpoꝛe per redundātiā. Et q2 idē op⁹
meritoꝛiū aliquādo habet duo bona. vnū quia fit ex charitate
aliud q2 excellēter fit ꝛ victoꝛioſe puta martyꝛiū ꝛc. idcirco etiaʒ
duplex habebit p̄miū ſcʒ aureā ꝓpter primū ꝛ aureolaʒ ꝓpter
ſcdm. Premiuʒ autē coꝛreſpondens merito ratione charitatis
quātūcūq; ſit paruū eſt maius quolibet premio coꝛreſpondēte
actui ratione ſui generis. Jdeo dr̄ aureola diminutiue reſpectu
auree. Dicitur aūt aurea premiū eſſentiale ꝑ ſimilitudineʒ ad
coronā aureā ꝓpter tria. Pꝛio propter meritū cui debet qđ eſt
charitas ſm cui⁹ magnitudinē erit dignitas auree. Charitas
em̄ q̄ virtutū eſt nobiliſſima in auro denotat qđ eſt metalloꝛuʒ
excellentiſſimū. Secūdo ꝓpter donū. Nam ſicut corona aurea
debetur filio regis: ſic per hoc premium ſublimantur iuſti ad
hereditatē regni eterni in quo quilibet btūs rex erit. Mat. xxv Matth.
Uenite bn̄dicti patris mei poſſidere regnū ꝛc. Tertio propter xxv.
ipm p̄miū q2 ſicut in corona q̄ȝtū in ſe eſt nō eſt reperire princi:
piū: neq; finē: ſic i p̄mio ſctoꝝ qđ de⁹ ē nō ē pricipiū: neq; finis
Jtē q2 ibi creatura rōnalis ſuo pricipio a quo exiuit ꝯiungit: ſi
cut corona q̄ circularis eſt ad eundem punctum a quo incipit
terminat. vnde ꝑ hoc premium efficit hō particeps diuinitatis
Aureola igit dr̄ diminutiue reſpectu auree q2 eſt multo minus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

premium. Figura eſt aũt exo.xxv. vbi ſupra tabulã archã ope
riẽtem fuit labiũ aureã habẽs coronam altam quattuor digi
tis. et ſequitur. et ſupra illam alteram coronã aureolam.

Tria neceſſaria ſunt ad hoc ꝙ aliqͣs cõſeqtur aureolã martyrũ proprie dictam.

Aureola trib⁹ hominũ generibus datur.

¶ De aureola autem tria ſunt hic conſideranda.
Primum quibus datur.
Secundum quare illis datur.
Tertium quomodo aureole inuicem comparantur.
¶ Primo ergo cõſiderem⁹ quibus dat̃. Ad qḋ dicẽdũ ſm dicta
doctorꝫ ꝓſctõꝶ ꝙ datur tribuꝫ hoim generibus. primo mar
tyribus q̃ propter cãꝫ iuſtã volũtarie mortẽ ꝑpeſſi ſunt. Eſt em̃
notãdũ ſm thom̃. ꝑpe. de pa. ꝙ tria neceſſaria ſunt ad hoc ꝙ ali
quis cõſequat̃ aureolã martyrũ proprie dictã. Primo requirit̃
pena nõ quecũqꝫ ſed pena mortis. Secũdo requirit̃ cauſa qꝛ
em̃ martyr teſtis eſt in cauſa fidei: ſi quis ꝓ fide moriat̃ aut ꝓ
eccl'a vel iure eccl'ie: aut q̃cũqꝫ ꝟtute infuſa qꝛ virtutib⁹ deſpõ
ſatur eccl'ia xp̃o: oĩs hm̃oĩ eſt martyr. Unde Johãnes baptiſta
ꝓ veritate p̃dicationis. Agnes ꝓ veritate caſtitatis. Thomas
cãtuar̃. pro iuribus eccl'ie occiſi taliter martyres ſunt. Tertio
reqritur voluntas. Uñ qui dormiẽdo nunqꝫ prius volũtate ha
bita ad martyriũ inuitus occideret̃ aut fugiẽs: aut ſe defen
dens: martyr non eſſet. ꝓpter qḋ mauric⁹ cũ ſocijs ſuis arma
proiecit vt fieret martyr. Innocentes aũt non ꝑfectam rõnem
aureole habent niſi (vt quidã tenẽt) fuerit in eis vſus rõnis ac
celeratus. ¶ Scḋo dat̃ aureola virginib⁹ (ſm tho) habentib⁹
tres cõditiões. vꝫ q̃ nõ habuerũt experiẽtiã veneree volupta
tis: ꝛq̃ hoc voluntarie elegerũt: ꝛ q̃ finaliter in tali propoſito ꝑ
ſeuerauerũt. Semꝑ aũt in oĩ aureola preſupponit̃ charitas q̃
eſt auree meritoria. Si autẽ ꝓ poſitum virginitatis ſeruande
fuerit interruptum integritate tñ carnis remanẽte dummodo
in fine vite inueniatur ad propoſitũ p̃mũ rediſſe non amittit̃
aureola qꝛ virginitas mẽtis reparari põt carnis aũt nunqꝫ ſm
hiero. Si q̃ aũt ſit virgo carne q̃ tñ ꝓpoſitum nõ habuit ꝑpe
tuo virginitatẽ ſeruare: aureolã non meretur. Nõ eſt tamen du
bium quin habitura ſit ſpeciale gaudiũ de incorruptione car
nis: ſic innocentes gaudebunt qꝛ ſunt immunes a pctõ quãuis
nõ habuerint occaſionẽ peccãdi. Sed quid de illa que vi op
preſſa virginitatem carnis amiſit non mentis? ℞. ſm rich. talis
aureolã nõ amittit. Uñ beata lucia ait. Si me inuitã violari fe
ceris mihi caſtitas duplicabitur ad coronam. habebit em̃ vnã

questio.

rñſio.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

premiũ pro virginitate ſeruata: aliud pro iniuria paſſa. Tertio datur aureola doctoribus his. ſ. ſm tho. ⁊ pe. de pa. qui actu docuerũt et q̃ ex officio docuerũt: vel miſſi et qui docuerũt publice et recta intẽtione ptinẽtia ad ſalutẽ per q̃ diabolus a cordibus hoĩm expugnatur ſicut quibuſdã armis ſpũalibus. de quibus ij. co. x. Arma militie noſtre nõ ſunt carnalia ſed ſpiritualia. neceſſario tñ tribus predictis preexigitur charitas ex qua procedat doctrina. docere ſiquidẽ opꝰ eſt charitatis ⁊ mĩe magnũ. Nõ ſolũ aũt habebunt hãc aureolã qui verbis docuerũt ſꝫ ẽt qui ſcriptis. De hac aureola dicebat paulꝰ. Que eſt mihi ſpes aut gaudiũ: aut corona glorie: nõne vos añ deũ: Scdo cõſideremus quare tribꝰ p̃dictis datᷓ illa triplex aureola. R. propter triplex ſignũ triũphatiõis: donatiõis ⁊ cõformatiõis. Primo in ſignũ excellẽtis triũphationis. ſ. q2 iſti triũphaliter pſtrauerũt tres hoſtes in pugna ſpũali. Martyres vicerũt mũdũ: carnem virgines: demones doctores ſuperarũt non ſolũ in ſe ſed etiaꝫ in alijs. In huius miſteriũ tres habebãt aureolas in veteri teſtamento ſicut legitᷓ in exod. ſ. altare incenſi: archa federis: ⁊ mẽſa propoſitionis. Prima ſignat aureolã martyrum qui corpora ſua ſub altari paſſiõis imolauerũt. Scda virginũ q2 auro ſicut archa federis fuit intus et extra decorata. i. virgines mente et carne ornantur. Tertia predicatorum qui ſicut mẽſa propoſitionis miniſtrant doctrine veritatis panes. Scdo in ſignũ excellẽtis donationis. Iſti eñ tria maxima dona dño obtulerũt: ĩo his tribus aureolis p̃miantur. Primo eñ martyres obtulerunt dño ſubſtinẽtiam mortis p acerbã penã. Secũdo virgines obtulerũt carnẽ ppriã purã. Tertio predicatores obtulerũt fidei et morũ doctrinã. Obtulerũt in h tria excellẽtiſſima opera triũ potẽtiarum aĩe. Nã excellẽtiſſimũ opus rõnalis eſt veritatis p̃dicatio: ⁊ cõcupiſcibilis ꝟginitatis obſeruatio: ⁊ iraſcibilis mortis perpeſſio. 3. in ſignũ excellẽtis cõformationis. Cõformabũtur eñ xp̃o capiti in p̃dicatione: puritate ⁊ martyrio: fuit eñ doctor: virgo et martyr. hi itaq qui p cõformitatẽ ſecuti ſunt xp̃m p grãm in pñti ſclo: p adeptionẽ aureole ſequntᷓ nũc eũ p gl̃iam in celeſti regno. Vñ apo. xiiij. hi ſunt q̃ cũ mu. nõ ſunt coinquinati. vir. n. ſuntᷓ ſequntᷓ agnũ q̃cũq ierit. hoc dicit quãtũ ad ꝟgines hi ẽpti ſunt ex oĩbus p̃micie deo ⁊ agno q̃ ad martyres ⁊ in ore ipoꝝ nõ eſt inuẽ. mẽ. ſine macu. ſuntᷓ añ thronũ dei quo ad p̃dicatores. ¶ Tertio cõſideremꝰ quõ aureole inuicẽ comparantᷓ:

Beatus paulus

Apoca. xiiij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Thom. R. ſʒ thom. diſ. xlix. iiij. Simpl'r inter tres aureolas aureola
martyrū ē potior q: pugna martyrij ē fortior ſm ſeipam ⁊ vehe
mēti⁹ affugēs: poſt hāc aureola doctorū. Un̄ eccl'ia in letanijs
pfert martyres doctorib⁹: ⁊ doctores virginibus. Tn̄ q̄tū ad
aliqd. tres aureole ſe hn̄t ſicut excedētes ⁊ exceſſe. Preeminet
em̄ ſm qd aureola virginū alijs in q̄tū pugna carnis ē periculo
ſior ⁊ vicinior. ⁊ nō ſic eſt de martyrio ⁊ doctrina. Preeminet ēt
aureola doctor̄ alijs q: pugna doctor̄ verſat̄ circa intelligibi
lia. De qua apl's eph. vj. Nō eſt nobis colluctatio aduerſus car
nē ⁊ ſanguinē: ſʒ aduerſus pncipes ⁊ ptātes ⁊c. alie v'o ſunt cir-
ca paſſiōes ſenſibiles. Preterea ſicut eſt aurea maior in vno q̄
in alio: ita ⁊ aureola ēt in eadē ſpecie aureole.

SEcundū pmiū accidētale eſt palma. qd q̄dē nō radici
i. charitati nec opi debet̄ ſʒ volūtati. Tale pmiū ha-
buit. b. martin⁹ q: martyrij deſideriū habuit lʒ op⁹
martyrij nō fuerit ſubſecutū. iō de ipo cātat eccl'ia. O ſanctiſſi-
ma aīa quā ⁊ ſi gladi⁹ pſecutoris nō abſtulit tn̄ palmā martyrij
nō amiſit. Simil'r de. b. frāciſco legit̄ q̄ trib⁹ vicib⁹ mare trā-
ſiuit p martyrio aſſequēdo ſʒ illū dn̄s reſeruauit martyrio diui
ni amoris. Ideo etiā de eo cantat eccleſia. O martyr deſiderio
frāciſce q̄to ſtudio ⁊c.

TErtiū pmiū accidētale ē fruct⁹. De q̄ notat tho. i. iiij.
di. xlix. q̄ fruct⁹ de q̄ loquit̄ xps mat. xiij. ⁊ luc. viij.
quē diuidit in triceſimū: ſexageſimū: ⁊ centeſimū eſt
quoddā pmiū qd debet̄ hoi ex hoc q̄ de carnali vita in ſpūalē
trāſit. Et rn̄det fruct⁹ illi v'tuti pcipue q̄ hoiē a ſubiectiōe car
nis liberat qd facit cōtinētia q: p eā reprimunt̄ delectatiōes q̄
maxie guſtū ſpūalis dulcedīs ipediūt quā fruct⁹ ſuo noie ipor-
tat. Nā p delectationes venereas aīa pcipue corpori ſubdit̄.
⁊ iō cōtinētie magis rn̄det fruct⁹ q̄ alteri virtuti. Hui⁹ aūt fru
ctus ſilitudo ſic accipit̄: fruct⁹ em̄ ex ſemie cōſurgit: fruct⁹ aūt
ſm hoc pōt pdire ex ſemine q: vis ſemētina eſt efficax ad con
uertēdū humores terre in ſuam naturā. Et q̄to hec virtus eſt
efficacior ⁊ terra ad hoc paratior: tāto fructus ſequit̄ huberior
Spūale aūt ſemē qd in nobis ſeminat̄ eſt verbum dei. Un̄ q̄to
aliquis magis in ſpūalitatē cōuertitur a carne recedēs: tanto
in eo eſt maior fructus verbi dei. Scdm hoc igitur fructus dif
fert ab aureola q: aureola cōſiſtit in gaudio qd habetur de ope
ris perfectione: ſʒ fructus in gaudio quod habetur de ipſa diſ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

poſitione operãtis ſm gradũ ſpiritualitatis in quẽ ꝓficit ex ſe
mine verbi dei. Vñ ſicut aureola non debetur cuilibet victorie
ſʒ excellẽti:ita fructus ſuo mõ qui importat dulcedinẽ debitam
pro cõtinẽtia a carnali delectatione dabiť illi virtuti nõ q̃ ſpre
uit minores delectationes ſicut delectatiões guſtus puta ab
ſtinẽtie:ſʒ illi que ſpreuit maiores ſicut venereas.ſ.cõtinẽtie et
caſtitatis. ¶ Scðʒ boñ.ergo diuerſificatur triplex fructus ſm
triplicẽ cõtinẽtie diuerſitatẽ. Eſt em̃ continẽtia coniugalis:vi
dualis:et virginalis. Et de his loquitur dñs math.xiij.ꝙ que
dam ſemina ceciderũt in terrã bonã et dederũt fructũ aliud cẽ
teſimũ:aliud ſexageſimũ:aliud triceſimum. Prima eſt cõtinẽ
tia cõiugalis oĩ coitu ab illicito abſtinẽs. nõ tñ ab omni coitu
huic rñdet fruct⁹ triceſim⁹ in q̃ eſt denari⁹ q̃ eterna ſignificat
ꝛ ternarius.ſ.trium bonorũ cõiugũ vʒ ꝓlis:fidei:ꝛ ſacramenti
q̃ q̃dem ad denariũ referunť.i.ad gl̃iam ſempiternã. Itẽ ſuant
boni cõiugati denariũ decalogi ꝛ cõtinẽt ſe a tribus malis circũ
ſtantijs vʒ a tpe indebito:pſona indebita:ꝛ a circũſtantia inde
bita. Ideo ſtipes cõtinentie ramo triplici dilatat⁹ meritũ hẽbit
fructũ triceſimũ. Scða eſt cõtinẽtia vidualis abſtinẽs in carne
corrupta ab omni coitu. Cui rñdet fructus ſexageſimus in quo
eſt denari⁹ eterna ſignificãs et ſenarius operuʒ in quibus pro
pter denariũ eternorũ debẽt ſe excercere vidue ſm aplm.j.thi.
v.quorũ. Primũ eſt reddere vicẽ parẽtib⁹. Scðm inſtare oratio
nibus et obſecrationibus. Tertium filios educare. Quartum
paupes hoſpitio recipe. Quintũ pedes ſctõꝝ lauare. Sextũ tri
bulationẽ patiẽtib⁹ ſubminiſtrare. Itẽ vidua ꝯtinet p̃mo reſpe
ctu oĩʒ pſonarũ ꝛ ſcðo reſpectu oĩs tpis futuri ꝛ ſic dupl'r excedit
ꝯtinẽtiã ꝯiugalẽ.iõ duplũ fructũ hʒ reſpectu ꝯiugatoꝝ vʒ ſexa
geſimũ. Tertia ẽ cõtinẽtia ỽginalis abſtinẽs in carne icorrupta
reſpectu cuiuſlibʒ tpis ꝛ pſone. Cui fruct⁹ cẽteſim⁹ corrñdet q̃
ꝯſtat ex denario i ſe ducto. Iſte igiť fruct⁹ ꝯpetit ỽginib⁹ q̃ in
terra manẽtes ãgelicã vitã ꝛ ſpũalib⁹ delectationib⁹ plenã du
cunt ꝛ tm̃ iteri⁹ ſibi vacãt ꝓpť eternũ:bonũ qð ẽ denariũ i ſe du
cere. Itẽ denari⁹ ex cui⁹ ductu cẽtenari⁹ ꝯſurgit ẽ limes ꝛ termi
nus numeroꝝ. Virginitas aũt tenet ſpũalitatis limitẽ ſeu api
cẽ q ꝛ ad eã nihil de ſpũali addi.põt. Si q̃s aũt q̃rat vtrum aliq̃s
ð fructib⁹ debeať ifantib⁹ poſt baptiſmũ mortuis ꝛ rñdet alb.
ꝙ nõ ꝓprie:fruct⁹ em̃ debeť ꝓprie laborãti. Eſt aũt merces in
fantiũ muneris poti⁹ q̃ ꝟtutis vel laboris. Sicut etiam ager pro

Boñ. Cõtinẽtia triplex.

Pria cõtinẽtia.

Scða cõtinẽtia.

Tertia cõtinentia.

queſtio

rñſio.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fert aliq̄ q̄ ſpōte naſcunt ex bñficio ſolis tm̄. Itē ſi q̄s q̄rat vtrū
binubis .i. q̄ ſcd'o nupſerūt debeat fruct⁹ ſexageſim⁹ q̄n poſt
ea ꝯtinēt altero ꝯiugū mortuo? R̄ q̄ nō ꝓprie ſm albertum pe.
de pa. q2 ꝯtinētia vidualis a ſcd'is nuptijs abſtinet. Itē ſi q̄ras
vtrū illi q̄ nūq̄ꝫ i mr̄imonio fuerūt: nec tn̄ virginitatē ſeruauerūt
Petrus de pa. aliquē fructū habeāt? Dicit pe. de pa. di. xxxix. Sicut ad aureo
lā nō ſufficit votū ſeu ꝓpoſitū ſine effectu: ſic nec fructū. Ūn ſi
q̄s icōtinēs in morte peniteat cū ꝓpoſito ꝯtinēdi: aureā q̄dē hꝫ
ſꝫ nō fructū. Qui vero corrupt⁹ ꝛ penitēs vixit ſan⁹ cū ꝓpoſito
ſolū ꝯtinēdi mr̄imonialr̄ hēbit fructū triceſimū. Si aūt cū ꝓpo
ſito ꝯtinēdi ſimplr̄ fructū hēbit ſexageſimū. Cēteſimū aūt hr̄e
nō pōt ſicut nec aureolā q2 corde ꝛ corpe corrupt⁹ eſt. Ad idē ē
tho. d. q̄ fruct⁹ nō oib⁹ ꝯueniūt ſaluādis ſic pꝫ de his q̄ in fine
penitēt ꝛ icōtinēter vixerūt: eis eñ nō fruct⁹ ſꝫ eſſētiale ꝑmiū de
bet. Nō ēt cuilꝫ vidue ſꝫ ei ſolū q̄ ꝓponit ſuare viduitatē ꝛ ſuat
ſexageſim⁹ fruct⁹ debet. Notat tn̄ tho. q̄ fruct⁹ triplr̄ accipit.
Uno mō vt dictū eſt hacten⁹. Scd'o mō fruct⁹ ſpūalis ſumit ad
Fruct⁹ triplr̄ accipitur. modū ꝛ ſilitudinē corpalis fruct⁹ q̄ eſt q̄ddā ꝯmodū q̄d ex labo
re agriculture expectat. Et ſic fruct⁹ dr̄ illd ꝑmiū q̄d hō ꝯſequit
ex labore q̄ in hac vita laborat. Et ſic oē ꝑmiū q̄d i futuro habe
Primo. bit ex nr̄is laborib⁹ fruct⁹ dr̄. Et ſic accipit ro. vj. habetis fructū
Scd'o. vr̄m in ſctificationē: finē ꝟo vitā eternā. Tertio mō ſumit ſpūa
lis fruct⁹ ꝓ eo q̄d reficit tm̄ q̄uis nō ſit vltim⁹ finis. Et ſic vir
Tertio. tutes fruct⁹ dr̄ īq̄ꝫtū mētē ſincera delectatiōe reficiūt vt ābro
ſi⁹ dicit. Et ſic accipit ga. v. Fruct⁹ aūt ſpūs charitas: gaudiuꝫ
pax ꝛc.

¶ De glorioſa iocunditate accidētali beatorum.

S Ecūdū myſteriū pertinēs ad accidētalē gl'iam btōꝝ eſt myſteriū gl'ioſe iocūditatis. habebūt eñ bti iocūditatē non ſolū eēntialē de creatore ſꝫ ēt accidētalē de angelis ꝛ hōib⁹: de ſenſibilib⁹ ꝛ inſenſibilib⁹. Triplicē aūt huiuſmodi iocunditatē habebunt ſancti in patria. Primam ſupra ſe. Secundam intra ſe. Tertiam extra ſe.

yſa. xxxv. P Rimo ḡ iocūdabūt ſupra ſe. yſa. xxxv. Leticia ſempiterna ſup capita eoꝝ gaudiū ꝛ exultationē obtinebūt. Et hoc quītuplr̄. Pri°o q2 ſupra ſe ꝑ intellectū videbūt virginalē mr̄is deī mr̄nitatē de q̄ mirabilr̄ gaudebūt. Nā ſtatuat amor quē hñt oēs ſcti ad inuicē ex vna pte ꝛ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ex alia pte amor q̄ minim⁹ btūs diligit virginē glioſam: ⁊ credo
ꝙ talis amor de virgine glioſa oēm aliū excedit. qđ ptȝ ex trib⁹
p̄rio rōne cōceptiōis q: talis clare cognoſcit ꝙ btā virgo pl⁹ ꝑ
ſua ſalute poſuit ꝙ̄ tota rōnalis creatura. Scđo rōne ꝯpaſſiōis
q: qlibet intelligit ꝙ tota rōnalis creatura nec ſuſtinuit: nec ſu-
ſtinere pōt tm̄ dolorē ⁊ penā ꝑ ſua redēptiōe ꝙ̄tū virgo bn̄dicta
Vn̄ dicūt aliq̄ ꝙ ſi dolor ei⁹ diuideret in oēs paſſibiles creatu
ras pre magnitudine pene deficerēt. Jpa tn̄ v̄tute ſpūſſancti ſu
ſtinuit. Tertio rōne glificatiōis glia em̄ ei⁹ oim puraꝝ creatu
raꝝ gliam tm̄ excellit ꝙ̄tum circunferētia centruȝ: adeo magis
diligetur ⁊ ſic de ea rōne diuine maternitatis plus gaudebūt.
Scđo q: videbūt ſpālis ipſi⁹ celeſtis regine charitatē: mirabilē
em̄ dilectionē hȝ virgo btā etiā ad minimū ſctm̄ tantā ꝑfecto ꝙ
oēs alioꝝ ſctōꝝ amores excellit vt circūferētia centrū cōſidera
to fontali principio vn̄ talis amor originē hȝ. Videns aūt mini
m⁹ ſctūs tm̄ ſe diligi a virgine glioſa intm̄ inflammat̄ in amorē
eius ac intm̄ gaudet de glia ei⁹: ꝙ quotiēs ⁊ ꝙ̄tū intelligit eaȝ
ſe in glia ſuperare: totiēs ⁊ intm̄ de glia ei⁹ quaſi de ꝓpria glia
letat̄. Tertio q: videbūt glioſam aīe xp̄i ſublimitatē de q̄ dr. j.
pe. j. Jn quē deſiderāt āgeli ꝓſpicere ſcȝ ꝓpter admirādā pul
chritudinē ei⁹. Quarto q: videbūt inextimabilē corpis xp̄i cla-
ritatē licȝ aūt viſio corporalis hmōi claritatis pertineat ad glo
riā cōſubſtantialem btōꝝ vt ptȝ ex ſupradictis: viſio tn̄ ei⁹ ꝑ in
tellectū ⁊ ꝯſideratio intellectualis ptinet ad gliam accidenta
leȝ. Videbūt inꝙ̄ bti glioſum xp̄i corp⁹ ⁊ faciē. O ꝙ̄ta erit leti
cia btōꝝ cum regē celoꝝ in decore ſuo videbunt. yſa. xxxiij. Re yſa.
gem in decore ſuo videbunt qđ expectauit pſ. xl. Jmplebis me xxxiij.
leticia cum vultu tuo. Quinto q: ipſius xp̄i hois videbunt diui pſ.
naȝ perſonalitatē. Jpſa em̄ xp̄i humanitas perſonatur pſonali
tate diuina ⁊ nō hūana. ⁊ hoc ꝓpter illā glioſam vnioneȝ q̄ vnit̄
humanitas verbo diuino. Quis enarrare poſſet gaudiuȝ qđ ha
bebunt ſancti cū videbūt fratrē ſuū ſm̄ carnē verū deū eſſe qđ
videre ſperans iob letanter ait Job. xix. Jn carne mea videbo Job. xix.
deū ſaluatorem meū. Hinc io. x. dicit xp̄s. Ego ſum oſtiuȝ ꝑ me
ſi q̄s introierit ſaluabit̄ ⁊ ingrediet̄ ⁊ egredietur ⁊ paſcua inue
niet: qđ exponēs au. ait. Propterea de⁹ fact⁹ eſt hō vt totuȝ ho
minē in ſe glificaret vt ſiue ingrediat̄: ſiue egrediat̄ paſcua in Augu.
ueniat in ſuo paſtore xp̄o. i. ſiue ingrediat̄ ad ꝯtēplationē diui-
nitatis: ſiue egrediatur ad cōtēplationē hūanitat̄ vtrobiꝙ̄ in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Pſ.

explicabilem leticiam ⁊ gaudium experiatur. De predictis bo
nis ait pſ. Credo. vi. bona domini in ter. vi.

In pr̃ia ſunt duodeci q̃ faciũt ſenſuũ interiorꝫ ⁊ exteriorꝫ maximã delectationem.

SEcũdo hẽbũt ſcti iocũditatẽ intra ſe. Et hoc quintu
plr̃. ¶ Prio in ſenſuũ interiorꝫ melioratiõe. Nã ƀꝫ io.
de tãba. vbi prĩ⁹ in pr̃ia ſunt duodeci q̃ faciũt ſenſuũ
interiorꝫ ⁊ exteriorꝫ maximã delectationẽ. Primũ eſt
ſpirituũ puritas. Scdm ꝯplexiõis bonitas. Tertium iuuenilis
etas ƀm em̃ phm. viij. eth. In ſenib⁹ min⁹ eſt de delectatione
q̃ꝫ in iuuenilib⁹. In etate aũt xp̃i reſurgem⁹ ƀm aplm. Quartũ
ſenſuũ ꝑfectio. Q̃to em̃ potẽtia eſt ꝑfectior tãto opatio eſt dele=
ctabilior ƀm phm. iiij. ethi. Quitũ eſt opationũ attẽtio: operabi
mur em̃ tũc attẽti⁹ q̃ꝫ in via. q2 tũc nulla erũt impedimenta. In
de ſurget maxima delectatio. Sextũ ſine organorꝫ leſiõe ſenſuũ

Phs. iiij eth.

perfecta actuatio. Septimum ſine labore ⁊ tedio ꝯtinua ſenſa=
tio. Octauũ delectatiõis cũ triſticia impermixtio. Nonũ. In to
to ꝓceſſu delectatiõis equalis ꝯtinuatio. Decimũ corporꝫ glo
ſorꝫ a lõginquo ſenſatio puta vidẽdo: odorãdo ⁊c. qd delectabi
li⁹ eſt. q2 ſic a longinquo videndo ⁊ audiẽdo ⁊c. plura videm⁹ ⁊
audimus. ⁊c. Undecimũ. In tali ſenſatiõe intellect⁹ ⁊ affect⁹ ꝑ
accidẽs habita recreatio ⁊ hoc ꝑ pñtiam dei in omnib⁹ reb⁹ exi
ſtẽtẽ maxime in xp̃o. Duodecimũ ꝑ ſenſum acq̃ſita pri⁹ merito
rũ accumulatio ⁊ hoc ẽt in ꝯparatiõe vni⁹ ſenſ⁹ ad aliũ ⁊ vnius
mẽbri ad aliud q2 ſi q̃s ƀm aliquẽ ſenſuꝫ hic pl⁹ meruit ꝑuatiue
vel poſitiue q̃ꝫ ſcdm aliũ ƀm hoc ẽt pl⁹ premiabiť vt ocul⁹ a va
nis viſibilib⁹ abſtinẽdo vel euchariſtiã deuote videndo ⁊ ſic de
alijs. Uñ diues in inferno ƀm gre. Ubi pl⁹ peccauit ibi ampli⁹

Grego.

ſ. in ligua tort⁹ ẽ: ſic ẽt eadeꝫ rõne lazar⁹ vbi pl⁹ meruit ibi plus
premiať. ¶ Scdo in iraſcibilis ⁊ cõcupiſcibilis quietatiõe q2 ꝯcu
piſcibilis ãpli⁹ de ſenſibilib⁹ delicijs nõ poterit optare cũ ſit in
apice perfecto. Nec iraſcibilis habebit alicui triſti repugnare
nec aliquid tanq̃ꝫ difficile ⁊ arduũ cõſignificare. ¶ Tertio in in

Intellectus aie btẽ sciet innũerabilia per quinq̃ꝫ ĩfluxus. Thom.

tellect⁹ ꝑfectione reſpectu oĩm ſcibiliũ. vbi notãdũ ꝙ intellect⁹
aie btẽ q̃ dãmõ ſciet innumerabilia ꝑ q̃nq̃ꝫ influxus. Primo per
ſpẽs influxas ſicut ⁊ alie ſubſtãtie ſepate. Scdo ꝑ ſpecies hic ac
quiſitas in via. Tertio ꝑ ſpecies receptas ꝑ ſenſus corpis glifi
cati. Quarto ꝑ illuminationẽ aie xp̃i ⁊ btẽ v̄ginis ⁊ aliorꝫ btõrũ
ſuperiorꝫ. vñ dicit tho. i. iiij. di. xlix. Qñ glia hoĩm ⁊ ãgelorꝫ erit
penit⁹ ꝯſummata: oẽs bti ſciẽt oĩa q̃ de⁹ ſcit ſcĩa viſionis. i. oĩa
q̃ vnq̃ꝫ ſunt ꝑterita; oĩa pñtia et q̃ vnq̃ꝫ ſunt futura. Ita tñ ꝙ nõ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

oēs beati oīa videāt in diuina eſſentia:ſʒ aīa xp̄i ibi plene vide
bit oīa ſicut et nunc videt. Alij aūt videbunt ibi pl'a vel paucio
ra ſm gradū q̄ deuʒ cognoſcēt. Et ſic aīa xp̄i de his que pre alijs Apoca.
videbit in ṽbo alios illuminabit. vñ dr apo.xxi. ꝙ claritas dei xxi.
illuminabit ciuitatē btōꝝ ⁊ lucerna eiꝰ eſt agnꝰ. ⁊ ſilr alij ſupe
riores illuminabūt inferiores nō quidē noua illuminatione vt
ſciētia inferioꝝ per hoc augeatur:ſʒ q̄dam cōtinuatione illumi
natiōis. ſicut ſi intelligat ꝙ ſol quieſcens illuminat aerē. Et iō Dan.xij
dr dan.xij. ꝙ qui ad iuſticiā erudiūt multos erūt q̄ſi ſtelle i ppe
tuas eternitates. prelatio aūt ordinū dr ceſſatura q̄tuʒ ad ea
q̄ nunc circa nos per angeloꝝ ordinata miniſteria exercentur.
hec tho. Quinto in diuina eſſentia vel ſpali dei influētia cogno
ſcent oīa ēt indiuidua. In hmōi igr̄ cognitionibꝰ mirabilr gau
debit quilibet btūs ſed excellentiſſime in hoc gaudebit q̄libet
btūs ꝙ intelliget in ſe inſeparabilē diſpōnem tā in aīa q̄ȝ in cor
pore q̄ poterit i eternū gl'iaʒ dei poſſidere. Quis.n.exp̄mere ſuf
ficit q̄ta iocūditate dilatabunt cognoſcēdo ⁊ cōtemplādo per yſa.lx.
petuitatē ſue btitudinis. Vñ ad quēlibet eoꝝ dr yſa.lx. Tūc vi
debis ⁊ afflues ⁊ mirabit ⁊ dilatabit cor tuuʒ. De perfectione
aūt ⁊ plenitudine huiꝰ noticie beatoꝝ dicit anſel. libro de ſilitu. Anſel.
Btitudinis pars eſt ſapiētia q̄ hic ſe quis carere extimat:ſi q̄d
non agnouerit qđ alterum ſcire putauerit ſed q̄ ſapīa eiꝰ qui ſe
ip̄m ignorat? Quis em̄ pfecte cognoſcere valeat cuiuſmōi res
ſit corpus eiꝰ anteriꝰ:quale poſterius ⁊ interius. In futuro au
tē beatꝰ nihil eoꝝ q̄ ſcire voluerit ignorabit:qr in ſumma ſapīa
totiꝰ creature bonitatem videbit:quā in deo meliꝰ q̄ȝ in ſeipſa
relucescere ꝯſtat. Ibi ſinguli oēs:ibi ab oībꝰ ſinguli cognoſcent
Nec quicq̄ȝ oīno latebit:qua patria:q̄ gēte:q̄ ſtirpe:quis editꝰ
fuerit:vel quid etiā in vita ſua fecerit. Sed diceres. Nunquid Queſtio
ſcelera mea q̄ erubeſcenda cunctis ꝯfeſſio deleuerat:ibi cunctis
in aperto contuenda tradentur in cordis mei libro? Sed tu cui
tanta dimiſſa ſunt nūquid ingratus eris? Certe vt in illius lau
dibus eternalr iocundꝰ ſis:ſp de q̄ta miſeria ſis erutꝰ vt puto
corā habebis. Cum ergo ſinguloꝝ cōſcie ſingulis pateant: fa
teri audeo curata crimina ſine cōfuſione ad magnā miam dei:
eiuſq̄ȝ gratificationē tuāq̄ȝ ꝯgratulationē cūctis patere. Nō em̄
ꝑ pctis maior cordis anguſtia hmet:ſceleꝝ ve tuoꝝ magis pu
debit q̄ȝ aliquē magnis vulneribus ſauciatum nuncq̄ȝ ex omni
parte ſanatuʒ. Aboliti languoris moleſtia nunq̄d aliquē hmit?

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶Quarto em̄ erit iocūditas iterior in p̄teritoꝝ gratiſſima cō-
tēplatione. Nā tūc diſtinctiſſime videbūt tā in ꝓpꝛiis opib⁹ ꝙ̄
in alienis q̄uo ſ᷑m apl'm diligentib⁹ deū oīa coopant̄ in bonū
celū: terra: mūd⁹: infern⁹: boni ⁊ mali: ꝓſpa ⁊ aduerſa: demon:
et bon⁹ angel⁹. Tūc videri poterūt iudicia dei q̄ ſunt hic abyſ
ps. ſus mlta. vn̄ ps̄. mirabar di. zelaui ſup aliq̄s pacē pctōꝝ vidēs
qꝛ nō ē reſpect⁹ morti eoꝝ ⁊c. Et ſequit̄. Donec itrem in ſctūa
rium dei ⁊ intelligam in nouiſſimis eoꝝ. i. poſt hāc vitā. Hinc
erūt tot gaudia quot beati cōſiderāt dona eis collata in via.
Hinc etiā maxia gaudia habēt ꝙ euaſerūt oēs vermes cōſcien
tie quos habēt dānati in inferno. ¶Quinto in oīm opationū
ad dei voluntatē cōformatiōe. Sicut em̄ dānati ꝑpetue deum
blaſphemāt: ita iſti ꝑpetue deū honorāt. Et ſicut dānati ꝑ q̄-
libet ſuo malo actu eēntialē penā habēt. i. inſeꝑabilē deordi-
nationē ſ᷑m illō aug. li. cōfeſ. Iuſſiſti dn̄e ⁊ ſic eſt vt pena ſibi ſit
oīs inordinat⁹ anim⁹: ita ſaluati in quolibꝫ actu ſuo quoddaꝫ
inſeparabile ⁊ cōtinuū p̄miū hn̄t ⁊ cōplacentiā de bonis acti-
bus quos deū in eis vidēt operari.

Quintu plr ſan-cti habe būt iocū ditatem acciden talez ex tra ſe. TErtio habūt ſcti iocunditatē accidētalē extra ſe. Et
hoc q̄ntuplr. ¶Pꝛio ex celi collocatiōe. Eſt aūt celū
in q̄ locant̄ btī (ſ᷑m doctores in ſcd̄o) dctm̄ empireū ob
ſui luminoſitatē nō ob calorē. Eſt ēt capacitatꝭ quo
dammō īfinite. baruch. iij. O iſrl' ꝙ̄ magna eſt dom⁹ dn̄i ⁊ igēs
loc⁹ poſſeſſiōis ei⁹. Eſt etiā viniforme: imobile ⁊ incorruptibi-
le intra ſe ſplēdidiſſimū: ad extra nō radiatiuū ad viſum nr̄m
lꝫ ſ᷑m tho. in ſumma in iſta iferiora nobiliſſime influat. Potes
Queſtō aūt q̄rere vtrū in celo ēpireo ſint diuerſe māſiōes? Rn̄det tho.
Rn̄ſio. in. iiij. di. xlix. ꝙ ſic. Ubi tria ſcd̄m eū notāda ſunt. Pꝛimo ꝙ in
btīs ſunt diuerſi gradus beatitudinis nō quo ad obiectū qd̄ ē
vnū ⁊ idē reſpectu oīm. ſ. ipſe de⁹. Iō dr̄ math. xx. ꝙ oēs accepe
Mat. xx rūt ſingulos denarios. ſ. quo ad opationē qꝛ vn⁹ alio clarius
deū videt: ⁊ ꝑfecti⁹ eo fruit̄ ſ᷑m ꝙ plus meruit. Iō dr̄. j. coꝝ. xv.
Stella differt a ſtella ī claritate: ſic erit ⁊ reſurrectio mortuoꝝ.
Scd̄o notandū ꝙ ſunt ēt in celo diuerſi grad⁹ māſionū corpis
Io. xiiij. et aīe iux̄ illō io. xiiij. In domo pr̄is mei māſiōes mlte ſunt. Et
rō ē qꝛ in q̄libꝫ ciuitate ⁊ palatio bn̄ ordinato ē māſionū diſtin
ctio: ſꝫ celū eſt ordinatiſſima ciuitas. vt dicit̄ apo. xxj. De man
ſione aūt aīe eſt cōſiderandū ꝙ ſicut in corpalibus māſio ē lo
cus in quo q̄ete q̄s habitat poſt motū: ſic in ſpūalibus poſtq̄

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

hic virtutū motib⁹ aīa laborauit:tādē in loco ſuo vȝ i deo quie
ſcet dulciſſime velut in domo ꝓpria dñte.b.aug.i.cōfeſ. Feciſti Aug.
nos dñe ⁊ inqetū eſt cor nrm donec requieſcat in te. Et mat.xi. Mat.xi.
xp̄s ait. Uenite ad me oēs q̄ la.⁊.o.e.⁊.ego ⁊ reficiā vos. ſeq̄r ⁊
inuenietꝭ requiē aiab⁹ vr̄is. Uñ aſſecutio vltimi finis appetiti
ui mot⁹ nr̄i dr̄ māſio.⁊ iō diuerſi modi aſſequēdi finē vltimuȝ
dñr diuerſe māſiōes.⁊ tñ ē vnica oīm māſio ⁊ dom⁹ ex pte ob-
iecti. De māſione aūt corpis eſt intelligēdū ꝙ loc⁹ ille cōgruit
corpi glīficato ⁊ ſibi ptinet ad p̄miū accidētale nō ſolū ſm ꝙ
actu cōtinet corp⁹ cū nihil īfluat in corp⁹ glioſuȝ ſȝ magis re
cipiat ſplēdorē ab ipo:ſȝ ſm ꝙ ei debit⁹ eſt ꝑ meritis. vñ gau-
diū de tali loco manet ēt ei q̄ eſt extra locū illū. Tertio notādū
ꝙ q̄ ad p̄miū eēntiale ille ſimpl'r i celo hēbit māſionē ꝓpiqorē
deo q̄ hic pl⁹ hūit de charitate. Quis ⁊ ipo gñe actus meritoꝝ
poſſit cōſignificari diuerſitas nō reſpectu p̄mij eēntialis qđ ē
gaudiū de deo ſȝ reſpectu alicui⁹ p̄mij accñtalis qđ eſt gaudiū
de bono creato. In domo aūt celi empirei corpal'r vn⁹ ꝓpin-
quior erit hūanitati xp̄i q̄ali⁹ ſm q hic plus meruit vt ꝓbabi
le vr̄ ſi ꝓpinq̄tati aīe ad deū corrn̄det corpis ꝓpinquitas ad
hūanitatē xp̄i. ¶ Scđo habebūt gaudiū ex ſe ex mūdi renoua
tiōe. De quo notat tho.in.iiij.di.xlvij.ꝙ qꝛ mūdus aliq̄ mō fa
ctus ē ꝓpter hoīem:opȝ ꝙ qñ hō glīficat ſm corpus etiā ele-
mēta hui⁹ mūdi ad ſtatū meliorē mutenꝭ. vt ſic loc⁹ ſit ꝯueniē-
tior ⁊ aſpect⁹ dlectabilior. fiet aūt hec purgatio ꝑ cōflagratio
nē ignis elementaris ſm aug.x.de ci.dei.⁊ hr̄ in glo.i.co.ꝑ.vij.
ſup illo. Figura hui⁹ mūdi p̄terit ad infernū aūt purgamēta
deducenꝭ ita ꝙ q̄cquid ē groſſuȝ ⁊ fedū in elemētis ſepabiꝭ a
puro et retrudeꝭ in īfernū. q̄cq̄d aūt pulchrū ē ⁊ nobile:ſubtile
et lucidū in ſupiorib⁹ reſeruabiꝭ ad glīam ſctōꝝ vt dicit gl. ba
ſilij ſup illo pſ. Uox dñi intercidētis flāmā ignis. Uñ lu.iij. Cu Luc.iij.
ius.ſ.iudicis vētilabꝛū in manu ſua ⁊ purgabit areā ſuā ⁊ cō
gregabit triticū ſuū.i.electos in horreū. paleas aūt.i.repro-
bos cōburet igni inextinguibili. Scđ ergo tho.⁊ alios docto
res in.iiij.diſ.xlvij. purgabunꝭ corpa elemētaria. vñ terra tūc
erit ſicut criſtall⁹ ⁊ planabiꝭ. aer erit clarior nec hēbit obſcurita
tē:aut vētos:aut hmōi. aq̄ ēt ⁊ ignis fiēt puriora. Alia aūt cor
pora īnouabunꝭ ſupi⁹ qꝛ ſol ſtabit i oriēte:luna in occidēte:et
mot⁹ oīm celoꝝ ceſſabit ⁊ oīa āpliori luce illuſtrabūꝭ. vñ yſa.xl yſa. xl-
vj. Ecce ego creo celū nouū et terrā nouā.⁊ nō erūt in memo- vj.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Apoca. ria pora. Et apo.xxi. Uidi celū nouū ⁊ terrā nouā. Et yſa.xxx.
xxi. Erit lux lune ſicut lux ſol' ⁊ lux ſol' ſeptēpliciter ſicut lux ſeptē
yſa.xxx. dierū in die q̄ alligauerit dn̄s vulnus ppl'i ſui. Ubi glo.interli.
Poſt iudiciū ⁊ celū erit nouū ⁊ terra noua. Oia em̄ ꝓpt hoiem
facta in ei⁹ lapſu peiorata ſunt. ⁊ ſol ⁊ luna ſuo lumie minora
ta.hec ibi. Et vt di.tho. Minoratio illa ē itelligēda nō ad lrāz
in ipſis celſiſſz q̄ ad vſuz hois qr hō poſt pctm̄ nō tm̄ cōmodū
cōſecutus ē ab eis ſicut an̄. Per quē modū ⁊ gen̄.iij.terra dr̄ ma
ledicta in ope ade. Un̄ hō an̄ pctm̄ tantū cōmodū hūit ex lumi
ne lune ſicut nūc ex lumie ſolis. Sed poſt reſurrectionē lux lu
ne ⁊ ſolis augmentabit ſcd̄m rei ꝟitatē. hec oia ex tho. Scd̄m
etiā ipm tho. Nō manebūt aialia: plante: et mineralia ſm ſub
ſtantiā poſt iudiciū. hec em̄ corruptibilia ſolū ſunt creata pro
pter hoiem vt eū in hoc exilio iuuēt ad pr̄iam. ¶ Tertio ſocū
ditatē accidentalē hēbunt extra ſe ex maloꝝ ſegregatiōe. Un̄
ex iſta rōne tot gaudijs gaudebūt: quot dānatoꝝ demonū et
hoim euaſerūt ſocietates: gaudebūt tn̄ maxime de incluſiōe
pctōꝝ. qr ſcz pctā q̄ maxime hoibus nocuerūt poſt diē iudicij
in iferno ſicut in loco ꝓprio claudent. ¶ Quarto de dānato
rū pnuitiōe. Tāta em̄ erit vnio volūtatis btōꝝ ad dei volūtatē
ꝙ nō poterūt aliud velle q̄ȝ ipſe vellt. ⁊ ideo cū eo congratula
ꝓuer.j. buntur pulchritudini iuſticie ei⁹. ſm ꝙ ipſe dicit ꝓuer.j. Ego
q̄ꝫ i iteritu vr̄o ridebo. Et de iuſtis dr̄. Letabit iuſt⁹ cū viderit
vindictā. ſ. cuiuſlibz dānati. Itē ps. Sup eū ridebūt ⁊ dicēt ec
ce hō qui nō poſuit deū adiutorē ſuū ſed ſpauit in multitudie
diuitiarū ſuarū ⁊ ꝓualuit in vanitate ſua: ſz nūc ꝑmit iuſticia
ps. aliena. ¶ Quito de btōꝝ libatiōe. In quoꝝ pſona ps. ait. Aia
nr̄a ſi. paſ. erep. ē de la.ve. laq̄us ꝯtri. ē ⁊ nos li.ſu. Et ro.viij. dr̄
ipa creatura (.ſ. btā) liberabit a ſuitute corruptiōis i libertate
glie filioꝝ dei. Liberant aūt bti ꝑcipue a triplici miſeria. ¶ Pri
Beati p̄ mo a miſeria periculoꝝ puta demōis: pcti: ⁊ inferni. Jō dicit q̄
cipue a libz btūs illud eccli.lj. Liberaſti me ſm multitudinē mie nois
triplici tui a rugiētib⁹ ꝓpatis ad eſcā ⁊ de manib⁹ q̄rentiū aiam meā
miſeria et de multis tribulationib⁹ q̄ circūdederūt me. In hui⁹ myſte
liberāt. riū dr̄.ij.macha.j. De magnis piculis a deo liberati magnifi
ce grās agim⁹ ipi. vtpote q̄ aduerſus talē regē dimicauim⁹. ſ.
Job.xlj aduerſus diabolū: de q̄ hr̄ iob.xlj. Ipſe ē rex ſup oēs filios ſup
bie. Et in eodē.c.an̄. Nō eſt ſup terrā ptās q̄ cōpet ei. In beati
tudine igit celeſti nō ē diabol⁹ tentās ãpli⁹: nō caro aduerſus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſpm̄ concupiſcens: nõ amor mūdi cor hoīs alliciēs: nõ picula aliq̄. Jõ di. ber. o felix aīa q̄ ſeulēte carnis ſupata miſia in diuine ſapie lumie req̄eſcit. Et pau. ro. vij. deſiderat liberari ab hmōi piculo di. Infelix ego hō q̄s me liberabit de corpe mortꝫ huius? Et augu. libr. ſol. Felices q̄ de naufraga pñti vita ad tāta gaudia iā puenire meruerūt. Infelices nos et miſeri q̄ p huius maris fluctꝰ pcelloſas voragines trahimꝰ nauē ignorantes viā p quā ad ſalutis portū puenire valeamꝰ. Infelices inq̄ quoꝝ ē vita in exilio: vita i piculo: finis in dubio: neſciētes finē nrm̄ qr oia in futurū reſeruant incerta ꝛ adhuc in pelagi fluctibꝰ verſamur ſuſpirātes ad portū. Hec ille. ¶ Scdo liberātur btī a miſeria doloꝝ. Apoca. xxi. Abſterget deꝰ oēm lachrymam ab oculis eoꝝ ꝛ mors vltra nō erit: neq̄ luctus: neq̄ clamor ꝛc. ¶ Tertio a miſeria timorū. puer. i. dicit diuina ſapia. Qui me audierit abſq̄ timore req̄eſcet: abūdātia pfruet malorū terrore ſublato. Et leui. xxvi. Abſq̄ pauore hitabitis in terra vr̃a: dabo pacē i finibꝰ vr̃is. dormietꝫ ꝛ non erit q̄ exterreat.

Augu. Apoca. xxi. puer. i.

¶ De glorioſa ſocietate beatorum.

Tertium myſteriū pertinens ad gl'iam accn̄talē btōrū eſt myſteriū gl'ioſe ſocietatis. Ex hac eni ſocietate btoꝝ invnū cōgregata erit ſpālis quedā ꝛ inenerrabilis leticia in beatis pp̄ter tria. Pmo propter ineffabilē charitatē. Scdo pp̄ter inexplicabilē nūeroſitatē. Tertio pp̄ter inextimabilē varietatē.

Primo pp̄ter eoꝝ ineffabilē charitatē. Quilibꝫ eni eoꝝ diliget aliū quēcūq̄ btm̄ plus vel minus ſm̄ gl'ioſam eius pfectionē actiuam vel paſſiuā q̄ erit in ſctō. Jõ dn̄ ait pſ. Unam petij a dn̄o. ſ. vitā eternā. Et nō determinat quā vnā petijt vt inuat q̄ eſt ſummū bonū ꝛ vniuerſale. Et ſubdit hāc req̄rā: i. iterū atq̄ iterū q̄rā vt ihitez in domo dn̄i oibꝰ diebus vite mee vt videāt voluntatē dn̄i tā in ſe q̄ in ſuis btis. et viſitē tēplū eiꝰ. i. totā celeſtē hierl'm. i. oēs btōs qr ſicut alibi dicit pſ. Tunc dn̄s reuelabit cōdenſa. i. vmbracula myſterioꝝ q̄ in pñti dicta ſunt de gl'ia padiſi manifeſta fiet ꝛ in tēplo eiꝰ oēs dicēt gl'iam. Ex charitate itaq̄ ꝛ amicicia mutua multiplex erit inter eos leticia. Uñ anſel. pſo. ca. pe. Interroga intima tua ſi cape pñt gaudiū de tāta btitudie ſua. Sꝫ certe ſi q̄s alius quē o īno ſicut teipm̄ diligeres eādē btitudinē haberet.

Pſ. Anſel.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

duplicaret gaudiū tuū. Si vero duo vel tres vel multo plures idipm haberēt: tātūdē ꝑ ſingulis quantū ꝑ teipo gauderes ſi ſingulos ſicut teipm amares. Ergo illa ꝑfecta charitate innumerabiliū btōꝝ āgeloꝝ ⁊ hoim vbi null⁹ min⁹ aliū diliget ꝙ ſe ipz: nō aliter gaudebit qſ ꝑ ſingulis alijs ꝙ ꝑ ſeipo. Si ergo cor hominis de tāto bono ſuo vix capiet gaudiū ſuū quō capax erit tot ⁊ tātoꝝ gaudioꝝ. hoc āſel. Itē de hac amicitia dicit idē

Anſel. anſel. li. de ſimili. Perfecta amicitia ē q̄ in inimicitiā cōuerti nō pōt. Hic aūt ſi qs tātā amicitiā hēret ad aliū velut pr̄ ad filiū vel tn̄ pōt i inimicitiā: ſz i pria ꝙtū ſe qſqz tm̄ ⁊ tādiu diliget alterū nec video quō poſſit alit̄ eſſe. Preſerti cū oēs vnū corp⁹ xp̄i ſint ⁊ xp̄s oim pr̄ ſit ⁊ caput. hec ille. Si igit̄ in hac vita miſera iocūdū eſt hr̄e amicū verū ⁊ fidelē: ⁊ delectabile ē amicis cõuiuere pp̄

Eccleſ. xxv. qđ dicit ſapiēs eccl'. xxv. Btūs q̄ iuenit amicū veꝝ: ꝙta tūc erit iocūditas tātos: tales ⁊ tot amicos tā ꝑfecte fidelit̄ ⁊ veraciter diligētes hr̄e ⁊ ipm fontē amicicie poſſidere. Tāta ſiqdez vis charitatis eos inuicē ſociat: vt vnuſqſqz qđ in ſe non accepit: in

Anſel. alio accepiſſe ſe gaudeat. Ex hac autē charitate ⁊ amicitia mutua erit inter eos ꝑfectiſſima cōcordia. de q̄ ſic dicit Anſel. Concordiā nec ad noſipos hic plerūqz hēm⁹ cū corp⁹ ⁊ aīa diſſideāt ſz hec ceſſabūt cū corp⁹ ⁊ aīa in deū tēdēt. Ecclīa em̄ vna erim⁹

Dubiū. ⁊ xp̄i corp⁹ ⁊ xp̄s erit caput ⁊ ſpōs⁹. Sz dicis. Si ego q̄ volo ha-

Rn̄ſio. buero: ⁊ idē mecū oēs volūt: ꝗ maior petro eſſe potero ſi voluero Rn̄deo ibecillitati tue. Te maiorē eſſe petro velle nō potes qr hoc velle eſt ſe nihil velle eſſe. Illi em̄ eſſe eq̄lē in glīa velle non poteris cui⁹ meriti ipar es. Pulcherrimū em̄ illđ corp⁹ ꝑ nullo cōmodo violare velles. In hūano etem̄ corpe nec pes man⁹ eſſe appetit: nec ocul⁹ auris: ſic in illa dei ciuitate admirabili: quiſqz

Thom. em̄ ꝑ modulo ſuo ſatiabit̄ vt nec ampli⁹ velle poſſit. Tho. ēt in iiij. di. xlix. aſſignat rōnē di. In btīs erit ꝑfecta charitas. vn̄ ibi q̄ libz pl⁹ deū diliget ꝙ ſeipm. Et iō mag' volet id qđ eſt ꝯueniēs deo: ꝙ id qđ ei eēt vtili⁹. Et iō mag' volet diuinā iuſticiā ſaluari in hoc ꝙ ipe min⁹ hēat qđ ē deo ꝯueniēti⁹: ꝙ i hoc qđ pl⁹ hēat qđ eēt ſibi vtili⁹ qr hoc ēt ē ei ꝯueniēti⁹ ſicut puero ꝯueniētior ē tunica ſibi ꝓportionata iuxta ſui corpis ꝙtitatē ꝙ maior ⁊ ꝓlixior ⁊ de ea eſt magis cōtent⁹ quo ad vſum ſuū ꝙ de maiori.

Secūdo erit inenarrabilis quedam accidentalis leticia in beatis ex glorioſa ſocietate ꝓpter inexplicabilez nūeroſitatē. Sancti nēpe dilatāt ſpūalē atqz gl'ioſuz aſpectum

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ad infinitū nūerū btōꝝ in q̄bꝰ multiplicāt q̄ſi innumerabiliter ſuā accn̄talē gl'iam. vn̄ ex hac rōne tot gaudijs gaudebūt quot cōſodales hn̄t āgelos ꝛ hoīes. De hmōi aūt inūerabili multitudine dr Apo.vij. Uidi turbam magnā quā dinūerare nēo poterat ꝛc. O ꝙ̄ mirabile ꝛ ꝙ̄ iocūdū erit videre tot ꝛ tātas tā glo apo.vij.
ſaʒ ꝛ nobiliſſimā ſocietatē i q̄ oēs erūt reges vt ſupꝰ dictū fuit.

Tertio ꝑpter inextimabilē varietatē. Nā gaudebūt equales de glīa equaliū. maiores de glīa minoꝝ: mīores de glia maioꝝ. vn̄ de q̄libʒ aīa btā dici pōt illud ps. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu de ps.
aurato circūdata varietate. ſ. glīe ꝛ pulchritudinis ſanctorum. Propter p̄dicta bn̄ dicit āſel. li. pſo. Cur per multa vagaris Anſel.
homūcio q̄rendo bona aīe tue et corporis tui. Ama vnū bonū in q̄ ſunt oīa bōa ꝛ ſufficit. Si te dlectat pulchritudo fulgebūt iuſti ſicut ſol. Si voluntas aut fortitudo: aut libertas corpis cui nihil obſiſtere poſſit: erunt ſimiles angelis dei qꝛ ſeminat corpꝰ aīale ꝛ ſurget corpꝰ ſpūale ptāte vtiq̄ nō natura. Si lōga ꝛ ſalubris vita ibi ſana eſt eternitas ꝛ et̄na ſanitas qꝛ iuſti ī ppetuū viuēt ꝛ ſalꝰ iuſtoꝝ a domino. Si ſatietas: ſatiabimur cū apparuerit glīa dei. Si ebrietas: inebriabunt ab hubertate domꝰ eiꝰ. Si melodia: ibi angeloꝝ chori cōcinūt ſine fine deo. Si q̄libʒ mūda voluptas: torrēte voluptatis ſue potabit eos deꝰ. Si ſapīa: ipa dei ſapīa oſ̄ndet ſeipam. Si amicitia diligēt deū plusq̄ ſeipos: ꝛ inuicē tāq̄ ſeipſos. Si cōcordia: oībus illis erit vna volūtas: qꝛ nulla erit ibi niſi dei volūtas. Si ptās: oīpotētes erūt volūtatis ſue ſicut deꝰ ſue. Nā ſicut pōt deꝰ qđ vult per ſeipʒ ita poterūt illi qđ voluerūt ꝑ illū. Si honor ꝛ diuitie: dans ſeruos bonos ꝛ fideles ſupra multa bona cōſtituet: immo filij dei ꝛ dij vocabunt: ꝛ erūt. Et vbi erit filius dei: ibi erūt ꝛ illi hr̄des quidē dei: coheredes autē xp̄i. Si vera ſecuritas: certi ita erunt vt nullatenus iſta vel potius illud bonū ſibi defuturum ſciant. Interroga intima tua ſi capere poſſunt tantum gaudium ſuum de tanta beatitudine ſua. hec ille. O igitur ceci mundani qui paradiſum facitis de hoc mundo qui eſt paradiſus aſinoꝝ: cur ſurſum corda nō erigitis? Excellentiā aūt ineffabilem illius celeſtis glorie de qua diximus tā ſubſtātialis ꝙ̄ cōſubſtantialis: ꝙ̄ etiā accidētalis magna cū dulcedie cōſiderans aug. in li. ſolil. dicebat. O regnū eternū: regnū oīm ſeculo
rum. vbi lumen indeficiens: ꝛ pax dn̄i que exuperat oēm ſen Augu.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſum in qua ſanctorū aīe requieſcūt ⁊ leticia ſempiterna ſup capi
ta eorū. O ꝙ glīoſum eſt regnū ꝗ tecū dn̄e regnāt oēs ſcti ami
cti lumine ſicut veſtimento: hn̄tes in capite ſuo coronā de lapi-
de ꝑcioſo. O regnū btitudinis eterne: vbi tu dn̄e ſpes ſctōꝝ ⁊
corona glīe facie ad faciem videris a ſctis letificās eos vndiꝗ
pace tua. Ubi gaudiū īfinitū: leticia ſine triſticia: ſal⁹ ſine dolo-
re: requies ſine labore: lux ſine tenebris: vita ſine morte: oē bo-
nū ſine oī malo. Ubi iuuētus nunꝗ̄ ſeneſcit. Ibi vita terminū ne
ſcit. Ibi decor nunꝗ̄ palleſcit. Ibi ſanitas nunꝗ̄ marceſcit. Ibi
gaudiū nunꝗ̄ decreſcit. Ibi dolor nūꝗ̄ ſentit̄. Ibi gemit⁹ nūꝗ̄
audit̄. Ibi triſte nihil videt̄. Ibi leticia ſemꝑ habet̄. Ibi malum
nullū timet̄. qm̄ ſummū bonū poſſidet̄ qd̓ eſt ſemꝑ videre faciē
dn̄i ꝟtutū. hec ille. O ꝙ vtile eſt hec tāta gaudia cōſiderare con
Hiero. tra hui⁹ miſerabilis mūdi tormēta. Jō dicit hier. ad euſtochiū
Quotiens te vana ſcl'i delectat ambitio: ꝗ̄tiēs ibi videris aliqd
glīoſum: ad paradiſum mēte trāſgredere: ⁊ eſſe incipe qd̓ futu-
ra es. Egredere pauliſꝑ de carcere corꝑis tui: et pn̄tis laboris
mercedē an̄ ocl'os depinge: quā oculus nō vidit: nec auris audi-
uit: nec in cor hoīs aſcēdit. hec ille. De excellētia aūt hmōi mer
cedis ſctōꝝ di. ber. Merces ſctōꝝ tā magna eſt ꝙ nō pōt men
Bern. ſurari: tā multa eſt ꝙ nō pōt numerari: tā copioſa ꝙ nō pōt fini
ri: tā ꝑcioſa ꝙ nō pōt extimari. Et augu. de ci. dei. Qd̓ de⁹ ꝑpa
rauit diligētib⁹ ſe ſpe nō attingit̄: charitate nō cōprehēdit̄: deſi
deria ⁊ vota trāſgredit̄: acqri pōt: extimari nō pōt. hec ille. Ecce
ꝙ magna remūeratio: ꝙ magnū ꝑmium cōſequit̄ modicū labo
rem hui⁹ vite. Un̄ ſap. iij. In paucis vexati (ecce laboris exigui-
Sap. iij. tas) in multis bn̄ diſponent̄. Ecce magna remuneratio. Unde
Beatus btūs effren ſic inqt. Modic⁹ eſt labor inſtitutiōis nr̄e fr̄es cha
effren. riſſimi ⁊ magna eſt reqes: parui tpis eſt afflictio: ſed retributio
ei⁹ vȝ delicie paradiſi ⁊ exultatio ⁊ leticie in ſcl'm ſcl'i ꝑmanebūt
Jō dicit ſapiēs eccl'. vlti. Uidete ocl'is vr̄is qr modicū laboraui
⁊ inueni mihi multā reqem. Et ſic clare ptȝ ꝙ breuis iſte labor
eſt ꝑmia multa laboris. Fac igit̄ libēter ⁊ volūtarie immortalis
futur⁹ ꝓ vita ꝑpetue duratura ꝗ gratanter faceres hō mortu⁹
pro vita temporali ad modicum differēda. Sed ꝓh dolor qs pe
nitet: qs pctā defleṫ: qs ſubuenit pauperi: qs miſeret̄ iopi qs cō
patit̄ miſeris: quis cogitat de futuris: nemo penit⁹: vel pauci
oēs qppe terrena ſapiūt et que ſua ſunt qrūt nō q̄ ieſu chriſti: vi
cia diligūt: virtutes fugiūt: ⁊ ſicut iumēta in ſtercoribus: ſic et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ipſi in pctis multiplicibus miſerabiliter ꝯputreſcūt. Quid plu ra? nolūt ſcire ⁊ intelligere vt bñ agāt: nec oculos aperire vt cla re videāt: ſic excecauit eos malicia eorum. O ſtulta malicia. O mala ſtulticia voluntarie vitā fugere: mortē diligere: ſpernere bonū: agere malum: deū contēnere: ⁊ demoni obedire. O miſer rime peccator cur proprio caput enſe ſecas? Cur ſponte cathe nas demonis incurris? Cur ſua iuſſa facis? Exurge: exurge: euigila: vade et relinque dyabolum: fuge demoniū ne poſtea cum eo eternaliter condemneris. Miror nec ſatis mirari ſuffi cio ꝙ hō qui pre ceteris eſt creatura rōnalis: in nullo quaſi ſe quitur iudicium rōnis ſpernēs ſalubria: affectās noxia: querēs et deſiderās mortifera. O deus eterne q̄ cauſa talis dementie? q̄ rō tāte fatuitatis ⁊ inſanie? Cur ale mortē tam prono corde re quirūt hoīes? Cur ſibi quod tollit viuere captat homo? Uere vere: gens abſq; conſilio eſt et ſine prudentia. Heu vtinam ſa perent et intelligerent ac nouiſſima prouiderent.

Amen.

¶ Sequūtur alique breues queſtiones ſermocinātibus ſatis opportune: ab eodē patre a diuerſis doctorib9 excerpte: partim his quattuor nouiſſimis: partim diuerſis alijs materijs appli cabiles: quas cum inueniſſet impreſſor huic operi connexas: no luit etiā pre reuerentia tanti patris eas deperire.

VTrum aduentum do= mini ad iudicium precedere debeant aliqua ſi gna? ꝙ non. q2 primū eius aduentū non preceſ ſerūt huiuſmodi ſigna. Sȝ ꝯ. luc. xxj. Erunt ſi gna in ſole ⁊c. R. Xps ad iudicandū veniens in forma glorioſa apparebit propter autoritatem que iudici debetur. Ad dignitatē autē iudiciarie poteſtatis ptī net hr̄e aliqua indicia q̄ ad reuerētiā ⁊ ſubiectionē inducant: iō aduentū xp̄i ad iudiciū multa ſigna ꝑcedent vt corda hoīm in ſubiectionē vētur i iudicis inducant: ⁊ ad iudiciū ꝑparent hmōi ſignis ꝑmoniti. Q̄ aūt ſint iſta ſigna de facili ſciri nō pōt. Signa aūt q̄ in euangelijs legunt vt aug. dicit ad eſiciū de fine mūdi nō ſolū ptinēt ad aduentū dñi ad iudiciū ſȝ ēt ad tps deſtructio nis hierl'ȝ ⁊ ad aduentū quo ꝙtidie xp̄s eccl'iaȝ ſuā viſitat. Ad illō aūt qđ obijcit dicēduȝ ꝙ in prio aduētu xp̄s venit occultus in ſecundo autem vēturus eſt manifeſtus. hec tho. in. iiij.

prima questio.

reſpōſio

Aug.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Utrum omnes generaliter reſurgent: ꝙ nõ. ps. Non reſur-
gent impij in iudicio. Sꝫ ꝫ.j.coꝝ.xv. Oẽs quidẽ reſurgemus.
R. Ea quorũ rõ ſumit̃ ex natura ſpeciei opꝫ ſiliter eẽ in his q̃
ſunt eiuſdẽ ſpẽi: talis aũt ẽ reſurrectio. hec em̃ eſt eiꝰ rõ ꝑ aĩa in
ꝑfectiõe vltima ſpẽi hũane eſſe nõ põt a corpore ſeparata. Uñ
nulla aĩa in ꝑpetuũ remanebit a corpore ſeparata. Ad illđ aũt
qđ obijcit̃ dicẽdũ ꝙ loquit̃ đ ſpũali reſurrectiõe. hec tho. i. iiij.
¶ Utrũ in iudicio reſurgẽt oẽs electi: ꝙ non. q: liberior ẽ aĩa
ad contẽplandũ deũ exuta corpore q̃ȝ corpori coniuncta: ſꝫ nihil
dꝫ fieri quo aĩe electorũ ſint minꝰ libere ad contẽplandũ deũ ḡ
electorũ aĩe corporibꝰ nõ vniẽtur. Cõtra. ij. mach. vij. Rex mũ
di defunctos nos ſuis legibꝰ eterne vite reſurrectiõe ſuſcitabit
ſꝫ electi moriunt̃ in obſeruatiõe legis diuĩe. ḡ electi reſuſcita-
bunt̃. Rñſio ẽm rich. in. iiij. ſen. diſ. xliij. ꝙ oẽs electi reſurgent
q: ad hoc ordiat̃ ꝑncipal'r reſurrectio vt hoĩes cõſequãtur vlti
Rich. mũ finẽ ſuum. vltimus aũt finis electorũ eſt ꝑfecta eorũ con-
iunctio cũ ſummo bono q̃ fine cõplet̃ oĩs appetitꝰ eorũ huncia u
teꝫ finẽ ꝯpletiꝰ ꝯſequent̃ electi ꝑ reſurrectionẽ eorũ q: ſicut di.
aug. xij. ſup geñ. verſus finẽ. Ineſt aĩe quidã naturalis appeti-
Augu. tus corpꝰ adminiſtrãdi quo appetitu retardat̃ quodãmodo ne
tota intẽſione ꝑgat in illud ſummũ celũ q̃ȝdiu nõ ſubeſt corpꝰ
cuiꝰ adminiſtratiõe ꝯquieſcat. ¶ Ad oppoſitũ dicẽdũ ꝙ maior
nõ eſt vera de corpore glorificato q̃le habebũt electi in reſurre
ctiõe: ſꝫ vera eſt de corpore tali quale eſt modo. ¶ Utrũ ꝑuuli
q̃ cũ ſolo originali deceſſerũt reſurgẽt in iudicio: ꝙ nõ. reſurre
ctio erit ꝓpter plenã retributionẽ meritorũ ⁊ demeritoꝝ. ſꝫ par
uuli tã purgati a pctõ originali q̃ȝ illi q̃ in pctõ deceſſerũt origi
nali nõ meruerũt neqȝ demeruerũt ḡ nec illi: nec iſti reſurgẽt.
Cõtra ioh. v. Mortui audiẽt vocẽ filij dei: ⁊ q̃ audierit viuent.
Joh. v. Sꝫ vt dr̃ parũ poſt. Oẽs qui in monumẽtis ſunt audiẽt vocẽ fi
lij dei ḡ oẽs q̃ in monumẽtis ſunt reſurgẽt. ¶ Rñſio ẽm rich. in
iiij. ſen. di. xliij. ꝙ ꝑuuli q̃ cũ ſolo origiali pctõ deceſſerũt reſur-
gẽt ꝓpter cãm reſurrectionis oĩbꝰ ꝯmunẽ de qua. ſ. ẽt ꝓpt̃ cãm
ſpãlẽ: ꝑ pctõ em̃ origiali obligat̃ hõ ad penã dãni. pctm̃ autẽ
origiale cõtrahit aĩa ꝑ vnionẽ ſui cũ carne infecta. idõ cõueniens
eſt vt aĩe ꝑuulorũ carẽtiã viſionis dei ꝑpetuo patiantur in ſuis
corporibꝰ vnite ꝑ quorũ cõtagionẽ incurrerũt obligationẽ ad ta
lem penã ¶ Ad oppoſitũ dicendũ ꝙ q̃uis in paruulis nõ ſit
actꝰ merẽdi vel demerẽdi: in illis tñ in q̃bꝰ remiſſuꝫ eſt pctm̃ ori

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ginale eſt radix merẽdi ſcilicet gratia gratũ faciens. ⁊ in illis in quibus non eſt remiſſum eſt radix demerendi.ſ.habitualis cõcupiſcẽtia:⁊ ideo reſurgent tam iſti ꝙ illi.

¶ Utrũ oẽs reſurgẽt in eiſdẽ locis in quibꝰ fuerũt ſepulti: ꝙ nõ qꝛ reſurrectio erit a morte ſ3 mors magis reſpicit locũ mortis ꝙ ſepulture ergo reſurgẽt in locis ĩ quibꝰ deceſſerũt. Cõtra Eze.xxxvij. Ego aperiã tumulos vr̃os ⁊ educam vos de ſepulchris veſtris popule meꝰ. R̃nſio ſm rich.in.iiij.diſt.xliij. ꝙ mortui reſurgẽt in illis locis in quibꝰ tpe reſurrectiõis erit pars pn̄cipalioꝛ corporis ſiue ibi fuerit corpora eorũ ſepulta a pricipio ſiue nõ. ſi aũt illo tpe contingat alicuiꝰ corporis ptes eq̄ principales eẽ in pluribꝰ locis:tũc cũ nõ ſit rõ quare magis reſurgat in vno loco ꝙ in alio tũc reſurget in illo loco in quo volũtas dei imperabit. Ad oppoſitum dicendũ ꝙ reſurrectio non tm̃ erit a morte ſed etiã ab incineratione. incineratio aũt magis de prope reſpicit locũ ſepulture ꝙ locũ mortis. Ezech. xxxvij.

¶ Utrũ oẽs reſurgent in eadẽ etate: ꝙ nõ qꝛ a reſurgẽtibꝰ maxime a bonis nihil auferet qḋ in eis fuerit dignitatꝫ. ſ3 ſicut dr̄ ꝓuer.xvj. Corona dignitatis ſenectus. ergo ſenes reſurgẽt in ſenili etate:ſed iuuenes nõ reſurgẽt in ſenili etate. ergo nõ oẽs reſurgẽt in eadẽ etate. Cõtra gloſa ſup illḋ ad ephꝫ.iiij. In menſura etatis plenitudinis xp̄i tũc oẽs in eadẽ etate reſurgẽt in qua xp̄s mortuus eſt ⁊ reſurrexit cuiuſcũqꝫ etatis mortui fuerint. ¶ R̃nſio ſm ric.in.iiij.di.xliij. ꝙ etas dupliciter põt accipi. Uno mõ ꝓ toto tpe quo vixit homo:⁊ ſic nõ oẽs reſurgẽt in eadeꝫ etate. Alio mõ ꝓ ſtatu coporis ⁊ ꝟtutis q̄ ex õnis in hũano corpe relinquitur ſm quẽ modũ accipiẽdi etatẽ dicimꝰ ꝙ adã factꝰ fuit in etate virili ⁊ ſic oẽs reſurgẽt in eadem etate.ſ. xp̄i. etas dupl'r põt accipi.

¶ Ad oppoſitũ dicendũ ꝙ ſenectꝰ dr̄ corona dignitatis nõ ꝓpt ꝯditionẽ corpis qꝛ tũc ẽ in defectu ſ3 ꝓpt ſapientiã q̄ in eis preſumit maioꝛ ꝓpter multã experientiam ex temporis antiquitate:quapropter dr̄ iob.xij. In antiquis eſt ſapientia.

¶ Utrũ oẽs reſurgẽt in ſexu virili: ꝙ ſic qꝛ oẽs reſurgẽt ſine defectu ⁊ deformitate ſ3 ſexus femineꝰ ẽ ex defectu nature ⁊ preter eiꝰ intẽtionẽ ſicut eñ dĩ. philoſo.xvj. de aĩalibꝰ. Femina eſt q̄ſi mas occaſionatꝰ ꝫ ſexꝰ femineꝰ nõ reſurget. Cõtra augu.xxij. de ci.dei.c.xvij. dicit. Mihi meliꝰ ſapere videnť q̄ vtrũqꝫ ſexũ reſurrecturũ nõ dubitãt. ¶ R̃nſio ſm ric.in.iiij.diſ.xliij. ꝙ l3 q̄dã dixerũt ꝙ oẽs reſurgẽt in ſexu virili vt innuit aug.in cap. palle Ariſtoteles.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

gato tñ dicendũ eſt ꝙ non oẽs reſurgẽt in ſexu virili ſ3 viri in ſexu virili: et femine in ſexu femineo. qꝛ hoc exigit natura indiuidui ⁊ congruit ꝑfectioni ſpeciei ⁊ erit occaſio laudãdi deũ. Di- Scotus. cit aũt ſcotus ꝙ põt eſſe ꝙ viri reſurgẽt in ſexu femineo: et femine in ſexu virili ĩdẽ in numero. qꝛ vir et mulier ſolum accidẽtaliter diſtiguunt. Ad oppoſitũ dicẽdũ ꝙ ꝗ̃uis mulier gignatur ꝑter intentionẽ nature ꝑticularis eſt tñ de intẽtiõe nature vniuerſalis nec in illo ſexu cõfuſio: libido ſeu verecundia erit.

¶Utrum corpora reſurgentiũ reſurgent cum deformitatibus ſuis: ꝙ ſic. Cicatrices ſunt deformitates in corpore: ſed corpꝰ xp̃i reſurrexit cũ cicatricibus vt põt accipi ex his q̃ habenꝭ ioh. Aug. xx. ergo multo fortius corpora aliorũ reſurgẽt cũ ſuis deformitatibus. Cõtra aug. in ench. ca. lij. Reſurgẽt corpora ſanctorũ ſine vllo vicio. igiꝭ et ſimiliter argui poteſt de corporibꝰ dãnatorum qꝛ ſicut coicabunt cũ beatis in natura: ita videꝭ in naturalibus diſpoſitionibus corporalibus. ¶Rñſio ſm rich. in. iiij. diſ. xliij. ꝙ ſicut accipi poteſt ex ſentẽtia aug. xxij. de ciui. dei. c. xix. oĩs deformitas reduciꝭ vel ad illã que eſt ex parte corporis vel ex ꝑte figure: vel ex ꝑte diminutionis partiũ: vel ex ꝑte ſuperabundãtie. Dico ergo ꝙ quocũꝗ̃ ꝓdictorũ modorũ deformitate accepta corꝑa electorũ ſine omni deformitate reſurgẽt qꝛ oĩs deformitas ad aliquod viciũ pertinet. S3 ſm aug. vbi ſupra. reſurgẽt ſine oĩ vicio ſeruata integritate nature: corpora aũt dãnatorũ reſurgẽt ſine omni deformitate que eſt ex parte diminutionis partiũ: qꝛ indiſtincte dicit apoſto. ꝙ mortui reſurgẽt incorrupti: ſed vtrũ reſurgẽt ſine deformitatibꝰ aliis dubiũ eſt ⁊ dicũt quidã ꝙ nõ immo manebũt in eis ad maiorẽ eorũ cõfuſionẽ. Alij dicunt ꝙ reſurgent ſine eis qꝛ in reparatione corporis reſurgentis magis attendiꝭ nature perfectio ꝗ̃ conditio q̃ prius fuit. hoc tñ aug in ench. vt magiſter recitat in lr̃a relinq̃t indeterminatũ dicẽs ꝙ nos fatigare nõ debet eorũ incerta habitudo vel pulchritudo quorũ erit certa ⁊ ſempiterna dãnatio Ad oppoſitũ dicẽdũ ſm aug. xxij. de ci. dei. c. x. ꝙ cicatrices in corporibus martyrum nõ erunt deformitates.

UTrum angeli iudicabunt: ꝙ ſic. quia mat. xxv. ſcribitur dominus venturus ad iudicium cum angelis. Sed contra poteſtas iudiciaria data eſt apoſtolis quia iudicati ſunt cum dño et merita eorũ comparata malis eos oſtendent reprobos: ſ3 neutrũ eſt in angelis ⁊c.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Reſpondet Boñ. in iiij. diſtinctione. xlviij. ꝙ iudiciaria poteſtas
triplici ex cauſa dicitur eſſe communicata apoſtolis ſcilicet ra
tione comparationis. approbationis ſententie: et honorabilis
confeſſionis. Ratione comparationis erit omnium malorū bo-
norum: approbationis vero bonorū tantum ſed hominum et
angelorum: ſed honorabilis confeſſionis perfectorꝫ tantum.
Unde dicendum ꝙ proprie loquendo iudiciaria poteſtas non
erit in angelis. ſi autem dicitur in eis eſſe intelligendꝫ eſt ra
tione approbationis. Cum ergo dicit ſcriptura ꝗ venit dominꝰ
cum angelis non eſt intelligendū cum angelis iudicantibus ſꝫ
miniſtrantibus: hoc boñ. Utrū omnes iudicabuntur? ꝙ ſic. ij.
cor. v. Omnes aſtabimus ante tribunal xp̄i vt recipiat ꝛc. Sꝫ
contra Jo. iij. Qui credit in eum non iudicatur ꝛc. ℞. Judiciū
dicitur tripliciter: ſcilicet proprie: communiter: et appropriate. Judiciū
Judicium communiter dicitur collatio manifeſta meriti ad pre dr̄ tripli
mium. Judicium proprie dicitur diſcuſſio meritorum cum ſen citer.
tentie diffinitione. Judiciꝫ appropriate dicitur ipſa condemna
tio. vnde iudicatus dicitur condemnatus. primo modo dicitur
omnes iudicabuntur. quia patebit quomodo deus omnibus
retribuet ſecundum merita. Secundo modo prout dicitur iu-
dicium diſcuſſionis nō oēs iudicabuntur. ſed erunt quattuor
ordines ſicut diſtinguit Gregorius et magiſter ponit in littera.
Tertio modo iudicabuntur mali ſolum. et iſtud iudiciū incipit
in preſenti per excecationem in infidelibus: et per expoliatio-
nem in demonibus: et conſummabitur in futuro. hec Bona-
uentura vbi. s.

¶ Utrum angeli iudicabuntur? ꝙ ſic. primo corinth. ſexto. Ne
ſcitis quoniam angelos iudicabimus. Sed contra. Joh. decimo
ſexto. Princeps mundi huius iam iudicatus eſt. ℞. d. ꝙ demo-
nes non iudicabuntur iudicio diſcuſſionis ſed iudicio condem-
nationis. Tum ex parte iuſticie dei vt in omnibus clareſcat
iuſta eoꝝ condemnatio. Tum ex p̄te gl̄ie xp̄i q2 xp̄s triūpha
uit de diabolo. ꝛ iudicatus fuit a mēbro diaboli et ad ſuggeſtio
nem eius. Jdeo debet authoritatem iudicialem ſuper eū acci
pere. Tū ex parte meriti. q2 eñ participes fuerūt culpe hūane
debent ꝛ participes eſſe ꝯtumelie ꝛ pene. Tuꝫ ex parte ſui ſup
plicij ꝯſummandi. Uñ inuoluentur ſimul cum damnatis ꝛ ſimul
incarcerabuntur. Et ſimiliter angeli boni iudicabuntur iudi
cio retributionis. Cōſummabit eñ gl̄ia in ipſis ſaltē quātuꝫ ad

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

premiũ accidentale ⁊ ceſſabit meritũ. Ad illud aũt quod obÿci
tur dicẽdũ ꝙ dyabolꝰ dicitur iudicatꝰ qꝛ poteſtas eſt ei aliquo
modo ſubtracta q̃tum ad bonos ſed nõ oĩno. Jõ opꝫ tũc iudi
ciũ eiꝰ ꝯſummari. hec boñ. vbi. ſ. ❡ Utrũ ptãs iudiciaria ſit xp̃i
ſm diuinitatẽ vel ſm humanitatẽ. ꝙ ſm diuinitatẽ qꝛ eiꝰ eſt re
tribuere ſm diuinitatem qꝛ de deo opꝫ credere qꝛ ipſe remune=
rator eſt. heb. xj. ergo ⁊ iudicare. Sed cõtra io. v. Poteſtatẽ de=
Joh. v dit ei iudiciũ facere qꝛ filiꝰ hominis eſt. ❡ Reſpõſio. Ad hoc ꝙ
iudiciũ ſit firmũ cõcurrit anthoritas in ſententiãdo ⁊ poteſtas
in retribuẽdo. hec aũt duo conueniũt xp̃o ſm diuinitatem per
naturam ſic eñ eſt dñs oĩm potentiſſimꝰ: ſm humanitatẽ vero
ſunt ei collata per gratiã. Uñ ac. x. Ipſe eſt q̃ cõſtitutꝰ eſt a deo
Act. x. iudex ⁊c. hec boñ. ❡ Utrum apparebit xp̃s malis in forma diui
nitatis: ꝙ ſic. reprobi debẽt terrer ad aſpectum xp̃i: ſed qð ſum
me terre eſt ptãs diuinitatis ⁊ maieſtas. Sed cõtra Iſi. di. In
Iſido. forma qua iudicatꝰ eſt videbũt eũ vt doleãt in forma diuinita=
tis nõ videbũt ne gaudeãt. ❡ Rñſio. Dicẽdũ ꝙ ſicut dicit au.
⁊ iſido. ⁊ magr̃ in lr̃a etiã hugo de ſacris. Prem nullꝰ de repro
bis videbit in iudicio: ſed oẽs filiũ qꝛ filius hoĩs eſt. Uñ nõ ap=
Duplex parebit malis in forma dei. Propter qð nota ꝙ duplex eſt cogni
eſt cogni tio diuinitatis. Una p ſigna ⁊ effectꝰ. Alia in ſua forma ⁊ eſſen
tio diui= tia. Dico ḡ ꝙ reprobi habebũt cognitionẽ de xp̃i diuinitate p ſi
nitatis. gna certiſſima ⁊ effectꝰ manifeſtos: cognitionẽ aũt eiꝰ in ꝓpria
forma p aptã viſionẽ nõ hẽbũt qꝛ talis forma ĩproportionabi
lis eſt ocl'is creature niſi ſint ſublimati p gl'iã: aut ſuperabũdã
tiã. gr̃e. reꝓbis aũt nõ dabit̃ gr̃a: nec ſimplr̃: nec ad tp̃s. Rõ aũt
quare nõ dabit̃ eis virtꝰ q̃ diſponat eoꝝ aſpectũ ad videndũ illã
lucẽ eſt illa quã tãgit aug. ⁊ iſid. qꝛ ſic haberẽt ſummã delecta=
tionẽ qð nullatenꝰ decꝫ. hec bo. in. iiij. vbi. ſ. ❡ Utrũ apparebit
Chriſo. reprobis in forma hũanitatis gl'ioſa: ꝙ nõ Criſo. Ueniet in iu
dicio xp̃s nõ ſolũ vulneꝝ cicatrices ſꝫ ⁊ ĩpaꝫ mortẽ exprobratiſ
ſimã oñdẽs. Sed cõtra. Nulla erit in eo fictio ḡ talẽ oſtẽdet for
mã q̃lẽ hẽbit ſꝫ hẽbit gl'ioſaꝫ. ❡ Rñſio dicẽdũ ꝙ apparebit oĩbꝰ
in forma gl'ioſa ⁊ nõ erit differẽtia a parte apparẽtis ſed ex pte
recipiẽtiũ: boni eñ recipiẽt formã gl'ioſam cũ gaudio et gl'ia: ſꝫ
mali cũ cõfuſione ⁊ pena: cõfundent̃ eñ in aſpectu eiꝰ ⁊ non po
terũt eius ſuſtinere vultũ propter cõſciẽtie remorſum ⁊ ꝓpter
expectationem ferende ſentẽtie cõtra eos. Ad illud autẽ quod
obÿcitur dicendum ꝙ ille cicatrices erunt ſigna mortis viliſſi=

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

me preterite quã ſuſtinuit: ꝫ tñ qꝛ apparebũt in excellẽtia glo
rie ſignũ erũt victorie ⁊ glorie tũc preſentis. hec boñ. ¶ Utrũ
hora iudicij ſit nota alicui creature? Rñſio. Dicendũ abſqꝫ du
bio ꝙ hora illa eſt nota toti trinitati ⁊ homini aſſumpto. Igno
ta autẽ eſt oib⁹ in ſtatu viatoꝝ exiſtentib⁹. Sed de hoc eſt contẽ
tio inter doctores an ſit nota angelis ⁊ aĩabus beatis? Sed cer
te q̄d ſit ſup hoc tenendũ magis docebit experiẽtia pro loco et
tempore ꝙ̃ nunc doceat ſcientia. hec boñ. in. iiij. diſtin. xlviij.

Utrũ damnati deũ habeãt odio? ꝙ non. Null⁹ poteſt
ipſam bonitatẽ odio habere. Sed cõtra. pſalm̃. Su — Pſalm̃.
perbia eoꝝ q̃ te oderũt aſcẽdit ſemp. ¶ Rñſio. Affe
ct⁹ movet̃ ex bono vel malo apprehẽſo de⁹ aũt appre
hendit̃ dupliciter vno mõ in ſe ſicut a beatis qui deũ per eſſen
tiã videt̃: ⁊ per effect⁹ ſicut a nobis ⁊ dãnatis. Ipſe igit̃ in ſeip
ſo cum per eſſentiam bonitas nõ põt alicui volũtati diſplicere
neqꝫ odio haberi: ſed aliq̃ effectus ei⁹ poſſunt eſſe volũtati repu
gnantes inq̃ꝫtum cõtrariant̃ alicui. ⁊ ſm̃ hoc aliq̃s deum odire
põt nõ in ſeipſo ſed rõne effectuum. dãnati ꝙ̃ deum ꝑcipientes
in effectu iuſticie q̃ eſt pena eũ odio habẽt ſicut ẽt penas quas
ſuſtinẽt. hec tho. in. iiij. ¶ Utrũ dãnati velint ſe peccaſſe? ꝙ ſic.
Aug. de fide ad petrũ dicit ꝙ bonam hr̃e nullatenus poterunt — Aug.
volũtatẽ: ſed nolle peccaſſe eſt volũtatis bone ergo cũ conſide
rãt pctm̃ ſuum nõ poſſunt nolle ſed velle. Item volũtas homi
nis poſt mortem inuertibilis eſt ſicut ⁊ volũtas angeli. Sed cõ
tra Sap. v. Intra ſe penitentiã agẽtes. Rñdet boñ. in. iiij. diſt. — Sap. v.
l. ꝙ nolunt peccaſſe nõ propter hoc ꝙ peccatũ eis diſpliceat qꝛ
iniuſtũ: ſed quia eis diſplicet pena iuſta ⁊ ideo malam habent
volũtatem. nam adhuc viuit in eis voluntas peccandi licet do
lore impediatur ne exeat in actum ſuum: per habitum enim vo
luntatis male appeterẽt peccare ſi nõ crederent ex hoc puniri.
Unde patet reſponſio ad primum. Ad aliud autẽ qd̃ obijcit̃ ꝙ
volũtas eſt inuertibilis dicendũ ꝙ veꝝ eſt de voluntate quãtũ
ad habitũ in quẽ fit plena ꝯ̃ſio ſed nõ de vertibilitate quãtũ ad
actum. hoc boñ. ¶ Utrum damnati volũtate deliberatiua ma
lint nõ eſſe ꝙ̃ ſic eſſe? ꝙ nõ. Preelectio ſupponit electionem: ſed
non eſſe non eſt eligibile qꝛ oẽ eligibile habet apparẽtiam bo
ni: ſed nõ eſſe non habet apparentiã boni qꝛ quod apparet bo
nũ apparet eſſe ergo ⁊c. Sed cõtra. Apoc. ix. In diebus illis de — Apo. ix.
ſiderabunt hoĩes mori ⁊ fugiet mors ab eis. Rñdet boñ. vbi ſu

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pra. Credo ꝙ magis appetendum eſſet ſi poneretur in optiõe
omnino non eſſe ꝙ̃ eternal'r torqueri loquor de appetitu qui re
fugit incommoduz: hoc em̄ iudicat mens mea magis ſicut de
collationem ꝙ̃ diuturnam ignis aduſtionem. Uerum tñ ſecun-
dum appetitũ honeſti q2 cruciari iniquos ſpũs eſt ad gloriam
dei vtiq3 malle deberent ignib9 ſubiacere ad continẽtiã dei lau
dem ꝙ̃ per oimodam corruptionem manum dei effugere: cõce-
dendũ igit̃ ꝙ damnati mallẽt non eſſe. Ad illud aũt qđ obijcit̃
ꝙ preelectio ſupponit electionez dicendũ ꝙ verũ eſt de illa q̃ eſt
per modum deſiderij non de ea q̃ eſt per modum fuge. Hoc bo
nauentura. ¶ Utrum damnati vellẽt omnes eſſe damnatos: ꝙ
Lu. xvi. non. Lu. xvi. Rogabat diues pro fratribus ne venirent in locuz
tormentoꝝ. Sed cõtra ſuper hoc quod dr̃ yſaie. xiiij. Surrexe
runt de ſolijs. Dicit glo. Solatiuz eſt miſeroꝝ multos habere
ſocios penaꝝ. ¶ Reſpõdet bonauentura vbi ſupra. Et ſi in dã
natis remittãtur aliquo modo affectiones q̃ habent annexam
delectationem. Alie affectiones in quib9 eſt penalitas vigoran
tur. Uñ ⁊ ſi ceſſet actualiter affectus luxuriandi: aut dominãdi
tñ accenditur affectus ſiue furor impatiẽtie: ⁊ liuor inuidie. Jõ
vehementer triſtabuntur et tabeſcent in gloria electoꝝ dei. Et
ideo ad ſatiandam ſuã impijſſimã emulationem ⁊ odiuz vellẽt
omnes eſſe miſeros. Et q2 nec ipſi poſſunt ad beatitudinẽ per-
tingere: nec aliquos poſſunt a ſtatu beatitudinis amouere: iõ
in ſeipſis vehementer tabeſcunt ⁊ cõfunduntur. Concedendũ
ergo ꝙ generaliter loquendo mallent oẽs eſſe miſeros ꝙ̃ ipſis
exiſtentibus miſeris aliquos eſſe beatos. Ad illud autẽ quod
obijcitur de illo diuite ⁊c. dicenduz ꝙ ꝙ̃uis in generali damna
ti nolint videre beatos aliquos ſed omnes miſeros: tamen q2
ſpecialius habent aliquorũ amorem naturalem et priuatum:
nollent ipſos damnari, alijs, exiſtentibus in ſtatu glorie quia ⁊
ſi damnnentur: adhuc tamen manet emulatio et occaſio tabe
ſcendi. non ſic autem ſi omnes damnarentur: attamen nullos
ita diligunt naturaliter quin vellent eos eſſe damnatos. hoc
pacto quod nulli eſſent beati. Hec bonauentura.

¶ Utrum fiat mitigatio propter mie pietatem de penis dãna
toꝝ: ꝙ non. Apo. xviij. Q̃tum glorificauit ⁊c. Jtẽ yſa. xl. Suſce
pit de manu dñi duplicia. dr̃ de anima peccatrice. Jtẽ ſup illud
yſa. xl. pſalm̄. Ex vſuris et iniquitate. ⁊c. Gloſa. Uſure dicunt̃ peccata
qm̄ plus mali inuenietur in ſupplicijs ꝙ̃ ꝯmiſſuz eſt in culpis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

igit͛ ⁊c. Item delectatio eſt mome͂tanea ⁊ punit͛ pena eterna et acerbiſſima ꝙ punit͛ ſupra ꝯdignu͂. Sed co͂tra pcto͛ cu͂ peccat mortaliter offendit deu͂ q̄ eſt bonu͂ infinitu͂ ⁊ a quo eſt oe͂ bonu͂ ergo pena infinite acerbitatis puniri dꝫ: ⁊ amittere oe͂ bonu͂ et no͂ eſſe ſed no͂ ita punit͛. ergo citra co͂dignu͂ punit͛. ¶ Reſpo͂ſio ſco͂m bo. in. iiij. di. xlvij. Mitigatio pene dãnatoꝝ dupl'r po͂t intelligi. Aut ꝗ̄tum ad taxatione͂ ⁊ inflictione͂ pene ⁊ ſic abſq3 dubio eſt ibi mitigatio. Alio modo poſt pene taxatione͂ ⁊ inflictionem: ⁊ hoc mo͂ nulla eſt mitigatio qꝛ tu͂c claudit eis dn̄s viſcera pietatis. Ad illud aute͂ quod obijcit͛ de ſcriptura q̄ dicit ꝙ tãtu͂ et ꝙ duplu͂ ⁊ ꝙ amplius: ad illa oi͂a r͂nde͂du͂ꝙ eſt comparare delectatione͂ ad penam dupliciter. Aut ſm̄ inte͂tione͂ huius in genere pene ⁊ illi⁹ in genere delectatio͂is: ⁊ ſic multo maior eſt pena ꝗ̄ delectatio: aut ſm̄ ratione͂ meriti vel demeriti: ⁊ ſic dico ꝙ meritu͂ delectationis inordinate excedit pena͂ qꝛ dign⁹ eſſet peccator amplius puniri. Itaq3 ꝗ̄tum ad intentione͂ ⁊ duratione͂ pena excedit culpa͂ ſed ꝗ̄tum ad meritu͂ culpa pena͂. Et ꝑ hoc patet ad rationem quia ⁊ ſi delectatio ſit momentanea qꝛ tamen per eam offenditur bonu3 infinitum meretur penam eternam. hec bonauen.

Delectatio co͂parari po͂t ad pena͂ dupl'r.

Utrum ad beatitudine͂ requiratur corpus: ꝙ non qꝛ beatitudo non conſiſtit in corporalibus bonis igitur Sed co͂tra. Perfectio gratie preſupponit perfectionem nature. Anima autem ſine corpore non habet perfectionem nature cum ſit pars naturaliter humane nature. Omnis autem pars eſt imperfecta a ſuo toto ſeparata ergo anima ſine corpore non poteſt habere perfectionem gratie cuiuſmodi eſt beatitudo. ¶ Reſponſio ſecundum thomam. j. ij. queſtione. iiij. Ad perfectione͂ alicuius rei dupliciter aliquid ꝑtinet. Uno modo ad conſtituendum eſſentiam rei. ſicut anima requiritur ad perfectionem hominis. alio modo ad bene eſſe eius ſicut pulchritudo corporis ⁊ velocitas igenij pertinet ad perfectionem hominis. Primo modo non pertinet corpus ad perfectionem beatitudinis humane ſed bene ſecundo modo. Cu3 enim operatio dependeat ex natura rei ꝗ̄to anima perfectior erit in ſua natura tanto ꝑfectius habebit ſuam propriam operationem in qua felicitas conſiſtit. Unde auguſt. xij. ſuper grego. ad litteram. Cum queſiſſet vtrum ſpiritibus defunctorum ſine corporibus poſſit ſumma illa beatitudo preberi:

Ad ꝑfectionem alicuius rei dupliciter aliquid ꝑtinet.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Reſpondet ꝙ non ſic poſſunt videre illam incõmutabilem ſub
ſtantiam vt ſancti angeli vident ſine alia latentiori cauſa ſiue
ideo q̃ eſt in eis naturalis quidam appetitus corp⁹ admini
ſtrandi. Ad illud aũt quod obijcitur dicendũ ꝙ in corpali bo-
no non conſiſtit beatitudo ſicut in obiecto beatitudinis ſed cor
porale bonũ poteſt facere ad aliquez beatitudinis decorẽ vel
perfectionẽ: ⁊ ſic corpus nõ quidem corruptibile quod aggra-
uat animam ſed corpus immortale et totaliter ſpiritui ſubie-
ctum facit ad decorem beatitudinis ⁊ perfectionẽ. hec ex tho.
¶ Utrum homines aſſumantur ad ordines angelorum? quod
non hierarchia eniz hũana cõtinetur ſub infinita hierarchia
Matth. xxij. celeſtiũ ſicut infima ſub media: et media ſub prima: ſed ange
li infime hierarchie nunꝗ transferũtur in mediam vel primã
igitur. &c. Sed contra eſt quod dñs dicit math. xxij. de ſanctis
ꝙ erunt ſicut angeli dei in celo. ¶ Reſponſio thome. in. j. parte
queſt. cviij. ꝙ ordines angelorũ diſtinguunt̃ et ſcd̃m conditio-
nem nature: ⁊ ſecundum dona gratie. Si ergo cõſiderẽtur an
gelorum ordines quantum ad gradũ nature ſic homines nul-
lo modo aſſumi poſſunt ad ordines angelorũ q̃ ſemper rema
nebit naturarum diſtinctio. ſed q̃ donũ gratie dependet ex li
berate dei nõ ex ordine nature. Ideo per donum gratie homi
nes mereri poſſunt tantam gloriam vt angelis equentur ſecũ
Lu. xx. dum ſingulos angelorum gradus quod eſt homines ad ordi
nes angelorum aſſumi. Unde lu. xx. dicit dominus. ꝙ filii reſur
Augu. rectionis erũt equales angelis in celis. Et aug. dicit. xxij. de ci
ui. dei ꝙ nõ erunt due ſocietates hominum et angelorum ſed
vna. Ad illud autem quod obijcitur dicendum. ꝙ gratia ange
lis datur ſcd̃m proportionẽ naturaliũ. non autẽ ſic eſt de hoib⁹
et ideo ſicut inferiores angeli nõ poſſunt trãſferri ad natura
lem gradum ſuperiorum: ita nec ad gratuitũ hoies vero poſ-
Mat. xx ſunt ad gratuitum conſcendere ſed non ad naturalẽ. hec tho.
¶ Utrum omnes beati habeant equalem beatitudinez. ꝙ ſic
quia Math. xx. Omnes acceperunt ſingulos denarios. Item
Tantum diliget vnuſquiſꝗ proximum ſicut ſeipſum. ergo tã
Augu. tum gaudebit linus de gloria petri quãtum ſi eã haberet ſed ſi
eam haberet tantum gauderet quantum petrus gaudet igit
Jo. xxv. &c. Item auguſti. ſuper iohannem et ponitur a magiſtro in lite
ra in. iiij. ſententiarum diſ. l. Omnium beatorum hominũ eſt
par gaudium. Sed contra Joh. xxv. In domo patris mei mã-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſiones multe ſunt. Item .j. cor. xv. Stella differt a ſtella in cla
ritate. Itē ps. Reddet vnicuiqȝ ſecundum opera ſua: ſed opera ps.
ſunt inequalia. ¶ Reſponſio ſecundum bonauenturā in .iiij. Beati-
diſ. xlix. Beatitudo dicitur dupliciter: vel ſatians effectiue ſicut tudo di
obiectum. vel ſatians informatiue ſicut perfectio: primo modo dupl'r.
vna eſt beatitudo: vita merces: vnum premium videlicet vnus
deus. Secundo modo beatitudo eſt vna vnitate conformita-
tis et connexionis: ſed tamen differens quantitate gaudij et
remunerationis vnus enim alio clarius videt deum: ⁊ magis
de illo gaudet et ſtrictius tenet. Et ſic patet ad primum obie
ctum de denario. et ad tertiū qꝛ gaudiū dicitur par nō inten
ſiue ſed extenſiue: qꝛ de eiſdē et tot gaudet vnꝰ qbus ⁊ tot gau
det alter: ſed nō pari affectu. Ad illud autē qđ obijcit. Tantū
gaudet de bono proximi quantū de ſuo dicendū ꝙ verū eſt. vn
de petrus plꝰ gaudet de bono lini ꝙ̄ ipſe linus. ſed ex hoc nō
ſequitur quod tantum gaudeat quantuȝ ſi haberet illud quia
ſi haberet illud bonum haberet maiorem charitatem et pote
ſtatem intenſius gaudendi. hec ex bonauentura. Patet ergo
quoniam omnium beatorum eſt eadem beatitudo obiectiua.
Beatitudo autem formalis equalis eſt omniuȝ extenſiue qui
dem tam in duratione qꝛ quelibet eſt eterna: ꝙ̄ etiam in multi
tudine. qꝛ quilibet gaudebit de ꝗlibet de quo aliꝰ gaudebit.
¶ Utrum in gloria corporis augmentet gloriam anime: ꝙ nō
deus ſe offert anime ſeparate in aperta viſione ſicut ⁊ poſt re
ſurrectionem. Et ſi dicas ꝙ propter appetituȝ adminiſtrandi
corpus impeditur anima. Cōtra bernardus de diligēdo deo Bern̄.
de bonis animabus dicit. ꝙ ita inebriantur deo vt obliuiſcant
ſui. ergo multomagis corporis. Item liberior eſt ſpūs a corpo
re abſolutus ꝙ̄ alligatus ergo magis diſpoſitus ad ſuſcipien-
dam beatitudinem perfectā. Sed contra. Perfecta beatitudo
eſt quies omnium deſideriorum. Anima autē naturaliter ap-
petit vniri corpi. ergo impoſſibile eſt aiam beatificari quouſqȝ
reſumat corpus. ¶ Reſponſio ſcđm bonauenturam. vbi ſupra
dicendo ꝙ beatitudo dicitur gaudium per eſſentiam. Gaudiū Gaudiū
autem poteſt dici maius quadrupliciter. aut qꝛ de maiori obie pōt dici
cto: aut quia ex maiori habitu: aut quia de pluribꝰ: aut quia maius
ex eodem habitu intenſius. primo modo maius gaudium. quadru
quia de maiori non reperitur: nec reſpectu eiuſdem: nec reſpe pliciter.
ctu diuerſorum. quia quilibet gaudet de bono infinito. Secun

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

do modo maius inuenitur reſpectu diuerſorum:quia maiori
habitu gaudet petrus ꝙ̃ linus. ſed non reperitur reſpectu
eiuſdem quantum ad diuerſa tempora.quia nõ habebit ma-
iorem habitum petrus poſt iudicium ꝙ̃ nunc. Tertio modo
maius quia latius et de pluribus reperitur in eodem ſecun-
dum diuerſa tempora.qꝛ petrus de pluribus gaudebit poſt
iudicium ꝙ̃ nũc quia de gloria anime ⁊ corporis.de gloria om
nium ſaluandorum:ſed non eſt maius hoc modo reſpectu di
uerſorum quia de tot et de eiſdem gaudebit vnus paruus ſan
ctus ſicut maximus ſanctus.Quarto modo maius.quia inten
ſius reperitur etiam reſpectu eiuſdem qꝛ ex eodez habitu in-
tenſius mouebitur anima reſumpto corpore. qꝛ nullum habe
bit retardans.Ad illud autem quod obijcitur.ꝙ obliuiſcitur
ſui.dicendum ꝙ non intelligitur quin amet ſe:ſed quoniã om
nis amor priuatus qui non referatur in deum ab anima aufe-
retur.Et certe anima beata non appetit corpus amore priua
to ſed ad gloriam dei.Ad aliud dicendum.ꝙ eſt ſpiritus ab-
ſolutus a corpore ſubſtãtia ⁊ effectu:⁊ iſte eſt liberior.et eſt ſpi
ritus alligatꝰ affectu et ſolutus ſubſtãtia:⁊ iſte nõ eſt liber. qꝛ
aliq̃d vult qḋ nõ hꝫ.Et eſt ſpũs alligatus ſubſtãtia ⁊ affectu
tũc aũt corpꝰ ẽ inobediẽs.et talis nõ eſt liber.qꝛ nõ põt qḋ vult
Aut p oĩa obediẽs:⁊ talis eſt liber libertate ſibi cõueniente:qꝛ
nõ vult niſi qḋ põt.⁊ habet omne quod vult.hec bonauẽtura.
¶ Utrum oẽs appetant beatitudinẽ verã:ꝙ ſic.Boetius.In
Boetiꝰ. ſerta eſt mẽtibus hoĩm veri boni cupiditas.Itẽ.j.ethi. Omĩa
bonum appetũt.ergo ſummũ bonũ ſumme appetũt. Sed cõ-
Augu. tra.aug.dicit.Inuiſa diligere poſſumꝰ:incognita nequaꝗ̃.ſꝫ
multi ſunt ignorãtes q̃d ſit:⁊ in quo ſit vera beatitudo.igiẗ ⁊c.
Itẽ pctm̃ eſt ſpreto incõmutabili bono rebꝰ cõmutabilibꝰ ad
herere.Sꝫ btitudo ẽ bonũ incõmutabile:ergo oĩs pctõr verã
btitudinẽ ſpernit. ergo nullꝰ appetit.Rñſio ſm ſco.in.iiij.diſ.
xlix.ꝙ oẽs ſumme appetunt beatitudinẽ appetitu naturali qui
eſt ipſa naturalis inclinatio volũtatis ad actũ ſuũ:ſic em̃ vnũ
quodꝗ̃ pfectibile naturalr̃ appetit ſuã pfectionem.Appetitu
aũt libero ⁊ elicito oẽs in pluribꝰ beatitudinẽ appetunt:talis
Duo em̃ appetitus vt in puribus ſequiẗ inclinationẽ nature. Bea-
ſũt q̃ fa tus aũt bonauentura ibidẽ dicit.ꝙ duo ſunt que faciunt ap
ciũt ap petitum ſcꝫ conuenientia et indigentia:qm̃ igitur anima ra
petituz. tionalis creata eſt ad dei imaginem ⁊ ſimilitudinẽ:⁊ facta eſt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

capax boni ſufficientiſſimi: et ipſa ſibi nõ ſufficit cũ ſit vana et indeficiens. Jõ dico ꝙ verã beatitudinez appetit naturalr̃. Et ad illud qđ obijcit̃ ꝙ multi ignorant verã beatitudinẽ rñdet ꝙ ſicut in nobis eſt duplex amor: naturalis: ſcʒ et deliberatiuus ſimilr̃ et duplex cognitio: ſcʒ naturalis et deliberatiua. Dicit ergo ꝙ omnes habent appetitum beatitudinis vere in generali: et habẽt cognitionem in generali: omnes enim credunt ꝙ beatitudo ſit bonũ quod ſufficit. Et omnes iſtud appetũt. In ſpeciali vero vbi ſit quod ſufficit: ſcʒ in honore: vel pecunia vel aliquo alio errat cognitio: et declinat affectio. Et ẽ ſimile de eo qui vult emere aurũ ⁊ credit qđdam fruſtum auricalci eſſe fruſtum auri: ⁊ fruſtũ auri credit eſſe auricalcuʒ. Si q̃ras ab eo in gñali quid velit emere? Rñdebit aurũ. Si queras in ſpãli qđ illorum fruſtoꝝ vult emere. rñdebit ꝙ hoc demonſtrato auricalco. Similiter ſi ab aliquo queras vtrũ velit habere verã beatitudinẽ. Reſpõdebit ꝙ ſic. Si queras quid velit vtrũ ꝑadiſum vel denarium. rñdebit denariũ. ⁊ hui⁹ ratio non eſt: q: hic credit ſufficientiã eſſe vbi nõ eſt. hec boñ. ¶ Utrũ ꝓpter beatitudinem appetat̃ quicq̃d appetit̃? ꝙ ſic. Aug. xiij. de ciui. dei. c. viij Omnes appetũt beati eſſe ⁊ non miſeri. quicq̃d em̃ latẽter aliquis vult ab hoc nõ recedit. Sed cõtra. Null⁹ appetit niſi cognitum: ſed poteſt aliquis aliquid appetere ignorando beatitudinem. ¶ Reſponſio ſecundum ſcotum vbi ſupra. ꝙ ſi loquamur de appetitu naturali ille ſemper eſt in ordine ad beatitudinem. ſed ſi loquamur de actu elicito: nõ oportet ꝙ quicquid appetitur appetatur propter beatitudinem: quia appetitus poteſt velle oppoſitũ et negatiue et contrarie. ita ꝙ neutro modo erit in ordine ad beatitudinem. Probo ꝙ negatiue poſſibile eſt enim cognoſcere aliquid non cognoſcendo beatitudinem veram actu elicito: ergo poteſt illud appetere non appetendo beatitudinem. Item probo quod contrarie: quia habens fidem et credens quod fornicatio eſt contraria fini poteſt velle fornicari. Ad illud autem quod obijcitur ꝙ quicquid volumus latenter non recedit ab appetitu beatitudinis dico ꝙ verũ eſt de appetitu naturali ſemper. et de appetitu elicito recto verum eſt vt in pluribus ſed non de appetitu elicito inordinato. hec ſm̃ ſcotum. ¶ Utrum beatitudo hominis cõſiſtat in aliquo bono creato? ꝙ ſic q: hõ non eſt capax niſi boni finiti Sed cõtra aug. xix. de ciui. dei. vt vita carnis aĩa eſt em̃ beata

Augu.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vita hoīs deus eſt.de quo dr̄ beat⁹ pp̄lus cuius dn̄s de⁹ eius.
¶Reſponſio impoſſibile eſt beatitudinem hominis eſſe in ali
quo bono creato.beatitudo enim eſt bonum perfectum totali
ter quietans appetitum.obiectum autē appetitus intellectua
lis eſt vniuerſale bonum:quod nō inuenitur in aliquo creato
ſed in ſolo deo:qꝛ omnis creatura habet bonitatem participa
tam. vnde ſolus deus hominis voluntatē implere poteſt. ſm̄
Pſal ꝙ dicitur in pſal.qui replet in bonis deſiderium tuum.In ſolo
igitur deo beatitudo hominis conſiſtit.Ad illud circa qđ obij
citur dicendū ꝙ homo non ē capax niſi boni finiti vt rei intrin
ſece ⁊ inherentis ſed bene eſt capax boni infiniti vt obiecti.hec
Thomas.in.j.ij.q.ij.¶Utrum beatitudo conſiſtat in viſione
Dionyſius. diuine eſſentie.ꝙ non qꝛ dicit Dionyſius.j.ca.miſtice theolo
gie.per id qđ eſt ſupremum intellect⁹ hō deo cōiūgitur ſicut
oino ignoto.Sꝫ.cōtra.j.io.iij.Uidebim⁹ eū ſicut eſt.¶Rn̄ſio.
Ultia beatitudo nō pōt eſſe niſi in viſiōe diuīe eſſentie.homo
eñi non eſt perfecte beatus q̄diu ſibi reſtat aliquid deſiderā
dum.Ineſt autem homini naturaliter deſiderium cū cogno
ſcit effectum et ſcit eum habere cauſam vt etiam cognoſcat de
cauſa quid eſt.⁊ illud deſideriū quaſi eſt admirationis et cau
ſat inquiſitiōem vt dicit in principio methaphiſice.Nec inqui
ſitio illa quieſcit quouſqꝫ perueniat ad cognoſcendum eſſen-
tiam cauſe.ad perfectam igitur beatitudineꝫ oportet ꝙ homo
pertinguat per intellectum ad ipſam eſſentiam prime cauſe.
Ad illud auteꝫ quod obijcitur dicendum quod Dionyſius lo
quitur de cognitione eorū qui ſunt in via tendentes ad beatitu
dinem.hec tho.j.ij.q.iij. ¶Utrum homo per ſua naturalia
poſſit beatitudinem conſequi:ꝙ ſic.Natura eñi non deficit in
neceſſarijs.Sed contra vltima beatitudo excedit intellectum
hominis et voluntatē.j.corin.ij.Oculus non vidit ⁊c.Reſpō-
ſio beatitudo imperfecta que in hac vita haberi poteſt ab ho
mine poteſt acquiri per naturalia eo modo quo virtus in cu
ius operatione conſiſtit:ſed beatitudo hominis perfecta con
ſiſtit in viſione diuine eſſentie.Uidere autē deum per eſſentiā
eſt ſupra naturam nō ſolū hominis ſed etiam omnis creature.
Ad illud autem quod obijcitur dicendum ꝙ ſicut natura non
deficit homini in neceſſarijs q̄uis nō dederit ei tegumēta et
arma ſicut alijs animalibus qꝛ videlicet dedit ei rationē ⁊ ma
nus quibus hec poſſit ſibi acquirere:ita nec deficit homini in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

neceſſariis quãuis non dederit ſibi aliquod principium quo poſſit beatitudinem cõſequi. hoc enim erat impoſſibile. Nam dedit ei liberum arbitrium quo poſſet conuerti ad deum qui eum poſſet facere beatũ. que eñ per amicos poſſumus: ꝑ nos aliqualiter poſſumus vt dicitur. iij. ethico. hec thom. j. ij. q. v. ¶ Utrum homo poſſit beatitudinez adipiſci: ꝙ nõ. Inter deũ in quo cõſiſtit beatitudo et naturã humanã mediat natura angelica quam homo tranſcendere nõ poteſt. Contra pſalm. Beatus homo quem tu erudieris domine. Pſal.

¶ Reſponſio. Beatitudo nominet adeptionem perfecti boni. quicunq ergo eſt capax perfecti boni põt ad beatitudinẽ peruenire. q aũt hõ ſit perfecti boni capax ptz qr ⁊ eius intellectus poteſt apprehendere vniuerſale ⁊ perfectũ bonũ et eius volũtas illud appetere. ideo ⁊c. Ad illud aũt qd obiicitur dicendũ ꝙ homo nõ põt angelos tranſcendere in gradu nature ſed bñ per operationẽ intellectus aliqd intelligere ſup angelos ⁊c. hec tho. j. ij. q. v. ¶ Utrum beatitudo haberi poſſit in hac vita: ꝙ ſic. ps. Beati immaculati in via ⁊c. Cõtra Job. xiiij. hõ natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miſeriis ⁊c. Ps. Job. xiiij

¶ Rñſio. aliqualis participatio btitudinis haberi põt in hac vita: nõ aũt vera et pfecta beatitudo q oẽ malũ excludit: ⁊ oĩe deſideriũ iplet. qd eſſe nõ põt in hac vita. Ad illud aũt qd obiicitur dicendũ ꝙ illi dicunt beati in ſpe vel ꝑpter ꝑticipationẽ btitudinis ſm aliqualẽ ſummi boni fruitionẽ. hec tho. i. ij. q. v.

Explicit vtilis admodũ tra

ctatus ſuper quatuor nouiſſimis a Reuerendo patre magiſtro Nicolao deniſe viro vtiq ſcientia: vite ſanctitate: moribuſq honeſtate preclariſſimo. Necnõ prouincie Francie ſuper fratres de obſeruantia prouinciali vicario digniſſimo. Qui quidẽ tractatus nuperrime expẽſis honeſti viri Cõſtãtini Fradin Lugduni impreſſus eſt in edibus Jacobi myt Anno domini. M. ccccc. xix. decimoquinto menſis februarij die.

Ad lectores.

Huic vos lectores lectori aures ſi datis aptas
Proderit: et nummis plus valet ipſe datis.
Ultima fata canit: ventura et pondera ſecli.
Mortem: iudicium: premia: ſupplicium.

T

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

¶ Tabula ſermonum quatuor nouiſſimorum perq̄ reuerēdi patris magiſtri Nicolai deniſſe: in quā ſingulares materie: exempla: et pleraq̄ alia ſcitu digna quo lectoribus ipſis inuētu faciliora ſint: ſummatim congeſta ſunt.

Que in p̄rio libro habētur: et q̄to folio repiunt

Epiſtola in librum quatuor nouiſſimorum atq̄ in eundem metricum epythoma vſq̄ ad fo. iiij.
Sacra ſcriptura ſalubriter nos edocet tenere locū nouiſſimū humilitatis. fo. iiij.
Sacra ſcriptura docet nos precauere tēpus nouiſſimū. fo. iiij.
Sacra ſcriptura docet nos preuidere finē nouiſſimū. fo. iiij.
Aliqui a finis cōſideratione multipl'r abducuntur. fo. iiij.
Nouiſſima iugi memorie imprimenda ſunt quatuor. fo. v.
De primo nouiſſimorum ſcilicet de morte. et de triplici morte quam in ſacra ſcriptura inuenimus. fo. v.
Tres conſiderationes principaliter ꝛ iugi recordatiōe circa mortem nature meditande ſunt. fo. vj.
Prima neceſſitas conſideranda de morte eſt neceſſitas ineuitabilis. fo. vj.
Sententia mortis eſt generalis ſine cuiuſq̄ exceptiōe. fo. vij.
Exemplum de filio regis indie quem pater in quodam palatio includi et educari fecit timēs ne xp̄ianus efficeret. fo. vij.
Snia mortis eſt rōnabilis pro peccati punitione. fo. viij.
Snia mortis irreuocabilis eſt et ſine vlla remediatiōe. fo. viij.
Scda neceſſitas cōſiderāda de morte ē neceſſitas celeritat. f. ix
Triplex veritas circa hec cōſideranda. fo. ix.
Prima veritas eſt generalis accelerationis. fo. ix.
Exemplum de quodam magno philoſopho mundi voluptatis dedito qui tandē intrauit ordinē predicatorum. fo. x.
Secunda veritas declarāda de neceſſitate celeritatis mortis eſt veritas ſpecialis preoccupationis. fo. xj.
Preoccupatio mortis prouenit ex triplici cauſa. fo. xj.
Interrogatus vnus phus cui ſimilis eſſet hō q̄d r̄ndérit. fo. xj
R̄nſio cuiuſdam philoſophi interrogati quo ſe hz hō. fo. xj.

Miniſterio de Educación, Cultura y Deporte

Inueniuntur in ſacra ſcriptura multi a morte ꝓoccupati per diuinam iuſticiam in vindictam multiplicium pctõꝝ. fo.xij.
Tertia veritas contemplanda circa mortis celeritatem eſt veritas vtilis conſiderationis. fo.xiij.
Propinqua mortis neceſſitas frequenter conſideranda eſt cũ triplici conditione. fo.xij.
Iniuſtis mors eſt acceptanda. fo.xiiij.
Iuſti timorẽ mortis vincunt propter tria ꝑpter q̄ mors magis redditur eis deſiderabilis ꝙ timenda. fo.xv.
Primum eſt timor trãſgreſſionis. Scdm eſt feruor emulatiõis. Tertium eſt dulcor preguſtationis. fo.eod.
Lincis natura ſeu proprietas. fo.xvj.
Mortis cõſideratio tres precipuas facit vtilitates inter ceteras que ad ſalutẽ maxime neceſſarie ſunt. fo.xvj.
Exẽplũ de quodã diuite pctõre q̄ nullã a cõfeſſore pñiam accipere volebat q̄ tandẽ vitã in meliꝰ cõmutauit. fo.xvj.ꝛ.xvij.
Cadauera tanto viliora fetidioraꝗꝫ ſunt quanto delicatius in crapulis ꝛ luxurijs fuerint enutrita. fo.xvij.
Exemplum de coniuge nimis delicata cuiuſdam ducis venetiarum cuius tandem corpus cõputruit: nec eius fetorẽ quiſꝗꝫ ferre poterat. fo.xvij.
Conſuetudo que olim obſeruabatur prima die coronatiõis imperatoris conſtantinopolitani. fo.xviij.
Beatus Johannes elmarius patriarcha alexandrinus fecit ſibi fieri ſepulchrum imperfectum. fo.xviij.
Tertia neceſſitas conſideranda de morte eſt neceſſitas anxietatis. fo.xviij.
Triplex eſt communiter grauiſſima anxietas in articulo mortis. fo.xviij.
Exemplum de quodam viro iuſto cuius corpus propter pluuias vix ad locũ ſepulture deferri potuit: vxor vero eiꝰ mulier impudica cuꝫ ſerenitate aeris et multa populi frequentia ad eccleſiam honorifice deportata fuit. fo.xix.
Morientium differentia. fo.xx.
Exemplum de quodam deuoto homine qui in hora ſui obitus vidit patriarchas: apoſtolos ꝛ Jeſum xpm. fo.xx.
Beatus bernardꝰ in extremis agẽs q̄d diabolo eum improbe accuſanti reſpõderit. fo.xx.
Exemplũ de quadã ſpecioſa puella q̄ ſe ſuperuiuere nõ poſſe

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cognoſcẽs quaſi ad nuptias itura eſſet: ſe ornauit ⁊ tandẽ; miſerabiliter deſperata expirauit. fo.xxi.
De ſcda principali conſideratione de morte q̃ eſt conſideratio periculoſitatis. fo.xxi.
Tranſitus mortis reſpectu aĩe eſt periculoſiſſimꝰ propter tria
Prĩo ꝑpter inexplicabilẽ mortis incertitudinẽ. fo.xxij.
Triplex eſt incertitudo reſpectu mortis. fo.xxij.
Triplici de cã dñs voluit diẽ mortis nobis eſſe incertũ. fo.xxiij.
Exẽpluz de filio vnigenito cuiuſdã nobilis q̃ religionem ingreſſus ẽ: ⁊ tandẽ in religionẽ pr̃ v̾bis ipſiꝰ cõmotꝰ itrauit. fo.xxiij.
Exẽplum de quodaz ſapiẽte q̃ electꝰ in p̃ncipem bona ſua ad locum exilij tranſmiſit. fo.xxiij.
Exẽplũ de quodã magno dño q̃ q̃renti q̃ iret: ⁊ an neceſſaria eo p̃miſiſſet: nihil rñdit ſꝫ obmutuit. fo.xxiij.
Exẽplũ de quodã mercatore ꝑ ſyluã trãſeũte q̃ ab heremita cẽtenario ibidẽ inuento petijt q̃d eſſet ſcire mori. fo.xxiiij.
Scdo periculoſiſſimus eſt mortis tranſitus et mirabilr̃ timendus ꝑpter diuine iuſticie rectitudinẽ. fo.xxv.
Tripliciter efficiuntur multi mĩa indigni. fo.xxv.
Immiſericors põt aliquis dici tripliciter. fo.xxv.
Miſericordia dei quibus ſit maxima. fo.xxvj.
Tertio periculoſiſſimus ⁊ valde ꝑtimeſcendus eſt mortis trãſitus ꝑpter impedimentorũ multitudinem. fo.xxvij.
Impedimenta principalia vere penitentie in mortis articulo ſunt duodecim. fo.xxvij.
Gratie gratis date que a pctõ retrahere poſſunt ſunt tres principales. fo.xxvij.
Conſcientia quid ſit. fo.xxviij.
Cõditiones q̃ttuor in ſuſcitando lazaro notande. fo. xxx.
Exemplum de Arſenio ad quem venit vox dicẽs. Egredere et oſtendã tibi opera hominũ. fo.xxxi.
Exẽplum de quodã q̃ dicẽs ſibi eſſe impoſſibile abſtinere a luxuria impenitẽs mortuus eſt. fo.xxxi.
Exẽplũ de q̃dã fabro in monaſterio viuẽte q̃ alijs ad eccl'iaz euntibus ebrietati vacabat: cuius cor ita induratũ erat: vt ad penitentiam emolliri nõ poſſet. fo.xxxi.
Exẽplũ de quodã diuite q̃ ita imerſuerat in tẽporalibꝰ: vt cum a fratre eum viſitante moneretur vt cõfiteretur: rñdit nõ poſſuz et ſic mortuus eſt non confeſſus .xxx. annis. fo.xxxij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Exẽplũ de q̃dã vſurario a q̃ ſacerdos nõ potuit aliud q̃z hec verba extorq̃re. duodeci libras q̃s talis dz p q̃tuor reddat. fo. xxxij.
Exẽplũ de quodã vſurario in extremis agente qui dolore infirmitatis eũ vrgente aĩam ſuam diabolo cõmendauit. fo. xxxij.
Exẽplũ de q̃daz in extremis laborãte q̃ dicẽs. O diuitie mee q̃s vos poſſidebit:- parum de anime ſalute ſollicitus miſerrime expirauit. fo. xxxiij.
Exẽpluz de q̃daz vſurario q̃ ſacerdoti dicẽti. Dñe recordemini de aĩa vr̃a: rñdit bene dicitis q2 eã tradiderã obliuiõi. fo. xxxiij.
Exemplũ de q̃daz preſbytero q̃ morti appropinquãs freneticꝰ factꝰ. ẽ ſup/cuiꝰ defũcti tũbã ĩfirmi dormiẽtes ſanãtur. f. xxxiij.
Demõ in mortis articulo ſolet quinq3 grauiſſimas ingerere tentationes. fo. xxxiij.
Exemplũ de duobus doctoribꝰ quorũ vnus morti appropinquãs & diabolo eũ tẽtanti rñdere volẽs ĩ hereſim lapſus eſt: alter vero ꝑcontanti q̃d credis:- rñdit q̃d credit eccl̃ia &c. fo. xxxiij.
Beatꝰ euſebius moriturꝰ cepit terribiles actꝰ ꝑagere: & cur id faceret ꝑcontãtibꝰ monachis q̃d rñderit. fo. xxxv.
Exemplum de fernãdo milite quẽ anglie rex monuit vt peniteret q̃ renuit & ſe dãnatũ & iudicatũ dixit: & cãz ſubiũxit. fo. xxxv.
Exemplum de quodam magno comite luxurioſo qui blaſphemans et impenitens ſpiritum emiſit. fo. xxxvj.
Beato antonio ſolidiſſime tẽtationibus reſiſtenti diabolus dicebat: antoni tu me viciſti &c. fo. xxxvj.
Exemplũ de quodam vſurario qui hortantibus filijs vt ablata reſtitueret. rñdebat. Neſcitis quid dicitis. fo. xxxvj.
Exẽplũ de theodoro q̃ in extremis agens aſtantiũ orationibꝰ liberatus eſt. fo. xxxvij.
Exempluz de quodã feneratore q̃ ſepe monitꝰ noluit penitere q̃ tandẽ clamauit. O penitentia vbi es:- fo. xxxvij.
Exemplũ de Chriſerio in acquirẽdis rebus auaricie facibus ac cenſo: q̃ hora q̃ aĩa a corpore erat exitura vidit teterrimos ſpiritus coram ſe. fo. xxxviij.
De tertia principali cõſideratione de morte q̃ eſt status cõſideratio q̃ toto ſepe aĩo p̃meditandus eſt. fo. xxxviij.
Triplex cõditio ſtatus ſequentis poſt mortẽ. fo. xxxviij.
De primo ſtatu q̃ eſt ſtatus priuationis. fo. xxxviij.
Homo per mortem triplici bono priuatur. fo. xxxviij.
De q̃dã filio cõitis q̃ ĩ agõe iacẽs dixit. o q̃d ẽ mũdꝰ &c. fo. xxxix.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Saladin⁹ morti appropinquãs q̃d ferri ⁊ p̃ pcone dici fecerit coram omni populo. fo.xxxix.
Dyogenes ceſaris cadauer iſpiciẽs in q̃z v̄ba prupit. fo.xxxix.
Cõpluriũ philoſophorũ q̃ ad alexandri ſepulchrũ conuenerũt dicta memoratu digniſſima. fo.xl.
De ſtatu recognitionis poſt morte. fo.x.
Miſer pctõr poſt mortẽ tria p̄cipue recognoſcit que dũ viueret noluit cogitare. fo.xl.
De ſtatu poſt mortẽ q̃ eſt ſtatus reddẽde rõnis. fo.xlſ.
Conſiderationes tres circa iſtum ſtatum corde et aĩo contemplande ſunt. fo.xlſ.
Beatus hylarion moriẽs quid aĩe ſue dicebat. fo.xlſ.
De btõ Agathone notatu dignum. fo.xlſ.
Beatus auguſtinus añ diẽ obit⁹ ſui q̃cquid in ſuis libris min⁹ recte ſcriptũ inuenit retractauit. fo.xlſ.
Abbas helyas dicebat. Tres res timeo. fo.xlij.
De morte gratie ⁊ quare ita vocetur. fo.xlij.
Morientium morte ſpirituali progreſſus cõſiderãdus. fo.xlij.
Differentia inter cogitationẽ ⁊ meditationẽ. fo.xliiij.
De morte culpe q̃ eſt triplex. fo.xlv.
Cõſiderationes tres contẽplande de morte culpe tm̃. fo.xlv.
Exẽpla varia de mala morte inuidorum. fo.xlvi.
Accidia quid ſit. fo.xlvij.
Luxuria quid ſit. fo.xlvij.
Signa duodecim morituri pronoſtica. fo.xlvij.
Pulſus diffinitio. fo.xlviij.

Index eorũ que in ſcdo libro continentur.

De meditatione ſtatus poſt mortem. fo.l.
De ſcdo nouiſſimorũ vez de finali iudicio. fo.l.
Cõſiderationes ſeptem principales circa ea que ad finale iudicium ſpectant. fo.l.
Iudicij futuri certitudo per tres ſpeciales conſiderationes explanatur. fo.lſ.
Prima eſt declaratiue teſtificationis cõſideratio. fo.lſ.
Teſtimonium ad hoc triplex eſt. fo.lſ.
Quinqȝ modis põt alicui cõuenire iudicium. fo.lſ.

Scḋa eſt cõſideratio ꝯfirmatiue rationis. fo.liij.
Tertia conſideratio eſt inſtructiue, exhortationis' conſideratio. fo.liij.
Diuini iudicis recordatio ad tria vtilis eſt. fo.liij.
Abbas Ammon interrogatus vt verbum edificationis diceret quid reſponderit? fo.liiij.
Scḋa principalis cõſideratio eſt conſideratio premonſtratiue ſignificationis. fo.liiij.
Tres cõſiderationes circa ſigna finale iudiciũ precedentia conſiderãde ſunt. fo.liiij.
Pria eſt mirifice ꝑſignationis cõſideratio. fo.liiij.
Finale iudiciũ tria generalia ſigna precedent. fo.liiij.
Primũ ſignũ principale eſt iniq̃tatis ⁊ vitiorũ inũdatio. fo.liiij.
Antichriſtꝰ triplici via vteẽ ad ſubuertẽdos hoīes. fo.lvj.
Juſti ⁊ ſancti poſt dãnabilẽ ãtichriſti conditionẽ tripliciter cõſolabuntur. fo.lvj.
Secundum principale ſignum eſt terribilis elementorum commotio que triplex erit. fo.lvij.
Tertiũ principale ſignũ ẽ mirabilis ſupnorꝝ imutatio. fo.lviij.
Angeli quare dicũtur virtutes celorũ. fo.lviij.
Scḋa ſpãlis ꝯſideratio ẽ ꝯſideratio terrifice expoſitiõis. fo.lviij
Tres ſunt rationes propter quas tot et tanta ſigna iudicium precedent. fo.lviij.
Tertia cõſideratio ſpecialis eſt conſideratio euangelice inſtructionis. fo.lix.
Tres inſtructiones notande. fo.lix.
Tertia principalis conſideratio eſt conſideratio imperatiue citationis. fo.lx.
Circa hanc citatationẽ tria conſideranda ſunt: quorum primum ẽ citationis horribilis qualitas: q̃ qualitas cõſiderando tria poteſt horribilis videri. fo.lx.
De q̃daꝫ magiſtro diſputãte q̃ timentibꝰ ab eo concludi dixit: Quid times ab hoīe ꝯcludi q̃ nõ caueris a deo cõcludi? fo.lxj.
Abbatis agathonis reſponſum quãdo ab eo petierũt fratres vbi eſſet? Folio.lxj.
Secundum principale conſiderãdum circa predictam citationem eſt cauſe arduitas incomparabilis. Fo.lxij.
Arduitas huiꝰ cauſe põt cõſiderari ꝑpter tres ratiões. f.lxij.
Tertium principale conſiderandum circa predictam citatio-

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

nem eſt comparendi neceſſitas ineuitabilis. Fo.lxij.

Reprobis hec comparendi neceſſitas erit omni amaritudine ꝛ deſolatione plena propter tria. folio.lxiij.

Tribus modis ꝙdiu viuimus iuuari ꝛ ſaluari poſſumus: ſed impij poſt mortem nullo modo. folio.lxiiij.

Exemplū de quodam rege in aureo curru ſedente qui cū duos heremitas ſolis ardore deformes obuios habuiſſet: deſiliēs de curru eos oſculatus eſt. folio.lxv.

Quarta principalis conſideratio eſt conſideratio ordinatiue diſpoſitionis. folio.lxv.

Circa finale iudiciū triplex ordinatio conſideranda eſt: quarū prima eſt ordinatio diſpoſitionis localis. folio.lxvi.

Ordinatio diſpoſitionis localis quo ad tres locorum differentias conſideranda eſt. folio. lxvj.

Juſti ꝛ electi non deſcendent in vallē iudicij ſed erunt in aere triplici ratione. fo.lxvi.

Aſſiſtentia venerabilis omnium beatorū erit miſeris horribilis propter tres rationes. folio.lxvij.

Scda ordinatio eſt meditatio diſpoſitiōis modalis. fo.lxvij.

Modorum differentia triplex eſt conſideranda. fo.lxvij.

Circa deſcēſionē xpi de celo tria ſunt cōſiderāda. fo.lxvij.

In corpib⁹ btōꝝ triplex erit diſpoſitio valde delectabil'. f.lxviij.

Tertia ordinatio eſt ordinatio diſpoſitiōis viſualis. fo.lxviij.

Triplex ipſius iudicis viſio conſideranda eſt. fo.lxviij.

Quita ꝯſideratio ē ꝯſideratio reuelatiue manifeſtatiōis. f.lxix.

Reuelatio pctōꝝ in finali iudicio triplex erit quarum prima dicitur reuelatio accuſatorie proditionis. folio.lxix.

Accuſatoria proditio erit triplex. folio.lxix.

Secunda reuelatio eſt reuelatio iniuriatiue offenſionis ꝗ offenſi accuſabūt eos qui offenderunt ipſos. folio.lxx.

Accuſatio huiuſmodi triplex erit. folio.lxx.

Exēplū de ꝗdā archidiacono ꝗ epō ſuo bono viro inſidiabat volēs eum occidere vt epiſcopatum obtineret. folio.lxx.

Tertia reuelatio eſt reuelatio exprobratorie abuſiōis. fol.lxx.

Exprobratio triplex attendenda. folio. .lxx.

Sexta conſideratio attendenda eſt cōſideratio diſcuſſiue redditionis. folio. lxxi.

In finali iudicio primo reddenda erit ratio de omnibus donis conceſſis. folio. lxxi.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

De triplicibus donis ſpūalibꝰ erit ratio reddenda. fo.lxxij.
De donis corporalibus erit ratio reddēda. fo. lxxij.
Triplici rōne debemꝰ deo ſeruire de corpe ꝛ mēbꝛis eiꝰ.fo.lxxij.
De donis temporalibus erit ratio reddenda. fo. lxxij.
Scđo erit reddēda ratio de oībꝰ malis cōmiſſis. fo. lxxij.
Verbum ocioſum quod dicatur. folio. lxxij.
Tertio erit reddenda ratio de oībus bonis negligenter omiſſis ꝛ de triplici omiſſione ibidem. folio. lxxij.
Septima cōſideratio eſt cōſideratio retributiue ſentētiationis circa quā attendenda ſunt tria myſteria quorū primū eſt myſterij ſumme deſiderabilis bn̄dictionis. folio. lxxiij.
Bonorum benedictio triplex. folio. lxxiij.
Dominus tripliciter nos inuitat. folio.lxxiiij.
Triplex veritas contemplanda. folio. lxxiiij.
Dominus in euāgelio ſpecialiter facit mētionē de opibꝰ miſericordie propter tres rationes. folio. lxxv.
Scđm myſteriū eſt ſumme formidabilis maledictiōis. fo.lxxv
Maledictio triplex totis animi viſceribꝰ p̄cauēda. folio. lxxv.
Reprobis eternus iudex tria p̄cipue exprobrabit. fo. lxxvj.
Tertiū myſteriū eſt myſteriū prorſus ineuitabilis executionis et de tribus ſpecialibus executionibus. folio. lxxvij.
Triplex p̄uatio i reprobor ſepatiōe lextimabilr dānoſa.f.lxxviij
Triplex afflictio grauiſſima. fo. lxxviij.
Exēplū d fulcōe maſſiliēſi q̄ factꝰ ē vir eximie ſctitatis.f .lxxix.
In hac vita tres ſunt conſiderāde cōditiones. fo. lxxx.

Index tertij nouiſſimorū qui eſt de penis reproborum.

P̄mo tormētorꝫ īfernaliū ꝯſideratiōis vtilitas declarat.fo.lxxxj.
Verbum ſalutis petenti q̄d abbas ammō reſpōderit.fo. lxxxj.
Inferni ꝯſideratio triplicē affectionē ad fugā p̄cti inducit quarū p̄ria eſt rep̄mēde voluptatis affectio. folio. lxxxj.
Exēplū de q̄dā ſctō p̄re q̄ libidinis tētationē ſupauit.fo. lxxxj.
Iuueni tētato ꝛ conſiliū petēti q̄d ſenex dixerit. fo. lxxxj.
Beatꝰ anthoniꝰ ſpm̄ fornicationis vicit. folio. lxxxj.
Pene infernalis conſideratio dat affectionem ſuſtinende penalitatis. folio. lxxxj.
Exemplū de quodam patrefamilias cuius anima ante tribunal eterni iudicis eſt adducta. folio. lxxxij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Exēplū de q̄dā patrefamilias duriſſimā penitentiā agēte quē cum inſpectantes arguerent dicebat. ah. ah. ah. Si vidiſſetis q̄ vidi: ſimilia vel ampliora mecū faceretis. folio. lxxxij.
Exemplū de quodā petro facto heremita q̄ viſis inferni ſuppliciūs vigilijs & ieiunijs corpus affligebat. folio. lxxxij.
Tertio tormentorum infernalium ſtudioſa meditatio dat affectionem contempnende mundanitatis. folio. lxxxij.
Exemplū de quodam formoſo iuuene quem magiſter iordan⁹ ad religionis ingreſſum hortabatur. folio. lxxxiij.
Exēplū de q̄dā iuuene q̄ cōſocū ſui ſuaſu hec v̄ba yſa. xiiij. Cōcidit cadauer tuum &c. cōſiderās cōtempto mundo religionē ingreſſus eſt. folio. lxxxiij.
Scđo ꝯſiderāda eſt aſſertiōis veritas q̄ trib⁹ medijs ꝯfiteri poteſt quoꝝ primum eſt fidei cōfeſſio. folio. lxxxiij.
Secundum medium eſt ſcripture teſtificatio. folio. lxxxiij.
Tertium medium eſt rationis approbatio. folio. lxxxiiij.
Tertio cecitas dubitatiōis eoꝝ q̄ nullā de iferno fidē habēt: cōfutatur tria declarando quorum primum eſt declaratio ratiōis ſue excecationis. folio. lxxxiiij.
Secūdum declarandum eſt ſue obiectiōis ſolutio. fo. lxxxv.
Exēplū de q̄dā iuuene p btm̄ iohānē euāge. ſuſcitato. f. lxxxv.
Exēplū de quodā viro dure credulitatis q̄ dixit cuidā p̄dicatori. Stultus eſt q̄ credit vobis predicatorib⁹ q̄ multa de inferno aſſeritis & tamen ibi non fuiſtis. folio. lxxxvj.
Tertiū declarandū eſt ſue abuſiōis cōfutatio. folio. lxxxvj.
In humana volūtate duplex eſt affectio. folio. lxxxvij.
Exemplum de quodam heremita qui poſt mortē ſuā apparuit epiſco lingonenſi. folio. lxxxviij.
Exemplū de quodā cancellario pariſienſi qui poſt mortē ſuā die trigeſimo epō pariſiēſi apparuit. fo. lxxxviij.
Acerbitas penarū infernaliū p quindecim p̄ncipales cōſiderationes declarari poteſt. folio. lxxxix.
In dānatis triplex eſt p̄ncipalis p̄uatio. folio. lxxxix.
Exēplū de duab⁹ obſeſſis & q̄d demō r̄nderit interrogāti q̄d facere vellet vt ad celum redire poſſet. folio. lxxxix.
Exemplum de quadā obſeſſa ad quā viſitandam cū magiſter iordanus accederet: demon eā literaliter ſalutauit cū mulier nunq̄ literas didiciſſet. folio. xc.
Infernus duplex eſt. folio. xcj.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Duplex eſt locus inferni. folio xcj.
Triplex infernalis carceris conditio. folio. xcij.
Utrũ dãnati vtant̃ ſcia in hoc mũdo acquiſita. fo. xciij.
Utrum damnati diſtantes a nobis:cognoſcant ea que fiunt circa nos. folio. xciiij.
Utrũ dãnati videãt gloriã ſctõrũ in celo. folio. xciiij.
Ignis infernalis tripl'r differt ab igni elementari. fo. xcviij.
Exẽplũ de quodã ſacerdote quem prior et familiaris monebat vt vitam corrigeret. folio. cj.
Exẽpluz mirabile de vdone cuius famulus vidit animam a demonibus in infernum deduci. folio. cij.
Exẽplũ de quodã nobili pauperũ oppreſſore quẽ camerari⁹ ei⁹ ante thronum dei raptus vidit accuſari. folio. cij.
Penarum infernalium triplex eſt generalitas. folio. cij.
Heremita ſe affligẽs petẽtib⁹ cur id faceret:q̃d rñderit:fo. ciij.
Exemplum de quodam potenti milite torneamentis dedito q̃ miſerabiliter obijt. folio. ciij.
Exẽplũ de quodã viro ſeculari q̃ multũ exceſſerat in mũdi gloria qui a quodam viſus eſt in infernũ deduci. folio. ciij.
Quintuplex eſt vermis. folio. cv.
Tribus rationibus conſtat deum iuſte facere:cuz malos eterno ſupplicio punit. folio. cvj.
Differẽtia inter tria genera penarũ que ſunt pena temporalis: Pena purgatorij.pena infernalis. fo. cvij.
Pena preſentis vite ad tria vtilis eſt. folio. cvij.
Exemplũ de quodã feneratore qui ſacerdoti eum ad penitentiam monenti ſemper dicebat bene adhuc faciã. folio. cvij.
Auxilio⁊ ⁊ remedio⁊ triplex gen⁹ q̃b⁹ iuuari poſſunt viatores in hoc ſeculo a damnatis oĩno excluditur. folio. cviij.
Damnatis ex dei indignatione in qua ſunt tria acerbiſſima tormenta cauſantur. folio. cix.
Inter mentis ⁊ corporis delicias quid interſit. fo. cix.
Index quarti nouiſſimorum.
Beatorum gloria in generali triplex eſt. folio. cxj.
Dotes anime que ⁊ quot ſint. folio. cxj.
Triplici de cauſa ponuntur tres dotes anime. folio. cxj.
Dotis viſionis deſcriptio. folio. cxj.
Tripliciter aliquid cognoſci poteſt. folio. cxij.
Tripliciter videbimus deum. folio. cxij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Beati triplicem habebunt viſionem glorioſam. folio. cxij.
Uigintiquinqꝫ rationes admiratiue aſſignantur quare deus ſic a beatis diligitur. folio. cxiiij.
Quatuor potiſſime ſunt ratiões quare xp̄s in celo ab omnibꝰ ſanctis tam excellenter glorificetur et ametur. fo. cxiiij.
Tres precipue excellentie propter quas beatorum gaudium eſt ſumme deſiderabile. fo. cxvj.
Beatorum ſeptem ſunt dignitates. fo. cxvij.
Triplex myſterium principale circa gloriam conſubſtãtialem beatorum contemplandum eſt. fo. cxviij.
Sponſis carnalibus tria dantur. fo. cxix.
Dos quid ſit. fo. cxix.
Donatio ꝓpter nuptias ⁊ pafernalia deſcribūtur. fo. cxix.
Circa dotes corporis beati quatuor conſiderationes notande ſunt. fo. cxix.
Corpora glorioſa quatuor dotibus ornabūtur. fo. cxix.
Ut corpus ſit omnino ſubiectum anime: nec eam ab actu glorie impediat quatuor requiruntur. fo. cxix.
Aliquid dicitur clarum dupliciter. fo. cxx.
Duo ſunt que in corpore noſtro cauſant obſcuritatē. fo. cxx.
Triplex eſt impaſſibilitas. fo. cxxj.
Triplici de cauſa res aliqua penetratiua eſt. fo. cxxij.
De beatorū corporū perfectione: ⁊ circa id myſteriū quatuor conſiderationes contemplande. fo. cxxv.
Etas poteſt accipi dupliciter. fo. cxxv.
Anima per gloriam ſubſtantialem glorificabitur: in omnibus quinqꝫ ſenſibus ſpiritualibus. fo. cxxv.
Oculus beati quinqꝫ videbit in genere. fo. cxxv.
Sex faciunt ad perfectiſſimā viſus delectationem. fo. cxxvj.
De perfectione auditus et quot facient ad magnitudinem delectationis in auditu. fo. cxxvj.
De olfactus perfectione et quot ad magnitudineꝫ delectationis in olfactu facient. fo. cxxvij.
De guſtus perfectione ⁊ quot ad guſtatiue delectationis magnitudinem facient. fo. cxxvij.
De perfectione tactus et quot ad magnitudinem delectationis tactus facient. fo. cxxvij.
Omnes deformitates a beatorum corporibus auferentur. folio. cxxviij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

De ſuperfluitatibus conſideratio. fo.cxxviij.
De beatorum corporum communicatione: et circa id myſteriū conſiderationes quatuor. fo.cxxviij.
Quomodo xp̄s ſuā propriam faciē pulcherrimā videre poterit: & ſimiliter quomodo alij ſancti proprias. fo.cxxix.
De tertia principali gloria beatorū que dicitur gloria accidētalis de qua tria tanguntur myſteria. fo.cxxix.
Aurea et aureola differunt et vtriuſq̄ diffinitio. fo.cxxx.
Tria neceſſaria ſunt ad hoc ꝙ aliquis conſequatur aureolā martyrij proprie dictam. fo.cxxx.
Aureola tribus hominum generibus datur. fo.cxxx.
Triplex eſt continentia. fo.cxxxij.
Fructus tripliciter accipitur. fo.cxxxij.
Secundum myſterium ad accidentalē beatorum gloriam pertinens eſt myſteriū glorioſe iocūditatis: & q̄bo ſancti in patria triplicem iocunditatem habebunt. fo.cxxxij.
In patria ſunt duodecim q̄ faciūt ſenſuum interiorū & exteriorꝫ maximam delectationem. fo.cxxxiij.
Intellectus anime beate innumerabilia ſciet per quinq̄ influxus. fo.cxxxiij.
Quintupliciter ſancti iocunditatem accidentalē extra ſe habebunt. fo.cxxxiiij.
Beati precipue a triplici miſeria liberantur. fo.cxxxv.
Tertium myſterium ad gloriam accidentalem beatorum pertinens eſt myſterium glorioſe ſocietatis ex qua in beatis erit inenarrabilis leticia propter tria. fo.cxxxvj.

Finis indicis quarti nouiſſimorum.

Queſtionum aliquot predicatoribus ſatis opportunarū index.

Utrum aduentum domini ad iudicium debeant precedere aliqua ſigna. fo.cxxxviij.
Utrum angeli iudicabunt. fo.cxxxix.
Judicium tripliciter dicitur. fo.cxl.
Diuinitatis duplex eſt cognitio. fo.cxl.
Utrum damnati deum habeant odio. fo.cxlj.
Mitigatio pene damnatorū dupliciter poteſt intelligi. fo.cxlij.
Delectatio poteſt comparari ad penam dupliciter. fo. cxlij.
Utrum ad beatitudinem requiratur corpus. fo.cxliij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ad perfectionem alicuius rei dupl'r aliquid pertinet. fo. cxlij.
Beatitudo dupliciter dicitur. fo.cxliij.
Gaudium poteſt dici maius quadrupliciter. fo.cxliij.
Duo ſunt que faciunt appetitum. folio. cxliij.
Utrum beatitudo poſſit haberi in hac vita. folio. cxlv.

¶ Finis indicis libri quatuor nouiſſimorum
que ſcitu digna ſunt ſummatim complectentis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

T
BIBLIOT
Sala
Núme

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

TOLEDO
BLIOTECA PROVINCIAL
Sala Reservado
Número 550

NOVISSI

Res.
550

Lugdun